

CODEX
DIPLOMATICUS POLONIAE.

CODEX DIPLOMATICUS POLONIAE,

QUO CONTINENTUR PRIVILEGIA

REGUM POLONIAE, MAGNORUM DUCUM LITHVANIAE,
BULLAE PONTIFICUM

NEQ NON

JURA A PRIVATIS DATA,

ILLUSTRANDIS DOMESTICIS REBUS GESTIS INSERVITURA

adhuc nusquam typis exarata, ab antiquissimis inde temporibus usque ad annum 1506.

EDITUS

STUDIO ET OPERA

LEONIS RZYSZCZEWSKI

ET

ANTONII MUCZKOWSKI

Adjutoris Varsaviensis Tabularii Publici Regni Poloniae.

TOMUS SECUNDUS,

PARS ALTERA.

VARSAVIAE.

Typis Stanisłai Strąbski,

vicius Danilovicianus Nr. 617, in aedibus quondam Bibliothecae Zalusciae.

1852.

KODEX DYPLOMATYCZNY POLSKI,

OBEJMUJĄCY PRZYWILEJE

KRÓLÓW POLSKICH, WIELKICH KSIĄŻĄT LITEWSKICH,
BULLE PAPIEZKIE,

JAKO TĘŻ

WSZELKIE NADANIA PRYWATNE

MOGĄCE POSŁUŻYĆ DO WYJAŚNIENIA DZIEJÓW WEWNĘTRZNYCH KRAJOWYCH,

dotąd nigdzie nie drukowane, od najdawniejszych czasów aż do roku 1506.

WYDANY

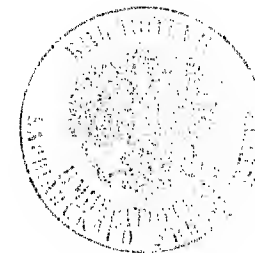
ZA STARANIEM I PRACĄ

LEONA RZYSZCZEWSKIEGO

I

ANTONIEGO MUCZKOWSKIEGO

Adjunkta Archivum Głównego Królestwa Polskiego.

TOM DRUGI,

CZĘŚĆ DRUGA.

W WARSZAWIE.

Druklem Stanisława Strąbskiego,

przy ulicy Danilowiczowskiej Nr. 617, w dawniej Bibliotece Zaluskich.

1852.

1000125886

Wolno drukować, z warunkiem złożenia w Komitecie Cenzury, po wydrukowaniu,
prawem przepisanej liczby exemplarzy.

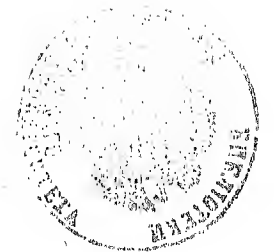
W Warszawie, dnia 9/18 sierpnia 1852 r.

Starszy Cenzor,

Radca Dworu, **L. T. Tripplin.**

Exemplarze, podpisem poniższym nieopatrzone, jako przedruk nieprawny, poszukiwane będą.

ILLUSTRISSIMIS AC REVERENDISSIMIS

PRAELATIS ET CANONICIS

CAPITULI WLADISLAVIENSIS

OB GRATIOSISSIME UTILITATI PUBLICAE

CONCESSUM TABULARII SUI USUM,

CODICIS DIPLOMATICI POLONIAE

T O M U M S E C U N D U M

HISCE POTISSIME FONTIBUS HAUSTUM

EDITORES,

D. D. D.

PRZEŚWIETNÉJ

KAPITULE KUJAWSKIÉJ

W DOWÓD WDZIĘCZNOŚCI

ZA ŁASKAWIE UDZIELONE DO UŻYTKU

DYPLOMATA,

TOM DRUGI DYPLOMATARYUSZA

Z TYCH BOGATYCH ŹRÓDEŁ PO WIĘKSZEJ CZĘŚCI

ULOŻONY,

POŚWIĘCAJĄ WYDAWCY.

LECTORIS.

Codicis Diplomatici Poloniae alteri consortium, Antonio Muczkowski, non erat concessum a D. O. M. ut conspiciat finem impressae alterae Tomi II Partis, quae nunc in lucem prodit. De munere quo fungebatur ductus amore studioque pertinacissimo, optime promeritus, non potuit ultimo anno vitae suae, propter valetudinem infirmam, ea praestare quae cupiebat.

Ob hanc quoque causam prelum nimis moratum est, erroribusque scatens, quos non alio modo emendare licuit quam in specimine, fronti huius jam posthumae editionis, adiuncto. Ultimas paginas, a 942 typographice corrigebat benevolens Tabulario Regni Praefectus.

Indices alphabetici personarum, locorum et vocabulorum specialium, ad utramque partem tomi secundi, maxima ex parte a b. m. Muczkovio confecti, uti *pars tertia*, tomo eidem finem facient, et sine mora vulgabuntur typis.

Nulla habita ratione dolendae jacturae consortis, superstes editor Diplomatici, tenax propositi, junctis sociis viribus curabit, ut juxta priorum tomorum formam, non contemnenda copia analectorum qua gaudet, volente Deo, quam citissime in lucem prodeat.

Varsaviae die XIV Julii Anno Domini MDCCCLII.

Pagina	Linea		Lege
728	7	domi	domini
"	27	contributionis	contributioni-
"	28	Stepani	Stephani
729	1	universi-	universis,
730	3	Wzdrofe	Wzdroje
731	15	fide	fide
732	1	celebrandum	celebrandum
"	19	Vislicensis	Visliciensis
733	11	haeredi-	haeredita-
"	12	haereditas	haereditas
"	23	molendinum	molendinum
734	2	Calisiensi	Calisiensibus
"	7	Liberos	liberos
735	ultim.	(Schildberg).	(Schildberg). <i>Rzeczka</i> hodie <i>Rybitow</i> , <i>Lutkowo</i> villae territorii Bydgoskien- sis, regionis Mogilnensis. <i>Piechcin</i> , villa regionis Szubiniensis.
737	3	Cnjaviae	Cnjaviae,
"	9	Ducatu	Ducatu [sic]
"	28	descriptum inserta	inserta
739	22	aut	autem
740	1	juramentorum	jumentorum
742	11	Dobrziniensi	Dobrziniensibus (?)
743	34	nostrum	nostrum
"	ultim.	familiey	familiey
744	1	Cacterum	Cacterum
"	2	1092	1102
"	38	genuinum	genuinum
"	42	Suis	sui
"	45	Borussiae	Borussiae
745	1	fortesse	fortasse
"	2	Forsitan	forsitan
"	6	Wedelschhof	Wedelschhof
"	7	provinciae	provincia
"	11	Wedel	Wedel
746	1	sus	Sui
"	"	molendinationis	(molendinatoris?)
"	"	succurrimus nullus,	succurrimus, nullus
"	27	steria	steri a
747	18	dicto	dicta
"	19	frequentendi	frequentandi
"	29	anni	anno
752	22	et	ut
"	26	legalitatis	legalitatis
756	18	egina	Regina
759	17	Babin	Balin
760	28	et	et

<i>Pagina</i>	<i>Linca</i>		<i>Lege</i>	
763	20	denegendus	"	denegandus
"	25	decantantur	"	deccantatur
764	7	assessoribus	"	assessoribus
766	33-34	Treugaru pmacis	"	Treugarum pmcis
769	6	Johannes,	"	Johannes
771	8	Marc,	"	Marcii
773	25	DXXXVII	"	DXXXVI
774	11	volunta sillustrium	"	voluntas illustrium
776	28	Hedwigi	"	Hodwigis
777	24	forsitam	"	forsitan
781	26	Polouie	"	Poloniao
786	12	nw	"	uw
"	15	euphangen	"	emphangen
"	19	nochkomelinge	"	nachkomelinge
"	"	egeschrebebene	"	egeschrebene
"	20	wellen	"	wellin
787	4	hawptgelde	"	howptgelde
"	19	nochkomen	"	nachkomen
"	26	weyse	"	weise
"	31	nochkomen	"	nachkomen
788	4	noeh	"	nach
"	14	geschen	"	gescheen
"	31	territorie	"	territorio
789	9	oppignoratum	"	oppigneratum
"	20	nochkomelinge	"	nachkomelinge
792	2	corsten	"	konten
"	15	gerettin	"	gerittin
"	29	betuungen	"	betwungen
"	31	geschen	"	gescheen
795	15	varseczin	"	vorseczin
796	21	Stachen	"	Staden
800	27	uude	"	unde
801	1	prmittitur	"	premittitur
805	1	impossum	"	impossessum
"	3	Kikole, oram	"	Kikol, eoram
806	penultim.	appensum	"	appensum est
808	23	villn	"	villa
813	ultim.	Radziejoviensi	"	Radziejoviensis
823	10	nostra-	"	nostra
826	17	26	"	27
830	3	Polonie	"	Poloniao
831	3	antiqua	"	antiqua
834	ultim.	e quidem et	"	et quidem e
836	2	25	"	12
"	26	pergamenea	"	pergamena
837	2	25	"	22
838	1	DLVIII	"	DLXVIII.
"	2	Gembico	"	Gembico

<i>Pagina</i>	<i>Linca</i>		<i>Lege</i>	
844	10	pacium	"	Spacium
846	4	ornidis	"	ordinis
"	"	racemonstratensis	"	Praemonstratensis
852	13	custrodict	"	custodict
859	30	do	"	do
860	7	Cabno	"	Calino (?)
861	12	Wie-	"	Wiel-
867	17	Tilang	"	Trlang
895	31	mandamus	"	mandamus
909	7	Item por	"	Item pe-
"	8	supe-	"	super
931	12	olvandam	"	levandam
934	8	nuno	"	nunc
946	23	consosu	"	consensu
947	23	Crzolahus	"	Crzolahus
"	ult.	quonesiveris	"	quonesiveris
948	26	ifr de Slowak deleatur		
"	27	a 1467 deleatur		

DO CZYTELNIKA.

Z dwóch współpracowników układających Kodex Dyplomatyczny polski, *Antoni Muczkowski* nie dożył chwili ukończenia *drugiej części tomu II*, która teraz zpod prasy wychodzi.

Skołatane zdrowie nie pozwalało mu w ostatnim roku życia oddawać się tej mozolnej pracy z całym zamiłowaniem, którem niemniej jak ogromną nauką położył ś. p. *Muczkowski* tak znakomite zasługi w obranym przez siebie zawodzie. Dlatego i sam druk znacznie się opóźnił, i wkradły się do tej, dziś już *pogrobawej* pracy, niektóre błędy, których nie można było sprostować inaczéj, jak w osobnym dodatku na początku tej *drugiej części* położonym. Korrrektą ostatnich pięciu arkuszy druku raczył zająć się Naczelnik archiwum głównego królestwa.

Regestra alfabetyczne *osób, miejsc i wyrazów technicznych*, do obu części tomu II, w znacznej części przez ś. p. *Muczkowskiego* przygotowane, stanowią część *trzecią tomu II*, która niezwłocznie z druku wyjdzie.

Pomimo dotkliwej straty, jaką poniosła redakcyja Dyplomataryusza, czując całą ważność tego naukowego przedsięwzięcia, nie ustanie w pracy; i wedle planu dwóch pierwszych tomów, obfite zasoby jakie posiada, w dalszych, da Bóg doczekać, tomach wydawać będzie.

ADDENDA ET CORRIGENDA.

<i>Pagina</i>	<i>Linea</i>		<i>Lege</i>	
516	3	villa		villam
525	29	leguntu:		leguntur.
527	34	Posnasiensi		Posnaniensi
546	20	prefate,		prefate
"	25	ecommissiones peeiali		commissione speciali
567	15	ac		ad
"	21	Sigillique		sigilloque
625	14	rovocamus		revocamus
"	20	devotum		devotum
632	8	CCCCLXVI		CCCCLXIV
642	2	captivum		eaptivos
663	21	Praesentibs		Praesentibus
664	8	firmiter		firmitate
"	16	at		et
665	24	dextrorum		dextrorsum
"	31	S. eonmendatori		s. conmendatoris
"	33	S. eomendatoris dosi		s. comendatoris domus?
667	17	1339		1337
"	28	Libro		Ex libro
670	20	CCCCLXXXI		CCCCLXXXIX
671	25	resteituit		restituit
"	30	Archetyphe		Archetypo
672	23	1323		1342
674	7	ineiunpitur		ineipiuntur
"	ultim.	editis		edito
675	32	neusten		neuesten
677	31	Colynka		Colypka
680	10	tumulam		eumulum
682	ultim.	ferreameta		ferrea meta
691	9	Dei gracia.		Dei gracia
692	20	stabiliri.		stabiliri
695	21	preesentium		presentium
696	9	reliquo		reliqua

Pagina	Linea		Lege	
696	20-21	nosro	„	nostro
„	23	campanantia (? campana)	„	Campanaria
697	6	transeundo	„	transeundo,
„	ultim.	redicndos	„	rudicndos (?)
698	12	officcialium	„	officialium
699	30	praedictate	„	praedictae
701	10	do	„	do
702	24	et hoc	„	et hoc [si]
703	2	legittimis	„	legittimis melius et utilius videbitur expediri
705	2	vilta	„	villa
706	27	In Codice	„	In Dogieli Codice.
707	9	magne	„	magne
710	11	parochalis	„	parochialis.
„	24	antiqua	„	antiqua
711	28	et	„	est
713	12	molendinum	„	molendinum
714	14	Wladisla8,	„	Wladislaus
716	4	Janczina wolga	„	Janczyna wola
„	ultim.	inserta.	„	inserta. <i>Janczina wolya</i> nunc <i>Janczy- ce</i> villa ecclesiastica provinciae San- domiriensis, territorii et regionis Opatowiensis, parrochiae <i>Modlibo- rzyce</i> addicta
717	28	libro	„	libro
„	29	pergamenae	„	pergamenae
„	ultim.	apparat	„	apparet
„	„	fnisse	„	fuisse
718	2-3	demonstatur	„	demonstratur
719	15	Laurentius	„	Laurentius
„	18	qualibe	„	qualibet
„	post ultim.	addee notam: <i>Smolin</i> procul dubio hodie <i>Smolnik</i> villa provinciae Bo- russiac occidentalis, territorii Gedanensis, regionis Carthusiensis. <i>Thu- chom</i> hodie (<i>Gross u. Klein</i>) <i>Tuchom</i> , villa ibidem sita	„	
720	5	domi	Lege	domini
722	ante penul.	Regni	„	Regis
„	„	libro	„	libro
„	ultim.	Lipnensis.	„	Lipnensis. Brussina neque in Indico locorum Regni Poloniae, neque in Indice Plateri aut Muelleri occurrit
723	7	quodraginta	„	quodraginta
724	5	1349	„	1356
726	14	Zagnisowice	„	Zagniszowice
„	27	Regni	„	Regis
727	21	et,	„	et
„	23	partes:	„	partes
„	29	et	„	est

INDEX CHRONOLOGICUS

DOCUMENTORUM PARTIS ALTERAE TOMI II.

(Asterisci appositi indicant argumenta tabularum jam in aliis operibus typis descriptarum in nostro Codice tantum-
modo laudatarum).

Nr.	Anno		Pag.
CCCLXXXVI.	1433.	Wladislaus Rex Poloniae, Joannis Episcopi Wladisla- uiensis precibus adductus, civitati Wolborz, aliisque bo- nis tenutae Wolborensis, jus Magdeburgense confert.	479
CCCLXXXVII.	1434.	Causa inter Nobilem Moszczycium de minori Sciborze atque fratres ordinis praedicatorum monasterii Bresten- sis de peculio a Stiborio Episcopo Agriensi, fratre Mosz- czyei, in eodem monasterio post mortem relicto diri- mitur	481
CCCLXXXVIII.	1435.	Wladislaus Episcopus Wladislaniensis cuidam Joanni Kuczek molam aquariam in villa Kuczkowo aedifican- dam locat	483
CCCLXXXIX.	1437.	Capitulum Wladislaviensis Ecclesiae scultetiam villae Parky sive Nowa wieś ejusdem Capituli propriae cui- dam Gregorio sculteto confert.	485
CCCXC.	1437.	Swantoslaus de Wrancza Archidiaconus Wladislavien- sis molam Ossla dictam, in villa Lubanie sitam, cui- dam Jacobo de Antiqua Wladislavia vendit.	487
CCCXCI.	1441.	Nicolaus dictus Grabya heres de Suszyce commutat in- sulam in fluvio Wisla sitam cum silva Czeschlino dicta, Episcopatus Wladislaviensis propria.	489
CCCXCII.	1441.	Thomas et Bistran advocati villae Nieskórzów, sculte- tiam ejusdem villae inter se dividunt	490
* CCCXCIII	1441.	Sophia Regina Poloniae oppidum Gniewkowo cum ad- vocatia Nicolao de Sciborze Castellano Juniwladisla- viensi, in certa summa pecuniarum obligat.	491

II

Nr.	Anno.	Pag.
CCCXCIV.	1443. Wladislaus Rex Hungariae, Poloniae etc. remuneratus merita Nicolai de Scharley, Castellani Wladislaviensis eidem 1300 florenos hungaricales in certis oppidis inscribit. Eandem inscriptionem Sigismundus Rex Andreae de Kościelce, Thesaurario Regni, renovat	492
CCCXCV.	1444. Nicolaus rector ecclesiae parochialis Junivladislaviensis ob non servatam concordiam cum capitulo Wladislaviensi de pecunia annua sex sexagenarum initam, excommunicationis poena multatur.	494
CCCXCVI.	1445. Laurentius, Nicolaus, Bargol, Stanislaus Pyeczysz sculteti villae Żywocin, duos mansos ab ipsis hereditarie possessos Alberto ejusdem villae sculteto vendunt.	497
CCCXCVII.	1445. Joannes rector ecclesiae Ostrowitensis sententia iudicis a pendenda ecclesiae Bobrovnicensi decima liber pronunciatur.	499
CCCXCVIII.	1447. Petrus advocatus Kłodaviensis accepta mutua pecunia a sutore Vyanch, eidem medium mansum advocatiae, sex annos possidendum concedit.	501
CCCXCIX.	1447. Privilegii a Rege Casimiro ecclesiae Gnesnensi de limitum designatione concessi exemplum transcriptum in usum ecclesiae Wladislaviensis.	503
CCCC.	1447. Joannes Staromiejski Proconsul Brestensis pratum dictum Maczewyecz Michaëli Kukla sculteto villae Falborz, et Jacobo filio Scholman de Pikulkowo vendit, certis conditionibus adjectis.	505
CCCCL.	1448. Petrus Aduocatus Kłodaviensis accepta mutua pecunia a quodam Martino civis Kłodaviensi eidem medium mansum aduocatiae possidendum confert.	507
CCCCLII.	1449. Wladislaus Episcopus Wladislaviensis ecclesiae Sancti Vitalis extra civitatem Wladislaviensem sitae inopiam sublevaturus, collectas in dioecesi Wladislaviensis percipiendas instituit.	508
CCCCLIII.	1452. Petrus de Stryków Castellanus Inowlodensis mansum agri sui in villa Chorzęcin Derslao de Łagiewniki pro quinquaginta marcis oppignerat.	510
*CCCCIV.	1452. Fridericus III Imperator Romanorum Episcopis Cujaviensibus privilegiorum Prussis concessorum fidem testandi concedit potestatem.	511
*CCCCV.	1454. Casimirus Rex instituit inquisitorem haereticae pravitatis in dioecesibus Posnaniensi, Gnesnensi, Wladislaviensi et Plocensi.	511
*CCCCVI.	1455. Casimirus Rex nobili Jacobo de Płomiany advocatiam Dobrinensem confert.	512
CCCCVII.	1455. Joannes Episcopus Wladislaviensis molitori villae Dzwierzchno certa privilegia largitur.	512
*CCCCVIII.	1455. Nobilis Joannes Advocatus de Kłodawa, hortum ibidem Alberto Voydo oppidano Przedecensi octo marcis dedit.	515

III

Nr.	Anno	Pag.
*CCCCIX.	1455. Casimirus Rex accepto a nobilitate Terrarum Majoris Poloniae, Siradiae, Lanciciae et praesertim Cujaviae subsidio fertonum ultro sibi oblato, pollicetur se a praedictis Terris exactionem fumalium seu Poradlne alias Królestwo dictam sex annorum spatio recepturum non esse.	515
*CCCCX.	1456. Joannes Episcopus Cujaviensis et Cancellarius Regni paroccias Gedani instituit.	515
*CCCCXI.	1456. Sophia Regina Poloniae tenutam Inovladislaviensem obligat.	515
CCCCXII.	1459. Mathias Racht Officialis Pomeraniae cedit villam Wardzin Joanni de Popowo Decano Kruszwiciensi.	516
CCCCXIII.	1459. Joannes Episcopus Wladislaviensis, villam Dzwierzchno commutat cum villa Wierzbiezany Alberti de Wielawies propria.	518
CCCCXIV.	1459. Albertus de Krotoszyn olim Castellanus Szremensis commutat villam suam Wierzbiezany cum villa Dzwierzchno mensae Episcoporum Wladislaviensium propria.	520
CCCCXV.	1461. Jacobus de Krotoszyn et de Wierzbiezany Castellanus Szremensis et Joannes Episcopus Wladislaviensis de destruenda mola aquaria in fluvio Noteć apud villam Barcino posita paciscuntur.	522
CCCCXVI.	1461. Proxime praecedentis tabulae exemplar transcriptum cum nonnullis additamentis.	525
CCCCXVII.	1461. Joannes Episcopus Wladislaviensis Martino, Sassino et Stanislao scultetis villae Dzwierzchno privilegium scultetiae renovat.	528
*CCCCXVIII.	1463. Casimirus Rex Poloniae fatetur incolas terrae Brestensis decrevisse quaedam vectigalia ad tutandam contra hostium incursus Terram Cujaviensem.	530
CCCCXIX.	1466. Coram Casimiro Rege Poloniae etc. Jacobus Episcopus Wladislaviensis et Nicolaus Oporowski heres villae Ciechocinek paciscuntur de quadam mola aquaria in limitibus hereditatum Raciążek et Ciechocinek constructa.	530
CCCCXX.	1468. Joannes sacerdos una cum sororibus suis Catherina et Barbara scultetiam villae Episcopatus Wladislaviensis propriae Będzielin dictae cuidam Adamo de Jasień vendunt, quam venditionem Jacobus de Sienna Episcopus Wladislaviensis confirmando, nonnullas conditiones privilegii antiquioris hujus scultetiae immutat.	532
CCCCXX bis.	1470. Discordia de jure substituendi sacerdotis ecclesiae Saldnensi componitur.	535
CCCCXXI.	1470. Jacobus de Sienna Episcopus Wladislaviensis incolis villae Dąbrówka certa privilegia confert.	541
CCCCXXII.	1470. Joannes Episcopus Wladislaviensis commutat villam Broszki cum villa Bogusławice, quam commutationem Casimirus Rex Poloniae ratam esse jubet.	543

Nr.	Anno	Pag.
CCCCXXIII.	1474.	Decima villae Goraj, de cuius jure controversia erat inter Jacobum Episcopum Wladislavensem et Joannem de Bielawy sacerdotem Lubotinensis huius posteriori adjudicatur 546
CCCCXXIV.	1474.	In Episcopum Wladislaviensem in causa proxime praecedenti contumacem poena excommunicationis decernitur. 649
CCCCXXV.	1474.	Mathias Bronisz venditis Zbigneo Episcopo Wladislaviensi certa parte fluvii Thanzina et quadam piscina certas huius contractus condiciones se adimpleturum esse promittit 554
CCCCXXVI.	1474.	Mathias de Raczanschs commissarius sententiam a se latam in causa de decima villae Goraj acta confirmat. . 557
CCCCXXVII.	1475.	Capitulum Wladislaviense Stanislao Jarunowski scultetiam villae capitularis Niemczyn donat. 559
CCCCXXVIII.	1475.	Casimirus Rex Poloniae de beneficiis ecclesiasticis quoddam statutum promulgat 561
CCCCXXIX.	1475.	Mathias Bronisz certam partem fluvii Thanzina et quandam piscinam Zbigneo Episcopo Wladislaviensi vendit 563
CCCCXXX.	1476.	Sententiae anno 1404 inter Nicolaum sacerdotem ecclesiae Lubotinensis et Dobkonem heredem villae Swieszewy de decima ex eadem villa pendenda latae exemplum descriptum 566
CCCCXXXI.	1487.	Limites villarum Kiecko et Tarnowo constituuntur . . . 568
CCCCXXXII.	1488.	Petrus de Brnin Episcopus Wladislaviensis ecclesiam parochialem Koscielceensem in collegiatam reformat, praeposito atque mansionariis ejusdem certos redditus assignat, officiaque illorum constituit 571
CCCCXXXIII.	1488.	Limites villarum Praski, Kurowice et Laznowo describuntur 575
CCCCXXXIV.	1492.	Petrus de Brnin Episcopus Wladislaviensis molam aquariam in fluvio Klobicza a quodam Stanislao molendinario constructam eidem vendit 580
CCCCXXXV.	1504.	Alexander Rex privilegium a Premislao Duce Cujaviae et domino Wladislaviensi mellificatoribus villae Bartodzieje conaessum, ratum esse jubet. 582

SUPPLEMENTUM.

CCCCXXXVI.	1145.	Miecislav dictus Senex, Dux Poloniae donationes monasterio Canonicorum Regularium beati Augustini Trzemesnensi ab antiquissimis temporibus factas refert, novasque addit. 587
CCCCXXXVII.	1230.	Conradus Dux Masoviae et Cujaviae ecclesiae Wladislaviensi villam Chelmce restituit, villam autem Kiecko eidem ecclesiae vendit 591
CCCCXXXVIII.	1233.	Wladislaus Dux Poloniae monasterio Kolbacensi villas Trebonem et Dobropol cum stagno Zowina donat. . . . 592
CCCCXXXIX.	1235.	Casimirus Dux Cujaviae ecclesiae Wladislaviensi quasdam villas donat 593

Nr.	Anno	Pag.
CCCCXL.	1242.	Conradus Dux Cracoviae et Lanciciae attestatur ecclesiam Wladislaviensem jam inde ab antiquissimis temporibus villam Zlotorya possedisse 594
CCCCXLI.	1242.	Conradus Dux Cracoviae et Lanciciae cum Henrico dicto de Wida Magistro domus Teutonicae in Prussia certa foedera init. 594
CCCCXLII.	1250.	Samborius Dux Pomeraniae attestatur, sc Mathiae Episcopo Wladislaviensi villas Milobadz, Zarnomino, Rudawa, Kleczewo et Wyszyno vendidisse 597
CCCCXLIII.	1252.	Casimirus Dux Cujaviae villam Dobrzejowice Michaëli Episcopo Wladislaviensi vendit. 598
CCCCXLIV.	1252.	Casimirus Dux Cujaviae et Lanciciae villis Opoki et Sedzin quasdam immunitates largitur 600
CCCCXLV.	1252.	Casimirus Dux Cujaviae et Lanciciae villis Episcopatus Wladislaviensis varia privilegia largitur 600
CCCCXLVI.	1257.	Casimirus Dux Lanciciae et Cujaviae villis Chelmce, Rydsko, Lubocin, Zakrzewo, Orle, Witowo, Byczyna, Straszewo certas immunitates largitur 605
CCCCXLVII.	1257.	Swantopelcus Dux Pomeraniae conventui sacrarum virginum Sarnowicensi villam Wirkoczino donat. 605
CCCCXLVIII.	1257.	Samborius Dux Pomeraniae villas Milobadz, Zarnomino, Rudno, Kielezewo, Wyszyno Episcopo Wladislaviensi restituit. 609
CCCCXLIX.	1258.	Casimirus Dux Lanciciae et Cujaviae villas Episcopatus Wladislaviensis proprias Chelmiec, Końsko, Lubotyno, Zakrzewo, Orle, Witowo, Byczyno, Straszewo a solutione Powóz dicta liberas reddit. 611
CCCCL.	1258.	Wolimirus Wladislaviensis Episcopus civitati Thorunensi silvam quandam, atque agros Molery dictos donat . . 612
CCCCLI.	1259.	Alexander IV Papa ecclesiam Wladislaviensem in suam tutelam recipiens, ejusdem jura et privilegia definit . . 613
CCCCLII.	1262.	Casimirus Dux Cujaviae villam Orle Episcopatus Cujaviensis propriam a quibusdam servitiis liberam reddit. . 615
CCCCLIII.	1262.	Casimirus Dux Lanciciae villas Episcopatus Wladislaviensis proprias Witowo, Byczyna, Orle, Kiecko, utramque Chelmce, Jordanowo, Likmanowo, Lubanie, Mikanowo, Kucierz et Kobylnica a quibusdam servitiis liberas reddit 616
CCCCLIV.	1262.	Casimirus Dux Cujaviae villis ecclesiae Wladislaviensis propriis Nowygród, Rudawa, Sitno, Pomorzany, Młyn, Cicchocino, Maliszec, Mileszewy, Drozdawy, Zlotorya, Dobrzejowice et Szelino jus teutonicum impertitur. 617
* CCCCLV.	1266.	Casimirus Dux Lanciciae et Cujaviae villas suas Drwalowo, Korabniki et molendina Wieniceense et Wladiviense commutat cum villis Sokolowo, Guzlin, Markowo ecclesiae Wladislaviensis propriis 618

Nr.	Anno		Pag.
CCCCLVI.	1269.	Boleslaus Dux Poloniae privilegia Ecclesiae Wladislaviensis a ducibus Cujaviae data, confirmat	618
CCCCLVII.	1269.	Ziemomysłus Dux Cujaviae cum Volimiro Wladislaviensi Episcopo amicitiam et societatem instituit	620
CCCCLVIII.	1274.	Eufrosina Dux Lanciciac et Cujaviae cuidam Gotvino villam Przypust dictam in civitatem ejusdem nominis transmutandi donat facultatem	621
CCCCLIX.	1282.	Mscivogius Pomeraniae Dux decimas totius terrae, quam Samborius patruus ipsius possidebat, Alberto Episcopo Cujaviensi restituit, item villam Wyszyno parvum eidem Episcopo donat	623
CCCCLX.	1283.	Mestwinus Dux Pomeraniae Episcopatu Wladislaviensi portum maris Mozi dictum tum plures villas donat	624
CCCCLXI.	1283.	Mseivugius Dux Pomeraniae villas Skrobotow et Witomino cuidam Arnolfo et Jacobo civibus Gedanensibus ob crimen laesae majestatis ab ipsis commissum ablatas Alberto Episcopo Wladislaviensi donat	626
CCCCLXII.	1288.	Wislaus Episcopus Cujaviensis haereditatem Smeysche et decimas certarum villarum cum villis Dobrze et Pirkow monasterii Byszeviensis propriis commutat	627
CCCCLXIII.	1289.	Mestwinus, Dux Pomeraniae discordias inter monasteria Olivense et Zukoviense exortas componit	629
CCCCLXIV.	1292.	Wislaus Episcopus Wladislaviensis villam Smexo commutat cum villa Dóbrze coenobii Byszeviensis propria. Villa Sobków, de ejus proprietate inter quosdam nobiles et Vislaum Episcopum Wladislaviensem lis orta erat, huic posteriori adjudicatur	633
CCCCLXVII.	1295.	Wladislaus Dux Regni Poloniae remuneraturus merita Comitis Henrici filii Świętosłai, eidem condendi oppidi Rynarzewo confert potestatem	635
CCCCLXVIII.	1299.	Premislaus Dux Cujaviae et dominus Wladislaviae testatur Comitem Nicolaum vexilliferum Brostensem cum fratribus, filiis et nepotibus ipsius hereditates Goscow in territorio Bydgosciensi et Zedno in territorio Naklensi sitas, coenobio Cisterciensium Byszeviensi vendidisse	636
CCCCLXX.	1303.	Scultetus et consules civitatis Gedanensis attestantur Janussium et Marquardum eives Gedanenses a Bernardo Wladislaviensi Episcopo libertates quasdam in villa Sireno obtinuisse	638
CCCCLXXI.	1304.	Ziemowitus, Dux Dobrinensis remuneraturus merita Jacobi Tholandae, eidem villam Linne donat	638
CCCCLXXII.	1311.	Geruardus Episcopus Wladislaviensis cum Premislao et Casimiro Ducibus Cujaviae et dominis Juniwladislaviensibus concordiam jungit, eosdem a poena anathematis liberos reddens	640
CCCCLXXIII.	1312.	Joannes de Waldow villas Welin et Glinki monasterio Byszeviensi donat	643

Nr.	Anno		Pag.
CCCCLXXIV.	1314.	Wladislaus Dux Regni Poloniae etc. Hedwigi viduae Jaskonis sculteti pagi antiqui Brześć scultetiam ejusdem loci restituit	645
CCCCLXXV.	1316.	Anastasia Dux Lanciciensis et Dobrinensis Comiti Albrachto de Kleczko aduocato villas Radomic et Osniatowo donat, certis servitiis assignatis	647
CCCCLXXVI.	1316.	Holibinus scultetus Raciazensis advocatiam Radziejowiensem cum hereditate Rokitki Gerkoni advocato Radziejowiensi vendit	648
CCCCLXXVII.	1316.	Florianus Episcopus Plocensis de decimis ex villis Terrae Dobrinensis pendendis sententiam pronunciat	649
CCCCLXXVIII.	1317.	Nicolaus filius Petri de Bozacino cuidam Thomae sculteto villam Czołowo jure teutonico regendam vendit	651
CCCCLXXIX.	1318.	Hedwigis Dux Regni Poloniae villae Czołowo ejusdam Jaskonis propriae certas immunitates largitur	653
CCCCLXXX.	1325.	Przemislaus Dux Cujaviae etc. cuidam Thomasio dicto de Jaxicz advocatiam civitatis Solec confert, variaeque privilegia tum eidem tum civibus Solecensibus largitur	654
CCCCLXXXI.	1329.	Wladislaus Dux Dobrinensis et Lanciciensis, villis Lubin, Wola, Dąbrówka, Murzynowo jus Culmense confert	658
CCCCLXXXII.	1330.	Jarandus Succamerarius Dobrinensis cuidam Stanislawo villam Osiek jure Magdeburgensi colonis frequentandam permittit	660
CCCCLXXXIII.	1330.	Wladislaus Dux Lanciciensis et Dobrinensis molam ad oppidum Lauciciam sitam cuidam Teodrico possidendam confert	661
CCCCLXXXIV.	1332.	Wladislaus Dux Lanciciensis et Dobrinensis hereditatibus Episcopatus Wladislaviensis propriis in terra Lanciciensi sitis, certa privilegia largitur	662
CCCCLXXXV.	1333.	Wladislaus Dux Lanciciensis et Dobrinensis cuidam Henrico pro media parte hereditatis Glinniki duos mansos in villa Zegrzany donat	664
CCCCLXXXVI.	1334.	Luderus, Magister Generalis Ordinis Teutonici inducias cum Casimiro Rege Poloniae initas ad annum pro-rogat	165
CCCCLXXXVII.	1337.	Casimirus, Rex Poloniae quibusdam Alberto et Martino fratribus pontis in fluvio Noteć inter hereditates Tur et Samokleski exstruendi teloneique ibidem percipiendi confert potestatem	607
CCCCLXXXVIII.	1337.	Joannes Bohemiae Rex significat, se castris Brestensi et Wladislaviensi, nec non Terra Dobrinensi sibi traditis Ordini Teutonico cessurum esse, si Casimirus Rex Poloniae pacto in urbe Wyszegrod in Hungaria convento non steterit	669
CCCCLXXXIX.	1338.	Wladislaus Dux Cracoviensis, Lanciciensis et Dobrinensis remuneraturus merita Petri procuratoris sui, eidem duos mansos in villa Blonic donat	670

Nr.	Anno	Pag.
CCCCXC.	1339.	Theodoricus de Lichtenhayn Commendator Tucho- liensis sortem hereditatis Wielun coenobio Byazowien- si restituit. 671
CCCCXCI.	1342.	Ludolfus Kunig Magister Generalis Ordinis Toutounei privilegia monasterio Cistereiensium Olivensi, ab anti- quissimis temporibus concessa vult esse rata, limites villarum accurate indicatos refert et nova jura largitur 672
CCCCXCII.	1343.	Conventus ordinis Premonstratensis ad oppidum Plock situs Casimiro Duci Cujaviensi dominoque Gniewko- viensi promittit, se villas suas Ostrowys et Dymco, no- mini venditurum esse sine illius consensu. 689
CCCCXCIII.	1344.	Casimirus Rex Poloniae privilegia oppido et advocatino Radziejoviensis annis 1310 et 1316 concessa rata esse jubet 689
CCCCXCIV.	1345.	Wladislaus Dux Dobrinensis et Lancieiensis Comiti Samborio Thesaurario Lancieienti advocatiam villae Zgierz donat. 691
CCCCXCV.	1345.	Wladislaus Dux Lancieiensis et Dobrinensis cuidam Theodorico molam in antiqua civitate Lancieienti con- struendam permittit. 692
CCCCXCVI.	1346.	Casimirus Rex Poloniae Joanni dicto Kiesselhuth so- cioque ipsius Conrado ad castrum Bydgoszez oppidi nomine Kunigoburg condendi dat potestatem. 694
CCCCXVII.	1346.	Casimirus Rex Poloniae Mareoni dicto Pomorka scultetiam villae regiae Wola vendit, aliaque privilegia eidem largitur 701
CCCCXCVIII.	1348.	Wladislaus Dux Dobrinensis cuidam Hejconi molendi- nario novam molam ad civitatem Rypinensem constru- endi donat facultatem. 703
CCCCXCIX.	1349.	Wladislaus Dux Lancieiensis et Dobrinensis cuidam Martino ministro suo unum mansum, aream et tabernam in civitate Łęczycza donat 705
D.	1249.	Limites Pomeraniae, Cujaviae, Poloniae et Terrae Cul- mensis describuntur. 706
DI.	1349.	Casimirus Dux Stetinensis, Dobrinensis, Bydgosciensis, Pomeraniae etc. ecclesiae Wyszogrodensi quaedam privilegia largitur 709
DII.	1350.	Wladislaus Dux Lancieiensis et Dobrinensis cuidam Peczconi molae aquariae in fluvio Mniew ad oppidum Li- pno exstruendae dat potestatem 712
DIII.	1351.	Wladislaus Dux Lancieiensis et Dobrinensis remune- raturus merita ejusdam Radziejonis eidem tres man- sos villae Lenie confert 714
DIV.	1351.	Mathias Episcopus Wladislaviensis ecclesiae S. Geor- gii in arce Cracoviensi a Casimiro Rege Poloniae fun- datae villam Janczyna wola 716
DV.	1353.	Casimirus Rex Poloniae privilegia monasterio Bysze- wiensi, a Premislao Duce Cujaviae concessa innovat rataque esse jubet 717

Nr.	Anno	Pag.
DVI.	1356.	Vesellus Abbas monasterii Oliwensis cuidam Laurentio possessionem molae aquariae in rivulo Warsnicza in vil- la Smolin constructae, quae eidem Laurentio post mor- tem fratris cesserat, ratam esse vult. 718
DVII.	1356.	Casimirus Rex poloniae remuneraturus merita Alberti Palatini Cujaviae heredis de Pakosć, eidem quaedam privilegia et immunitates largitur. 720
DVIIbis.	1356.	Casimirus Rex Poloniae nobili Petro de Brussina villas Swiedziebna Rokietnica, Janowo et Xięte quingentis marcis vendit 722
DVIII.	1356.	Wladislaus Dux Cujaviae et dominus Gniewkoviensis cuidam Stanislawo dicto Hostroz scultetiam in villa Chrzastowa donat. 724
DIX.	1357.	Casimirus Rex Poloniae attestatur Mathiam Episco- pum Wladislaviensem cum suo capitulo commutasse vil- las suas Sobocice et Zagniszowice cum villa Zbrachlino Joannis palatini Lancieiensis propria 726
DX.	1358.	Casimirus Rex Poloniae Jacobo dicto Lupkowicz vil- lam Bytoń jure Magdeburgensi colonis frequentandam permittit 728
DXI.	1358.	Casimirus Rex Poloniae cuidam Franconi molendinario duas molas in fluvio Wzdroje ad villam Roskidalino donat. 730
DXII.	1359.	Casimirus Rex Poloniae respiciens merita Alberti Pa- latini et Hectoris Subpincernae Brestensium, heredum villae Pakosć, dat illis facultatem permutandi eandem villam in oppidum Pakosć. 731
DXIII.	1361.	Casimirus Rex Poloniae attestatur Hermanum Abbatem Cisterciensium Leknensem villam Krotoszyn Zbiluto he- redi villae Domaborz vendidisse. 732
DXIV.	1361.	Casimirus Rex Poloniae eives Brestenses Cujavienses cum sale Boehnensi proficiences a solvendo teloneo liberos reddit. 734
DXV.	1362.	Casimirus Rex Poloniae attestatur Albertum Palatinum et fratrem ejus Hectorem Subpincernam Brestensem divisionem bonorum inter se fecisse. 735
DXVI.	1363.	Wladislaus Dux Cujaviae Dominus terrarum Gniewko- viensis et Slonensis Dobeslao dicto Miodek de Miodusy advocatiam villae Zlotorya vendit, eidemque telonea percipiendi dat facultatem 737
DXVII.	1363.	Wladislaus Dux Cujaviae cuidam Vitali de Wrzuth sculteto villae Krobica quatuor mansos donat certis con- ditionibus adjectis. 739
DXVIII.	1363.	Adam filius Petri Dapiferi Dobrzinensis obtenta a patre suo villa Zielona renunciat omni patrimonio, quod in se denuo possidet 741
DXIX.	1364.	Sędziwojusz Nakielski homicidii, perduellionis aliorum- que criminum a Vicentio Słepanowski arguitur 742

Nr.	Anno	Pag.
DXX.	1364.	Casimirus Rex Poloniae cuidam Joanni dicto Schomberg molam ante portam oppidi Brestensis sitam vendit 745
DXXI.	1365.	Casimirus Rex Poloniae cuidam Martino de Piotrowico in silva Stawki dicta villam ejusdem nominis colonis frequentendi donat potestatem 747
DXXII.	1365.	Casimirus Rex Poloniae Jacobo sculteto do Wambicze, in loco deserto ibidem villam nomine Dzierzasna condendae potestatem confert 749
DXXIII.	1367.	Casimirus Rex Poloniae Petrassio et Jacussio de Strzygi eorumque heredibus jus succedendi, more polonico largitur 750
DXXIV.	1371.	Casimirus Dux Stetinensis, Dobrzinensis et dominus Rugianorum remuneraturus merita Stanislai de Nova Civitate Korczyn, eidem villam Tulibowo donat. 752
DXXV.	1371.	Limites villae Jankowo in terra Dobrzinensi et territorio Lipnensi sitae describuntur. 754
DXXVI.	1374.	Elisabeth Regina Poloniae cuidam Wojtkoni Schwolino scultetiam villae Raehutowo possidendam confert 756
DXXVII.	1375.	Casimirus Dux Stetinensis, Pomeraniae etc. ob merita Joannis Mareschalci sui, villis ejusdem Radomin, Sudragi et Balin varias immunitates largitur 758
DXXVIII.	1375.	Elisabeth, Regina Hungariae et Poloniae villam Łagów episcopatus Wladislaviensis propriam in oppidum ejusdem nominis permutandi dat facultatem. 759
DXXIX.	1378.	Margareta Dux Dobrinensis attestatur Juensium dictum Schlachta villam suam Radomice Andreao Judici Dobrinensi tricentis sexagenis vendidisse. 761
DXXX.	1379.	Coram Margareta, Duce Dobrinensi, Magdalena, Hedvigis earumque sororis filii Nicolaus, Stanislaus, Jacobus et Jero villam Penino vendunt Andreao Judici Dobrinensi 762
DXXXI.	1381.	Mola Sarnow mlin dicta, de ejus dominio lis erat inter Niemstam heredem villae Chojno et Jaconem Subdapi-ferum Dobrinensem, illi priori adjudicatur 764
DXXXII.	1385.	Ziemovit Dux Mazoviae cum Hedvigi Regina Poloniae paeiscitur de restituendis terris, castris, oppidis, villis et aliis hereditatibus per se violentor a Regno Poloniae avulsis 765
DXXXIII.	1386.	Warcislaus et Boguslaus, Duces Pomeraniae etc. pollicentur se Conradum Czolner Magistrum Generalem Ordinis Teutonici, eiusque subditos liberos a vectigalibus in terris Dobrinensi, Bydgosciensi, reddituros esse, si quando eadem terrae sive ditionis factae sint. 768
DXXXIV.	1389.	Johannes Magister ordinis fratrum Cruciferorum cum stella quibusdam Henrico, Frączkoni, Nicolao, Luciao duos mansos in villa Katy nomine scultetia donat. 769
DXXXV.	1389.	Commissarii a Rege Wladislao Jagellone, nec non a Conrado Czolner de Rotinstoy designati, coeuntes in

Nr.	Anno	Pag.
		insula in medio fluvii Vistulae inter oppidum Solec et villam Czarnow sita tractaturi de pace alium terminum huc eausae in pago Neidinburg dicto constituunt. 771
DXXXVI.	1390.	Wladislaus Dux Opoliensis, Wielunensis, Cujaviensis, Dobrzinensis etc. filiae suae Hedvigi, conjugii Alexandri Ducis Kiernoviensis, urbem Wladislaviam, terram Tucznoviensem, castrum et oppidum Bydgosciam dotis nomine assignat. 773
DXXXVII.	1390.	Wladislaus Rex Poloniae attestatur a Wladislao Duce Opoliensi Terram Dobrinensem Allexandro Duci Kiernovinski donatam esse 778
DXXXVIII.	1390.	Wladislaus Dux Opoliensis, Wielunensis, Cujaviensis, Dobrinensis etc. Hedvigi filiae suae, uxori autem Ducis Alexandri terras Wladislaviensem, Tucznoviensem et Bydgosciensem donat certis conditionibus appositis. 779
DXXXIX.	1390.	Wladislaus Dux Opoliensis, Wielunensis, Cujaviensis, Dobrinensis etc. cives Junivladislavienses sub certis conditionibus a solvendo censu 400 marcarum liberos reddit 781
DXL.	1390.	Wladislaus Rex Poloniae privilegium a Regina Elisabeth anno 1375 datum, quo eadem dederat facultatem permutandi villam Łagów in oppidum ejusdem nominis, ratum esse jubet 783
* DXLI.	1390.	Wladislaus Dux Opoliensis, conventui Franciscanorum Dobrinensi certos agros intra et extra eandem civitatem Dobrinensem situs limitibus designatos, donat. 784
DXLII.	1391.	Wladislaus Dux Opoliensis, Wielunensis, Cujaviensis, Dobrinensis etc. pagum Złotoria pro 6632 florenis hungaricis Conrado de Walenrode, Magistro Generali Ordinis Teutonici, totique Ordini obligat 784
DXLIII.	1392.	Conradus de Wallenrod Magister Generalis Ordinis Teutonici testificatur sibi terram Dobrinensem a Ladislao Duce Opoliensi oppigneratam esso pro quinquaginta millibus aureorum nummorum 789
DXLIV.	1392.	Ladislaus Dux Opoliensis, Wielunensis, Cujaviensis, Dobrinensis etc. Terram Dobrinensem Ordini Teutonico 50,000 aureis oppignerat. 791
DXLV.	1393.	Conradus Walenrode Supremus Magister Ordinis Teutonorum attestatur nobilem Adam Swinka a patre ipsius Petro Swinka villam Zielona obtinuisse 797
DXLVI.	1394.	Offka Dux Opoliensis, Wielunensis, Dobrinensis, Cujaviensis etc. consentit, ut Terra Dobrinensis Ordini Teutonico oppigneretur. 799
DXLVII.	1394.	Wladislaus Rex Poloniae, oppido Izbica jus teutoniceum Magdeburgense confert 801
DXLVIII.	1395.	Lites inter conventum Cisterciensium Zukowiensem atque Nobiles villae Przewóz haeredes exortae componuntur. 802

XII

Nr.	Anno	Pag.
DXLIX.	1395.	Janussius heros villae Kikol eandem hereditatem Conrado Jungingen Magistro Generali Ordinis Tentonici vendit. 804
DL.	1396.	Bartholomaeus heros villae Chalino, eandem villam Janussio Abbati Plocensi donat, usufructu hujus villae ad mortem sibi reservato 806
DLI.	1398.	Joannes Praepositus Monasterii Zukoviensis cuidam Rejmaro molam in villa Ramekow donat 807
DLII.	1398.	Zemovitus Dux Mazoviae Wladislaum Regem et Hedvigim Reginam Poloniae quietat do summa 10,000 sexagenarum pragensium, in quibus sibi Terra Cujavien-sis oppignerata erat 809
DLIII.	1398.	Wladislaus Rex Poloniae oppido Izbica nundinas una-quaque hebdomade agendas largitur. 810
DLIV.	1399.	Causa quaedam de lacu inter plebanum oppidi Brdow et heredes villae Modzerowo pendens ab arbitris diju-dicatur. 811
DLV.	1400.	Wladislaus Rex Poloniae Petro de Dobro mansum zrzech dictum in villa regia Dobro situm largitur. 813
DLVI.	1401.	Adamus scultetus in villa Bieganowo, scultetiam suam in eadem villa sitam Petro de Dobro vendit, quam von-ditionem Wladislaus Rex Poloniae ratam esse vult 815
DLVII.	1401.	Wladislaus Rex Poloniae, civibus oppidi Brestiae, qui incendio plurima damna perceperunt, pratum Obora di-ctum donat 818
DLVIII.	1404.	Conradus de Jungingen Magister Generalis ordinis fra-trum Tentonicorum, testatur se a Wladislao Rege Po-loniae tres literas obligationem Terrae Dobrinensis tangentes, recepisse 819
DLIX.	1406.	Joannes Episcopus Wladislaviensis et Dux Opolionensis etc. privilegia oppido Lagow ab Elisabeth Regina Hun-gariae anno 1375 et a Wladislao Rege Poloniae anno 1390 data, confirmat. 820
DLX.	1408.	Thomeo Castellanus Sandomiriensis Capitaneus Majo-ris Poloniae fratribus Carmelitanis (S. Marino de Mon-te Carmelo) monasterii Bydgoستيensis certa privilegia largitur. 821
DLXI.	1415.	Joannes de Dubnice profitetur se a Wladislao Rege Po-loniae stipendia accepisse 823
DLXII.	1422.	Wladislaus Rex Poloniae oppidum Kruszwica jure Magdeburgensi regi vult 824
DLXIII.	1424.	Paulus de Rusdorf Magister Generalis Ordinis fratrum Teutonorum transigit cum Wladislao Rege Poloniae de exercendo a subditis utriusque ditionis libero commercio 826
DLXIV.	1424.	Wladislaus Rex Poloniae oppido Fordon villas Loskoni, Palez, Wyszegród et Siersk donat, aliaque privilegia largitur. 830

XIII

Nr.	Anno	Pag.
DLXV.	1425.	Wladislaus Rex Poloniae, fratribus ordinis S. Domini-ci (Dominicanis) Brestensibus unam metretam brasei ex mola ad oppidum Brestiam sita donat. 834
DLXVI.	1425.	Oppidum Rypin spondet fidem Regi Wladislao, uxori ejus Sophiae, filio illorum Wladislao atque Alexandro seu Witowdo M. D. Lituaniae 836
DLXVII.	1425.	Oppidum Bydgoscia (Bydgoszcz) spondet fidem Regi Wladislao, uxori ejus Sophiae, liberis illorum Wladi-slao, et Hedvigi, tum Alexandro seu Witowdo M. D. Lituania 837
DLXVIII.	1425.	Oppidum Gembice spondet fidem Regi Wladislao, uxo-ri ejus Sophiae, liberis illorum Wladislao et Hedvigi, tum Alexandro seu Witowdo M. D. Lituaniae. 838
DLXIX.	1426.	Paulus de Rusdorf Magister Generalis fratrum Ordinis teutonici nactus dono a Wladislao Rege Poloniae mo-lam Lubiez dictam, declarat fluvium Drweca infra et supra eandem molam limitem ditionum Regni Poloniae ac Cruciferorum reputandum esse 839
DLXX.	1427.	Florianus de Korytnica Castellanus Wisliciensis Alber-to de Glogowa scultetiam villae Klokoszyn donat. 840
DLXXI.	1427.	Wladislaus Rex Poloniae et Paulus de Rusdorf Magi-ster Generalis ordinis teutonici Cruciferorum quosdam arbitros ad designandos suarum terrarum limites eli-gunt 842
DLXXII.	1429.	Scultetus villae Ostrowas duos mansos suae scultetiae sororibus monasterii S. Mariae Magdalenae apud oppi-dum Ploscium siti obligat 844
DLXXIII.	1429.	Sorores monasterii ordinis Praemonstratensis ad ur-bem Ploscium siti, villas suas Wargocin, Kozienice et Galaski mutant cum villa regia Bronislaw 846
DLXXIV.	1430.	Scultetus villae Ostrowas mansum integrum una cum dimidia parte alterius suae scultetiae Janussio haeredi in villa Krosino obligat 848
DLXXV.	1432.	Joannes Ptel civis Brestensis partem metretarum mo-lae Stare miasto dictae priori monasterii Brestensis S. Dominici obligat 849
DLXXVI.	1433.	Dignitarii et Terrigenae Palatinatus Brestensis spon-dent se mortuo Wladislao Rege Poloniae unum filio-rum ipsius regem creaturos esse 850
DLXXVII.	1433.	Wladislaus Rex Poloniae Joanni, Petro et Jurconi de Kikol, viginti mansos in eadem villa donat 855
DLXXVIII.	1434.	Terrae Dobrinensis Dignitarii et Terrigenae spondent se mortuo Wladislao Rege Poloniae unum filiorum ipsius regem creaturos esse. 856
DLXXIX.	1436.	Joannes Lukaw praepositus fratrum ordinis praemon-stratensis monasterii Strzelensis civibus oppidi Strzel-no certa privilegia largitur 862

Nr.	Anno	Pag.
DLXXX.	1438. Wladislaus Rex Poloniae 1000 florenos hungaros a Petro de Oporowo mutuo acceptos in oppido Kowale et villis eidem annexis inscribit	868
DLXXXI.	1441. Wladislaus Rex Poloniae remuneraturus merita Nicolai de Sciborze Castellani Wladislaviensis, eidem proventus oppidorum Bydgoszcz, Gniowkow, Solec, Fordon et tributa monasteriorum Trzemesznensis et Mogilnensis percipienda inscribit	870
DLXXXII.	1441. Wladislaus Rex Poloniae Alberto Skupski 200 marcas pecuniae polonae in medio oppido Noteć inscribit.	875
DLXXXIII.	1441. Mathias praepositus monasterii sororum ordinis praemonstratensis S. Mariae Magdalenae ad oppidum Plosecum siti servitia et tributa incolarum villae Bronislav designat.	876
DLXXXIV.	1442. Wladislaus Rex Poloniae intercedendo Petrum de Szczekociny Jarando de Brudzewo 300 marcas mediorum grossorum in oppidis Przedecz et Klodawa inscribit.	877
DLXXXV.	1442. Wladislaus Rex Poloniae Nicolao de Brudzewo 200 marcas pecuniae polonae in villis Nieszczewico et Broniewo inscribit	879
DLXXXVI.	1442. Wladislaus Rex Poloniae Joanni de Koscielec 100 marcas pecuniae polonae in villa Sojkowo inscribit	880
DLXXXVII.	1442. Wladislaus Rex Poloniae Joanni Kretkowski villam Chodecz in oppidum ejusdem nominis transmutandi potestatem concedit	881
DLXXXVIII.	1442. Wladislaus Rex Poloniae Joanni de Koscielec villam ipsius Koscielec in oppidum ejusdem nominis transmutandi tribuit facultatem	884
DLXXXIX.	1443. Wladislaus Rex Poloniae sumtis a Nicolao de Sciborze Castellano Wladislaviensi variis pecuniis, in villis Smilowice et Dobre inscribit.	886
DXC.	1444. Wladislaus Rex Poloniae Nicolao Kozminski 280 marcas pecuniae polonae in villa Czolpin inscribit	889
DXCI.	1450. Casimirus Rex Poloniae oppido Gniowkow certa privilegia largitur, illudque jure Magdeburgensi regi vult	890
DXCII.	1450. Casimirus Rex Poloniae oppido Juni Wladislavie certa privilegia largitur illudque jure Magdeburgensi regi vult	894
DXCIII.	1454. Casimirus Rex Poloniae sublevaturus urbem Thorunium se oppidum Nieszawam intra tres annos demoliturum esse pollicetur	897
DXCIV.	1454. Casimirus Rex Poloniae commutat oppidum Pyzdry et villas eidem annexas cum Sophia Regina matre sua oppido Nieszawa et villis eidem adjectis	898
DXCV.	1454. Casimirus Rex Poloniae Andreae de Kretkow Castellano Kruszwiciensi 100 marcas pecuniae in villis regii Dobiegniewo et Dąb inscribit.	901

Nr.	Anno	Pag.
DXCVI.	1454. Casimirus Rex Poloniae servitia ab incolis villae Płowce praestanda designat.	902
DXCVII.	1455. Casimirus Rex Poloniae cum Nicolao de Sciborze Palatino Brestensi de tenendo castro Tuchola paciscitur	903
DXCVIII.	1455. Casimirus Rex Poloniae pollicetur exactionem duorum grossorum ex oppidis Bydgoszcz, Gniowkow et aliis ab Nicolao de Sciborze Palatino Brestensi possessis provientem, per eundemque in usum publicum donatam, juri ejusdem nullum damnum posteriori tempore allaturam esse	906
DXCIX.	1455. Casimirus Rex Poloniae 350 florenos hungaricos a Joanne de Koscielec Succamerario Dobrinensi mutuo sumptos, eidem in curia Jasieniecensi tum in villis Przebantów, Sroczo, klonowo et aliis inscribit.	907
DC.	1456. Nicolaus de Sciborze Palatinus Brestensis cum Wladislao de Donaborz de possidendo castro Czluhow paciscitur	908
DCI.	1456. Casimirus Rex Poloniae cum Wladislao de Danaborz Castellano Naklensi de tenendo castro Czluhoviensi transigit	910
DCII.	1457. Casimirus Rex Poloniae oppida Bydgoszcz, Tuchola, Gniowkow, Solec, Fordon et villas Dobre, Murzynowo, Smilowice et Niemojew Joanni de Koscielec Succamerario Dobrinensi possidenda tradit.	913
DCIII.	1457. Alexius de Wola, advocatus villae Ostrowas, advocatiam suam Albrico de Kruszyn vendit. Officia quoque ab incolis villae Ostrowas praestanda describuntur	916
DCIV.	1460. Casimirus Rex Poloniae cives oppidi Kruszwica nundinas aliarum civitatum frequentantes a solvendis teloneis liberos mittit	919
DCV.	1460. Casimirus Rex Poloniae civibus Torunensibus spondet se oppidum Nieszawam diruturum esse	920
DCVI.	1460. Casimirus Rex Poloniae diruto oppido Nieszawa et villa Roskidalino oppidum Nowa Nieszawa dictum constituit, additis eidem villis Przypust et Dymce, illique oppido varia privilegia largitur.	923
DCVII.	1461. Casimirus Rex Poloniae Joanni de Koscielec Palatino Juni Wladislaviensi 6000 florenos hungaricos in civitate Swiecie, Osiek et Jasienice inscribit	929
DCVIII.	1462. Casimirus Rex Poloniae Joanni de Koscielec mediam partem tributii Ciza dicti ab ipso percipiendam inscribit.	931
DCIX.	1462. Casimirus Rex Poloniae Hynczam de Rogow Castellatum Sandomiriensem de solvenda summa 300 florenorum liberum mittit.	932
DCX.	1464. Mathias Urbanek civis Brestensis nunquam mansum sculpetinae in Stare miasto Dominicanis Brestensibus alenat	933

Nr.	Anno	Pag.
DCXI.	1465. Nicolaus Staromiejski piscinam in villa Staremiasto Dominicanis Brestensibus vendit	934
DCXII.	1465. Casimirus Rex Poloniae incolas villae Dobra a solvendis teloneis liberos reddit	935
DCXIII.	1467. Jacobus Episcopus Wladislaviensis Joannem de Opoczno praepositum ecclesiae parochialis in villa Ostrowas iustituit	937
DCXIV.	1470. Stanislaus praepositus et sorores monasterii S. Mariae Magdalenae, ordinis premonstratensis, ad urbem Plock siti labores et tributa ab incolis villae Ostrowas praestanda designat	938
DCXV.	1471. Coram Casimiro Rege Poloniae Andreas de Oporow J. U. D. oppidum Skolsko nec non villas Zlotowo et Sadowie Casparo de Leszno in 500 florenis obligat	940
DCXVI.	1471. Casimirus Rex Poloniae 300 florenos hungaricos Przeciao Slowak de Rynarzow debitos in oppido Koscierzyn et villis Skerzewo. Mielnica, Barchocin, Lubiana, Dziemiany, Radynia, Kalisz, Gostomia, Wies przedmiestna Lipusz, Korna et Stezyca inseribit	942
DCXVII.	1471. Casimirus Rex Poloniae privilegia villis monasterii Byszewiensis sive petius Keronoviensis a praedecessoribus suis data, rata esse jubet	943
DCXVIII.	1472. Casimirus Rex Poloniae Petro Schorez de Obrab 200 florenos hungaros in bonis regiis Kiszewa inseribit	945
DCXIX.	1472. Casimirus Rex Poloniae donat facultatem Paulo de Poczernin obligandi villam Starorypin Vincentio de Skape	946
DCXX.	1472. Casimirus Rex Poloniae litem de possidendo oppido Koscierzyn inter Crzeslaum Slowak de Klopoczyn et Clementem de Konezyce exortam componit	947
DCXXI.	1473. Casimirus Rex Poloniae Crzeslao Slowak de Klopoczyn 100 florenos hungaricos in oppido Koscierzyn inseribit	948
DCXXII.	1476. Casimirus Rex Poloniae Joanni de Ostrorog Castellano Posnaniensi 800 marcas pecuniae in dimidia exactione duorum grossorum Majoris Poloniae inseribit	949
DCXXIII.	1481. Casimirus Rex Poloniae Alberto Witulski 50 marcas prutenas in villa regia Zblewo inseribit	951
DCXXIV.	1484. Casimirus Rex Poloniae litem de vendendis earuibus inter cives oppidi Radziejowo et incolas villae Dobro exortam dirimit	952
DCXXV.	1489. Casimirus Rex Poloniae Obertho Ryman 50 florenos hungaros in villa Sobowidz inseribit	953
DCXXVI.	1489. Stanislaus de Koscielce scultotium in Magna Nieszawa vendit	954
DCXXVII.	1490. Casimirus Rex Poloniae Martino Tesmer mediam partem oppidi Behrendt sive Koscierzyn ab Agata vidua Nicolai Kyelar redimendi dat facultatem	956
DCXXVIII.	1490. Nicolaus de Koscielce suntis mutuo 300 marcis a Stanislaw Dolanga de Pomorzany, eadem in villis Gosliczyn et parva Zbyslaw inseribit	957

Nr.	Anno	Pag.
DCXXIX.	1493. Joannes Albertus, Rex Poloniae concordiam quandam per certos arbitros inter Nicolaum et Andream de Koscielce fratres germanos factam, ratam esse vult	959
DCXXX.	1494. Nicolaus et Bartholomaeus fratres germani heredes de Nieciszewo mediam partem villae Zacheice Carmelitannis Bydgostiensibus alienant	964
DCXXXI.	1495. Joannes Albertus Rex Poloniae in oppido Gembice novas nundinas celebrandas instituit	966
DCXXXII.	1496. Joannes Jalhrzyk de majori Kruszyn, uxori suae Dorotkeae de Scroczi 400 florenos in bonis Czamanin, Osiecin, Kruszyn, Ostrowas, Woliszewo et Balino inseribit	966
DCXXXIII.	1500. Joannes Albertus Rex Poloniae sumptis mutuo a Raphaelo de Leszno 1800 florenis hungaris, eodem in oppido Radziejow villisque adjacentibus inseribit	968
DCXXXIV.	1501. Joannes Albertus Rex Poloniae incolis oppidi Kruszewica incendio absumpti, certas immunitates largitur	969
DCXXXV.	1502. Alexander Rex Poloniae Casparo de Leszno nec non Raphaeli nepoti ipsius 200 flor. hungaros, et 62 marcas argenti puri in oppido Radziejow villisque eidem annexis inseribit	970
DCXXXVI.	1504. Alexander Rex Poloniae summam Caspari de Leszno in oppido Skolsk et villis Zlotowo et Sadowice inscriptam jungit summae in oppido Radziejow olim Raphaeli de Leszno inscriptae	971
DCXXXVII.	1504. Alexander Rex Poloniae litem certam de construendis apud alveis inter oppidum Bydgostiam et villam Bartodzieje ortam dirimit	972
DCXXXVIII.	1504. Alexander Rex Poloniae sententiam in lite quadam de certa pecunia inter proconsules civitatis Juniwladislaviensi exorta latam, vult esse firmam	975
DCXXXIX.	1505. Alexander Rex Poloniae summam 4000 florenorum hungarorum in exactione duorum grossorum Terrae Sira-diensis Stanislaw Jarocki inscriptam ex oppido Juniwladislaviensi villisque annexis percipiendam esse vult	977
DCXL.	1506. Alexander Rex Poloniae inscriptionem Capitaneatus Juniwladislaviensis Stanislaw Jarocki a se factam ratam esse vult eidemque proventus a Judaeis Juniwladislaviensibus pendendos percipiendi dat facultatem	979

CCCLXXXVI.

In oppido Kolo, anno 1433 die 25 mensis Junii.

Wladislaus Rex Poloniae, Joannis Episcopi Wladislauensis precibus adductus, civitati *Wolborz*, aliisque bonis tenutae Wolborensis, jus Magdeburgense confert ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Cum inter humane nature comoda nichil dignius memoria habeatur, opportunum existit, ut actus hominum literarum appicibus (sic) et annotatione testium perhennentur, ne lapsu temporum euanescant: proinde nos Wladislaus, dei gracia Rex Poloniae, nec non terrarum Cracowie, Sandomirie, Siradie, Lancicie, Cuyawie, Litwanieque Princeps Suppremus, Pomeranie, Russieque dominus et heres, significamus tenore presencium, quibus expedit vniuersis presentibus et futuris, presencium noticiam habituris: Quomodo volentes bona mense episcopalis ecclesie wladislauensis, que perpluries transitu nostrorum ad gwerrarum disturbia, contra Cruciferos et Ruthenos versus *Luczskam* ⁽²⁾, anichilata existunt, ad usus reducere pristinae melioracionis et vbertatis; ad instantes petitiones reuerendi in Christo patris, domini Joannis, dei gracia Episcopi Wladislauensis, Regni nostri Cancellarii sincere nobis dilecti, omnia bona, possessiones et hereditates in Terris Sandomiriensi, Siradiensi, Lanciciensi et alibi consistentia, videlicet ciuitatem *Wolborz*, nec non omnes et singulas villas, quibuscumque nominibus fuerint nuncupata (sic), presentes (sic) et imposterum (sic) collocatas (sic), ad tenutam Wolborensensem pertinentes, de jure polonico in jus thewtunicum, quod Mayd-burgense dicitur, transferimus perpetuo duraturum. Remouentes ibidem omnia jura polonica, modos et consuetudines vniuersas, que plerumque ipsum jus thewtunicum consueuerunt perturbare. Eximimus insuper, absoluiumus et perpetuo liberamus dicte ciuitatis *Wolborz* aduocatum et ci-

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo tabularii capituli Wladislauensis. Funiculo serico filis viridis et violacei coloris contexto appensum sigillum mediae formae, quo vulgo Rex Wladislaus utebatur.

⁽²⁾ *Łuck* (Luceoria) oppidum in provincia Wołyńskiensi situm.

ues uniuersos, nec non omnes et singulos omnium villarum dictae tenute wolboriensis scultetos, kmethones et quosuis earundem incolas ab omni iurisdicione et potestate omnium Regni nostri palatinorum, castellanorum, capitaneorum, iudicum, subiudicum et quorumuis officialium et ministerialium eorundem, ut coram ipsis aut ipsorum aliquo pro causis tam magnis quam paruis, puta: furti, incendij, sanguinis, homicidij, membrorum mulhilationis (sic), et quibusuis enormibus excessibus citati, minime respondebunt (sic), nec aliquas penas soluere teneantur: sed tantum dictae ciuitatis *Wolborz* ciues omnes et singuli coram suo aduocato, qui fuerit pro tempore, nec non et villarum omnium predictae tenute kmethones, et quius incole, coram suis scultetis pro tempore existentibus: advocatus vero et sculteti coram officialibus ipsius domini Episcopi ad id deputatis, aut coram nobis, dum tamen per nostram literam nostro sigillo sigillatam euocati fuerint et citati: et hoc, si in reddenda iusticia negligentes forent et remissi: tunc non aliter, quam suo jure thewtunico, de se querulantibus respondere sint astricti. In causis autem criminalibus et capitalibus superius expressatis, memorate ciuitatis aduocato et scultetis villarum predictarum in melis et granijs iudicandi, sentiendi, puniendi, corrigendi, plectendi et condemnandi plenam damus et omnimodam tenore presencium concedimus facultatem, prout hoc ipsum jus thewtunicum in omnibus suis punctis, sentencijs, condicionibus, articulis et clausulis postulat et requirit. Harum, quibus sigillum nostrum appensum est, testimonio literarum. Actum in *Colo* ⁽³⁾, tempore conuencionis expedicionalis contra Cruciferos, in crastino sancti Johannis Baptiste, anno domini millesimo quadringentesimo tricesimo tercio. Presentibus reuerendis in Christo patribus, dominis: Alberto sancte Gneznensis ecclesie Archiepiscopo et primate, Sbigneo Cracouiensi Episcopo; magnificis et strennuis: Nicolao de *Michalow* Castellano, et Petro Schaffranyecz Palatino Cracouiensibus, Spitkone de *Tharnow* Sandomiriensi, Martino de *Calinowa* Siradiensi, et Jarando de *Grabie* Juniwladiensi palatinis, multisque alijs prelatis et baronibus fide dignis. Datum per manus venerabilis Wladislai de *Oporow*, decretorum doctoris, Sedis Apostolice

⁽³⁾ *Kolo* oppidum provinciae Calissiensis, territorii et regionis Koninensis.

Prothonotarii, Decani Cracouiensis et prepositi lanciciensis etc. Regni Polonie Vicecancellarii, sincere nobis dilecti.

Ad relacionem predicti Wladislai Vicecancellarii.

CCCLXXXVII.

In villa Chocen, anno 1434 die 10 mensis Octobris.

Causa inter Nobilem Moszczycium de *minori Sciborze* atque fratres ordinis praedicatorum monasterii Brestensis de peculio a Stiborio Episcopo Agriensi, fratre Moszczycii, in eodem monasterio post mortem relicto dirimitur ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Nos Roslaus de *Boguslawycze* ⁽²⁾, Stanislaus de *Cuczycze*, Johannes Staromyeschky scoltetus de *Stare myasto* Civis Brestensis, arbitri, arbitratores et amicabiles compositores, per Nobilem Moszczycium de *minori Sczyborze*, et religiosos dominum Johannem tunc priorem, ex consensu et voluntate conventus ordinis predicatorum monasterij intra muros Brestenses petiti et rogati, et de voluntate ipsorum locati, significamus tenore presencium, quibus expedit universis, tam presentibus quam futuris: Quod cum cause et controversie in examine tam seculari quam spiritali Iudicijs (sic), inter Nobilem Moszczycium predictum de *Sczyborze minori* ab una, et religiosos fratres, videlicet Prioris (sic) totoque Conventu (sic) ordinis predicatorum monasterij suprascripti, partibus ab altera, de et super bonis Reverendissimi in Christo patris et domini, domini dive memorie Styborij, dei gracia Agriensis quondam Episcopi, prefati Moszczycij fratris germani, post mortem eodem in monasterio relictis, mote fuerunt et suscite: Nos vero prenominati arbitri, sufficientibus prehabitis deliberacionibus et (viro)rum aliorum adiuti consilijs, omnes et singulas causas, lites et controversias, inter partes previas ortas vel in futurum, quod

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo tabularii capituli Wladislaiensis. Huic tabulae appensa erant taeniolis pergamenis tria sigilla, quorum unum reliquum aliqua ex parte attritum repraesentat soleam ferream lateribus sursum conversam, et in medio ejusdem crucem.

⁽²⁾ *Boguslawice* villa territorii Cujaviensis regionis Brzestensis; *Kucice* regionis Kowaliensis, *Sciborze* villa territorii Bydgosciensis regionis Juniwladiensis.

absit, oriundas, videlicet Moscheczycium suosque successores legitimos ex una, et conventum predictos partibus ex altera, diffiniimus, terminamus et presencium vigore annullamus (sic), ipsius (sic) partibus perpetuum silentium dictis in causis et litibus et premissis imponendo. Sic tamen, quod de negocijs huiusmodi et litibus iuxta nostram, puta predictorum sententiam arbitrorum, et diffinicionis terminacionem neutra parcium quicquam debeat movere. Si vero ausu temerario altera parcium nostro decreto fuerit contraria, extunc mille florenos ungaricales succumbet, quorum florenorum medietas domino Regi nostro, reliqua vero parti iniuriam patienti pertinebit. Preterea declaramus et diffinimus, quod per nos, de voluntate Conventus et consensu Moscheczycij predicti, ad Reverendissimum in Christo patrem et dominum, dominum Wladislaum, dei gracia Episcopum, dum et quando Wladislaviam appropinquaret (sic), et Capitulum Ecclesie Wladislaviensis equitantes, obligacionis litteram, quia ad laudem omnipotentis dei eiusque matris gloriose ad honorem, nec non ob memoriam animo Reverendi domini Agriensis Episcopi premissj et salutem, missam de beata Virgine cum duabus oracionibus, una de sancto Johanne Evangelista et reliqua: *omnipotens sempiterne Deus, qui vivorum dominaris et mortuorum* et cetera, singulis diebus, eviternis temporibus decantare, sepefato Moscheczycio ipsiusque posteritati legitime, prefatorum Episcopi et Capituli Ecclesie (Wladislaviensis) sub sigillis, debebunt et debent exhibere et surrogare tali sub condicione: quod si idem Moscheczycius vel eius posteri legitimi viris dignis et juratis civitatis Brestensis pretactum super conventum docuerint, (quod) quopiam dierum: tribus, puta Nativitatis Christi, Pasche, Pentecostes, dumptaxat exceptis: missam nominatam non decantaverit, mille florenorum ungaricalium valamen perpetrabit, quorum florenorum medietas Reverendissimo in Christo patri et domino, domino . . . (sic) Episcopo Wladislaviensi, alia vero medietas parti iniuriam patienti pertinebit. Insuper si sepius fatus Moscheczycius vel eius successores legitimi, quedam sup[er summas] vel alias res prefati Reverendi in Christo patris fratris sui germani predicti, apud quempiam resciverint, et pro eisdem in Iudicio spiritali sive seculari egerit (sic), propinquitate conventus pretactus ipsos evincere non habebit neque debet, sub valamine dicto mille unga(ricum florenorum), quod sibi suisque successoribus legitimis succumbent (sic), si pro quopiam se inter-

poneret evictorem. Actum et datum in *Choczen* villa, die dominica proxima ante festum sancti Galli confessoris, presentibus hijs testibus: Swanthoslao de *Pyschcowo*, Cristino de *Wrzossowo*⁽³⁾, Swanthoslao de *Cuczycze*, et alijs quam pluribus fide dignis. Harum, quibus sigilla nostra presentibus sunt appensa, testimonio litterarum. Anno domini millesimo quadringentesimo tricesimo quarto.

⁽³⁾ *Pyszkowo* villa territorii Cujaviensis, regionis Kowaliensis, *Wrzossowa* territorii Wielunensis.

CCCLXXXVIII.

Wladislaviae, anno 1435 die 7 mensis Januarii.

Wladislaus Episcopus Wladislaviensis cuidam Joanni *Kuczek* molam aquariam in villa *Kuczkowo* aedificandam locat ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Tunc multis errorum et dubiorum incommodis prudenter occurrimus, cum gesta etatis humane litterarum apicibus et testium annotatione perhennamus. Proinde nos Wladislaus, dei gracia Episcopus Wladislaviensis, ad perpetuam rei memoriam cunctis, quibus expedit, presentibus et futuris noticiam presencium habituris, volumus fore notum: Quomodo cupientes bona mense nostre episcopalis in meliorem reducere condicionem, ut ex ipsis, auctore domino, fructus uberior valeat provenire: sub ratihabicione venerabilium fratrum nostrorum Capituli Wladislaviensis, provido Johanni *Cuczek* molendinum in riwli (sic) a lapide alias *Wirczyenyecz*, qui iacet in capitibus et in finibus limitatum *Sloncowo* et *Oszno*, in hereditate nostra *Cuczkowo* ⁽²⁾ defluentibus exposuimus ad locan-

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo tabularii capituli Wladislaviensis. Funiculis sericis coloris caerulei, viridis, violacei et rosei appensa erant duo sigilla, quorum unum reliquum ab Episcopo vulgo usitatum, nonnihil attritum, repraesentat imaginem Matris Dei infantem Jesu manu tenentis; pedibus illius appositum est scutum, a duobus viris penes hocce astantibus tentum, in quo effictum cernitur insigne Sulima dictum, Episcopi Oporovii proprium. Inscriptio in ambitu penitus deleta.

⁽²⁾ *Slomkowo*, *Ošno* villae regionis Brestensis, *Kuczkow* regionis Radziejoviensis, omnes Cujaviensis territorii.

dum, ac iure hereditario per ipsum Johannem et ipsius successores legitimos, temporibus perpetuis, cum omnibus fructibus, emolumentis et proventibus, tenendum, habendum et possidendum sub hac, que sequitur, ordinatione: videlicet quod prenominatus Johannes Cuzek predictum molendinum proprijs laboribus, sumptibus et expansis (sic), in quouis loco decenti et condecenciori construere et edificare, et ad ipsum necessaria quomodolibet oportuna (sic) de perse (sic) procurare teneatur. Nobis quoque et nostris successoribus de predicto molendino duas sexagenas mediorum grossorum in numero et moneta polonica libus, ratione census annui, ad festum purificationis beate Marie virginis singulis annis, ipse et sui posterius dare et soluere sit astrictus. Adiungimus insuper predicto molendino unum pratum, *Crobya* communiter nuncupatum, circumdatum vijs, tramitibus et semitis cum indaginibus et sereptis (sic) nostris pratis iacentibus vicinum. Volumus eciam predictum Johannem et suos successores legitimos, quibusdam certis agrorum sortibus, cultis et colendis, et eisdem pratis nostris et eidem prato *Crobya* vicinantibus et adiacentibus cum rubetis, quercetis et, cuiusvis generis sint, arvis et arborum crescencijs uti frui et gaudere, perpetuis temporibus et in ewm, quantum facultas eius suppetit. Quod qui (sic) idem Johannes et sua legitima posteritas, robora et ligna pro sue domus et dicti molendini necessitate, in borris et in silvis nostris valeat atque possit excidere tenore cum presenti indulgemus. Volumus eciam et mandamus, ut nullus villanorum a festo Sancti Georgij ad festum Sancti Martini administret se peccora pascere in eadem hereditate *Cuczkowo*, sub pena sex scotorum prutinalium (sic); eciam ut nullus presummet (sic) rubetum excidere, cuiusvis generis sit, in eadem hereditate *Cuczkowo*, nullis temporibus nunc et in ewm, sub eadem pena: que omnes iste pene spectabunt [ad] nostros tenutarios, excepto Johanne molendinatore, qui ipse participet cum sua posteritate legitima de predictis, tenore sub presenti, ipsum tamen prefatum Johannem cum suis succedaneis legitimis ad nullos coarcentes (sic) labores castri nostri: hoc tamen adiecto specialiter et expresso, quod prenominatus Johannes et sui successores, predictum molendinum nulli in toto vel in parte poterit obligare aut eciam vendere, seu ipsum quomodocumque commutare, absque nostra et nostrorum successorum voluntate ad id et consensu. Quod si fecerit aut facere presumpserit, predicto mo-

lendino sit priuandus ipso facto. In cuius rei testimonium et evidenciam pleniorum, nostrum et nostri Capituli predicti sigilla, presentibus sunt appensa. Actum et datum *Wladislavie* in castro nostro, feria sexta proxima post festum Epiphanie domini in Capitulo generali, anno domini millesimo quadringentesimo tricesimo quinto. Presentibus ibidem venerabilibus et honorabilibus viris, dominis: Petro preposito, Johanne decano, Johanne de *Mlodawyno*, Jarando Johanne de *Boguczicze* et Wladislao de *Sarnolko* Canonicis wladislaviensis ecclesie ⁽³⁾, testibus circa premissa.

⁽³⁾ *Mlodawin* et *Bogucice* villae territorii Sieradiensis regionis Szadkoviensis: *Sarnolko* fortasse *Sarnowka* villa regionis Radziejoviensis.

CCCLXXXIX.

Wladislaviae, anno 1437 die 7 mensis Januarii.

Capitulum Wladislaviensis Ecclesiae scultetiam villae *Parkey* sive *Nova wies* ejusdem Capituli propriae cuidam Gregorio sculteto confert ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Cunctorum perit memoria factorum, nisi scripture amminiculo et fide dignorum testimonio fuerint perhennata. Proinde nos Capitulum Ecclesiae Wladislaviensis universis et singulis presentibus et futuris, quibus expedit, tenore presencium significamus: quomodo melioracioni bonorum mense nostre Capitularis Wladislaviensis intendentes, villam dictam *Parkey* alias *Nova wies*, sitam in districtu Brestensi ⁽²⁾, provido viro Gregorio Sculteto, Jure Theutunico commisimus et presentibus committimus ad locandum, sub ea que sequitur ordinatione: et ut ipsa villa nostra, Deo nobis propicio, felicia recipiat incrementa, ipsi Gregorio Sculteto et suis posteris legitimis duos mansos liberos a censu contulimus et

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo tabularii capituli Wladislaviensis. Taeniola pergamena appensum sigillum majoris modi figurae ovatae exhibet S. Mariam insidentem solio, cujus ancones siue arcus capitibus caninis exornatae sunt, laeva manu infantem Jesu tenentem, ad pedes vero ipsius cernuntur tres personae genibus nixae manus ad supplicandum junctas habentes. Verba in ambitu haec leguntur: „*mater misericordie salva capitulum wladislavien. ecclesie.*“

⁽²⁾ Erit procul dubio *Nova wies* villa regionis Brestensis, parochiae Kruszyznensis, quae sub nomine *Parki* in indicibus non occurrit.

donavimus, ac conferimus et donamus per presentes, temporibus perpetuis habendos et possidendos. Iudicabit autem ipse scultetus, et sui posterius pro tempore, omnes causas magnas et parvas, criminales et civiles, infra terminos et limites eiusdem ville seu hereditatis nostre contingentes Jure theutonico: de penis autem iudicatis nos capitulum duos denarios, et ipse scultetus et sui posterius tercium denarium recipiemus. Villani autem seu incole eiusdem ville nobis decimam manipulatim in campo, singulis annis, unacum sculteto, solve et dare teneantur. Incole autem seu kmethones nobis, ratione census ad festum Sancti Martini, per mediam marcam grossorum currentis monete in terra, de quolibet manso culto, duos pullos valentes ad festum assumptionis Sancte Marie virginis, et quindecim ova gallinarum ad festum Pasche, quolibet annorum, solve sunt astricti. Scultetus autem ipse et sui posterius, qui fuerint pro tempore, censum ville a Kmetonibus exactum et collectum, nobis fideliter teneantur presentare. Incole autem et Kmethones eiusdem ville frumenta decimalia in ipsa hereditate *Parkey* excrescentia, cum et quando postulaverit tempus, nobis ad forum proximum ville eidem suis vecturis, fatigis et impensis deducere tenebuntur. In ceteris autem laboribus, servicijs, angarijs erunt liberi penitus et immunes. Preterea scultetus ipse et sui posterius facient in ipsa villa nostra generalia Judicia ter in anno, ita quod scultetus ipse pro una vice, et incole seu Kmethones duabus, nuncium nostrum, ad huiusmodi judicia presidendum, decentibus impensis et expensis procurabunt. Volumus etiam, quod scultetus in scultecia et Kmetho in manso, et non alias personaliter debeant residere: non residentes autem, post trinam proclamationem contrarium facientes, scultetus scultecia, et Kmetho manso, sint privati ipso facto. Item volumus, quod scultetus sculteciam et Kmetho mansum alicui dare, donare, obligare et vendere non poterint, nisi illi vel illis, quem vel quos nos duxerimus admittendum. Insuper scultetus eiusdem ville pro tempore de se querulantibus, coram nobis, vel quem nos loco nostri ponemus, Jure suo tenebitur respondere: et si nos querulari de ipso sculteto contingat, secundum litem privilegij, posita ydonea persona loco sui, tenebitur respondere. Et ne super premissis omnibus et singulis, dubium aliquot (sic) oriri videatur, presens privilegium ipsi Gregorio et suis posteris duximus dandum et concedendum, ac damus et concedimus per presentes. Actum et datum *Wla-*

dislavie, anno incarnationis dominice millesimo quadringentesimo tricesimo septimo, feria secunda in crastino Epyphanie domini, in nostro Capitulo generali, presentibus ibidem venerabilibus et honorabilibus viris, dominis: Petro preposito, Hermanno Scolastico, Johanne Custode, Jarando Johanne de *Mlodawijno*, Cristino Johanne Gorsky, Alberto Boruczsky, Stanisla de *Glowczino* ⁽³⁾, Wlodkone Lascarij, et Meczkone prelatis et Canonicis Ecclesie nostre Wladislaviensis, nostro sub sigillo presentibus subimpenso. Scriptum autem per honorabilem dominum Stanislaum Archidiaconum Cruschviciensem nostrum Notarium de mandato nostro speciali.

⁽³⁾*Mlodawyno*, tres sunt hodie villae hoc nomine vocitatae, scilicet: *Mlodawin dolny* (M. inferior), *Mlodawin górny* (M. superior), et *Mlodawin wygierzów*, omnes in provincia Calisiensi territorio Sieradiensi, regione Szadkoviensi sitae, parochiae Marzenin adscriptae. *Glowczyn*, plures sunt villae huius nominis in variis provinciis sitae, nimirum duae in provincia Plocensi, una in provincia, territorio et regione Calisiensi, et una in provincia Masoviensi territorio et regione Varsaviensi.

CCCXC.

Eodem loco, anno et die.

Swantoslaus de Wracza Archidiaconus Wladislaviensis molam *Ossla* dictam, in villa *Lubanie* sitam, cuidam Jacobo de *Antiqua Wladislavia* vendit ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Cunctorum perit memoria gestorum, nisi fuerint testimonio literarum aut annotatione testium roborata. Inde est, quod nos Capitulum Ecclesie Wladislaviensis universis et singulis presentibus et futuris, quibus expedit, volumus fore notum: quomodo venerabilis frater noster dominus Swantoslaus de *Wracza*, Archidiaconus Wladislaviensis, tenutarius ville nostre *Lubanye* ⁽²⁾, cupiens bona mense nostre Capitularis in meliorem reducere condicionem, molendinum in ipsa hereditate *Lubanye*, quod vulgariter *Ossla* nuncupatur, sub ratihabitione nostra, provido viro Ja-

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo tabularii capituli Wladislaviensis. Taeniola pergamena appensum sigillum capituli Cujaviensis sive Wladislaviensis jam superius descriptum.

⁽²⁾ *Lubanie*, villa publica provinciae Masoviensis, territorii Cujaviensis, regionis Radziejoviensis.

cobo de *Antiqua Wladislavia* et sue legitime posteritati, pro viginti sex Sexagenis monethe et numeri Polonici, jure hereditario in perpetuum vendidit, sub ea que sequitur ordinacione: quod dictus Jacobus molendinator seu ipsius posteritas habebunt recipere terciam mensuram omnium frumentorum, ex molendino ipso proveniencium, et pro lapidibus molaribus et ferramentis ipse Jacobus molendinator et sui posterj unum, et ipse dominus Swantoslaus archidiaconus seu tenutarius dicte ville *Lubanye*, qui pro tempore fuerit, duos denarios dare tenebuntur. Item pro reparacione molendini seu edificijs ipsius tenebitur dominus Swantoslaus Archidiaconus, seu alius, qui pro tempore fuerit, dare et conducere robora necessaria, et ipse Jacobus et sui posterj suis laboribus seu sumptibus debent edificare. Ad (reno)vacionem vero aggeris, dominus Swantoslaus Archidiaconus seu ille, qui pro tempore fuerit, tenutarius dabit adiumentum hominum suorum de villa *Lubanye*, et ipse Jacobus molendinator et ipsius posterj cum eis reformare aggerem tenebitur et debebit. Item molendinator ipse et successores sui habebunt pratum circa molendinum, et pro ignibus parandis, seu calefaciendae stuba, habebit libere tollere ligna sicca in Borra ipsius hereditatis *Lubanye*, que pro edificijs non valent; quodque molendinator ipse et sui posteri nulli valebunt vendere molendinum predictum nisi ei, quem ipse dominus Swantoslaus Archidiaconus, seu alius, qui pro tempore fuerit, duxerit admittendum. In cuius rei testimonium, sigillum nostrum maius presentibus est appensum. Actum et datum *Wladislavie*, feria tertia in crastino Epifanie, in Capitulo Generali, anno dominj millesimo quadringentesimo⁽³⁾ octavo. Presentibus venerabilibus et honorabilibus dominis: Petro de *Crampa* preposito, Johanne Custode, Martino Archidiacono Pomeranie, Hermano Scolastico, Jarando Janusio de *Mlodawyno*, Mathia Drya, Cristino Johanne Gorsky, Stanislao de *Gnowczino* (sic), Wladislao de . . . , Nassan-geo, Paulo Mesconis, Myeczcone et Nicolao de *Nyewyesz*, Prelatis et Canonicis Ecclesie Wladislaviensis.

⁽³⁾ Licet numeri denarii nota sit deleta, numerum quaternarium ascribere non dubitavimus, quum non solum locus, quo haec tabula scripta est, verum etiam dies et testes congruant cum loco, die et testibus tabulae proxime praecedentis.

CCCXCI.

Dobrin, anno 1441 die 2 mensis Maji.

Nicolaus dictus Grabya heres de *Suszyce* commutat insulam in fluvio *Wisla* sitam cum silva *Czeschlino* dicta, Episcopatus Wladislaviensis propria ⁽¹⁾.

Nos Alexius de *Plonyany* Judex et Nicolaus de *maiori Chchonicza* (sic) Subiudex Terre Dobrinensis generales ⁽²⁾, Significamus, quibus expedit, vniuersis tam presentibus quam futuris, noticiam presencium habituris: Quomodo ad nostram, nostrorumque in terminis particularibus Assessorum, veniens presenciam, nobilis Nicolaus dictus Grabya heres de *Suszyce*, totam insulam in fluuio *Wysla* ex opposito ville *Suszyce*, ipsum jure hereditario concernentem, se commutasse cum reuerendissimo in Christo patre domino ac domino Wladislao, dei gratia Episcopo et cum Capitulo suo Wladislaviensi, pro tota borra dicta *Czeschlino*, a via publica eundo in *Bobrowniky* a nauigio Wladislaviensi de *Spythal* inferiori ad partem dextram recognovit ⁽³⁾, coramque nobis iusto commutationis titulo eandem insulam perpetuo resignauit reuerendissimo in Christo patri domino ac domino Wladislao, dei gratia Episcopo cum suo Capitulo wladislaviensi et ipsorum successoribus, cum omni jure et dominio in predicta insula esistenti: nichil juris, proprietatis vel dominij pro se vel pro suis legitimis (sic) in eadem reseruando. Et in huius rei testimonium, sigilla nostra presentibus sunt appensa. Actum et datum in *Dobrin*, feria tertia ipso die sancti Sigismundi Regis, Martiris gloriosi, anno domini millezimo (sic) quadringentezimo (sic) quadragezimo (sic) primo. Presentibus Magnificis ac strenuis nobilibusque dominis: Nicolao de *Wyrbyczsko* Castellano Dobrinensi, Petro de *Dzalin* Succamerario, Georgio de *Llassothky* Vexilifero maiori, Johanne de *Llassothky* Tribuno, Johanne Nalancz de *Ossyek* Burgrabio,

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo tabularii capituli Wladislaviensis. Ut ex taeniolis pergamenis videre licet, duo erant huic tabulae appensa sigilla.

⁽²⁾ *Plonyany* hodie *Plomiany* villa territorij et regionis Lipnensis, quae sit hodie villa *Chchonicza*, difficile est conjectura assequi.

⁽³⁾ *Suszyce* villa territorij et regionis Lipnensis; *Szpethal* (dolny i górny, inferior et superior) villae ejusdem territorij et regionis, ad Vistulam ex opposito Wladislaviae sitae.

Andrea de *Llubawsch* Camerario ⁽⁴⁾, et alijs quam pluribus fide dignis etc. Qui quidem dominus Episcopus XL^{ta} marcas superaddidit eidem Nicolao.

⁽⁴⁾ *Wierzbisko* villa regionis Lipnensis haud procul ab oppido Lipno sita, *Działyń Lasotki, Osiek*, villae territorii et regionis Lipnensis. *Llubawsch* fortasse *Lubanie* regionis Radziejoviensis vel *Lubicz* regionis Lipnensis.

CCCXCII.

Lagoviae, anno 1441 die 20 mensis Junii.

Thomas et Bistram advocati villae *Nieskorzów*, scultetiam ejusdem villae inter se dividunt ⁽¹⁾

Item de anno domini M^o CCCC^o XLI°, die tertia feria infra octavas corporis Christi, Judicium supremi Juris Lagoviensis districtus est celebratum, et eodem Iudicio supremi Juris Ego Nobilis Thomas advocatus supremi Juris de *Nyewskurzow*, Nobilis Johannes de *Pyotrow*, Jacobus de *Lagow*, With de *Lagowska wola*, Johannes antiquus consul de *Ząbkowa wola*, Mathias de *parwa Lechow*, Bartholomeus de *Wsachow*, Nicolaus de *Sandek*, Paulus procurator *Pyrkoviensis* ⁽²⁾ septem adwokati (sic) supremi iuris Lagoviensis districtus: Recognoscimus et fatemur presentibus et futuris: quod cum sedebamus in iudicio bannito supremi iuris advocatorum Lagoviensis districtus, quomodo venientes duo fratres germani, videlicet dominus Thomas advocatus de *Nyewscurzow* et dominus Bistram advocatus de *Nyewskurzow* (sic) recognoverunt coram nobis bannito Iudicio supremi iuris, quod idem (sic) duo fratres, dominus Thomas cum domino Bistram habent sculteciam in *Nyewscurzow*, dominus Thomas advocatus de *Nyewscurzow* habet medietatem scultecie in *Nyewscurzow*, et sui legitimi posterij (sic) videlicet filij domini Thome, et etiam dominus Bistram habet etiam medietatem scultecie in *Nyewscurzow* et sui legitimi posterij. Et isti

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo tabularii capituli Wladislaviensis. Sigilli abrupti superest taeniola pergamena.

⁽²⁾ Omnes hae villae jam superius descriptae sitae sunt in propinquo oppidi Lagoviae; nomina earundem nunc usitata sunt sequentia: *Nieskorzów*, *Piotrów*, *Lagowska wola*, *Zamkowa wola*, *Lechówek*, *Wsachów*, *Sandek* et *Piotrków*.

duo fratres, dominus Thomas advocatus de *Nyewskurzow* et dominus Bistram frater domini Thome etiam advocatus de *Nyewscurzow* (sic) facerunt (sic) inter se bonivole (sic) perpetuam divisionem in predicta scultecia in *Nyewscurzow* alias *vyekvysta dzelnycza*: dominus Thomas de *Nyewscurzow* debet habere perpetualiter mediam sculteciam in *Nyewscurzow* cum toto Jure, sicut pertinet ad mediam sculteciam in *Nyewscurzow*, et sui legitimi posterij; et dominus Bistram debet habere medietatem perpetualiter idem (sic) mediam sculteciam in *Nyewscurzow*, cum toto Jure, sicut pertinet ad mediam sculteciam in *Nyewscurzow*, et sui legitimi posterij. In cuius rei testimonium sunt (sic). Et eodem iudicio supradicto veniens dominus Thomas advocatus de *Nyewscurzow* (sic) recognovit bonivole coram nobis in Iudicio bannito: quia dominus Bistram advocatus de *Nyewscurzow* dedit decem marcas filiastre suae Helene, et istas decem marcas recepit dominus Thomas advocatus de *Nyewscurzow* pater Helene, et hoc idem dominus Thomas pater Helene recognovit coram iudicio bannito supremi Juris advocatorum Lagoviensis districtus, quod recepit dictas X marcas. Et si postea eadem Helena, filia domini Thomkonis de *Nyewscurzow* moneret pro eisdem decem marcis dominum Bistram, extunc dominus Thomas, pater Helene, obligatus est intercedere dominum Bistram advocatum de *Nyewscurzow* pro eisdem decem marcis, et pro toto dampno intercessit dominus Thomas advocatus de *Nyewscurzow* predictum dominum Bistram, si aliquot dampnum haberet pro eisdem X marcis a predicta Helena filiastra sua. In cuius rei testimonium, totum iudicium supradictum supremi iuris advocatorum Lagoviensis districtus et cetera (sic!).

CCCXCIII.

Korczyni, anno 1441 die 17 mensis Julii.

Sophia Regina Poloniae oppidum *Gniewkowo* cum advocatia Nicolao de Sciborze Castellano Juniwladislaviensi, in certa summa pecuniarum obligat.

Stroneżyński „Wzory pism dawnych“ p. 61 Nr. 54.

CCCXCIV.

Dobryczany, anno 1443 die 11 men. Maji.

Wladislaus Rex Hungariae, Poloniae etc. remuneraturus merita Nicolai de Scharley, Castellani Wladislaviensis eidem 1300 florenos hungaricales in certis oppidis inscribit. Eandem inscriptionem Sigismundus Rex Andreae de Kościelec, Thesaurario Regni, renovat ⁽¹⁾.

Sigismundus, Dei gracia Rex Polonie, Magnus Dux Lituaniae, Russiae, Prussiaeque dominus et heres etc. Significamus tenore presencium uniuersis et singulis, quibus expedit, presentibus et futuris, nostrarum presencium literarum noticiam habituris: Magnificum Andream de *Coszyelec*, Castellatum Woynicensem et Regni nostri Thesaurarium, Scepusiensem, Oswyanczimensem, Sandecensem, Bidgostiensem et Juniwladislaniensem etc. Capitaneum, Zuppariumque ac Magnum procuratorem generalem Cracouiensem, sincere nobis dilectum, exhibuisse coram nobis literas originales Serenissimi principis et domini sancte recordacionis Wladislai, Hungarie et Polonie etc. Regis, super mille trecentos florenos, in et super Castro et Ciuitate *Bidgosza*, ac oppidis uidelicet: *Gnyewcow*, *Fordan*, *Solecz* et advocacia *Gnyewcouiensi*, ac villis omnibus ad ipsa quomodolibet pertinentibus, item super exactionibus, tributis tam pecuniarijs quam et frumentarijs Monasterij Tremesnensis et Mogilnensis inscriptos (sic), supplicauisseque eundem Magnificum Andream de *Coszyelec*, Castellatum et Thesaurarium, ut propter sigilli earundem literarum corrupcionem et fractionem, ipsas literas innouare, ratificare et confirmare dignaremur. Quorum hic tenor sequitur:

Wladislaus, dei gracia Hungarie, Polonie, Dalmacie, Croacie etc. Rex, Lituaniaeque princeps supremus et heres Russiae etc. Significamus tenore presencium, quibus expedit, uniuersis: Quod nos reuoluentes mento multimoda atque meritorum obsequia, et pure fidei merita Magnifici ac Generosi Nicolai de *Scharley*, Militis nostri sincere dilecti, Castellani Wladisla-

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 1008 descriptum, sigillum deest; tabula haec praecisa.

uiensis et Capitanei Bidgostiensis, quibus Maiestati nostre sincera fide iugique obsecundacione circa honores nostros, et signanter circa prosecucionem negociorum nostrorum huius incliti Regni nostri Hungarie, cum grauius sumptibus et impensis ac familiarum suarum pluralitate cum decenti armorum apparatu, negociaque nostra atque regni nostri Hungarie predicti suis saluberrimis consilijs constanter promouendo satis placere meruit: utque pro tantorum meritorum exhibicionibus uberiori mercede et gratiarum nostrarum retribucione consoletur, atque proinde ampliori zelo ad horum maiora obsequia nobis solito inardescat, horum intuitu sibi et successoribus suis legitimis in et super Castro et Ciuitate *Bidgosza* nostris, ac oppidis uidelicet: *Gnewkow*, *Fordan*, *Solecz* et advocacia *Gnewkouiensi*, ac villis omnibus ad ipsa quomodolibet pertinentibus: item super exactionibus, tributis tam pecuniarijs, quam etiam frumentalibus Monasteriorum *Tremeschnensis* et *Mogilnensis*, mille tricentos florenos hungaricales puri auri et iusti ponderis inscribimus, damus, donamus et largimur graciose per presentes, per ipsum Nicolaum, Castellatum wladislaiensem et legitimos suos successores, uel hunc, qui presentes nostras literas de libera ipsius uoluntate habuerit, cum omnibus eorundem utilitatibus, fructibus, agris, pratis, campis, predijs, pascuis, censibus, theloneis tam terreis, quam aquaticis, obstaculis, piscaturis, siluis, borris, gaijs, mericis, nemoribus, mellificijs, uenacionibus, molendinis tam aquaticis quam uentilibus, eorumque emolimentis et pertinencijs, obuencionibus, ac coherencijs uniuersis, quibuscumque nominibus uocitentur, tenendum, habendum, regendum, utifruendum, et pacifice et quiete possidendum tam diu, quousque per nos, aut successores nostros, sibi uel suis successoribus legitimis, uel illi, qui presentes literas nostras cum sua libera uoluntate habuerit, prefati mille tricenti floreni hungaricales fuerint integraliter persoluti, simul cum alijs summis florenorum et pecuniarum ibidem alijs literis nostris inscriptis. Quibus persolutis, extunc predictorum Castri, Ciuitatis, opidorum et villarum ac exactionum theloneorumque (sic) et aliarum pertinenciarum possessio ad nos et successores nostros redibit et reuertetur pleno iure. Harum, quibus sigillum nostrum est appensum, testimonio literarum. Datum in *Dobriczany* ⁽²⁾, sabbatto (sic) proximo post

⁽²⁾ Quis locus sub hoc nomine intelligendus sit, haud satis nobis liquet.

festum Sancti Stanislaj martiris in Mayo, anno domini millesimo quādringentesimo quadagesimo tercio. Ad relacionem Magnifici Petri de *Szechoczyn*, Regni Polonie Vice Cancellarij.

Nos itaque Sigismundus Rex habentes rationem fidelium seruiciorum memorati Magnifici Andree de Cosczyelec, quibus nedum nobis, sed eciam reipublice Regni nostri ab omni parte pro virili sua plurimum se reddit commendatum, cum nostra reique publice utilitate et commodo, supplicationibus igitur eius benigniter acquiescentes, preinsertas literas de uerbo ad uerbum innouandas, ratificandas, confirmandas et approbandas, de certa sciencia et singulari benignitate regijs, duximus, innouamusque, ratificamus, approbamus et confirmamus presentibus, decernentes eas robor debite firmitatis obtinere tenore presencium mediante, juribus nostris regalibus per omnia semper saluis. In cuius rei testimonium, sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum in *Radom*, feria quarta festi sancti Vitti anno domini millesimo quingentesimo tredecimo. Regni uero nostri anno septimo.

Cristoforus de S. Cast. Sand. et R. P. vicecan. subscripsit.

Relacio Magnifici Cristofori de Schydlowyecz Castellani Sandomiriensis et Regni Polonie Vice Cancellarij Siradiensis, Sochaczouiensis, Gostiensisque etc. Capitanei.

CCCXCV.

Cruswiciae, anno 1444 die 5 mensis Maji.

Nicolaus rector ecclesiae parochialis Juniwladislaviensis ob non servatam concordiam cum capitulo Wladislaviensi de pecunia annua sex sexagenarum initam, excommunicationis poena multatur ⁽¹⁾.

Andreas de *Liszkowicze* ⁽²⁾ Decanus ecclesie collegiate sancti Petri Cruschuiciensis, Judex cause et partibus infrascriptis per Sanctam Sedem

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo tabularii capituli Wladislaviensis. Sigillum deest. Ex aversa parte tabulae haec leguntur: „Ego Stanislaus vicarius ecclesie wladislaviensis executus sum presens mandatum, feria secunda infra octauas Assumptionis Beate Marie virginis, publice in choro ecclesie wladislaviensis, iuxta tenorem processus denunciando etc.“ (sic).
⁽²⁾ *Liszkowo* villa territorii Bydgostiensis regionis vero Juniwladislaviensis.

Apostolicam specialiter deputatus: Uniuersis et singulis dominis abbatibus, prioribus, prepositis, decanis, archidiaconis, scolasticis, cantoribus, custodibus, thesaurarijs, tam Kathedralium quam collegiatorum (sic) canonicis, parochialiumque ecclesiarum rectoribus siue loca tenentibus eorundem, ac monasteriorum quorumcumque religiosorum virorum ministris generalibus, provincialibus, vicarijs, custodibus, gwardianis, et sancti Johannis comendatoribus, preceptoribus et ipsorum (sic) domorum fratribus, et conuentualibus predicatorum, minorum sancti Francisci, heremitarum beati Augustini, ac beate Marie Carmelitarum, et quorumcumque aliorum ordinum fratribus: ceterisque presbiteris, clericis, curatis et non curatis, altaristis, vicarijs perpetuis tam regularium quam secularium, clericis, notariis et thabellionibus publicis quibuscumque per ciuitates Gnesnensem, Wladislaviensem, Plocensem et (sic) Warmiensem, Chelmensem (sic) et eorum (sic) dioceses, et alijs ubilibet constitutis, ad quem uel ad quos presentes nostre litere pervenerint: et presertim vobis vicarijs ecclesiarum in *Juniwladislavia*, in *Nyeschowa*, et qui presentibus fueritis requisiti, salutem in domino, et nostris, ymo uerius apostolicis firmiter et humiliter obedire mandatis. Licet alias ob spem satisfactionis et amicabile concordie, que sperabatur intervenire inter venerabiles viros dominos prepositum, decanum, archidiaconum ac capitulum ecclesie wladislaviensis ex una, et discretum Nicolaum rectorem ecclesie parochialis in *Juniwladislavia* partibus ab altera, de et super annua pensione sex sexagenarum ab excommunicationum, aggrauacionum, reaggrauacionum sentencijs prefatum Nicolaum absoluissemus, sub certo termino competenti: quia tamen, prout intelleximus, concordia huiusmodi vel arbitrium non sunt sortita effectum, et eedem partes ad iudicium nostrum sunt remisse; pro parte prefatorum dominorum Capituli ecclesie wladislaviensis fuit a nobis postulatum et petitum, quatenus prefatum Nicolaum in pristinas excommunicationum sententias reintrudere, ac processus decernere opportunos dignaremur. Nos igitur in hac re precipitare nolentes, literas citatorias contra prefatum Nicolaum, ad certum terminum competentem, decreuimus fore dandas. Quo quidem termino adveniente, comparuit coram nobis in loco nostre solite residence circumspectus magister Florianus vicedecanus et vicarius perpetuus in ecclesia wladislaviensi procurator, et nomine procuratorio venerabilium dominorum prepo-

siti, decani, archidiaconi et capituli wladislauensis, de cuius procuracione procuracionis mandato nobis facta fuit plena fides, et reproducta citacione ac debite executi, cum instancia debita petiuit, prefatum Nicolaum in pristinas excommunicacionum, aggrauacionum, reaggrauacionum et interdicti sententias reintrudi: Nos igitur Andreas, Decanus et Judex predictus, natura inter nos deliberacione prehabita, ac de juris peritorum consilio, prefatum Nicolaum rectorem ecclesie parochialis in *Juniwladislauia* in pristinas aggrauacionum, reaggrauacionum et interdicti sententias in dei nomine reintrudimus in hijs scriptis, et ut talem denunciemus. Mandamus igitur vobis dominis executoribus supradictis, vigore literarum predictarum, quatenus prefatum Nicolaum iuxta vim, formam et tenorem nostrorum priorum processuum excommunicatum, aggrauatum et reaggrauatum, in ecclesijs vestris infra missarum solempnia, quando maior multitudo populi ad diuina audienda conuenerit, alta et intelligibili voce, campanis pulsatis, candelis accensis et in terram proiectis, denunciatis et denunciare curetis singulis diebus dominicis et festiuis, facientes ipsum in cibo, potu, salutacione et quouis actu Christi fidelium arcus evitare; remouentes ipsum a diuinis officijs et ecclesiasticis sacramentis, penitencia morientium dumtaxat excepta, ecclesiastica sepultura sit sibi specialiter interdicta. Et nichilominus ciuitates, villas, castra, opida et alia loca, ad que venerit et quamdiu in eisdem moram traxerit, ecclesiastico subicimus interdicto. Quod quidem interdictum vobis et cuilibet vestrum, auctoritate apostolica, precipimus obseruari tamdiu, donec a nobis aliud habueritis in mandatis, et a nobis uel superiori nostro beneficium absolucionis meruerit obtinere. De die vero execucionis presencium, et quicquid in premissis feceritis, per vestras patentes literas aut instrumenta publica, harum seriem seu designacionem in se continentes seu continencia, remissis presentibus, nos reddatis cerciores. Volumus autem nostrum presentem processum penes dictos dominos prepositum, decanum et capitulum wladislauense, vel nuncium eorum: et non per vos, nec per quempyam alium, siue voluntate ipsorum dominorum, detineri: romanere; contrarium vero facientes sententijs excommunicationum volumus subiacere ipso facto, a quibus non per alium, nisi per nos absoluantur. In quorum omnium et singulorum premissorum testimonium, presentes nostras literas scribi, et per notarium infrascriptum publicari mandauimus,

nostrique sigilli appensione iussimus comuniri. Actum et datum in *Cruschuicza*, in domo habitationis nostre, anno domini millesimo quadringentesimo quadragesimo quarto, indicione septima, die vero lune quinta mensis Maii, hora terciarum vel quasi. Presentibus discretis dominis: Clemente Martini Vicario perpetuo, Johanne Alberti rectore scholarum ecclesie collegiate sancti Petri Cruschiuicensis, Johanne Yoscha, Johanne carpentario de *Cruschuicza*, et Martino Petri de *Poszancza*, wladislauensis et cracouiensis diocesis, testibus circa premissa.

(S. N.) Et ego Mathias Brathosij (sic) de *Nestoschewo* ⁽³⁾, clericus wladislauensis diocesis, publicus imperiali auctoritate Notarius: Quia predictae reintrusioni, alijsque omnibus et singulis premissis, dum sic, ut premittitur, fierent et agerentur, una cum prenomatis testibus presens interfui, eaque omnia et singula sic fieri vidi et audiui, ideo presentes literas de mandato eiusdem domini Andree Judicis predicti inde conficientis (sic) per alium fidelem, me negocijs occupato, scribere procuravi, me hinc subscribens, signoque et nomine meis solitis et consuetis, una cum appensione sigilli eiusdem domini Andree decani, consignavi in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum, requisitus et rogatus.

⁽³⁾ *Niestachow* villa territorii et regionis Kielcensis.

CCCXCVI.

Wolboriae, anno 1445 die 24 mensis Junii.

Laurentius, Nicolaus, Bargol, Stanislaus Pyeczysz sculteti villae *Zywocin*, duos mansos ab ipsis hereditarie possessos Alberto ejusdem villae sculteto vendunt ⁽¹⁾.

Mathias de *Byeswodi* ⁽²⁾ Judex comissarius per reuerendissimum in Christo patrem dominum Wladislaum, dei gracia Episcopum Wladislauien-

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo tabularii capituli Wladislaviensis. Taeniola pergamena appensum sigillum minoris modi exhibet in scuto quadrato cygnum sive olorem stantem ad laevam sigilli partem conversum. Voces in ambitu inscriptae penitus deletae.

⁽²⁾ Fortasse *Bieżywody* villa territorii et regionis Petricoviensis.

sem, in districtu Woyboriensi constitutus notum facio tenore presencium vniuersis presentibus et futuris: Quomodo in presenciam mei in facie iudicii personaliter constituti circumspecti viri: Laurencius, Nicolaus, Bargol, Stanislaus Pyeczysz sculteti de *Szyboczyn* (sic)⁽³⁾ non compulsi, nec coacti, sed animo deliberato, duos mansos minus unius mansi tertia porcione liberos, ab eis hereditarie possesos (sic), cum omnibus attinencijs, videlicet agris, campis, pratis, ortis, borris et cum eo iure, quo soli tenerunt et possidebant, prouido Alberto ibidem (sic) sculteto et suis posteris, pro sedecim marcis mediorum grossorum, in quamlibet computando XL^a octo grossos, perpetualiter vendiduerunt (sic) et realiter cum effectu resignauerunt a prephato (sic) Alberto et suis posteris ac successoribus legitimis habendum, tenendum, utifruendum et possidendum, ac in suos usus beneplacitos conuertendum: excepta parte borre, que iacet *oth szmugu* dicto *Czassthy* ad dextram partem eundo in *Wola Drzazgowa* usque ad paludinem (sic) dictum *Gaszorz*, quam partem borre Stanislaus Pyeczysz (sic) predictus pro se excepit ad porcionem hereditatis, quam habet cum suis filiastris germanis in ibidem scultetis, cum quibus de ipsa borra seruicia iuxta annorum ordinem cum effectu exhibebit. In cuius rei testimonium, sigillum meum presentibus est appensum. Actum et datum in *Woyborz*, feria quinta ipso die Sancti Johannis Baptiste, anno domini millesimo quadringentesimo XL° quinto.

⁽³⁾ In aversa hujus tabulae parte scriptum est caractere posterioris temporis: „villa *Żywocin*.” Itaque intelligenda est villa *Żywocin*, in territorio et regione Petricoviensi situ, parochiae Wolboriensi addicta: *Wola drzazgowa*, villa juxta villam *Żywocin* sita.

CCCXCVII.

Wladislaviae, anno 1445 die 12 mensis Julii.

Joannes rector ecclesiae Ostrowitensis sententia iudicis a pendenda ecclesiae Bobrownicensi decima liber pronunciatur ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Nos Swanthoslaus de *Wrancza* ⁽²⁾, Archidiaconus Vicarius in spiritualibus Reverendissimi in Christo patris et domini domini Wladislai, dei gracia Episcopi Wladislaviensis, et Officialis eiusdem generalis, per hoc presens publicum Instrumentum, sententiam diffinitivam in se continens, uniuersis et singulis presentibus et futuris, quibus expedit, volumus fore notum: Quomodo mota coram nobis auctoritate ordinaria inter discretos dominos Jacobum in *Bobrowniky* actorem ab una, et Johannem in *Ostrowithe* ⁽³⁾ in terra Dobrinensi, diocesis Wladislaviensis, ecclesiarum parrochialium Rectores, de et super decima pecuniaria post quatuor mansos ipsius domini Johannis in *Ostrowithe*, per ipsum cultos, et pro sua ecclesia et Rectoribus pro tempore existentibus incorporatos, nec non nobilem Nicolaum heredem ibidem in *Ostrowithe*, de et super decima pecuniali de alijs quinque laneys, quos ipse Nobilis colit, de quolibet laneo per octo grossos a duobus annis sibi non soluta, et earum occasione reos ex altera partibus materia questionis, cum ipsis partibus et earum procuratoribus ad nonnullos actus et terminos, servatis servandis, processimus. Tandem circumspectus Magister Andreas de *Lang*, procurator et nomine procuratorio discreti domini Jacobi Rectoris ecclesie in *Bobrowniky*, de cuius procuracione nobis clare constabat atque constat, quantum ad nobilem Nicolaum, cessit cause et liti, dimittens eum liberum super premissis petitis in presenciam Magistri Andree de *Ligow* ⁽⁴⁾, procuratoris eiusdem

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo tabularii capituli Wladislaviensis. Sigilli abrupti superest tantum taeniola pergamena.

⁽²⁾ *Wręcza* (major et minor) villae territorii Cujaviensis regionis vero Brzestensis.

⁽³⁾ *Bobrowniki* nunc oppidum in provincia Plocensi, territorio et regione Lipnensi situm, *Ostrowite* villa ibidem sita

⁽⁴⁾ *Ligowo* villa territorii et regionis Lipnensis.

nobilis Nicolai, petentis absolvi ab instancia eiusdem domini Jacobi plebani in *Bobrowniky*. Nos itaque attendentes iustam petitionem dicti procuratoris, prefatum nobilem Nicolaum ab instancia eiusdem domini Jacobi absolvimus, in expensis condemnando. Demum vero cum domino Johanne, plebano in *Ostrovithe* et eorum (sic) procuratoribus, rite et rationabiliter procedentibus, servatis servandis processum judicarium concernentibus, liteque legitime contestata, visis omnibus actis, acticatis, attestacionibus, Juribus et rationibus, per ipsas partes hincinde productis, usque ad cause conclusionem, ipsisque equa iusticie lance discussis (sic) et examinatis, nec non rite recensitis, deliberacione super premissis prehabita diligenti, per ea que vidimus et cognovimus, et nunc cognoscimus et videmus, ad petitionem dictorum procuratorum ibidem presencium, sentenciam nostram diffinitivam in causa presenti in scriptis tulimus et pronuntiavimus, tenorem qui sequitur continentem:

Christi nomine invocato, pro tribunali sedentes et habentes pre oculis solum Deum, per hanc nostram sentenciam diffinitivam, quam ferimus in hijs scriptis pronunciamus, decernimus et declaramus, prefatum dominum Johannem, plebanum in *Ostrovithe*, fuisse in pacifica libertate non decimandi de quatuor mansis sui allodij ab annis legitime prescriptis, profatumque dominum Jacobum, modernum plebanum in *Bobrowniky*, ipsum super decima pretensa quatuor mansorum et ipsius occasione indebite et iniuste vexasse et impedivisse, sibi que talia facere non licuisse. Propter quod prenominationem Johannem, plebanum in *Ostrovithe*, ab impetitione dicti Jacobi, plebani in *Bobrowniky*, absolvendum fore et absolvimus, ipsique Jacobo, plebano predicto in *Bobrowniky* et eius successoribus super eadem decima perpetuum silentium imponendum fore et imponimus per presentes.

Lecta, lata et in scriptis pronunciata est hec nostra sentencia per nos Swanthoslaum de *Wrancza*, archidiaconum, vicarium in spiritualibus, et Officialem Wladislaviensem predictum, in domo habitacionis nostre, anno domini millesimo quadringentesimo quadragésimo quinto, Indiccione octava, die vero lune duodecima mensis Julij, hora terciarum vel quasi. Presentibus honorabilibus, discretis viris, dominis: Martino Canonico, Floriano vice-

Decano, Stanislaio Vicarijs perpetuis Wladislaviensis, et Nicolao Lipensky Altariste (sic) Brestensis Ecclesiarum, testibus circa premissa.

(S. N.) Et ego Johannes Jacobi de *Istbicza*, clericus Wladislaviensis diocesis, publicus Imperiali auctoritate notarius et coram prenominatione domino Swanthoslaio Archidiacono vicario in spiritualibus et officiali Wladislaviensi causarum scriba: Quia predictis, cause mocioni, conclusioni, sentencie petitioni, eiusque prolacioni, alijsque omnibus et singulis premissis, dum sic ut premittitur fierent et agerentur, una cum prenominationis testibus presens interfui, eaque omnia et singula sic fieri vidi et audiui, ideo presens publicum instrumentum sentencie ex actis consistory Wladislaviensis, de mandato prefati domini Officialis extrahens, manu mea scripsi signoque et nomine meis solitis et consuetis una cum appensione sigilli Officialatus (sic) wladislaviensis, de scitu ipsius domini officialis, consignavi in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum requisitus et rogatus.

CCCXCVIII.

Kłodawiae, anno 1447 die 3 mensis Februarii.

Petrus advocatus *Kłodawiensis* accepta mutua pecunia a sutore *Vyanch*, eidem medium mansum advocatie, sex annos possidendum contedit ⁽¹⁾.

Nouerint quibus expedit uniuersi: Quod ego Petrus, Aduocatus in *Clodaua*, bona fide presentibus recognosco, quia recepi octo marcas mediorum grossorum aput (sic) prouidum *Vyanch* sutorem opidanum (sic) in *Clodaua*. In quibus quidem octo marcis predictis, predicto *Vyanch* et suis successoribus legitimis, medium mansum aduocacie mee super *Clodaua* comisi (sic), dedi et contuli in *Wedercoff*, seu in spem future reempcionis, eum medium mansum, quem Martinus faber Paulo Olszowskemu (sic) in pecunis (sic) dederat et proposuerat tenendum et laborandum. De quo medio manso eundem *Wyanchonem* per spacium sex annorum exemere non debe-

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 1096 descriptum. Sigillum deest.

bo. Quem quidem medium mansum predictum predictus Wyanch cum suis successoribus tenebit, habebit, usufruetur ad omnes tres campos, unum super *Mrownik*, alium retro ortum prepositi, tertium super *Lanzek* cum addicionibus eiusdem, cum omni jure et dominio, sicut solus tenui, et sicut idem Martinus faber a me habuit et tenuit, cum omnibus agris cultis, rubetis, pratis, arvis, pascuis, paludibus, ad dictum medium mansum spectantibus. De quo quidem medio manso prefatus Wyanch cum suis successoribus, michi aut meis liberis, pro censu super festum sancti Martini mediam marcam annis singulis, quamdiu ipsum tenuerit, et pro decima per sex grossos preposito in *Clodaua* soluere sit astrictus. Item quando expedicio generalis ingruerit, tunc idem Wyanch cum suis successoribus, pro expéditionalibus tantum, quantum alij kmethones in meis agris residentes solunt et componunt, et ipse soluere et componere tenebitur. Insuper idem Wyanch cum suis successoribus potest eundem medium mansum alieni alteri hominum dare et comittere, cum eodem jure et in eisdem pecunijs predictis, si sibi necesse fuerit. Et ipsum de eodem medio manso predicto non debeo exemere pecunijs alienis, sed meis proprijs. Et cum sibi dicto octo marce grossorum per me uel meos liberos integre fuerint persoluto, tunc eundem medium mansum mihi uel meis liberis tenebitur dimittere pleno jure. In cuius rei testimonium, sigillum meum presentibus est appensum. Actum in *Clodaua*, feria sexta festi sancti Blasij, anno domini M^o quadingentesimo quadragesimo septimo. Presentibus sagacibus viris dominis: Alberto Chroszel, Nicolao Cethori, Stanisla (sic) Korzen, Petro Lorincz, Paulo Pacheta, Laurencio Latek, ciuibus in *Clodaua*, et alijs quam pluribus fide dignis.

CCCXCIX.

Petricoviae, anno 1447 die 30 mensis Augusti.

Privilegii a Rege **Casimiro** ecclesiae Gnesnensi de limitum designacione concessi exemplum transcriptum in usum ecclesiae Wladislaviensis ⁽¹⁾.

Joannes, dei gracia sancte ecclesie Gneznensis Archiepiscopus et primas. Significamus tenore presencium universis et singulis quibus expedit: Quomodo nos ad petitionem venerabilis capituli eclesie (sic) cathedralis Wladislaviensis, certum privilegium ecclesie nostre Gneznensi per olim serenissimum principem et dominum dominum Kazimirum, dei gracia Regem Polonie, Magnum Ducem Lithwanie et heredem Russie datum et concessum, sigillo Maiestatis sue communitum, sanum, saluum et integrum, non viciatum, nec in aliqua parte suspectum, sed omni prorsus vicio et nota suspicionis carens, transsumj et transexemplificarij per notarium nostrum fecimus et mandavimus. Cuius tenor est talis:

Kazimirus, dei gracia Rex Polonie, Magnus dux Lithwanie et heres Russie etc. Magnificis, generosis, strenuis et nobilibus palatinis, castellanis, capitaneis, iudicibus, subiudicibus, succamerarijs ac ceteris omnibus officialibus, iudicijs nostris regalibus et terrestribus terrarum Maioris Polonie, Cracovie, Sandomirie, Siradie, Lancicie, Cuyauie, Wyelun (sic) presidentibus, fidelibus nobis dilectis, grariam et fauorem regium. Fideles nostri dilecti. Exposuit coram nostra maiestate reuerendissimus in Christo pater dominus Vincencius, sancte ecclesie gneznensis archiepiscopus et primas, quomodo, dum et quando questiones et cause suboriuntur in iudicijs nostris regalibus et terrestribus de et super limitacione villarum, possessionum et bonorum ecclesie gneznensis, inter ipsam ecclesiam gneznensem seu ipsum dominum archiepiscopum et mensam ipsius ex una, ac nobiles terrigenas terrarum predictarum partibus ex altera, recusatis admittere prefatum dominum archiepiscopum et ecclesiam gneznensem ad primeitatem (sic) limitacionis et de-

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo tabularii capituli Wladislaviensis. Taeniola pergamena appensum sigillum penitus deletum.

signacionis limitum alias *na powodstwo*, cum tamen ecclesia gneznensis et archiepiscopus pro tempore existens, ex priuilegijs et literis predecessorum nostrorum ecclesie gneznensi prefate (2), id habeant de jure in terris Regni nostri predictis, prout ex tenore dictorum priuilegiorum vidimus contineri. Ideo vobis omnibus coniunctim et diuisim districte precipiendo mandamus, quatenus, quocienscumque questiones et causas super limitacione villarum, possessionum et quorumcunque bonorum ecclesie gneznensis sepefate et presertim mense archiepiscopalis, inter ipsum dominum archiepiscopum aut suam ecclesiam ex una, et quoscunque terrigenas terrarum predictarum, quibuscunque censeantur nominibus, et cuiuscunque dignitatis aut preeminencie existant, partibus ab altera, exorire contingerit in iudicijs vel extra, prefatum dominum archiepiscopum, ecclesiam et mensam ipsius ad primeitatem designacionis limitacionum huiusmodi, alias *na pothwodstwo* (sic), admittatis, secus non facturi, gracie nostre sub obtentu. Datum in conuencione pyotrkouieysi generali, feria quarta post festum sancti Bartholomej apostoli gloriosi, anno domini millesimo quadringentesimo quadragesimo septimo, Nostro sub sigillo presentibus subappenso.—In fine autem huiusmodi literarum scripta fuerunt hec verba: Dominus rex per se (3).

In cuius rei testimonium, sigillum nostrum presentibus est subappensum. Datum in villa nostra *Mnychowice* (4), die tertia mensis Augusti, anno domini millesimo quingentesimo undecimo. Presentibus ibidem magnifico et generosis venerabilique, dominis: Jaroslao de *Lassko* palatino siradiensi, Dominico de *Secemin* decretorum doctore archidiacono sandomiriensi cancellario nostro, Nicolao Russoczskij castellano byechouieysi, Adam Wlodzislawskij, Joanne Nowomyesczskij, Petro Glowyenski vexillifero rauensi, et Joanne Psarski dapifero lanciciensi, alijsque plurimis fide dignis ad premissa testibus. Et me Laurencio Swantoslai de *Powydz*, clerico dyocesis gneznensis, publico sacris apostolica et imperiali auctoritatibus notario, qui de mandato supramemorati reuerendissimi domini Archiepiscopi gneznensis

(2) Aliquod verbum, uti „concessis” omisum esse videtur. *W oryginale miernie*

(3) Cf. Czacki „O Lit. i Pols. Pr.” T. I f. 257 p.

(4) *Mnychowice*, nunc *Michowice* villa publica provinciae Masouiensis, territorii et regionis Rawensis, parochiae *Wysokiencice* addicta.

priuilegium suprascriptum de verbo ad verbum, nil mutando aut variando, transsumsi et manu propria scripsi.

CCCC.

Brestiae, anno 1447 die 7 mensis Octobris.

Joannes Staromiejski Proconsul Brestensis pratum dictum *Maczewyecz Michaëli* Kukla sculteto villae *Falborz*, et Jacobo filio Scholman de *Pikulkowo* vendit, certis conditionibus adiectis (1).

In nomine domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Nos Paulus aduocatus, Johannes Lenka, Mathias Magacz, Johannes Pyasta, Nyemyerza, Trycz et Nicolaus Vnyeslawsky, consules brestenses, significamus tenore presencium quibus expedit vniuersis: Quomodo prouidus Johannes Staromyesczsky, tunc preconsul (sic) brestensis, veniens ad nostram presenciam, non compulsus, nec coactus, nec aliquo errore seductus, de ipsius mera et spontanea voluntate recognouit: se vendidisse in eternum pratum dictum vulgariter *Maczewyecz*, quod iacet circa viam eundo de *Bresth antiquam Wladislauiam* in sinistra manu sub borra, sic longe lateque, prout solus tenuit, habuit et possedit cum omnibus jure et proprietate, dominio et utilitate, nichil omnino pro se aut quouis alio reseruando, providis Michaëli Cucla, sculteto de *Phaliboze*, et Jacobo filio Scholman de *Pylchuthkowo* (2), et eorum legitimis successoribus, sub tali condicione, quod prefati Michaël Cucla, et Jacobus aut eorum successores, manu coniuncta singulis annis ad festum sancti Michaëlis Archangeli, incipiendo a proximo festo sancti Michaëlis vnam sexagenam in solidis, et si solidi in terra non recipientur, extunc melioris monete polonicalis comuniter hic in terra currentis, in sexagenam sexaginta grossos computando, prefato domino Johanni Staromyesczsky (sic), et ipsius legitimis successoribus, censuare et soluere manu coniuncta in eternum tenebuntur, ipsamque sexagenam repo-

(1) Ex archetypo membranaceo tabularii capituli Wladislauiensis. Taeniola pergamena appensum est sigillum rotundum majoris formae, ejus effigies penitus est deleta.

(2) *Falborz* et *Pikulkowo* villae regionis Brestensis.

nere realiter et cum effectu eidem Johanni et suis successoribus, in domo preconsulis pro tempore in *Bresth* existentis. Prefatum quoque pratum se-
pofati Michaël Cucla et Jacobus, et eorum successores, tenebunt, habebunt,
possidebunt et ulifruentur, et in usus suos beneplacitos conuertent perpetuo
et in eum, ipsi Johanni Staromyeszky, aut eius legitimis successoribus,
dictam sexagenam singulis annis censuantes. In casu vero, si predictam
sexagenam prefati Michaël et Jacobus, aut eorum posteri, dicto Johanni aut
eius successoribus, in predictis festo et loco non reponerent, extunc penam
novem sexagenarum incurrant, vnam partem eiusdem penae domino Capita-
neo Bresthensi, alteram consulibus pro tempore existentibus, et terciam
partem Johanni predicto, aut eius legitimis successoribus, irremissibiliter (sic)
persoluen- do. Quam penam totiens luent, quotiens ipso Johannes aut eius
successores ipsos in sex septimanis pro solutione dicto sexagene per du-
os ciues brestenses avisabit: et nichilominus post solutionem dicto penae,
dictam sexagenam dicti Michaël et Jacobus, et ipsorum successores, singu-
lis annis in predictis festo et loco, sub eadem pena, prefato Johanni aut
eius successoribus, soluere tenebuntur perpetuo et in eum. Et si prefatam
penam novem sexagenarum non curarent, extunc debet eos Capitaneus
Brestensis, cum iuvenine Consulibus civitatis Brestensis, in ipsorum bonis
pignora- re. Ad quam penam soluendam et ad pignorationem prefati Mi-
chaël Cucla et Jacobus libere se et suos successores submiserunt et obliga-
verunt. In cuius rei testimonium, sigillum civitatis Brestensis presentibus est
appensum. Actum et datum *Bresth*, die dominico proximo post festum sanc-
ti Michaelis Archangeli, anno domini millesimo quadringentesimo quadra-
gesimo septimo. Presentibus ibidem nobilibus dominis: Bartholomeo de
Lyewo, Stanislao de *Swynarzewo*, heredibus ⁽³⁾; nec non providis: Nicolao
Soldan, Allexio Kaczsky et Martino genero Swynyovcho ciuibus bresten-
sibus, et alijs quam pluribus fide dignis testibus circa premissa.

⁽³⁾ *Lyewo* villa regionis Brestensis, *Swynarzewo* regionis Juniwladislaviensis.

CCCCI.

Kłodaviae, anno 1448 die 4 mensis Januarii.

Petrus Aduocatus Kłodawiensis accepta mutua pecunia a quodam Martino cive Kłoda-
wiensi eidem medium mansum aduocatae possidendum confert ⁽¹⁾.

Nouerint quibus expedit uniuersi: Quod ego Petrus, aduocatus in *Clodaua*
una cum liberis meis, bona fide palam recognosco per presentes: Quia
recepit octo marcas mediorum grossorum, monete et numeri polonicalium, apud
(sic) prouidum Martinum fabrum ciuem in *Clodaua*, in quibus quidem octo
marcis predictis predicto Martino et ipsius successoribus legitimis medium
mansum integrum aduocacie mee super *Clodaua*, una cum duabus agrorum
addicionibus, in una addicione duo sulcalia, et in alia medium alterum sul-
cale, ad eundem medium mansum pertinentibus ad omnes tres campos, ad
primum campum versus *Krampa*, ad secundum, qui est sub *Byrzwenna*,
qui est circa mansos meos ⁽²⁾, et ad tertium campum, qui est versus or-
tos domini prepositi Clodauiensis, sic longe et late, sicut solus tenui et
posse- di, nichil pro se proprietatis in eodem reseruando, et hoc in spem fu-
ture reempcionis dedi et comisi tenendum, laborandum et habendum, quam-
diu ipsum non exemerim, aut mei liberi non expediuerint. De quo etiam
medio manso ego cum liberis meis prefatum Martinum cum suis successo-
ribus exemere non debeo per spacium quatuor annorum, se continue se-
quencium. Post vero quatuor annos predictos, predictum medium mansum
idem Martinus, cum suis successoribus, a Natiuitate domini ad aliam Nati-
uitatem ⁽³⁾ cum omnibus utilitatibus, proventibus, agris cultis et incultis,
pratis, rubetis, pascuis, paludibus, ad dictum medium mansum spectantibus.
De quo quidem medio manso predicto, predictus Martinus michi uel meis li-
beris mediam marcam mediorum grossorum pro censu, et sex grossos pro

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 1093
descriptum. Sigillum minoris modi taeniola pergamena appensum penitus deletum.

⁽²⁾ *Krępa* villa territorii Rawensis, regionis Brzeziniensis; *Bierzwienna* territorii et regio-
nis Lanciciensis.

⁽³⁾ Verbum *tenebit*, *habebit*, *possidebit* vel aliud simile omis- sum esse videtur.

decima, super festum Sancti Martini annis singulis soluere, cum suis successoribus, sit astrictus. Item quando ad expeditionem generalem me vel meos liberos ire contigerit, tunc ipse Martinus, cum suis successoribus, mihi uel meis liberis ad eandem expeditionem sex grossos dare tenebitur, et non plus, ratione cuiusdam orti circa viam *Byrzwenna* in dicto medio manso, quem pro me obtinui. Item medium mansum predictum ego cum meis liberis ab ipso Martino et suis successoribus alienis pecunijs exemere non debeo. Si autem ipsum exemere voluero, extunc ipse Martinus cum suis successoribus propior erit ipsum suis pecunijs sibi ipsi exemere. Postquam autem dicte octo marce eidem Martino, et suis successoribus, per me uel meos liberos ad aliquod festum Circumcisionis domini integro fuerint persoluite, extunc eundem medium mansum michi uel meis liberis dimittere tenebitur pleno jure. In cuius rei testimonium, sigillum meum presentibus est appensum. Actum et datum in *Clodaua*, feria quinta, in octaua sancti Johannis apostoli, anno domini millesimo quadringentesimo quadragésimo octauo. Presentibus prouidis viris, dominis: Bogufalo, Nicolao Byalobok, Stanislao Suchta, Nicolao Johanne ciuibus in *Clodaua*, et alijs quam pluribus testibus fide dignis.

CCCCII.

Wladislaviae, anno 1449 die 27 mensis Martii.

Wladislaus Episcopus Wladislaviensis ecclesiae Sancti Vitalis extra civitatem Wladislaviensem sitae inopiam sublevaturus, collectas in dioecesi Wladislaviensi percipiendas instituit ⁽¹⁾.

Wladislaus, dei gracia Episcopus Wladislaviensis, universis et singulis sexus utriusque Christi fidelibus, salutem in domino sempiternam. Tunc enim deum omnipotentem nostrum redemptorem nobis fore propicium arbitramur, cum suos fideles per indulgentiarum largicionem, ad sui et sanctorum ipsius veneracionem, atque cetera pietatis opera fervencius exer-

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo tabularii capituli Wladislaviensis. Sigilli abrupti superest tantum taeniola pergamena.

cenda, iubilosus canticis et exhortacionibus incitamus: cum itaque ecclesia Sancti Vitalis, extra Civitatem nostram Wladislaviensem sita et erecta, adeo exilis in proventibus existit (sic), quod ad suam restauracionem et debitam reformationem, atque facultatum suarum relevacionem, nimia sarcinata egestate, nequit consulere comode, nisi sibi pia Christi fidelium elemosina succurratur; quapropter universitatem vestram requirimus in domino et hortamur, atque ob remissionem vobis iniungimus peccatorum, quatenus de bonis a Deo vobis collatis caritativa et subsidia velitis elargiri, ut per subvencionem vestram ipsius inopia reprimatur: quod per hec et alia bona, que feceritis, ad eterna gaudia possitis uberius pervenire. Nos enim omnibus vere penitentibus confessis et contritis, qui pro fabrica, restauracione, ornamentorum ceterarumque rerum necessariorum eiusdem ecclesie comparacione manus suas quomodolibet porrexerint adiutrices, de omnipotentis Dei misericordia et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi, quadraginta dies Indulgentiarum de iniunctis ipsis penitencys misericorditer in domino relaxamus et largimur. Mandamus igitur omnibus et singulis decanis, Plebanis, Viceplebanis, Ecclesiarum parrochialium rectoribus atque Capellanis, ceterisque presbiteris quibuscumque, per et infra Civitatem et diocesim nostram Wladislaviensem ubilibet constitutis, quatenus, dum per Questuarium seu cuiuscumque condicionis hominem, per prepositum prefate ecclesie Sancti Vitalis deputatum et constitutum, fueritis presentibus requisiti, seu alter vestrum fuerit requisitus, ipsum ad impetrandam a Christi fidelibus elemosinam in Ecclesijs suis irrefragabiliter (sic) admittatis, ipsumque favorabiliter infra missarum solemnia in ambone promoveatis et pertractetis. In cuius rei testimonium, sigillum nostrum presentibus est subappensum. Datum *Wladislaviae*, feria quinta proxima post festum annunciacionis virginis Marie, anno domini millesimo quadringentesimo quadragésimo nono.

CCCCIII.

Lanciciae, anno 1452 die 13 mensis Junii.

Petrus de Stryków Castellanus Inowłodensis mansum agri sui in villa *Chorzęcín* Derslao de *Lągiewniki* pro quinquaginta marcis oppignerat ⁽¹⁾.

Ad rei memoriam sempiternam. Nos Michaël Lassothsky, Succamerasius et Capitaneus Lanciciensis, significamus tenore presencium, quibus expedit, universis et singulis, presentibus et futuris, noticiam presencium habitoris: Quomodo nostram presenciam personaliter accedens strennuus (sic) Petrus de *Strykowo* Castellanus Innowłodzensis (sic), sanus mente et corpore existens, mansum agri sui kmethone assessum (sic) in *Chorzanczino* ⁽²⁾, ubi nunc Johannes Zandlo Kmetho sedet, qui mansus iacet inter mansos Kmethonum domini Episcopi Wladislaviensis, in quinquaginta marcis in medijs grossis et numeri consweti Regni Polonie, Nobili Derslao de *Lagyewniky* omni cum iure et dominio, quo solus tenuit et possedit, ita late et longe, prout predictus mansus agri est distinctus, cum omnibus attinencijs predicti mansi, videlicet agris, campis, pratis, pascuis, silvis, rubetis, quercetis et fructibus universis, ad predictum mansum pertinentibus, obligasse se recognovit, per dictum Derslaum tenendum, habendum, ulifruendum, pacifice et quiete possidendum, et suos successores legitimos, tali condicione interposita: si prefatus Strennuus Petrus non eximeret predictam hereditatem in predictis pecunijs ipso die Circumcisionis domini proxime affuturo, ex tunc prefatus Derslaus predictum mansum perpetuo obtinebit et sui legitimi, nichil penitus in predicto manso reservando pro dicto strennuo Petro. Que quidem quinquaginta marce sunt pecunie dotis domine Dorothee consortis dicti Derslai. Ideo easdem sibi reformat et inscribit in dicto manso agri, omni cum iure et dominio, ut supra. Et predictus nobilis Derslaus recedit a collacione Ecclesie et presentacione plebani in ibidem, sed pro parte

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo tabularii capituli Wladislaviensis. Sigilli abrupti superest tantum taeniola pergamena.

⁽²⁾ *Stryków* hodie oppidum territorii Rawensis, regionis vero Brzeziniensis; *Chorzęcín* villa ibidem sita.

strennui Petri collacio spectat. Harum, quibus sigillum nostrum presentibus est subappensum, testimonio litterarum. Actum et datum in *Lancicia*, feria tertia infra octavas sacratissimi corporis Christi, anno incarnationis eiusdem millesimo quadringentesimo quinquagesimo secundo. Presentibus nobilibus: Albertho de *Cozuby* Burgrabio, Stanislao de *Wroczeni* Venatore minore, Mathia de *Zelazna* Camerario, Jacobo de *Domanicowo* Pallatini (sic), Johanne de *Szowky* ⁽³⁾ Judicis Camerarijs Lanciciensibus et alijs multis.

⁽³⁾ *Kozuby* et *Żelazna* villae territorii et regionis Lanciciensis; *Wroczyń* villa territorii Gostynensis, regionis Orłowiensis; *Domaników* et *Soyki* ibidem.

CCCCIV.

In oppido Newnstat (sic), a. 1452 d. 22 m. Decembris.

Fredericus III Imperator Romanorum Episcopis Cujaviensibus privilegiorum Prussie concessorum fidem testandi concedit potestatem.

„Preussische Sammlung etc.” Tom III. p. 172.

CCCCV.

Cracoviae, anno 1454 die 1 mensis Februarii.

Casimirus Rex instituit inquisitorem haereticae pravitatis in dioecesibus Posnaniensi, Gnesnensi, Wladislaviensi et Plocensi.

Raczyński „Cod. dipl. Majoris Pol.” p. 172 Nr. CXXV.

CCCCVI.

Brestiae, anno 1455 die 25 mensis Januarii.

Casimirus Rex nobili Jacobo de Płomiany advocatiam Dobrinensem confert.

Hip. Gawarecii „Przywileje i t. d. nadane miastom Województwa Płockiego” p. 75. Ejusdem autoris „Opis Ziemi Dobrzyńskiej” p. 140—148.

CCCCVII.

In villa Wynecz, anno 1455 d. 13 men. Februarii.

Joannes Episcopus Wladislaviensis molitori villae Dzwierzchno certa privilegia largitur⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam sempiternam. Actus gestaque modernorum temporum delere consuevit oblivio, nisi scripti testimonio fuerint perhennata. Proinde nos Johannes, dei gracia Episcopus Wladislaviensis, significamus tenore presencium, quibus expedit, universis presentibus et futuris: quomodo bonorum Ecclesie nostre melioracioni intendentes, eaque ad utilitatem et uberiores fructus deducere cupientes, ac providi Nicolai dicti Paczerz, molendinatoris nostri in Dzwirzna, qui ad nostram veniens presenciam privilegium dicti molendini presentavit, in cuius nova et primaria structura, solucione census annui et nonnullorum onerum asseruit se ingravatum: presertim propter molendini, aggeris et bonorum ad ipsum pertinencium tempore guerrarum destructionem et diminutionem: supplicantis precibus inclinati, ipsum Nicolaum et suos successores legitimos, ut tanto diligentius eiusdem molendini comodo et instauracioni possit intendere, ad solucionem duntaxat duodecim cum media marcarum mediorum grossorum numeri Polonialis consuevi, quadraginta octo grossos in quamlibet marcam computando, racione census annui, singulis an-

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo tabularii capituli Wladislaviensis. Funiculo serico coloris rosei appensum est sigillum capituli jam alibi descriptum. Alterum sigillum, quod appensum erat funiculo serico coloris rosei et nigri, jam desideratur.

nis pro festo Pentecostes sex marcas cum fertone, et totidem pro festo sancti Martini obligamus, sibi que et suis successoribus cum omnibus et singulis fructibus, emolimentis, et quicquid utilitatis rotarum et *pholusz* in situacione dicti molendini intellectu et ingenio augere, excogitareque poterit, sine dispendio molendini nostri in *Lanczsko* ⁽²⁾, facti vel fiendi, Jure hereditario prout alias vetus privilegium, quod exnunc cassamus canebat, perpetuo possidendum, vendendum, comutandum, alienandum, donandum et [ad] usus beneplacitos, prout melius sibi videbitur expedire, convertendum, dedimus, donavimus, contulimus et conferimus per presentes: hoc tamen adiecto, si per publicam gwerram dictum molendinum demolitum aut quovismodo exustum fuerit, dictus Nicolaus et sui successores ipsum reedificare, quanto celerius poterit plenarie suis impensis debeat; a solutione tamen census illius anni, quo idem reedificabit, sit absolutus. Et quia iuxta effectum veteris privilegij ad proprietatem dicti molendini scoltecia eiusdem ville *Dwierzna* (sic) fuit incorporata et adiuncta, que successu temporis ab eodem est alienata; volentes in aliqua parte ipsum Nicolaum, racione eiusdem scoltecie, reddere consolatum, sibi suisque successoribus legitimis duos mansos, alias *Wloky*, liberos in dicta villa *Dwierzna*, unum cultum et per ipsum exstirpatum iuxta agrum Plebanatus situm, et alium inter agros Kmethonum eiusdem ville emensurandum, exstirpandum, et ad longitudinem atque latitudinem aliorum mansorum, per kmethones possessorum, cessante omni impedimento, evellendum, damus, donamus, adiungimus et pro ipso Molendinatore suisque posteris jure hereditario in perpetuum apropiamus (sic), ab omni solutione censuali, angaria, laboribus, oneribus quocumque nomine vocatis, ac ab exactione nostra Regali et ville, eundem liberum de dictis duobus mansis facientes: adicentes (sic) insuper sibi et suis posteris duas areas cum totidem ortis, unam ex opposito Stanislai scolteti, que *Brudonowska* vocatur, et aliam penes eandem et versus stagnum ac Plebanum sitas, ita longe et late, prout dicte ville incole habent distinctas, in quibus solus residere, ortulanos vel colonum locare, pecudes, pecora et quevis iumenta, iuxta libitum suum vel suorum successorum, fovere et conservare, ple-

⁽²⁾ *Dzwirzna*, hodie *Dzwierzchno* villa territorii Bydgosciensis, regionis Juniwladislaviensis; *Lanczsko*, hodie *Lonsk* villa ejusdem territorii et regionis.

nam habebit facultatem. Ceterum pro aggeris eiusdem molendini, qui impetu aquarum sepius rumpitur et dissolvitur (sic), reformatione, virgultas rubeti dicti *Othoczek*, inter dictum molendinum et aquam dictam *Pythlewka* siti, succidere admittimus. Insuper tabernam iam constructam cum orto, piscaturam liberam in piscina, et fluvio in inferiori piscari eo modo, quo piscatoribus dicte ville concessimus, sine eorundem piscatorum impedimento, ac forum omnium rerum venalium, venacionesque cum pascuis et frutectis (sic), sibi suisque successoribus exercere, uti frui et gaudere libere concedimus et admittimus. Ipseque Nicolaus et sui successores non alio jure de eisdem duobus mansis debent judicari, vel de se querulantibus respondere, nisi jure, ordine et consuetudine molendinatorum in molendino (1) concessis et consuetis. Eaque omnia et singula dicto Molendinatori concessa, attributa (sic) et per eum antiquis temporibus possessa, sub rathihabitione venerabilium fratrum nostrorum prelatorum et Canonicorum dicte Ecclesie nostre Wladislaviensis, ratificamus et approbamus, tenore presencium mediante. In cuius rei testimonium, nostrum et dicti capituli nostri sigilla presentibus sunt appensa. Actum et datum in *Wynecz*, feria quinta ante dominicam esto michi (sic) proxima, anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo quinto. Presentibus ibidem venerabilibus et honorabilibus dominis: Swianthoslao de *Wrancza* archidiacono et officiali, Johanne de *Oporow* (3) Scolastico, Mathia de *Raczansch* decretorum doctore, Wladislao de *Scharnowo*, Andrea Gruszcinsky, Prelatis et Canonicis Wladislaviensibus, Byenyassio de *Lopyenno*, Petro Byelawsky Baccalario, Petro plebano in *Slawsko*, Johanne de *Buk*, notarijs publicis circa premissa.

(3) *Wręcza*, *Oporow*, *Raciąż* loca jam descripta; *Sarnowo* villa regionis Kowaliensis; *Lopyenno* oppidum territorii Bydgosciensis; *Buk* villa territorii Petricoviensis.

CCCCVIII.

Przedecii, anno 1455 die 1 mensis Aprilis.

Nobilis **Joannes** Advocatus de *Klodawa*, hortum ibidem Alberto Voydo oppidano Przede-
censi octo marcis vendit.

Tom. I. h. C. p. 332 Nr. CLXXXVII.

CCCCIX.

Ad oppidum Choynice, anno 1455 die 31 m. Octobris.

Casimirus Rex accepto a nobilitate Terrarum Majoris Poloniae, Siradiae, Lanciciae et praesertim Cujaviae subsidio fertonum ultro sibi oblato, pollicetur se a praedictis Terris exactionem fumalium seu *Poradnie* alias *Krdlestwo* dictam sex annorum spatio recepturum non esse.

Volumina Legum Tom. I. p. 186. Leges seu Statuta ac Privilegia Regni Poloniae a J. Pri-
luss. etc. fol. 948.

CCCCX.

Gedani, anno 1456 die 28 mensis Januarii.

Joannes Episcopus Cujaviensis et Cancellarius Regni paroecias Gedani instituit.

„Preussische Sammlung etc.” T. II. p. 91.

CCCCXI.

Cracoviae, anno 1456 die 18 mensis Maji.

Sophia Regina Poloniae tenutam Inowladislaviensem obligat.

Stronczyński „Wzory pism dawnych” p. 62 Nr. 56.

CCCCXII.

In villa Wardzyn, anno 1459 die 24 men. Februarii.

Mathias Racht Officialis Pomeraniae cedit villa *Wardzin* Joanni de *Popowo* Decano *Kruszwiciensi* ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Anno a nativitate eiusdem millesimo quadringentesimo quinquagesimo nono, Indictione septima, die vero Sabbati vicesima quarta mensis Februarii, hora vesperarum vel quasi, Pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri, domini Pij divina providencia Pape secundj anno primo, in domo habitationis providj Andree Scolteti in villa *Wardzin*, Wladislaviensis diocesis, in meique Notarii publicj testiumque infrascriptorum, ad hoc vocatorum specialiter et rogatorum presencia, personaliter constitutus honorabilis et discretus vir Wladislaus Alberti Canonicus Cruschviciensis procurator, et eo nomine venerabilis viri domini Johannis de *Popowo*, decani Cruschviciensis et archidiaconi Pomeranie in ecclesia Wladislaviensi, de cuius procuracionis mandato ex instrumento publico, manu et signo discreti viri Pauli Jacobi de *Pleszchowo* ⁽²⁾, clerici Gnesznensis diocesis, publici Imperiali auctoritate Notarii, ut prima facie apparebat, subscripto et signato, sufficienter constabat documentis, tenens et habens suis in manibus quasdam litteras apostolicas, unam graciosam et aliam executoriam, felicitis recordacionis olim sanctissimi domini Nicolaj pape quinti, eius veris bullis plumbeis more Romane curie impendentibus, bullatas, salvas et integras, de data *Rome* apud sanctum Petrum, decimo Kalendas Januarij, Pontificatus sui anno octavo, nec non processus executoriales dictarum litterarum apostolicarum Reverendissimi in Christo patris et domini, domini Johannis, miseracione divina tituli Sancte Prisce Sacrosancte Romane ecclesie Presbiterj Cardinalis Episcopi Samorensis (sic), nec non processus, monitoria, penalia et in vim citacionum sentencias ex-

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo tabularii capituli Wladislaviensis.

⁽²⁾ *Wardzyn* villa territorii et regionis Petricoviensis; *Popowo* fortasse villa, quae sita est iuxta lacum Gopło, in regione Juniwladislaviensi; *Pleszew* (germanico Pleschen) oppidum territorii Posnaniensis, regionis sui nominis caput.

communicacionis et alias penas in se continentes Reverendj patris domini Orlanij de *Bovaris* de Florencia utriusque Juris doctoris, sacri pallacij apostolici causarum auditoris, ipsorumque sigillis intus de rubea, ab extra vero de communi ceris subappendentibus sigillatos, manibusque circumspetorum Nicolai de *Scudla* Gnesznensis, Imperialj auctoritate, et coram Reverendissimo in Christo patre domino Johanne Cardinali predicto, et Jacobo (sic) Dedinge de *Offenburg*, Argentinensis diocesis clericis (sic), apostolica auctoritatibus (sic) publicis Notarijs, et coram eodem dicto Orlando auditore huiusmodj factorum scribis, subscriptorum (sic) et ipsorum signis consignatorum. Quorum quidem litterarum et processuum vigore venerabilem virum dominum Mathiam Racht, vicarium in spiritualibus et officialem Pomeranie generalem, monuit et requisivit, quatenus prefato domino Wladislao de possessione dicte ville *Wardzin* cederet, sibi eam liberam et vacuum dimitteret, realemque et actualement possessionem assignaret. Qui quidem dominus Mathias Officialis predictus, tunc ultimus possessor dicte ville *Wardzin*, vocatis primum in domum prefati Andree Scholtetj (sic) kmetonibus videlicet: Stanislao vitrico in *Kollen*, Langehanse, Jaskone, Swanteslao (sic), Simone, Wyrpize, laicis incolis ville prefate, possessionem (sic) dicte ville *Wardzin* cessit, ipsumque dominum Wladislaum ad possessionem realem et actualement intromisit. Quam quidem villam prefatus dominus Wladislaus intrando manu tenuit, adeptus gubernavit, quiete inhabitavit et aliquamdiu pacifice moratus est, possessionem feliciter continuando. In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium premissorum, sepedictus dominus Wladislaus me Notarium publicum infrascriptum debita cum instancia requisivit, ut sibi desuper unum vel plura, publicum seu publica, conficerem instrumentum vel instrumenta. Acta fuerunt hec anno, indictione, pontificatu, die, mense, hora et loco, quibus supra. Presentibus ibidem providis viris: Johanne Bellice, Thoma de *Popowo* et Petro de *Pechewitz*, testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

(S. N.) Et ego Stephanus quondam Stephani, clericus Wladislaviensis diocesis, publicus sacra Imperialj auctoritate Notarius: Quia predictis litterarum apostolicarum et processuum inde secutorum, nec non mandatj procuracioni et litterarum monitorialium presentacioni, requisicioni, possessioni pacifice (sic) adquisicioni, detencioni et cessionis facte, translacioni, ac omni-

bus alijs et singulis premissis, dum sic ut premittitur fierent et agerentur, una cum prenomatis testibus presens interfui, eaque sic fieri vidi et audiui, ex quibus in receptis, hoc presens publicum Instrumentum manu mea fideliter scriptum subscripsi, publicavi, signoque et nomine meis solitis et consuetis consignavi, in fidem omnium et singulorum premissorum, rogatus et requisitus.

CCCCXIII.

Brestiae, anno 1459 die 4 mensis Augusti.

Joannes Episcopus Wladislaviensis, villam *Dzwierzchno* commutat cum villa *Wierzbiaczany* Alberti de *Wielawies* propria ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Nos Kazimirus, dei gracia Rex Polonie, nec non Cracovie, Sandomirie, Siradie, Lancicie, Cuyawie, Magnus Dux Lithwanie, Russie, Prussie, nec non Culmensis, Elbingensis, Königsbergensis et Pomeranie terrarum heres et Dominus. Significamus tenore presencium, quibus expedit universis, presentibus et futuris, harum noticiam habituris: Quomodo veniens ad maiestatis nostre presenciam reverendus in Christo pater dominus Johannes, dei gracia Episcopus Wladislaviensis, Regni Polonie Cancellarius, sincere nobis dilectus, sano Venerabilis Capituli Ecclesie sue Wladislaviensis fretus consilio, villam dictam *Dzwyrzszno* mense et dotis sue Episcopalis, cum omni dominio, nichil penitus excipiendo Generoso Alberto de *Wyelawyesch* olim Castellano Srzemensi pro villa *Wyrzbyczany* nuncupata, sibi legitime hereditaria, in terra Cuyawie et districtu Juniwladislaviensi sita ⁽²⁾, tanquam terram pro terra, hereditatem pro hereditate, per expressum recognovit se dedisse, commutasse et resignasse, nobis supplicando, quatenus nostrum Regium consensum pariter et assensum ad premissa benigne concedere et prebere dignaremur. Nos igitur attendentes petitionem iustam et consonam, ad dic-

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo tabularii capituli Wladislaviensis. Sigillum deest.

⁽²⁾ *Dzwierzchno* villa jam descripta; *Wierzbiaczany* villa regionis Juniwladislaviensis; *Wielawies* villa regionis Gnievkoviensis.

ctas permutacionem et resignacionem sic rite, racionabiliter et legitime coram nobis factas, de plenitudine nostre potestatis, consilioque nostrorum ad id accedente Consiliariorum annuimus et consentimus, tenore presencium mediante, decernentes eas robur perpetue obtinere firmitatis. A qua quidem villa *Dzwyrzszno*, per ipsum Albertum de *Wyelawyesch* et suos successores, cum omnibus proprietate, vtilitate et attinencijs, ita late et longe, prout in suis graniciebus est limitata et distincta, iure hereditario possidenda, habenda et fruenda, omnia et singula jura spiritualia, quibus inhactenus subiecta fuit, deponentes, abijcientes et removentes, eandem villam ac eiusdem incolas in jus Regni nostri seculare, nec non dicionem, libertatem et jurisdictionem, quibus et alij terrigene Regni nostri Polonie et prefate terre Cuyavie gaudent et potiuntur, presentibus transferimus, incorporamus et invisceramus, perpetuis temporibus duratura: laudo, statuto, decreto generali vel particulari Regni nostri in contrarium edito, et quovis alio impedimento, quavis firmitate roborato, non obstantibus. Harum, quibus sigillum nostrum presentibus est subappensum, testimonio litterarum. Actum in civitate nostra *Brzesze*, Sabbato proximo post festum Sancti Petri ad vincula, anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo nono, presentibus ibidem magnifico: Johanne de *Coszelec* Palatino Juniwladislaviensi; nec non Generosis: Johanne Curopathwa de *Laczuchow* Succamerario Lublinensi et Curie nostre Marsalco, Jacobo de *Dambno* nostro et Cracoviensi Suppincerna (sic), Floriano de *Paczanow* dapifero Curie nostre, et Petro Donyń Burgrabio Castri Cracoviensis, et alijs quam pluribus testibus ad premissa. Datum per manus prefati Reverendi in Christo patris domini Johannis Episcopi wladislaviensis et Regni Polonie Cancellarij, nec non venerabilis Johannis Luthconis de *Brzesze* utriusque iuris doctoris, sacri apostolici Palacij causarum auditoris, archidiaconi Gneznensis, et vicecancellarij Regni Polonie, sincere nobis dilectorum ⁽³⁾.

⁽³⁾ *Laczuchow* fortasse *Lancuchow* villa in provincia Lublinensi, regione Chelmensi sita; *Dębno* plures villae hujus nominis occurrunt in provincia Sandomiriensi; *Paczanów* oppidum in provincia Cracoviensi, territorio et regione Stopnicensi situm; *Brzezie* villae hujus nominis occurrunt tam in Cracoviensi, quam in Sandomiriensi, tum etiam Masoviensi provincia.

Relacio eiusdem Venerabilis Johannis Luthconis de *Brzesze* utriusque iuris doctoris, archidiaconi Gneznensis, sacri apostolici Palacij Causarum Auditoris et Regni Polonie vicecancellarij.

CCCCXIV.

Brestiae, anno 1459 die 4 mensis Augusti.

Albertus de *Krotoszyn* olim Castellanus *Szremensis* commutat villam suam *Wierzbiczany* cum villa *Dzwierzchno* mensae Episcoporum Wladislaviensium propria ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Omnia gesta cursu temporis perire consueverunt, nisi testimonium et litterarum sufficienti annotatione fuerint perhennata. Proinde nos Kazimirus, dei gracia Polonie, nec non terrarum Cracovie, Sandomirie, Siradie, Lancicie, Cuyauie, Pomeranie etc. Rex, Magnus dux Lythwanie, Russie, Prussieque dominus et heres: Significamus tenore presencium, quibus expedit uniuersis presentibus et futuris, horum noticiam habituris: Quomodo veniens ad maiestatis nostre presenciam generosus Albertus de *Crothoschino* ⁽²⁾, olim Castellanus *Szremensis* (sic), fidelis noster dilectus, non compulsus, non coactus, nec aliquo errore deuo seductus, quinymino sanus mente et corpore existens, suorum fretus consilio amicorum, atque matura animi deliberacione prehabita, villam suam dictam *Wirzbiczany*, in Terra Cuyauie et districtu Juniwladislauensi sitam, cum omnibus et singulis eiusdem ville utilitatibus, fructibus, redditibus, prouentibus, censibus, laboribus, honoribus, angarijs, curijs, predijs, allodijs, areis, nec non agris, aruis, pratis, pascuis, graminibus, graminetis, montibus, collibus, siluis, borris, nemoribus, gaijs, indaginibus, quercetis, pinetis, rubetis, sareptis, mellificijs, venacionibus, aucupacionibus, fluuijs, fluminibus, lacubus, stagnis (sic), piscinis, piscaturis, scenis (sic), paludibus, riuis, riwlis (sic), torrentibus, aquis et earum decursibus, molendinis aquaticis et ventilibus, et

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo tabularii capituli Wladislaviensis. Sigillum doest. Funiculus sericus, quo appensum orat, contextus est filis coloris rubei et violacei.

⁽²⁾ *Krotoszyn* oppidum M. D. Posnaniensis, regionis sui nominis caput.

eorum emolimentis, ceterisque usibus, pertinentijs, dependentijs, coherentijs et obuencionibus vniuersis, ac cum omni iure, dominio et proprietate, nichil pro se et suis successoribus in eadem penitus reseruando, vel quomodolibet excipiendo ita late, longe et circumferencialiter, prout ipsa villa in suis metis et graniciebus distincta est et limitata, reuerendo in Christo patri domino Johanni, dei gracia Episcopo Wladislauensi et Regni Polonie Cancellario, et ipsius successoribus Episcopis Wladislauensibus, pro villa *Dzwyrzszno* mense et dotis sue episcopalis, in dictis terra et districtu sita, tanquam terram pro terra, et hereditatem pro hereditate fassus est, et per expressum recognouit se dedisse, comulasse et resignasse; deditque, comutauit et coram nobis rite et legitime iuxta terre consuetudinem perpetue resignauit, nobis supplicando, quatenus nostrum regium consensum pariter et assensum ad premissa benigne concedere et prebere dignaremur. Nos igitur attendentes petitionem iustam et consonam, ad dictas permutacionem et resignacionem, sic rite, racionabiliter et legitime coram nobis factas, de plenitudine nostre potestatis, consilioque nostrorum consiliariorum ad id accedente, annuimus et consentimus, annuimusque et consentimus, tenore presencium mediante, decernentes eas robur perpetue obtinere firmitatis. A qua quidem villa *Virbiczany*, per ipsum dominum Episcopum et suos successores Episcopos Wladislauenses, sicut premititur, possidenda, habenda, fruenda et perpetue obtinenda, omnia et singula jura secularia, quibus in hactenus subiecta fuit, deponentes, abicientes et remouentes, eandem villam et eius uniuersos incolas siue inhabitatores in jus spirituale, nec non dicionem, libertatem et iurisdicionem, quibus alie ville dicti domini Episcopi in prefata terra *Cuyauie* quomodolibet gaudent siue pociuntur, presentibus transferimus, transponimus, inuisceramus et incorporamus perpetuis temporibus duratura: laudo, statuto generali vel particulari nostro vel regni nostri in contrarium edito, et quouis alio impedimento, quacumque firmitate roborato, non obstantibus. Harum, quibus sigillum nostrum presentibus est subappensum, testimonio litterarum. Actum et datum in ciuitate nostra *Brzesze*, sabbato proximo post festum sancti Petri apostoli ad vincula, anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo nono, presentibus ibidem magnifico: Johanne de *Coszelec* palatino Juniwladislauensi (sic), nec non generosis: Johanne Curopathwa de

Laczuchow Succamerario Lublinensi et Curie Regalis Marsalko (sic), Jacobo de *Dambno* nostro et Cracouiensi Subpincerna, Floriano de *Paczanow* Dapifero Curie nostre, et Petro Dunyn Burgrabio Castri Cracouiensis, et alijs testibus ad premissa. Datum per manus prefati domini Johannis Episcopi Wladislaviensis et Cancellarii, nec non venerabilis Johannis Lutconis de *Brzesze* utriusque juris doctoris, sacri palatii apostolici causarum auditoris, Archidiaconi Gneznensis, Vicecancellarij Regni Polonie, sincere nobis dilectorum.

Ad relacionem eiusdem venerabilis Johannis de *Brzesze* utriusque juris doctoris, Archidiaconi Gneznensis et R. P. Vicecancellarii.

CCCCXV.

Juniwladislaviae, anno 1461 die 2 mensis Maji.

Jacobus de *Krotoszyn* et de *Wierzbiczany* Castellanus Szremensis et Joannes Episcopus Wladislaviensis de destruenda mola aquaria in fluvio *Notec* apud villam *Barcino* posita pauciscuntur ⁽¹⁾.

Nos Nicolaus Modlibog heres in *Modlibozicze* Judex, Jaroslaus heres in *Ludziczsko* subiudex, Groth heres de *Nyemoyevo* Notarius, Juniwladislavienses et Bidgostienses, sedibus presidentes iudicialibus, mandata serenissimi principis et domini domini Kazimiri, dei gracia Regis Polonie, magni ducis Lithuanie, Russie, Prussieque domini et heredis, acta que fuerunt feria sexta ante festum sancti Martini anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo exequentes, litteram adiudicatoriam Reverendissimo in christo patri et domino domino Johanni, dei gracia Episcopo Wladislaviensi et Regni Polonie Cancellario, damus iuxta formam, vim et tenorem mandati serenissimi domini predicti Regis Polonie etc. et libri terrestris. Cuius quidem mandati domini Regis tenor, denumque libri terrestris, sequitur de verbo ad verbum, et est talis:

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo tabularii capituli Wladislaviensis. Duorum sigillorum, quae jam desiderantur, supersunt taeniolae pergaminae.

Kazimirus, dei gracia Rex Polonie etc. Generosis Nicolao de *Modlibozicze* Judici, Jaroslao de *Ludziczsko* subiudici, Groth de *Nyemoyevo* Notario, aut eius vices gerenti, Juniwladislaviensibus, grate dilectis, gratiam et favorem. Orta diferencia inter Reverendissimum dominum Johannem, Episcopum Wladislaviensem Regni Polonie Cancellarium, ex una, et generosum Albertum de *Crothoschino* olim Castellani sremensis (sic), pro et super elevatione aggeris pro molandino (sic) aquatico in *Barcino* ⁽²⁾, partibus ab altera: dicti dominus Episcopus et Albertus dictarum iniuriarum occasione, ad concordiam et equitatem devenerunt; cuius concordie effectum in libro terrestri Juniwladislaviensi inscribere, atque certos actus ad ipsum librum ponere decreverunt. Quocirca committimus vobis et mandamus, omnino habere volentes, quatenus presentibus requisiti, ipsum librum apperialis, in quo libro ipsos actus ipsorum inscribatis, atque id, quod pro parte dicti domini Episcopi acticandum, inscribendum, sive de libro describendum seu delendum fuerit, presentibus requisiti inscribatis aut deletis: secus non facturi pro gracia nostra. Datum in *Brzest*, feria sexta in vigilia omnium sanctorum, anno domini M^o quadringentesimo sexagesimo.

Ad predicta igitur mandata librum apperuimus (sic), et dictam concordiam ipsarum parcium atque equitatem induximus in librum, utraque parcium ipsarum ad hoc consentiente. Ibique veniens Generosus dominus Petrus Byelawsky Reverendissimi in Christo patris et domini domini Johannis, dei gracia Episcopi wladislaviensis Regni Polonie Cancellarij, Capitaneus Raczehensis (sic), tanquam procurator cum procuratorio domini prefati Episcopi, coram nobis generosis Nicolao de *Modlibozicze* Judice, Jaroslao de *Ludziczsko* Subiudice, et Martino Calvo preconsole (sic) vice notario, Juniwladislaviensibus, vigore et nomine domini Episcopi prefati, omnes discordias, controversias, litteras et citaciones inter partes ipsas duas mortificavit et annichilavit in perpetuum et in eyum. Ex adverso constitutus Generosus dominus Jacobus de *Crothoschino* et de *Wirzbiczani*, Castellanus Szremensis, publice in facie Judicij dominorum predictorum recognovit: quia pro generoso domino Alberto de *Crothoschino* olim Castellani Szremensis (sic),

⁽²⁾ *Modliborzyce* et *Niemojewo* villae jam descriptae; *Ludzisko* villa territorii Bydgoستيensis, regionis vero Juniwladislaviensis; *Barcin* villa regionis Szubinensis, territorii Bydgoستيensis.

patre suo indiviso fideiussit et presentibus fideiubet et se solus submisit, quia molandinum (sic), quod construxerat idem pater suus dominus Albertus et aggerem circa idem molandinum consipatum in hereditate *Barczino* et in fluvio dicto *Nyotesch* destruere, evellere et annihilare debet, omnes palos et fundamentum eiusdem molandini extrahere et eycere (sic), aggeremque consipatum totaliter, plenarie et extoto destruere, dissipare alias *rosipacz*, (sic) ⁽³⁾ et aquam dicti fluvij *Notesch* (sic), iuxta eiusdem decursus dimittere, prout ex antiquo. Debet autem hec facere infra hinc et festum sancti Baptiste (sic) proxime, sub vadio mille et quingentarum marcarum. Insuper idem dominus Jacobus de *Crothoschino*, Castellanus Srzemensis, pro eodem patre suo indiviso fideiussit et semet obligat (sic), presentibusque fideiubet, submittit et obligat, quod idem pater suus et ipsemet, ipsorumque successores legitimi, non debent, neque possunt, sub vadio predicto mille et quingentarum marcarum, construere seu edificare molandinum in dicto fluvio *Notesch*, neque aggerem aut palos seu quecunque nocumenta ponere, struere, reparare, incutlere (sic) in eodem fluvio *Notesch* hereditatis *Barczino* ipsorum dominorum predictorum, que aquam retinerent aut retinere possent, et molandino in *Dzwyr-sno*, villa mense Episcopalis Wladislaviensis, nocere deberent in perpetuum et in evum. Ibique generosus dominus Petrus Byelawsky, Capitaneus Raczczensis (sic), procurator Reverendissimi in Christo patris et domini domini Johannis, dei gracia Episcopi Wladislaviensis et Regni Polonie Cancellarij cum pleno mandato, super premissis omnibus et singulis adiudicatum exolvit (sic). Actum et datum in *Juniwladislavia*, feria tertia ante festa (sic) Ascensionis domini, anno eiusdem millesimo quadringentesimo sexagesimo primo, sigillis nostris presentibus subappensis in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum, et cetera.

⁽³⁾ *Consipare aggerem* significat apud nostrates *aggerem exstruere*, *aggerem jaoere*; *dissipare* vero *aggerem* significat *aggerem destruere*.

CCCCXVI.

Wladislaviae, anno 1461 die 2 mensis Maji.

Proxime praecedentis tabulae exemplar transscriptum cum nonnullis additamentis ⁽¹⁾.

1553. Gregorius Zakrzewski *Zbozi* de *Raduievica* Judex, et Jacobus Vinieczki Subiudex, terrestres Juniwladislavienses: Significamus presentibus literis nostris universis, quibus expedit: quia postulatum est a nobis ex parte Reverendissimi in Christo patris domini Joannis Droiewski, dei gracia Episcopi Wladislaviensis et Pomeraniae, ut illi infrascriptam inscriptionem occasione aggeris molendini aquatici in *Barczino* ac fluvio dicto *Nothesz* constructi, in libro antiquo terraestri (sic) Juniwladislaviensi repertam extraderemus. Cuius quidem inscriptionis tenor de verbo ad verbum sequitur, estque talis:

1460. Acta sunt haec feria sexta ante festum sancti Martini confessoris gloriosi, anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo, ad mandata serenissimi principis et domini domini Cazimiri, dei gracia Regis Polonie et cetera, cuius mandati tenor de verbo ad verbum sequitur totaliter et integre:

Cazimirus, dei gracia Rex Poloniae, Magnus Dux Litvaniae, Russiae, Prussiaeque dominus et heres: Generosis Nicolao de *Modlibozice* iudici, Jaroslao de *Ludziczko* Subiudici, Groth de *Niemoievo* Notario, aut eius vicesgerenti, Juniwladislaviensibus, grate dilectis, gratiam nostram et favorem. Orta diferencia (sic) inter Reverendissimum dominum Joannem Episcopum Wladislaviensem, Regni Poloniae Cancellarium, ex una, et generosum Albertum de *Crothoschino*, olim Castellatum Srzemensem, pro et super donacione aggeris pro molendino aquatico, in *Barczino* partibus ab altera: dicti dominus Episcopus et Albertus dictarum iniuriarum occasione ad concordiam debitam et aequitatem venerunt; cuius concordiae effectum

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo tabularii capituli Wladislaviensis. Huic tabulae duo erant sigilla taeniolis pergamenis appensa; quod restat integrum unum minoris modi, exhibet insigne Ogończyk dictum, literae in ambitu hae leguntur: „gr. za. jud. jun.” scilicet: Gregorius Zakrzewski Judex Juniwladislaviensis.

in libro terraestri Juniwladislaviensi inscribere, atque certos actus ad ipsum librum ponere decreverunt. Quocirca committimus vobis et mandamus, omnino habere volentes, quatinus presentibus requisiti ipsum librum aperiatis, in quo libro ipsos actus eorum inscribatis, atque id quod pro parte dicti domini Episcopi acticandum, inscribendum, sive de libro describendum seu delendum fueritis (sic) presentibus requisiti, inscribatis aut deleatis, secus non facturi pro gracia nostra. Datum in *Brzest*, feria sexta in vigilia omnium Sanctorum, anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo. Dominus Rex per se.

Ad praedicta igitur mandata librum presentem aperuimus ac dictam concordiam ipsarum parcium atque aequitatem hic induximus, utraque parcium ad hoc consenciente. Ibique veniens Generosus dominus Petrus Bielawski Reverendissimi in Christo patris et domini domini Joannis, dei gracia Episcopi wladislaviensis, Regni Poloniae Cancellarii, Capitaneus Racziazensis (sic), tanquam procurator cum procuratorio domini praefati Episcopi, coram nobis generosis Nicolao de *Modlibozice* Iudice, Jaroslao de *Ludziczko* subiudice, et Martino Calvo Proconsule viconotario, Juniwladislaviensibus, nomine et vigore domini Episcopi praefati, omnes discordias, controversias, litteras et cittaciones inter ipsas partes duas habitas mortificavit, anihilavit in perpetuum et in aevum. Ex adverso constitutus Generosus dominus Jacobus de *Crothoschino* et de *Vierzbieczani* Castellanus Szremensis publice in facie iudicii dominorum praedictorum recognovit: quia pro generoso domino Alberto de *Crothoschino*, olim Castellano Szremensi patre suo indiviso fideiussit, et presentibus fideiubet, et se solus submisit, quia molendinum, quod construxit idem pater suus dominus Albertus, et aggerem circa idem molendinum consipatum in hereditate *Barcino*, ac in fluvio dicto *Nothesz* destruere, evellere et anihilare debet, omnes palos et fundamentum eiusdem molendini extrahere et eicere (sic), aggeremque consipatum totaliter, plenarie et ex toto destruere, dissipare alias *rossipacz* et aquam dicti fluvii *Nothesz* cum eiusdem decursu dimittere, prout ex antiquo: debet autem haec facere infra hinc ad festum sancti Joannis Baptistae proxime venturum, sub vadio mille et quingentarum marcarum. Insuper idem dominus Jacobus de *Crothoschino*, Castellanus Szremensis, pro eodem patre suo indiviso fideiussit, et semet obligavit, pro-

sentibusque fideiubet, et semet submittit et obligat: quia idem pater suus et ipsemet, eorumque successores legitimi, non debent, neque possunt, sub vadio praedicto mille quingentarum marcarum construere seu aedificare molendinum in dicto fluvio *Nothesz*, neque aggerem aut palos, seu quaecumque nocumenta ponere, struere, reparare, incutere debent in eodem fluvio *Nothesz* hereditatis *Barcino* dictorum dominorum, quae aquam retinerent aut retinere possent, et molendino in *Dzvierzsno*, villa dicta mensae Episcopalis Wladislaviensis, nocere deberent, in perpetuum et in aevum. Ibique Generosus dominus Petrus Bielawski Capitaneus Racziazinensis (sic), procurator Reverendissimi in Christo patris et domini domini Joannis, dei gracia Episcopi Wladislaviensis et Regni Poloniae Cancellarii cum plenario mandato super praemissis omnibus et singulis adiudicatum solvit.

Item eodem die veniens praefatus dominus Petrus Bielawski Capitaneus Racziazinensis, cum procuratorio ex parte domini domini Episcopi, benivole et publice mortificavit omnes et singulas cittaciones, in facto *Virzbiczani* latas, super et contra Generosos dominum Simonem de *Pakosth* ⁽²⁾ heredem, et Nicolaum Ganskam subagazonem Juniwladislaviensem, super quod ipsi domini praedicti adiudicatum solverunt.

Quam quidem inscriptionem in libro praefato, modo suprascripto veraciter contentam, ad postulacionem eiusdem praefati Reverendissimi domini Episcopi Wladislaviensis extradidimus, et sigillis nostris subappensis in fidem et testimonium consignavimus. Datum *Juniwladislaviae*, in terminis particularibus terraestribus, feria tertia post festum sancti Vitti proxima celebratis, anno domini millesimo quingentesimo quinquagesimo tercio, presentibus generosis et nobilibus: Andrea Grabski Castellano Cruschvicensi, Venceslao Thchorzewski (sic), Georgio Thulibowski Dapifero Brzestensi, Sebastiano Thulibowski Notario terraestri Brzestensi, Joanne Mosczeni Dapifero Juniwladislaviensi, Alberto Beldowski de terra Lanciciensi, et aliis multis eiusdem terrae nobilibus, testibus fide dignis ad suprascripta.

Albertus Thupadlski notarius terraestris manu propria subscripsit.

Ex libro terraestri Juniwladislaviensi, anno, die, quibus supra extractum.

⁽²⁾ *Pakosth* hodie *Pakość* oppidum ad fluvium *Notec* (germanice *Netze*) in territorio Bydgosciensi, regione Mogilnensi M. D. Poznasiensi situm.

CCCCXVII.

Wladislaviae, anno 1461 die 17 mensis Augusti.

Joannes Episcopus Wladislaviensis Martino, Sassino et Stanislao scultetis villae *Dzwierzolno* privilegium scultetiae renovat ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Humanorum actuum gesta in tempore peracta, simul cum tempore euanescunt, nisi apicibus litterarum et testimonio fide dignorum sufficienti fuerint perhennata: Proinde nos Johannes, dei gracia Episcopus wladislaviensis et Regni Polonie Cancellarius, uniuersis, ad quos presentes peruenerint, innotescimus presencium per tenorem: Quomodo ad nostram venientes presenciam prouidi Martinus, Sassinus et Stanislaus sculteti de *Dzwirzno*, villa mense nostre episcopalis, in Terra Cuyauie et districtu Bydgosliensi sita, sua coram nobis deduxerunt in narratione: Quomodo priuilegium super fundacione scultecie ipsorum ibidem in *Dzwirzno*, disturbijs gwerrarum durantibus, et alias ex infausto casu per predecessores ipsorum diucius est ammissum (sic); timentes ipsis et ipsorum successoribus ex defectu priuilegij periculum imminere, diuturnitatem possessionis eiusdem scultecie liberam per predecessores eorum, et ipsosmet scultetos adhucque pacifico et quiete extenuatam et possessam, testimonio fide dignorum a multis annis iam transactis, in memoria obtinencium sufficienter approbantes, nobis humiliter supplicarunt, quatenus priuilegium nostrum super dictam ipsorum sculteciam uoue ratificacionis ipsis largire dignaremur. Quorum petitionibus tanquam iustis et consonis annuentes, huiusmodi approbacione antiqua sufficienti, et signanter pacifica possessione eiusdem scultecie, qua in hactenus ipsi sculteti congaudent, habita et comperta, ipsis Martino, Sassino et Stanislao

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo tabularii capituli Wladislaviensis. Funiculis sericis coloris caerulei, viridis et violacei appensa sunt huic tabulae duo sigilla: alterum formae ovatae, vulgo a capitulo usitatum; alterum rotundum mediae magnitudinis exhibet imaginem Episcopi una manu litum, altera librum quendam tenentis; in pedibus ejusdem effictum cornitur insigne Roza dictum, quo gens Gruszezyńska utebatur, ex qua Episcopus Joannes originem suam ducit. Verba in ambitu sigilli inscripta haec leguntur: „Joannes dei gracia episcopus wladislaviensis.”

scultetis, et ipsorum successoribus legitimis, in et super dictam sculteciam in ipsa *Dzwirzno* cum quatuor mansis liberis, areis, ortis, pratis et thaberna, ad eosdem mansos spectantibus, ac insula dicta *Grodzisko* et obstaculo alias *jasz* in superiori parte fluij *Nothesz*, ultra molendinum ibidem situatis, cum libera pransura piscium cum parwis retibus videlicet: *drgubiczamy*, *mrze-rzamy* et *vyaczerzmy*, nec non specialem agrum preter dictos quatuor mansos dictam (sic) *Marzynanyua*, iuxta allodium *Thuczno* ville regalis situm, ad dictam sculteciam ex antiquo pertinentem, priuilegium nostrum de novo confectum dedimus, donauimus, approbauimus et ratificauimus, damusque, donamus, approbamus et ratificamus: de rathabicionem venerabilium fratrum nostrorum prelatorum et canonicorum nostre wladislaviensis ecclesie, tenore presencium mediante: per ipsos scultetos et ipsorum successores tenendum, habendum, utifruendum, pacificeque et quiete jure hereditario possidendum; hoc adjecto, quod ipsi sculteti, cum eorum posteris, omnes causas magnas et parwas, ciuiles et criminales, infra terminos hereditatis nostre predictae contingentes jure myedburgensi (sic) iudicabunt, presente nostro et nostrorum successorum nuncio generali, vel specialiter ad hoc misso. De iudicatis vero nos et nostri successores duos denarios, et ipsi sculteti cum suis posteris tercium recipiemus. Quodque sculteciam eandem in toto, medio, aut aliqua parte vendere aut obligare sculteti nostri predicti cum ipsorum posteris nulli valeant nisi ei, cui nos aut nostri successores duxerimus admittendum. Insuper statuimus et ordinamus, quod sculteti nostri predicti, cum eorum posteris, ex eadem scultecia jura et seruicia iuxta consuetudinem terre et juris myedburgensis (sic) nobis et nostris successoribus exhibebunt. Ut autem premissa robur perpetue firmitatis valeant obtinere, presentes literas nostro, et capituli nostri prefati, sigillis subappensis iussimus communiri. Actum et datum *Wladislaue*, feria secunda infra octauas assumptionis sancte Marie virginis, anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo primo. Presentibus ibidem venerabilibus et honorabilibus dominis: Nicolao Cruczhorsky Decano, Swanthoslao de *Wrancza* Archidiacono et Officiali, Cristino, Johanne Gorsky, Nicolao Carnyczsky, Sigismundo . . . irnyczewsky, Nicolao Zakrzewsky, Paulo de *Sarnowo*, Johanne de *Bodzislaw*, Andrea Gruschezinsky Archidiacono Calisiensi, Martino Gruschezinsky decretorum doctore, preposito cruschwicziensi, Stanislao

Brudzewsky et Alberto de *Molsko*, prelati et canonicis ecclesie nostre prefate testibus circa premissa ⁽²⁾.

⁽²⁾ *Budzisław* villa territorii et regionis Coninensis; *Molsko* forsitan *Molskowo* villa territorii Lanciciensis, regionis Zgierscensis.

CCCCXVIII.

In oppido Koto, anno 1463 die 7 mensis Decembris.

Casimirus Rex Poloniae fatetur incolas terrae Brestensis decrevisse quaedam vectigalia ad tutandam contra hostium incursus Terram Cujaviensem.

Leges seu Statuta ac Privil. Reg. Pol. a J. Priluss. etc. fol. 959.

CCCCXIX.

Junivladislaviae, anno 1466 die 15 mensis Julii.

Coram **Casimiro** Rege Poloniae etc. Jacobus Episcopus Wladislaviensis et Nicolaus Opporowski heres villae *Ciechocinek* paciscuntur de quadam mola aquaria in limitibus hereditatum *Raciazek* et *Ciechocinek* constructa ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Nos Kazimirus, dei gracia Rex Polonie, nec non Terrarum Cracovie, Sandomirie, Siradie, Lancicie, Cuyavie, Pomeranie, Magnus Dux Lithwanie, Russie, Prussieque dominus et heres etc., Significamus tenore presencium universis tam presentibus quam futuris, presencium noticiam habituris: Quomodo anno et die infrascriptis, venientes ad presenciam nostram Reverendissimus in Christo pater dominus Jacobus Episcopus, et venerabile Capitulum Ecclesie Wladislaviensis ex una; et Nobilis Nicolaus Opporowsky heres in *Czechoczino* ex alia partibus, talem inter se concordiam fecisse recognoverunt:

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo tabularii capituli Wladislaviensis. Funiculo serico coloris coccinei, flavi et cerasini appensum sigillum, procul dubio a rege vulgo usitatum, penitus deletum.

Quia supra granicies, que sunt inter opidum *Raczansch* ⁽²⁾, ipsius domini Episcopi et sue ecclesie Wladislaviensis, et inter villam *Czechoczino* dicti nobilis Nicolai, molendinum aquaticum novum et piscinam idem dominus Episcopus erexit et edificavit in bonis [suis] et sue ecclesie Wladislaviensis, de qua piscina et molendino aqua defluens infra granicies bonorum dicti domini Episcopi, debet habere liberum meatum per bona hereditaria seu hereditatem *Czechoczino* dicti Nicolai. Qui quidem Nicolaus a dictis graniciis, et per totam hereditatem suam predictam, debet facere fossatum alias *Row*, quo fossato aqua huiusmodi meatum habebit, iuxta exigenciam aque eiusdem, ad latum et profundum. Quod fossatum dictus Nicolaus et heredes seu successores sui in hereditate sua predicta duntaxat, tocies quotiens necesse fuerit et opportunum, et per dictum dominum Episcopum, vel pro parte sua per tenutarium suum, requisitus fuerit, debet emendare et purgare temporibus perpetuis, ad quod faciendum idem Nicolaus se libere submitit. Et ipse dominus Episcopus cum suo Capitulo ecclesie Wladislaviensis in suis bonis similiter usque ad granicies ipsius Nobilis Nicolai predictas, fossatum predictum tenebitur reformare, quando per eundem Nobilem Nicolaum requisitus fuerit. Et dominus Episcopus prefatus cum Capitulo suo Ecclesie Wladislaviensis recognoverunt: quia infra molendinum et piscinam predictam a graniciis predictis, ex utraque parte fossati predicti, est hereditas ipsius Nicolai, et non ipsius domini Episcopi, nec sue Ecclesie Wladislaviensis. Quod si nobilis Nicolaus predictus in dicta hereditate sua *Czechoczino*, inferius molendinum predictum domini Episcopi et Ecclesie sue Wladislaviensis, piscinam et molendinum edificare et erigere voluerit, extunc debet aggerem talem facere et aquam taliter tenere, quod molendino domini Episcopi et ecclesie Wladislaviensis prefato perpetue nullatenus nocebit, nec dampnum inferet. In cuius rei testimonium, sigillum nostrum presentibus est subappensum. Actum in *Junivladislavia*, feria tertia in festo divisionis apostolorum, anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo sexto. Presentibus ibidem magnificis, generosis et nobi-

⁽²⁾ *Czechoczino*, hodie *Ciechocinek*, villa in provincia Masoviensi, territorio Cujaviensi, regione Radziejoviensi sita; *Raczansch* autem non est *Raciazek*, oppidum in provincia Plocensi, territorio et regione Mławensi situm, sed potius *Raciazek*, oppidum provinciae Masoviensis, territorii Cujaviensis, regionis Radziejoviensis, contiguum villae *Ciechocinek*.

libus: Stanislao de *Ostrorog* Calissiensi, Johanne de *Cosczielecz* Juniwladi-slaviensi, Nicolao de *Cuthno*⁽³⁾ Rawensi, Palatinis; Johanne de *Rythywanij* Marschalco Regni Polonie, Petro Dony de *Prawkowicze* Succamerario Sandomiriensi, Jaroslao de *Ludziczsko* Juniwladi-slaviensi et Nicolao Grzimala Curie nostre Judicibus, et alijs quam pluribus fide dignis circa premissa testibus. Datum per manus venerabilis Alberti de *Schichlino*, prepositi Calissiensis, Gneznensis, Cracoviensis, Wladislaviensis et Poznaniensis Ecclesiarum Canonici, Regni nostri Polonie Vicecancellarij sincere nobis dilectj.

Ad relacionem eiusdem venerabilis Alberti de *Schichlino*, Prepositi Calissiensis, Regni Polonie Vicecancellarij.

⁽³⁾ *Kutno* est oppidum et villa territorii Gostynensis; *Rythywanij* villa territorii Sandomiriensis, regionis vero Staszoviensis; *Zychlin* villa territorii et regionis Coninensis; est etiam oppidum *Zychlin* in territorio Gostynensi situm.

CCCCXX.

Wladislaviae, anno 1468 die 5 mensis Januarii.

Joannes sacerdos una cum sororibus suis Catherina et Barbara scultetiam villae Episcopatus Wladislaviensis propriae *Będzielin* dictae cuidam Adamo de *Jasień* vendunt, quam venditionem Jacobus de *Sienna* Episcopus Wladislaviensis confirmando, nonnullas conditiones privilegii antiquioris hujus scultetiae immutat⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Quoniam gesta humana, que aguntur in tempore, crebrius a mentis armario processu temporum dilabuntur, ideo circumspecta hominum discrecio consuevit eadem stili officio et testium annotatione posterorum viuaci memorie comendare: proinde nos Jacobus de *Senno*, dei et apostolice sedis gracia Episcopus Wladislaviensis, ad perpetuam rei memoriam significamus per presentes: Quomodo honorabilis Joannes presbiter una cum nobilibus Katherina et Barbara sororibus germanis

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo tabularii capituli Wladislaviensis. Sigillorum abruptorum supersunt funiculi seriei filis coloris albi, rubei et violacei contexti.

de *Czechowicze*, ad nostram presenciam venientes, personaliter ac sponte et liberè recognouerunt: quia sculteciam ipsorum in villa nostra *Bandzelyn* nobili Ade de *Jassenye*⁽²⁾ pro triginta marcis pecuniarum in medijs grossis, quadraginta et octo grossos in quamlibet marcam computando vendiderunt; quam eidem nobili Ade cum omni jure, dominio et proprietate, prout soli hactenus habuerunt, tenuerunt et possederunt, coram nobis perpetuo resignauerunt, nichil juris, dominij seu proprietatis ipsis in eadem reseruantes, ac priuilegium sub titulo olim domini Sbiluthi, Episcopi Wladislaviensis nostri predecessoris, ipsius et Capituli ecclesie prefate sigillis subappendentibus sigillatum et comunitum, realiter et cum effectu reposuerunt et tradiderunt eidem, petentes hincinde huiusmodi empcionem et vendicionem atque resignacionem per nos admitti, atque adhuc duos laneos agrorum ipsi scultecie, iuxta priuilegij fundacionis ville et scultecie continenciam et tenorem, emensurarj et assignarj. Nos vero huiusmodi priuilegio viso et diligencius examinato, comperimus in eodem priuilegio quatuor laneos pro ipsa scultecia ascriptos esse; et quia videntes, quod ecclesie nostre fieret preiudiciale, atque ipsi hereditati plurimum onerosum, scultetum pro tempore quatuor mansos et lacum *Swyanthe*, iuxta priuilegij continenciam, habere et possidere, talem cum ipso Adam fecimus compositionem: quod ex nunc et in posterum nonnisi duos laneos pro scultecia sua debet habere et retinere: loco vero duorum laneorum pro contentacione sculteti, vnam aream cum orto statim ante portam sculteti iacentem, pro domo sculteto edificanda, item quedam rubeta nuncupata *Sdzar*, iacencia inter duas siluas puta *maius Burzino* et *minus Burzino*, in longitudinem duorum stadiorum et in latitudinem aliorum duorum stadiorum pro extirpatione pratorum dedimus et assignauimus; nec non mellificia in borris suorum duorum laneorum iuxta ipsorum latitudinem excauendi et disponendi admittimus et indulgemus. Debet etiam scultetus, quicumque fuerit pro tempore, iuxta priuilegy antiqui fundacionis scultecie seriem et continenciam, habere tercium denarium de thabernis, quotquot locate fuerint, similiter de iudicys et totum (sic) de iuramentis: lacum vero vocatum *Swyanthe* pro nobis excipimus et reseruamus. Incole tamen ville predictae omnes et singuli racione census in festo sancti

⁽²⁾ *Czechowice*, *Będzielin* et *Jasień* villae territorii Rawensis, regionis vero Brzeziniensis.

Martini per mediam sexagenam pecuniarum, et pro festo Pasce per triginta owa, et in festo Assumptionis gloriosissime virginis dei genitricis Marie per duos pullos, nobis et nostris successoribus dare et soluere debent et sint astricti. Quem quidem censum scultetus pro tempore existens colligere et exigere, ac nobis et nostris successoribus plene et integre afferre et presentare debet: atque iudicia generalia tribus vicibus in anno quolibet facere et celebrare. Quorum ratione iudiciorum kmethones seu incole duo prandia et scultetus tertium nobis seu nuncio nostro, quem ad hoc nos et successores nostri spacialiter (sic) duxerimus deputandum, ministrabunt, seu pro quolibet prandio incole et kmethones duos fertones, et ipse scultetus tertium, dabunt et exoluent (sic) iuxta libitum nostre voluntatis. Adicimus etiam et statuimus iuxta predicti privilegii antiqui dispositionem et tenorem, quod scultetus, quicumque fuerit pro tempore, sculteciam predictam nulli in parte uel in toto vendere, aut obligare, nisi ei, quem nos aut successores nostri duxerimus admittendum: quodque incole kmethonesque ville predictae non plures, nisi duos agrorum laneos seu mansos possunt habere et obtinere: et in eadem villa tam scultetus, quam incole singuli manere et residere, et si quispyam secus facere presumpserit, scultetus scultecia, et incole laneis seu inansis suis ipso facto et omnimode sint privati. Insuper scultetus et incole ville prefate nobis et successoribus nostris honores, petitiones, jura et seruicia, iuxta consuetudinem juris Srodensis (sic), quo debent iudicari et gaudere, et ad instar aliarum villarum nostrarum Castellanie Woyborensis, impendent et exhibebunt futuris et perpetuis temporibus: sub rathihabitione et consensu venerabilium dominorum prelatorum et canonicorum capituli ecclesie nostre wladislauensis prefate. In cuius rei testimonium, nostrum et prelibati capituli nostri sigilla presentibus sunt appensa. Actum et datum *Wladislauie*, in capitulo generali, feria quarta festi Epifaniarum domini celebrato, anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo octauo. Presentibus venerabilibus et honorabilibus dominis: Petro de *Pnyewy* preposito, Swantoslao de *Wrancza* Archidiacono, Johanne Gorsky de *Boguczicze* cantore, Johanne de *Xansch* custode, Mathia de *Ranczasch* (sic) decretorum doctore, Johanne de *Budzislaw*, Stanislao de *Bru-dzewo*, Nicolao de *Xansch*, Andrea de *Gywanowicze*, Martino de *Iwanowicze* decretorum doctore preposito Crussuiciensi, Paulo de *Glowyna*, Stanislao

Wylczinsky de *Wylczino*, Jacobo de *Sokolowo*, Andrea de *Opporow* utriusque juris doctore, Johanne de *Zaxino* et Johanne de *Wrancza*, prelati et canonicis ecclesie prefate wladislauensis, testibus ad premissa ⁽³⁾.

⁽³⁾ *Pniewo* villa territorii Gostynensis; *Bogucice* territorii Sieradiensis; *Iwanowice* oppidum et villa territorii Calissiensis; *Glowina* villa territorii et regionis Lipnensis; *Zaxyn* fortasse *Zakrzyń* villa territorii et regionis Calissiensis.

CCCCXX.

Wladislaviae, anno 1470 die 15 mensis Januarii.

Discordia de jure substituendi sacerdotis ecclesiae *Sadlensi* componitur ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Quoniam gesta humana, que aguntur in tempore, crebrius a mentis armario processu temporum dilabuntur: ideo circumspecta hominum discrecio eadem stili officio posterorum vivaci memorie comendare (sic) solet; presertim iudicio aut concordia terminata, ne in recidive contencionis scrupulum relabantur, sed salva permaneant, et illesa persistent. Proinde nos Swanthoslaus de *Wrancza* archidiaconus, vicarius in spiritualibus et officialis generalis, Mathias de *Raczanschs* decretorum doctor, Johannes de *Wrancza*, Canonici, et Johannes de *Mosshowa* licenciatus in decretis, altarista, Wladislavienses, arbitri, arbitratores et amicales compositores, per partes infrascriptas libere et concorditer nominati, electi et assumpti, universis et singulis tam presentibus quam futuris, presencium noticiam habituris, quibus expedit, per presentes significamus: Quomodo orta inter honorabiles viros, dominos Nicolaum de *Zagayewicze* vicarium perpetuum Ecclesie Wladislaviensis ex una, et Georgium de *Wylczina* ad sanctam Mariam in Poznania Canonicum, presentatos ⁽²⁾ partibus ab altera, pro et super iure patronatus et presentandi

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo tabularii capituli Wladislauensis. Taeniolis pergamenis appensa sunt huic tabulae tria sigilla mediocri modi, horum prius exhibet insigne dictum *Półko-zic*, alterum insigne *Pomian* vocitatum, tertium vero insigne quoddam, quod ad insigne *Dolega* dictum proxime accedit.

⁽²⁾ *Moszków* villa territorii et regionis Petricoviensis; *Zagajewice* regionis Radziejoviensis; *Wilezyn* villa territorii Poznaniensis.

Ecclesie parochialis in *Sadlno*, diocesis wladislaviensis, coram nonnullis iudicibus ordinarijs delegatis et subdelegatis, et signanter coram venerabili viro domino Johanne de *Wrancza* Canonico wladislaviensi, Iudice per Reverendissimum in Christo patrem et dominum dominum Rudolphum, dei gratia Episcopum Wratislaviensem, sanctissimi in Christo Patris et domini nostri domini Pauli, divina providencia Pape secundi, ad Bohemie et Polonie regna ac Almanie (sic) partes cum potestate legati de latere, delegato materia questionis; tandem dicte partes volentes, ut dicebant, hinc inde parcere litibus, expensis, fatigis, laboribus, sumptibus et impensis, in amoreque mutue caritatis permanere cupientes, super omnibus et singulis litibus, displicencijs, iniurijs, rancoribus, odijs, dissensionibus, differenciarum amfractibus, Judiciorum strepitibus, ac alijs emergencijs, incidencijs, dependencijs et connexis, inter ipsas partes quomodolibet suscitatis et exortas (sic), seu motis vel movendis, et generaliter super omnibus et singulis, que dicte partes premissorum occasione sibi invicem possent vel deberent generaliter aut singulariter singuli opponere, facere, dicere aut quomodolibet movere, omnibus melioribus modo, via, jure, stilo, causa, consuetudine et forma, quibus melius et efficacius potuerunt, valuerunt et debuerunt, sponte et libere, non coacti, non compulsi, neque per errorem aut inprovidē seducti, neque aliquo dolo aut sinistra machinatione circumventi, sed animi deliberacione prehabita sufficienti, pari voto et concordī voluntate, nos arbitros et amicales compositores elegerunt, nominaverunt et assumpserunt, in nosque de alto et basso palam, publice, voluntario et expresse compromiserunt et compromissum fecerunt, dantes et concedentes nobis arbitris, vigore presentis compromissi, plenam, omnimodam et liberam potestatem super omnibus et singulis predictis differencijs, litibus et questionibus summarie et de plano, sine strepitu et figura iudicij, in quocumque loco nobis arbitratoribus diffinire, pronunciare, et [ut] amicabilibus compositoribus placuerit aut visum fuerit expedire, juxta deum et iusticiam; auditis hinc inde ipsarum parcium propositiōibus, allegacionibus et deductionibus, et literis, ex utraque parte producendis, visis et recensitis, ac equa lance discussis, arbitrari, diffinire, pronunciare, decernere et declarare, atque penas quascumque, prout nobis videbitur, interponere et vallare; promittentes ipse partes per solemnem stipulacionem, in manibus nostri no-

tarij infrascripti factam, huiusmodi compromissum nullo unquam tempore, quovis ingenio aut colore, tacite vel expresse, directe vel indirecte, per se vel per alium, seu quamcunque aliam personam submissam revocare, vel ab eodem recedere, seu quovis ausu temerario contravenire: quin ymo eidem compromisso nostroque arbitrio, laudo, diffinicioni, decreto et pronunciacioni stare et parere, ac ad unguem perpetuo et inviolabiliter approbare, manutenere et observare, quicquid per nos arbitros, arbitratores et amicales compositores laudatum, diffinitum, pronunciatum, decretum et declaratum fuerit in premissis et quolibet premissorum: renunciantes insuper voluntarie et expresse dicte partes hinc inde, propter bonum pacis et concordie ulterioribus litibus, differencijs, strepitibus, dilacionibus et controversijs, excepcionibus, impugnacionibus, appellacionibus, interpositis et interponendis, et quibusvis allegacionibus, tutelis et defensionibus, Juribus, privilegijs, litteris et indultis tam apostolicis, quam Regalibus, eciam loci ordinarijs, concessis vel concedendis, impetratis vel impetrandis, omnibusque alijs auxilijs et remedijs Juris tam canonici quam civilis, et recursum (sic) ad arbitrium boni viri, ac alijs vijs, modis et cautelis Juris sive facti, quibus mediantibus aliqua parcium predictarum seu alias quomodolibet sua interesse putando, in posterum contra premissa deberet aut posset in premissis se quomodolibet tueri et defensare. Nos itaque arbitri, arbitratores et amicales compositores predicti, visa et audita dictarum parcium fervijda et desideranti ad pacem, concordiam et mutuam unionem dispositione, huiusmodi compromisso in nos, sic ut prefertur, facto et per nos, propter pacem et bonum comune (sic) parcium ipsarum, assumpto, statim et incontinenti nos obtulimus benivolos et paratos exhibuimus, prelibatas hinc inde partes atque earum intenciones, proposiciones, allegaciones et productiones ac literas quascumque, Jura, privilegia et munimenta audire, videre et examinare; et hijs auditis et habitis atque cum ipsis partibus seorsum et singillatim (sic) diucius recensitis, masticatis et pensatis, et eisdem ad unionem et concordiam cum ipsarum parcium sciencia, voluntate et consensu mutuis, alias per modum fori conductis, pena quoque ducuntur florenorum hungaricalium auri puri, boni et iusti ponderis, inter dictas partes per nos vallata et interposita, per partem contravenientem nostro arbitrio parti obedienti et tenenti nostrum arbitrium medietatem, et residuam

medietatem pro fabrica Ecclesie Wladislaviensis solvenda, et per ipsas partes hinc inde exigenda: eaque soluta vel non soluta, nichilominus huiusmodi nostra arbitralis sententia debet in suo robore et vigore perpetuo remanere; huiusmodi vero pena sic, ut premittitur, per nos vallata, et per dictas partes grato et benivolo animo assumpta et accepta, ad nostram in huiusmodi causa arbitralem sententiam, decretum et pronunciacionem duximus procedendum et processimus, quam tulimus et promulgavimus, ferimusque, pronunciamus et promulgamus huiusmodi sub tenore:

Cristi (sic) nomine invocato, et ipsum solum pre oculis habentes, Nos Swanthoslaus de *Wrancza* archidiaconus, vicariusque in spiritualibus et officialis generalis, magister Mathias de *Raczanschs* decretorum doctor, Johannes de *Wrancza*, Canonici Wladislavienses, Magister Johannes de *Mloschowa* licenciatus in decretis, arbitri, arbitratores et amicabiles compositores, per ipsas partes honorabiles, videlicet: Nicolaum Zavili de *Zagayewicze* vicarium perpetuum Ecclesie wladislaviensis, et Georgium de *Wylczina* ad sanctam Mariam in Poznaniam Canonicum, concorditer, sponte et libere assumpti, nominati, electi et deputati ex hijs, que vidimus, audivimus et cognovimus, per hanc nostram sententiam diffinitivam arbitralem, quam ferimus in hijs scriptis, dicimus, pronunciamus, decernimus et declaramus, ante omnia omnes amfractus, litium diferencias, controversias et dissensiones, inter ipsas partes occasione Juris patronatus et presentandi Ecclesie parrochialis in *Sadlno*, diocesis Wladislaviensis, quomodolibet ortas, suscitatas et ventilatas, sopiendo, extingwendo, mortificando et annullando (sic), prout sopimus, extingwimus, mortificamus et in perpetuum annullamus, adiudicando arbitralimque sentenciando: Nobiles Stanislaum Sadlensky, Johannem Thomyslawsky, Jacobum Ruskowsky, ratione hereditatum et sorcium, quas habent in *Sadlno*, Mathiam et Jacobum heredes de *Zemyanczino*, Nicolaum, Lucam et Johannem germanos et filios Stanislai de *Sadlno*, heredes de *Chlebowo*, pro vice presenti, ex alternatis vicibus, veros et legitimos et principales; ipsum vero dominum Jacobum Tharnowsky heredem de *Sadlno*, pro ista vice conscientem, prefate ecclesie in *Sadlno* patronos et Collatores, ipsosque et ipsorum predecessores in possessione Juris patronatus et presentandi, a temporibus retroactis, ratione hereditatum et sorcium, quas

habent in dictis villis *Sadlno*, *Zemyanczino* et *Chlebowo* ⁽³⁾, fuisse et esse, presentatosque, ad presentacionem dictorum seu ipsorum predecessorum, per loci ordinarium pro tempore existentem, confirmatos, institutos et investitos fuisse et esse, et propter hoc presentacionem de persona honorabilis domini Nicolai Zavili de *Zagayewicze* per ante dictos Nobiles, tanquam veros et legitimos patronos factam, approbandam, confirmandam, approbarique et confirmari debere, ipsumque per loci ordinarium instituendum, confirmandum, investiendum, instituique, confirmari et investiri debere, non obstantibus impedimentis ipsius domini Georgij de *Wylczina*: que ipse Georgius presentatus cum suis presentatoribus Stanislaum, Clemente de *Vythcowicze*, Nicolao et Lascario de *Sosnowycze* ⁽⁴⁾, indebite et impertinenter fecerunt, ipsisque talia facere minime licuisse: et ob hoc expensas, hinc inde in lite factas, complanandas et compensandas fore, complanamusque et compensamus, nostra sententia arbitrali mediante.—Lecta, lata et in scriptis pronunciata fuit et est hec nostra arbitralis sententia per nos Swanthoslaum de *Wrancza* archidiaconum, Mathiam de *Raczanschs* decretorum doctorem, Johannem de *Wrancza*, Canonicos Wladislavienses, magistrum Johannem de *Mloschowa* licenciatum in decretis, arbitros superscriptos, anno, indictione, pontificatu, die, mense, hora et loco infrascriptis.

Post cuius quidem sentencie arbitralis pronunciacionem, partes supradicte ibidem presentes et comparentes dictam nostram arbitralem sententiam et pronunciacionem in toto approbarunt, susceperunt et emolugarunt ⁽⁵⁾, se quoque pene supradicte, eo modo, quo per nos vallata et interposita est, sponte et libere submiserunt. In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium premissorum, presentes literas sive presens publicum instrumentum, huiusmodi nostram arbitralem sententiam et compromissum in se continentes siye continens, per Notarium subscriptum, et facti presentis coram nobis scribam, partibus predictis instantibus et petentibus, scribi et publicari, nostrorumque sigillorum appensione jussimus communiri. Actum et datum *Wladislavie*, anno domini millesimo quadringentesimo septua-

⁽³⁾ *Sadlno*, *Ziemiecin*, *Chlebowo* villae regionis Brestensis parochiae Sadlnensis.

⁽⁴⁾ *Witkowice* et *Sosnowice* villae regionis Brestensis, parochiae Sadlnensis.

⁽⁵⁾ *Emologare* vel *homologare* significat confirmare vel approbare. Vid. Ducange.

gesimo, Indicione tercia, Pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Pauli, divina providencia Pape secundi, anno ipsius sexto, die vero lune quindecima mensis Januarij, hora terciarum vel quasi, in domo nostra, in stuba alba circa Ecclesiam Cathedralem Wladislaviensem, in summo sitis, presentibus ibidem venerabili et honorabilibus dominis: Stanislao Wylezinsky Canonico Wladislaviensi, Thoma de *Radolino* plebano in *Crzymowo*, Martino Altarista Sancte Katherine in Ecclesia Wladislaviensi, Mathia de *Stypino*, Andrea de *Lekna* procuratore causarum Consistorij Wladislaviensis, Notarijs publicis, Nicolao de *Bacziczewo*, Magistro Herbordo medico; et Nobilibus: Alberto de *Lonischewo* ⁽⁶⁾, Augustino de *Wylezino* armigeris Gneznensis et Wladislaviensis diocesis, testibus circa premissa vocatis pariter et rogatis

(S. N.) Et ego Johannes Nicolai de *Morawcze* ⁽⁷⁾ Clericus Gneznensis diocesis, publicus Imperiali auctoritate Notarius, et coram prelibatis venerabilibus viris dominis: Swanthoslao de Wranca archidiacono, Mathia de *Raczansch* decretorum doctore, Johanne de Wranca, Canonicis Wladislaviensibus, Magistro Johanne de Mloschowa licenciato in decretis arbitris scriba: Quia predictis electioni, receptioni, compromissioni, potestatis dacioni, renunciacioni, pene interposicioni, sentencie arbitralis pronunciacioni, eius et pene emologacioni et approbacioni, alijsque omnibus et singulis premissis, dum sic ut premittitur agerentur et fierent, una cum prenominalis testibus presens interfui, eaque omnia et singula premissa sic fieri vidi et audiui; ideo presens publicum compromissi et sentencie arbitralis instrumentum manu propria scriptum, in hanc formam publicam redegi, signoque et nomine meis solitis et consuetis una cum sigillorum memoratorum dominorum arbitrorum consignavi et communivi, rogatus et requisitus, in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum.

⁽⁶⁾ *Radolina* et *Krzykowo* villae territorii et regionis Coninensis; *Stypin* villa regionis Kowaliensis; *Bacziczewo* et *Lonischewo* non occurrunt in Indicibus locorum.

⁽⁷⁾ *Morawcze* villa territorii Gostynensis.

CCCCXXI.

Wladislaviae, anno 1470 die 16 mensis Augusti.

Jacobus de Sienno Episcopus Wladislaviensis incolis villae *Dąbrówka* certa privilegia confert ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Quia cunctorum consuevit perire memoria negotiorum, nisi scripture presidio et testium amminiculo fuerint perhennata; proinde nos Jacobus de *Senno*, dei et apostolice sedis gracia Episcopus Wladislaviensis, significamus per presentes vniuersis tam presentibus quam futuris, presencium noticiam habituris: Quomodo bonorum nostrorum, signanter tamen ville nostre *Dambrowka*, circa opidum nostrum *Raczansch* iacentis, condicionem cupientes habere meliorem, ac comodum et profectum mense nostre episcopali (sic) facere uberiores, sub rathihabicione et consensu venerabilium et honorabilium dominorum prelatorum et canonicorum capituli ecclesie nostre prefate, omnes et singulos agros, laneos et campos dicte ville seu hereditatis *Dambrowka* in duas partes diuisimus, tali modo: quod kmethones et incole eiusdem ville medietatem agrorum et camporum, ab ipsa villa *Dambrowka* versus villam seu hereditatem *Brudnowo* iacentium et protensorum ⁽²⁾, una cum ortis in altera parte ville eiusdem versus opidum *Raczansch* iacentibus, debent in perpetuum habere et obtinere, ipsisque incolis et kmethonibus de villa predicta *Dambrowka* dictam medietatem agrorum et camporum, una cum ortis predictis assignamus, damus et deputamus tenendum, habendum, colendum, seminandum, uti fructum et iuxta eorum placitum disponendum et perpetuo possidendum. Item insulam alias *ostrow* cum omnibus et singulis, utilitatibus usibus et fructibus, in eadem existentibus et excrecentibus, eisdem incolis et kmethonibus

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo tabularii capituli Wladislaviensis. Funiculis sericis filis rubei, viridis et violacei coloris contextis appensa sunt duo sigilla minoris formae, alterum rotundum ad dextram partem tabulae, alterum ex longo rotundum, illud episcopi, hoc vero capituli ecclesiae wladislaviensis. Sigillum prius repraesentat episcopum vestibus pontificalibus exornatum, litum manu dextera tenentem. In ambitu haec leguntur: „s. iacobi de senno epi. wladislaviensis.”

⁽²⁾ *Dąbrówka* et *Brudnowo* villae juxta oppidum *Raciazek* sitae, in regione Radziejoviensi.

dicte ville *Dambrowka*, una cum opidanis et incolis opidi nostri *Raczansch*, damus, assignamus, asscribimus et deputamus in comunem et equalem usum, prout et quemadmodum in priuilegio vnionis dicte ville cum opido *Raczansch* clarius est expressum. De qua quidem insula opidani et villani predicti simul iuncti debent vnam cum media marcas ad festum Natiuitatis Christi, singulis annis temporibus perpetuis, dare et soluere, nobis et nostris successoribus; ac in solucione et composicione huiusmodi vnus marce cum media, iuxta numerum personarum, debent pares et consimiles esse inter se seu invicem. Consimiliter prata sub borra, penes molendinum *Cuczek* iacencia, in comunem et equalem vsum ipsis kmethonibus et incolis de *Dambrowka*, simul cum opidanis de *Raczansch*, damus et assignamus, ita videlicet: quod tam opidani de *Raczansch*, quam kmethones de *Dambrowka* equalem et consimilem eorumdem pratorum partem debent habere, et pro suo beneplacito disponere. Eciamque ipsos incolas et kmethones de *Dambrowka* ab omnibus et singulis laboribus, ducturis, seruicijs et oneribus eximimus, absoluius et libertamus. Qui quidem incole et kmethones de quolibet lanceo unam marcam peccuniarum, monete comuniter currentis, numeri polonialis, puta quadraginta et octo grossos in quamlibet marcam computando, ratione census annui perpetui, singulis annis temporibus perpetuis, nobis et nostris successoribus ad festum sancti Martini, nec non duos gallos semel in anno, quandocunque mandabitur, dare et soluere debent, tenebuntur et sint astricti. Quodque ipsi incole et kmethones agros, laneos et campos huiusmodi non poterint (sic) obligare in parte uel in toto, neque vendere alicui sine nostra sciencia et voluntate, nisi in quem nos uel nostri successores dabimus consensum. Pertinebuntque et pertinere debent ad jus et iudicia opidi *Raczansch* predicti, et ipsi juri in omnibus subiacere et obedire, ac de se querulantibus respondere, iuxta antiquam consuetudinem. In quorum omnium fidem et testimonium, nostrum et Capituli predicti sigilla presentibus sunt appensa. Actum et datum *Wladislawie*, in capitulo generali, feria quinta post festum Assumpcionis sancte Marie proxima, anno domini millesimo quadringentesimo septuagesimo, presentibus venerabilibus et honorabilibus dominis: Petro de *Pnijewi* preposito, Nicolao de *Cruczborg* decano, Swanthoslao de *Wroncza* Archidiacono vicario in spiritualibus et officiali, Johanne de *Xansch* custode, Mathia de *Raczansch*

decretorum doctore, Johanne de *Budzyslaw*, Stanislao de *Wylczino*, Andree Gruszczinsky de *Iwanowycze* archidiacono calissiensi, Stanislao de *Bru-dzewo*, Alberto Skora de *Gaj* (sic).

CCCCXXII.

Petricoviae, anno 1470 die 3 mensis Octobris.

Joannes Episcopus Wladislaviensis commutat villam *Broszki* cum villa *Boguslawice*, quam commutationem Casimirus Rex Poloniae ratam esse jubet ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Quoniam gesta humana, que aguntur sub tempore, crebrius a mentis et ab hominum memoria cum fluxu temporis in abissum oblivionis decidere consueverunt, nisi scripti patrocinio et testium annotatione fide dignorum fuerint perhennata, proinde nos Kazimirus, dei gracia Rex Polonie, nec non terrarum Cracovie, Sandomirie, Siradie, Lancicie, Cuyawie, Magnus Dux Lythwanie, Russie, Prussieque, ac Culmensis, Elbingensis et Pomeranie dominus et heres, et cetera, significamus tenore presencium, quibus expedit universis, tam presentibus quam futuris, harum noticiam habituris: quomodo Reverendus in Christo pater dominus Jacobus Episcopus Wladislaviensis, sincere nobis dilectus, suo ac venerabilis Capituli ecclesie sue Wladislaviensis nominibus ab una, et Nobiles Jacobus cum Elizabeth, ac Gregorius cum Barbara, coniugibus ipsorum legitimis, heredes de superiorj *Boguslawicze*, partibus ab altera, in nostre Maiestatis presencia constituti fassi sunt et recognoverunt palam, publice, libere, voluntarie et expresse: quod ipse dominus Jacobus Episcopus villam *Brzosza* cum scoltecia sive advocacia in eadem, mense sue Episcopalis et Ecclesie Wladislaviensis, in terra Siradiensi, inter villas nobilium *Rankoray*, *Papijesze*, *Karnyn* et *Schidlow* iacentem, nec non Jacobus et Gregorius Nobiles et heredes predicti de superiorj *Boguslawicze*, villa in terra Lanciciensi, secus flumen *Woyborza* in-

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo tabularii capituli Wladislaviensis. Funiculo serico viridis, violacei et flavi coloris appensum est huic tabulae sigillum ejusmodi, uti in opere Comitis Dziatynski tabula VII, Nr. 1 cernitur.

fra parrochiam ecclesie in *Woyborzs* consistente ⁽²⁾, bonaque et sortes ipsorum in dicta villa *Boguslawicze* hereditarias ubicunque in dicta hereditate iacentes, et ad eos quomodolibet pertinentes, non per errorem aut improvide, sed de certa eorum sciencia et mera voluntate et libertate, amicorumque suorum salubrij freti consilio, hinc inde permutaverunt et permutationem fecerunt. Et in vim huiusmodi permutationis dictas hereditates ipsis hinc inde: puta dominus Jacobus Episcopus dictam villam *Brzosza* cum advocacia ipsis Jacobo et Gregorio, eorumque liberis et successoribus legitimis, ac vice versa Nobiles predicti omnia et singula bona et sortes ipsorum in dicta villa *Boguslawicze* prelibato domino Jacobo Episcopo et successoribus, ecclesie Wladislaviensis pro tempore Episcopis: cum omnibus et singulis censibus, redditibus, fructibus, introitibus, proventibus, solucionibus, servicijs, oneribus, agris, laneis, arwis, campis, pratis, pascuis, aquis, fluvijs, riwis, torrentibus, lacubus, stagnis, paludibus, piscinis, piscarijs, alveis, rippis, molendinis et universis aquarum decursibus, eciam cum omnibus nemoribus, borris, silvis, mericis, sareptis, rubetis, virgultis, mellificijs, venacionibus, aucupacionibus, montibus, collibus et quibusvis alijs utilitatibus, que nunc ibidem sunt et imposterum humana industria possunt fieri et procurari, tam late longeque, prout ipsimet hactenus habuerunt, tenuerunt et possederunt, coram nostra Maiestate dimiserunt ac realiter cum effectu perpetuo resignaverunt, et quelibet pars resignavit cum omni Jure, dominio et proprietate, nichil amplius juris, dominij et proprietatis sibi aut suis successoribus reservando et relinquendo: dicteque Elizabet et Barbara, ipsorum Nobilium coniuges, juri suo, si quod eisdem ratione dotis vel dotalicij, seu quomodolibet aliter in dictis bonis et sortibus in *Boguslawicze* competeat, cesserunt et renunciaverunt: per ipsos hinc inde permutantes, eorumque successores legitimos, tenendum, habendum, possidendum, utifruendum, vendendum, commutandum et alienandum, prout ipsis vel eorum successoribus legitimis melius ac utilius videbitur expedire convertendum et disponendum. Unde maiestati nostre affectuose supplicarunt, quatenus huiusmodi permutationem et resignationem dicta-

⁽²⁾ Ex aversa tabulae parte scriptum est *Broska* hodie *Broszki* villa territorij et regionis Sieradiensis; *Rękoraj*, *Papieża*, *Karlin*, *Szydłów* villae territorij et regionis Petricoviensis; *Boguslawice* ibidem parrochia Wolbóriensis.

rum hereditatum admittere dignemur. Quorum petitionibus, ut pote iustis ac jurj et rationi consonis, benigniter et favorabiliter de certa nostra sciencia annuentes, duximus admittendum, approbandum, ratificandum et confirmandum, ac presentibus admitimus (sic), approbamus, ratificamus et confirmamus, dictaque bona et sortes in *Boguslawicze* jurj, dicioni et libertati ecclesiastice appropriamus, incorporamus, ascribimus et invisceramus perpetuo et in evum. Actum in convencione Pyotrkowiensi generali, feria tertia post festum omnium sanctorum proxima, anno domini millesimo quadringentesimo septuagesimo, presentibus Reverendissimo ac Reverendo in christo patribus, dominis: Johanne sancte Ecclesie Gneznensis Archiepiscopo et Primate, Johanne Cracoviensi, Jacobo Wladislaviensi et Andrea Poznaniensi, Episcopis; nec non magnificis, generosis ac strennuis: Johanne de *Pyleza* Cracoviensi, Luca de *Gorka* Poznaniensi, Nicolao de *Cuthno* Lanciciensi, Nicolao de *Coszelec* Brestensi, Johanne de ibidem Juniwladislaviensi, Stanislaw de *Chothez* Russie, Groth de *Nowemyasto* Plocensi et Rawensi, Pallatinis (sic): Petro de *Schamothuli* Poznaniensi et Capitaneo Maioris Polonie generali, Hincza de *Rogow* Sandomiriensi, Bartholomeo de *Iwanowicze* Calissiensis, Dobrogostio de *Ostrorog* Gneznensi, Johanne Zaramba de *Calynowa* Siradiensi, Dobeslao Kmytha de *Vyschny-cze* Lublinensi, Johanne de *Tharnow* Woynyciensi, Johanne Felice de ibidem Visliciensis, Stanislaw Vantrobka de *Strzelcze* Sandecensi, Paulo de *Sprowa* Leopoliensi, Dobeslao de *Zyrawicza* Premisliensi, Eustachio de *Sprowa* Radomiensi, Castellanis; Petro Dony de *Prawkowicze* Sandomiriensi, Casper de *Leczno* Calissiensis, Spithcone de *Jaroslau* Premisliensi, Groth de *Ostrow* ⁽³⁾ Lublinensi, Georgio Strumylo Leopoliensi, Succamera-rijs, et alijs quam pluribus testibus ad premissa fide dignis. Data per manus magnifici ac venerabilis Jacobi de *Dambno* Cancellarij et Capitanei Cracoviensis et Alberti de *Zychlin* Custodis Sandomiriensis, Gneznensisque, Cracoviensis, Wladislaviensis et Poznaniensis Ecclesiarum Canonici, Vicecancellarij Regni Polonie, sincere nobis dilectorum.

⁽³⁾ *Pilica* oppidum territorij Olkussiensis; *Chothez* fortasse *Chodecz* oppidum territorij Brestensis; *Szamotuły* oppidum territorij Poznaniensis; *Rogów* villa territorij Opocznensis; *Sprowa* villa territorij Kielcensis; *Zyrawica* fortasse *Zurawica* villa territorij Sandomiriensis; *Ostrow* forsitan villa in provincia Lublinensi sita.

Ego ipse Cancellarius manu propria subscripsi.
Ad relacionem Magnifici Jacobi de *Dambno* Cancellarij R. P. et Capitanei Cracoviensis.

CCCCXXIII.

Wladislaviae, anno 1474 die 3 mensis Junii.

Decima villae *Goraj*, de cujus jure controversia erat inter Jacobum Episcopum Wladislaviensem et Joannem de *Bielawy* sacerdotem ecclesiae *Lubotinensis* huic posteriori adjudicatur ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Nos Mathias de *Raczansch* decretorum doctor Canonicus Wladislaviensis, ac Reverendissimi in Christo patris et domini domini Jacobi de *Senno*, dei gracia prenominata Wladislaviensis ecclesie Episcopi, vicarius in spiritualibus generalis, commissarius ad infrascripta per eundem datus specialiter et deputatus, per hoc instrumentum publicum, sententiam diffinitivam in se continens, universis et singulis quibus expedit significamus: quomodo mota coram nobis inter prelibatum Reverendissimum in Christo patrem et dominum dominum Jacobum, dei gracia Episcopum Wladislaviensem reum ex una, et honorabilem Johannem de *Byelawy*, Rectorem ecclesie parochialis in *Lubothyn*, Wladislaviensis diocesis, de et super decimis manipularibus omnis grani et seminis, post omnes et singulos agros in villa *Goray* ⁽²⁾ provenientibus et ipsarum occasione, actorem partibus ex altera materia questionis: prefate, partes littibus, fatigis, sumptibus et expensis parcere, ac in causa simpliciter et de plano, sine strepitu Judiciario procedere volentes, testes hinc inde probando quelibet suam intencionem induxerunt; quibus receptis et secundum formam juris examinatis, ipsorumque depositionibus visis et diligenter masticatis, ad sententiam diffinitivam, ex commissionibus peciali prefati Reverendissimi in Christo patris et domini domini Jacobi, dei gracia Episcopi Wladislaviensis nobis litteratorie facta, processimus, quam, civitatis honorabilibus dominis Johanne de *Bobrowniky* arcium baccalaureum (sic) in *Lubyen*, sepefatj Reverendissimi in

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo tabularii capituli Wladislaviensis. Funiculo serico coccinei atque pulli coloris appensum sigillum mediae magnitudinis jam deletum.
⁽²⁾ *Goraj* villa territorii et regionis Lanciciensis.

Christo patris et domini domini Jacobi Episcopi wladislaviensis procuratore, et Johanne de *Byelawy* predicto in *Lubothyn* principali Ecclesiarum parochialium Rectoribus, ipsamque ferrj et pronunciarj petentibus, tulimus et ex scriptis pronunciamus sub hac verborum que sequitur forma:

Christi nomine invocato, pro tribunali sedentes et solum Deum pre oculis habentes, de Jurisperitorum consilio et assensu, et intra nos mutua deliberacione prehabita diligentj, per ea, que in presenti causa vidimus et cognovimus, videmusque et cognoscimus, que inter Reverendissimum in Christo patrem et dominum dominum Jacobum, dei gracia Episcopum Wladislaviensem reum ex una, et honorabilem Johannem Rectorem Ecclesie parochialis in *Lubothyn* actorem, partibus ab altera vertebatur et vertitur coram nobis de et super decimis manipularibus et campestribus post agros et araturas omnium et singulorum Incolarum et Kmethonum in villa *Goray* communiter nuncupata, in districtu Brestensi, diocesis Wladislaviensis, excrescentibus et provenientibus, per hanc nostram sententiam diffinitivam, quam ferimus in his scriptis, dicimus, decernimus, pronunciamus et declaramus, omnes et singulas predictas decimas manipulares et campestres cuiuslibet grani, post agros et araturas omnium et singulorum incolarum et Kmethonum in villa *Goray* predicta, ad prefatum dominum Johannem in *Lubothyn* plebanum et Ecclesiam suam pertinuisse et spectasse, pertinereque et spectare debere: et nonnullos predecesores prefatj domini Johannis et ecclesiam suam ex prescripcione legitime prescripta in possessione pacifica predictarum decimarum fuisse et extitisse: et ob hoc prefatas decimas antedicto domino Johanni et ecclesie sue in *Lubothyn* adjudicandas fore et adjudicamus, prefatoque reverendissimo in Christo patri et domino domino Jacobo, dei gracia Episcopo Wladislaviensi in predictis decimis et ad ipsas nullum Jus compeccisse neque competere, oppositiones vero, contradictiones et impedimenta prefato domino Johanni et ecclesie sue per ipsum Reverendissimum in Christo patrem et dominum dominum Jacobum, dei gracia Episcopum Wladislaviensem in predictis decimis et Jure ipsarum prestitas et prestita, temerarias et iniustas, temerariaque et iniusta fuisse et extitisse, prememorato Reverendissimo patri domino Jacobo Episcopo Wladislaviensi et suis successoribus super predictis decimis perpetuum silencium imponendum fore et imponimus, prefatumque dominum Johannem

et ecclesiam suam ab impetitione dictj Reverendissimi patris domini Jacobj Episcopi Wladislaviensis absolvendum fore et absolvimus; expensas in causa predicta, coram nobis legitime factas, hinc inde compensandas fore et compensamus.—Lecta, lata et in scriptis pronunciata est hec sententia diffinitiva per nos Mathiam de *Raczansch* decretorum doctorem, Canonicum Wladislaviensem, Commissarium superscriptum.

Quam quidem sententiam nostram diffinitivam taliter latam, ad petitionem honorabilis domini Johannis rectoris ecclesie in *Lubothyn* antedictj, ibidem immediate post prolacionem sentencie, in presencia predictj Johannis de *Bobrowniky*, prefatj Reverendissimi in Christo patris domini Jacobj Episcopi wladislaviensis procuratoris, vive vocis oraculo factam, de verbo ad verbum, nichil mutando neque variando, per notarium nostrum infrascriptum, causarum et factj huiusmodj coram nobis scribam, scribj, subscribj et in publicam formam redigj, nostrique sigilli appensione iussimus et fecimus communij. Actum et datum anno domini millesimo quadringentesimo septuagesimo quarto, indictione septima, pontificatu sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Sixti, divina providencia Pape quartj, anno ipsius tercio, die vero veneris tertia mensis Junij, hora terciarum vel quasi, in domo nostre habitationis circa ecclesiam Wladislaviensem Cathedrali sita, presentibus ibidem honorabilibus et discretis viris, dominis: Stanislao de *Nyczyczewo* vicario perpetuo, Stanislao Ganska et Nicolao de *Rzeczicza* notario publico, mansionarijs, ac Johanne Szeczych substituto vicariali ecclesie Wladislaviensis, testibus ad premissa rogatis et requisitis ⁽³⁾.

(S. N.) Et ego Mathias Jacobj de *Goszczyeschycze*, clericus diocesis Wladislaviensis, Publicus Imperiali auctoritate notarius ac coram venerabili viro domino Mathia de *Raczansch* decretorum doctore, canonico wladislaviensi, commissario prefato, causarum et factj huiusmodj scriba: Quia predictis sentencie diffinitive prolacioni, litterarum petitioni, et ipsarum decreto, omnibusque alijs et singulis premissis, dum sic ut premittitur agerentur et fierent, una cum prenomatis testibus presens interfui, eaque sic fieri vidj et audiui, ideo presens instrumentum publicum, manu propria scrip-

⁽³⁾ *Niechajce* villa territorij et regionis Petricoviensis; *Rzeczycza* fortasse villa territorij Siemieniowiczy, regionis Szadkoviensis; *Goszczyce* villa territorij et regionis Plocensis.

tum, exinde confecj, subscripsi, publicavi et in hanc publicam formam redegj, signoque et nomine meis solitis et consuetis, una cum memoratj domini Mathie de *Raczansch* Commissarij sigilli appensione, consignavi de speciali ipsius mandato et communivj in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum, rogatus et requisitus.

CCCCXXIV.

Gnesnae, anno 1474 die 10 mensis Junii.

In Episcopum Wladislaviensem in causa proxime praecedenti contumacem poena excommunicationis decernitur ⁽¹⁾.

Petrus de *Pnyewy* Sedis Apostolice Subdiaconus Prepositus Wladislaviensis Canonicus, Reverendissimique in Christo patris et domini domini Jacobj, dei gracia sancte ecclesie gneznensis archiepiscopi et Primatis vicarius in spiritualibus, et Officialis prefate Gneznensis generalis, Ecclesiarum: venerabilibus, honorabilibus, ac circumspcctis viris dominis Abbatibus, prioribus, prepositis, decanis, archidiaconis, archipresbiteris, scolasticis, thesaurarijs, Cantoribus, custodibus, singulisque Canonicis et personis tam metropolitane gneznensis, quam Cathedralium et Collegiatarum regularium seculariumve ecclesiarum ac monasteriorum, et ordinum quorumcumque custodibus, guardianis, rectoribus, plebanis, viceplebanis, vicarijs perpetuis, presbiteris curatis et non curatis, Capellanis, Altaristis, clericis, notarijs, thabellionibus et scribis publicis quibuscumque per Civitates et dioceses Gneznensem, Cracoviensem, Wladislaviensem, Poznaniensem, et Plocensem et alias ubilibet constitutis, exemptis et non exemptis, quibuscumque nominibus censeantur, aut quacumque fulgeant dignitate, presentibus requirendis, salutem in domino, et presentibus fidem indubiam adhibere. Pridem coram nobis inter Reverendissimum in Christo patrem et dominum dominum Jacobum, dei gracia Episcopum Wladislaviensem ex una, et ho-

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo tabularii capituli Wladislaviensis. Taeniola pergamena appensum sigillum figurae ovatae in cera rubra expressum repraesentat hominem solio insidentem ad duos alios juxta astantes conversum et quasi eosdem alloquentem. Verba in ambitu inscripta jam legi non possunt.

norabilem dominum Johannem Byelawsky plebanum in *Lubothyn*, Wladislaviensis diocesis, partibus ex altera pro, de et super certis decimis manipularj in villa *Goray* et piscium in villa *Lubothyn*, silva dicta *popovyecz* et piscatura estivali per lacum in dicta *Lubothyn* et earum occasione, in vim appellacionis orta fuit et suscitata materia questionis. In qua quidem causa, postquam ad nonnullos actus et terminos judicarios, gradatim et successive, cum procuratoribus dictarum parcium, servatis terminis substancialibus et essentialibus, dilacionibusque neccessarijs (sic) tentis et asservatis, litte-que (sic) legitime contestata, usque ad conclusionem cause inclusivo processissemus (sic); tandem, visis omnibus ac singulis actis, acticatis, litteris, scripturis, testium deposicionibus et alijs merito videndis, ad causam datis et exhibitis, ad nostram sententiam diffinitivam processimus, quam, citlatis primitus dictarum parcium procuratoribus per cursorem consistorialem, et per eum relacione facta, matura intra nos deliberacione prehabita, ac de Jurisperitorum consilio, tulimus et pronuncciavimus huiusmodi ut sequitur sub tenore:

Cristi (sic) nomine invocato, pro tribunali sedentes et ipsum solum pre oculis habentes, de juris peritorum consilio ac matura intra nos deliberacione prehabita, per hanc nostram sententiam diffinitivam per ea, que in presenti causa vidimus et cognovimus, dicimus, decernimus, diffinimus et declaramus jus participandi et levandi decimas manipulares omnium seminum post agros kmethionum in villa *Goraj*, Wladislaviensis diocesis, ac piscium per lacum in *Lubothyn*, ac silvam (sic) dictam *Popowijecz* ad predecessores honorabilis domini Johannis plebani in *Lubothyn* et suam ecclesiam, a tempore errectionis et fundacionis ecclesie eiusdem, pertinuisse et spectasse, ipsosque predecessores in possessione percipiendi, tollendi et levandi dictarum decimarum et silve fuisse et extitisse, reverendosque olim patres, primo Wladislaum Opporowskij, deinde Johannem Gruszczynskij, et ultimo Jacobum de *Szenno*, tunc Episcopos Wladislavienses, a viginti citra vel ultra annis dictas decimas manipularem et piscium, ac silvam per vim ab ipsa ecclesia alienasse, occupasse et spoliasse, ipsisque talia facere non licuisse neque licere; et ideo prefatum dominum Johannem Byelawskij, plebanum in *Lubothyn*, ad possessionem dictarum decimarum et piscature estivalis parwis retribus, nec non silve *popovyecz* reponendum et restituendum, ac eidem

easdem adjudicarij debere, quem et nos reponimus et restituimus, ac sibi domino Johanni plebano et ecclesie sue in *Lubothyn* adjudicamus. Nichilominus reverendissimum in Christo patrem et dominum dominum Jacobum, dei gracia Episcopum Wladislaviensem, et ad ecclesiam Gneznensem postulatum, in expensis in litte (sic) et causa legitime factis, et in perceptis ipsi domino Johanni plebano condempnavimus, et ad solucionem cogimus et compellimus, ipsarum taxationem nobis imposterum reservando; super ulterioribus vexacionibus, perturbacionibus et impedimentis memorato domino Jacobo Episcopo, et eius successoribus Episcopis Wladislaviensibus, perpetuum silentium imponimus.

A qua quidem sententia diffinitiva minime sit (sic) pro parte ipsius domini Episcopi Wladislaviensis appellatum, et inde huiusmodi nostra sententia diffinitiva censetur transivisse in rem judicatam, unde fuit nobis pro parte prefati domini Johannis plebani in *Lubothyn*, debita cum instancia, supplicatum, quatenus ad execucionem dicte nostre sentencie diffinitive procedere dignaremur. Nos tunc attendentes, quod frustra esset Jura condere et sentencias diffinitivas promulgare, nisi debite execucioni demandarentur, et quod esset inanis actio, si suo frustraretur effectu, circumspectum Paulum substitutum Symeonis, procuratoris principalis domini Episcopi Wladislaviensis, ad videndum et audiendum expensas in litte et causa, coram nobis legitime factas, taxari, et demum in alio termino, lapsis decem diebus post prolacionem sentencie diffinitive, ipsam sententiam per nos latam debite execucioni demandari, et processus opportunos decerni, citari fecimus et evocari. Quo quidem termino adveniente, coram nobis iudicio pro tribunali presidentibus comparens personaliter circumspectus Mayster (sic) Johannes Schyszkij, causarum consistorij Gneznensis et dicti domini Johannis plebani in *Lubothyn* legitimus procurator, de cuius procuracionis mandato aput (sic) acta cause huiusmodi per legitima constat documenta, accusavit contumaciam dicti domini Episcopi Wladislaviensis, alias sui procuratoris, non comparentis, et in contumaciam ipsorum produxit declaraciones expensarum, petens eas taxari, et sententiam per nos latam debite execucioni demandari. Nos vero diucius et ultra horam solitam et fieri consuetam prefatos procuratores, Symeonem principalem, et suum substitutum Paulum, domini Episcopi, merito prout fuerat expectantes et non comparentes, ipsos pronunc-

ciavimus (sic) contumaces, et in eorum contumaciam expensas in litte et causa huiusmodi factas, moderacione, quam cum deo potuimus, leviorj premissa, ad viginti marcas taxavimus, et sentenciam per nos latam debite executioni demandavimus et demandamus, ac processus opportunos contra et adversus reverendissimum in Christo patrem et dominum dominum Sbigneum, dei gracia Episcopum Wladislaviensem, qui in locum prelati domini Jacobi, per translacionem ad ecclesiam Gneznensem, successit, decrevimus et decernimus per presentes.

Quocirca vobis dominis supradictis et vestrum cuilibet in virtute sancte obediencie et sub excommunicationis pena, quam in vos et vestrum quemlibet, trina trium duntaxat dierum canonica monicione premissa, serimus in hijs scriptis, nisi mandatis nostris huiusmodi parueritis cum effectu, districte precipientes mandamus, quatenus personaliter accedentes memoratum Reverendissimum in christo patrem et dominum dominum Sbigneum, dei gracia Episcopum Wladislaviensem, si comode accedj poterit, alias in vestris ecclesijs, ac domibus seu hospicijs habitacionis ipsius, in quibus habitare consuevit, alta et intelligibili voce, ita quod ad eius noticiam valeat pervenire, publice proponentes moneatis et requiratis: quem presentibus nos monemus et requirimus: ut infra duodecim dies, vestram monicionem huiusmodi immediate sequentes, quorum dierum quatuor pro primo, quatuor pro secundo, et residuos quatuor pro tercio et peremptorio termino canonica monicione sibi prefigimus et assignamus, viginti marcas racione expensarum, in causa huiusmodi tam in prima quam in secunda instancijs factarum, et pro presenti processu marcam polonicalem prefato domino Johanni plebano, uti successori, det, tradat, reique iudicate pareat, videlicet: de decimis Manipularj in *Goray*, piscium, silva *Popowyecz* in *Lubothyn*, villis, per se et suos factores sua Reverendissima paternitas non intromittat, sed potius ipsum dominum plebanum ad possessionem eandem admittat realiter et cum effectu. Quod si premissa sepefatus dominus Sbigneus, Episcopus Wladislaviensis, adimplere non curaverit, extunc sue pastoralis dignitati deferentes, sex dierum canonica monicione premissa, ingressum ecclesiarum interdiciamus in hijs scriptis. Si vero huiusmodi interdictum per alios sex, prefatos immediate sequentes, sustinuerit, ipsum in hijs scriptis, simili canonica monicione premissa, suspendimus a divinis. Verum si prefatas interdicti et

suspensionis sentencias per alios sex dies, prefatos duodecim immediate sequentes, animo, quod absit, sustinuerit indurato, ipsum in hijs scriptis, eadem Canonica monicione premissa, excommunicationis sentencijs innodamus, quem et vos excommunicatum publice vestris ecclesijs, monasterijs et Capellis, singulis dominicis diebus et festivis denuncietis (sic), et denunciare curetis coram populi multitudine ad ea congregati, tandiu premissa exequentes, donec aliud a nobis habeatis in mandatis. De die vero executionis presencium et quicquid in premissis feceritis, per vestras patentes litteras, sive publica instrumenta, nobis fidem faciat cum vestrorum nominum et cognominum annotacione. In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium premissorum, presentes nostras executorialium litteras, sive presens publicum instrumentum, per notarium nostrum, causarum et facti huiusmodi scribam, coram nobis scribi, publicari, nostrique sigilli officialatus appensione iussimus et fecimus comunirj (sic). Actum et datum *Gnezne*, in domo habitacionis nostre, anno domini millesimo quadringentesimo septuagesimo quarto, indicione septima, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Sixti, divina providencia Pape quarti, anno eius tercio, die vero veneris decima mensis Junij, presentibus honorabilibus et circumspectis dominis: Johanne Szakrzewsky ad Sanctum Adalbertum extra muros Poznanienses, Mathia Brodzynsky in *Szokolnyky*, Symone in *Damprowa*, plebanis; Johanne Drobnyno, Arnolde de *Cucharj* ⁽²⁾ et Johanne Zneyna procuratoribus causarum consistorij Gneznensis, testibus ad premissa vocalis specialiter et rogatis.

(S. N.) Et ego Albertus Jacobi de *Bydgostia* clericus Wladislaviensis diocesis, publicus Imperiali auctoritate notarius et coram memorato Reverendo patre domino Petro Pnyewsky preposito Wladislaviensi, Canonico vicarioque in spiritualibus et officiali sancte Gneznensis generali, Ecclesiarum, causarum et factj huiusmodi scriba: Quia predictis terminorum conservacioni, sentencie diffinitive prolacioni, eius debite executioni, demandacioni et processuum decreto, alijsque omnibus et singulis premissis, dum sic ut premititur agerentur et fierent, una cum prenominalis testibus presens in-

⁽²⁾ *Sokolniki* villa territorij Bydgostiensis, regionis Gnesnensis; *Dąbrowa* ibidem; *Kucharj* villa territorij Poznaniensis.

terfui, eaque omnia et singula premissa sic fieri vidi et audiui, ideo hoc presens publicum instrumentum, me alijs arduis occupato negocijs, per alium fideliter scriptum exinde confectj, hinc me manu propria subscribendo, et in hanc publicam formam redegi, signoque et nomine meis solitis et fieri consuetis consignavi, una cum appensione sigilli officialatus in fidem et testimonium premissorum.

In aversa parte scriptum est:

De mandato et consensu Capituli ecclesie Kathedralis Wladislaviensis per me Albertum vicarium perpetuum ecclesie predictae Wladislaviensis, prout tunc Ebdomadarium (sic), presens mandatum factum est executum die veneris XXII mensis Julij iuxta vim et formam presentis processus, prout lacijs disponit.

In superiori hujus tabulae parte haec leguntur:

Die veneris VIII mensis Julij ego Jacobus de *Lasko* executus sum presens mandatum juxta vim et formam processus in fano ecclesie (sic), substitutus vicarialis et pro tunc Ebdomadarius chori Ecclesie Gneznensis.

CCCCXXV.

Juniwladislaviae, anno 1474 die 6 men. Septembris.

Mathias Bronisz venditis Zbigneo Episcopo Wladislaviensi certa parte fluvii *Thanzina* et quadam piscina certas hujus contractus condiciones se adimpleturum esse promittit⁽¹⁾.

Johannes de *Coszczyelec*, Pallatinus et Capitaneus terre Juniwladislaviensis generalis, significamus tenore presencium quibus expedit universis, presencium noticiam habituris: quomodo in nostri, Nobiliumque tunc nobis assistencium, constitutus presenciam Nobilis Mathias Bronijschs non compulsus, nec coactus, neque errore seductus, sanus mente et corpore, fretus salubri consilio amicorum, matura animi sui deliberacione prehabita, publice et sponte obligatus est et obligatur presentibus fluvium dictum *Thanzina* per *Pogorzelec* fluentem, borre dictae *Vyandla* adiacentem, cum spacio pi-

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo tabularii capituli Wladislaviensis. Sigilli abrupti superest taeniola pergamena.

scine alias *Sthawyszkym* (sic) reverendissimo in cristo patri et domino domino Sbigneo, dei gracia Episcopo Wladislavyensi (sic) et eiusdem Capitulo, per ipsum Nobilem Mathiam Bronijschs et Margaretham filiastram eiusdem, venditum et resignatum, prout lacijs et melius litera resignatoria continet et canit⁽²⁾, ipsum fluvium cum rippa et piscina debet et obligatur, nec non tenetur tueri, defendere, libertare et evincere, *vyvarovacz*, ab omnibus et singulis personis cuiuscumque status et eminencie fuerint sexus utriusque, prout ad quamlibet personam prescriptio seu diuturnitas terrestris pertinet et spectat, iuxta consuetudinem et posicionem juris terrestris, de omnibus dampnis et impedimentis occasione dicti fluvij et piscine eiusdem: quam libertacionem seu ewiccionem (sic), alias *varunk*, facere debet et obligatur presentibus, sub vadio ducentarum marcarum monete et numeri pollonica- lium (sic) consweti, reverendissimo in Cristo patri et domino domino Sbigneo, dei gracia Episcopo Wladislaviensi et eius venerabili Capitulo. Postquam vero in eadem piscina seu *w sthawije* aqua invndabit sufficienter, quod molandinum (sic) in eadem construendum molare possit, tunc idem Mathias Bronysch eandem piscinam, alias *Sthaw*, a scopulo primo, qui jacet inferius post aggerem super rippa eiusdem fluvij, et signis in arboribus cruce signatis incipiendo, usque ad granicias (sic) *Sluzewienses*, ab aqua dicte piscine per unum passum, alias *nakaczayv*, et dum avisatus fuerit per eundem Reverendissimum in Cristo patrem et dominum dominum Sbigneum, dei gracia Episcopum Wladislaviensem et eiusdem venerabile capitulum, scopulis notabilibus in terra consignare et limitare debet et obligatur, sub vadio ducentarum marcarum predicto. Item idem Nobilis Mathias Bronysch obligatur presentibus Nobilem Margaretham filiastram suam, filiam Nobilis Johannis fratrisque sui, post maritacionem viro seu transitum ad virum suum, cui tradetur, infra spacium seu per spacium unius anni adducere libere in faciem judicij terrestris, aut ad presenciam Capitanei Juniwladislaviensis, pro tempore existentis, que consilio amicorum habito seu cum consilio amicorum libere cognoscere debet, quod dictum fluvium *Thanzyna* (sic) cum piscina libere resignavit et commutavit, et ipsam resignacionem ratam, gratam et firmam perpetue tenere et perpetue non violare,

⁽²⁾ Videat. inferius.

neque movere debet, quod idem Mathias Bronysch sub eodem vadio ducentarum marcarum facere obligatur. Similiter idem Nobilis Mathias Bronysch, sub vadio prescripto, obligatur et tenetur adducere Nobilem Mathiam filiastrum suum, filium olim Nobilis Johannis de *Cobilablottha*, nunc in terra absentem, dum in regno constituetur aut advenerit, in faciem iudicii terrestris aut ad presenciam Capitanei Juniwladislaviensis, tunc existentis, qui debet cognoscere, quod hanc resignacionem dicti fluvij et piscine habet ratam, gratam, firmam et inviolabilem, et ipsam perpetue tenere, et, si opus fuerit, resignare debet, sub eodem vadio ducentarum marcarum. Casu vero, quo idem Nobilis Mathias Bronysch prescripta non impleret, quod filiastrum, si advenerit, aut filiastram predictos non adduceret, aut quod ipse dominus Episcopus, aut Capitulum eiusdem, dampnum seu impedimentum a quacumque persona propter ipsius non eviccionem habuerit et protestet(sic), et se citare permiserit, extunc in primo termino nullam dilacionem aut ad dominum Regem, aut ad terminos generales facere debet, sed iuxta citacionem respondere debet, sub eodem vadio ducentarum marcarum. Super quibus omnibus ipse Reverendissimus in cristo pater et dominus dominus Sbigneus, dei gracia Episcopus Wladislaviensis, cum suo venerabili Capitulo, adiudicatum solvit. In cuius rei testimonium, sigillum nostrum est appensum. Actum et datum *Juniwladislavie*, feria tertia ante festum Nativitatis Marie, anno domini millesimo quadringentesimo septuagesimo quarto, presentibus generosis Nobilibus: Johanne de *Alwigowo*. Capitaneo in *Raczijansch*, Alberto de *Galiczyce*, Petro de *Lankoczijno* notario publico, Jacobo de *Volanczino*, Alberto de *Szyszczyjno* ⁽³⁾, et alijs presentibus testibus ad premissa fide dignis.

⁽³⁾ *Alwigowo* nusquam occurrit: nonne hic credenda est villa *Korytowo*, quum vox *alveus* significet polonice *koryto*; est autem *Korytowo* villa territorii et regionis Plocensis; *Galiczyce* villa regionis Brestensis; *Lankoczyn* villa territorii Gostynensis; *Wolęcin* territorii et regionis Lipnensis; *Szyszczyjno* villa territorii Coninensis.

CCCCXXVI.

Wladislaviae, anno 1474 die 16 mensis Decembris.

Mathias de Raczanschs commissarius sententiam a se latam in causa de decima villae Goraj acta confirmat ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Ad memoriam rei sempiternam. Ne ea, que ad iurgiorum prendendorum materiam sunt maturo digesta consilio, successu temporis detrimentum aliquod paciantur, dignum est ea scripture testimonio, cum auctoritatis ordinarie interposicione, perhennarij (sic); proinde Nos Mathias de *Raczanschs* decretorum doctor, canonicus vicariusque in spiritualibus wladislaviensis generalis, commissarius per reuerendissimum in Christo patrem et dominum dominum Sbigneum, dei gracia Episcopum wladislaviensem et Regni Polonie Vicecancellarium, ad infrascripta deputatus, Significamus tenore presencium quibus expedit uniuersis, presentibus et futuris: Quomodo in nostra honorabilis dominus Johannes de *Byelawy*, Rector ecclesie parrochialis in *Lubothin*, diocesis wladislaviensis, constitutus presenciam instrumentum publicum sentenciam diffinitiuam in causa inter ipsum ab una, et reuerendissimum in Christo patrem et dominum dominum Jacobum de *Senno*, dei gracia Episcopum olim wladislaviensem, de et super decimis manipularibus omnis grani et seminis, post omnes et singulos agros in villa *Goraj* prouenientibus, partibus ab altera vertente per nos latam in se continens, sigillo quoque nostro sigillatum, ac manu et signo notarij nostri infrascriptj scriptum et consignatum, sanum, saluum et integrum exhibuit nobis pro tribunali sedentibus et produxit, petens illud per nos rathificarij, approbari et confirmarij. Cuius tenor de verbo ad verbum in hec sequitur verba:

(Sequitur privilegium anni 1474 d. 3 Junii Nr. CCCCXXIII p. 546).

Nos itaque instrumento predicto viso, petitionemque sepedictj dominj Johannis in *Lubothin* plebani iustam et rationi consonam fore attendentes,

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo tabularii capituli Wladislaviensis. Taeniola pergamena appensum sigillum rotundum mediae magnitudinis penitus deletum.

predictum instrumentum, cum suis contentis, in omnibus suis punctis, capitulis et clausulis approbauimus, rathificauimus et confirmauimus, ac ex commissione reuerendissimi in Christo patris et domini domini Sbignej, dei gracia wladislauensis episcopi et Regni Polonie Vicecancellarij prelibati, nobis in scriptis facta, rathificamus, approbamus et confirmamus per presentes, decernentes dictum instrumentum, cum suis contentis, exnunc et in antea obtinere robur perpetue firmitatis. In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium premissorum, presentes nostras confirmationis literas per Notarium nostrum publicum infrascriptum, causarum et facti presentis coram nobis scribam, scribj, subscribj et in publicam formam redigj, sigilljque nostri appensione iussimus et fecimus communirj. Actum et datum anno domini millesimo quadringentesimo septuagesimo quarto, indictione septima, Pontificatu sanctissimi in Christo patris et domini nostrj domini Sixti, diuina providencia pape quarti, anno ipsius tercio, die vero veneris sexta decima mensis Decembris, hora vesperorum uel quasi, in domo nostre habitationis circa ecclesiam wladislauensem cathedralem sita, presentibus ibidem honorabilibus et discretis viris, dominis: Nicolao de *Rzeczicza* mansionario Notario publico, Johanne Szyeczich substituto viccariali, et Alberto campanatore ecclesie wladislauensis, testibus ad premissa rogatis et requisitis.

(S. N.) Et ego Mathias Jacobj de *Coszczeschicze* ⁽²⁾ clericus diocesis wladislauensis, publicus imperiali auctoritate Notarius, ac coram supradicto venerabili domino Mathia de *Raczanschs* decretorum doctore, Canonico Viccarioque in spiritalibus wladislauensi commissario, causarum et facti presentis scriba, quia predictis instrumenti exhibicioni, confirmationis petitioni et confirmationi, alijsque omnibus et singulis premissis, dum sic ut premittitur agerentur et fierent, una cum prenominationis testibus presens interfui, eaque omnia et singula sic fierj vidj et audiui; ideo presens instrumentum manu propria scriptum exinde confecj, signoque et nomine meis solitis et consuetis consignauim, et in hanc publicam formam redegj, ac sigillo prefatj domini Commissarij, de mandato ipsius speciali, communiuj, in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum requisitus et rogatus.

⁽²⁾ *Coszczeschicze* fortasse *Koszczeski* villa territorij Bydgosciensis, regionis Juniwladislauensis.

CCCCXXVII.

Wladislaviae, anno 1475 die 1 mensis Februarii.

Capitulum Wladislaviense **Stanislao Jarunowski** scultetiam villae capitularis *Niemczyn* donat ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Cum memoria hominum adeo labilis et obliuiosa existat, ut eorum, que aguntur pro tempore, successu temporis non valeat reminisci, conuenit ea, que actus continent perpetuos, stili officio et testium annotatione posterorum memorie commendare. Proinde nos capitulum ecclesie wladislauensis significamus tenore presencium, quibus expedit, vniuersis: Quomodo attentis seruicijs, et beniuolentis gratisque obsequijs et virtutum meritis nobilis Stanislaw Jarunowsky, quibus nobis et ecclesie wladislauensi placuit, et, domino cedente, placere intendit, sibi scolteciam in villa nostra capitulari *Nyemcze* ⁽²⁾ nuncupata, in districtu Bidgosthiensi sita, dedimus et contulimus, damusque et conferimus per presentes, sub talibus modo et condicione descriptis: Quod ipse Scoltetus, pro tempore ibidem existens, habeat quinque mansos ab omni solucione liberos, una cum suis posteris legitimis. Incole autem eiusdem hereditatis de quolibet manso viginti grossos et duos pullos, ratione census, et septem grossos sine solido, ratione decime, in festo purificationis beate Marie virginis, singulis annis, nobis soluere tenebuntur et sint astricti. Quem censum scoltetus per se exigere debet, et, eo

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo tabularii capituli Wladislaviensis. Sigillum deest. Ex auersa hujus tabulae parte legitur: Anno domini millesimo quadringentesimo octuagesimo, feria quinta infra octauas Assumptionis beatissime Marie virginis nobilis Stanislaus de *Jarunowo* scoltetus in *Nyemcze*, vendidit eandem scolteciam capitulo wladislauensi pro decem marcis numeri polonialis, XL^{ta} octo grossos in quamlibet marcam computando, et in signum huiusmodi vendicionis, presens priuilegium sponte restituit; presentibus ibidem nobilibus dominis: Johanne de *Czarnoczicze*, Alberto de *Bowanthowo* armigeris (*) et me Johanne de *Morawcze*, Notario capituli, testibus.—Preterea sequens annotatio legitur: Relata in Statuta Capituli Wladislauensis, fol. XL° unde conicitur fuisse praeceptum librum Statutorum Capituli.

⁽²⁾ *Niemczyn* villa territorij Bydgosciensis, regionis vero Wagrowieciensis.

(*) *Jarunowo* et *Czarnocice* villae regionis Radziejowiensis; *Bowentów* villa territorij et regionis Lanciciensis.

exacto, nobis presentare. Judicabit etiam ipse scoltetus omnes causas magnas et paruas, presente nostro nuncio generali uel speciali ad hoc misso, cui incole de duobus prandijs et scoltetus de tercio prouidebunt, et de iudicatis duos denarios nobis dabit, et pro se tertium reseruabit. Arabunt etiam ipsi incole predium integraliter nostrum, frumenta colligent et in horreum conducent, prata falcastrabunt, secundum consuetudinem ab antiquo tentam. Scoltetus etiam ipse et sui successores seruicia prestabunt, dum et quando nos, uel tenutarium nostrum, ad villam descendere contigerit. Quodque ipse Scoltetus et sui posteri nulli valeant vendere scolteciam nisi ei, quem nos et nostri successores duxerimus admittendum. Et si nos, uel nostri successores aduersus eundem Scoltetum, aut suos posteros agere aliquid deberemus uel querulari, ipse Scoltetus coram nostro Iudice in Curia nostra jure Meydburiensi respondebit. Scoltetus etiam et incole hereditatis predictae jura, seruicia, honores, petitiones, nobis et nostris successoribus exhibebunt et facere tenebuntur. Volumus insuper, ut scoltetus scoltecie, et incole mansi sub priuacione, in hereditate residenciam habeant personalem. In cuius rei testimonium, sigillum nostrum presentibus est appensum. Actum et datum *Wladislaue*, in capitulo generali, profesto purificationis beate Marie virginis feria quinta celebrato, anno domini millesimo quadringentesimo septuagesimo quinto, presentibus ibidem reuerendo in Christo patre et domino domino: Sbigneo, dei gracia Episcopo wladislauiensi et Regni Polonie Vicecancellario, ac venerabilibus dominis: Petro de *Pnyewy* preposito, Nicolao de *Cruczborg* decano, Adam de *Dambrowa* cantore, Johanne de *Xanschs* custode, Mathia de *Raczansch* decretorum doctore, Johanne de *Budzyslaw*, Stanislao de *Brudzewo*, Stanislao de *Wylczyno*, Jacobo de *Sokolowo*, Jacobo de *Dominicowicze* ⁽³⁾, Johanne de *Wrancza*, Alberto de *Gay*, Paulo de *Panczlawicze* in decretis licenciato, et Nicolao de *Przywyeczczino* decretorum doctore, prelati et canonicis ecclesie wladislauiensis capitulariter congregatis.

⁽³⁾ *Dominikowice* villa territorii Calissiensis, regionis Wartensis; *Pęoławice* villa territorii et regionis Sandomiriensis; omnes aliae jam descriptae.

CCCCXXVIII.

Korczyni, anno 1475 die 13 mensis Julii.

Casimirus Rex Poloniae de beneficiis ecclesiasticis quoddam statutum promulgat ⁽¹⁾.

Kazimirus, dei gracia Rex Polonie, Magnus dux Lythwanie, Russie, Prussieque dominus et heres etc. Significamus tenore presencium, quibus expedit, universis et singulis presentibus et futuris, presencium noticiam habituris: Quomodo animadvertentes gravissima nedum Cleri, verum etiam Regni nostri Polonie tocius ac Reipublice damna et incomoda, que ex oneratione Beneficiorum Regni nostri pensionibus inordinatis et consuetis personis extraneis sive indigenis, ut quotidianis experimur effectibus, plurima evenere: per quas divinus cultus minuitur, defensio ecclesiastice libertatis adimitur, et abstrahitur personis ydoneis Reipublice, religioni christiane et Regno prodesse valentibus facultas, plurimaque alia scandala diutenus oriuntur: pro tanto nos premissis et indempnitati Reipublice obviare et consulere, ut tenemur, cupientes, de certa nostra sciencia, bona voluntate, ad hoc accedente consilio pariter et assensu omnium Prelatorum, Baronum et Consiliariorum nostrorum Regni nostri Polonie, statutum seu decretum fecimus, statuimus et ordinavimus, quod de verbo ad verbum sequitur in hunc modum:

Nos Kazimirus, dei gracia Rex Polonie et cetera prefatus, prioribus statutis et ordinationibus nostris et predecessorum nostrorum inherentes statuimus, decernimus et presentibus ordinamus, quod deinceps et per amplius nullus nostrorum subditorum aut alias undecumque fuerit, cuiuscunque status, gradus, condicionis et preeminencie existat, et quacunque prefulgeat dignitate, beneficium ecclesiasticum quodcunque Regni nostri Polonie sub aliqua annua pensione, eciam si tale beneficium sibi motu proprio et ex certa sciencia daretur aut provideretur, sub omnium bonorum suorum comunium (sic), vel privatorum mobilium et immobilium secularium,

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo tabularii capituli Wladislauiensis. Taeniola pergamena appensum sigillum minoris formae vulgo a Rege Casimiro usitatum; quodque in opere Titi Comitis Działyński „Zbiór Praw Litewskich” tabula VII a laeva parte superne efficitur cernitur.

erario comuni seu fisco vel mense nostre Regali applicandorum, privacione, ecclesiasticorum vero arresto et confiscacione, et extra Regnum nostrum bannicione, acceptare seu sibi de eodem, sub ipsa pensione vel alias excessione juris vel resignacione cuiuscunque extranee persone, que alias possessionem ipsius beneficij non habebat: ne sub hoc palio ipse pensiones celarentur: provideri facere, vel procurare audeat vel presumat. Item simili mulcte seu pene omnes et singulos prelatos, Capitula, canonicos, plebanos, vicarios, beneficiatos quoscunque et presbiteros omnium Ecclesiarum, nec non tabelliones et nuncios Regni nostri Polonie, qui literas quas-cunque suprascripte ordinacioni nostre contrarias personis extraneis sive indigenis et alijs quibusvis cuiuscunque status, gradus, condicionis et preeminencie existant, et quacunque prefulgeant dignitate, pensiones, provisiones cum pensionibus, vel qui pensiones huiusmodi paliando eas summarie peccunijs redimerent, et predictas cessiones seu resignaciones susciperent vel acceptarent, monitoria, censuras, privaciones et sequestra ob non solutionem pensionum etiam motu proprio impositarum in se continentes, quacunque auctoritate datas, decretas, vel concessas, admittere exequendum vel eas exequi, prosequi, fovere vel promovere presumerent et auderent, seu aliquis eorum presumeret et auderet, easque admitti, exequi, prosequi, foveri et promoveri facerent et procurarent, aut faceret vel procuraret, volumus et decrevimus presentibus subiacere et esse puniendos. Quas constituciones, ordinaciones et decreta ab omnibus prelatis, capitulis et Clero Regni nostri Polonie volumus, decernimus et mandamus inviolabiliter et inconcusse teneri et observari, ipsasque omnibus suprascriptis decernimus in Ecclesijs maioribus publicandas, ne de premissis, seu altero premissorum, quispiam ignoranciam pretenderet et pretendere posset vel valeret. In quorum omnium et singulorum (sic), sigillum nostrum presentibus est subappensum. Datum in nova civitate Corczin, feria quinta ipso die Margarethe, anno domini millesimo quadringentesimo septuagesimo quinto, presentibus Reverendissimo et Reverendis in Christo patribus dominis, ac magnificis, venerabilibus et generosis: Jacobo sancte Metropolitane Ecclesie Gnezniensis Archiepiscopo et primate, Johanne Cracoviensis, Sbigneo Wladislaviensis, Andrea Warmiensis et Vincencio Culmensis Ecclesiarum Episcopis, Johanne de *Pylcza* Castellano, Derslao de *Rythwyani*

Palatino Cracoviensibus, Stanislao de *Ostrog* Poznaniensi, Jacobo de *Dambno* Sandomiriensi et Capitaneo nostro Cracoviensi, Nicolao de *Bru-dzewo* Syradiensi, Nicolao de *Cuthno* Lanciciensi, Dobeslao Kmythna (sic) de *Wysnycze* Lublinensi et Stanislao Wantropka de *Strzelcze* Belzensi, Palatinis; Johanne de *Rythwyani* Sandomiriensi et Marsalco Regni Polonie, Johanne Zaramba de *Calinowa* Syradiensi, Johanne de *Tharnow* Woynicziesi, Felice de *Tharnow* Wysliciensi, Andrea de *Thanczin* Sandecziesi, Johanne de *Opporow* Brzestensi, Nicolao de eadem *Opporow* Brzeszinensi, Dobeslao de *Curoszwanky* Rospyeriensi, Eustachio de *Sprowa* Radomiensi, Stanislao de *Szydlowycz* Zarnowiensi, et Dobeslao de *Zyravicza* Przemi-sliensi, Castellanis; et alijs quam pluribus testibus ad premissa. Datum per manus eiusdem Reverendissimi patris domini Sbignei Episcopi Wladislaviensis et Regni Polonie Vice-Cancellarij.

Dominus Rex per se.

CCCCXXIX.

Juninladislaviae, anno 1475 die 5 men. Septembris.

Mathias Bronisz certam partem fluvii *Thanzina* et quandam piscinam Zbigneo Episcopo Wladislaviensi vendit ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Convenit actus hominum, qui vetustate cadunt et successu temporis vertuntur in oblivionem, literarum apicibus et testium annotatione perhennare, ne lapsu temporis evanescant. Igitur nos Johannes de *Coszczyelec* Pallatinus Juniwladislaviensis, Byd gostiensis, Nyeszeviensis (sic), Mariemboriensis, Thucholyensis-que Capitaneus, significamus tenore presencium quibus expedit universis et singulis, presencium noticiam habituris, lecturis, auditturis (sic) et visuris: Quomodo ad nostri, nobiliumque tunc nobis assistencium, venientes presenciam nobiles Mathias Bronysch heres de *Cobylablot* ⁽²⁾, cum Margare-

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo tabularii capituli Wladislaviensis. Funiculo serico coloris fuscii appensum sigillum mediae magnitudinis penitus deletum.

⁽²⁾ *Kobyleblota* villa territorii et regionis Byd gostiensis.

tha filiastra sua, filia olim Nobilis Johannis de ibidem, sani mente pariter et corpore, suorum fretj salubri consilio amicorum, et matura deliberacione prehabita, non compulsi, nec coacti, neque aliquo errore devio seducti, publice sponteque cognoverunt (sic): quia vendiderunt et perpetuo comutaverunt (sic), nec non eorum nobis in perpetuum resignaverunt totalem partem seu sortem fluvij dietj *Thanzina*, una cum rippa et spacio totali, ubi piscina alias *Sthaw* erat, qui locus seu spaciū alio nomine vocatur *pogorzelec*, adiacens borre diele *Vijandla* in hereditate *Cobylablotha*, in terra et districtu Juniwladislaviensi sitta, que sors ad eos Jure hereditario spectabat, videlicet incipiendo a primo scopulo, qui iacet inferius post aggerem in rippa eiusdem fluvij dieti *Thanzina*, continuando usque ad alium scopulum proximiorē; qui scopuli dividunt et limitant hereditates, videlicet *Cobylablotha* dieti Mathie Bronysch ab una, et *Stare Kobylablotha* nobilis Bronyschij de *Smolszko* Subdapiferj Juniwladislaviensis ab altera; et ab eodem secundo scopulo per signa in arboribus cruce signata usque ad duas quercus cruce signatas in rippa consistentes, ubi antiquitus piscina invadabat, et ab eisdem quercubus in longitudinem usque ad granicies seu metas *Shuzevjenses*, Reverendissimo in Cristo patri et domino domino Sbigneo, dei gracia Episcopo Wladislaviensi, et suo venerabili Capitulo Ecclesie Wladislaviensis, cum omni jure, dominio et proprietate, alias cum eo jure, prout soli tenuerunt, habuerunt et possederunt, nichil Juris, dominij, proprietatis sibi neque eorumdem posteris legitimis reservantes et excipientes in eisdem flumen (sic) et rippa, cum omnibus et singulis utilitatibus dieti fluvij et rippe, et hoc pro parendis (sic), sippandis et construendis piscina alias *Sthaw* et molandino (sic) in eodem fluvio, tam late et longe, prout altitudo seu profunditas aque quantumcumque elevate invndare poterit; qui quidem dominus Episcopus et sui successores pro tempore existentes, ac venerabile capitulum eiusdem, liberum arbitrium et totum posse habebunt aquam in eadem piscina alias *w Sthawye* elevare et tenere, ac eadem inundare, prout lacius, alcius et longius poterint (sic) et eis necessarium vel visum fuerit, iuxta libitum et voluntatem eorumdem; terram vero pro reparacione seu reformatione aggeris recipere debent circa eandem piscinam de prefata rippa ipsorum tocians, quociens opus et necesse fuerit perpetualiter absque quovis impedimento, contradiccione et vexacione prefatorum Mathie Bronyschs et Mar-

garethe filiastre eiusdem et successorum eorumdem: videlicet pro manso seu laneo agri dicto *Jandrakowszkij* in villa *Othloczyno*, ipsius domini Episcopi et Capituli eiusdem in terra et districtu Juniwladislaviensi sitta, terram dando pro terra, eum addicione seu additamento centum sexagenarum monete in terra comunis (sic), numeri vero polonie consweti, sexaginta grossos in quamlibet computando, dictis Mathie Bronyschs et Margarethe filiastre eiusdem. Quam quidem summam, videlicet centum sexagenarum, ab eodem domino Episcopo plenarie receperunt et integre, et ipsum dominum Episcopum ab eisdem liberum dimittunt. Idem vero Reverendissimus in Cristo pater et dominus dominus Sbigneus, dei gracia Episcopus Wladislaviensis, cum suo venerabili Capitulo, dictum laneum in villa *Othloczyno* predicta, coram nobis resignavit perpetuo cum eo Jure, quo solus tenuit, nichil pro se et Capitulo suo excipiendo et reservando, Nobilibus Mathie Bronyschs et Margarethe filiastre eiusdem: intromissionem vero per ministerialem, juxta terre et juris consuetudinem, realem sibi invicem dederunt. Que quidem taliter resignata, videlicet rippam cum fluvio, per prefatum dominum Episcopum et suum venerabile Capitulum et eorumdem successores, tenendum, habendum, possidendum, donandum, vendendum, comuttandum (sic), alienandum, utifruendum et perpetuo possidendum, prout sibi successoribusque eorumdem melius et utilius videbitur expedire, convertendum⁽³⁾. In cuius rei testimonium, sigillum nostrum presentibus est appensum. Actum et datum in *Juni Wladislavia*, feria tertia ante festum Nativitatis Marie Virginis, anno domini millesimo quadringentesimo septuagesimo quinto, presentibus ibidem Nobilibus et Generosis dominis: Johanne de *Alvigovo* Capitaneo in *Raczyansch*, Alberto de *Galiczycze*, Petro de *Lankoczyno* Notario publico, Jacobo de *Volanczyno*, Alberto de *Szyrczyno* et alijs pluribus circa premissa fidelibus et fide dignis.

(3) In hac periodo suis numeris non absoluta aliquid omissum esse apparet.

CCCCXXX.

Wladislaviae, anno 1476 die 9 mensis Augusti.

Sententiae anno 1404 inter Nicolaum sacerdotem ecclesiae *Lubotinensis* et Dobkonem heredem villae *Swieszewy* de decima ex eadem villa pendenda latae exemplum descriptum ⁽¹⁾.

Jacobus de *Sokolowo* Canonicus et Officialis reverendissimi in Christo patris et domini domini Sbignei, dei gracia Episcopi wladislaiensis et Regni Polonie Vicecancellarij, generalis. Vniuersis et singulis, quibus expedit, per presentes significamus: Quod constitutus coram nobis Notario, et testibus infrascriptis, circumspectus magister Nicolaus de *Rodaky* honorabilis domini Johannis plebani in *Lubothin*, Wladislaiensis diocesis, legitimus procurator, de cuius procurationis mandato apud acta causarum Consistorij nostri constat sufficienter, eciam ad hunc actum specialiter constitutus, eiusdem domini Johannis plebani et sue ecclesie prefate in *Lubothin* nominibus exposuit: Quomodo certa sententia diffinitua per olim dominum Nicolaum de *Jassona* canonicum et officialem tunc Wladislaiensem generalem in actis consistorij Wladislaiensis, ante plures annos pro, de et super decima campestri certorum mansorum in *Swyschewi* ⁽²⁾, pro predecessore eiusdem plebani et sua ecclesia prefata, et contra quemdam nobilem Dobconem, heredem de *Swischewi* (sic), lata contineretur et esset scripta: nobisque humiliter supplicauit, quatenus sibi eandem sententiam diffinituam ex actis huiusmodi, sub forma autentica, dare et decernere dignaremur. Nos vero Jacobus officialis antedictus, prefati domini Nicolai de *Rodaky*, procuratoris ipsius domini Johannis plebani in *Lubothin*, petitionem attendentes fore iustam, prefatam sententiam tanquam rite et legitime, alias seruatis seruandis, de anno domini millesimo quadringentesimo quarto, per prefatum dominum Nicolaum de *Jassona* officialem latam, coram Notario publico

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo tabularii capituli Wladislaviensis. Taeniola pergamena appensum sigillum mediae magnitudinis penitus destructum.

⁽²⁾ *Swieszewy* villa territorii Cujaviensis, regionis vero Kowaliensis; *Rodaki* est villa territorii et regionis Olkusziensis.

et testibus infrascriptis sub sigillo officialatus decreuimus fore dandam, damusque et decernimus per presentes. Cuius tenor sequitur in hec verba:

Christi nomine invocato, pro tribunali sedentes et solum deum pre oculis habentes, in causa seu causis, que coram nobis inter discretum virum dominum Nicolaum Rectorem ecclesie in *Lubotin* actorem ex una, et nobilem Dobconem heredem de *Swischewi* reum parte ex alia, vertebatur seu vertebantur occasione decime campestris in *Swischewi* post araturam dicti Dobconis; visis actis acticatis coram nobis et productis, testiumque deposicionibus debite masticatis, communicato super hoc jurisperitorum consilio, per ea, que vidimus et cognouimus, et nunc cognoscimus et videmus, dicimus, pronunciamus, sentenciamus et diffinimus: decimam campestrem de quinque mansis sculteti et rusticorum, quos Dobco duobus mansis sui domini ibidem in *Swischewi* adiunxit, et per se excolit seu exponit ad colendum, fuisse et esse ecclesie parochialis in *Lubothin* et eius rectoris, qui pro tempore fuerunt, ac ipsam seu ipsum spectasse et pertinuisse, hodieque spectare et pertinere debere, ipsamque sibi adiudicamus, et Dobconem eidem plebano de *Lubothin* in expensis in lite factis et perceptis condemnamus, quarum taxationem nobis in posterum reseruamus.

In cuius rei fidem et testimonium, presentes nostras literas per Notarium nostrum facti presentis et causarum coram nobis scribam, scribi, subscribi, sigillique officialatus sigillari iussimus et fecimus communiri. Acta sunt hec *Wladislauie*, in domo habitationis nostre, anno domini millesimo quadringentesimo septuagesimo sexto, Indicione nona, Pontificatu sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Sixti, diuina prouidencia Pade quarti, anno ipsius sexto, die vero veneris nona mensis Augusti, hora terciarum uel quasi, presentibus ibidem honorabilibus et nobilibus dominis: Johanne de *Bobrowniky* arcium baccalario in *Lubyen*, Stanislao Sczkowsky in *Blandna* ⁽³⁾, plebanis; Johanne de *Dolsko* et Jacobo de *Wola* armigeris gneznensis et wladislaiensis diocesum testibus circa premissa.

(S. N.) Et ego Johannes Nicolai de *Morawcze* Clericus Gneznensis diocesis, publicus imperiali auctoritate Notarius, et coram memorato venerabili

⁽³⁾ Procul dubio *Blenna* villa regionis Kowaliensis.

viro domino Jacobo de Sokolowo canonico et officiali wladislaviensi generali factorum et presentis facti scriba, quia predictae sententiae petitioni, eiusdemque decreto, ac alijs omnibus et singulis premissis, dum sic ut premititur fierent et agerentur, una cum prenominationis testibus presens interfui, eaque omnia et singula premissa sic fieri vidi et audiui; ideo presentes literas siue presens instrumentum, manu mea propria scriptum, in hanc formam publicam redegi, signoque et nomine meis solitis et consuetis consignavi, una cum appensione sigilli officialatus de mandato et scitu dicti domini officialis communiui, in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum requisitus et rogatus.

CCCCXXI.

Radziejoviae, anno 1487 die 16 mensis Octobris.

Limites villarum *Kicko* et *Tarnowo* constituuntur ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Nicolaus de *Brudzevo* Pallatinus Siradiensis et Capitaneus terre Brestensis, significamus tenore presencium quibus expedit universis, presentibus et futuris, harum noticiam habituris: quomodo ad nostram venientes presenciam Magnifici domini et generosi: Mathias de *Sluzevo* Brestensis, Andreas de *Lubyen* Crusviciensis Castellani, Nicolaus de *Janychevo* Subjudex, Jaroslaus de *Przybranowo* Subpincerna Brestenses, arbitri et amicales compositores et perpetuarum granicierum factores, assumpti et electi de consensu parcium infrascriptarum, videlicet reverendissimi in Christo patris et domini domini Petri Moschinskij de *Bnyn*, dei gracia Episcopi Wladislaviensis ⁽²⁾, et eiusdem venerabilis Capituli ecclesie predictae Wladislaviensis, ex una, et nobilis Stanislaij de *Tharnovo* ex altera parcium, cum totali potestate, et de consensu specialij parcium predictarum, publice et sponte reco-

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo tabularii capituli Wladislaviensis. Sigilli abrupti superest tantum taeniola pergameni.

⁽²⁾ *Janiszewo* villa regionis Brestensis; *Przybranowo* regionis Radziejoviensis; *Bnyn* oppidum territorii Posnaniensis.

gnoverunt: quia perpetuas granicies et limites fecerunt inter villas seu hereditates, videlicet eiusdem Reverendissimi in Christo patris et domini domini Petri Mosynsky (sic) de *Bnyn* Episcopi Wladislaviensis, et venerabilis Capituli eiusdem Ecclesie Wladislaviensis ex una, et villam seu hereditatem *Tharnovo* dictam nobilis Stanislaij predicti, partibus ex altera, talj ut sequitur modo: Quod ipse reverendissimus in Christo (sic) pater et dominus dominus Petrus Mosynsky de *Bnyn* Episcopus Wladislaviensis, cum suo capitulo ecclesie predictae Wladislaviensis, incipiendo a rippa lacus dicti *Goplo*, ipso tamen lacu *Goplo* excluso, ad quem ipse dominus Episcopus cum suo Capitulo ecclesie predictae, et eiusdem successores, perpetue et in ewm nichil Juris habent: medietatem vero omnium palludinum alias *Bloth* versus villam *Kyczsko* et *Tharnovo* currencium, ad longitudinem a finibus pratorum planorum alias *plonijch lang* ville *Kyczsko*, in latitudinem ad fines pratorum planorum ville *Tharnovo*, ipse dominus Episcopus Wladislaviensis predictus, cum Capitulo ecclesie predictae Wladislaviensis, medietatem habet et perpetue et in ewm tenere debet versus villam *Kyczsko*, et Nobilis Stanislaus medietatem versus villam *Tharnovo*, usque ad lacum dictum *Kyczsko*, quem lacum totum ipse reverendissimus dominus dominus Episcopus, cum suo venerabilij capitulo Ecclesie Wladislaviensis, habere et tenere debet perpetue cum rippis eiusdem lacus, tam late et longe, prout antiquitus invndat, aut in futurum poterit invndare ad omnes latitudines et longitudes sive rippas, ad quem lacum ipse nobilis Stanislaus et eius posterj nichil Juris habebunt perpetue et in ewm. In quo lacu ipse nobilis Stanislaus et eiusdem posterj, et kmethones ac incole duntaxat ville *Tharnovo* peccora, peccudes et alia Jumenta habent libertatem perpetuam ad aquandi nec non linum, canapas (sic), tempore competentis, mergendi sine omni impedimento et contradiccione eiusdem domini Episcopi et successorum eiusdem, nec non capituli eiusdem ac Tenuttarij *Chelmecensis*, pro tempore existentis. Item ab eodem lacu predicto domini Episcopi, omnes palludines inter *Tharnovo* et *Kyczsko* ad longitudinem currentes usque ad lacum *Tharnowskye yeszyorko* dictum, eciam per medium tenere debent, ita ut presens (sic) expressum est, videlicet: dominus Episcopus cum capitulo suo medietatem versus villam seu hereditatem *Kyczsko*, et nobilis Stanislaus medietatem versus villam *Tharnovo* perpetue tenebit. Quem lacum *Thar-*

nowskye yeszyorko dictum dictus Nobilis Stanislaus et eiusdem successores legitimi perpetue tenere debent, cum rippis eiusdem, tam late et longe, prout antiquitus invndat, vel in futurum poterit ad omnes rippas invndare longitudinis et latitudinis sue; ad quem lacum ipse reverendissimus in cristo pater et dominus dominus Petrus Moszinsky Episcopus Wladislaviensis, cum suo capitulo Ecclesie sue Wladislaviensis, nichil habere debet perpetue et in ewm. Item omnes palludines se^v *blotha*, a lacu predicto eiusdem Nobilis Stanislaij currentes, vsque ad scopulum se^v graniciem sippatam circa yiam *braczskij* se^v *lavi*j dictam, eciam per medium habere debent, videlicet reverendissimus dominus Episcopus predictus, cum suo Capitulo Ecclesie Wladislaviensis, medietatem versus villas se^v hereditates *Kyczsko* et *Chelmeze*, et nobilis Stanislaus medietatem versus villas se^v bona *Tharnovo* et *Nynoczino*. Item ab eodem scopulo se^v granicie similiter omnes palludines per medium tenere debent, usque ad fines villarum se^v hereditatum *Kyczsko* et *Chelmeze* domini Episcopj et capitulj eiusdem, nec non *Tharnovo* et *Nynoczino* Nobilis Stanislaij⁽³⁾. Quas quidem granicies, per dominos predictos arbitros suprascriptos de consensu parcium taliter factas, dicti Dominj fune se^v corda per medium diviserunt, et scopulis in sicco, palis vero in paludibus, consignaverunt. Que quidem granicie, se^v palj, taliter facte perpetue et in ewm stare debent, sub vadio ducentarum marcarum. In cuius rei testimonium, sigillum nostrum presentibus est appensum. Actum et datum in *Radzyeyow*, feria tertia in die sancti Galli confessoris gloriosi, anno domini millesimo quadringentesimo octuagesimo septimo, presentibus Nobilibus: Mathia et Nicolao heredibus de *Sablog*, Mathia de *Zyemyanczino*, Stanislao de *Rusynowo*, Johanne de *Goczanovo*, Stanislao de ibidem, et alijs testibus pluribus circa premissa fide dignis.

⁽³⁾ Omnes hae villae sitae sunt cis lacum *Gopło* dictum; nomina earundem sunt: *Kieko*, *Tarnowo*, *Chelmeze*.—*Nynoczyn* neque in Indicibus locorum, nec in tabulis geographicis occurrit.

CCCCXXXII.

In villa Ciechocinek, anno 1488 die 27 mensis Julii.

Petrus de Bnin Episcopus Wladislaviensis ecclesiam parochialem *Koscielecensem* in collegiatam reformat, praeposito atque mansionariis ejusdem certos redditus assignat, officiaque illorum constituit⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Ad rei memoriam sempiternam. Petrus de *Bnin*, dei et apostolice sedis gratia Episcopus Wladislaviensis. Significamus tenore presentium, quibus expedit, uniuersis tam presentibus quam futuris: Quomodo sollicite intendentes, ut altissimo deo acceptabilem exhibeamus seruitutem, dignum censuimus eum, qui in sanctis gloriosus est, et in seruis suis deprecatur, nichil de nostris bene meritis presumens, per merita gloriosissime Marie semper virginis, de qua vnigenitum suum voluit pro nostra salute admirabiliter incarnari, esse adorandum, laudandum et glorificandum: ut dum virginis eius, que sola deum et hominem mundo proferre meruit, laudes ob hoc peculiare frequentamus, eius interuentu, quam etiam adiutricem singularem salutis nostre credimus, et que omnes sanctos et electos dei, ymmo et angelos longe precelere, mater dei facta, meruit, propiciam deum et filium eius nobis habeamus. Hac ducti meditatione ex ecclesia parochiali tituli sancte Margarethe virginis in *Coszyelecz* nostre diocesis, in qua dudum quatuor rectores instituti sunt et fundati, ad petitionem venerabilis et nobilium dominorum Nicolai *Coszyeleczsky* prepositi ecclesie nostre wladislaviensis, nec non Nicolai in *Coszyelecz*, Andree de *Bnin* Castellani Camenensis et Stanislai de *Pothulicze* in *Labyschin* et Alberti de *Crothossino* heredum, dicte ecclesie patronorum, et de consensu honorabilium Stanislai *Zambinsky*, Nicolai *Veneczsky* de *Przybranowo*, Stanislai *Brzezinsky* et Simonis de *Obornyky*⁽²⁾ ipsius ecclesie rectorum, et

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo tabularii capituli Wladislaviensis. Funiculo serico coloris albi et flavi appensum est sigillum mediae formae, repraesentans insignia dignitatis episcopalis nimirum infulam et lituum, verba inscripta: „s. petri epi. wladis.” Ex aversa parte ejusdem sigilli impressum est insigne Łodzia dictum, scilicet gentis de Bnin proprium.

⁽²⁾ *Koscielec* villa circa Juniwladislaviam sita, *Krotoszyn* oppidum territorii Posnaniensis, regionis sui nominis caput, *Potulice* villa regionis Wągrowiecensis; *Oborniki* oppidum territorii Posnaniensis, regionis sui nominis caput.

ecclesias suas hinc inde per se et procuratores suos in manibus nostris resignancium ad gloriam et honorem omnipotentis dei, et in laudem beatissime Marie virginis sue genitricis, sancteque Margarethe virginis, ecclesiam collegiatam Mansionariorum, siue locum conuentualem secularium clericorum fecimus, fundauimus et ereximus, facimusque, fundamus et erigimus, Christi nomine inuocato, per presentes. In quo quidem Collegio Preposituram, et sex Mansionarias super decimis et prouentibus dicte ecclesie creauimus, ordinauimus, instituimus et deputauimus, creamusque, ordinamus, instituimus et deputamus tenore presentium mediante, sub eo, qui sequitur, modo: Quod decime in *Vyczyerzewo* et *Luszyce*, ac predia *Popowycze* et *Vylkoui*, et duo mansi in *Thupadly* ad prepositum; decime vero in villis *Gorzany*, *Thupadla*, *Plowino*, *Dzarnowo*, *Vyelawyesz*, *Janykowo*, *Rybitowy*, *Czesslyno*, *Vagercze*, *Slauaczino*, *Coszyelecz*, *Smogorzewo* ⁽³⁾, et in suburbio oppidi *Labysschin* ad Mansionarios dicte ecclesie pro tempore existentes spectabunt et pertinebunt pleno jure. Prepositus etiam columbationem in toto, et medietatem questus ac offertorij, et denarium Sancti Petri recipiet, soluet tamen denarij sancti Petri solucionem; Mansionarij vero etiam habebunt Questus et Offertorij medietatem. Et quocienscunque casus solucionis contribucionis euenerit, tociens prepositus duntaxat terciam, et Mansionarij duas partes huiusmodi contribucionis, dare et soluere tenebuntur et erunt obligati. Aream vero, in qua condam honorabilis Nicolaus Veneczsky residebat, et que spectat et pertinet ad ecclesiam juris patronatus heredum in *Labisschin*, prepositus, alias vero tres areas aliarum ecclesiarum, mansionarij habebunt et possidebunt. Verum quia beneficium datur propter officium, statuimus et ordinamus, quod mansionarij pro tempore existentes, ad honorem omnipotentis dei, et laudem eius illibate genitricis virginis Marie, Officium de Assumpcione eius, uidelicet Matutinum, Primam, Terciam, Sextam, Nonam, Vesperas et Completorium singulis diebus et septimanatim: unus ex eis Maturam de beata virgine, et alius summam, missas annis omnibus et temporibus euiternis in ipsa ecclesia collegiata sancte Marie in *Coszyelecz* decantare tenebuntur et erunt obligati:

⁽³⁾ Ambae priores villae non occurrunt in hac regione; villae autem: *Popowice*, *Wilkowo*, *Thupadly*, *Gorzany*, *Plawin*, *Dziarnowo*, *Wielowieś*, *Jankowo*, *Rybitowy*, *Cieślin*, *Wengerce*, *Stabencin*, *Smogorzewo* sitae sunt in territorio Bydgostiensi.

diebus vero festiuis, matutinas et vespervas similiter decantabunt, et in missa summa ministrabunt. Tenebuntur etiam predicare, confessiones audire, et sacramenta ecclesiastica administrare: excepta equitacione cum comunione, ad quam prepositus cum suo vicario erit obligatus. Hoc tamen excepto, quod peste inualescente, aut magna et graui necessitate eueniente, extunc Mansionarij etiam tenebuntur Prepositum et suum vicarium in equitacione cum comunione adiuuare. Debebunt etiam et obligabuntur ipsi Mansionarij in omnibus licitis et honestis, ac in Choro Preposito obedire; in ecclesia et in processionibus ac Thurificacionibus superpilicali incedere. Prepositus vero dicte ecclesie curam habebit animarum, et unum vicarium seruabit. Tenebunturque Prepositus et suus Vicarius per se, uel per alios Maturam et Summam, Missas predictas, una cum Mansionarijs, septimanis eis euenientibus, complere et decantare; exceptis tamen horis de beata virgine, ad quas non obligabuntur. In festis vero magnis, ut puta: Pasce, Ascensionis domini, Pentecosten (sic), Trinitatis, Corporis Christi, Natiuitatis et Circumcisionis domini, et in omnibus festis beate Marie virginis, postquam septimana misse mature preposito euenerit, extunc mansionarius, quem ordo sequitur, missam maturam, duntaxat tamen in diebus festiuis superius expressis, pro Preposito cantare tenebitur. Prepositus etiam Rectorem Scolae et Organistam seruare et salariare, vinum pro ecclesia necessarium, carbones, thus et oblatas dare et ordinare tenebitur et erit obligatus. In casu vero quo cera per vitricos ecclesie dari consveta deficeret, extunc prepositus in cera supplebit defectum. Si vero aliquis Mansionariorum dissolutus et excessiuus per Prepositum repertus fuerit, extunc Prepositus eum Loci ordinario deferre debet; et postquam huiusmodi excessuum et dissolutum Lociordinarius, juris ordine seruato, Mansionaria sua propter suos excessus priuauerit, extunc Patroni illius Mansionarie aliam personam idoneam et valentem primum Preposito representare tenebuntur. Et si illa persona per Prepositum valens reperta fuerit, extunc eandem Lociordinario infra fatalia de ipsa Mansionaria presentabunt instituendam. Tenebuntur etiam tam Prepositus, quam Mansionarij, circa ecclesiam ipsam in *Coszyelecz* residenciam facere personalem. Et non poterint (sic) neque Prepositus, neque Mansionarij aliud vel plura optinere (sic) ecclesiastica beneficia. Alias si aliquis eorum circa ecclesiam ipsam residentiam non faceret

personalem, aut etiam aliud ecclesiasticum beneficium assecutus fuerit, ex tunc beneficium suum, quod in ipsa ecclesia in *Coszyelecz* optinet, per assecucionem alterius beneficii vacabit (sic) ipso facto, et patroni aliam personam ydoneam et illius beneficii capacem presentandi omnimodam habebunt facultatem. Hoc tamen specialiter expresso, quod honorabilis Stanislaus Zambinsky, modernus Prepositus, non erit obligatus residenciam circa ipsam ecclesiam facere personalem; poteritque una cum sua prepositura plura optinere ecclesiastica beneficia. Ipso vero de medio sublato, aut cessante fieri preposito, alii in futurum prepositi, qui pro tempore fuerint, sic ut premissum est, ad residenciam circa ipsam ecclesiam obligabuntur personalem, neque plura poterint (sic) optinere ecclesiastica beneficia. Super quorum omnium et singulorum, per Nos taliter, ut premissum est, statutorum et ordinatorum obseruacione, conscientias tam Prepositi, quam Mansionariorum, qui pro tempore fuerint, volumus esse oneratas. Jus patronatus vero siue presentandi dicte prepositure, heredibus in *Coszyelecz*, in *Labysschin* et in *Crothossino* perpetuo reseruamus, ita tamen, quod heredes in *Coszyelecz* principaliter duabus vicibus, tertia vero in *Labysschin* et quarta vicibus in *Crothossino* heredes, postquam casus vacacionis dicte Prepositure euenerit, de ipsa prepositura personas ydoneas et capaces presentandi habebunt facultatem. Et sic consequenter in *Coszyelecz*, in *Labysschin* et in *Crothossino* heredes, vicibus suis et eis euenientibus, de ipsa prepositura, postquam vacauerit, personas ydoneas presentabunt. De qua prepositura heredes in *Coszyelecz* iam pro prima vice nobis honorabilem Stanislaum Zambinsky presentauerunt instituendum; ad quorum presentacionem ipsum Stanislaum instituimus de eadem; jus patronatus vero duarum mansionariorum in *Coszyelecz*, duarum in *Labysschin* et residuarum duarum in *Crothossino* heredibus perpetuo reseruamus, ita tamen, quod postquam casus vacacionis alicuius Mansionarie occurrerit, extunc Patroni personam ydoneam pro choro et cantu valentem primum preposito et Mansionariis, qui pro tempore fuerint pro examine representare tenebuntur, et demum, si per eos ipsa persona valens reperta fuerit, eandem Lociordinario de mansionaria taliter vacanti presentabunt instituendam. Si vero huiusmodi presentatus per prepositum et mansionarios reiectus fuerit, extunc patroni alium pro choro et cantu valentem, infra fatalia presentare tenebuntur et erunt

obligati. In quorum fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum, sigilla nostra presentibus sunt appensa. Actum et datum in *Czyechozin* ⁽⁴⁾, die dominico proximo post festum beati Jacobi Apostoli, anno domini millesimo quadringentesimo octuagesimo octauo. Presentibus ibidem venerabilibus et generosis viris, dominis: Alberto de *Xansch* Cracouiensis et Vladislauiensis ecclesiarum Scolastico, Petro de *Rambin* Canonico Poznaniensi, Abraam de *Leszenyecz*, Andrea de *Cobylnyky* et Michaële de *Nynoga* ⁽⁵⁾ Gneznensis, Cracouiensis et Poznaniensis diocesis armigeris, testibus circa premissa.

⁽⁴⁾ Procul dubio *Ciechocinek* villa regionis Radziejoviensis.

⁽⁵⁾ *Xiąż wielki*, oppidum in provincia Cracouiensi territorio et regione Miechouiensi situm, item duae villae videlicet *Xiąż wielki* et *Xiąż mały* ibidem sitae. *Rombino* villa regionis Juniwladislaviensis; *Lezenice* villa provinciae Sandomiriensis, territorii Radomiensis, regionis Kozienicensis; *Kobylniki* villa territorii Posnaniensis regionis Bukouiensis.

CCCCXXXIII.

Anno 1488 die 27 mensis Novembris.

Limites villarum Praski, Kurowice et Łaznowo describuntur ⁽¹⁾.

1547. Florianus de *Komorowo* Thesaurarius Brzestensis et Capitaneus (sic) Lanciensiensis, significamus tenore presentium quibus expedit universis et singulis, quibus interest, presentibus et futuris, presentium noticiam habituris, visuris, lecturis et legi audituris: Quia nos actum occasione granicierum inter bona *Curowycze* ex una, et *Praskij* partibus ex altera, tenoris infrascripti per partes, quarum intererat, in loco differenciarum scriptum, et tandem ad ingrossandum et inscribendum ad acta Capitanealia Castrensia Lanciensiensis, tempore Capitaneatus Magnifici domini Raphaëlis de *Liessno* Castellani Spicimiriensis et Capitanei Lanciensiensis, de anno domini millesimo quadringentesimo octuagesimo octavo, feria tertia in crastino conceptionis Beate Virginis Marie datum, et per prefatum dominum Capitaneum admissum, inve-

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo tabularii capituli Wladislaviensis. Taeniola pergamena appensum sigillum penitus deletum.

nimus contineri⁽²⁾, quem de verbo ad verbum nihil addentes vel minuantes, immo prout in se continetur transumi (sic) et exemplari iussimus et fecimus, cuius quidem actus granicierum tenor sequitur et est talis:

1488. Acta sunt hec feria quinta proxima post festum Sancte Catherine virginis, anno domini millesimo quadringentesimo octuagesimo octavo, in loco campestri graniciali, in scopulo angulari antiquo circa fluvium seu torrentem a molendino *Kurowskij* infra decurrentem inter hereditates *Kurowijcze*, venerabilis Capituli Cracoviensis ad *Pabianycze* pertinentem, tenute et gubernacionis Reverendissimi in Christo patris Domini Creslai de *Kurozwankij* Regni Polonie Cancellarij ab una, et *Praska* et *Volya Prasska*⁽³⁾, Generosi domini Stanislai Pokrzywnyczkij heredis villarum prefatarum ab altera partibus, in quo loco et scopulo prefati: Reverendus dominus Creslaus, suo et capituli Cracoviensis tanquam actores ab una, et generosus Stanislaus prefatus suo nominibus, concorditer et univocè nos locaverunt, datis nobis et adiunctis assessoribus generosis et nobilibus, de parte ipsius Reverendi domini Creslai et Capituli Cracoviensis, Jacobo de *magna Klonow*, Iudice curie Regie majestatis, et Nicolao Brunnowskij notario terre Sira-diensis ex una, et (sic) alia vero parte Generosi Stanislai Pokrzywnyczkij, Nicolao W spinek de *Bantkowo* et Petro etiam fratre ipsius; quibus assumptis et nobis iunctis, sedimus per ipsos locati pro tribunali ad iudicandum, presentibus partibus, ac presente ministeriali terrestri Petro dicto Zielonka, per quem et vocem eius et proclamare mandavimus, et publice Jus locatum acciri partes quarum interest, ut agerent Jure et experirentur inter se prima, secunda, tertia, quarta vicibus. Ubi et in continenti persona-

(2) Actus hic limitum invenitur insertus libris manu scriptis „*Actorum Castrensiū Lancienſium*“ qui in Tabulario Publico Provinciae Masoviensis Varsaviae condito asservantur, et quidem libro Nr. 7 annorum 1485—1490 p. 570. Transsumptum nostrum cum apographo libro praefato inserto contulimus, qua in re lubentissime nos juvit Praefectus ejusdem Tabularii Provinciae Masoviensis, Lucas Piskorski. Collatione facta cognovimus contextum hujus actus in campo, quum fines regebantur, compositum incuria librarii mendosissime descriptum libro praedicto insertum esse. Ideoque et transsumptum ex eodem libro confectum permultis scatet erroribus.

(3) *Kurowice* villa territorii et regionis Petricoviensis; *Pabianice* oppidum in provincia Calissiensis territorio Sieradiensi regione Szadkoviensi situm; *Praszkij* villa provinciae Calissiensis, territorii et regionis Petricoviensis; *Kurozwęki* hodie oppidum territorii Stopnicensis, regionis vero Szydłowiensis.

liter stantes prefati: Reverendus in Christo pater dominus Creslaus Cancellarius suo et capituli Cracoviensis, et generosus Stanislaus Pokrzywnyczkij etiam suo nominibus, accedentes ad Jus prefatum sponte recognoverunt ipsis altrinsecus scopulum hunc, in quo sedimus, ipsorum esse perpetuum acialem, distingwentem, disterminantem ad invicem hereditates ipsorum supra nominatas, petierunt superius erigendum et innovandum, quod et factum est, et ab antiquo scopulo, per nos renovato, duxerunt per prata et luta seu aqua ad alium scopulum antiquum, quanto recius (sic), intersipando granicies novas et scopulos, habentes bona ipsius venerabilis Capituli Cracoviensis, tenute Reverendi Creslai prefati ad *Kurowijcze* pertinentia, in manu sev parte sinistra, et Generosi Stanislai *Praska* et *Praska volija* in manu et parte dextra, et antequam devenimus ad secundum scopulum antiquum, intersipavimus scopulos novos, quod (sic) necessarij fuerunt, ad[?] alium antiquum scopulum secundum, instantibus partibus, licet satis notabilem, innovavimus et eriximus (sic) in altum, et ab illo scopulo transivimus, signa metalia faciendo recte, et per mericam et silvam quo rectius in borram, ubi fecimus scopulos notabiles novos et signa in arboribus instar crucis, ut fieri solet circa limitacionem granicierum. Et dum venimus trans silvam ad borram, ubi in pinis et arboribus notabilibus signa fecimus incisa arboribus, et scopulos sippavimus de terra erectos, habentes pinum notabilem exalveatum (sic) seu concavatum Cmethonis Wythek de *Kurowijcze* in parte sinistra, et bonis (sic) capituli longo tempore per ipsum Vithkonem tentum, et ab illo (sic) pino per eandem borram partibus nos ducentibus et senibus sciolis concordantibus, transivimus per signa arbitrorum et superarbitri facti [?] factas] granicies continuando, tam in terra quam in arboribus signa faciendo. Cumque devenissemus ad quendam pinum notabilem, in quo signum fecimus incisum instar crucis, et scopulum sub eodem novum ereximus, partibus hoc approbantibus et laudantibus uniformiter. Et demum procedere volentibus ultra, et transeuntibus recte ad viam ante ipsas partes existentem, currentem a molendino *Kurowski* in *Volya Praska*, ibidem et incontinenti Reverendissimus in Christo pater dominus Petrus, dei gracia Episcopus Wladislaviensis, suo et Capituli nominibus, heredes de *Laznow* ⁽⁴⁾, de parte venientes dextra

(4) *Laznow* villa territorii Rawensis, regionis Brzeziniensis.

a quodam monticulo ubi dicitur *Zymna voda* erumpere et scaturire, Nos et partes granicies facientes retinuit, nec ultra iri (sic) et limittare admisit, dicens: „domine succamerarie! sedeat generositas vestra, quia iam hic in parte dextra, quam ego dico meam et Capituli mei Wladislaviensis, dominus Stanislaus Pokrzywnyczki amplius nihil habet, quia scopulus meus acialis Ecclesie et Capituli Wladislaviensis, in hoc signo notabili *Zymna voda* dicto dependet, et ab hoc signo ego cum Capitulo meo debeo incipere cum dominis Capitularibus ecclesie Cracoviensis, heredibus de *Kurowycze*, renovare granicies, pro quibus renovandis et faciendis ciltavimus venerabile Capitulum Cracoviense, heredes de *Pabianycze* et *Kurowycze*, ad Jus terrestre in *Brzeziny*, ad terminos terrestres particulares, et stamus in Jure terrestri juxta ciltaciones inter nos habitas.“ Ubi mox sedimus pro tribunali taliter irretiti, cum assessoribus nostris a partibus nobis datis et adiunctis. Ubi et tandem Reverendus dominus Cancellarius pretitulatus, suo et Capituli Cracoviensis nominibus, protestatus est Juri et ministeriali, quod partem suam sev Capituli Cracoviensis in parte sinistra in nihilo ommittit (sic), atque subiunxit: „Domine Stanislae Pokrzywnyczky! si quid te ultra habere pretendis in parte dextra, actiones nobiscum agas et ultra progredere, nam ego, meo et Capituli Cracoviensis venerabilis nominibus, sto et parati sumus facere tecum granicies, continuare et consummare ceptas, volentes satisfacere vadio quadringentarum marcarum inter te et nos vallato, nec te dimittimus de illo, quovsque finias nobiscum granicies ceptas, continuando ad angularem domini Episcopi Wladislaviensis et Capituli sui, ubi fines (sic) nobis indicetur granicijs et scopulis stabit acialibus.“ Qui Stanislaus dixit „in ire ulterius habeo vobiscum, sed dominus Wladislaviensis et suum capitulum me non admittit violenter ultra transire, et scopulos ac granicies facere.“ Et dominus Episcopus dixit: „domine Succamerarie! nullam ego et Capitulum Wladislaviense facimus violenciam, videlicet preiudicium, sed stetimus in angulari nostro scopulo, violenter nobis disiecto per ipsum dominum Stanislaum Pokrzywnyczki, pro quibus (sic) ipsum ciltavimus et stamus in jure terrestri in districtu *Brzezimensi*, prout ciltaciones terrestres lacijs ostendunt inter nos occurrunt [? occasione] premissorum habite: a quo incepit et incipiet paries nostra (sic), Ecclesie Wladislaviensis et Capituli, cum Capitulo Cracoviensi, ville ipsarum (sic) *Kurowycze* ac [? ad] *Pabianycze* spectantis.“ Extunc dominus Stanislaus petijt sibi dari mini-

sterialem de jure, quod factum est, ad computandam familiam et complices domini Episcopi Wladislaviensis et sui capituli, quos dicebat idem Stanislaus in hereditatem suam *Volya Praska* violenter ingressus (sic), et Jus admisit et ministerialem dedit, et statim pro parte domini Creslai Cantoris et Capituli Cracoviensis positum est memoriale, dicendo: „domini! pro parte Capituli Cracoviensis pono memoriale.“ Ubi Reverendissimus in Christo pater dominus Petrus Episcopus Wladislaviensis, suo et capituli nominibus, heredes de villa *Laznow*, retinuerunt partem dextram nobiscum agentem dominum Stanislaum Pokrzywnyczky, dicentes, se amplius ab illo loco retrusionis parietem habere acialem cum bonis *Kurowycze* Capituli Cracoviensis, hoc ipsum Capitulum Cracoviense tenet suam partem sinistram, et parati sumus continuare granicies, quecunque partium de parte dextra ultra iri se pretendit Jus, continuando (sic) granicies et scopulos, maxime per hec signa et incisiones antiquas alias *Cziossnij*, et fossata granicierum disiectarum et de terra vulsarum, ut asseritur, ex parte ipsius domini Stanislai funditus extirpatorum (sic) et de terra vulsarum, his signis ad scopulum stantem, propecampos pertrusa [? protense] ad parietem domini Episcopi et sui Capituli Wladislaviensis, villarum *Kurowicze* Capituli Cracoviensis, et *Laznow* domini Episcopi Wladislaviensis et sui Capituli, *Laznow* (sic) cum contiguis villis. Nos vero in Judicio presidentes hanc causam, controversias et litis pendentiam, more et consuetudine terre Lanciciensis ad acta castri Lanciciensis inducere declaravimus, et terminum partibus sippandi et renovandi granicies, post sententiam terrestrem iuxta ipsorum ciltaciones latam, in quatuor septimanis dedimus, posuimus, decrevimus ad finiendas granicies ceptas et stabiliendas fuerit (sic) perpetuo et renovandas dissipatas per signa, ut supra expressum est ad angularem et (sic) scopulum circa campos *Curowsky*, ubi hereditates domini Episcopi Wladislaviensis et sui Capituli, ac etiam Capituli Cracoviensis mutuo se contingunt ad angularem statuendum inter easdem. Et de jure taliter peracto surreximus, granicies per nos sippatas partium Capituli Cracoviensis et domini Stanislai Pokrzywnyczki publicare, et voce preconis proclamare seu exclamare mandavimus, declarantes et decernentes eas robur obtinere perpetue firmitatis, super quod partes memorialia posuerunt, Judicio admittente, in testimonium premissorum. Actum et datum in loco campestri suprascripto, presentibus: Reverendissimis et Re-

verendis in christo patribus, dominis: Andrea Roza Archiepiscopo Cromogensi (sic) et coadiutore perpetuo Leopoliensi, Petro Wladislaviensi Episcopo, Creslao de Kuroswankij Cantore et Canonico Cracowiensi Regni Polonie Cancellario, Petro Spijnek de *Banthkowo* Cracoviensi et Joanne de *Leshno* Poznaniensi, Bernharde Callissiensi prepositis, Joanne Lanka Cracoviensi et Wladislaviensi Canonico; et generosis: Joanne Voznijekzy Succamerario, Jaroslao de *Laszko* Tribuno Siradiensi, et alijs quam pluribus fide dignis circa premissa.

In quorum omnium premissorum fidem et testimonium evidentius, sigillum nostrum presentibus est suappensum (sic). Datum in castro *Lanciciensi*, feria quinta post festum Sanctorum Petri et Pauli apostolorum proxima anno domini millesimo quingentesimo quadragesimo septimo.

CCCCXXXIV.

Wladislaviae, anno 1492 die 9 mensis Januarii.

Petrus de Bnin Episcopus Wladislaviensis molam aquariam in fluvio *Klobicza* a quodam Stanislao molendinario constructam eidem vendit ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Quia gesta hominum plerumque ab humana temporum vetustate labuntur memoria, unde sagax hominum industria consuevit ea literarum apicibus et testium annotatione perhennare, proinde nos Petrus de *Bnin*, dei gracia Episcopus Wladislaviensis, significamus tenore presencium universis: quia molendinum nostrum in fluvio *Clobyca* vulgariter nuncupato, per providum Stanislaum Molendinorem nostrum noviter edificatum, ipsi Stanislao Molendinatori nostro pro tredecim marcis solidorum, quadraginta et octo grossos marcam in quamlibet computando, Jure hereditario, sub rathihabicione venerabilium fratrum nostrorum Prelatorum et Canonorum Ecclesie nostre Wladislaviensis, vendidimus, per ipsum Stanislaum Molendinorem et suos suc-

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo tabularii capituli Wladislaviensis. Funiculis sericis viridis et coccinei coloris appensa erant duo sigilla, quae nunc desiderantur.

cessores tenendum, habendum, possidendum et in suos usus beneplacitos convertendum, sub eis tamen que secuntur (sic) condicionibus: imprimis quod Nos et nostri successores duas mensuras omnium emolimentorum ex prefato molendino nostro proveniencium recipiemus, prefatus vero Stanislaus Molendinator et sui successores duntaxat tercia huiusmodi emolimentorum gaudebunt mensura. Tenebitur eciam ipse Stanislaus Molendinator et sui successores vnum currum, et nos ac nostri successores duos currus pro reformatione aggeris, necessitate exposcente, dare et ordinare: eo tamen excepto, quod si ipsum aggerem impetuose et violenter rumpi et destrui contigerit, extunc nos et nostri successores tenebimur nostris hominibus ipsum aggerem reformare. Pro lapidibus vero et ferramentis comparandis, pro dicto molendino necessarijs, nos et nostri successores duos denarios dabimus, ipse vero Stanislaus Molendinator et sui successores unum denarium dare tenebuntur et erunt obligati. Non poterit etiam Stanislaus Molendinator, et sui successores, ipsum nostrum molendinum vendere aut commutare sine nostro et nostrorum successorum consensu et voluntate. Hoc tamen specialiter expresso, quod quando ipse Stanislaus Molendinator, aut sui successores invenirentur per nos aut successores nostros in aliquo culpabiles aut excessivi, extunc nos vel nostri successores, datis tredecim marcis Solidorum numeri Polonialis molendinatori pro tempore existenti, ipsum Molendinum redimere, tenere, habere, possidere, vendere et in vsus beneplacitos convertere sine quovis impedimento poterimus et omnimodam habebimus facultatem. Tenebitur etiam ipse Stanislaus Molendinator, et sui successores, nobis et nostris successoribus duos porcos de anno in annum in molendino servare et pabulare. Tenebitur insuper et ipse Stanislaus Molendinator, ac sui successores, antiqua edificia in Castro nostro Wladislaviensi reformare: postquam vero nos vel successores nostri nova edificia in Castro ipso, et alias ubilibet in Clave nostra Wladislaviensi, edificare voluerimus, extunc ipse Stanislaus molendinator et sui successores tenebuntur laborare in ipso edificio novo laborem valoris unius marce numeri polonialis. Et si deinceps voluerimus, ut in ipso laborarent novo edificio, extunc tenebimur eis, prout et alijs Carpentarijs conventis, peccunias pro eorum labore dare et solvere. Habebit etiam ipse Stanislaus Molendinator et sui successores unum ortum circa molendinum, quem sicut melius poterit pro

se reformabit. In quorum fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum, nostrum et Capituli nostri Vladislaviensis sigilla presentibus sunt subappensa. Actum et datum *Vladislavie*, feria tertia post festum trium Regum, anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo secundo, Capitulo generali tunc durante, presentibus ibidem Venerabilibus dominis: Nicolao de *Coszelec* preposito, Petro de *Lang* decano, Alberto de *Xansch* Scolastico, Jacobo de *Dominikowycze*, Johanne de *Vrancza*, Nicolao de *Przywyczerzino* decretorum doctore, Cristino de *Bovanthow*, Vyslao Kyelbassa de *Thymyenyecz*, Petro de *Rambino* et Nicolao de *Insula marie* doctore in medicinis ⁽³⁾, Prelatis et Canonicis Ecclesie Vladislaviensis presentibus et consencientibus.

⁽³⁾ *Tymienica* et *Bowentów* villae territorii et regionis Lanciciensis.

CCCCXXXV.

Toruniae, anno 1504 die 26 mensis Aprilis.

Alexander Rex privilegium a Premislao Duce Cujaviae et domino Wladislaviensi mellificatoribus villae *Barthodzieje* concessum, ratum esse jubet ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Actus humani qui vel denuo geruntur, uel antiquitus bene gesti per principes approbantur, facile e memoria labuntur, si literis non mandarentur (sic): proinde Nos Alexander etc. Significamus etc. Quia constituti personaliter coram nobis laboriosi Mathias Czasska et Gregorius Birch, suo et aliorum mellificatorum nominibus de *Barthodzieje*, exhibito privilegio infrascripto, pecierunt illud per nos confirmari, approbari et innovari. Cuius tenor sequitur:

In nomine domini etc. (*Sequitur privilegium anni 1298 vid. p. 149 Nr. CLIX.*)

Nos itaque considerantes privilegium preinsertum esse ex omni parte saluum, illesum, atque omni suspicione carens, illud de speciali gracia,

⁽¹⁾ E libro manu scripto *Metrica Regni dicto in Varsaviensi tabulario Regni Poloniae asservato*, et quidem Nr. XX p. 268 descriptum.

scienciaque nostris regijs, in omnibus eius punctis, clausulis, articulis, totoque eius tenore approbauimus, innouauimus et confirmauimus, approbamusque, innouamus et confirmamus presentibus. Ne autem de clausula illa *in districtu ville*, in huiusmodi privilegio posita, dubium aliquod deinceps oriatur, quemadmodum hactenus oriri solebat; nos per districtum ville non aliud intelligere volumus, quam granicies eius, quibus eadem villa ab aliis bonis siue nostris, siue hereditarijs est distincta et scopulis obsignata. In alijs omnibus et singulis clausulis, sic ut premissum est, ipsum preinsertum privilegium firmi ac perpetui roboris esse decernimus. In cuius rei etc. Actum *Thorunie*, feria sexta in crastino Sancti Marci, anno domini millesimo quingentesimo quarto, Regni nostri anno tercio. Presentibus ibidem reuerendis in Christo patribus, dominis: Vincencio wladislaviensis, Johanne poznaniensis, Luca varmiensis, Nicolao culmensis ecclesiarum episcopis; nec non magnificis: Joanne de *Tarnow* sandomiriensi et Ambrosio Pampowski siradiensi, et Joanne de *Dambrowka* culmensi palatinis, et alijs pluribus consiliarijs et baronibus Regni et terrarum nostrarum *Prussie*, fide dignis testibus ad premissa, sincere nobis dilectis. Datum per manus venerabilis Joannis de *Lassko* Regni Poloniae Cancellarij, sincere nobis dilecti.

SUPPLEMENTUM.

SUPPLEMENTUM. (*)

CCCCXXXVI.

Gnesnae, anno 1145 die 28 Aprilis.

Miecislaus dictus Senex, Dux Poloniae donationes monasterio Canoniorum Regularium beati Augustini *Trzemesnensi* ab antiquissimis temporibus factas refert, novasque addit ⁽¹⁾.

In nomine Sanctae et individuae Trinitatis, amen. Quoniam testimonio literarum gesta hominum maxime perpetuantur, idcirco necesse est actiones legitimas, quae memoria indigent, per scripti continentiam in notitiam transmitti posterorum. Noverint igitur universi praesentes et futuri: quod Nos Mesco, Dei gratia dux Poloniae, Patris nostri Boleslai illustris recordationis praesertim in eis, quae ad honorem Dei et nostram salutem, ac religionis augmentum facta esse cognoscimus, imitatores idonei fieri cupientes, Monasterium *Chermesense* ⁽²⁾ regularium Canoniorum ab ipso instauratum in

(*) Quas in hoc supplemento exhibemus tabulas, eae nonnisi ex apographis tum ab Illustrissimo Romualdo Hube J. U. D. olim Professore P. O. Universitatis literariae Alexandrinae Varsaviensis, postea Professore P. O. Universitatis literariae Petropolitanae, nunc autem Serenissimo Imperatori Russiae a consiliis, quae agitantur de rebus publicis, nobis lubentissime concessis, tum ex apographis, quae libris manu scriptis *Metrica Regni* dictis in Varsaviensi tabulario publico Regni Poloniae asservatis inserta inveniuntur, typis sunt descriptae. Dolendum est tamen, apographa haec minus accurate esse confecta; plurima enim in his tabulis occurrunt, quae legentes offendant.

⁽¹⁾ Ex apographo ab Illustrissimo R. Hube nobis concesso. In margine hujus apographi leguntur haec verba: „*Ex Orig. Arch. Regni*” unde patet archetypon hujus privilegii quondam in tabulario publico Regni Poloniae asservatum fuisse.

⁽²⁾ *Trzemeszno* Vid. superius tabula Nr. CCXXXVI p. 212.

nostram curam, pro ipsius ac nostra salute, suscepimus protegendum atque meliorandum. Itaque ad petitionem domini Praepositi Bernhardi ac fratrum suorum, donationes ducum ac militum Poloniae, quae ad honorem Dei et beati Adalberti martyris venerationem, Ecclesiae *Chermesensi* in subsidium ibi Deo servientium sunt collatae, dignum duximus suis vocabulis exprimendas: *Chermesno* cum hominibus et omnibus suis utilitatibus, videlicet cum venationibus indaginum ac pedicarum, cum lacubus, cum mellificiis, cum tabernis et hac libertate, quod nulli ad praesentiam nostram vel Castellani vel Palatini, vel alterius nostri iudicis citati tenentur respondere, nisi prius nostro sigillo speciali fuerint provocati; nostrosque venatores seu canes nunquam pascere cogentur. Homicidium si perpetratum fuerit inter homines ecclesiae, tota causa praeposito spectabit: si vero liber occiderit hominem Ecclesiae, caput pro capite reddet, aut paenae, quae *Powodctwo* dicitur, subiacebit. Si autem liberum occiderit homo Ecclesiae, actor *Powodctwo*, praepositus vero pecuniam in eo accipiet. Item *Polace* villa cum lacubus et omnibus suis utilitatibus; *Luben* lacus totus cum villa *Popielow*; *Welatow* lacus totus cum villa et tribus sortibus, videlicet: *Siedlicowo*, *Robakowo* et *Mislakowo*; *Camon* lacus totus cum duabus villis super jacentibus⁽³⁾. Donatio vero pia memoriae Patris nostri Boleslavi ducis: *Inowlodz* Ecclesia beati Egidii cum duabus villis, cum tabernis, cum theloneis per ipsum fluvium [in] *Predbor*, in *Sulugew*, in ipso *Inowlodz*⁽⁴⁾. Cum vero nos et frater noster Boleslaus, dux Masoviae et Cujaviae, conventum celebrassemus in *Quecisów* pro partium terminis, frater noster praefatus *Quecisów* suae ditioni cedere volebat, nosque nostro dominio redigere volebamus eandem, tunc Ducissa Salome a nobis, filiis suis utrisque, prece obtinuit, ut sibi eam conferremus, quod et fecimus: quam protinus Ecclesiae nominatae contulit, et

(3) *Polace* forsitan *Pałędzie* villa territorii Bydgosciensis, regionis Mogilnensis: *Lubin* villa et lacus ejusdem territorii et regionis; *Popielewo* villa et *Wilatowo* oppidum ibidem sita; *Siedlicowo* fortasse *Siedluchno* et *Mislakowo* forsitan *Mysłakowo* villae haud procul a superioribus locis positae, *Robakowo* non occurrit in propinquo in tabulis geographicis; *Camon* fortasse *Kamionek* villa in territorio Bydgosciensi, regione Mogilnensi ad lacum quendam sita.

(4) *Inowlodz* oppidum provinciae Masoviensis, territorii Rawensis, regionis Brzeżinensis; *Predbor*, hodie *Przedborz* oppidum provinciae Sandomiriensis, territorii Opocznensis, regionis Konecensis; *Sulugew* nunc *Sulejów* oppidum provinciae Calissiensis, territorii et regionis Petricoviensis. Haec tria oppida sita sunt ad fluvium Vistulam.

duas sortes ei adjacentes, scilicet *Oseycowo* et *Pustuino*, villam etiam *Cebat* cum foro ei accumulavit⁽⁵⁾. Nos quoque duces Mesco, Boleslaus, Casimirus hominibus in *Quecisów* degentibus omnem libertatem contulimus, eos ab omnibus tributis absolventes, videlicet a *Stroża*, a *Podworowe*, a *Naras*, a *Powolowe*, a Castri aedificatione, necnon ab expeditione. Dum vero apud *Gnesden* civitatem essemus, Mesco et Boleslaus et fratres nostri Henricus et Casimirus duces Capellam Sanctae Mariae apud *Lanciciam* in monte sitam, cum villa ipsius montis et villa in *Lubnice* cum hominibus *Zaklodici* et villa *Ostrów*, insuper molendinum per medium, et foralia, et theloneum post quinque fora, omnes vero tabernas in castro praeter decimam hebdomadam (sic), examinaromerum (sic), aquae et Caldarii, atque manuale ferrum, et capam in Cracovia ad magnum sale (sic), decimamque urnam celarii nostri in *Sarnou* pro remedio animae nostrae nostrorumque parentum dictae Ecclesiae jure haereditario ac perpetuo contulimus possidenda⁽⁶⁾. Salome quod [quoque] ducissa contulit *Wasnów*, forum cum tabernis et ecclesia ad supplementum salis praedictae ecclesiae; Comes Shebor contulit ecclesiam *Korczyn* cum duabus villis et omnibus suis utilitatibus; Comes Stoislaus contulit villam suo nomine vocitatum *Stoislave*; Comes *Mikora* contulit *Lesowo* prope *Waszniów*; Comes Nemirus contulit *Prawastów*; Comes Dirsierus contulit villam *Gassauam* et *Conratowo* cum lacu *Golse*, et cum omnibus suis utilitatibus; Comes Degno contulit *Othvecam* cum tribus lacubus, ita ut nullus in eis aliquid juris habeat; Comes Bernhardus contulit *Selewo* cum omnibus suis utilitatibus, Comes Sdislaus contulit duas villas et *Zolaków* cum theloneo et omnibus suis utilitatibus; Comes Trajanus contulit *Pilchutkowo* et *Grabonowo* cum clausura super *Vizlam*; frater ejus Janus contulit *Strzelno* cum omnibus suis utilitatibus; Comes *Włosto* contulit villam suo nomine vocitatum *Włostowo*, cum magna parte lacus *Gopło*; Comes Saulus contulit decimam Cellarii sui in *Koński*⁽⁷⁾. Dum vero Janus comes aedificasset ecclesiam ad honorem Dei

(5) *Quecisów*, nunc *Kwieciszewo* oppidum territorii Bydgosciensis, regionis Mogilnensis; villam *Cebat* frustra in locorum indicibus quaesivimus.

(6) *Lubnice* forsitan *Lubin* villa publica provinciae Masoviensis territorii, regionis et parochiae Lanciciensis; *Ostrów* procul dubio villa in eisdem provincia, territorio et regione sita; *Sarnou* fortasse *Sarnow* villa provinciae Cracoviensis, territorii et regionis Olkusziensis, parochiae oppidi *Bendzin* addicta.

(7) *Wasnów* sine dubio *Waszniów* oppidum provinciae Sandomiriensis, territorii et regionis Opatowiensis; *Korczyn* nunc *Nowe miasto Korczyn* oppidum provinciae Cracoviensis,

et beati Joannis Euangelisti (sic) in fundo ipsius Claustri *Cheremesensis* sequenti die beati Adalberti, Nos omnes duces, Mesconem, Boleslaum, Henricum, Casimirum una cum archiepiscopo et episcopis, totaque militia Poloniae ad eam dedicandam convocavit: qua sollemnissime dedicata dominus Archiepiscopus his decimis eam dotavit, videlicet: *Siracowo*, *Mirolavici*, *Selislavici*, *Ostrowith*. Comes vero Janus has villas contulit ecclesiae aedificatae: *Sirakowo* (sic), *Ostrowite*, *Janussowo*, *Chorelino*. Et quia castrum *Vissegród* tam ipse, quam uxor ejus Sulislava, a nobis habuerunt pro munere, de communi ducum licentia medietatem tabernarum, foralium, thelonei cum villa *Loscuno*, cum clausura super *Dbra* praefatae ecclesiae contulerunt⁽⁸⁾. Cui donationi interfuerunt duces, videlicet: Nos Mesco, Boleslaus et fratres nostri Henricus et Casimirus, Jacobus Archiepiscopus, Alexander Plocensis Episcopus, Joannes et Pejanus Cancellarii, comes Odolanus, Schebor, Saulus, Dirsieraus (sic), Zbiluth, Bogumilus, Degno, Montinus, Pacoslaus, Spichigneus et alii quam plures. Ne autem hae donationes a praefatis ecclesiis aliqua nocitura calumnia possint alienari, praefato Praeposito Bernhardo praesens scriptum dedimus nostri sigilli appensione roboratum. Datum in *Gnesden*, anno Dominicae incarnationis millesimo centesimo quadragesimo quinto, Inditione septima in Sancti Vitalis Martyris.

territorii et regionis Stopnicensis. Villae *Stoislave*, *Lesowo*, *Prawastów* frustra in indicibus locorum quaesivimus. *Gassawa* et *Conratowo* procul dubio *Gassawa* oppidum et *Komratowo* villa in M. D. Posnaniensi, territorio Bydgosciensi, regione Szubinensi sita. Villae *Othweca*, *Selewo*, *Zolakow*, non occurrunt in indicibus locorum; *Pilchutkowo* et *Grabonowo* procul dubio *Pikulkowo* et *Grabianowo* villae provinciae Mazoviensis, territorii Cujaviensis, illa regionis Brzestens, haec vero regionis Radziejoviensis, parochiae Lubaniae addicta; *Strzelno* sine dubio oppidum territorii Bydgosciensis, regionis Juniwladislaviensis; *Wlostowo*, de hac villa videatur superius tabula Nr. CCXXVI, anni 1318 p. 212. *Koński*, qui locus intelligendus sit sub hac voce, non constat nobis liquido.

⁽⁸⁾ *Siracowo*, *Mirolavici*, procul dubio *Sierakowo*, *Mirolawice* villae territorii Bydgosciensis, regionis Juniwladislaviensis; villa *Selaslavici* non occurrit in indicibus locorum; *Ostrowite* duae sunt villae hujus nominis, nempe: *Ostrowite trzemeszeńskie* et *Ostrowite prymasowskie* ambae territorii Bydgosciensis, illa Mogilnensis, haec vero Gnesnensis regionis; *Janussowo* forsitan *Januszkowo* villa territorii Bydgosciensis, regionis Szubinensis; *Chorelino* villa non occurrit in indicibus locorum; *Vissegród*, *Wyszogrod* castrum posteriori tempore sortitum est nomen *Fordon*, nunc oppidum in territorio et regione Bydgosciensi situm. Videatur inferius tabula anni 1349 a Casimiro Duce Stetinensi etc. data; *Loscuno* procul dubio *Łoskuta* villa territorii et regionis Bydgosciensis oppidi *Fordonensis* propria, *Dbra* idem qui *Brda* fluvius, per metathesis litterarum uti in *Łgda* et *Głda*, *Bydgoszcz* et *Bygdoszcz*, *Poleczywnieu* et *Koprzywnica* etc.

CCCCXXXVII.

Sine loco, anno 1230 (?).

Conradus Dux Masoviae et Cujaviae ecclesiae Wladislaviensi villam *Chelmce* restituit, villam autem *Kicko* eidem ecclesiae vendit⁽¹⁾.

In nomine Domini nostri Jesu Christi. Cum cursus temporis sit instabilis, et facta, quae in tempore fiunt, instabilia probentur, nisi scriptorum et sigillorum munimine sint roborata; hinc est, quod ego Dux Conradus haeres Mazoviae et Cujaviae, considerans dominam uxorem meam, villam quae *Chelmce* vocatur, suasu malorum hominum ab ecclesia alienasse, ipsius animae periculo compassus, meo consilio ipsam villam Michaeli Episcopo et Ecclesiae suae, cujus bonis fuerat conquisita, restituere maturavi; addidi etiam omnem juris plenitudinem, quam eadem domina in ipsa villa se possedissee asserebat. Commutationem autem, quam cum jam prefato episcopo de *Bancow* et de *Bantkow* feci, inviolatam conservari statui et villam *Wilcozice* [contuli] cum omni suo jure, exceptis duabus urnismellis, meo usui reservatis. Et quia alteram villam, quae *Kidsco* vocatur juxta *Chelmce*⁽²⁾ habui, ne aliquae molestiae ex ea episcopalibus erumpant, et ipsam jam dicto Episcopo et Ecclesiae pro quinquaginta marcis argenti examinati vendidi jure hereditario et perpetuo possidendam, cum rivulis et lacubus eidem villae annexis. Haec acta sunt hujusmodi testibus presentibus: duce Boleslao et duce Casimiro, Petro Episcopo Mazoviensi, Bogusa palatino, Johanne Lupi filio, Alberto Wladislaviensi castellano, Berewoldo praeposito, cancellario Wilhelmo, custode Petro, et Joanne scolastico, et coram pluribus ecclesiasticis et secularibus personis. Et ut hoc scriptum stabile et inviolatum permaneat, horum sigillorum munimine roboravi.

⁽¹⁾ Ex apographo ab Illustriss. R. Hube concesso.

⁽²⁾ Villae *Kicko*, *Bakowo*, *Batkowo* et *Chelmce* sitae sunt in M. D. Posnaniensi territorio Bydgosciensi et regione Juniwladislaviensi. *Wilcozice* fortasse *Witowice* villa ibidem sita. Ceterum de villa *Chelmce* videatur tab. Nr. XIV p. 11.

CCCCXXXVIII.

Drizinae, anno 1233.

Wladislaus Dux Poloniae monasterio *Kolbacensi* villas *Trebonem* et *Dobropol* cum stagno *Zovina* donat ⁽¹⁾.

In nomine sancte et individue trinitatis, amen. Ego Wlodizlaus, Dei gratia Dux Polonorum omnibus presens scriptum cernentibus salutem in Deo salvatore nostro. Munificentiam principum vitam condecet sustentare spiritualium, unde enim eis temporale subsidium, in eternis mansionibus perpetuum sibi procurant domicilium. Unde est, quod sancte Dei ecclesiae *Colbacensi* ⁽²⁾, et fratribus Deo famulantibus, ob remedium anime nostre contulimus hereditates has, scilicet: *Trebonem* et *Dobropol* cum stagno *Zovina*, et cum omnibus terminis et attinentiis suis, agris, pratis, pascuis, silvis cultis et incultis, aquis, stagnis, rivis, piscationibus, in semitis et in viis (?), et omni utilitate, quae est vel in futurum haberi poterit, nec non et ab omni decimarum vel cujuslibet servicii exactione liberae perpetuo possidendas. Ne igitur in predictis possit omnibus succedentibus temporibus prefatos fratres cujusquam malignitas jure debeat (?) inquietare, terminos predictarum possessionum propriis censuimus nominibus exprimendos. A *Tribenen* (sic) versus *Repelin* stagnum, quod dicitur *Stuke*, inde currunt in directum ad montem longum, qui adjacet *Tribenen*, abhinc super stagnum *Cartzke*, et sic per mediam paludem usque ad fossatum, quod est inter *Klukem* et *Rovin*, de fossato per pomiferas (sic). Inde recurrunt per stagnum *Brisina*, et sic ad rubum *Dyaducze*, de rubo super paludem *Smardin*, et sic per mediam paludem usque in *Glambok*: inde recurrunt in directum super monticulos *Suineromoguliz*, ab hinc usque ad rivulum *Rutniza*, qui fluit in *Ynam*, de *Yna* usque ad *Stuke*. Ut hec ergo nostra donatio, cum predictis possessionibus et suprascriptis terminis, rata et inconvulsa sepepredictis fratribus monasterii de *Colbas* per-

⁽¹⁾ Ex apographo ab Illustr. R. Hube concesso.

⁽²⁾ De monasterio *Colbacensi* cf. Codex Pomeraniae a D. C. F. W. Hassellbach, D. J. G. L. Kosegarten et F. Barone de Medem editus. Gryphiswaldae 1843. Tom I. p. 38 Nr. 33 et p. 149—152.

petuo perseverent, sigilli nostri appensione, cum testium subscriptione, presentem paginam roboramus. Testes: Premiszil, Bolizlaus, filii mei; dominus Hinricus abbas de *Luchna*, Baldewinus decanus Gnezinensis, Egidius prepositus sancti Georgii, Bogomil, Siaradus, Prebzlaus (sic). Quicumque hanc donationem violaverit, anathema sit, amen. Datum anno domini M^o CC^o XXXIII° in *Drizina*.

CCCCXXXIX.

Sine loco, anno 1235.

Casimirus Dux Cujaviae ecclesiae Wladislaviensi quasdam villas donat ⁽¹⁾

Anno Gratiae M. CC. XXXV. Domino Michaeli Venerabili Wladislaviensi Episcopo personatus Cantoriae, quo (sic) ad ipsius caruit tempora in Crusviciensi Ecclesia instituite; Nos Casimirus, Dei Gratia Dux Cujaviae salubria ipsius imitantes vestigia, dubia pro certis, villa pro pretiosis, caduca relinquimus pro aeternis: orationes (sic), quas jam dicta Ecclesia continuat, participium capere affectantes his, quae infra notantur, memoratum dono (sic) dotamus personatum, villa videlicet, quae vulgariter *Unome* nuncupatur, item decima nostrae araturae in *Muchow*, *Trebcowo*, *Borianowo*; item medietatem (sic) *Crusviciensium* Tabernarum, item decimum caseum apud *Scornichos*; adjicimus insuper quatuor boves, duas vaccas, herpicarium unum, sex jumenta, quae tota cantoris successio a suo suscipiet decessore. Ut autem in eis, quae ad salutem fiunt animarum, nulla quaeratur ambitio, scire volumus universos hujus paginae inspectores: nos nullum Jus patronatus praesentiendi (sic) videlicet aut consentiendi multoties dicto quaerere personatu, sed et nostris haeredibus paenitus denegamus; plenitudinem igitur praefato episcopo relinquentes, illud solum de gratia decrevimus obtinendum, quod tali vacante beneficio, liberum sit Nobis pro nostro vel episcopi sive aliquo (sic) de Crusviciensi Collegio preces porrigere, quorum (sic) tamen admissio vel Conclusio Episcopi ac Ecclesiae arbitrio relinquatur: decrevimus tamen, ut talis gratia vitae nostrae terminum non excedat.

⁽¹⁾ Ex apographo ab Ill. R. Hube concesso.

CCCCXL.

Sine loco, anno 1242.

Conradus Dux Cracoviae et Lanciciae attestatur ecclesiam Wladislaviensem jam inde ab antiquissimis temporibus villam *Zlotorya* possedissee ⁽¹⁾.

In Nomine Domini, amen. Nihil firmum vel stabile a modernis tenetur, nisi scripturae testimonio roboretur. Notum sit ergo universis praesentibus et posteris: quod Ecclesia Wladislaviensis ab origine mundi, tempore Patris et temporibus nostris *Zlotorya*, totum fluvium Vislae, quamdiu ejus durant termini, pacifice tenuit et possedit. *Coso(r)mino* ⁽²⁾ autem, quae villa fuit Cristini, quondam Palatini, in Wisla clausuram non habuit, sed totum fluvium Ecclesia Wladislaviensis jure haereditario inviolabiliter meruit pacifice possidere. Ut autem haec perpetua possessio Wladislaviensis Ecclesiae robur perpetuae obtineat firmitatis, Nos Conradus Dux Cracoviae et Lanciciae hoc instrumentum sigilli nostri munimine duximus roborare. Datum anno Gratiae millesimo ducentesimo quadragesimo secundo.

⁽¹⁾ Ex apographo ab Illustr. R. Hube concesso.

⁽²⁾ *Zlotorya* villa territorii Kwidzynensis (Marienwerder) regionis Thorunensis in propinquo fluviorum Vistulae et Drwęcae sita. *Cosormino* nomen villae corruptum esse videtur, in indicibus enim locorum non occurrit.

CCCCXLI.

Sine loco, anno 1242 die 1 mensis Octobris.

Conradus Dux Cracoviae et Lanciciae cum Henrico dicto de *Wida* Magistro domus Teutonicae in Prussia certa foedera init ⁽¹⁾.

Nos Conradus, dei gracia Dux Cracovie et Lancicie cum filiis nostris Bolezlao duce Mazovie, Kazimiro duce Cuiavie, et duce Samovito (sic) no-

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo tabularii privati Comitum Tarnowski in villa Dzikow in Regno Galicie conditi descripsit doctissimus Sławiński. Huic tabulae taeniolis pergamenis ap-

tum facimus universis: quod frater Henricus dictus de *Wida*, preceptor domus teutonice in Prussia (sic), accedente fratrum suorum consilio et consensu, inspecta quoque ordinatione olim celebrata inter dominum Episcopum Pruscie Christianum et fratres de domo teutonica et domino (sic) legato (sic) super diuisione terre *Lubeno* in hunc modum: quod tertia pars ei cedat et due ipsis fratribus; de hoc toto, quod ipsis contigit, cessit per medium filio nostro duci Bolezlao predicto, ut hac parte ipse et heredes sui sint contenti, et eam possideant cum suis utilitatibus in perpetuum pleno iure, hoc pacto, ut nos dux Conradus et alij filij nostri ultra istam portionem de terra iam dicta nichil nobis debeamus de cetero vendicare. Et quoniam Swantopolcus, dominus Pomeranie, multam sepe violentiam ipsis fratribus et eorum hominibus intulit, et amplius inferre conatur, hac necessitate coacti permiserunt nos et filios nostros contra eum bona fide adiuuare, quoad uixerit idem Swantopolcus, vel quousque satisfecerit ad iustitiam, vel ad amicabilem compositionem, quam eis consuluerimus acceptare. Nos etiam nullam ab eodem satisfaccionem pro grauaminibus nobis inflictis recipiemus, nisi eam, quam dicti fratres nobis secundum deum viderint expedire. Nec treugas aliquas cum ipso faciemus, nisi etiam pro communi comodo terrarum utriusque partis fuerint procurate. Post mortem autem eiusdem Swantopolci, nullius hominis ratione neutra pars sibi inuicem debet hostiliter aduersari; sed si quid inter nos exortum fuerit, quod possit discordiam seminare; vel per sedem apostolicam, vel compositores amicales sopiatur, et sic federa pacis inuiolabiliter conseruentur: nisi mandatum apostolicum obuauerit speciale. Quoniam autem prefati fratres nobiscum ad expeditionem conuenerint faciendam, nos personaliter cum filiis, vel saltim filij nostri ibunt ipsos pro nostris viribus adiuvantes. Et si castra cum eorum consilio edificare voluerimus, nobis, quod poterunt, adiutorium ministrabunt. Et si obsessum fu-

pensa sunt quatuor sigilla, quorum prius exhibet equitem equo insidentem digitis manus sinistrae falconem, uti conijcere licet, tenentem, in circuitu sigilli haec legi possunt: „*sigillum...cuiavie*.” In altero sigillo aliquanto majoris formae, cernitur eques insidens equo, pectus suum scuto contegens, in ambitu haec verba inscripta leguntur: „*s. bolezlai ducis mazowie*.” Tertium sigillum minoris formae, figurae ovatae, jam deletum; quartum paulo minoris formae, rotundum repraesentat S. Mariam cum infante Jesu mulo insidentem, mulus ducitur a S. Josepho, in circuitu haec verba leguntur: „*s. prioris dom. s. marie teut. in prusca*.” Quintum sigillum, quod inter reliqua in medio appensum erat, jam desideratur.

erit castrum, quod *budegosta* vulgariter nuncupatur, seu quodlibet aliud, quod eorum fuerit obtentum auxilio, tenebuntur pro suis viribus liberare. Si vero defectum eadem castra habuerint expensarum, eis secretos aditus, prout poterunt, procurabunt. Promiserunt etiam, quod, si serui nostri vel ecclesiarum seu quorumlibet aliorum, qui sub nobis sunt, ad terras eorum fugerint, reddantur nobis secundum jus sue terre; et nos eis faciemus idem similiter uersa uice. Et si liberi homines de terra nostra transire uoluerunt (sic), vel transierunt ad ipsos, ratum habemus. Promisimus autem, quod in hoc bello non capiantur pueri habentes minus quam XII annos, virgines et mulieres et etiam ecclesiastice persone, nec spolientur, nec etiam captiuentur. Ecclesie cymiteria et bona ecclesiarum nec in se, nec in hiis, que continent pro tempore, nullam sustineant lesionem: et hec promissio ab utraque parte est obseruanda. Promiserunt insuper nobis fratres, et nos ipsis, ut munitiones eorum nobis, et eis nostre, hac gwerra pateant perdurante, ita tamen, quod nulla partium per hoc aggrauetur. Promisimus vero fratribus memoratis, quod homines eorum tam per aquas, quam per terras in ducatu Pomeranie ab omni exactione thelonei perpetuo penitus sint immunes. In ducatibus vero aliis, in quibus principamur, antiqua thelonea obseruabimus: illud, quod forsitan denouo adiectum est, adimentes: et formam solutionis antique in scriptis expressam, eis debemus presentare, ut dubietas solutionis et indebite exactionis ulterius excludatur. Noua omnia telonea, que, postquam dicti fratres ad Prusiam venerunt, sunt statuta, omnino cessabunt. Peregrini et alij homines liberi Prusiam intrantes, sine solutione thelonei pertransibunt. Ut autem discordiis ianua precludatur, in hoc utraque parcium concordauit, quod *Wizla* terrarum metas diuidat usque ad *Premezlauam* (sic) et *Premezlaua* ulterius influens salsum mare, ita, ut ipse aque per medium diuidantur. Verum quia fidem seruanti fides debet ueraciter observari, Samborium et Ratiborium, dominos partis Pomeranie, qui fidem fratribus tenuerunt in possessione nunc habita, et illa, quam a fratre uiolento (sic) negatam iure diuisionis percipere debuissent, contemplatione eiusdem fidei nullatenus impetemus, sed illesos uolumus conseruare: nisi suis, que fecerunt fratribus, presumpserint pollicitis obuiare. Ut igitur supradicte compositiones, promissiones et pactiones robur firmitatis perpetue sorcian-
tur, adiunximus, quod, si aliqua parcium compositionibus et promissionibus

supradictis noluerit contraire, ipso facto vinculo excommunicationis sedis apostolice sit ligata Et si infra IIII ebdomadas ammonita contumax extiterit, in penam sue transgressionis careat alterius partis promissis et obligatione: a propria tamen obligatione nequeat resilire, et nichilominus excommunicationis laqueum non euadat, quousque emendam prestiterit competentem. Is autem, qui non maliciose quicquam neglexerit de promissis, si infra IIII ebdomadas non emendauerit, ulterius penis subiaceat prenotatis. Actum anno gracie M° CC° XLII°, kalendis octobris, indicione XV^a, hiis testibus annotatis: domino Mychaële Cuiauiensi Episcopo, Helwico Abbate sancti Godhardi (sic), Volimiro Cancellario ducis C(unradi), Andrea Cancellario ducis B(olezlaui), Petro Cancellario ducis K(azimiri), Bogusa Castellano Cracouiensi, Ztiborio palatino Lanchiciensi, Witegone castellano Plocensi, Criuosudone uenatore et aliis multis, qui tunc aderant. Ad maiorem vero rei euidenciam, presentem paginam nostris et Episcopi Cuiaue et preceptoris (sic) Pruscie sigillis fecimus communiri.

CCCCXLII.

Sine loco, anno 1250.

Samborius Dux Pomeranie attestatur, se Mathiae Episcopo Wladislauiensi villas
Milobadz, Zarnomino, Rudawa, Kleczewo et Wyszyno vendidisse ⁽¹⁾.

In nomine Patris et Filii et Spiritus sancti, amen. Nos Samborius, Dei Gratia Dux Pomeranie, Dominus de Lubiszew, universis praesentem paginam inspecturis salutem et omne bonum. Videmus hisce temporibus propter pravam hominum intencionem et corruptam, tantum eos lucris terrenis intendere, quod par in parem, major in minorem insurgit, ut unusquisque bona alterius, Dei timore postposito, sibi occupet et usurpet. Idcirco quod actui piissimo erga nos extito (sic) aliqua a nostris successoribus posset exoriri calumnia, vel etiam facti obliuio processu temporis aliquod perperam ipsis perpetrare suggerat: id, quod rite et rationabiliter facimus in ipsorum anima-

⁽¹⁾ Ex apographo ab Ill. R. Hube concesso.

rum grave periculum et venerabilis patris Mathiae Episcopi Vladislaviensis et suae Ecclesiae non modicam laesionem: ea, quae gessimus et quae memoratus venerabilis pater Episcopus erga nos agere dignatus est, subsequenter duximus annotanda, et haec eadem nostri sigilli munimine roboranda. Noverint igitur tam praesentes, quam futuri: quod nobis gravissima paupertate depressis, et quasi in exilium propulsis, dictus Venerabilis Pater Episcopus, motus erga nos consueta clementia, trecentas Marcas argenti Polonicae ponderis contulit pro Villis subscriptis, videlicet: *Milobądz*, *Zarnomino*, *Rudawa*, *Kleczevo*, *Wyszyno*, quod tenuit Episcopus de nostra gratia, *Wyszyno*, quod tenuit miles Falco, tertio (sic) *Wyszyno*, qui (sic) cessit Domino Episcopo pro decimis cum Castellania de *Goraczyn*, cum earundem pertinentiis universis, quas ei et Ecclesiae suae venditionis titulo cum omni jure, proventibus spiritualibus et temporalibus in perpetuum libere ac pacifice contulimus possidendam (sic). Et si contingat fortassis, quod easdem villas aliquis impetat aliquo modo bona fide, ipsi easdem ab omni impetitione absolvere (sic), et ab omni violentia deffensare (sic). Datum anno Domini M. CC. L. Pontificatus Domini Innocentii Papae quarti anno septimo.

CCCCXLIII.

Kłobiae, anno 1252 die 30 mensis Junii.

Casimirus Dux Cujaviae villam *Dobrzejowice* Michaëli Episcopo Vladislaviensi vendit ⁽¹⁾.

Noverint universi: quod nos Casimirus, Dei Gratia dux Lanciciae et Cujaviae, venerabili patri Domino Michaëli, Dei Gratia Ecclesiae Vladislaviensis Episcopo villam nostram *Dobrzejowice* ⁽²⁾ nuncupatam pro octoginta quinque marcis argenti jure haereditario vendidimus, nec non successoribus ejus perpetuo possidendam. Ita, quod ipse et ejus successores infra terminos dictae villae et sylvarum de *Zgomulq* versus *Lsidam*, *Milino*, villas comitis Svantoslai, et *Mlyn*, villam comitis Bogusze, descendantium, sal, au-

⁽¹⁾ Ex archetypo ab Ill. R. Hube concesso.

⁽²⁾ *Dobrzejowice* villa provinciae Plocensis, territorii et regionis Lipnensis.

rum, argentum, cuprum, plumbum, ferrum et omnis generis metallum, falcones, venationes omnium bestiarum et alia omnia jura, quae nobis in praesenti competierunt, et in futurum nobis vel nostris successoribus competere potuerint, pacifice et sine omni possidebunt contradictione. Incolae etiam praefatae villae ab expeditione, et omnium castrorum munitione, ab omnibus venationibus, a falconarijs, pistoribus, lagenariis, *Powoz*, *prewod*, *podwo-rowe*, *podymne*, a diversis solutionibus, gravaminibus et omnibus servitutibus, quocunque vocabulo censeantur, liberi et immunes permanentes, coram nobis et nostris successoribus, quibuscumque aliis iudicibus, pro quacunque citati causa, minime comparebunt, sed tantum nominati Episcopi et ejus successorum vel eorum beneficiorum (sic), quos (sic) iidem eis proposuerint, audient iudicia, et ipsorum mandatis et servitiis inhaerebunt. Obtinuit insuper nominatus Dominus Episcopus a nobis pro praedicta summa pecuniae, quod in Sylvis de *Skomulq* descendantibus, infra metas villarum nominatarum constitutis: in quibus incolis ipsarum capreolos, lepores, mardures, asperiolos, quibusdam instrumentis, sed omnino sine canibus licet venari: cum ejus vel successorum ipsius venatores ipsis adventum suum ratione venationis excedere [?incidere] nunciaverint, omnia de praefatis sylvis abjacent (sic) instrumenta tamdiu, quamdiu iidem venatores discesserint de eisdem. Et si praefati Domini Episcopi aut successorum ipsius venatores: interea quando venantur in aliqua istarum sylvarum: aliquod novum invenerint instrumentum, quo vel aliquae ferae capi, vel canes possunt laedi; villani, in quorum sylva repertum fuerit, in eadem poena, quam etiam nobis tenentur persolvenda, saepe dicto Episcopo vel ejus successoribus tenebuntur. Cum autem ejusdem Episcopi vel successorum suorum venatores in toto districtu villae *Dobrzejovicae* (sic), et in praedictis sylvis cujuslibet generis bestiam inventam insequentur, quocunque extra limites dictae villae et nominatarum sylvarum fugerit, eam licite insequentur. Ut autem haec omnia a nobis vel a nostris successoribus plene et inviolabiter observentur, praesentem paginam sigilli nostri munimine duximus roborandam. Actum in *Kłobia* (sic) ⁽²⁾, Anno Gratiae M. CC. LII. In crastino Apostolorum Petri et Pauli.

⁽²⁾ *Kłobia*, villa provinciae Masoviensis, territorii Cujaviensis, regionis Brestensis.

CCCCXLIV.

Dobrini, anno 1252 die 29 Septembris.

Casimirus Dux Cujaviae et Lanciciae villis Opoki et Sędzin quasdam immunitates largitur ⁽¹⁾.

In nomine Sanctae Trinitatis, amen. Quoniam ea, quae aguntur in tempore, simul cum tempore dilabuntur, nisi testimonio literarum fuerint perennata; inde est, quod nos Casimirus, Dei gratia Dux Cujaviae et Lanciciae notum facimus, tam praesentibus quam futuris: quod ob amorem Dei, et remedium peccatorum nostrorum, nec non intuitu dilectionis, quam circa venerabilem patrem nostrum dominum P(etrum) plocensem Episcopum semper habuimus et habemus; eandem liberalitatem, quam bonae memoriae Dux C(onradus) pater noster villae Plocensis ecclesiae, quae *Opoky* dicitur, contulit: sicut in privilegio ipsius continetur: conferimus eiusdem ecclesiae villae, quae *Sandzyno* ⁽²⁾ nuncupatur, in Ducatu Cujaviae constitutae, a *powoz*, vacca, *podworowe*, solutione *stroze*, aliisque angariis sive perangariis tam praedialibus quam personalibus absolventes. Statuimus etiam, ut homines praedictarum villarum, *Opoky* videlicet et *Sandzyno*, solummodo ad praesentiam Principis, cum in districtu Cujaviae fuerit, provocentur, et a solo Principe judicentur. Actum in *Dobrzyn*, anno Incarnationis Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo secundo, tertio kalendas octobris.

⁽¹⁾ Ex apographo ab Illustr. R. Hube concesso.

⁽²⁾ *Sandzyno*, hodie *Sędzin* villa in provincia Masoviensi, territorio Cujaviensi, regione Radziejewiensi sita. *Opoki*, villa territorii Bydgosciensis, regionis Juni-wladislauensis, M. D. Poznaniensis.

CCCCXLV.

Sieradiae, anno 1252 die 7 mensis Octobris.

Casimirus Dux Cujaviae et Lanciciae villis Episcopatus Wladislaviensis varia privilegia largitur ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Quia soli divinitati convenit in nullo deficere et omnium memoriam habere, ideo conditionis humanae fragilitas artificio

⁽¹⁾ Ex apographo ab Illustr. R. Hube concesso.

sibi remedium quaesivit, in quo vigor fabricae naturalis opificis voluntate defecit; sic igitur, quod agit in tempore, cum evolutione temporis a memoria evanescat, apicum characteribus solet conterminari (sic). Quamobrem praesentibus et futuris, praesentem paginam inspecturis, innotescat: Quod nos Casimirus, Dei gratia Dux Cujaviae et Lanciciae, zelo charitatis accensi, in praesentia venerabilium patrum: Fulconis, Dei gratia Gnesnensis Archiepiscopi et Thomae, eadem gratia Vratislaviensis Episcopi, controversiis inter nos ex una parte et venerabilem patrem Michaëlem, Divina dispositione Vladislaviensem Episcopum, exortis ex altera, in quos superioribus (sic) et libertatibus (sic) Ecclesiarum et Ecclesiasticorum praediorum concorditer et communiter compromisimus, talis inter nos et jam dictum Episcopum compositio intervenit: ut videlicet ipsa civitas Cathedralis *Vladislavia*, quantum territorium canonicorum occupat, omnino sit libera a *Powoz* et *przewoz* etiam militari, *Podymne*, *podworowe*, *Stroza*, a procuratione venatorum et falconariorum, a Lagenariis et a Pistoribus, et generaliter omnibus servitutibus et juribus Ducalibus, et castra (sic), quocunque nomine censeantur, exceptis venationibus castrorum (sic) infra suos terminos tantum: et quod incolae civitatis coram nullo alio respondebunt, praeter ducem vel dominos ipsorum, liberi a castri aedificatione et omnium (sic) expeditione, praeter terrae defensionem, si forte aliquis exercitus terminos Cujaviae invaserit. Canonici etiam ejusdem civitatis hoc recognoscimus: quod ad ipsos Theloneum pertinet a foro (sic) *Zgovendiae* usque ad villam, ubicunque fluvius *Zgovendia* transeat; ad quos etiam dicimus pertinere *Targowe* de eadem *Vladislavia* cum Theloneo navium per Vislam ibidem transeuntium. Villis autem ejusdem Episcopi, nec non praedictae Vladislaviensis et Crusviciensis, Ecclesiarum, antiquis, hoc est ante ingressum nostrum in ducatum Cujaviae acquisitis, quas ad differentiam novarum inferius duximus annotandas et earum incolis hujusmodi tribuimus libertatem: quod omnes adscripti (sic) tantum Episcopi servitio et ipsius judicio sint deputati, ita, quod ad nos vel nostra servitia aut solutiones, quibuscunque nominibus censeantur, nullum habeant respectum: eo dumtaxat excepto, quod super haereditatibus coram solo Duce respondebunt, liberi autem homines easdem villas antiquas inhabitantes a *Powoz*, *Naraz*, *Podworowe*, *Podymne*, *Stroza*, a custodia Equorum, a procuratione falconariorum et falconum, a decoctione et evectione

potus nostri et ab aliis omnibus servitutibus, qualitercunque nominentur, debent esse immunes, praeter quod *Prewox* (sic) ducent militare et venatores nostros, qui *Iscarae* [*Ishacze*] nominantur, ac venatores castrorum (sic) more militari recipient; sed si ipsos Venatores ad aliquam talium villarum pro nocturno declinare contigerit, solo foeno erunt contenti, et semel in anno recipientur. Pistoires etiam in transitu nostro recipient et panem apud ipsos factum deducunt vel ad stationem ducis vel ad ejus proximam villam, prout eis commodius videbitur: qui etiam liberi incolae earundem villarum a nemine judicabuntur, praeter ipsorum dominos, et ipsum ducem, qui fuerit pro tempore, et Castellanorum, in quorum fuerint districtu, personas: itaque nec coram ipsorum iudicibus citati respondebunt; et si quis alius ipsos judicare praesumpserit, nos iudicium pronunciamus esse nullum. Ad exercitum autem iidem liberi homines, quotiescunque nos omnibus aliis publicam fecerimus expeditionem, et non aliter, venire tenebuntur: eis exceptis, sine numeri praefinitione, qui in negotiis vel servitio Episcopi remanserint; in quo casu credetur fideliter Procuratori ipsius Episcopi: ab huiusmodi etiam expeditione licere (sic) Praepositi (sic), Decani, Cantores et quaelibet aliae personae (sic) dictarum Ecclesiarum de hominibus liberis pro suis servitiis, quilibet sex, et simplex Canonicus tres impune retinebunt. Qui etiam homines liberi dictarum villarum ad duo castra nostra *Bidgoszczam* et *Wysogrod* edificanda sive reparanda venire tenebuntur, ita tamen, quod simul tam Episcopi, quam dictarum Ecclesiarum homines duas tantum Stubellas aedificabunt vel reparabunt, et similiter sub eisdem stubellis fossatum, nec omnes venire tenebuntur, dummodo opus competenter et tempore opportuno perficiatur, nec alias stubellas vel fossatum reparabunt ipsorum integris remanentibus (sic), quas etiam lapidibus vel lateribus, dummodo velint, ipsis liceat aedificare. Clericis autem dioecesis Vladislaviensis et omnibus aliis nos hoc jus in perpetuum recognovimus, quod nec a nobis nec ab alio quocunque iudice saeculari, praeter patrimonium, debeant iudicari, etiamsi eorum mandato aliqua fecerint, per quoscunque Laicos commissa, in quo casu nec ipsi Laici debent iudicari, cum Clerici de ipsorum, ut diximus, mandato ea, pro quibus Laici convenerunt, in iure confitebuntur esse admissa; sed Laicis absolutis, clerici ad suos iudices remittentur, coram quibus si suspecti fuerint, jurabunt, quod maliciose eosdem Laicos a suis iudicibus non excipiunt. Pro-

misimus etiam bona fide, quod nec per nos, per aliumve impediemus vel impediri permittemus, quominus dicto Episcopo et ejus Clericis liceat libere vendere, ducere ac in villis nostris et aliorum quorumcunque locare decimas, ad ipsos pertinentes, sive de eis aliter, prout eis placuerit, ordinare; et impeditores, cum fuerimus super hoc requisiti, compescere: recognoscentes decimam monetae eidem Episcopo pertinere, sic ut crescente moneta, crescat et decima; in cujus exactione promissimus nos Episcopo assistere, quoties per ipsum fuerimus requisiti. Concessimus etiam, ut quilibet Clericus et Laicus suum patrimonium in Ecclesia quocunque modo vel titulo, sive moriens sive sanus, possit transferre, a nobis vel nostris successoribus licentia nec habita nec petita: jure tamen Ducali pristino eisdem remanente: hoc tamen nobis denunciare tenentur, non ut impediamus, sed potius, quod ab ipsis factum est, approbemus et acceptemus. In cujus rei signum, *Kobylnicam* ⁽²⁾ villam Raschonis, quondam Canonici Vladislaviensis, Ecclesiae restitimus Vladislaviensi: et recognoscimus libere et in perpetuum eidem Episcopo et ipsius successoribus jus venandi in omnibus sylvis et in aquis tam castorum, quam etiam aliarum bestiarum, cujuscunque generis, infra limites de *Złotoria*, de *Ciechocin* et de *Radaz* [*?Radcz*] constitutis. Similiter et in *Wince* jus venandi castores, et in lacu *Smentche* et parvo fluvio de ipso descendente, qui *Lubchora* appellatur: concedentes eidem Episcopo et suis omnibus jus piscandi in omnibus ipsorum fluviiis: Quantum autem de (sic) ⁽³⁾ Castellania de *Wolborz*, quae ad ipsum Episcopum pleno jure pertinet, recognovimus et promissimus, quod omnem libertatem et omnia jura, quam (sic) bonae memoriae Illustris Dux Conradus Noster pater eidem Episcopo et Episcopatu suo de nostro consensu concessit, plene et fideliter conservare; et specialiter recognoscimus, quod in tota Castellania de *Wolborz*, etsi villa fuerit ducalis, vel militis, vel cujuscunque alterius, vel specialiter in sylvis de *Siroslave* ⁽⁴⁾

⁽²⁾ *Kobylnica*, nunc *Kobelnica* villa territorii Bydgosciensis, regionis Juniwladislaviensis, M. D. Posnaniensis.

⁽³⁾ De *Złotoria*, *Ciechocin*, *Raciaz*, *Wieniec*, et aliis hereditatibus in hac tabula allatis jam supra saepius memoravimus; minime itaque nobis necesse videbatur eas hic in notis repeti. Ceterum nomina hereditatum adeo passim sunt corrupta, ut nonnunquam difficile sit coniectura assequi earum hodierna nomina.

⁽⁴⁾ *Siroslave*, nunc *Sierosław* villa provinciae Calissiensis, territorii et regionis Petricoviensis.

sibi soli liceat venari castores et bestias cujuscunque generis. Nomina autem villarum antiquarum praedicti Episcopi haec sunt: *Smorche, Osolsko, Tarnowo, Duszowo, Lanscho, Chorne*, medium Molendinum *Parchane, Bro-dnia, Ostruscowo*, pars de *Muryńów, Chlewiszcza, Przybysław, Straszewo, Mleczkowo, Turno, Radciz, Psarewo, Sokółowo, Lubomino, Otluczyno, Se-liwo, Złotorya, Ciechocino, Brzezne* cum Castoribus, *Grabkowo, Soluca, Parki, Krychy, Wogchonis, Logowo*, Piscatorum sors in *Dalkow, Umare, Modrzekowo*, sors in *Culmo* Archiepiscopi, *Kucierz, Unomo*; Ecclesiae Vla-dislaviensis haec: ipsa *Vladislavia*, in qua Ecclesia Cathedralis sita est, pro-ut ad Canonicos ejusdem Ecclesiae noscitur pertinere, *Kureszyno, Lopa-schyno, Sewerscho, Niestogłow, Chomunowo* cum sorte et *Zdunow* ei adjacen-ti, *Chrosłino, Brzezno* villa, quae est juxta *Nachonow, Sachowo, Kółuda, Popowo, Smolsko* Ecclesiae, *Sikorów, Sobota, Bordcalewice, Niemcze, Kempa*; Crusviciensis autem ista: *Crusvicia* ipsa circa Ecclesiam, prout termini ipsorum Canonicorum protenduntur, *Pęczkowo, Bacharcie, Iszyno, Talino*, duae sortes apud Pistores *Stawencino*, in *Radciz*, villa S. Petri, *Krosino, Gora, Tupadla, Podole, Dąmbrowa*, insuper sors juncta villae Archiepiscopi juxta *Radziejow, Konaszewo*, sors Decani in *Mutin, Obora*. His igitur villis et earum Incolis nos pro nobis et succesoribus nostris liber-tates et jura supra dicta in perpetuum donamus. In aliis autem villis, quas idem Episcopus vel dictae Ecclesiae in praesenti possident, vel in futurum justis titulis acquirant, iura Ducalia, qualia nobis prius in ipsis competierunt, per omnia reservamus. In memoriam igitur gestorum, praesentem literam cum praedictorum venerabilium patrum dominorum: Fulconis, Dei gratia Archiepiscopi et Thomae Episcopi Wratislaviensis, et nostro, nec non et praefati Domini Mathiae Vladislaviensis Episcopi sygillis duximus munien-dam. Acta sunt haec anno incarnationis Dominicae M. CC. LII. nonas (sic) Octobris in Domo fratrum Praedicatorum in *Sieradz*. Praesentibus: Nicolao Praeposito, Egidio Decano, Magistro Iacobo Cantore, Alberto Ar-chidiacono, Stephano Custode, Petro, Benedicto, Nicolao, Canonicis Vla-dislaviensibus; Volimiro Praeposito, Rogdero (sic) Decano, Henrico Archidiacono, Alberto custode, Sandislao, Canonicis Crusviciensibus; Magistro Ni-colao Scholastico Cracoviensi, Rynaldo Calisiensi Archidiacono, Mscivo-gio Lanciciensi Archidiacono, Stephano Canonico Vladislaviensi.

CCCCXLVI.

Sine loco, anno 1257 die 2 mensis Januarii.

Casimirus Dux Lanciciae et Cujaviae villis *Chelmce, Rydsko, Lubocin, Zakrzewo, Orle, Witowo, Byczyna, Straszewo* **certas immunitates largitur** ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Notum sit universis tam praesentibus quam futuris, hanc paginam auditoris sive visuris: quod nos Casimirus, Dei gra-tia dux Lanciciae et Cujaviae, ob amorem et reverentiam omnipotentis Dei ac Beatissimae Mariae Virginis, in nostrorum remissionem peccatorum villis nostris videlicet: *Chelmce, Rydsko* [?Kydsko], *Luboczina, Zakrzewo, Orle, Wi-towo, Byczyna, Straszewo*, quae quondam fuerat *Sbiluti, Jakdonow* [iam vero nunc] Ecclesiae Vladislaviensi pertinentibus, hanc mere et liberaliter in perpe-tuum contulimus libertatem, scilicet: quod nunquam in eisdem villis Medonis, Cerevisiae et cujuslibet potus Nostri et (sic) Braxatores et panum Nostrorum Pistores suas faciant Stationes, nec in hoc servitio dictarum villarum colonos ulterius molestabunt. Et quia probationum copia saepius subtrahitur et veritas occultatur, praesens scriptum in hujus rei testimonium, sigilli nostri munimine duximus roborandum. Datum (sic). Praesentibus Fratribus: Simone Custode, Benedicto Gvardiano Domus in Junivladislavia Ordinis Fratrum minorum, et aliis quam pluribus viris probis et honestis. Anno domini M. CC. LVII. in Crastino Circumcisionis Domini.

⁽¹⁾ Ex apographo ab Illustris. R. Hube concesso.

CCCCXLVII.

Gelgart, anno 1257.

Swantopelcus Dux Pomeraniae conventui sacrarum virginum *Sarnowicensi* **villam** *Wir-koczino* **donat** ⁽¹⁾.

In nomine sancte et individue Trinitatis, amen. Ego Swantopoltus (sic), Dei gratia dux Pomeranie omnibus Christi fidelibus presentia visuris salu-

⁽¹⁾ Ex confirmatione Regis Sigismundi anni 1526, libro Metrica Regni N. 42. p. 98. inserta.

tem in perpetuum. Quoniam indesinenter contra bonitatem pugnat malicia, et emulatio aduersarij per callida fraudis sue commenta sancte conuersacionis insequitur studia; justum est pie uiuentibus principum adesse presidia, ne cuiuslibet temeritatis incursus a proposito eos auocet, aut robur, quod absit, sacre religionis infringat. Hinc est, quod scire cupimus presentes et posteros universos: quod nos contulimus domino Abbati de *Olüa* et Conuentui monialium in *Sarnowicz*, Cisterciensis ordinis, villam, que dicitur *Wircooczino*, ultra stagnum predictarum monialium, quod *Pezniza* dicitur sitam, pro anime patris mei remedio et uxoris mee ac liberorum nostrorum: cum consensu fratris nostri Raciborij et filiorum nostrorum Mistwui et Warzlaui: cum omnibus utilitatibus suis, que nunc sunt vel in posterum haberi poterunt sub terra vel super terram in aurifodinis, argentifodinis, plumbicidinis siue salinis: si in prefata hereditate reperta fuerint: cum agris, pratis, pascuis, siluis, nemoribus, aquis, molendinis, piscacionibus, tabernis, quibuslibet venacionibus, mellificijs, cum omni prorsus proprietate ac juris integritate, iudicio uidelicet maiori et minori in vijs et semitis; nec ullus iudicum nostrorum eis aut hominibus eorum molestus sit in ullo negotio, sed liberi sint ab omni exactione, que nunc est vel suboriri poterit in futurum. Insuper addimus eis liberam potestatem in salso mari piscandi rumbos, esoces, vel alios quoscumque pisces, quibuslibet retibus vel instrumentis. Staciones eciam, que sunt vel haberi poterunt in terminis ipsorum a *Lippowa* uidelicet usque in *Sosnam goram*, cum omni iure, et prouentus allecum de nauibus in eisdem stacionibus allec capientibus, ac eciam alias quascumque utilitates siue lapidum, siue aliarum quarumcumque rerum, que per appulsionem ventorum in predictis terminis proyenerint, sepedictis monialibus libertate perpetua conferimus et donamus. Insuper hominibus earum quoslibet pisces capiendi infra terminos prescriptos, sic[ut?] ipsis complacuerit, liberam concedimus facultatem: alias vero extra terminos ipsorum (sic) iuxta consuetudinem communis terre piscabuntur. Preterea, ut prefata domus *Sarnowicz* specialis privilegio gaudeat libertatis, omnes colonos et seruitores, res et naues ipsorum (sic) in omni dominio nostro a solutione thelonei decernimus fore exemptos. Ut ergo hec rata et inconvulsa predictis monialibus in *Sarnowicz* (sic) perpetuo permaneant, sigilli nostri appensione, cum testium subscripcione, presentem paginam roboramus. Testes sunt: Mistwui et Warzslaus filij nostri,

dominus Sion, Andreas et Woczech sacerdotes, Raslaus palatinus, Michaël subcamerarius, Nicolaus subdapifer et alii quam plures fide digni. Datum et actum in *Gelgart*, anno domini millesimo ducentesimo quinquagesimo septimo.

(Confirmatio vero præcedentis tabulae haec est):

Sigismundus, etc. Ad perpetuam etc. Manifestum facimus tenore presentium etc. Quia cum inter cetera (sic) ministeria, ad que divina providencia mortalibus regna et principatus constituit, hoc non postremum esse arbitramur, ut ipsius Dei creatoris timor et reverencia ante omnium oculos statueretur (sic), cuius cultus et religio ubique sancta conservaretur (sic); ac ijs iustum non deesset tutamen, quos a mundana conversacione segregatos, ad Dei iugem famulatum ecclesiastica auctoritas mancipavit: hinc nos quoque memores functionis nostre, in quam nos regnorum autor vocavit, religiosis locis in Regno nostro pie conservandis, ac ab omni iniuria tutandis sedulum apponere solemus solliciti officij studium. Inter que monasterium et conventum virginum sanctimonialium in *Sarnowicz*, Cysterciensis ordinis, in Terra nostra Pomeranie situm tanto magis graciosoprosequimur affectu, quod in hac ecclesie turbacione, que Terras nostras Prussie indignis afflixit modis, ipse virgines inconcusse fidei, et sacre perseverancie exemplum singulare omnibus extitere; quas propterea, nec non ob honestum, quod alias quoque meruerunt religionis nomen, cum toto earum conventu et monasterio, earumque bonis et subditis universis, in nostram et successorum nostrorum Regum Polonie accepimus protectionem specialem, mandantes omnibus palatinis, dignitarijs et officialibus nostris per universum Regnum et dominia nostra, ut ipsas virgines, res, bona et subditos earum, quociens opus eis fuerit, ab iniurijs, violencijs et molestacionibus quorumvis hominum auctoritate nostra deffendant, non permittendo eas in suis juribus, privilegijs aut libertatibus a quoquam indebite turbari. Cum autem pro parte earundem virginum exhibitis nobis cuiusdam privilegij super villa (sic) *Wircooczino*, in districtu Lauburgensi sita, originalibus literis, supplicatum nobis fuisset, ut illas, ob vetustatem et incautam custodiam, iam in aliqua parte situ corrosas, exemplari, renoua-

rique faceremus, ac ipsius monasterij indemnitati prospicere, ne, pereuntibus documentis, jura etiam dicti monasterij periclitari contingat, ex regia benignitate dignaremur; Nos hac quoque in re commodis dicti monasterij faventes atque hijs, quae ad conservacionem jurium eius pertinent, libenter intendentes, prefatas privilegij literas in nostra presentia diligenter conspici, reviderique fecimus, ac subinde tam in scriptura, quam in sigillo, absque omni suspicione repertas sub harum nostrarum literarum testimonio exemplari, fideliterque transsumi iussimus, decernentes illarum exemplo, de verbo ad verbum presentibus inserto, eandem fidem, quae ipsis literis debetur, ubique habendam esse. Ipsarum igitur literarum verba sic se habent:

(*Hic sequitur ipsa tabula.*)

Nos itaque integritati dictarum literarum earumque vero tenori hijs inserto testimonium prebentes, nostram etiam regiam illis apponimus auctoritatem. Datum in civitate nostra *Gedanensi*, feria tertia post festum sanctorum divisionis apostolorum proxima, anno domini M^o. D. XXVI. Regni vero nostri vigesimo. Presentibus reverendis in Christo patribus dominis: Petro de *Thomycze* Cracoviensi, Regni nostri Vicecancellario, Mathia de *Drzewicza* Wladislaviensi, Joanne de *Lathalicze* Poznaniensi, Mauricio Varmiensis, Andrea Crzicio Przemisliensi, Joanne de *Conopath* Culmensi, Episcopis; nec non magnificis, generosis et venerabilibus: Cristofero de *Schydlowiecz* Palatino et Capitaneo Cracoviensi, ac Regni nostri Cancellario, Stanislao de *Koszyelecz*, Poznaniensi et Capitaneo Marienburgensi, Andrea de *Thanczyn* Sandomiriensi, Jeronimo de *Lassko* Siradiensi, Nicolao de *Coszyelecz* Calissiensi, Georgio de *Baysen* Marienburgensi, Joanne de *Lusianis* Culmensi, Georgio de *Conopath* Pomeranie, Palatinis; Luca de *Gorka* Castellano Poznaniensi et Capitaneo Maioris Polonie generali, Nicolao de *Schydlowiecz* Sandomiriensi, Regni nostri Thezaurario, Joanne Comite de *Tharnow* Voynycensi, et Capitaneo Sandomiriensi, Stanislao de *Sprova* Sandecensi, Joanne de *Wyczwana* (sic) Plocensi et Capitaneo in *Brathian*, Castellanis; Petro Cmytha de *Vyschnijcze* Marsalco Curie nostre, Premisliensi et Scepusiensi Capitaneo, Joanne Carnkowskj Cracoviensi et

Scarbimiriensi, Nicolao Zamoyski Tharnoviensi, Prepositis et Canonicis Cracoviensibus, Joanne Choyensky Archidiacono Cracoviensi, Secretarijs nostris, et alijs quam plurimis dignitarijs, officialibus ac curiensibus nostris ad premissa testibus fide dignis, sincere et fidelibus dilectis. Datum per manus prefati magnifici Cristofori de *Schydlowiecz* in *Sczmyelow* et in magna *Opathow* Palatini et Capitanej Cracoviensis ac Regni nostri Cancellarij, tum Siradiensis, Sochaczoviensis, Gostinensis ac Nove Civitatis *Corczin* etc. Capitanej, sincere nobis dilecti etc. Relacio magnifici Christophori de *Schydlowiecz* Palatini et Capitanei Cracoviensis, ac R. P. Cancellarii.

CCCCXLVIII.

Sine loco, anno 1257.

Samborius Dux Pomeraniae villas *Milobadz, Zarnomino, Rudno, Kielczewo, Wyszyno* Episcopo Wladislaviensi restituit ⁽¹⁾.

In nomine Sanctae Matris [?Trinitatis]. Ecclesiae filiis, quos presentem paginam videre vel audire contigerit, Samborius, Dei gratia dux Pomeraniae, salutem in omnium salvatore. Noverit universitas vestra, quod cum inter venerabilem patrem nostrum Volimirum Wladislaviensem Episcopum ex una parte, et nos ex altera, inimico humani generis pereunte [?cooperante], qui semper pacis et concordiae persecutor existit, super quibusdam villis, damnis et injuriis fuisset materia exorta; tandem mediantibus fratre Hartipedo Commendatore, ac fratribus domus Theutonicae in Thorun, taliter inter nos forma accessit compositionis: quod nos videlicet ei, et Ecclesiae Wladislaviensi, subscriptas villas: *Milobadz, Zarnomino, Rudno, Kielczewo, Wyszyno*, quod tenuit Episcopus bonae memoriae Michael, secundum *Wyszyno*, quod tenuit miles Falco, tertium *Wyszyno*, quod cessit eidem Episcopo pro decimis cum Castellania de *Goraczyn*, cum earundem pertinentiis universis, ei et Ecclesiae Wladislaviensi venditionis titulo cum omni jure, proventibus spiritualibus, temporalibus, contuleramus libere, ac pacifice re-

⁽¹⁾ Ex apographo ab Illustr. R. Hube concesso. Tabula haec admodum vitiose descripta.

stituimus in perpetuum possidendas: Castelia de *Goraczyn*, in tenorem privilegii super his confecti, in suo jure ac robore permanente. Nos vero Episcopo, de voluntate ac consensu Vladislaviensis et Crusviciensis Capitulorum, centum Marcas Argenti et damnum navis suae, quod aestimatum est ad valorem centum marcarum argenti in quolibet quinque (sic) et Ecclesiae tenebamur adstricti: pastorale implens (sic) negotium, quo monent (!) opportune et importune vagantes adherere, nobis indulset misericorditer de mensa sua per quinquenium; viginti Marcas annuatim infra festum Beati Martini et Natalis Domini persolvendas Nobis liberaliter conferendo, ita videlicet, quod et [?] domino disponente de ipso mutatio qualiscunque fortuito casu evenierit, successores sui vobis nostrisve successoribus tenebuntur addere. Quod si dicta pecunia in quolibet termino non fuerit persoluta, ut superius est expressum, [eo] ipso per se seu per suos successores permittatur, duplicatum. Nec hoc permittendum [praetermittendum], quod praetaxata pecunia, ut tollatur occasio malignandi, sub testimonio de Thorun et de Culme commendatoris debet, ut praedictum est, cum integritate persolvi. Si vero, serpentis antiqua virulenta nequitia persuadente, nos vel successores nostri, quod absit, saepe dictum Episcopum vel successores suos in dictarum possessione villarum seu libertatibus earundem turbaverimus, eiciendo eum vel eos a possessione universali vel particulari, vel libertates infringendo, eo ipso nos vel nostros successores excommunicationis et interdicti hujusmodi, a quibus nos et terram nostram Episcopus memoratus absolvit, denuo innodabunt; praeterea si quisquam hominum nostrorum supradicto Episcopo vel ejus successoribus violentiam in praefatis bonis fecerit, et nos et nostri successores requisiti justitiam non fecerimus, extunc per eundem vel suos successores injuriatores excommunicationis vinculo constringentur; quibus si nos vel nostri successores communicaverimus, et post anni terminum bona ipsorum non confiscaverimus, memorato Episcopo vel suis successoribus ex eisdem bonis, satisfactione deducta, poenam (sic) proximo annotatam, appellatione proposita [?] postposita], iniciemus (sic), gratiam nichilominus nobis factam, quae superius est expressa, ipso Episcopo suisve successoribus, a nobis tanquam ab integris repetentibus et indignis. Ut autem hoc factum ratum et inconcussum omni aeo permaneat, praesentem paginam nostri et Commendatoris de Thorun munimine sigillorum duximus roborandam. Acta sunt haec testibus presentibus: Joanne

Archidiacono, Liphardo Cantore, Henrico Canonico Crusvicensi, Jacobo Capellano Episcopi, Harthnodo Commendatore de *Thorun*, Fratre Hermannbo Bohemo, Hermannbo de *Albin*, Friderico milite de *Ziebre*, Hermannbo milite dicto *Diabel*, et quam pluribus clericis et laicis. Anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo septimo, in die Barnabae Apostoli.

CCCCXLIX.

Sine loco, anno 1258 die 2 mensis Januarii.

Casimirus Dux Lanciciae et Cujaviae villas Episcopatus Vladislaviensis proprias *Chełmiec, Końsko, Lubotyno, Zakrzewo, Orle, Witowo, Byczyno, Straszewo* a solutione *Powóz* dicta liberas reddit (!).

Noverint universi praesentem paginam inspecturi: Quod nos Casimirus Dei gratia dux Lanciciae et Cujaviae Venerabilis Patris Volimiri, miseratione divina Vladislaviensis Episcopi, fideli servitio recompensationem congruam facere cupientes, precibus ipsius inclinati, villis novis videlicet: *Chełmiec, Kōnsko, Lubotyno, Zakrzewo, Orle, Witowo, Byczyna, Straszewo*, quae quondam fuerat *Sbiluti, Jordanow*, Ecclesiae Vladislaviensi pertinentibus a *Powoz*, quoad vixerit idem Episcopus dictus Volimirus, plenariam contulimus libertatem: hoc solo excepto, quod custodes sine curribus in curia nostra stare more solito tenebuntur, debita servitia eorundem exercentes; non obstante ordinatione, quam cum praedicto Domino Volimiro pro eodem servitio *Powoz* ordinaveramus, in qua pro eodem servitio et libertate data singulis annis sex marcas argenti dare spopondit: quam pecuniae summam memorato venerabili Domino Episcopo, quoad vixerit, pro ipsius persona liberaliter ac integraliter relaxamus. In cujus rei testimonium, praesens scriptum nostri sigilli munimine fecimus roborari. Datum praesentibus fratribus: Simeone Custode, Benedicto Gvardiano domus in Iuni Vladislavia ordinis Fratrum minorum et aliis quam pluribus viris probis et honestis, anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo octavo [in] Crastino Circumcisionis Domini.

(!) Ex apographo ab Illustr. R. Hube concessio. Haec quoque tabula minus accurate descripta. Nomina villarum corrupta. Ceterum cf. tab. N. CCCCXLVI, anni 1257, p. 605.

CCCCCL.

Thoruni, anno 1258 die 17 mensis Januarii.

Volimirus Wladislaviensis Episcopus civitati *Thorunensi* silvam quandam, atque agros *Molery* dictos donat ⁽¹⁾.

Scultetus, Scabini et universitas civium in Thorun omnibus Sanctae Matris Ecclesiae fidelibus praesens scriptum auditoris, visuris salutem in eo, qui est omnium vera salus. Universitati vestrae tenore praesentium innotescat: quod Venerabilis Pater Dominus Volimirus Wladislaviensis Episcopus, de consensu et voluntate sui Capituli, nobis silvam quandam et agros, qui *Molery* vulgariter nuncupantur, infra terminos subscriptos, videlicet: a metis suis antiquis de Thorun declinando ad partem sinistram juxta densitatem quandam ejusdem silvae, usque ad viam magnam et summitatem montium versus *Zlotoryam* veniendo, sicut per quasdam metas speciales nobis est ostensum: deinde totam montium summitatem in circuitu versus locum castris usque ad aliam partem terminorum antiquorum, ad omnem nostram utilitatem, quae nunc est vel in posterum ibidem esse potest: hoc solo excepto, quod nulla aedificia in eodem ponantur territorio: contulit jure haereditario in perpetuum possidendum. Ita tamen, quod homines sui in *Zlotorya* degentes nobiscum in lignis tantum et pascuis habeant utilitatem, et quod nos memorato Domino Episcopo et suis successoribus fidelitatem conserveamus et iis[is], qui pro tempore noster fuerit Scultetus (sic) nomine nostro censum trium marcarum boni argenti usualis infra Octavam S. Martini singulis annisolvere teneantur (sic). Quod si aliquo casu vel negligentia dictus Scultetus supradictum censum infra terminum memoratum non persolverit requisitus, extunc persolvat poene nomine duplicatum. Vult etiam saepedictus Episcopus modis omnibus, ut nullus nostrum metas nobis assignatas et montium summitatem transgrediatur, quique (sic) in ipsius praejudicium attentando, ne inter nos possit ob hoc aliqua discordia suscitari. Haec omnia nos de consensu et consilio Commendatoris et Fratrum de Tho-

⁽¹⁾ Ex apographo ab Illustr. R. Hube concesso.

run promissimus bona fide memorato Domino Episcopo et suis successoribus inviolabiliter observare. Et ne talis contractus, hinc inde sponte ac liberaliter celebratus, a nobis vel ab aliquibus nostris successoribus violetur in posterum, praesens scriptum nostro et Commendatoris nostri sigillorum munimine duximus roborandum. Acta sunt haec in *Thorun*, praesentibus: Joanne archidiacono, Liphardo Cantore, Michaelae Canonico Crusvicensi et Magistro Egberto, Hartmodo Commendatore et Hermanno tunc Sculteto, Conrado et Conrado (sic), Lamberto et aliis quam pluribus Fratribus et Civibus in Thorun, anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo octavo, decimo sexto calendas februarii.

CCCCCL.

Anagniae, anno 1259 die 19 mensis Junii.

Alexander IV Papa ecclesiam Wladislaviensem in suam tutelam recipiens, ejusdem jura et privilegia definit ⁽¹⁾.

Alexander Episcopus servus servorum venerabili fratri Episcopo Wladislaviensi Ejusque successoribus Canonice substituendis in perpetuum. In eminenti Apostolicae sedis specula, licet immeriti, disponente Domino, constituti, fratres nostros Episcopos, tam propinquos quam longe positos fraterna debemus charitate diligere et Ecclesijs sibi a Deo commissis Pastoralis sollicitudine providere. Quocirca Venerabilis in Christo Frater Episcopo; tuis justis postulationibus clementer annuimus et Ecclesiam Wladislaviensem, cui auctore Deo praeesse dignosceris, sub Beati Petri et nostra protectione (sic) suscipimus, et praesentis scripti Privilegio communimus, statuentes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona eadem Ecclesia in praesentiarum juste ac canonice possidet, aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu alijs justis modis, praestante Domino, poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus et illibata permaneant. In quibus haec proprijs duximus exprimenda vocabulis: Locum ipsum, in quo praefata Ecclesia sita est, cum omnibus perti-

⁽¹⁾ Ex apographo ab Illustr. R. Hube concesso.

nentiis suis, *Vladislaviensem* Civitatem cum omnibus pertinentiis suis; villas quae *Winche*, *Grabkowo*, *Witowo*, *Corbe*, *Chelmchy*, *Sosnka*, *Sokolowo* vulgariter nominantur, cum omnibus pertinentiis earundem; villam quae *Slawsko* vulgariter appellatur, quam nobilis vir Sczeslaus cum duabus aliis villulis Ecclesiae Vladislaviensi pia liberalitate donavit cum omnibus pertinentiis earundem; villas, quae *Lanscho*, *Dyrstuno* et *Parchanie* vulgariter appellantur, cum omnibus pertinentiis earundem; Castrum, quod *Raciaz* dicitur, cum omnibus pertinentiis suis; villas, quae *Zlotoria*, *Ciechocino*, *Siedlee*, *Brodnia*, *Byczyna*, *Powsino*, *Lubanie*, *Mikanow*, *Kucierz*, *Nowygrad*, *Sitno*, *Pomerane*, *Zlotopole* et *Konarowo* vulgariter nominantur, cum omnibus pertinentiis earundem; cum terris, pratis, nemoribus, vineis, usuagiis, pascuis in bono et plano, in agris et molendinis, in viis et semitis, et omnibus aliis libertatibus et immunitatibus suis. Ad haec Caemeteria Ecclesiarum et Ecclesiastica beneficia nullus haereditario jure possideat; quod si quis facere praesumpserit, censura Canonica compescatur. Praeterea quod communi assensu Capituli Tui, vel majoris partis Consilii Senioris, in Tua Dioecesi per Te vel successores Tuos fuerit canonice institutum, ratum et firmum volumus permanere. Prohibemus insuper, ne excommunicatos vel interdictos Tuos, ad officium vel communionem Ecclesiasticarum [ecclesiasticam], sine conscientia et consensu Tuo, quispiam admittat et contra sententiam tuam canonice promulgatam aliquis venire praesumat, nisi forte periculum mortis immineat, ut dein (?) praesentiam Tuam habere nequiverint, per alium secundum formam Ecclesiae satisfactione praemissa oporteat ligatum absolvi. Sacrorum quoque Canonum auctoritatem sequentes statuimus, ut nullus Episcopus v. Archiepiscopus absque Vladislaviensis Episcopi consensu, Conventus celebrare, causas etiam vel Ecclesiastica negotia in Vladislaviensi Dioecesi, nisi per Romanum Pontificem, vel ejus Legatum, fuerit eidem injunctum, tractare praesumat: nisi forsan Metropolitanus ejus aliquid praemissorum fecerit, in casibus sibi a jure concessis. In Ecclesiis quoque Vladislaviensibus (sic) ditioribus, quae ad alios pleno jure non pertinent, nullus Clericum instituere vel destituere, vel Sacerdotem praeficere sine concessu (sic) Dioecesanii (sic) praesumat. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat praedictam Ecclesiam temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel oblatas retinere, minuere seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur

eorum, pro quorum gubernatione ac sustentatione concessa sunt, usibus omnibus profutura, salva Sedis Apostolicae auctoritate. Si quae igitur in futurum Ecclesiastica Saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam, sciens contra eam temere venire tentaverit, secundo, tertiove communita (sic), nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui careat dignitate, reamque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat et a sacratissimo corpore et sanguine Dei et Domini Redemptoris Nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae subiaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus sit pax Domini Nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant et apud districtum judicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen. (Locus sigilli) Ego Alexander Catholicae Ecclesiae Episcopus. Ego M. Tusculanus Episcopus. Ego Richardus Sancti Angeli Diaconus Cardinalis. Ego Octavianus Sanctae Mariae in via lata Diaconus Cardinalis. Ego Joannes Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diaconus Cardinalis. Ego Stephanus Praenestinus Episcopus. Ego Frater Joannes Tituli S. Laurentii in Lucina Presbiter Cardinalis. Ego Frater Hugo Tituli S. Sabinae Presbiter Cardinalis. Datum Anagninae, per manum magistri Jordanensis Sanctae Romanae Ecclesiae Notarii et Vice Cancellarii XII. Calendas Julii. Indictione II. Incarnationis Dominicae anno M. CC. LVIII. Pontificatus vero Domini [Alexandri] Papae quarti, anno quarto.

CCCCII.

Lubaniae, anno 1262.

Casimirus Dux Cujaviae villam *Orle* Episcopatus Cujaviensis propriam a quibusdam servitiis liberam reddit ⁽¹⁾.

Noverint universi praesens scriptum inspecturi: quod nos Casimirus, Dei gratia Cujaviae dux, inspecto fidei servitio Domini Volimiri Cujaviensis Episcopi, villam, quae *Orle* vocatur, ab his servitiis et servitutibus vide-

¹⁾ Ex apographo ab Illustr. R. Hube concesso.

Tomus II. Pars II.

licet *Pole* [porco], quod *Naraz* vocatur seu *Podwozowe*, et a *Powoz* dimidii currus et a custodia Cervorum, quod dicitur *Prelaja*, liberam fecimus, quoad vixerit (!), et immunem tam pro nostro quam etiam nostrorum tempore posterorum; eo dumtaxat excepto, quod cum nos vel nostros posteros in Districtu praedictae villae personaliter venari cervos contigerit, ipsius villae incolae venire inexcusabiliter tenebuntur. Et ne super hoc dubium aliquod generetur, praesens scriptum sigilli nostri munimine duximus roborandum. Datum in *Lubanie*, anno domini millesimo ducentesimo sexagesimo secundo, Indictione quinta.

CCCCLIII.

Kowaliae, anno 1262.

Casimirus Dux Lanciciae villas Episcopatus Vladislaviensis proprias *Witowo, Byczyna, Orle, Kieko, utrumque Chelmce, Jordanowo, Likmanowo, Lubanie, Mikanowo, Kucierz et Kobylnica* a quibusdam servitiis liberas reddit ⁽¹⁾.

Notum esse volumus tam praesentibus, quam futuris, praesentem paginam inspecturis: Quod nos Casimirus, Dei gratia Lanciciae et Cujaviae Dux propter fidelia Servitia, quae Nobis Venerabilis Pater Dominus Volimirus, Vladislaviensis Ecclesiae Episcopus multoties exhibuit, ipsi suisque successoribus in perpetuum hanc contulimus libertatem: quod hae villae, videlicet: *Witowo, Byczyna, Orle, Kieko* et utrumque *Chelmce, Jordanowo, Likmanowo, Lubanie, Mykanowo, Kucierz* et *Kobylnica*, a *Powoz* et a *Stroza* et a braxatione potus Nostri et panis sint in perpetuum absoluti. Et ut haec nostra Donatio inviolabilis permaneat omni aevo, hanc literam Sigillo nostro fecimus roborari. Datum in *Kowal*, anno Domini M. CC. LXII. Praesentibus: Boguslao Castellano de *Juvene Vladislavia*, Ubislao Judice, Mauricio Subcancellario, Joanne Praeposito, Liphardo Archidiacono Cusviciense (sic), Jacobo Sacerdote et aliis quam pluribus fide dignis.

⁽¹⁾ Ex apographis ab Illustr. R. Hube concessis.

CCCCLIV.

Lubaniae, anno 1262 die 13 mensis Junii.

Casimirus Dux Cujaviae villis ecclesiae Vladislaviensis propriis *Nowygród, Rudawa, Sitno, Pomorzany, Młyn, Ciechocino, Maliszce, Mileszewy, Drozdawy, Złotorya, Dobrzejowice et Szelino* jus teutonicum impertitur ⁽¹⁾.

Noverint universi praesens scriptum inspecturi: Quod Nos Casimirus, Dei Gratia Dux Cujaviae, propter multa servitia, quae nobis venerabilis Pater Dominus Volimirus, Vladislaviensis Ecclesiae Episcopus, saepius utiliter impendit, sibi et suis successoribus hanc in perpetuum liberaliter contulimus libertatem: quod has villas Vladislaviensis Ecclesiae inter *Wisłam* et *Drwencam* situatas, videlicet: *Nowygród, Rudawa, Sytno, Pomorzany, Młyn, Ciechocino, Maliszce, Mileszewy, Drozdawy, Złotorya, Dobrzejowice, Szelino* cum omnibus suis pertinentiis jure Theutonico eis locare liceat, si ve Polonico, ita quod Incolae ab omni servitio praedictarum villarum et solutione et ab exactione qualibet, quocunque nomine censeantur, perpetuo sint liberi et immunes, et per nos et per nostros Palatinos, nec non Castellanos seu per quoslibet nostros iudices nunquam judicabuntur, nec citabuntur; sed si citati fuerint, minime comparebunt. Praefatus vero dominus Episcopus incolas jam dictos in omnibus causis judicabit tam capitalibus, quam minutis, et, ut breviter omnia perstringamus, omne jus, quod in praenominatis villis nobis vel nostris successoribus competit, vel posset competere in futuro, damus et assignamus domino Episcopo supradicto et suis successoribus, nihil juris nobis in eisdem reservantes. Et ut haec donatio omni aevo inviolabilis perseveret, hanc literam nostri sigilli munimine fecimus roborari. Datum *Luban*, anno domini millesimo ducentesimo sexagesimo secundo. Praesentibus: Boguslao Castellano de *Junivladislavia*, Ubislao iudice, Laurentio Subcancellario, *Suradco* (sic) Capitaneo de *Kowal*, Joanne Praeposito Crusviciensi, Liphardo Archidiacono, Goslao sacerdote et aliis quam pluribus fide dignis, Idus (sic) Junii.

⁽¹⁾ Ex apographo ab Illustr. R. Hube concesso.

CCCCLV.

Wladislaviae, anno 1266 die 13 mensis Aprilis.

Casimirus Dux Lanciciae et Cujaviae villas suas *Drwalewo, Korabniki* et molendina *Wieniecense* et Wladislaviense commutat cum villis *Sokolow, Guzlin, Markowo* ecclesiae Wladislaviensis propriis ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Tabulam hanc jam supra p. 70, N. LXXXIX, typis descripsimus. Quum autem in apographo ejusdem tabulae nobis ab Illustriss. R. Hube oblato plures variantes lectiones invenissemus, eas igitur hic afferimus. —P. 70 linea 10 ab imo. *pro:* „et venerabilem patrem Wolimirum” in apographo legitur: et dominum W.” P. 70 l. 9, *pro:* „cum consensu sui capituli”, l. cum consensu capituli. —P. 70, l. 7, *pro:* „Drwal” l. Dreval, in altero apographo quod libro Metricae Regni inferius a nobis laudato insertum est, l. Drwal, ibidem *pro:* Wizle l. Vistulae. —P. 70 l. 6, *pro:* „inquam” l. undique, in utroque apographo. —P. 70, l. 5, *pro:* „piscationibus l. piscatoribus”. —P. 71, l. 1, ab init. *pro:* „competebant vel competere l. competebant aut c.” —P. 71, l. 3. Post voces: „nichil sibi penitus iuris obtinuit”, hoc additamentum legitur: unico sibi jure tamen reservato, videlicet: si inter alienum quemlibet et Polonum degentem in alterutra dictarum villarum, sive ad ecclesiam cathedralem residentem, quae propriam habeat araturam, causa emergerit, cujus judicatum ad quinquaginta marcas extendatur, tunc Dux personaliter, assidente iudice domini Episcopi, causam illam in Cujavia tantum iudicabit, judicatum cum D. Episcopo per medium dividendo. Haec tamen exceptio Domini Ducis non extenditur ad Theuthonicos vel alios hospites, qui ad beneplacitum Domini Episcopi in saepedictis villis, vel ad ecclesiam cathedralem proprias habebunt araturas et domicilia; at civitatenses omnimoda libertate gaudebunt. —In altero exemplari hujus tabulae, quod libro Metrica Regni dicto N. 401, p. 127—128 continetur, illud additamentum itidem desideratur. —P. 71, l. 5, *pro:* „Winz l. Wieniec, similiter in libro Metricae Regni a nobis laudato. —P. 71, l. 13, pro Gozdlino l. Gardlino in utroque apographo.

CCCCLVI.

Kruszwiciae, anno 1269 die 1 mensis Septembris.

Boleslaus Dux Poloniae privilegia Ecclesiae Wladislaviensis a ducibus Cujaviae data, confirmat ⁽¹⁾.

Boleslaus, Dei Gratia Dux Poloniae, universis sanctae matris Ecclesiae fidelibus praesens scriptum audituris salutem in eo, qui est omnium vera salus. Universitati vestrae tenore praesentium notum esse volumus: Quod

⁽¹⁾ Ex apographo ab Illustr. R. Hube concesso.

cum in plena essemus Castri et Juris Castellaniae *Crusviciensis* possessione, Venerabilis Pater Dominus Volimirus, Wladislaviensis Ecclesiae Episcopus, suique Praelati communiter et canonici ad nos accedentes humiliter et devote nobis supplicaverunt, ut nos omnes Wladislaviensis et Crusviciensis Ecclesiarum villarum et locorum eorundem libertates, a praedictarum ecclesiarum fundatione ab omnibus et singulis Ducibus, videlicet Terrae Cujaviae haeredibus seu possessoribus obtentas, ratas habere dignemur, ac nostris instrumentis publicis confirmare. Nos vero eorum humilibus et devotis precibus alacriter annuere cupientes, ad honorem omnipotentis Dei et Beatae Virginis Mariae et ob reverentiam Beati Petri Apostoli, inspectis praedictorum domini Episcopi, Praelatorum et Canonorum magnis servitijs nobis effectuose impensis; omnes et singulas libertates a quibuslibet Ducibus, Haeredibus scilicet Terrae Cujaviae seu possessoribus, eisdem et Ecclesiis praenominatis datas, ratas et gratas habemus [habentes] eas tenore praesentium confirmamus: et ne de illustris Principis Zemomyslai (sic) Ducis Cujaviae, Fratris nostri libertatibus Domino Episcopo, Praelatis et Canonicis, Ecclesiisque quoque (sic) memoratis datis et assignatis aliquibus in posterum, propter ejus juventutem, dubium vel ambiguitas oriat, eas specialiter confirmamus tenore privilegij ab ipso dati supradicti, de verbo ad verbum praesentibus inserentes haec verba:

Zemomislaus Dei Gracia Dux Cujaviae, universis Sanctae Matris Ecclesiae fidelibus, ad quos praesens scriptum pervenerit etc. (*Sequitur privilegium a Duce Zemomislio ecclesiae Wladislaviensi et Crusviciensi anno 1268 collatum, quod videatur supra Tab. XCIV, p. 79*).

In cujus rei testimonium, praesens scriptum nostri munimine sigilli fecimus roborari, Actum in *Crusvicia*, anno domini M. CC. LXIX. Cal. Septembris. Praesentibus: Magistro Petro nostro Cancellario, Nicolao Canonico, Comite Benjamin Castellano in *Miedzirzecz* et fratribus suis: Andrea Judice nostro et Vincentio, Joanne Praeposito, Liphardo Archidiacono, Alberto Cantore Ecclesiae Crusviciensis, et aliis quam pluribus fide dignis.

CCCCLVII.

Junivladislaviae, anno 1269 die 8 mensis Novembris.

Ziemomyslius Dux Cujaviae cum Volimiro Vladislaviensi Episcopo amicitiam et societatem instituit ⁽¹⁾.

Noverint universi praesentem paginam inspecturi: quod Nos Zemomy-slaus, Dei Gratia Dux Cujaviae, universis detractoribus et delatoribus inter venerabilem Patrem Dominum Volimirum, Vladislaviensem Episcopum, et nos discordiam seminare volentibus, aures nostras obserare cupientes, et so-cietatem eidem Domino Episcopo plenam dantes, promittimus sub poena, quam Dominus Legatus inter patrem Nostrum Casimirum, bonae memoriae Ducem Cujaviae, et praefatum Dominum Episcopum pacem reformans super privilegiis observandis promulgavit, videlicet sub poena duorum millium marcarum argenti, quod nulli monitioni Domini Episcopi ac Vladislaviensis et Cruszwiciensis Ecclesiarum per Nos vel per Nostros umquam volumus in-sidiari, vel malum machinari, omnesque libertates et privilegia (sic) per nostros progenitores et per nos eisdem Vladislaviensi et Cruszwiciensi Ecclesiis, a praedicto Domino Episcopo et suis successoribus indulta et data a Nobis, omni aevo et a Nostris successoribus volumus inviolabiliter observari. Et ut haec pagina perpetuum firmitatis robur obtineat, hanc paginam annuli nostri impressione, quo sigilli loci usi sumus, fecimus roborari. Testes hujus rei sunt: Dominus Vitus praepositus, Albertus Decanus, Sandislaus Custos Vladislaviensis, Lyphardus Archidiaconus, Jacobus, Henricus, Canonici Cruszwiciensis Ecclesiae, et Wichoslaus (sic) nostrae Curiae Judex et alii quam plures fide digni. Actum et datum *Junivladislauu* (sic), anno domini M. C. C. LX. Nono, in die quatuor Coronatorum.

⁽¹⁾ Ex apographo ab Illustr. R. Hube concesso.

CCCCLVIII.

Sine loco, anno 1274 die mensis 14 Octobris.

Eufrosina Dux Lanciciae et Cujaviae cuidam Gotvino villam *Przypust* dictam in civitatem ejusdem nominis transmutandi donat facultatem ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Anno eiusdem millesimo ducentesimo sep-tuagesimo quarto, Nos Effrosina (sic), dei gratia Lancicie et Cuyauie Du-cissa, notum esse volumus universis, ad quos peruenerit scriptum presens: Quod Gochvino filio Deruini Civitatem in *Przypusth* jure Novi fori dedimus locandam; in qua sculteciā sibi, suisque posteris contulimus hereditario jure pacifice possidendam, ad cuius locacionem Theutonicos, Polonos et alios cuiuscunque sint nacionis, ipsum (sic) licebit aduocare. Volumus etiam, quod predictus Cochvinus (sic) per Vislam nauem mittat superius et infra, theloneo non soluto, tam elapsa, quam durante libertate; unum vero cur-rum liberum sibi suisque posteris per Lanciciam et Cuyauiam perpetuo da-mus transducendum; duos etiam mansos tam pro se, quam posteris eodem jure tenebit, a decima liberos et a censu. Idem vero Scultetus ultra Vislam, et in suo districtu, omnem feram, ceruin, aprum, capreolum, leporem et vl-pem secure poterit venarij. Sculteto vero et suis Civibus piscacionem liberam indulgemus permittentes, quod ciues predictae ciuitatis ligna ac (sic) domo-rum edificia in nostris villis pro se comparent secure, durante libertate. Vo-lumus etiam, quod nullus ipsorum in nostro dominio theloneum soluat infra annos libertatis. Dedimus etiam sculteto predicto navigium plenum in eadem ciuitate per sedecim annos: admittentesque pro se et posteris suis molen-dina libera construere, solo loco pro nobis [per nos] observato. Dedimus etiam jus plenum et auctoritatem judicandi causas sculteto prefato, si que emergerint in Ciuitate vel districtu Ciuitatis, et iuxta merita penas infligendi: eo duntaxat excepto, si quis Polonorum crimen commiserit morte dignum

⁽¹⁾ Ex confirmatione Regis Sigismundi anni 1532, libro Metrica Regni dicto N. 47 p. 348—351 inserta. In hac confirmatione villa *Przypusth*, uti in Terra Brzestensi sita affertur, di-citurque esse regia. Hodie *Przypust* villa privata provinciae Masoviensis, territorii Cujaviensis, regionis Radziejowiensis.

vel detroncacione membrorum, quod sentenciatus nobis presentetur; in alios vero, cuiuscunque sint nacionis, ferat sententiam juxta jus et consuetudinem Nouifori. De cujus Judicijs duos denarios pro nobis retinemus, tertium sibi dantes, post euolucionem libertatis. Infra annos vero liberos scultetus predictus penas minores pro se recipiet omnes, libertate durante. De futuris vero homicidijs et consimilibus modo etiam duos denarios volumus habere, sibi tertium resignantes. De malefactoribus vero, si quos effugere contigerit, maleficio perpetrato in Ciuitate vel districtu Ciuitatis, scultetus Gothvinus conqueratur coram nobis; et si quid requiret, partem tertiam pro se tenebit. Promisimus etiam civitatem dictam munire, cum homines tot venerint, qui per se ipsos poterint ipsam custodire. Promisimus etiam, si quo modo poterimus, *Roskydalino* commutare pro melioracione nostre Ciuitatis. Volumus etiam, quod Cines predictae ciuitatis metas nostri ducatus non transcendant cum suo *senlir* [sculteto] si expedicio fuerit proclamanda. Volumus etiam, quod omnes artifices, cuiuscunque sint operis vel mercimonij, manentes in Ciuitate predicta, nobis dimidium scutum soluere teneantur de qualibet curia, similiter et de horto, de quibus Gochvinus (sic) denarium recipiet sextum; Gochvinus vero predictus in *Przipusth* et in villa, que *Ribithwi* ⁽²⁾ vocatur, quadraginta frankonicos mansos obligauit se locare, sic quod de terra culta tribus annis census non soluet, sed decimam de cultis agris dabit, quando hiemalia cum estiuilibus poterint conuenire. De noualibus autem sedecim annorum gaudebit libertate, qui[bus] evolutis in festo beati Martinj de quolibet manso nobis soluet fertonem usualis argenti et ponderis huius terre. Pro decima vero modium tritici, modium siliginis, modium auene, dare tenebuntur: si vero terra insufficiens occurrerit ad arandum, ipsam dimitemus pro pascuis et utilitate ciuitatis. Et si quid est obmissum, aut non plene expressum, non minuere volentes sed augere, jura Nouiforj in omnibus volumus obseruare. Datum per manus Joannis subcancellarij nostri in die beati Kalixti, anno millesimo suprascripto (sic). Praesentes et consencientes fuerunt nostri filij dilectj: Wladislaus et Cazimirus, Dusieragius (sic) Judex, Msczigneus Thesaurarius, Wsseborius succamera-

⁽²⁾ *Rybitwy*, villa ex opposito villae *Przypust*, in dextra ripa Vistulae sita, provinciae Ploensis, territorij et regionis Lipnensis; *Roskydalino*, autem villa sita erat, ubi nunc est opidum *Nieszawa*.

rius, Boszislus subpincerna, Bistricz subdapifer, Pencora subthesaurarius, et alij quam plures.

CCCCCLIX.

In oppido Swiecie, anno 1282 die 4 mensis Octobris.

Mscivogius Pomeraniae Dux decimas totius terrae, quam Samborius patruus ipsius possidebat, Alberto Episcopo Cujaviensi restituit, item villam *Wyszyno parvum* eidem Episcopo donat ⁽¹⁾.

In Nomine Domini, Amen. Notum sit omnibus praesentibus et futuris: Quod nos Mscivogius, Dei Gratia Pomeraniae dux, decimas de tota terra quondam Samborii, Patruj nostri Ducis Pomeraniae, quas ipse a Domino Michaelē quondam Cujaviae et Pomeraniae Episcopo in commutatione pro castelania de *Gorachyn* ⁽²⁾ obtinuerat, venerabili in Christo Patri domino Alberto, Dei Gratia Cujaviae et Pomeraniae Episcopo et Ecclesiae ipsius Vladislaviensi plene et integraliter libere in perpetuum restituimus possidendas tanquam suo dioecesano, cui proprie competunt et semper de jure communi ⁽³⁾ competebant, non obstantibus privilegijs super permutatione dictarum decimarum ⁽⁴⁾, primitus inter dictum Samborium patrum nostrum et Michaelē Episcopum habitis, quae omnia in ⁽⁵⁾ praesentibus revocamus. Castellaniam vero de *Gorachin*, quae pro eisdem decimis data fuerat, nostro Dominio reservamus propter ⁽⁶⁾ quamdam villam ejusdem Castellaniae, quae *Wyszyno parvum* sive *Krydlowo* alio nomine nuncupatur, quam eidem Domino Episcopo et Ecclesiae ipsius jure haereditario libere et integraliter in perpetuum cum plena libertate contulimus pro quadraginta marcis argenti, quas dicto Domino Alberto Episcopo pro decimis tenebamur. Et ne cuiquam super hac nostra cessione sive restitutione aut collatione

⁽¹⁾ Ex apographo ab Illustr. R. Hube concesso.

⁽²⁾ In altero apographo *Goraczyn*.

⁽³⁾ In altero exemplari pro *communi* legitur *divino*.

⁽⁴⁾ In altero exemplari *decimarum praedictarum*.

⁽⁵⁾ In deest in altero apographo.

⁽⁶⁾ Pro *propter* legitur *praeter quam villam*.

praedictae villae, sive libertate ipsius, ambiguitas in posterum oriatur, praesens scriptum dicto domino Alberto Episcopo ⁽⁷⁾, Ecclesiae et successoribus ipsius in testimonium dedimus, nostri sigilli munimine roboratum. Actum et datum in *Swiecie*, in die S. Francisci Confessoris anno domini M. C. C. L. XXXII. Praesentibus: Domino Thoma Episcopo, Vislao Praeposito Plocensi, Liphardo Decano et ⁽⁸⁾ Dobegnevo Archidiacono Vladislaviensibus, Joanne Praeposito, Alberto Decano Crusviciensibus Vaisilone, Praebislao Palatino Pomeraniae, Paulo Castellano Svecensi, Szwanca Castellano Slupczensi et aliis quam pluribus clericis et laicis fide dignis.

⁽⁷⁾ Ante vocem *ecclesiae* legitur vox *Wladislaviensis*.

⁽⁸⁾ Pro et legitur de *Dobiegniewo*.

CCCCCLX.

In oppido *Swiecie*, anno 1283 die 26 mensis Julii.

Mestwinus Dux Pomeraniae Episcopatu Vladislaviensi portum maris *Mozi* dictum plures villas donat ⁽¹⁾.

Nos frater Conradus de *Tirbech* Hospitalis S. Mariae Theutonicorum Jerosolimitani in Prussia Mareschalcus et Vice Magister, et nos Frater Hermanus de *Schoenenberch* ejusdem ordinis Commendator Terrae Culmensis praesentibus protestamur: nos vidisse, audivisse et interfuisse: Quod Dominus Noster Mestwinus, Illustris Dux Pomeraniae, honorandis Viris Episcopo et Decano ac Ecclesiae Vladislaviensi bona infrascripta tradidit et donavit, cujus donationis modus, series sive forma infrascriptis literis continetur, quarum est per omnia tenor talis:

In nomine Domini, amen. Notum sit omnibus praesentibus et futuris: Quod Nos Mestwinus, Dei Gratia Pomeraniae Dux ob amorem Dei Omnipotentis et Matris ipsius S. Mariae Virginis, ac in remissionem Nostrorum peccaminum, nec non et propter fidele servitium Venerabilis in Christo Patris Domini Alberti Vladislaviensis Episcopi et fratrum ipsius Capituli Vladisla-

⁽¹⁾ Ex apographo ab Illustr. R. Hube concesso. Conferatur super. p. 104. Tab. N. CXIX.

viensis, orationum obtentu (sic) dedimus eisdem Episcopo et Capitulo ac Successoribus ipsorum pure et liberaliter portum Maris, qui *Mozi* vulgariter nuncupatur cum omnibus utilitatibus suis. Et insuper dedimus ipsis villas nostras *Brod* cum *Gogolewo* integraliter sicut Michael tenuit, *Swarzyszewo*, *Sobkowo* cum *Tulcze* et aliis pertinentiis ipsius integraliter, sicut *Wilczywo* cum *Sugrino* et aliis suis campis seu locis villarum, quocunque alio vocabulo nuncupentur integraliter sicut Glabuna Pincerna noster tenuit, *Postolowo* junctum villae de *Milobadz*, medietatem villae de *Cetnowo*, quam Capellanus et Ecclesia nostra antea possidebat et *Mneszynam* juxta *Milestowo* villam eorum sitam, cum clausura nostra ibidem super *Radam* posita, et cum castoribus et aliis utilitatibus et pertinentiis ejusdem villae plene, sicut Dux Poloniae Dominus Premislaus ad tempus a nobis ex nostra concessione tenuit; quam concessionem et privilegium sive litteram, si aliqua super ipsa concessione eidem Duci data per nos fuit, extunc penitus revocamus dantes et resignantes portum et villas jam dictas Episcopo et Capitulo praefatis cum omni pleno jure et dominio, venationibus scilicet et piscationibus, campis, pratis, paludibus, silvis, nemoribus, borris, mellificijs, aquis, terris et omnibus aliis utilitatibus et pertinentiis ipsarum, jure haereditario in perpetuum possidendas. Ut autem Deo et Matri ipsius Sanctae Mariae Virgini purum famulatum exhibeamus et dovotum, portum et villas jam praefatas ita liberas nunc ab omnibus servitiis, solutionibus et exactionibus esse volumus, quocunque nomine censeantur, quod in eisdem portu et villis, ac utilitatibus ipsorum nobis et nostris successoribus, Palatinis et Cancellariis seu quibuslibet aliis beneficiis ac officialibus nostris nichil juris, quod antea competebat nobis vel ipsis, vel competere poterat, in futurum penitus reservamus. Ne vero tam pia donatio in posterum [a nobis] vel a nostris successoribus perturbetur, praesens instrumentum cum appensione nostri sigilli dictis Episcopo et Capitulo ac Successoribus ipsorum in testimonium dedimus ac tutelam. Actum et datum in *Swiecie* anno Domini M. CC. LXXX. III, in Crastino Beati Jacobi Apostoli. Praesentibus: Wajsilone Palatino, Paulo Castellano de *Swiecie*, Ludero Cancellario, Andrea Castellano Gedanensi, Venceslao Subcamerario, Theodorico, Tomislao, Lamperto Capellanis Curiae et aliis quam plurimis fide dignis ad hoc specialiter convocatis.

Ad horum igitur bonorum adeptionem et possessionem pacificam consequendam, Nos et Nobis in nostris officiis successores, nec non et totus Ordo, Procuratores dictorum Dominorum Episcopi et Ecclesiae erimus in perpetuum efficaces. In cujus rei testimonium, praesentem litteram ipsis dedimus nostrorum sigillorum munimine roboratam, testibus Fratribus Nostris, qui praesentes fuerant, annotatis, videlicet: Petro Magistro de *Moguntia* Fratre Ordinis nostri, Fratribus Thoma et Cristino, Sacerdotibus Capellanis et Notariis Nostris, Fratre Tunone Commendatore de *Thorun*, Fratre Arnaldo Commendatore in antiquo *Culma*, Fratre Dicrito (sic) Commendatore in *Simea* (sic), Fratre Henrico Rabantino Commendatore in *Engelsberch*, Fratre Henrico Commendatore in *Rudno*, Fratre Petro Plebano in *Culmine*, Fratre Rudolpho, Fratre Burgardo, Fratre Ludowico de *Lubencelle* et aliis quam plurimis fide dignis. Datum in *Swiecie*, Anno domini M. CC. LXXX. III, in crastino Beati Jacobi Apostoli.

CCCC LXI.

In oppido Swiecie, anno 1283 die 26 mensis Julii.

Mstivogius Dux Pomeraniae villas *Skrobotow* et *Witomino* cuidam Arnaldo et Jacobo civibus Gedanensibus ob crimen laesae majestatis ab ipsis commissum ablatas Alberto Episcopo Wladislaviensi donat⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Nos Mstivogius Pomeraniae Dux, notum facimus universis praesentibus et futuris, quos praesens scriptum videre vel audire contigerit: Quod cum cives Gedanenses Arnoldus cum cognatis suis et affinibus, et Jacobus cum fratre et aliis consanguineis et affinibus, haeredes de *Skrobotow* et *Witomino* crimen laesae Majestatis incurrissent ex eo, quod in mortem Nostram machinari cum aliis civibus Gedanensibus, Marchionem Brandenburgensem, in excidium terrae et privationem Domini nostri ac Baronum et Terrigenarum expulsionem unanimiter conspirantes, in Castrum et Civitatem Gedanensem cum effectu receperunt, se Nobis cum eodem hostiliter opposcentes, considerato ergo, quod hujusmodi crimen tam

⁽¹⁾ Ex apographis ab Illustr. R. Hube concessis.

secundum Canones, quam secundum Leges poena capitis et privatione bonorum omnium tam mobilium quam immobilium puniatur, volentes dictis civibus poenam debitam infligere, quam ex hoc meruerunt, justitia exigente ipsos una cum Baronibus Nostris solenniter et publice tam villis praedictis, quam aliis bonis privatos sententiando pronuntiavimus, dictas villas ad Nostrum Dominium revocantes, easdemque villas Venerabili in Christo Patri Nostro Domino Alberto Episcopo Wladislaviensi et suis successoribus, liberas ab omni qualibet et cujuslibet impetitione, tanquam Nostras jure haereditario in perpetuum contulimus possidendas, non obstantibus literis testibus seu privilegijs nostris vel patris nostri, si quae super eisdem villis praefati cives habuerunt. Quae omnia ex causa praemissa praesentibus revocamus. Et ne cuiquam super his in futurum dubium oriatur, praesens scriptum sigilli Nostri munimine duximus roborandum. Datum in *Swiecie*, anno domini M. CC. LXXX. III in crastino Beati Jacobi Apostoli.

CCCC LXII.

Wladislaviae, anno 1288 die 28 mensis Aprilis.

Wislaus Episcopus Cujaviensis haereditatem *Smeysche* et decimas certarum villarum cum villis *Dobrze* et *Pirkow* monasterii Byszeviensis propriis commutat⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Facta et ordinationes hominum, propter praesentis vitae transitum, a successorum ac posterorum ipsorum plerumque tolluntur memoria, si non fuerint perennatione et testimonio (sic) literarum apicibus commendata. Hinc nos Vislaus, divina miseratione Episcopus Cujaviae et Pomesaniae (sic) notum esse volumus cunctis Christi fidelibus, praesentibus et futuris: quod ex incumbente nobis pastoralis cura et sollicitudine considerantes necessitatem religiosorum virorum, videlicet: Engelberti Abbatis ac Conventus ipsius fratrum Coenobij de Bissovia, Cisterciensis Ordinis et Nostrae Dioecesis, respicientesque claustrum eorum necessa-

⁽¹⁾ Ex apographo anni 1756, quod libro Metrica Regni dicto Nr. 230 p. 248, tum libro 274. p. 130, insertum est. Sub finem eiusdem apographi legitur: „Loca trinorum pensilium sigillorum, unde patet tria sigilla archetypo hujus tabulae appensa fuisse.

riam transportationem ⁽²⁾, ut eo quietius ac sincerius domino Deo famulentur, de consensu communi et voluntate unanimi Capituli Nostri Vladislaviensis et Crusviciensis, sufficienti deliberatione habita, maturoque consilio praelibato (sic), hanc cum ipsis fecimus ordinationem et contractum, haereditatumque ac decimarum commutationem: Cedimus igitur dicto Abbati et ejus Conventui de haereditate ac possessione nostra, quae *Smeysche* vocatur, loco ipsorum, ad quem se et claustrum suum transferunt, contigua et conveniente; quem etiam locum *felicem vallem* censemus appellari, salvis primis privilegijs eorum quibuslibet ac donationibus nomine sive titulo Bissoviae a quibuscunque personis ecclesiasticis aut laicis assecutis. Et damus praedictam haereditatem *Smeysche* ipsis ac coenobio ipsorum cum totali decima illius, et cum agris, pratis, sylvis, cum lacu illius, qui *Lubochorza* dicitur et rivulo ex eo fluente, cum omni jure ac libertate, qua nos eam pacifice possedimus ab antiquo tempore, et cum omni utilitate illius, absque ulla exceptione, jure perpetuo tenendam ac possidendam, et aquam fluvij *Dbze* (sic) cum pleno usu, vadijs (sic), piscationis (sic), castorumque ac molendinorum: quantum contingunt terminos possessionis *Smeysche*: annuente et consentiente ad hoc specialiter domino Vito praeposito Vladislaviensi, ad cujus praeposituram pertinet jus castorum in eodem flumine, a terminis Pomosaniae usque *Vizlam*. Insuper confirmamus et damus eisdem, videlicet Abbati et Conventui, ac coenobio eorum totas decimas de villis ac possessionibus illorum scilicet de *Gozewo*, de *Transchacz* cum *Sucow*, de *Schodzewo* et de *Gogolina* *Slaslai* (sic), plene sicuti nunc sunt in terminis et gadibus suis, de agris cultis et incultis, ac de novalibus eorum in rubetis et sylvis jure perpetuo possidendas, absque exceptione aliqua singularium sortium, aut specialium vocabulorum; sive etiam villae de suis locis transponentur sive dividantur. Pro his autem omnibus accepimus ab eodem Abbate et ejusdem Conventu haereditates sive possessiones eorum duas, videlicet *Dobzsche* (sic) cum lacu, et *Pircow*, prout sunt in agris, pratis, sylvis et alijs pertinentijs ac utilitatibus suis jure haereditario perpetuo possidendas. Praeterea decimas de eodem *Pircow*, de toto *Gansino* et de *Scholpino* ab ipsis accepimus, quas a domino Volimiro Episcopo quondam Cujaviae et suo capitulo adepti fue-

⁽²⁾ Transpositionem in libro 274 p. 130.

rant in ordinatione et concordia facta super testamento finali Comitis Bogusz Palatini olim Masoviae, Patroni S. Gothardi in littore ⁽³⁾ *Vislae* ex opposito Senis Vladislaviae: cui etiam ordinationi praefatus Abbas cum suo conventu protestati sunt et promiserunt bona fide se stare per omnia et consentire, ut ex hoc haec praesens nostra et eorum rite patrata ordinatio rata semper maneat et aeterna. Et ut haec omnia secundum quod nunc ordinata sunt, perpetuae firmitatis robur obtineant, praesentem paginam, super his conscriptam, nostro sigillo et sigillis capituli nostri de Vladislavia et de *Kruswicia* (sic) saepedicto Abbati ac suo conventui dedimus communitam. Acta sunt haec publice in *sene Vladislavia*, anno domini M. CC. LXXX. VIII. Indictione prima, IIII Calendas Maij in die Sancti Vitalis Martyris; praesentibus et assentientibus dominis: Lipchardo Vladislaviensi et Alberto Crusviciensi Decanis; Vito Vladislaviensi, Joanne Crusviciensi et Joanne Plocensi, Praepositis; Dobegnewo Vladislaviensi, Alexio Crusviciensi et Petro Pomesaniae Archidiaconis; Joanne Vladislaviensi, Stanislao Crusviciensi et Joanne Plocensi, Cantoribus; Venceslao Vladislaviensi et Theodorico Crusviciensi, Scholasticis; Henrico Custode Vladislaviensi, Nicolao, Sebastiano et Anselmo Canonicis Vladislaviensibus. Amen.

⁽³⁾ Cf. tab. N. CCXL, p. 232 nota 3.

CCCCLXIII.

Gedani, anno 1289 die 25 mensis Novembris.

Mestwinus, Dux Pomeraniae discordias inter monasteria Olivense et Zukoviense exortas componit ⁽¹⁾.

Sigismundus, Dei gratia Rex etc. Significamus etc. Quomodo in nostra constitutus presencia honorabilis et religiosus Nicolaus Rosenfelth venerabilis Gregorij Abbatis et sui conventus monasterij Oliuensis, ordinis cisterciensis, in terris nostris Prussie consistentis nominibus, supplicavit humiliter

⁽¹⁾ Ex libro manuscripto Metrica Regni dicto N. XXV p. 220 — 221.

nostre Maiestati, ut eidem conuentui literas tenoris infrascripti innovare et confirmare dignaremur, quarum tenor sequitur: Misthwgius (sic), Dei gracia Dux Pomeranie universis Cristi fidelibus presentem literam auditoris vel visuris salutem in perpetuum. Cum secundum sapientem cuncta sub sole transeant et vanitati deseruiant uniuersa; necesse est, ut humane fragilitati memorie literarum testimonio succurratur, ne quod rationabiliter gestum est, oblivionis nebula obfuscelur. Nouerint igitur uniuersi praesentes et posteris: quod viri religiosi dominus Joannes Abbas et conuentus de *Oliva*⁽²⁾, cisterciensis ordinis, Wladislaviensis diocesis, Henricus prepositus, Witoslawia magistra et conuentus *Sukowiensis*, ordinis premonstratensis, eiusdem diocesis in presencia nostra constituti propositionem inter ipsos anno domini 1281 quinto Idus Iulii in Juveni Wladislavia coram domino Lifardo decano Wladislauensi a venerabili patre domino Philipo Firmano episcopo, apostolice sedis legato, iudicis (sic) subdelegato, ad exhortacionem pij patris domini Alberti Wladislauensis Episcopi per arbitros factam, nostris petuerunt literis confirmari. Nos itaque composicionis modum diligenter discutientes; audiuius abbatem predictum et conuentum *oliensem* preposito predicto et conuentui *succouiensi* pro omni impetitione, quam habebat super dimidietatem terre *oxiuię*⁽³⁾ et decimas triginta marcas currentis monete soluere tantum debere una vice et singulis annis, censu perpetuo, duas marcas; Nos itaque, ut pote heres et fundator utriusque domus, paci et tranquillitati eorum prouidendo, dominum abbatem et conuentum predictos precibus induximus, ut quindecim iumenta et quinque polledros presentis anni pro predictis triginta marcis ipsis darent, et terciam marcam predictis duabus superadderent infra octauas Beati Martini singulis annis persoluendam, quod facturos abbas cum suo conuentu efficaciter promiserunt. E contra sepe dictus prepositus, magistra et conuentus *succouienses* cesserunt et [?] integrum ab impetitione dimidie partis predictae terre et decimarum, omnem actionem vel jus, quod habebant vel habere possent in futuro in praefatis, abbati et conuentui resignantes, perpetuum super his sibimetipsis et suis successoribus silentium imponentes. Nos igitur utriusque partis huiusmodi

⁽²⁾ *Oliva* videatur supra pag. 97.

⁽³⁾ De terra vero *Oxiuię* cf. nota 3 proxime sequens.

proposicionis desiderium intuentes, abbati et conuentui in *Olywa*, eorumque in eum successoribus dimidiam partem predictae terre cum hereditatibus in ipsa factis, videlicet: *Most*, *Sbichowa*, *Pyrwossyna*, *Cochow*, *Kedrino*, *Nascentina*, *Cossakowo*, *Ninechow*, *Dambogora* et cum omnibus utilitatibus, quae in ea sunt, vel haberi poterint in futuro: termini autem supradictae dimidietatis terre *oxiuię* incipiunt a litore maris iuxta stacionem *Cohow* (sic), et currunt per signa arborum et cumulorum, quae fecimus propria in persona inter hereditates predictas et hereditates predictarum sororum de *Succowia* ex alia parte sillas, usque ad quercum stantem iuxta viam currentem de *Pogorz* in *Rumnam*, et abhinc per vallem descendendo usque ad monticulum inter duos montes, et ab hoc ad pinum signatam, stantem circa paludem, et ab hac directe per paludem usque ad lapidem stantem iuxta viam regiam currentem de *Gdancz* in *puer* [? Puck], et ab hoc usque ad locum, ubi fluvius *Cissowa* fluit in *Rumnam*, et per deffluxum *Rumne* usque in *Radam* (sic), et per deffluxum *Rade*⁽⁴⁾ usque in mare, et ab hinc per littus maris ad metarum predictarum principium reuertuntur. Quicquid in his terminis est inclusum in agris cultis et incultis, siluis, pratis, paludibus, pascuis, borris, campis, piscacionibus, molendinis, tabernis, venacionibus, castoribus, mellificijs et quibuslibet alijs utilitatibus, quae nunc in eis sunt, vel haberi poterint in futuro, in aurifodinis, argentifodinis, ac etiam salis, seu quaecunque fuerit utilitas metalli cum libera piscacione in mari, praefatis fratribus in *Olywa* et eorum hominibus cum omni prosperitate ac juris integritate, libertate et pleno dominio, iudicio maiori, et minori, capitali videlicet et manuali, jure hereditario contulimus, donamus et de certa scientia confirmamus. In horum omnium evidens testimonium, presentem literam sigilli nostri munimine fecimus roborari. Testes huius composicionis sunt:

⁽⁴⁾ In indice locorum Regni Poloniae manuscripto Leonis Comitis Ryszczewski proprio, in capite exhibente statum provinciae Prussiae anni 1682 in serie nominum 31 villarum monasterii Olivensis propriarum, quae hic memorantur hereditates, hae sunt: *Mosty*, *Pieroszyn*, *Kosakowo*, *Dembogorza*, *Rumia*; hereditates vero *Sbichowa*, *Cochow*, *Kedrino*, *Nascentina*, *Ninechow*, non occurrunt in ea serie. In serie vero bonorum clavis *Zukoviensis* (*Zukow*, germanice *Zuckau*) inter quatuordecim villas ejusdem clavis offertur villa *Orywie*, unde procul dubio hic memorata *Terra Oxiviae* suum nomen est sortita. *Oxiva*, *Oziwa* regio, ut refert Codex Pomeraniae a C. F. G. Hasselbach et aliis editus tabula N. 90 nota 17, p. 218. sita erat in vicinia villae hodie *Oxhöft* dictae, ad littus maris Baltici sive orientalis (Ostsee) inter *Gedanum* et *Pucko* (germ. *Putzig*). In tabula geographica Regni Poloniae a Riccio Zannoni vulgata pro villa *Oxhöft* legitur *Orywe*.

dominus Wislaus canonicus Caminensis, plebanus in *Gdancz*, Vnislau subcamarius (sic) in *Gdancz*, dominus *Petrus* officialis prior Sancti Adalberti ad quercum, *Swiansa* (sic) palatinus Gdanensis, Ciborius castellanus Pucensis, Andreas castellanus in *Gdancz*, et alij quam plures fide digni. Actum et datum publice in castro nostro *Gdancz* in die beate Katherine martiris et virginis gloriose, anno domini millesimo ducentesimo octuagesimo nono, concurrente quinta, indictione secunda, epacta vigesima prima.

CCCCCLXVI.

In oppido Szwiecie, anno 1292.

Wislaus Episcopus Wladislaviensis villam *Smexa* commutat cum villa *Dobrze* coenobii Byszeviensis propria ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Facta et voluntates hominum, propter ipsorum vitae mutabilitatem, temporumque decursum, solent plerumque immutari et irritari a posteris eorum, si non ea, quae rata permanere debent ⁽²⁾, atque perpetuo literarum ac fide dignorum hominum testimonio confirmantur. Hinc est, quod nos dei gratia Mistivius Dux Pomeraniae notum esse volumus cunctis Christi fidelibus praesentibus et futuris: quod ex incumbente necessitate religiosorum virorum domini Episcopi videlicet Cujaviensis et Abbatis Bissoviensis, Cisterciensis Ordinis, respectaque coenobii necessaria transpositione, ut eo quietius et sincerius Fratres, qui se Deo servire noverunt, domino famulentur, de consensu communi et voluntate unanimi utriusque Conventus Wladislaviensis et Bissoviensis sufficienti deliberatione habita, maturoque consilio praelibato (sic), talem ordinationem et contractum coram nobis fecerunt. Quod dominus Episcopus Wislaus cum consensu suorum Canonice haereditatem, quae vulgariter *Smexa* nuncupatur cum suo districtu, hoc est cum toto lacu et cum pratis adjacentibus, per commutationem alterius haereditatis, quae vocabulo suo *Dobrze* (sic) nomi-

⁽¹⁾ Ex apographo anni 1756 libro Metrica Regni N. 230 p. 250—252 et libro 274 p. 131 inserto. Archetypo tabulae appensum erat unum sigillum.

⁽²⁾ Aliquid omisum esse videtur.

natur, Abbati et Conuentui Bissoviensi tradidit in perpetuum possidendam. Quam ordinationem coram nobis solempniter factam, nullo contradicente, dominus Joannes plebanus de *Siorka* processu temporis irritare volens (sic), quaerimoniam de Abbate proponens (sic) in praesentia nostri dicens: lacum de *Lubkose* (sic) cum pratis adjacentibus jurisdictioni suae ecclesiae ab antiquo spectare. Abbas ipsius praedicti plebani gravamen ferre non valens, dominum Episcopum adiit, ut eum ab injuria praefata liberaret; quod et dominus Episcopus sufficienter fecit ita, quod dominus Episcopus legitime hoc coram nobis probavit testimonio Canonice suorum, nec non et assertione domini Petri plebani de *Lyzow*, viri idonei, ipsum lacum quondam possidentis ex arbitrio utriusque partis; ad hoc vocato juris iudicio est definitum per plebani supradicti juramentum, quod saepedictus lacus ad ecclesiam Wladislaviensem pertineret. Nos vero auditis partibus, repetitionem plebani injuste factam, omnino decernimus irritam esse et inanem; ipsum lacum cum suis attinentijs domino Abbati et suis fratribus de *Bissovia* adjudicavimus in perpetuum libere possidendum. Ne ergo aliqua in posterum possit suboriri calumnia, quae nostram confirmationem infirmaret, hanc paginam testimonij (sic) sigilli nostri duximus roborandam. Acta sunt haec in *Szwecie*, anno domini M. CC. LXXX. II, testibus praesentibus: Paulo palatino, Stanislao Castellano, Paulo subcamerario, Psriporce (sic !) subpincerna, Domaslao, datum per manum Audatiani Notarij Curiae nostrae, in die sancti Michaelis Archangeli.

CCCCCLXVII.

In arce Szwieciensi, anno 1295 die 6 mensis Aprilis.

Villa Sobkowo, de cujus proprietate inter quosdam nobiles et Wislaum Episcopum Wladislaviensem lis orta erat, huic posteriori adjudicatur ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Cum labilis sit aetas mortalium, necesse est, ut ea, quae inter mortales aguntur et disponuntur, literali memoriae com-

⁽¹⁾ Ex apographis ab Illustr. R. Hube concessis.

mendentur, quae veritatis est iudicium ac certitudinis argumentum. Nos igitur Praemislius secundus, dei gratia Dux Poloniae et Pomeraniae, notum facimus universis praesentibus et futuris: Quod cum inter Venerabilem Patrem Dominum Vislaum Vladislaviensem Episcopum ex parte una, et Nicolaum, Georgium, Rudolphum filios Michaëlis, generosque ipsorum videlicet: Andream Subcamerarium de Gersel, et Albertum dictum Bisia ex altera, exorta est materia quaestionis super villa *Sobkow* vulgariter nuncupata: intentantibus praedictis militibus in nostra et nostrorum Baronum praesentia adversus praedictum Dominum Episcopum actionem super villa nominata superius, ex parte praefati Domini Episcopi multa fuerunt praeposita (sic), quae ipsorum actionem omnimodo pertinebant; cumque fuissent hinc et inde multa praeposita (sic), Nos una cum nostris Baronibus, auditis rationibus et allegationibus praesentiorum (sic), ac plenarie intellectis; quia proposita ex parte praefati Domini Episcopi invenimus esse vera et instrumentis felicitis memoriae Domini Mscivii, Ducis quondam Pomeraniae Patruis Nostri, non cancellatis, non abolitis, nec in aliqua parte sui viciatis sufficienter approbata, comiti Boguslao iudici Gnesnensi et Calissiensi dedimus in mandatis, ut inter ipsos litigantes definitivam sententiam promulgaret: et ipse autoritate nostra et nostri praesentia pro Domino Episcopo memorato sententiam protulit, possessionem et proprietatem villae praedictae *Sobkowo* Domino Episcopo suaeque Ecclesiae adjudicavit sententialiter in perpetuum pacifice possidendam; suis adversariis superius nominatis eorumque posteris super villa praedicta perpetuum silentium imponendo. Nos vero sententiam ipsam rite, juste, rationabiliter, promulgatam ratam habentes, Nostris literis praesentibus duximus confirmandam. Ne autem super hoc in posterum dubium oriatur, praesens instrumentum nostri sigilli munimine fecimus communiri. Testes autem huius rei sunt Comites et Domini: (sic) Palatinus Posnaniensis, Svenca Palatinus Gedanensis, Nicolaus Palatinus (sic) et Adamus Palatinus Crusviciensis, Stanislaus Castelanus, Paulus Subcamerarius, Praeslaus Subpincerna Svecenses; Uneslaus Subcamerarius Gedanensis, Julianus Pincerna Derseviensis, Dominus Stephanus Archidiaconus Pomeraniae, Dominus Paulus Canonicus Plocensis et Plebanus de *Chelewicz* et alii quamplurimi clerici et laici fide digni. Actum et datum in Castro *Svecensi*, Feria quarta proxima post diem Dominicae Resurrectionis anno Gratiae Domini mille-

simo ducentesimo nonagesimo quinto. Per manus Jasconis Curiae nostrae Notarii.

CCCCLVIII.

In villa Skomlino, anno 1299 d. 11 mensis Novembris.

Wladislaus Dux Regni Poloniae remuneraturus merita Comitis Henrici filii Swiętoslai, eidem condendi oppidi *Rynarzewo* confert potestatem ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Cunctorum perit memoria factorum, nisi scripture presidio vel testium amiculo fuerint insignita; Nos igitur Wladislaus, Dei gratia Dux Regni Polonie et dominus Pomeranie, Cuiavie, Lancicie ac Siradie, notum facimus universis tam praesentibus quam futuris praesentem paginam inspecturis: Quod intuentes fidelia grataque obsequia, quae fidelis noster Comes Henricus filius Swyentoslai nobis multipliciter exhibuit, et in futurum, dante domino, exhibere est paratus, damus, tradimus et conferimus sibi suisque veris heredibus et legitimis successoribus perpetuo et perpetualiter habere et locare civitatem jure Novi fori in hereditate ipsius, quae ei ex paterna successione competeat, dicta *Rynarzewo*, situata in terra de Nackel, dantes praefato Henrico et suis successoribus omnes utilitates, quae nunc sunt vel esse poterunt in futurum, videlicet: theloneum et omnia jura, quae nos habemus in nostris ciuitatibus, praedictus Henricus et sui successores praedicta omnia in iam dicta ciuitate habeat, et utatur eodem iure et utilitate, quemadmodum nos utimur in nostris ciuitatibus, Theutonico jure collocatis secundum consuetudinem Novi fori. Insuper damus praedicto Henrico et suis successoribus omnes causas tam magnas quam parvas diiudicare, videlicet: furta, latrocinia, homicidia et alias inferiores in ciuitate iam dicta commissas et omnes maleficos suspendere, decollare, mutilare, rotare, cremare, praefatus Henricus, vel suus scultetus iam dictae ciuitatis, liberum arbitrium habeant dictas penas infligere in omnibus malefactoribus, etiam si

⁽¹⁾ Ex confirmatione Regis Sigismundi I, anni 1523, libro Metrica Regni dicto N. 36 p. 335 — 336 inserta.

aliquis qualiscumque fuerit et qualitercumque aufugerit ad sepe dictam civitatem, coram nullo debent eum requirere, nisi coram praedicto Henrico vel sculteto ipsius dictae civitatis. Volumus autem, quod nullus noster aduocatus, nec vulgariter dicendo Lantwoyd (sic), in iam dicta civitate debet aliquas causas discutere, nec ad ipsum aliquid disponatur, sed simpliciter dicendo prefatus Henricus et sui successores de omnibus causis et de proventibus penarum disponat, et ad usus suos easdem conuertat iuxta voluntatem suam. In cuius rei testimonium, praesentes scribi iussimus, nostri sigilli munimine roboratas, praesentibus hijs testibus: Comite Kelczono Castellano Gnesnensi, Comite Falone Castellano de Uscie, Comite Juliano Pincerna Cruschoviensi (sic), actum anno domini millesimo ducentesimo nonagesimo nono. Datum in castris in *Scomlino*, in die beati Martini, per manus Joannis scriptoris curie nostre.

CCCCLXIX.

Junivladislaviae, anno 1300 die 7 mensis Decembris.

Premislaus Dux Cujaviae et dominus Wladislaviae testatur Comitem Nicolaum vexilliferum Brestensem cum fratribus, filiis et nepotibus ipsius hereditates *Goscow* in territorio Bydostiensi et *Zedno* in territorio *Naklensi* sitas, coenobio Cisterciensium *Byszeviensi* vendidisse⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Fraudulosa rerum varietas humanis actibus sepius adversatur, si non superhabundanti litterarum caucione jugiter fuerit insignita; proinde nos Premislaus, Dei gracia Dux Cuyavie et dominus Wladislavie universis declaramus presenti pagina publice protestantes: quod Comes Nicolaus Vexillifer Brescensis, una cum suis fratribus, filiis et nepotibus: Swantosla, Jaroslao, Przeslao, Vito, Floriano, Sulislao, Paulo et Nemsta, in presencia nostri constituti, usi sano consilio virorum maturorum,

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo, quod in tabulario Posnaniensis provinciae privilegia sublatorum coenobiorum continente asservatur, descripsit doctissimus Stronczyński. Sigillum majoris formae exhibens insigne provinciae Cujaviensis, appensum est filis sericis coloris rubri et perviridis. Cera sigilli vulgaris.

sufficientique prehabita deliberacione, hereditates suas *Goscow* in dominio nostro et in confinio Bydostiensi, et *Zedno* in Regno Polonie et in territorio Castri de *Nakel* sitas, cum omni districtu et pertinentiis suis, sortibus, agris, silvis, nemoribus, stagnis, rivis, pratis, paludibus et lacubus, videlicet: *Zedno magno* et *Zedno parvo*, *Gedyne*, *Ossovo* et *Gogolnicz parvo*⁽²⁾, ac aliis omnibus utilitatibus, censeantur quibuscunque nominibus, juste et rationabiliter vendiderunt, pro nonaginta marcis Thorunensium denariorum, currentis monete, quas in totum et plene se fatentur recepisse, Domino Bertoldo Abbati Byssoviensi et ejus conventui Cisterciensis ordinis, Wladislaviensis dyocesis, jure hereditario perpetuo possidendas. Abdicantes et resignantes memorato Abbati et conventui omne jus patronatus et proprietatis predictarum hereditatum, videlicet *Goscovo* et *Zedno*, repetendi, revocandi, commutandi, aut quocunque modo exsolvendi, per se ipsos et eorum consanguineorum successores, et omnium heredum, ac eciam, quibus aliquid juris competere poterat in prenomatis hereditatibus. Verum quia nostra interest singulis locis religiosis dignis profectibus providere, et ea a trutlenciis [*? trutlenciis*] bachancium umbra nostre [*? nostra*], in quantum possumus, lueri; nos hoc ipsum providentes, ad emendacionem fundacionis nostre prenotati claustrum Byssovie, de gratuito assensu omnium nobilium virorum predictorum, ad amplificandum cultum Divinum, predictam empcionem et vendicionem ratam et gratam habentes, litteris presentibus confirmamus, concedimus et damus superius dictas hereditates *Goscovo* et *Zedno*, secundum quod in suis terminis seu gadibus antiquitus sunt limitate, prefato monasterio Byssoviensi et fratribus ibidem Domino Deo servientibus, jure hereditario perpetuo possidendas. In cuius rei testimonium, presens scriptum nostri sigilli munimine digne duximus roborandum. Presentibus hys testibus: Comite Barthosio iudice, Jaroslao Castellano de *Slonce* (sic), Comite Bogusa Castellano de *Wyssegrod*, Domino Gerwardo preposito Wladislaviensis ecclesie, Domino Dobegneo Decano, Domino Floriano Archidiacono, Hen-

⁽¹⁾ Non *Goscow*, sed procul dubio *Gorzyszkowo* est villa in hac regione sita, neque *Zadno* sed *Sitno* (major et minor) ibidem. *Ossowiec* est villa confinis villae *Sitno*. *Gedyne* nec in indice ullo, nec in tabulis geographicis invenire potuimus. Villam *Gogolnicz parvam* in propinquo villarum superius laudatarum fuisse necesse est, nam paulo inferius, Byszeviam versus, est villa *Gogolin* jam saepius memorata.

kyno Pape, Theoderico de *Thurran*, Petro dicto *Manthosii*. Acta sunt hec in *juveni Wladislavia*, anno domini M^o.CCC^o.VII° idus (sic) Decembris, luna XX^a tertia, in octava Beati Andree Apostoli.

CCCCLXX.

Gedani, anno 1303 die 14 mensis Junii.

Scultetus et consules civitatis Gedanensis attestantur Janussium et Marquardum cives Gedanenses a Bernardo Wladislaviensi Episcopo libertates quasdam in villa *Sireno* obtinuisse⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Nos Jancko Scultetus, Andreas, Hermanus dictus Slistynk, Joannes dictus Zyla, caeterique Consules civitatis Gedanensis ad universorum notitiam volumus devenire: Quod Janussius et Marquardus nostri concives in nostra praesentia constituti recognoverunt publice protestantes, quod a venerabili in Christo Patre Domino Bernardo, miseratione Divina Wladislaviensi Episcopo in eorum villa *Sireno* de *dąbrowa* sex, et de silva densa decem annis habeant plenariam libertatem de decima non solvenda: et quidem annis libertatis elapsis, extunc decimam in campis manipulare praedicto Domino solvere teneantur. Et in hujus protestationis evidentiam, sigillum Nostrae Civitatis praesentibus duximus appendendum. Datum anno domini milesimo trecentesimo tertio, die S. Basylii Martyris et Pontificis.

⁽¹⁾ Ex apographo ab Illustr. R. Hube concesso.

CCCCLXXI.

Dobrini, anno 1304 die 6 mensis Decembris.

Zlemowitus, Dux Dobrinensis remuneraturus merita Jacobi Tholandae, eidem villam *Linne* donat⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Cum nemo sibi datum quidquam reputet, nisi donati possessione gaudeat corporali, noscant igitur universi tam praesen-

⁽¹⁾ Ex confirmatione a Rege Sigismundo I anno 1542. Cracoviae data, quae libro *Metrica* Regni dicto N. 64, p. 25—27 inserta invenitur.

tes, quam futuri praesentem paginam inspecturi: Quod nos Semouitus, dei gracia Princeps Dobrzinensis intuentes fidele servitium nostri ministri fidelis et dilecti Jacobi Tholande, sibi dedimus suisque succedaneis villam nostram *Line*⁽²⁾ vulgariter nuncupatam, quam Gothkinus olim tenuit et possedit, nunc vero nostro iuri cesserat eo, quod superstite (sic) legitimo (sic) non potuit nominari. Dedimus inquam villam praefatam cum pleno iure Theutonico paruo et magno: velut antiquitus regebatur tempore foelicis memorie nostri patris, nulla prorsus utilitate in ipsa pro nobis excepta in perpetuum possidendam, cuius gades parte lacus addito (sic) terminantur: lacum autem nostrum sibi exponimus totum libere, et conferimus ad piscandum sine ulla nostra inhibitione cum omnibus retribus, praeter sagenam, quam excipimus pro mensa nostra. Preterea pro suo servitio speciali ex tunc concedimus eidem puro cordis affectu nostro, et consensu gratuito et sincero villam supradictam vendendi, quando placet, commutandi, cui vult, similiter et donandi libere, commode et quiete. Adicientes (sic), ut incole ville praedictae nec cittari, nec judicari debeant per ullos Judices, sed tantummodo cittati non per ministerialem nostrum, sed nostra litera vel sigillo, comparebunt in exhibitionem nostri honoris coram nobis, ad suum comitem sine solutionis pena redeuntis coram eo responsuri. Cum autem duo vel plures in praedicta villa morantes se mutuo necauerint, pena capitis cedet comiti nominato aut continget totidem eadem in villa existentes gladius (sic) pugnare (sic) etiam ipse iudicabit. A solutione vero ducali vel exactione, sicut sunt hec (sic), quae de jure polonico requiruntur: *stroza, narasz, narubne, przewod, powolowe, socol, opole*, penitus facimus alienos. Gawin (sic) habeat et venationem, qualem poterit invenire. Insuper quidquid actum fuerit in ambitu suae villae, penam tollens iudicabit, et eodem iure fruatur ipsius perhenniter successores. Servanti autem nostram hanc donationem tam publicam et solennem sit pax in praesenti et salus in futuro. Si quis vero ipsam violare voluerit, divinae committimus ultioni. In cujus rei testimonium, praesentem literam nostri sigilli munimine iussimus communiri. Praesentibus his viris: Joanne Iudice Dobrzinensi, Stanislao vexillifero Dobrzinensi, Andrea Cal. (sic). Datum in *Dobrzin*, die beati Nicolai Confessoris anno domini millesimo tricentesimo quarto.

⁽²⁾ *Linne* villa in provincia Plocensi territorio et regione Lipnensi sita.

CCCCLXXII.

Junivladislaviae, anno 1311 die 22 m. Novembris.

Geruardus Episcopus Wladislaviensis cum Premislao et Casimiro Ducibus Cujaviae et dominis Junivladislaviensibus concordiam jungit, eosdem a poena anathematis liberos reddens ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Rex pacificus rerum omnium Dominus pia miseratione disposuit subditos sibi fore pacificos, modestos et quietos, ut, quod interdum effrenata cupiditas sui prodiga, pacis emula, mater licium sua pravitate in scrupulum precipitat dissensionis, spiritus sancti opitulante gracia, cohibeatur moderamine rationis; hinc est, quod nos Geruardus, Dei gracia ecclesie Wladislaviensis Episcopus notum facimus universis presentes litteras inspecturis: quod attendentes, qualiter ex dissensione seu discordia, que inter nos et capitulum ac ecclesias nostras Wladislaviensem et Crusviciensem ex parte una, et illustres principes dominos Premislium et Kazimirum, Duces Cuiaviae et dominos Wladislavie juvenis ex altera, cooperante inimico humani generis exhorta (sic) fuit, excreuerit indeuocio populi et animarum insurrexerint pericula infinita, ac volentes eisdem, quantum humana sinit ratio, viam de cetero precludere, ipsiusque dissensionis concedente domino materiam amputare, precipue, ut edem (sic) ecclesie nostre statu tranquillo in posterum potiantur, cum fratribus nostris, prelati et canonicis utriusque Wladislaviensis videlicet et Crusviciensis ecclesiarum predictarum sepius convenimus et tractatum sollempnem habuimus, et tandem meliora prospicientes, earundemque ecclesiarum nostrarum non dubitantes per hoc condicionem facere meliorem, cum eisdem dominis ducibus, accedente ad hoc predictorum capitulorum nostrorum Wladislaviensis et Crusviciensis maturo consilio et consensu, concordamus et amicabiliter componimus in hunc modum: Primo siquidem eisdem dominis ducibus relaxamus, dimittimus et ex mera liberalitate indulgemus omnia dampna, que nobis, ecclesie nostre et fratribus nostris, predictis prelati et canonicis utriusque ecclesiarum predictarum, ac

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae N. 13 descriptum. Trium sigillorum abruptorum nonnisi foramina supersunt.

uniuersis alijs rectoribus et clericis aliarum ecclesiarum per eosdem duces seu alios, nomine aut mandato eorum irrogata sunt in decimis, in censibus, in castris, in villis, in agriculturis, in hominibus et omnibus ac singulis alijs rebus, quocumque nomine censeantur; item considerantes, quod domini duces predicti castrum *Radzens*, quod mali homines de manibus nostris abstulerant, et terram nostram ac ducum eorundem, nec non et alias circumiacentes de eo hostiliter vastabant, de potestate eorundem malorum hominum sua pecunia et laboribus eripuerunt, et eciam in reconpensam (sic) dampnorum, que ipsi duces per nos se asserunt incurrisse, et que se, ut dicunt, ad plura milia marcarum extendunt, eis simili modo dimittimus et indulgemus quadringentas marcas denariorum, quas a nobis mutuo receperant, terra *Slonensi* et civitate *Gnewcow* ac *magna villa* nobis pro eisdem pignori obligatis, et centum marcas puri argenti, pro quibus nobis villam *Slonsk* obligarant, quas civitatem, terram et villas a dicta nobis facta obligatione penitus facimus absolutas; renunciantes omni iuri, actioni et petitioni, si quid (sic) nobis aut capitulo seu ecclesie nostre Wladislaviensi fuissent ratione dicte obligationis aliququaliter acquisita. Promittimus insuper et ad hoc nos sponte ac voluntarie obligamus, quod si dominus Papa, vel legatus ipsius contra memoratos dominos duces ratione nostre captivitalis vel dampnorum predictorum, nobis et ecclesie nostre illatorum aliququaliter insurgeret, nos huiusmodi eorum incomodum, apud eosdem dominos papam seu legatum, nostris sumptibus exbrigabimus et totaliter absolvemus. Item promittimus, quod omnes et singulos milites, ciues et ministros eorundem dominorum ducum, et specialiter comitem Bronisium palatinum cum filiis, item omnes domicellos de *lapidea ecclesia*, Paulum subiudicem de *Crosyno*, *Jaskonem*, *Puckonem* et Urbanum fratrem eius, Geruinum aduocatam, *Rosgasium* vlodarium et omnes alios, qui, de mandato dictorum dominorum ducum, nobis prelati, canonici, rectoribus ecclesiarum, et quibuscumque alijs clericis, aut hominibus ecclesiarum aliqua dampna seu iniurias intulerunt, a vinculis excommunicationis, que propter hoc incurrerunt absque difficultate qualibet absoluemus, quodque eorundem omnium et specialiter *Floriani* prepositi *Plocensis* ac *Stephani* canonici Wladislaviensis et Crusviciensis eius patruelis erimus perfecti amici. Quia vero, postquam memorati domini duces nobiscum super predictis dampnis et iniurijs concordaverunt, a nobis

absolucionis beneficium humiliter petiverunt, nos eos ab excommunicationis sententia, quam nos capiendo seu captivum tenendo incurrerunt, et omnes ac singulos eorum ministros, qui eidem captivitati nostre interfuerunt, aut nos in captivitate tenuerunt vel custodiverunt, seu nobis aliqua dampna intulerunt, promittimus, quod ipsos a sentencijs excommunicationum veraciter absolvemus, et relaxabimus sententiam interdicti in terram eorundem per constitutiones lati ob captivitatem nostram predictam et domini Stanislav prepositi Wladislaviensis fratris nostri. Item promittimus, quod presbyteros et quoscumque alios clericos, qui tempore primi interdicti per nos in civitate Brestensi die sabbati ante festum Epiphanie hoc anno in terram eorundem ducum propter dampna, que nobis intulerunt, et castrum *Radzens*, quod tenebant, lati, post appellaciones a nobis per ipsos duces ad sedem apostolicam interpositas celebraverunt seu celebrari in suis ecclesijs fecerunt, occasione dicte celebrationis nec excommunicatos, nec irregulares reputabimus, nec eos ob hoc in posterum volumus in aliquo comodolibet perturbare, quin immo volumus et specialiter promittimus, quod beneficia sua, que nunc obtinent, pacifice possideant, et alia, sicubi ad ea electi vel presentati fuerint in nostra dyocesi, absque omni excepcionis obiectu valeant adipisci. Item promittimus, quod Stephanum de *lapidea ecclesia* super scolasteria Crusviciensi, Petro presbytero super prebenda in eadem ecclesia, ac Hermanno dicto de *Rathibor* super prebenda in ecclesia Wladislaviensi, quas per dominum legatum asserunt sibi datas, iudices non suspectos, quos partes elegerint, concedemus, favebimusque nec eos impediemus si easdem scolasteriam et prebendas coram ipsis iudicibus via iuris poterunt obtinere. Item promittimus, quod propter alienum excessum duces eosdem non excommunicabimus, nec terram eorum subiciemus ecclesiastico interdicto; et si aliquando, quod absit, sicut homines notorie excederent, contra eos aut terram eorum, non servata iuris forma canonica, videlicet monicione non premissa, sentencias excommunicationis et interdicti nullatenus proferemus. Promittimus eciam, quod decimas in villis ducum eorundem fratribus de domo Theutonica et eorum hominibus non vendemus, seu alijs quibuscumque de terra dominorum predictorum, excepto *Gneucovia* civitate, cum suis pertinentiis, quod hanc vendemus cuicumque nobis utilius videbitur expedire. Que omnia et singula supradicta de voluntate et consensu fratrum

nostrorum, sicut premittitur, prelatorum et canonicorum seu capitulorum Wladislaviensis et Crusviciensis ecclesiarum, una cum eis, perpetuis temporibus bona fide promittimus habere, tenere et inviolabiliter observare et non contravenire aut facere aliqua racione, modo et ingenio, verbo vel opere per nos ipsos aut interpositam personam publice vel occulte (sic). In cuius rei testimonium, presentes litteras memoratis dominis ducibus una cum capitulis nostris predictis dedimus sigillorum nostrorum munimine roboratas. Actum *Wladislavie juvenis* (sic), in ecclesia fratrum minorum, anno domini M° C° C° C° undecimo, decimo kalendas Decembris. Presentibus: Stanislav preposito, Mathia decano, Alberto scolastico, Wladislaviensibus; Michaële preposito, Panceslao decano, Loduigo cantore, Crusviciensibus; domino Borislao archidiacono Poznaniensi et cancellario domini Bolezlav ducis Mazovie, Domaratho officiali Poznaniensi; comitibus: Bronisio palatino, Johanne castellano Vissogrodensibus, magistro Petro plebano de *Gneucow* et alijs quam pluribus fide dignis. Datum per manus domini Pribislav thesaurarii nostri.

CCCCCLXXIII.

In monasterio Pelplinensi, anno 1312 d. 22 m. Maji.

Joannes de Waldow vil as *Welin* et *Glinki* monasterio Byszewiensi donat ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Quoniam humani actus fluxu temporum, sicut experientia docuit, solent in nihilum redigi, idcirco necesse est legitimas actiones, quae memoria indigent, per scripti continentiam in notitiam transmitti posterorum; eapropter Nos Frater Carolus de Treven Magister Generalis Hospitalis Sanctae Mariae Domus Theutonicae Jerosolimitani constare volumus uniwersis tam praesentibus quam futuris: Quod Joannes dictus de Waldow ⁽²⁾ una cum uxore sua Catharina et filiis suis Arnolde et

⁽¹⁾ Ex apographo anni 1756 libro *Metrica Regni* N. 230 p. 233—235 et libro 274 p. 124 inserto. Archetypo membranaceo, ex quo apographon confectum est, appensa erant duo sigilla.

⁽²⁾ In altero exemplari, quod eisdem libris *Metricae Regni* insertum a Fratre Henrico die de Ploczek ordinis fratrum domus theutonicae magno Commendatore, Principali castri Sanctae Mariae anno MCCCXI, in die Nativitatis S. Mariae sine loco, confirmatum est, legitur Waldo.

Petro, ac ⁽³⁾ filiabus suis Helisabeth et Irrutruth coram Fratre Ottone Commendatore de Zchoynze ⁽⁴⁾ (sic), qui tunc extitit Vice-Provincialis in Culmenze in feudali iudicio et coram scabinis ejusdem iudicij, videlicet: Petro de Hezeleth, Joanne de Hemzoth ⁽⁵⁾, Tilone de Lissow ⁽⁶⁾, Nicolao de Osec ⁽⁷⁾, Joanne de Lugendorff ⁽⁸⁾, Conrado de Kyncznów ⁽⁹⁾, Herbordo Judice dicto de Sumervelt constitutus, villas seu haereditates *Welun* et *Glinki* ⁽¹⁰⁾ vulgariter nuncupatas super fluvium, qui *Dbra* dicitur sitas, cum utroque littore dicti fluvij, nec non cum pratis, quae *Lachowo* appellantur ⁽¹¹⁾, inter *Sampolno* et eundem ⁽¹²⁾ fluvium *Dbra* iacentibus ⁽¹³⁾, et cum lacu qui *Sczresyn* dicitur et lacu *Niestronno*, et alijs lacubus in districtu dictarum haereditatum sitis, sylvis, borris ⁽¹⁴⁾, nemoribus, mellificijs, moleudinis ⁽¹⁵⁾, [pratis, rivulis, videlicet: *Sompolna*, *Svechenicza* et dimidio rivulo inter haereditates *Srozk*, *Jasieniec* et *Glinki* currente, usque ad lacum qui *Lubechors* dicitur, qui lotus ab antiquo pertinet in *Bissoviam*, ac omnibus alijs] utilitatibus, quae ⁽¹⁶⁾ in districtu dictarum haereditatum sunt vel esse poterunt in futurum, domino Bertoldo Abbati in ⁽¹⁷⁾ *Bissovia* ac Fratribus ejus, successoribusque eorum pro trecentis marcis et quinta dimidia usualis monetae possidendas in perpetuum resignavit, abrenuntians omni juri una cum praelibatis filijs ac ⁽¹⁸⁾ filiabus suis, nec non cum uxore sua, quod eum ex parte uxoris ejusdem contingit: [promittens, quod nullus unquam haeredum seu successorum aut consanguineorum suorum nominatas haereditates possint redimere, emere vel eliberare, quia nullum jus in dictis haereditatibus eis competit] ⁽¹⁹⁾ fideliter se obligans adhuc, ut si quis dictos fratres [in] praenominatis villis de caetero ⁽²⁰⁾ impeteret ⁽²¹⁾, aut alicubi citaret, pro ipsis respondere, et dictas haereditates totaliter evincere compromittens.

⁽³⁾ Pro ac legitur nec non. ⁽⁴⁾ Pro Zchoynze l. Choynico. ⁽⁵⁾ Hemsott. ⁽⁶⁾ Lisow. ⁽⁷⁾ Ossec. ⁽⁸⁾ Lugindoff. ⁽⁹⁾ Kintimow, nec non coram Judice Herbordo dicto de Sumirwald. ⁽¹⁰⁾ Welun et Glinki vulgariter nuncupatas in territorio Vissegradensi sitas, cum pratis quae Lachowo. ⁽¹¹⁾ Vocantur. ⁽¹²⁾ Vox eundem deest. ⁽¹³⁾ Post jacen-
tibus haec leguntur: et cum utroque littore jam fatis fluvij, cum lacu, qui *Arosyn* dicitur et alijs lacubus etc. ⁽¹⁴⁾ Borris deest. ⁽¹⁵⁾ Voces a nobis uncis inclusae desiderantur in altero exemplari. ⁽¹⁶⁾ Quae in dictis haereditatibus sunt v. c. p. ⁽¹⁷⁾ De. ⁽¹⁸⁾ Et filiabus suis et uxore. ⁽¹⁹⁾ Voces a nobis uncis inclusae desiderantur in altero exemplari. ⁽²⁰⁾ De caetero deest. ⁽²¹⁾ Impetierit, vel citaverit alicubi, pro ipsis respondere et eos totaliter evincere compromissum.

Nos igitur utriusque partis concordiam ratam et gratam habentes, in perpetuam memoriam, ac inviolabilem observantiam, praesentem hartam nostro sigillo et fratris ⁽²²⁾ Henrici Magni Commendatoris fecimus roborari. Datum et actum in Monasterio *Peplin*, Ordinis praedicti, coram laudabili viro domino Gotfrido Abbate Monasterij recitati; praesentibus fratribus nostris, videlicet: Fratre Henrico Magno Commendatore praefato, Fratre Henrico Commendatore in *Olewa* (sic), Fratre Gothardo, Fratre Rudolfo capellano nostro, Fratre Henrico dicto Bobr et alijs quam pluribus fide dignis, anno domini M CCC XII, in crastino Sanctae Trinitatis.

⁽²²⁾ Theodorici de Lichnayn provincialis commendatoris fecimus roborari. Datum et actum anno domini MCCCXI in die Nativitatis Sanctae Mariae virginis gloriosae.

CCCCLXXIV.

Brestiae, anno 1314 die 17 mensis Martii.

Wladislaus Dux Regni Poloniae etc. Heduigi viduae Jaskonis sculteti pagi antiqui Brzesć scultetiam ejusdem loci restituit⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Nos Sigismundus, Dei gratia Rex etc. Significamus etc. Quia coram nobis constitutus personaliter prouidus Mathias Szymny, aduocatus in antiquo *Brzessczye* in terris Cuiaue sito, et (sic) obtulit nobis super eandem scultetiam priuilegium infrascriptum de titulo et sigillo appenso olim diue memorie Illustris Wladislai Ducis Poloniae omni nota suspensionis carens, supplicans humiliter, quod sibi huiusmodi priuilegium scultetiale ob illius nimiam vetustatem de benignitate nostra regia innouare, confirmare, approbare et ratificare dignemur, cuius priuilegij tenor ad verbum sequitur et est talis:

In nomine domini, amen. Cuncta que aguntur, longinquitate temporis interueniente, plerumque a memoria hominum elabuntur, ideoque prouidit ea ratio conditionis humane, ut ad perpetuam rei notitiam scriptis autenticis et testibus fide dignis posterorum memorie commendentur. Proinde nos Wla-

⁽¹⁾ E libro manuscripto Metrica Regni dicto N. LIV p. 304 descriptum.

dislaus, Dei gratia Dux Regni Polonie, Cracovie, Sandomirie, Syradie, Lancicie et Cuiaue, notum facimus uniuersis tam presentibus quam futuris, notitiam presentium habituris: Quod amore dei et anime nostre pro salute, honeste femine Heduigi relictæ uxori Jaskonis sculteti nostri de *antiquo Brzesscie*, et pueris ipsius restituimus et donauimus scultetiam ibidem in *antiquo Brzesscie* jure hereditario possidendam in perpetuum; dantes sibi nomine scultetie predictæ decem mansos liberos, molendinum, tabernam et omnes alias utilitates, solutiones, prouentus in agris, pratis, pascuis, aquis, ad dictam scultetiam pertinentibus, que nunc sunt vel esse poterunt in futuro, quocumque nomine censeantur, plene et integre, sicut prius tenuerunt, habuerunt et pacifice possederunt. In cuius rei testimonium, presentes sibi dari iussimus nostri sigilli munimine roboratas. Presentibus fidelibus nostris: Petro Capitaneo Brestensi, qui huius negocij fuit ordinator, Miklone palatino, domino Joanne cancellario, Sbislo castellano, Rosdalis succamerario Cuiauiensibus, et alijs quam pluribus fide dignis. Actum anno domini millesimo tricentesimo quarto decimo. Datum in *Brzesscie*, die dominica, qua cantatur Letare, per manus Jacobi Nottarij (sic) curie nostre.

Nos igitur Sigismundus Rex prefatus attendentes priuilegium superscriptum illesum et [suspicionis] nota carens, supplicationem prefati sculteti, ut rationabilem et iustam benigniter et clementer accepimus, priuilegiumque superius insertum in omnibus eius conditionibus, clausulis, articulis, prout positi sunt, de certa scientia et gratia spetiali nostris regiis innouandum, approbandum, ratificandum et confirmandum duximus, innouamusque, approbamus, ratificamus et confirmamus presentibus, decernentes, prout decernimus, omnia et singula in eodem priuilegio contenta et expressa, presertim in quorum usu et possessione pacifica ad presens existit, vim et robur debite et perpetue firmitatis obtinere presentium tenore mediante. Quia vero in eodem priuilegio superscripto scultetiali nullum bellicum seruitium erat descriptum; porro cum omnes aduocati et sculteti de jure et consuetudine nobis et rei publice Regni nostri bellicam expeditionem sint obligati, supplicavit nobis humiliter Mathias aduocatus predictus, ut hoc seruitium bellicum in peccuniarum contributionem commutarem; quare nos intercedentibus pro eodem aduocato nonnullis consiliarijs nostris, hic ad presens nobiscum existentibus, insuper ei gratiam spetialem in hoc facere volentes, statuimus pre-

sentibus, quod ipse aduocatus et sui successores ratione huiusmodi seruitij bellici pro tempore occurrentis (sic) de quolibet laneo aduocatiali per unam sexagenam peccuniarum, numeri et monete polonicalium, in regno nostro consuetorum, sexaginta grossos in quamlibet sexagenam numerando, nobis et successoribus nostris regibus Polonie ad thesaurum nostrum pendere et soluere erit perpetuo obligatus, sponte et libere se ad hoc aduocato predicto submittere et consenciente, earundem literarum vigore accedente. In cuius rei testimonium etc. Actum *Pyotrkuie* in conuentione generali feria tertia ante festum purificationis gloriosissime virginis Marie domine nostre, anno domini millesimo quingentesimo trigesimo octavo, regni vero nostri anno trigesimo secundo. Presentibus etc.

CCCCCLXXV.

In villa Choyno, anno 1316 die 27 m. Januarii

Anastasia Dux Lanciciensis et Dobrinensis Comiti Albrachto de *Kleczo* aduocato villas *Radomice* et *Osniatowo* donat, certis seruitiis assignatis ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Prudenter obuiamus futuris incomodis, cum gesta rerum, que perpetuo disponuntur permansura, scripturis idoneis noticie relinquinus posterorum. Igitur nouerint uniuersi tam presentes quam futuri: Quod Anastasia (sic), Dei gracia Dux Lanciciensis et Dobrinensis una cum filijs nostris dilectis: Ducibus Wladislao et Semovito, Comiti Albrachto de *Cleczo* aduocato dedimus nostras dnas villas, ex assensu et consilio nostrorum baronum, *Radomycze* et *Osniatowo* vulgariter nuncupatas, cum omnibus questibus et pertinencijs ad easdem [spectantibus], cum pleno iure theutonico, et cum omnibus solucionibus et exactionibus uniuersis, que in ibi habuimus; et hoc tam prefato Albrachto, quam eciam suis filijs seu succedaneis legitimis perhenniter possidendas, libertatem annorum duodecim assignantes ab omnibus laboribus, qui pertinent ad Ducatum, et a *porco* perpetuo sint immunes. De quibus villis prefatus vir discretus nobis tale

⁽¹⁾ Ex confirmatione Regis Alexandri anni 1505 libro Metrica Regni N. 21 p. 318 inserta.

seruicium exhibebit, quod de *Radomicze* villa ex nunc, elapsis sex annis, cum dextrario seruiet nobis, et de *Osniatowo*, ⁽²⁾ duodecim annis expiratis, cum secundo dextrario nobis seruicium exhibebit. Preterea adicimus eidem, quod sui homines in prefatis villis manentes nec cittabuntur per ullos iudices, neque iudicabuntur, neque per officiales nostros, sed tantummodo cittati per nostras literas vel sigillo, comparebunt coram nobis non respondentes, ad comittem (sic) suum reuertentur, jure theutonico responsuri coram ipso, et venacionem habeat in eisdem. In cuius rei testimonium, presentes literas nostri sigilli robore iussimus muniendas, coram his viris comitibus: Petro dicto Swynka, Wlostone Castellano de *Dobryn*, Albrico reserista (sic), Dominico dicto Rola, Jarando. Acta sunt hec in *Choyno*, feria quarta ante diem Purificationis Marie Virginis, anno domini millesimo trecentesimo sedecimo.

⁽²⁾ *Radomicze* et *Osniatowo* villae in provincia Plocensi, territorio et regione Lipnensi sitae

CCCCCLXXVI.

Brestiae, anno 1316 die 25 mensis Aprilis.

Holibinus scultetus Raciążensis advocatiam Radziejoviensem cum hereditate Rokitki Gerkoni advocato Radziejoviensi vendit ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Ideo legitime facta conscribuntur, ne a posteris maliciose valeant irritari. Proinde Nos Wladislaus, Dei gracia Regni Polonie, Cracovie, Sandomirie, Siradie, Lancicie et Cuiaviae dux, ad noticiam omnium tam presentium, quam futurorum tenore presentium volumus devenire: Quod cum coram nobis nostrisque baronibus inter Gerkonem aduocatam de *Radzieiow* et Holibinum scultetum de *Raczians* super aduocacia Radziejouiensi et pertinencijs ad eandem aduocatiam spectantibus exorta fuisset materia questionis, tandem lite submissa partibus interpositis amicorum, de nostra voluntate ad (sic) pacis et concordie unionem perpetuam inierunt, sub modo et ordinacione infrascripta: quod Holibinus cum filio et

⁽¹⁾ E libro manuscripto Metrica Regni dicto N. XXX p. 135 continente privilegia annorum 1515—1518. Eadem tabula inserta est quoque libro Metrica Regni dicto N. LIV p. 118 continenti privilegia annorum 1537—1538.

filiabus omnibus et Mathia nepote suo, et alijs omnibus nepotibus et parentibus ipsius aduocatiam predictam Radziejouiensem cum hereditate dicta *Rokitki* ⁽²⁾, et alijs pertinencijs, utilitatibus, fructibus, dominio, prouentibus, agris, sex macellis, balneo, duobus molendinis, sexto denario, pensionibus et alijs iuribus, ad prenotatam aduocatiam pertinentibus, que nunc sunt, vel in posterum esse possunt, a predicto Gerkone recepta pecunia septuagintarum (sic) marcarum monete Thorunensis, eidem Gerkoni et suis legitimis posteris ac veris successoribus iure hereditario in perpetuum resignauit, nihil juris aut questionis in eadem aduocacia sibi et suis posteris totaliter relinquendo. Nos vero predictam ordinacionem, composicionem et unionem ratam et gratam habentes, ad petitionem partis utriusque presenti priuilegio confirmamus. Ne autem hec ordinacio, composicio et unio a posteris valeat irritari, presentes nostro sigillo fecimus communiri. Actum et datum in *Brzeszcze*, in die beati Marci ewangeliste, anno domini millesimo tricentesimo decimo sexto. Presentibus his testibus: Miklone palatino Brzestensi, Clemente castellano Siradiensi, Janussio dicto Hazlach thesaurario, Woythecone de Coszcielec subpincerna Brzestensi, et Przibislao filio Tronini ac Nasangneo camerario Brzestensi, qui ordinacioni memorate interfuerunt.

⁽²⁾ *Rokitki* villa publica provinciae Mazoviensis, territorii Cujaviensis, regionis et parochiae Radziejoviensis.

CCCCCLXXVII.

Plosci, anno 1316 die 10 mensis Julii.

Florianus Episcopus Plocensis de decimis ex villis Terrae Dobrinensis pendendis sententiam pronunciat ⁽¹⁾.

Noverint universi, ad quorum notitiam pervenerit praesens scriptum: quod cum nos Florianus, Dei gratia Plocensis Ecclesiae episcopus, mediante inelyto principe Domino Vladislao, eadem gratia Duce Cracoviae, Sandomiriae, Lancitiae, Siradiae et Cuiaviae ac totius Regni Poloniae, prius in

⁽¹⁾ Ex apographo ab Illustr. R. Hube concesso.

Zarnowo, in colloquio per ipsum celebrato, voluissemus ordinationem facere, prout eam postea fecimus cum Serenissima Domina Anastasia Ducissa et filiis suis dominis magnificis: Wladislao et Boleslao, Dei Gratia Ducibus Dobrinensibus, super solutione decimarum in terra Dobrinensi de villis jure Theutonico locatis vel locandis, ipsis ad hoc instantibus et instantius nos petentibus, quod deberemus de quolibet manso iure eodem Theutonico locato vel locando annis singulis nomine decimae recipere, pro nobis et pro nostro clero in festo Sancti Martini fertionem monetae Thorunensis pecuniae usualis: cum essent tunc temporis propter easdem decimas non solutas per praedecessorem nostrum, bonae memoriae dominum Joannem dictum Abrahae, quondam Plocensem episcopum, per continuum septennium excommunicationis sententia involuti et terra ipsorum eadem Dobrinensis supposita ecclesiastico interdicto, verum postmodum in Ploczk in Ecclesia nostra Cathedrali, his coram nobis in capitulo plocensi propositis et auditis, honorabiles viri fratres nostri: Petrus cantor et Wolkmarus archidiaconus Dobrinenses, canonici Plocenses, surgentes in eodem capitulo, huic ordinationi de solvendis decimis tali modo in terra Dobrinensi se eodem [in] instanti opposuerunt penitus contradicentes publice et expresse, quod nolent tali ordinationi consentire quoquomodo pro parte ipsorum, in quantum est [? se] contingunt decimae de agris ad civitatem Dobrinensem pertinentibus: cum ipsi et ipsorum praedecessores, habeant et habuerunt (sic) nomine cantoriae et archidiaconatus praedictorum, ius percipiendi easdem decimas de omnibus agris et villis ad eandem civitatem Dobrinensem spectantibus, post aratra advocatorum et civium Dobrinensium, ac omnium qui colunt agros praedictos in campis, in capelibus et manipulatim, ab eo tempore, cuius in contrarium memoria non exstitit. Quare petebant praedicti domini, quod ipsos dignaremur in iure eorum, suadente iustitia, conservare. Igitur attendentes, quod summum bonum est, iustitiam colere in hac vita et unicuique illibata reddere sua iura, nos habito consilio et consensu fratrum nostrorum capituli plocensis praedicti, ut huiusmodi controversiae finis habeatur, praedictos dominos cantorem et archidiaconum, nomine cantoriae et archidiaconatus ac successorum eorundem, a praedicta solutione ordinationis decimarum solvendarum supra scripto modo excipimus et excludimus, decernentes ipsos debere permanere in iure percipiendi decimas easdem, sicut ipsas hactenus percipere consue-

verunt in campis, videlicet in capelibus et manipulatim, et ad solutionem huiusmodi decimarum praefatos advocatos, cives et quoslibet colentes agros praedictos, memoratis dominis et ipsorum successoribus faciendam, cum sit factum notorium, sententialiter condemnamus in his scriptis. In cuius rei evidentiam plenior, sigillum nostrum et dicti capituli nostri Plocensis praesentibus sunt appensa. Actum et datum in *Ploczk*, sexta Idus Julii mensis, anno domini millesimo trecentesimo decimo sexto. Praesentibus dominis: Predwogio, Clemente Decano, Alberto Scholastico, Martino Custode, Janusio Officiali, Magistro Andrea, Alberto Cancellario curiae nostrae et aliis canonicis Plocensibus.

CCCCCLXXVIII.

Radziejewiae, anno 1317.

Nicolaus filius Petri de *Bozacino* cuidam Thomae sculteto villam *Czolowo* jure theutonico regendam vendit ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Quoniam ea, quae geruntur in tempore, plerumque simul cum tempore transeunt, et consequenter ab hominum memoria lapsu temporis elabuntur; ideo utiliter sapientum providit autoritas gesta mortalium, quorum est utilis et necessaria memoria, literarum serie praesentium et futurorum memoriae commendare. Hinc est, quod ego Nicolaus filius Petri de *Bozacino*, notum esse volo vniuersis tam praesentibus quam futuris: quod villam nostram *Cholowo* ⁽²⁾ vulgariter nuncupatam vendidj Thomae Sculteto et suis posteris locandam iure theutonico, quod jus appellatur Marienburgense (sic), et hoc de beneplacito filij nostrj Joannis et aliorum omnium filiorum. In qua quidem villa contuli sibi quatuor mansos liberos: reliqui vero omnes, quotquot sunt in dicta villa, ad me et ad meos posteros cum suis iuribus et redditibus pertinebunt, saluis per omnia et

⁽¹⁾ Ex confirmatione Regis Sigismundi I anni 1544 libro Metrica Regni Nr. 66 p. 57—59 inserta.

⁽²⁾ *Czolowo* villa provinciae Masoviensis, territorij Cujaviensis, regionis Radziejewiensis, parochiae Radziejewo adscripta.

hij et alij omnibus iuribus dominorum. Insuper dedi sibi de iudicijs et poenis et de hij, quae versantur circa iudicia, tertium denarium: mihi autem duas partes fideliter assignabit. Saepedictae autem villae colonj gaudebunt libertate a festo Natiuitatis Dominj usque ad sex annos: quae euoluta colonj siue scultetus, prout iuris est, singulis annis de singulis mansis, fertonem argenti currentis nomine census et unam mensuram tritici mihi et meis successoribus pro festo sancti Martinj soluere tenebuntur. Tenebitur nichilominus scultetus pro curru ad expeditionem duas marcas mihi vel meis successoribus sine omni contradictione procurare, quotiescunque toti terrae fuerit per dominum terrae mandatum. Predictae vero villae colonj nusquam habebunt respondere in iudicio, nisi coram sculteto supradicto, siue coram successoribus suis. Saepedictus vero scultetus nusquam tenebitur respondere, nisi coram me vel meis successoribus eodem iure saepedicto. Insuper memoratus scultetus seruicium mihi et meis successoribus tenebitur secundum ius supradictum. Quicquid vero est, quod scultetus vel colonj tenerentur domino suo, siue in dando vel faciendo, siue in gratia vel iure consistat, siue post temporis libertatem, vel durante libertate, cum indemnitate nostra et bonorum nostrorum, reddere tenebuntur. Poterit autem saepedictus scultetus bona sua, quae in dicta villa possidet, libere dare, legare pro anima sua, vendere cuicumque voluerit, dummodo emptor placeat domino villae, cum eodem iure, quod ipse possidet: si ego nollem vel mei successores pro eodem precio redimere, quod ei alij homines exhibebunt. In cuius rei testimonium, praesentem literam meo sigillo et filij mei Joannis statui consignandam. Acta sunt haec in *Raczeowo* ⁽³⁾ (sic), anno domini M^o trecentesimo decimo septimo, coram his testibus: comite Petro Symanowicz castellano de Lando, comite Boguss iudice Pomeraniae, Suetopelcone de Soberzowo, Hermannio dicto Sicce, Pecoldo sartore, ciuibus de Razeowo (sic), scripta vero per manus fratris Praebislaj ordinis fratrum minorum.

⁽³⁾ *Radziejewo* oppidum provinciae Masoviensis, territorij Cujaviensis, regionis sui nominis caput.

CCCCLXXIX.

Cracoviae, anno 1318 die 13 Julii.

Heduigis Dux Regni Poloniae villae *Czolowo* cuiusdam Jaskonis propriae certas immunitates largitur ⁽¹⁾.

Nouerint vniuersi paginam praesentem inspecturi: Quod nos Heduigis, Dei gratia Cracouie, Sandomirie, Regnique Poloniae Ducissa intuentes fidelia seruicia, quae nobis famulus noster Jasko, haeres de *Czolowo* ⁽²⁾ exhibuit, et exhibere est paratus in futuro (sic), sibi gratiae nostrae beneficium impendentes, cum nostra libertate egeat specialius communiri, ad euidentiore cautelam, ut eo hereditatem suam *Czolowo* uulgariter nuncupatam, securius et plenius valeat locare et informare, sitam in terris nostris Cuyauiensibus (sic), sibi damus et concedimus super eadem hereditate plenam ac omnimodam libertatem infra spacium sex annorum ab omnibus solutionibus, exactionibus et expeditionibus, ac ab omnibus iuribus, quae ad nos et ad dominium nostrum dinoscuntur pertinere: eximentes et absoluentes incolas praedictae villae a iudicio Castellanorum, Palatinorum et ab omni iudicium impulsatione seu etiam repacione [vexacione] et ab omni iurisdicione officialium et ministerialium ipsorum: dantes etiam eisdem villanis libertatem, quod coram nullo aduocato nostro respondere tenebuntur, nisi coram Thoma, sculteto ipsorum, dum fuerint per budellum praenotatae villae ad praesentiam ipsius euocatj. Si vero inter ipsos incolas homicidium perpetratum fuerit, nullus, sed ipse Joannes cum sculteto suo poenam siue emendam percipiet capitalem. Scultetus vero ipsorum omnes causas cum scabinis suis in bonis eisdem iure theutonico iudicabit: tabernam et macellum idem scultetus infra tempus praenotatum ab omnibus solutionibus nostris pacifice possidebit. Ut autem donatio et concessio nostra inuiolabiliter et inconcussa perseueret, praesentem paginam sibi darj iussimus et nostrj sigillj munimine roborarij. Datum et actum Cracouiae in die beatae Margarethae,

⁽¹⁾ Ex confirmatione Regis Sigismundi I anni 1544 libro *Metrica* Regni Nr. 66 p. 59—60 inserta.

⁽²⁾ *Czolowo* villa, videatur supra nota 2 tabulae praecedentis.

sub anno dominj M CCC XVIII. Item notificamus, quod praedictus Thomas saepedictam scultetiam emit de nostro fauore pariter et consensu.

CCCCLXXX.

Sine loco, anno 1325.

Przemislaus Dux Cuiaviae etc. cuidam Thomassio dicto de Jaxicz advocatiam civitatis *Solec* confert, variaque privilegia tum eidem tum civibus *Solecensibus* largitur ⁽¹⁾.

In nomine Sancte Trinitatis, amen. Acta hominum de facili subtrahuntur, quae lingua testium, aut scripti gremio non fouentur. Proinde nos Premislaus ⁽²⁾, Dei gracia Dux Cuiaviae et dominus Wladislaviensis Juuenis et de Vyssegrad ⁽³⁾, de bona voluntate ac libera intentione, nec non de consilio Nobilium nostrorum prouido viro et honesto Thomassio nostro fidelissimo dicto de Jaxicz civitatem nostram [*Solec*] ^(*) iure contulimus Maydemburgensi, donantes sibi aduocatiam ac posteritati ipsius in ciuitate nostra predicta hereditarie, absque omni impedimento perpetuo possidendam; adicientes eidem Thome, nostre ciuitatis aduocato hereditario, seu successoribus ipsius, aream pro commodo faciendo (sic), in quacumque parte ciuitatis prefate elegerit, ac posteritati ipsius hereditarie ac libere possidendam in eternum. Huic etiam adicimus locum balnei ac molendini, ubicumque elegerit sibi ac posteritati ipsius, libere ac perpetue possidendum ita tamen, quod alijs molendinis, pro nostra utilitate in posterum construendis, aque molendini aduocati supradicti aliquod unquam (sic) faciant nocumentum. Adicimus etiam Thomassio prenotato nostre ciuitatis aduocato pro ciuitate nostra reformanda, una cum ciuibus ibidem residentibus decem

⁽¹⁾ Ex confirmatione Regis Sigismundi anni 1538 libro Metrica Regni Nr. 54 p. 344—346 inserta. Idem privilegium continetur etiam a) libro Metrica Regni Nr. 97 p. 62—64, tum b) libro Metrica Regni Nr. 159 p. 251—253 confirmatum a Rege Stephano Bathoreo anno 1577, tum a Rege Sigismundo III anno 1618. Variantes lectiones aliorum apographorum in notis adjicimus.

⁽²⁾ Przemislaus (a), Praemislaus (b).

⁽³⁾ Wladislaviae Juuenis et de Wissegrad (a) Wysegrad (b).

^(*) Vocem *Solec* uncis inclusam in omnibus apographis librariorum incuria omissam, hoc loco aptissime apponendam esse credimus, in confirmationibus enim haec est inscriptio: „Confirmatio literarum oppidanorum *Solecensium*.” Intelligendum est oppidum *Solec* (germanice Schulitz) regionis et territorii Bydgosciensis M. D. Posnaniensis.

annorum libertatem. Quaecumque molendina infra tempus libertatis prenotate fuerint reformata, extunc infra tempus libertatis pluries dictae absque omni impedimento de laboribus ipsorum percipient usumfructum. Expirante vero libertate pluries dicta, quodlibet molendinum mediam marcam denariorum monete usualis pro censu nostro in festo beati Martini Episcopi, singulis annis perpetuo nobis soluent, excepto molendino Thomassij nostre Ciuitatis Aduocati, quod sibi contulimus ac posteritati ipsius perpetuo possidendum. Simili modo ferri fodimentum, ubicumque pro voluntate sua aptum inuenerit, ipse Thomassius, successores ipsius perhenniter ac libere possidebunt. Huic etiam Thomassio ac posteritati ipsius ante ciuitatem nostram prefatam sex mansos contulimus liberos. Insuper etiam oves aut peccora qualiacumque preter ciuitatis pastorem, absque nocumento hominum, pascat in circuitu ciuitatis, ubi potest. Item adicimus Thomassio predicto nostre ciuitatis aduocato ac successoribus ipsius una cum ciuibus sepedictis predictae ville vulgariter dictae *Huss* ad metas ville nostre *Lang* dictae unum miliare, et infra predictum miliare litus aque dictae ville cum piscatura et omnes insulas seu alias utilitates, quaecumque in predictis insulis haberi possunt inter villas prenotatas, in prescripto miliari eisdem contulimus perpetuo hereditarie possidendum. Item concedimus Thomassio prenotato nostre ciuitatis aduocato, una cum ciuibus eiusdem ciuitatis a fossatis borram ad unum miliare ad omnes partes perpetuo ac hereditarie possidendam. Et quicumque hominum in ciuitate nostra residentium infra prefatum miliare auem aut bestiam mactauerit, absque omni impedimento pro se ipso retinebit. Huic etiam Thomassio, nostre ciuitatis prenotate aduocato gratia ex speciali condonamus, ut si aliquis ciuis ciuem infra miliare supradictumulnerauerit, occiderit seu mutilauerit, nullus alius preter Thomassium nostre ciuitatis aduocatum causam predictam iudicabit (sic). Sin autem infra predictum miliare ciuis militem vel miles ciuem, aut cuiuscumque conditionis hominem extraneum, ad ciuitatem nostram non pertinentem, modo simili molestauerit, illud noster iudex, seu prouintialis aduocatus penes Thomassium nostre ciuitatis aduocatum sedens, prout jus fuerit, iudicabit. Item nautum, quod nostrum antiquitus fuit, pro nobis omnimode integraliter usurpamus. Item si in ciuitate nostra aliqua mensura potus uel frumenti, aut ulna pannicidarum apud quemcumque pannicidarum (sic) repereretur (sic) falsa, extunc

aduocatus noster Thomassius, assumpto Castellano nostro aut provinciali aduocato et duobus consulibus, causam predictam iuxta jus Maydemburgense condecenter iudicabunt. Item si alique cause in ciuitate nostra prenotata occurrerint, quas forte Thomasius nostre Ciuitatis aduocatus, una cum consulibus ibidem propter imperitiam suam dubitaret, et quod nusquam nisi in ciuitate nostra Wladislaviensi jus prefatum requirere debent: sin autem consules nostre ciuitatis prenotate jus prefatum inuenire propter ignorantiam forsitan aliquam non valerent; extunc nostri ciues sepius dicte ciuitatis de nostra bona voluntate jus prefatum in ciuitate Culmensi aut in Thorun sibi querent. Item expirata libertate decem annorum predictorum, nostri ciues unum fertonem denariorum monete usualis de quolibet manso in festo beati Martini Episcopi, prout moris est, annuatim unusquisque nobis soluent, Thomassius vero nostre ciuitatis aduocatus de censu prefato sextum denarium pro se tollet: iudiciales (sic) vero denarios (sic) tertium pro se retinebit, nobis duos presentando. Simili modo noster Procurator aut Prouintialis aduocatus non nisi in tribus magnis iudicijs infra annum penes Thomassium hereditarium aduocatum presens erit. Item de remissionibus, quas forte Thomassius aduocatus, inspecta aliquorum paupertate, cum tamen ab ipsis propter ipsorum [paupertatem] nihil exigere posset, et si ob remedium pecaminum domini alicui talium indulserit, nullum damnum aut scandalum ob hanc causam a domino patietur. Huic etiam Thomassio nostre ciuitatis aduocato pluries dicto, nostram ciuitatem prelibatam plantare omni cum diligentia permittimus, ⁽⁴⁾ vel, quod absit, in posterum igne concremari, vel aliquid predictae plante paterentur, ipsis modo simili permittimus reformare. Ceterum vero si aliquis ciuis aut extraneus ante curiam nostram siue in circuitu curie vulneratus aut occisus extiterit, illam causam nullus potest [preter] nostrum iudicem curie, aut cuiumque commiserimus causam prenotatam, iudicabit: sed alias omnes causas infrascriptas Thomassius nostre ciuitatis aduocatus, iuxta jus predictum iudicabit. Item si Thomasius nostre ciuitatis aduocatus pluries dictus alicui iniuriam vel aliquid talium fecerit, quod absit, et ille forsitan cum Thomassio prenotato iudicio contradicere vellet, illam causam nullus preter nostrum

⁽⁴⁾ Plures voces librariorum incuria omissas esse luculenter apparet.

Prouintialem Aduocatum vel Procuratorem, aut quemcumque loco nostri substituerimus, assumptis duobus Consulibus ibidem in ciuitate nostra prenotata, Thomassium Aduocatum supradictum iudicabunt (sic). Item si aliquid talium Thomassium ciuitatis nostre aduocatum sepius dictum, aut successores ipsius facere contigerit homicidium, aut simile de casibus perpetrare contigerit, quod absit, quem forte excessum aut causam in curia nostra personaliter audire ⁽⁵⁾ propter maiorem iustitie experientiam, prescriptum aduocatum Thomassium aut successores ipsius, dantes sibi inducias quatuordecim dierum comparendi in Terra nostra, et non extra metas Terre nostre, ubicumque in Ciuitate vel in Castro aut in villa, predictum Thomassium, aut successores ipsius noster Prouintialis Aduocatus, una cum alijs probis viris legis peritis, in audientia nostra, iuxta jus Maydemburgense, si necessitas fuerit, in terra nostra iudicabunt. Item omnes camere caliperiorum (sic), panum [pannorum] vel panium (sic), carniū in festo beati Martini Episcopi, prout moris est, quilibet predictorum unum lottum (sic) denariorum (sic) post reuolucionem libertatis prenotatae, nobis annis singulis ministrabunt, Thomassius vero Aduocatus sextum denarium pro se tollet. In cuius rei testimonium, presens instrumentum ipsi dedimus nostri sigilli robore communitum. Datum per manus nostri Notarij Przeczłai. Presentibus his nostris Nobilibus: Comite Joanne Palatino, dicto Besczadowicz, Bogumilo herede de *Pakoscz*, Vincentio inclite [militis], Jaskone subpincerne (sic) herede de *Kossziol*, Geruino Magistro Consulum Wladislaviensis ciuitatis, Jaskone dicto de *Rogow*, Nicolao dicto de *Radymno* et alijs quam plurimis dignis fide, anno domini millesimo trecentesimo vigesimo quinto. Item uniuersis presens priuilegium inspecturis cupimus fore notum, et ne aliquis [aliquid] in preiudicium eidem vertatur, quod propter quandam negligentiam seu incommodum, et ne per quempiam reprehendatur in posterum, prohibemus, et ne aliquis presentium contra hec loquatur aut futurorum. Preterea publicamus, quod si unquam Thomassius supradictus nostre ciuitatis aduocatus prenotate, ex casu aliquo secundum quod pluries contingere solet, Polonum aliquem in ciuitate vel ante ciuitatem captiuare contingerit (sic), qui forte sententia mortis esset puniendus, et non prius nisi de voluntate nostra seu de scitu

⁽⁵⁾ Aliquid omissum esse videtur.

nostro secundum voluntatem nostram punietur. Sin autem nos morari extra terram contigerit, extunc Thomasius presignatus (sic), quemcumque Capitaneum loco nostri in terra nostra substitueremus, ad illum predicta causa defferatur (sic).

CCCCCLXXXI.

Dobriani anno 1329 die 12 mensis Martii.

Wladislaus Dux Dobrinensis et Lanciciensis, villis Lubin, Wola, Dąbrowka, Murzynowo jus Culmense confert ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Cum diuisiones et contractus qualescunque nullum robur firmitatis valeant obtinere, nisi solenni titulo et testium annotatione roborentur, hinc est, quod nos Vladislaus, dei gratia Dux Dobrzinensis et Lanciciensis (sic) terrarum inspicientes fidele seruitium patris dictorum (sic) videlicet domini Pauli Lanciciensis Castellani et suorum fratrum Comitum Martini succamerarij et comitis Jacobi et Petri dicti Cauda germanorum fratrum, cum ammissa (sic) fuerint priuilegia eorum per devastationem terrarum, quae conscripta fuerunt a patre nostro foelicis memoriae duce Semoito (sic), palam et saepius audientes iuxta tenorem, qui continebatur literatorie: praeterea nos cernentes eorum fidelia seruicia continue nobis exhibita, confirmamus eis alia priuilegia cum bona deliberatione, et secura mente sub eadem forma, sicut prius habebant, propter seruicia nobis illata et per patrem ipsorum, specialiterque per ipsos in omnibus gadibus, limitibus et granicijs, quae in districtu horum bonorum sunt, videlicet: *Lubino, Wola, Dąbrowka, Murzynowo* ⁽²⁾, quae sunt in terra Dobrzinensi, et in dominio nostro iure haereditario ipsis successoribus liberis (sic) atque legitimis in perpetuum possidere, et per circumdifferentias nemoris, qui vocatur uulgariter *Sczomoch*, et borram ex alia parte syluae infra granicias suas. Damus autem praefatis comitibus nostris, ut habeant in villis praenominatis

⁽¹⁾ Ex confirmatione Regis Sigismundi Augusti anni 1554, libro Metrica Regni Nr. 86 p. 447—449 inserta. ⁽²⁾ Hodie *Lubin, Wola, Dąbrowka, Murzynowo*, villae in provincia Plocensi, territorio et regione Lipnensi sitae.

plenarie et integraliter ius Culmense ad donandum, ad commutandum, ad vendendum secundum placitum eorum. Ex speciali autem gratia confirmamus priuilegia antiqua, secundum quod audiuius et in praesentia nostra legebantur in ijs scriptae (sic) omnia iura conscripta, sicut in praedictis patuit, videlicet: quod de praedictis haereditatibus unus tantum ad expeditionem ibit iuxta consuetudinem terrigenarum, penitus nullum frumentum, quod vocatur *sep*, nullum porcum, nullam eductionem, quae vocatur *przevod*, nullam exactionem, nisi fiat de speciali mandato nostro, et de necessitate, quae fit per totam terram. Nolumus autem, quod aliquis ipsorum comitum citabitur de praefatis bonis cum aliquo nuncio nostro generali, qui vocatur *sluzebnik*, nec ad praedictas haereditates audebit prouenire, sed specialiter cum annulo nostro. Gaudebunt etiam praefati nostri comites se habere in praefatis bonis omnes redditus et fructus et prouentus ac utilitates, quae possunt oriri vel sunt, aut erunt in posterum in lacubus, in pratis, in nemoribus aut in syluis, in paludibus, in agris, in borris, in aquis, in riuijs et in fluuijs; omnem venationem ferrarum (sic) tam magnarum, quam paruarum, secundum quod poterit capere agitator de loco inuentionis usque ad locum, ubi capere poterunt venatores ipsorum a mane usque ad meridiem, de meridie usque ad vesperam, ubi commodosius (sic) potest inuenire (sic). Etiam ad locanda castra propter pacem et tranquillitatem inimicorum. Concedimus autem atque donamus praefatis comitibus in saepedictis bonis penitus omnes fructus, qui in terra sunt vel possunt esse: omnia iura, iurisdictiones debent per districtum habere (sic). Sin autem aliquis comitum vel kmetonum iniuriaretur in praenominatis villis, extunc, si ipsum capiunt in districtibus eorum, facere debent omnia iura cum ipso iuxta meritum suum, amputare, suspendere, iuxta uniuscuiusque meritum. Concedimus autem praedictis comitibus in domibus habitationum litigare atque pugnare pro iniuria cum gladijs et fustibus atque cambucis (sic): si sit rusticus, cum cambuca, si vero comes, cum gladio iuxta iura ac iurisdictiones. Si quis autem hanc nostram donationem infringere (sic), diuine committimus ultioni. Ut autem haec donatio atque confirmatio huius scripti inconcusse et inuolabiliter maneat, ad firmiorem memoriam ac rei euidenciam, praesens scriptum nostri sigilli munimine iussimus appendendum; praesentibus nostris militibus fidelibus et dilectis comitibus: domino Alberto

dicto Koscieliecz, palatino Brzestensi; domino Joanne dicto Sovecz, Castellano Dobrzinensi; Jarando subcamerario Dobrzinensi, domino Niemsta venatore, domino Luthogneo subpincerna Dobrzinensi [? bus] domino Bolesta subdapifero Dobrzinensi, et alijs plurimis fide dignis. Datum et actum in *Dobrzyn*, in die beatissimi Gregorij Papae, sub anno domini incarnationis millesimo trecentesimo vicesimo nono.

CCCCLXXXII.

Brestiae, anno 1330 die 24 mensis Februarii.

Jarandus Succamerarius Dobrinensis cuidam Stanislao villam *Osiek* jure Magdeburgensi colonis frequentandam permittit ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Acta hominum delet obliuio, quae nec scriptis, nec testibus aeternantur. Ego igitur Jarandus Succamerarius Dobrzinensis et haeres de *Osiek* notum facio vniuersis praesentem literam inspecturis: Quod praehabita bona deliberatione, consilioque maturo, honesto viro Stanislao villam nostram praedictam *Osiek* ⁽²⁾ iure theutonico scilicet Magdeburgensi (sic) exposui ad locandum: ratione cuius locationis dictus Stanislaus in eadem villa Scultetiam, tercium denarium de iudicio prouenientem, sex mansos liberos et tabernam liberam perpetuo sibi et suis liberis siue successoribus obtinebit, et ad usus placitos conuertet, dando, vendendo, commutando, siue quocunque titulo alienationis alienando. Facio etiam incolas villae praefatae per spacium duodecim annorum liberos ab omnibus solutionibus et exactionibus regalibus et meis censibus, angariis quocunque nomine censeantur. Tempore vero libertatis expirante, incolae villae memoratae singulis annis festo Purificationis Beatae Mariae fertonem monetae usualis, tres mensuras tritici, tres siliginis, tres ordeï, tres auenae de quolibet manso flamingo mihi census nomine soluere tenebuntur. In cuius rei testimonium et euidenciam plenior, praesentes scribi et mei sigilli appensione feci arcentius roborari. Actum et datum in

⁽¹⁾ Ex confirmatione Regis Sigismundi Augusti anni 1559 libro Metrica Regni Nr. 91 p. 626—627 inserta. ⁽²⁾ *Osiek* villa provinciae Plocensis, territorii et regionis Lipnensis.

Brzesth in die beati Matiae Apostoli, anno domini M CCC XXX, coram testibus subnotatis, videlicet: domino Nicolao Cancellario et Procuratore, domino Jarando Subdapifero Brzestensi; Peregrino de *Sewersko*, Petro de *Colo*, Eligastio de *Ochel* ⁽³⁾, haeredibus; Stanislao Balisterio Castri Brzestensis, et alijs quam pluribus fide dignis.

⁽³⁾ *Siewiersk* villa provinciae Masoviensis, territorii Cujaviensis, regionis Kowalensis; *Kolo* oppidum et villa provinciae Calissiensis; *Ochle* villa provinciae Calissiensis, territorii et regionis Sieradiensis.

CCCCLXXXIII.

Lanciciae, anno 1330.

Wladislaus Dux Lanciciensis et Dobrinensis molam ad oppidum *Lanciciam* sitam cuidam Teodrico possidendam confert ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Ordinata sub tempore debent stabiliri memoria literali, ne in hijs ambiguitas in posterum oriri videatur. Nos igitur Wladislaus, Dei gracia Dux Lanciciensis et Dobrzinensis inspectis fidelibus meritis et seruicijs Teodrici, donauimus sibi et suis legitimis liberis molendinum nostrum circa *Lanciciam* in perpetuum possidendum tali conditione, quod ipse Theodricus (sic) in omni septimana tenebitur dare nostrae Curie quinque mensuras annonis (sic) vel brasei, vel cuiuscunque frumenti. Si autem molendinum non haberet quid mollere (sic), aut per gelu cogelaretur, vel per frumentum curie occuparetur ad octo dies, nullum nobis frumentum soluere tenebitur. Donauimus autem sibi et suis liberis hereditarie vendere, donare, commutare, ac libere possidere. In cuius rei testimonium et euidenciam plenior, praesentes sibi duximus roborandas. Datum in *Lancicia*, anno domini M^o C^oC^oC^o XXX°; praesentibus his testibus: Michaële subiudice, Voislao procuratore, Kerstano aduocato, Marco subpincerna, Santkone ciue Nicolao Chewerkone et alijs quam multis fide dignis.

⁽¹⁾ Ex confirmatione Regis Sigismundi I anni 1530 libro Metrica Regni Nr. 44, p. 276 (553—554) inserta.

CCCCLXXXIV.

Lanciciae, anno 1332 die 6 mensis Septembris.

Wladislaus Dux Lanciensi et Dobrinensi hereditatibus Episcopatus Wladislaviensis propriis in terra Lanciensi sitis, certa privilegia largitur ⁽¹⁾.

In nomine Domini. amen. Cunctorum perit memoria factorum, nisi scripturae praesidio et testium amiculo firmiter roborentur, Nos igitur Wladislaus, Dei gratia Dux Terrarum Lanciensi et Dobrinensi ad universorum tam praesentium, quam futurorum notitiam praesentem paginam volumus devenire. Attendentes, quod cum sic ingens officium katholico et religioso cogitatione suscitatur ea, quae sunt piis locis et divino cultui dedicata⁽²⁾, hujus intuitu ob amorem omnipotentis Dei et matris [ejus Virginis Mariae, ac in remissionem nostrorum peccatorum, et] ⁽³⁾ specialiter merita⁽⁴⁾ servitiorum reverendi in Christo patris domini Mathiae, divina et apostolicae sedis providentia Episcopi Wladislaviensis, ac ⁽⁵⁾ fratrum suorum de Capitulo Wladislaviensi nobis per ipsos multipliciter exhibitorum et impensorum, et in posterum exhibendorum, omnibus villis seu haereditatibus, quas ipse dominus Episcopus una cum suo Capitulo Wladislaviensi praedicto in terra nostra Lanciensi obtinent, videlicet: *Komorniki, Zivoczyno, Gadoschowicze, pars in Chorzanczino, Lasniewo, Transchewo, Strupyno, Lodza, Dambrowa Nesulcowo, Szedlcze, Gnichewo, Przanowicze, Sobota, Szagnischewyce*, omnibus villis et omnibus incolis earundem⁽⁶⁾ villarum damus, largimur et concedimus temporibus perpetuis dicto domino Episcopo plenam et omnimodam libertatem, ita quod ab omnibus solutionibus ducalibus, exactionibus, collectis, nec non servitiis quibuscunque, seu angariis vel praeangariis, quocunque nomine

⁽¹⁾ Ex libris manu scriptis: „*Actorum Terrestrium Judicii Lanciensi*,” in tabulario publico provinciae Mazoviensis Varsaviae asservatis, et quidem e libro Nr. IV, p. 249—251 (822—825) descripsit Lucas Piskorski, Praefectus ejusdem tabularii. In apographo ejusdem tabulae, nobis ab Illustriss. R. Hube concesso, occurrunt variantes lectiones, quas in notis afferimus. Ambo apographa librariorum incuria minus recte sunt confecta.

⁽²⁾ Aliquid omissum esse manifesto apparet. In apographo a nobis superius laudato, sic legitur haec periodus: „Attendentes quod cum sit ingens officium charitatis et religiosa cogitatio sanctitatis” etc. Sed et haec periodus nullum praebet sensum. ⁽³⁾ Verba uncis a nobis inclusa desunt in apographo. ⁽⁴⁾ Pro „merita” in apographo legitur *intuitu*. ⁽⁵⁾ et. ⁽⁶⁾ earundem donamus, largimur et c. perpetuis temp. dantes domino E. — In altero exemplari.

censeantur, et specialiter a *sep*, a *porzadlne* (sic), a *podworowe*, a *powod*, a *stroza*, a vacca, ⁽¹⁾ a porco, a *opole*, a *narzasz*, a edificatione castrorum et civitatum novorum ⁽⁸⁾ (sic) et antiquorum (sic) reparatione, a judiciis palatinorum, castellanorum, judicum, subjudicum et omnium officialium nostrorum, ministerialium quoque eorundem, liberi sint penitus et exempti, nec per nos vel nostros ⁽⁹⁾ judices citabuntur; et si fuerint citati, minime comparebunt, sed omnino dominorum suorum scoltetorum seu procuratorum in omnibus causis capitalibus et minutis minime (sic) parebunt judiciis et mandatis. Et, ut in his omnibus Deo et Ejus Matri Virgini Mariae ⁽¹⁰⁾ pium exhibeamus obsequium et devotum, eidem domino Episcopo et Capitulo suo in dictis villis, quas nunc in praedicta nostra terra obtinent, vel in posterum obtinebunt, omne jus, quod Nobis in eisdem villis competit in praesenti, vel nostris successoribus possit competere in futuro, damus et resignamus, nihil Nobis juris reservantes. Concedimus insuper eidem ⁽¹¹⁾ domino Episcopo et suo Capitulo dictas villas jure theuthonico sive polonico locandi sive disponendi, de eisdem et ordinandi prout ipsi domino Episcopo et suo Capitulo melius et utilius videbitur expedire. Et nihilominus incolae ipsarum villarum sic locatarum debent perfrui jure libertatis, prout est superius annotatum, In cujus rei testimonium et evidentiam plenior, praesentem litteram scribi mandavimus et nostri sigilli munimine roborari. Actum et datum in *Lancicia* in vigilia vigiliae Sanctae Mariae Nativitatis. Praesentibus his nobilibus: Paulo palatino, Falone iudice, Michaële subjudice, Lanciensi; Alberto subdapifero Wladislaviensi, nec non Alberto praeposito Wladislaviensi, Jaroslao praeposito Crusviciensi, Borzislao archidiacono Wladislaviensi, Johanne prae-

sic leguntur hae villae: Komorniki, Zywoćino, Godostowice, pars in Charzącino, Lasniewo, Jrzanszewo, Strupino, Lodzia, Dambrowa, Niesulkowo, Sedlcze, Gmitowo, Przanowicze, Sobota, Zaguszewice. Ceterum nomina harum villarum hodie haec sunt *Komorniki* et *Zywoćin* villae provinciae calisiensis, territorii et regionis Petricoviensis parochiae Wolborz addictae, *Godaszewice*, *Chorzecin*, *Laznow* villae provinciae Masoviensis territorii Rawensis, regionis Brzeziensis; *Lodz*, oppidum et *Dambrowa* villa in provincia Masoviensi, territorio Lanciensi, regione Zgierzensi sita. *Niesulkow* villa provinciae Masoviensis, territorii Ravens, regionis Brzeziensis; *Siedlec* villa provinciae Masoviensis; territorii et regionis Lanciensi, *Przanowice* villa et *Sobota* oppidum provinciae Masoviensis, territorii Rawensis, regionis Brzeziensis; reliqua nomina *Transchewo*, *Strupyno*, *Gnichewo*, *Szagnischewicze* librariorum incuria corrupta esse videntur. ⁽¹⁾ a stroza, a bove, a vacca etc. ⁽⁸⁾ Pro *novorum* legitur *nostrorum*, ⁽⁹⁾ Nec per nos vel per nostros. ⁽¹⁰⁾ Deo et Matri virgini ejus. ⁽¹¹⁾ Pro *eidem* legitur *dicto*.

posito de *Clodawa* et notario curiae nostrae, per quem praesentia sunt conscripta, anno domini millesimo trecentesimo trigesimo secundo.

CCCCLXXXV.

Lanciciae, anno 1333.

Wladislaus Dux Lanciciensis et Dobrinensis cuidam Henrico pro media parte hereditatis *Glinniki* duos mansos in villa *Zegrzany* donat ⁽¹⁾

In nomine domini, amen. Ab humana memoria gesta mortalium facilius recedunt, si non fuerint literali firmiter memoriae [? memoria] commendanda [? commendata]. Nouerint igitur vniversi tam praesentes, quam futuri praesentium noticiam habituri: Quod nos Wladislaus, Dei gratia Dux Lanciciensis et Dobrzinensis, inspectis fidelibus meritis et seruitiis nostri predicti seruitoris Henrici fratris Nicolai quondam Barthonis pro media parte hereditatis *Glinniki* donauimus sibi et suis legitimis successoribus duos mansos in *Zegrzany* ⁽²⁾ circa arborem, que nuncupatur *Woyez* cum area et orto. Et istos mansos et aream cum orto fecimus ab omnibus solutionibus, exactionibus seu angariis at ab omni seruitio (libera) et coram nullo respondere, neque Palatino, neque Castellano, neque coram aliquo nostro officiali, nec coram Advocato, nisi per annulum ad praesentiam nostram vocatus fuerit. Et hoc sibi donamus libere vendere, commutare, donare iure hereditario, et hoc in perpetuum possidendum concedimus. Insuper eidem Henrico secure venare omnem feram parvam et magnam, qualicumque nomine vocetur, avem similiter parvam et magnam similiter et piscem quancumque ibidem prendere poterit, et cum omnibus aliis fructibus et utilitatibus. Et hanc nostram graciosam donationem cupimus a nostris successoribus inuolabiliter obseruare (sic). In cuius rei testimonium praesentes sibi dari iussimus nostro sigillo roboratas. Datum et actum in *Lancicia*, anno domini

⁽¹⁾ Ex confirmatione Regis Sigismundi I anni 1546 libro *Metrica Regni* No 70 p. 323 inserta. ⁽²⁾ *Glinniki* nunc Glinnik villa publica provinciae Masoviensis, territorii Rawensis, regionis Brzezinsensis parochiae Szczawin addicta, *Zegrzany*, nunc *Zegrzanki*, duae villae, una publica, altera privata in provincia Masoviensi, territorio *Łęczycensi*, regione *Zgierzensi* sitae.

ni millesimo tricentesimo trigesimo tercio, praesentibus his testibus: *Przyslawo* Tezaurario, Bernardo vexillifero et nostro Palatino, Dominico de *Coste*, *Msigne*vo de *Mawicz* ⁽³⁾, Joanne magno et me praesente Joanne Capellano et Notario curie domini, qui hoc beneficium ordinavit.

⁽³⁾ *Coste* et *Mawicz* nomina fortasse librariorum imperitia corrupta.

CCCCLXXXVI.

Mariaemburgi, anno 1334 die 30 mensis Aprilis.

Luderus, Magister Generalis Ordinis Teutonici inducias cum Casimiro Rege Poloniae initas ad annum prorogat ⁽¹⁾.

Nouerint universi presencium noticiam habituri: Quod Nos Frater Luderus ordinis hospitalis beate Marie domus Thewtonicorum Jerosolimitani Generalis Magister, dei gracia natus Dux Brunswicensis una cum nostris dilectis conpreceptoribus nobis assistentibus, videlicet: fratre Conrado Kesselhnyt Magno Commendatore (sic) ac Provinciali *Culmensi*, fratre Sifrido Hospitalario ac Commendatore *Elbingensi*, fratre Gunthero de Swarczburg Trappariorum ac commendatore *Kyrsburgensi*, fratre Lutolfo Konyng Thezaurario, fratre Segehardo de *Swarczburg* Commendatore in *Grudencz*, et fratre

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae No 8 descriptum. Taeniolis pergamenis appensa sunt huic tabulae septem sigilla rotunda parvae formae. Eorum primum aliquanto maioris formae quam caetera exhibet S. Mariam solio insidentem dextra manu, ut videtur, sceptrum, sinistra vero infantem Jesu tenentem, ex verbis in circuitu sigilli inscriptis, haec legi possunt: „† s. i. general. hospitali. s. marie. olmtui“. Secundum sigillum exhibet figuras, ut videtur, duorum sanctorum juxta se sedentium quorum unus alterius caput manu mulcet; inscribitur autem: „† s. preceptor. dom. theutonicorum.“ Tertium sigillum repraesentat hominem dextrorum conversum sedentem. et alterum hominem penes eundem genibus innixum pedes prioris lavantem; verba in ambitu haec leguntur: „s. hospitalarii domg theutonico“..... Quartum sigillum repraesentat hominem stantem, dextrorsum conversum cuidam trunco ut videtur manus impositas habentem, ceterum effigies huius sigilli, aeque ac verba in circuitu inscripta multum laesa. Quintum sigillum repraesentat partem manus clavem tenentis; verba in circuitu haec leguntur: „† s. thesaurarii dom. theutonicorum“. Sextum sigillum exhibet caput bovis, super idem crux efficta cernitur; verba in ambitu inscripta sunt haec. „† S. commendatori in grudanz“. Septimum denique sigillum exhibet palmitem in frondibus ejus ex utraque parte effictae cernuntur aves rostris ad se conversae; verba in ambitu leguntur: „† S. comendatoris dosi d. meve.“

Rutcherio Commendatore in *Mewa*, treugas statutas cum serenissimo principe domino Kazimiro, Dei gracia Rege Polonie et suis terris ac hominibus usque ad instans festum Penthecostes duraturas, ad festum beati Johannis Baptiste proximo affuturum prorogamus. Ceterum easdem treugas, sic prorogatas, a die sancti Johannis Baptiste predicto statuimus, fecimus et ordinamus ad unius anni spacium, videlicet ad sequens festum sancti Johannis Baptiste firmiter et inviolabiliter per nos et nostros observandas, sub pactis, modis et condicionibus, prout in literis super treugarum integritate et observancia, cum prefato domino Kazimiro, Rege Polonie statutarum confectis in *Thorun* anno domini M^o CCC^o XXX° tercio dominica Misericordia domini plenius continetur: inclusis eciam Serenissimis principibus: domino Johanne, Dei gracia Rege Bohemie ac Comite Luczimbursensi, domino Symuito et domino Troydano, Ducibus Masouie, cum ipsorum hominibus et terris, nominatim iam dictis treugis et expreis. Quas inquam treugas nos et memorati nostri conpreceptores omni specie doli et calumpnie, ac subtilitate qualibet semotis, irrefragabiliter observare promittimus bona fide. Insuper spondemus una cum nostris conpreceptoribus supradictis Castrum *Brest* cum civitate, terramque ad ipsa ab antiquo spectantem, prout in suis limitibus continetur, cum villis, thelonijs, ac omnibus utilitatibus et pertinentijs, thelonio in *Redzco* dumtaxat excepto, quod pro nobis ad custodiam viarum reservamus, Magnifico Principi domino Symuito, Dei gracia Duci Masouie, vel eo nollente (sic), venerabili in Christo patri domino Mathie, divina providencia Wladislaviensis ecclesie Episcopo, habitis tamen primo litteris Illustris principis domini Kazimiri Regis Polonie prelibati super treugarum innovacione, huic tenori reversis; ac super promissionis de castri et civitatis predictorum restitutione ac conservacione, qualitate, a parte ipsius conficiendis et nobis transmittendis, omni dolo et fraude abiectis, dare, tradere et assignare; ac dictum dominum Ducem, vel eo nolente, dominum Episcopum, in possessionem castri et civitatis iam dictorum inducere pacificam et quietam, sub condicionibus et pactis talibus: Quod idem dominus dux vel dominus Episcopus memorati, nobis et nostris fratribus castrum et civitatem cum predictis omnibus, quatuor septimanis ante treugarum expirationem, cum omnibus utensilibus rebus, que eidem domino Duci vel domino Episcopo assignabuntur non alteri, quam nobis, reddere teneantur, si, quod

absit, inter iam dictum dominum Regem Polonie, et Nos nostrumque ordinem pax perpetua et concordia, per dominum Johannem Bohemie prenomatum, et dominum Karulum, Dei gracia Reges excellentissimos, non fuerit ordinata. Hoc eciam adiecto, quod si, quod absit, dominus Rex Ungarie pretactus omnia acticata, placitata et ordinata nobiscum per suos nuncios ac domini Kazimiri Regis Polonie super promissione conservacionis et restitutionis castri et civitatis Brestensis non promitteret servatura, extunc dominus Symuitus Dux Masouie vel dominus Episcopus prefati, castrum et civitatem cum omnibus predictis, ut premittitur tenebuntur reddere nobis et nostris fratribus eo ipso, treugis quidem istis omnimode usque ad assignatum terminum duraturis, ac in suo robore nichilominus permansuris. In quorum omnium evidenciam plenior, presentes appensione nostri et dictorum nostrorum conpreceptorum, sigillorum dedimus communitas. Data et acta sunt hec *Marienburc* domo nostra principali, anno domini M^o CCC^o XXX° quarto, in vigilia beatorum Philippi et Jacobi apostolorum.

CCCCCLXXXVII.

Sine loco anno 1339 die 4 mensis Martii.

Casimirus, Rex Poloniae quibusdam Alberto et Martino fratribus pontis in fluvio *Notec* inter hereditates *Tur* et *Samokleski* exstruendi teloneique ibidem percipiendi confert potestatem ⁽¹⁾.

In nomine domini amen. Ad perpetuam rei memoriam. Nos Sigismundus etc. Significamus etc. Quia coram (Consilia) rijs nostris status utriusque in hoc presenti conventu existentibus personaliter constituta Generosa Barbara de *Pampow* relicta quondam Generosi Sandiuogii Czarnkowski de *Czarnkow* et *Sub...* Castellani Premanatensis (sic) nomine filiorum suorum ex eodem Sandivogio susceptorum videlicet: Ioannis, Stanislai, Alberti et Sig (ismundi) quorum tutoriam gerit, exhibuit literas in par-

⁽¹⁾ Libro manuscripto Metrica Regni dicto ex Suecia recuperato literis RRR. signato annorum 1538—1539 Nr. 55. p. 281, descriptum. Conferatur Edwardi Comitis Raczyński „*Wspomnienia Wielkopolski*“ ubi haec tabula polonice typis est descripta.

gamenno scriptas, titulo divi olim Kazimiri magni Regis predecessoris nostri (sigillo) illius magno zona sericea appendenti comunitas, salvas, sanas non viciatas, nec in aliquo suspectas, sed omni prorsus vicio et suspicione carentes super theloneum seu pontale in fluvio dicto *Notesch* in bonis eorundem filiorum suorum hereditariis, videlicet: *Thur* et *Samuklaski* concessas cum descriptione metarum et limitum bonorum suprascriptorum, supplicavitque nobis humiliter, ut easdem literas sibi et pueris suis prefatis auctoritate nostra regia confirmare, approbare et ratificare dignaremur. Quarum literarum tenor huiusmodi sequitur.

In nomine domini, amen. Ne res gestas coram Regum magnificencia aboleat processus temporum, opportunum est, ut eas roborum [roboret] solemnis titulus literarum. Ea propter nos Kazimirus, Dei gratia Rex Poloniae universis tenore presentium potituris recognoscimus publice profitentes: Quod in nostra nostrorumque baronum presentia, ex miseratione divina et nostra Regis Poloniae tribuimus Alberto et Martino germanis fratribus facere et construere pontem per flumen dictum *Nothes* inter suas hereditates, hoc est inter *Thur* et *Samokloski* (sic) teloneum tenere et habere, molendinum facere etiam dicendo ⁽²⁾ (sic) vulgariter et *Ruda* civitatem edificare et iure theutonicali, ut regales civitates tenent et habent, et cum omnibus utilitatibus, que possunt ibi fieri in suis metis et terminibus (sic) circumferentialiter distinctis, duraturis et perpetuis temporibus pacifice et quiete perpetualiter habere et possidere in flumine et retro flumen incipiendo. [a] *Dambovi Ostthrow*, quod (sic) est inter *Thur* et *Zulczino* ab *ostrow* quam recte transit ad istud latus, (sic) qui est inter *Thur* et *Zulcino*; a lacu, quem recte transit ad *Krzivibor*, a *Krzivibor* quam recte transit ad limitem *Gozizen*, a limite *Gozizen*, tunc *Gorzenski bor* et *Thurska dambrowa* inde ad *smug*, quem transit a flumine *Nothsza* et sicut patebit in nomine domini. In cuius rei testimonio (sic), sigillum nostrum (sic) iussimus munimine roborari in robur perpetuum. Actum et datum in Carnisprivio anno domini millesimo trecentesimo trigesimo septimo; presentibus his testibus, viris nobilibus: Nicolao de *Miedzirzec*, Sbilutho de *Uszczie*, Boguscha iuvenis Wladeslavie Castellanis, Cristino subdapifero Calissiensi, Segnewo Vicecancellario nostrae Curiae, per cuius est manus datum.

⁽²⁾ aliquid omissum esse videtur.

Nos igitur Sigismundus Rex, attendentes eiusdem Generosae Barbare Czarnkowska petitionem, nomine filiorum suorum apud nos factam, iustam et legitimam, literas suprascriptas..... existunt, veluti iustas et legitimas confirmandas.....ratificandas duximus, confirmamusque, approbamus (et ratifica)mus, roburque et auctionem nostram Regiam illis adjicimus presentibus decernentes eas et omnia in illis contenta in quorum (adhuc) possessione existant, robur debite et perpetue firmitatis... tenore presentium mediante. In cuius rei testimonium, sigillum. . subappensum. Datum in conventionem generali Cracoviensi(feria ter) cia ante festum Sancti Valentini anno domini millesimo (quingen) tesimo tricesimo nono, Regni vero nostri XXXIII. Relacio Magnifici Pauli de Vola R. P. Vicecancellarii.

CCCCLXXXVIII.

Wladislaviae, anno 1337 die 9 mensis Martii.

Joannes Bohemiae Rex significat, se castris *Brestensi* et *Wladislaviensi*, nec non Terra *Dobrinensi* sibi traditis Ordini Teutonico cessurum esse, si Casimirus Rex Poloniae pacto in urbe *Wyszogrod* in Ungaria convento non steterit ⁽¹⁾.

Nos Johannes, Dei gracia Boemie Rex Lucemburgensis Comes. Universis et singulis cupimus esse notum: Quod consumata nobis mediantibus inter illustrem principem dominum Kazimirum Regem Polonie ex una, et religiosos viros fratrem Theodricum de Aldenburch generalem Magistrum et fratris (sic) ordinis hospitalis.. sancte. Marie. domus. theutonice. Jerosolimitani ex altera longeuæ dissensionis concordia, que in castro *Wyssegrad* in Ungaria preterito tempore fuit iniciata; placuit partibus supradictis, ut munitiones *Brest* et *Lesslaw* ac Terram *Dobrin* cum eorum (sic) pertinentiis in nostram conservacionem et tuicionem acciperimus (sic) interim, donec predictis, generali Magistro et fratribus litere sub omni forma et con-

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 788 descriptum. Taeniola pergamena appensum erat huic tabulae sigillum maximae formae cujus pars inferior, quae restat, exhibet equum currentem, cui insedissee videtur eques, cujus pedes videre licet.

tinencia nil diminuito (sic) vel adito (sic) contente in rotula sigillata sigillis domini Kazimiri Regis Polonie et generalis Magistri predictorum, ac generosi viri domini Adolphi Comitis de Monte infra hinc et festum sancte trinitatis proxime venturum per eundem Regem Polonie in *Brisk* nostro Capitaneo infrascripto domino Ottoni de *Bergovo*, cui eandem municionem commitendam duximus presententur; et easdem literas, ipsis examinatis, una cum conductu nostro et dicti Regis Polonie in *Nessow* super Wislam deducuntur (sic), et inibi Magistro generali predicto aut alteri, mandatum ipsius habenti, super eo assignentur. Quod si secus fieret, extunc promittimus et spondemus bona fide, fraude et dolo exclusis, simpliciter et pure municionem *Lesslow*, quam cum suis appendicijs domino Kazimiro Regi Polonie predicto commisimus ac municionem *Brisk* quam prefato domino de *Bergow* commisimus nostri nomine et vice, una cum Terra Dobrinensi manutenenda per eosdem videlicet dominum Regem Polonie et Ottonem de *Bergow* prenomina- tis Magistro generali et fratribus, elapso iam dicto termino, representare et sine dilacione qualibet assignare. In quorum omnium testimonium et evidenciam plenior, sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum et actum in civitate *Lesslaviensi* anno domini millesimo trecentesimo tricesimo septimo feria secunda post dominicam, qua cantatur invocavit.

CCCCLXXXI.

Komorznæ (?), anno 1338 die 22 mensis Maji.

Wladislaus Dux Cracoviensis, Lanciensi et Dobrinensis remuneraturus merita Petri procuratoris sui, eidem duos mansos in villa *Blonie* donat ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Largitas principum multipliciter commendatur, si concessa donatione, confirmatio beniuola subsequatur. Idcirco Nos Wladislaus, Dei gracia Dux Cracouiae, Lanciciae et Dobrzinensis, notum facimus universis tam praesentibus quam futuris: quod intuentes grata et

⁽¹⁾ Ex confirmatione Regis Sigismundi I anni 1544, libro Metrica Regni dicto Nr 66, p. 84—85 inserta.

fidelia merita et seruitia Petri, nostri procuratoris, quae nobis saepius impendit, et ad petitionem Reuerendi patris nostrj Janislaj, diuina et apostolicae sedis prouidencia sanctae Gnesnensis ecclesiae Archiepiscopi, donamus, largimur et conferimus sibi et suis veris ac legitimis progenitoribus, duos mansos liberos in villa nostra *Blonie*, quae sic vulgariter nuncupatur, quam de iure polonico in ius Theutonicum transferimus in perpetuum duraturum, eximentes et absoluentes eosdem mansos ab omnibus solutionibus, exactionibus, dationibus, contribucionibus, quibuscunque nominibus nuncupentur, quae ad nostrum dominium dinoscuntur pertinere. Hanc autem nostram bonae voluntatis donationem damus praedicto Petro hereditarie commutare, donare, vendere, ac pro sua libita voluntate conuertere. Ut autem haec nostra bonae voluntatis donatio firma, rata et inconuulsa permaneat, et perpetuo stabilis perseueret, praesentem literam sibi scribi mandauimus, sigillo nostro communientes. Datum in *Komorznæ*, in crastino ascensionis dominj, anno domini, M. CCC. XXXVIII, praesentibus his testibus: Paulo palatino, Falone iudice, Michaeli subiudice, Borzimio pincerna, Joanne subdapifero, Stephano subvenatore, Dominico de *Ciste* ⁽²⁾, et alijs quam plurimis fide dignis, Scriptum per manus Joannis praepositi de *Clodaua*, et Capellani Curiae nostrae.

⁽²⁾ cfr. pag. 665, nota 3. *Blonie* villa parochialis provinciae Masoviensis, territorii et regionis Lanciensi *Komorznæ* nomen corruptum.

CCCCLXXX.

Tucholiae, anno 1339 die 22 Januarii.

Theodoricus de Lichtenhayn Commendator Tucholiensis sortem hereditatis *Wielun* eoenobio *Byszewiensi* restituit ⁽¹⁾.

Nos Frater Theodoricus de Lichtenhayn dictus Commendator in Tuchela publicare cupimus universis praesentia audire contingentibus: quod sortem illius haereditatis, quae *Welun* appellatur circa *Lachow* sitam, cum

⁽¹⁾ Ex apographo anni 1756, libro Metrica Regni Nr. 230, p. 239 et libro Metrica R. Nr. 274, p. 126, inserto. Archetypus pergamenus appensus erat unum sigillum.

pratis *Lachow* nominatis et cum lacubus, qui *Streszchin* et *Nistron* ⁽²⁾ vulgariter nuncupantur, cum gadibus decurrentibus ad eos, quos apud Joannem dictum de *Valdow* et filijs (sic) suis (sic) pro nostris denarijs viginti marcarum juramento circa dominum Nicolaum Abbatem de *Bissovia* cum fratribus suis obtentis comparavimus viceversa nullatenus redimendis. Post haec vero visis privilegijs super *Welin* et *Glink* (sic) rectissime cognoscentes, quod ad easdem ab antiquo pertinebat, alleviare cupientes conscientias nostras praedictam sortem cum lacubus et gadibus et pratis domino Joanni Abbati de *Bissovia* et Fratribus ejus pro dictis viginti marcis de consensu fratrum nostrorum resignavimus possidendas cum omnibus utilitatibus, quas sibi in iisdem terminis poterunt comparare, et ne alicui scrupulus dubietatis inde debeat suboriri, praesentes literas nostri sigilli munimine dedimus roboratas. Datum in *Tuchela* in die beati Vincentij Levitae et Martyris gloriosi, anno domini millesimo trecentesimo trigesimo nono, praesentibus his testibus: domino Alberto sacerdote, Fratre Conrado Vullecop, Fratre Henrico de Colonia, qui sunt Fratres Ordinis, domino Conrado plebano in *Tuchela*, Mathia de Wyssok, Joanne de Somryn, Nicolao dicto Misener advocato in *Tuchela*, et alijs multis fide dignis.

⁽²⁾ *Welin* nunc *Wieleń* (germanice *Filehne*) oppidum territorii Bydgosciensis regionis *Czarnkowiensis* *Lachowo*, *Niestronne*, villae ejusdem territorii, prior regionis *Szubinensis*, posterior regionis *Mogilnensis*.

CCCCCLXXXI.

Marieburgi anno 1323 die 10 mensis Octobris.

Ludolfus Kunig Magister Generalis Ordinis Teutonici privilegia monasterio Cisterciensium *Olivensi*, ab antiquissimis temporibus concessa vult esse rata, limites villarum accurate indicatos refert et nova jura largitur ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Sublimis regum et principum maiestas tunc sibi maximam laudem vendicat, cum aliquid

⁽¹⁾ E libro manuscripto *Metrica Regni dicto* Nr. 25 litera R. signato annorum 1511—1513, p. 221—229, descriptum.

pro diuini cultus augmento tribuit, vel id, quod antea fuerat concessum. innovat et approbat; et ne id ipsum edax rerum tempus consumat, literarum apicibus et testium fide dignorum annotatione perhennat. Proinde nos Sigismundus Dei gracia Rex etc. nec non terrarum etc. Significamus etc. Quomodo in nostra et consiliariorum nostrorum hic nobiscum existencium presencia, constitutus personaliter honorabilis et religiosus Nicolaus Rosenfelth, frater conuentus monasterij *oliuensis*, ordinis cisterciensis in terris nostris Prussie consistentis, venerabilis Gregorij abbatis et totius conuentus monasterij prefati nominibus, humiliter nostre maiestati supplicavit, ut eisdem privilegium tenoris infrascripti, propter eius vetustatem de gracia et et munificencia nostris regijs innovare, approbare, ratificare et confirmare dignaremur. Cuius tenor sequitur et est talis.

In nomine domini, amen. Nos frater Ludolfus Kunig ordinis fratrum hospitalis Beate Marie domus teutonice Jerusalem Magister generalis, attendens apud Deum nihil esse salubrius cunctis potestatem habentibus, quam pija loca diuino cultui dedicata, et personis in ibj sub regularis discipline iugo Deo iugiter famulantibus inter benivolos graciae singularis amplexus (sic) fouere, et a malignancium iniquis insultibus pro viribus deffensare: nouerint igitur universi, presencium noticiam habituri: Quod nos abbatem et conuentum monasterij de *Olijva*, cisterciensis ordinis, wladislaviensis diocesis, in terra nostra Pomeranie, ipsorum deuotis instancijs grato occurrere volentes assensu, eorumque monasterium in nostram, nostrique ordinis, specialem recepimus protectionem, ut ex participatione oracionum, aliorumque piorum operum, que per ipsos sedule fiunt, domino suffragante, saluti nostre ac nobis commissorum, pro adipiscenda celestis Regni gloria efficacius consulamus, donaciones, libertates, possessiones, predia, jura, gracias ipsis ab illustribus principibus, condam terre pomeranie ducibus, nec non a serenissimis principibus: domino Venceslao Bohemie, et Polonie condam Rege Seniore, atque magnifico principe domino Wenceslao eiusdem filio eorundem Regnorum posthoc Rege gloriosissimo, et precipue a religiosis viris fratre Carolo et fratre Ludero ordinis nostri condam generalibus magistris, et ab inclito principe domino Woldimiro, condam Marchione Brandeburgensi ipsis factas, datas et confirmatas gratas et ratas habentes, easdem ipsis de consilio nostri capituli et consensu innovamus, et de certa sciencia

confirmamus et presentis scripti patrocinio communimus; quas proprijs nominibus duximus exprimendas. Imprimis claustrum *Olywam* ⁽²⁾ cum hereditatibus circumiacentibus ad eam (sic) ex prima fundatorum ipsius donacione pertinentibus, et cum hereditatibus, quas eis dux *Mysthwinus* (sic) pro commutatione terre *Gniewensis* contulit in restauracionem. Quarum terminos per fratres nostros, fratrem *Isidorum* et fratrem *Bernardum* de *Betheym* limitari fecimus et distingvi. Qui termini incipiuntur a loco, ubi *Striz* influit in *Wyslam* et abhinc per ascensum *Striz* ad molendinum primum, idem molendinum cum piscina et spacio curie, iuger dimidium continente; dehinc per ascensum *Striz* ad secundum molendinum, idem molendinum cum curia et piscina sua; abhinc per ascensum riwli prefati usque ad pontem ante villam *Striz*; abhinc ad sinistram declinando inter agros ville *Wrisch* et *Striz* prout fossato et limite est distinctum, currunt mete ad quercum signatam et circumfossam, stantem in pede montis; abhinc ad fagum signatam; abhinc ad dextram declinando ad viam currentem de *Striz* versus *Trebeslawicz*, ad cumulum ibi factum; deinde per eandem viam ascendendo montem ad lapidem stantem ad sinistram partem vije cruce signatum, et fagum signatam in dextra parte vie; abhinc ad dextram declinando per valles et montes ad lapidem magnum stantem in pede montis prope viam currentem de *Bysselkyr* in *Trebeslawicz*; abhinc per transversum vie, et per ascensum vallis ad quercum signatam et circumfossam stantem in monte; abhinc per descensum montis ad tres cumulos stantes prope viam versus *Navez* currentem; abhinc ad meridiem per signa arborum et cumulorum ad fagum stantem in declivo montis signatam duobus signis; abhinc per ascensum montis ad fagum signatam et circumfossam; abhinc currunt mete per montem in vallem ad fagum signatam; ab hac usque in riwlm, et per ascensum riwli et vallis usque ad locum, ubi due valles conueniunt; abhinc per ascensum sinistre vallis ad montem et ad cumulum ibi factum in merica prope viam; abhinc per transversum vie usque ad riwlm *Culpnizam*. Idem frater *Winricus* quondam commendator in *Gdancze* commutauit (sic) a dictis fratribus unum mansum et quatuordecim iugera, et tantundem reddidit eis iuxta riwlm, qui *Do-*

⁽²⁾ Privilegia antiquiora monasterii *Olivensis*, praesertim annorum 1178, 1215, 1220 typis descripta leguntur in Codice Pomeraniae diplomatico, a *Hasselbachio* et alijs Gryphiswaldae a. 1843 editis. Cf. tabulae ejusdem Codicis Nr. 46, 103 et 132.

muchownicza dicitur, et per interpretem suum *Johannem* et *Bisconem* fecit eis mensurarij et arborum signis limitarij. Deinde per defluxum dicti riwli usque in *Striz*; abhinc per ascensum *Striz*, usque in lacum *Culpin* unde effluit, et per lacum in riwlm, qui influit in lacum, et per ascensum eiusdem riwli et vallis usque ad fagum stantem prope viam currentem de *Toyn* (sic) versus *Copsriuin*, signatam et terra circumfusam, in qua conueniunt tres hereditates *Coyn* et *Copsriwino* et parwm *Bessow*; ab hac per ascensum riwli et vallis usque ad finem vallis; abhinc per arborum signa ad cumulum factum ante duas vias; abhinc per mericam arborum pluribus signis usque ad finem paludis prope viam currentem de *Bessow* in *Stunnow*, et per decursum eiusdem vie, usque ad viam currentem de *Coijn* versus *Ramacow*, ubi trunci fagi in una parte, et quercus in alia parte sunt cumulis terre circumfusi; abhinc per eandem viam antiquam versus *Ramacow* arborum signis ex utraque parte vie factis, usque ad truncum quercinum circumfusum terra, in quo conueniunt hereditates *Bessow*, *Ramacow* et *Barnowicz*; abhinc ad dextram declinando per arborum et cumulorum signa inter *Barnowicz* (sic) et *Ramcow* (sic) usque ad quercum prope paludem, et per transversum paludis ad quercum signatam; abhinc per arborum signa ad quercum signatam prope viam currentem de *Barnowicz* in *Ramkow*; abhinc arborum et cumulorum signis usque ad cumulum factum iuxta riwlm *Warsnyczam* prope pontem ad viam currentem de *Smolijn* in *Bonijn*, et per descensum riwli usque ad cumulum factum in parte dextra riwli; abhinc per ascensum montis ad dextram arborum signis et cumulorum usque in vallem et riwlm, qui dicitur *Srampnyczy*, et per decursum riwli usque in *Warsnyczam* et per defluxum *Warsnycze* usque ad locum, ubi *Biala* influit in *Warsnyczam*, et per ascensum *Biale* et vallis usque ad cumulum lapidum circa viam currentem de *Banyn* versus *Succow*; abhinc per arborum signa et cumulorum ad quercum signatam et circumfossam; abhinc ad quercum furcatam circa paludem, abhinc per arborum signa ad antiquam viam currentem de *Pampow* ⁽³⁾ versus *Mnyschow* ad quercum signatam habentem lapidem in signo

⁽³⁾ In tabula geographica operi *Dr. G. Löschin* „Geschichte Danzigs von der ältesten bis zur neusten Zeit.” Danzig 1822—1823, adjecta, nomina pagorum et fluviorum in hac nostra tabula laudatorum accurate designata inveniuntur, veluti: *Striz*, fluvius et villa *Stries*; *Bessow* *Byssowo*; *Ramacow* *Ramkau*; *Barnowicz* *Barnowitz*; *Banyn* *Banin*, villae haud procul ab *Oliva* sitae; *Pampow* *Pempau*.

(sic); abhinc per eandem viam arborum signis ad quercum tribus signis signatam, in qua conueniunt termini *Pampow*, *Banyn* et parwm *Mnyschow*; abhinc arborum signis ad truncum quercinum circumfossam prope viam currentem de *Mnyschow* versus *Banyn*; abhinc revertuntur mete ad dextram per eandem viam ad quercum circumfossam et signatam, stantem in sinistra parte vie, in qua termini *Seglymo* et magnum *Mnysszow* conueniunt; ab hac revertuntur ad sinistram ad quercum signatam prope viam et paludem; ab hac per plurima arborum et vallium signa usque ad viam currentem de *Bonin* versus *Warsznyam* et cumulum ibi factum prope viam, in quo conueniunt termini *Mnysszow* et *Segnyno* de *Bergarwicz*; abhinc per decursum vie signis arborum et cumulorum usque ad riwlm, qui *Dhuschenicza* dicitur, et per decursum riwli cum una rippa in lacum *Warssznaw*; et abhinc totum lacum, excepta parte Episcopi, deinde a quercu signata in valle castris antiqui prope finem laci (sic), in qua (sic) termini *Warsna* et *Nywodow* conueniunt; abhinc arborum signis inter *Warsnam* et *Nywodow* currunt mete usque ad quercum circumfossam et signatam prope paludem, que dicitur *Kalysche*, in qua conueniunt termini *Kelne*, *Nyewyadow* et *Warsne*; ab hac revertuntur inter *Kelnam* et *Nywadow* arborum signis ad paludem, et post paludem in vallem, et per ascensum vallis ad cumulum factum prope viam regiam currentem de *Gedancze* versus *Stolpe*; abhinc per transuersum vie arborum signis ad paludem pertinentem in *Boyan*, deinde reuertuntur mete, tenendo paludem a sinistra ad lacum, in quo conueniunt termini *Boyan*, *Nywodow*, *Dobrowyn*; deinde currunt ad dextram inter *Dobrowyn* et *Nywodow* arborum signis in vallem, et per descensum vallis ad viam currentem de *Stolp* versus *Gedancze* per decursum eiusdem vie versus *Gedancze* currunt mete usque ad truncum quercinum circumfossam terra, a dextris vie, in quo conueniunt termini *Dubrowyn*, *Quassyn* et *Thuchem*; abhinc per transversum vie currunt mete ad paludem, tenendo paludem ad dextram inter *Dobrowyn* et *Quassyn* usque ad abietem vallis signatam tribus signis et circumfossam (sic) in qua conueniunt termini *Dubrowyn*, *Boyan* et *Quassyn*; ab hac per arborum signa protenduntur mete ad quercum signatam et circumfossam, stantem prope viam currentem de *Quassyn* in *Boyan*; ab hoc per arborum signa ad quercum signatam et circumfossam, stantem prope paludem, que dicitur *Rosznijcza*; ab hac currunt mete in paludem, et per longum paludis ad cumulum fac-

tum in colle in dextra parte paludis; ab hoc per ascensum montis ad cumulum factum in monte; abhinc per arborum signa ad fagum furcatam signatam et circumfossam, stantem prope vallem; abhinc ad fagum signatam et circumfossam, stantem prope viam currentem de *Boyan* versus *Wyzlyn*, et per decursum eiusdem vie ad riwlm *Kaczam*, et per decursum eiusdem riwli, qui cum una rippa pertinet in *Quassyn*, et cum altero in *Wyzlyn*, usque ad pontem, qui *Kozy mosth* nominatur; et ab eodem ponte revertuntur terminis, in quo conueniunt termini *Kacza*, *Quassyn* et *Gransow*; ab hoc recurrunt termini ad metam, in qua conueniunt termini *Kacza* et *Brudwyn*. Deinde protenduntur per metas inter *Kaczam*, et *Brudwyn* ad vallem, in qua conueniunt *Brudwin* et *Colyпка* ⁽⁴⁾ ad quercum signatam prope duos cumulos lapidum; ab hoc per descensum vallis ad fagum milvi [in ibi] signatam; ab hac arborum signis in riwlm *Swylinam* et per defluxum *Swilyne* (sic) usque in mare; abhinc revertuntur in littore maris ad portum *Wysle*, et per littus *Wysle* occidentale usque in longum, ubi *Striz* influit in *Wyslam*, in quo termini predicti finem et initium sorciuntur.—Quicquid hijs terminis est inclusum in pratis, paludibus, siluis, borris, agris cultis et incultis, lacubus, riwlis, et molendinis, omnimoda liberate et pleno dominio confirmamus monasterio memorato, hoc sane adijcientes, quod aggeres vel piscinas molendinorum [in] predicto riwlo *Striz*, qui cum utraque rippa pertinet in *Olywam*, constructorum nullius contradictione obstande, exaltare, ampliare et reparare possunt in utroque littore, sicut eis utilius et commodius videbitur expedire. Inhibemus insuper, ne quis predictum riwlm *Striz* a suo proprio et naturali meatu abstrahere vel abducere in preiudicium eorundem fratrum audeat quoquomodo. In mari eciam isto moderamine piscabuntur libere a loco distante a portu *Wysle* versus occidentem in littore maris viginti funes usque in *Swylinam*, fratres predicti recia sua ad capturam sturionum locare libere poterint, ubi volent: piscatura vero alia in mari ad idem littus eorum hominibus et nostris picatoribus *Gedanensibus* communis esse debet, ita tamen, quod homines ipsorum libere, sicut placu-

(4) Villae *Boyan*, *Dubrowyn*, *Quassyn*, *Thuchem*, *Kacza* et *Colyпка* in tabula geographica in nota proxime praecedenti laudata, sic sunt exaratae: *Bogahn*, *Dobrzwin*, *Quaschin*, *gr. Thuchem*, *gr. Katz*, et *kl. Katz*, *Kaliebka*, duae postremae villae in propinquo littoris maris baltici (Ostsee).

erit abbati, piscabuntur; homines vero nostros in littore littore (sic) eodem delinquentes nos iudicabimus et ipsi suos: Ardentem lapidem, qui *Burnsteijn* dicitur, homines ipsorum et nostri *Gedanenses* libere colligent, quem ipsi fratres ement et nostris procuratoribus vendent, prout utrique parti videbitur expedire. Preterea piscatores nostri stacionem in predicto littore facientes, pro igne usum lignorum habere poterunt; sed abunde deducere manibus vel curribus non presumant, nisi de bona voluntate fratrum et licencia predictorum: census de stacionibus allecium, que sunt vel haberi poterunt, a portu *Wysle* usque in *Swijlinam* ad dictos fratres indifferenter ab hominibus ibi allec piscantibus pertinebit; de naufragijs vero, si quid ad idem littus procellis maris et vento eiectum fuerit, ad nos totaliter pertinebit; sub alio vero versus orientem recia sua ad capturam sturionum de cetero non locabunt, sed cum una sagena trahendi libere quoscumque pisces ad idem littus liberam habeant facultatem, sic tamen, quod vicinius, quam ad dimidium miliare a portu *Wysle* sagena eadem non trahatur. Quam quidem sagenam ad aquilonalem partem per totum dominium nostrum ad piscandum in mari liberam habeant tam estatis tempore, quam hiemis, sicut hactenus habuerunt; et unam liberam navem in eadem parte ad capiendos pisces generis cuiuscunque, quibuscumque rebus vel instrumentis. Prohibemus insuper, ne piscatores *Gdanenses* orificium *Shaspe* ad *Vyslam* precludant rebus stantibus quibuscumque in distancia duorum funium ab eodem orificio versus mare mensurandorum, et in distancia unius funis ab eodem orificio versus *Gdancz* mensurando. Item prata in *Nerija*, que a monticulo, qui *Gorka* vocatur, inter *Wyslam* et *Warsivod* et Borram extenduntur usque ad prata quorundam nostrorum *Gdanensium* piscatorum circa magnum *Warsivod* sita, que a pratis dictorum fratrum distincta sunt et fossata et usque ad fossatum fossatum (sic) a fine *Warsivod* versus pinum stantem in littore borre, quam frater Albertus de Orre quondam commendator in *Gdancz* signavit propria in persona. Dimidiam quoque partem terre *Oxiwie* cum hereditatibus in eadem sillis, scilicet: *Mosth*, *Sbichowa*, *Pyrwosziyna*, *Cochow*, *Kedrina*, *Nascentina*, *Cozacowiz*, *Nynechow*, *Dambogora*, cum omnibus utilitatibus et terminis, quemadmodum Dux *Mysthwyus* inter eas et sorores de *Succovia* distinxit propria in persona; stacionem *Cochow* liberam et ab hac stacione usque in *Radam* ipsis et eorum hominibus in mari liberam pis-

caturam et unam liberam navem ad promocionem curie *Mosth* in stacione nostra, que *Mechina* nominatur, *Runnam* et *Novam curiam* cum eorum terminis sic distinctis: primo incipiunt a loco ubi *Rada* et *Romna* confluunt, deinde per ascensum *Romne* ad lacum, ubi duo fluvij *Czyszowa* et *Romna* confluunt, et deinde directa linea procedendo ad lapidem magnum, stantem in via publica, ubi riwus *Krampa* oritur; a lapide vero eodem directe ad pontem prope villam *Zagorzeth*, deinde directe per stratam publicam procedendo arborum signis versus *Radam* ad quercum iuxta riwum *Bialam* circa viam publicam signatam, et deinde directe ascendendo ad locum, ubi predicti fluvij *Roda* et *Romna* conveniunt, ubi etiam prescripti termini finem et initium sorciuntur. Grangiam *Staryn* et hereditates *Messyn* et *Solykow*, *Musthrin* et *Miechow*; item hereditates ipsis datas pro commutatione *Swarmogacz* a predecessore nostro beate memorie fratre Ludero de *Brunswik*, quondam Magistro generali Ordinis nostri, *Dersolw* et *Domathow*, centum et quinquaginta mansos continentes, quarum omnium hereditatum terminos per predictos fratres nostros fecimus limitarij. Qui incipiunt a lapide, qui dicitur *Boza sthopka* et currunt versus meridiem ad quercum stantem prope viam currentem de *Polczow* versus *Damathow* (sic), et ab hac revertuntur ad sinistram per transversum vie directe ad quercum signatam et circumfossam, in qua *Damathow* et *Messyn* conveniunt; ab hac revertuntur per arborum signa ad cumulos ad initium vallis, que dicitur *Nudwydol* (sic), et per descensum eiusdem vallis per plura signa arborum et cumulorum in eadem valle factorum usque ad lacum, ubi riwus effluit de valle per transversum vie currentis de *Starzin* versus *Polcow* fluens in *Stiplijczam* et per ascensum *Stiplicze* usque ad locum, qui dicitur *Lessnycze*; abhinc per descensum vallis ad quercum signatam; abhinc per arborum signa ad riwum, qui dicitur *Soczywa struga*, et per descensum riwli usque ad quercum tribus signis signatam: in qua termini *Radeschow* et *Messyn* et *Klonyn* conveniunt, ab hac per mediam paludem ad riwum, et per ascensum riwli ad quercum stantem prope cumulos paganorum; ab hac ad quercum stantem in limite antiquo inter agros *Radeschow* et *Stevyn*, et in eodem limite currunt ad montem *Klyn*, et a monte currunt ad fontem scaturientem super paludem, tendentes trans paludem ad siccam terram directe versus montem, qui *Lysa gora* dicitur, et sic revertuntur versus meridiem inter paludem et siccam terram

per signa ibi facta, tenendo paludem a dextris usque ad oppositum antique ville *Lepszk* ad cumulum ibi factum; et ab hoc per transversum paludis ad occidentem ad quercum signatam prope *riwlm*, qui *Putniza* dicitur, et per defluxum *riwli* usque ad locum, ubi *Musturca* influit *Putniczam*, et per ascensum *Musturce* usque ad quercum stantem in sinistra parte *riwli*, in qua termini *Struske* et *Darzelub* conveniunt; abhinc versus meridiem per paludem, ad quercum in fine paludis stantem in prato circumfossam; abhinc ad quercum in colle signatam, abhinc ad quercum magnam signatam; abhinc per limites inter agros de *Struga* et *Darselub*, usque ad viam currentem de *Darselub* versus *Brusow*, et per decursum vie ad tumulum paganorum; abhinc per arborum signa ad quercum signatam iuxta paludem, que *Golansmycza* dicitur et trans paludem per multa signa ad quercum iuxta paludem, que *Yesszowane* dicitur; deinde ad quercum iuxta paludem, que *Swyne blotho* dicitur; deinde ad quercum iuxta paludes, que *Slonye* (sic) dicuntur; et trans paludes per arborum signa ad viam currentem de *Pucze* versus *Pesniyczam*, ubi inter viam et *riwlm*, qui *Valephca* dicitur, quercus est signata; ab hac per transversum *riwli*, viam ad sinistram dimittendo, directe per multa signa arborum ad magnam paludem et per transversum paludis ad abietem signatam; et abhinc directe per arbores multas signatas trans *riwlm*, qui *Deresnycza* dicitur, ad quercum signatam, stantem prope fagum; abhinc directe versus aquilonem ad quercum lapidibus circumpositam et signatam; abhinc ad duas abietes in valle simul iunctas et signatas; abhinc per arborum signa ad quercum iuxta viam de *Pesnycza* currentem versus *Damathow* circumfusam (sic) et signatam; abhinc ad fribicem (sic) circumfossam in palude; abhinc per multa signa directe ad abietem signatam prope viam *Gdancze* versus *Sarnowiecz* currentem, et per viam usque ad metas *Sweczyn* et sic per metas inter *Sweczyn* et *Domatow* ad lapidem *Bozastopka*, qui est principium metarum, revertuntur.—Item prata circa lacum *Reczke* pertinentia in *Domatow*, que continere debent quinquaginta iugera in mensura. Item commutationem laci, qui *Rogosna* vulgariter dicitur, cum pratis quibusdam, iuxta eundem lacum consistentibus. Item unam liberam navem, ad promocionem curie *Staryn* in *Trinsyna* vel in *Nova aqua*. Item molendinum *Cluczow* cum villa eiusdem nominis, cuius termini incipiunt a monte arenoso, in quo conveniunt mete

Schrepcz, *Cluczow* et *Dampz*, et currunt versus occidentem per antiquam viam versus *Cluczow* ad abietem signatam et circumfusam stantem ad sinistram partem vie; et ab hac currunt ad finem laci *Bedelno*, tenendo lacum a dextris; deinde currunt ad abietem signatam et circumfusam prope viam publicam currentem de *Gdancze* versus *Stolpam*; ab hac per transversum vie in vallem, et per descensum vallis ad cumulum; abhinc per ascensum montis transiebant ad magnam quercum signatam et circumfossam; ab hac ad cumulum factum prope viam currentem in *Mylosow*; et ab hoc secundum rectam lineam per signa arborum et cumulorum ad abietem signatam et circumfusam, in qua *Schrepcz* et *Lijna* et *Cluchow* conveniunt; ab hac revertuntur ad aquilonem ad quercum signatam, stantem in monte iuxta paludem; ab hac revertuntur per arborum signa et cumulorum ad cumulum lapidum et quercum in eodem cumulo stantem, prope viam currentem de *Gdancz* versus *Stolpam*, et per transversum vie per arborum signa ad quercum signatam et circumfusam, in qua conveniunt termini *Cluchow*, *Lyne* et *Ossok*; ab hac revertuntur per descensum vallis versus orientem arborum (sic) et cumulorum (sic) lapidum ad fontem in pratis prope *Lebam* scaturientem, et per defluxum fontis in *Lebam*, et per defluxum *Lebe* usque ad locum, ubi *Seddelniyczka* influit *Lebam*, et per ascensum *Seddelniyczke* usque ad quercum signatam, stantem in dextra parte *Seddelniyczke* (sic) prope viam; deinde per ascensum eiusdem *riwli*, usque ad quercum signatam in sinistra parte *riwli*; et ab hac protenduntur mete usque ad quercum tribus signis signatam, stantem prope *riwlm*, qui *Winecisa* dicitur, in qua conveniunt hereditates *Cluczow*, *Ossyek* (sic) et *Dampz*; et ab hac revertuntur per ascensum iam dicti *riwli* ad montem arenosum, in quo termini *Cluczow* incipiunt et finiuntur.—Item prata pertinentia ad eandem villam, posita iuxta *Lebam* prope villam *Myloschow*. Item *Jamnow* cum suis terminis, qui incipiunt a loco, ubi *Strobnysa* influit in *Slupam*, et per ascensum *Strobnysze* a littore usque ad lacum *Strebnow*, unde effluit, excepto molendino cum fundo suo et agro adiacente, sicut fossato est distinctum, quod pertinet in *Succow*; deinde currunt termini in littore *Strebnow* (sic) dextro ad locum, ubi *riwlus Gwribuczka* influit in *Strebnow*, et per ascensum eiusdem per lacum eiusdem nominis et *riwli* usque in lacum, qui *Popyno* dicitur; abhinc tendendo lacum eundem a sinistris, qui pertinet in parvam *Pomystow*,

currunt mete per riwlm fluentem de eodem lacu, usque in lacum *Jamercz*, et per dimidium lacum currens in riwlm, qui *Ryndme* dicitur, et per defluxum riwli et paludis ad viam currentem de *Parczow* in *Pomyschow*, et per transversum vie per decursum riwli eiusdem usque in locum, ubi a dextris quidam riwlus influit in dictum riwlm, in quo termini *Jamnow* et *Succow* conveniunt, et per ascensum riwli ad dextram per arborum signa usque ad lacum *Gogolyno*, et per medium lacum per signa arborum usque ad quercum prope viam currentem de *Jamnow* in *Succow* signatam et circumfossam, et abhinc per arborum signa ad fagum in colle signata habentem lapidem in signo, abhinc per arborum signa usque ad fagum signatam et furcatam, stantem in littore laci, qui *Slupz* dicitur, et per medium dimidium lacum usque in *Slupzam*, et per ascensum *Slupe* (sic) usque ad locum ubi *Strapnicza* influit, ubi mete *Jamnow* finem et initium sorciuntur. Hoc adjecto, quod clausura libera prima, ubi *Slupa* effluit de lacu in *Jamnow*. Item *Pomiscow* cum septuaginta mansis et lacubus videlicet: cum dimidio *Obrow* et cum toto *Lupasthow* cum *Lypanycza*, et cum uno tractu in *Scotansco* cum merica: cuius termini incipiunt a loco, ubi *Bresgoska* influit *Slupam* et tendunt ad medium lacum *Obrow*; abhinc per decursum *Obreffnycz* in lacum *Lupasthow*, et per sinistram littus laci ad scampna ducis *Mestwini* facta; ab eodem lacu ab his ad *Kijankam*, a *Kyan-ka* ad quercum signatam prope lacum *Scotansco*; ab hac per transversum laci in *Slupam* ad locum, qui dicitur *Okohye*, in quo merice termini finiuntur. Item grangiam *Radistow* et hereditatem *Recow* cum villis in eis edificatis, scilicet: *Stochow*, *Stanschin*, *Sarow* et *Bresno* et villam *Bensl*: quorum termini inter agros *Radestow* et *Rekow* incipiunt a cumulo facto super *Dribok*, qui est angularis meta *Sapcow*, *Grememyn* et *Radestow* et currit versus occidentem per limitem (sic) signatum lapidibus et cumulis usque ad finem laci positi prope desertum antiqui *Recow* cimiterium, ad locum signatum lapidibus, ubi condam abies signata steterat; et ab illo directe per signa cumulorum et arborum usque in *Celslawe* ad quercum signatam prope *Werizam*; et abhinc in *Werizam*, et per mediam *Werizam* ascendendo usque ad vallem, per quam *Bogrowa struga* influit in *Werizam*; et per ascensum eiusdem riwli et vallis versus aquilonem currunt mete ad paludem *Bogrowo blotho*, ad quercus ibidem signatas, que dicuntur ab antiquo ferrea meta, que

est angularis meta inter *Hnyeradow* et *Bresno*; abhinc revertuntur versus orientem per paludem pineam, que dicitur *Sosnowe blotho*, ad paludem albam; deinde protenduntur ad quercum tribus signis signatam, que est angularis meta; abhinc per arborum signa et cumulorum inter *Bresnow* et *Spangoskow* diriguntur mete ad quercum, stantem prope viam versus *Sdun* currentem, tribus signis signatam, que est angularis meta *Bresnow*, *Sarow* et *Spangoskow*; ab hac revertuntur mete ad sinistram inter *Sarow* et *Spangoskow* per signa arborum circumfossarum ad quercum tribus signis signatam, que est angularis meta inter *Sarow* et *Spangoskow* et *Sdun*; ab hac versus orientem currunt mete inter *Sarow* et *Sdun* ad fagum signatam; et ab hac ad collem iuxta paludem, que dicitur *Blandne blotho*, ubi quercus est signata et circumfossa; ab hac versus aquilonem ad medium paludis et cumulum ibi factum, que est angularis meta inter *Sarow* et *Sdun* et *Warczemir*; abhinc revertuntur versus orientem inter *Warczemir* et *Sarow* per signa cumulorum et arborum recta linea ad wibicem (sic) signatam et circumfossam, ab illa ad finem laci *Bresno*, lacum a dextris tenendo; abhinc ad antiquas metas inter *Radesthow* et *Warczemir*, que sunt a lacu *Bresno* signate per arbores et cumulos usque ad finem laci *Golostow*, lacum a dextris tenendo et quercum ibidem signatam et circumfossam; abhinc per arborum signa et cumulorum ad abietem signatam et lapidibus circumpositam, stantem prope viam antiquam currentem de *Recow* versus *Warczemir*; abhinc ad cumulum prope abietem signatam; ab hac revertuntur mete versus aquilonem ad fagum prope paludem signatam et circumfossam; ab hac recta linea ad viam currentem de *Sobcow* versus *Waczimir* ad cumulos factos ex utraque parte vie, ab his recta linea ad paludem *Babye blotho* ad quercum ibi signatam et circumfossam; ab hac, paludem a dextris tenendo, ad locum ubi riwlus de palude effluit, qui dicitur *Babe struga* (sic), et per defluxum riwli ad quercum signatam et circumfossam, que est angularis meta inter *Brust* et *Gnystow* et *Welglow*; ab hac revertuntur mete ad meridiem inter *Werglow* (sic) et *Brusth* per signa arborum et cumulorum usque ad cumulum factum prope viam currentem de *Brusth* versus *Sopcow*, in quo conveniunt termini *Brusth*, *Welglow* et *Sopcow*; ab hoc per signa cumulorum usque in riwlm, qui dicitur *Sdretniza* et per defluxum riwli usque in *Dribog*, et abhinc per descensum *Drybog* ad cumulum, ubi mete prescripte finem et initium sorciuntur.

Item molendinum *Irssegnym* cum villa adiacente eiusdem nominis, cuius termini incipiunt primo, ubi tres hereditates concurrunt *Slywno*, *Warczemir* et *Irssegnyn*, ubi quercus et signata; dehinc per signa arborum et cumulorum protenduntur versus occidentem ab [ad] abietem signatam et circumfossam; dehinc ad fagum per signa arborum et cumulorum, ubi *Swaroschin* et *Warczemir* et *Irssegnyn* conveniunt; dehinc ad pontem et de ponte ad fagum signatam et circumfossam; abhinc per signa arborum et cumulorum ad quercum signatam et circumfossam et lapidibus circumdatam; et abhinc versus aquilonem ad quercum signatam et circumfossam; dehinc ad quercum circa paludem signatam et circumfossam; et abhinc directa linea ad aquam *Spangowam*; deinde aquam descendendo usque ad molendinum quod *Irssegnyn* nuncupatur, dehinc per signa arborum et cumulorum ad quercum, ubi dicti termini finiuntur. Item villam *Scowernyk*, cuius termini incipiunt a palo defixo in palude magna, distante a sicca terra per sex funes, et diriguntur inter *Hoensteyn* et *Skowernyk* versus occidentem per signa arborum et cumulorum directe procedendo ab uno signo ad aliud usque ad cumulum iuxta paludem, deinde trans paludem arborum signis et cumulis, ad cumulum factum circa viam publicam currentem de *Gdancz* versus *Dersouyam*; abhinc per signa cumulorum et arborum ad quercum signatam et circumfossam prope paludem; abhinc per longum paludis et per ascensum riwli fluentis in paludem ad fagum signatam et circumfossam; ab hac ad fagum signatam et circumfossam, que est angularis meta *Scowernyk* et *Hoensteyn* et *Gwolycow*; ab hoc revertuntur ad septemtrionem inter *Scowernyk* et *Gwolycow*, ad quercum furcatam et circumfossam; ab hac ad magnam quercum in monte signatam; ab hac per plurima signa cumulorum et arborum ad quercum furcatam et circumfossam, que est angularis meta inter *Scowernik*, *Gwolycow* et *Rozemberg*; ab hac revertuntur ad orientem inter *Rozemberg* et *Scowernyk*, ad tiliam signatam et circumfossam; ab hac ad quercum signatam et circumfossam; ab hac per plurima arborum signa ad fagum signatam et circumfossam; ab hac per plurima signa arborum et cumulorum ad quercum magnam stantem in palude signatam et circumfossam; ab hac recta linea circa finem silue currunt mete, tenendo siluam a dexteris, ad palum defixum in palude, qui est angularis meta *Scowernyk*; ab hoc revertuntur versus meridiem per palus (sic), qui singuli distant a signa-

ta terra per sex funes ad primum palum, in quo termini *Scowernik* incipiunt et finiuntur. Item *parui* (sic) *Grebyn*, *Langow* et *Bogoschin*, quorum termini incipiunt a loco, ubi fossatum factum inter nostrum *Grebyn* et *parum Grebyn* influit in *Mutlauam*, et currunt per ascensum eiusdem fossati recta linea usque ad palum defixum in lacu, qui dicitur *Slubow*; et abhinc per ascensum alterius fossati recta linea ad cumulum factum in sicca terra; et ab hoc ad cumulum factum prope viam publicam currentem *Gdancze* in *Dersouiam*, et ab hoc currunt mete inter *Langow* et *Klescow* per signa arborum et cumulorum usque ad quercum furcatam et signatam prope viam currentem de *Langow* versus *Klescow*; ab hoc per transversum vie recta linea ad quercum furcatam et signatam prope paludem; abhinc, tenendo paludem a dextris, directe ad cumulum et quercum eversam; ab hac tenendo paludem a dextris et agros *Klestow* (sic) a sinistris, per arborum signa ad quercum signatam, stantem in fine paludis, et ab hac per ascensum vallis et riwli ad paludem, et abhinc, tenendo paludem a sinistris, et agros *Granszin* a dextris ad riwlm influentem paludem; et per ascensum riwli usque ad quercum signatam et circumfossam prope viam currentem de *Langow* versus *Granszin*; et ab hac per signa arborum et cumulorum inter *Granszin* et *Klestow* currunt mete ad fagum signatam et circumfossam prope viam currentem de *Sugczyn* versus *Wolykow*; et ab hac recta linea, signis arborum et cumulorum ad septem quercus, in quibus conveniunt mete *Granszin*, *Klestow* et *Kosemanyn*; ab his revertuntur mete inter *Gransin* et *Sugczyn*, et hereditates monasterij de *Lynda*, *Cosmanyn* et *Klodavie* per cumulum et vallem, signis cumulorum, usque ad quercum tribus signis signatam, et circumfossam, que est angularis meta *Sugczin*, *Clodavie* et *Swyncz*; ab hac revertuntur mete inter *Swyncz* et *Sugczin* ad quercum stantem inter duas vias, quarum una currit versus *Swyncz*, alia versus *Gdancz*; abhinc currunt ad vallem, ubi est meta angularis inter *Sugczin* et *Swyncz* et *Rusaczin*; abhinc per ascensum vallis et riwli in *Clodaviam*, et per defluxum *Clodavie* cum uno littore usque ad locum, ubi *Clodavia* influit in *Mutlauam*, salvo obstaculo feodalis nostrj de *Rusaczin*, cui per hanc limitationem nolumus aliquod preiudicium generari. Inde revertuntur mete per *Mutlawe* (sic) usque ad locum, ubi fossatum influit in *Mutlawam* ⁽⁵⁾, in quo

⁽⁵⁾ *Hohensteyn*, *Skowernyk*, *Dersouya*, *Grebin*, *Langow*, *Bogoschin*, *Rozemberg*, *Sugczyn*,

predicte mete incipiuntur et finiuntur. Item decimam noctem (?) de clausura nostra in *Roda*, absque omni contradictione nostrorum ibidem officialium pisces libere percipiendi prefatis fratribus de *Olywa* et eorum successoribus cum omnibus bonis supradictis libertate perpetua confirmamus. Hominibus eciam ipsorum prope mare residentibus libere intra terminos ipsorum fratrum, sicut Abbati et conventui placuerit, licet piscari: extra vero terminos ipsorum nonnisi secundum communem nostre terre consuetudinem piscabuntur. Preterea horeas in civitate *Gdancz* et domus in eis constructas vel construendas ipsis sub tali condicione, qua eas hactenus possederunt, confirmamus possidendas. Mandamus eciam, ne ciues *Gdanenses*, ipsis in eorum pascuis, pratis, campis, siluis et tabernis intra terminos eorum aliquod gravamen uel preiudicium inferant, sine fratrum predictorum bona ad hoc accedente voluntate: et omnia prenomina cum omnibus suis attinencijs in agris, pratis, pascuis, campis, siluis, piscacionibus, molendinis, tabernis, venacionibus, castoribus, mellificijs, et quibuslibet alijs utilitatibus, que nunc sunt in ipsis, vel haberi quoquomodo poterunt in futuro, in aurifodinis, argentifodinis ac eciam salis, seu quecumque fuerit utilitas metalli, siue eris cum omni proprietate, aut juris integritate, iudicio maiorj et minorj, sententiali, capitali videlicet et manuali, prefatis fratribus de *Olywa* et eorum successoribus perpetua libertate confirmamus; hoc sane adiicientes, quod si qua homicidia, furta vel alia quecumque enormia fere facta in hereditatibus seu terminis prescripte abbacie perpetrata fuerint, nullius nisi abbatis siue iudicij ipsius iudicio iudicentur, et pena que pro his soluenda fuerit, monasterij usibus totaliter deputetur. Inhibemus insuper, ne coloni eorum urbes edificare, custodire ac reparare cogantur, excepto solo castro *Gdancz*, si per proprium (sic) ignem fuerit concrematum; nec aliquis iudicij secularium eis molestus sit in ullo negotio; sed liberi sint ab omni exactione atque solutione polonica seu teutonica, que nunc sunt, uel processu temporis poterunt suboriri: et ab equorum et canum procuracionibus et ab

Swoynecz, Rusaczin, Clodawia significant loca: *Hohenstein, Schönwerling, Dirschau, Grebin, Langenau, Bangschin, Rosenberg, Sukczin, Schwintsch, Gr. et Kl. Russoozin, Kladau; Mutlawa* fluvius *Motlawa* in tabula geographica superius a nobis laudata accurate designata. Nomina aliorum locorum huius privilegii non occurrunt in tabula geographica operi *G. Löschin* addita, quum ea nonnisi viciniore oppido *Gedano* locos exhibeat.

omnibus alijs prorsus grauaminibus, quibuscumque nominibus censeantur, et ab expeditionibus: hoc excepto, quod ad defensionem terre cum ceteris incolis terre pergere, quocienscumque necesse fuerit, tenebuntur. Omnesque libertates et iura a predecessoribus nostris, antiquis Pomeranie principibus, prefato monasterio collata ipsis pijs ac liberaliter, confirmamus. Ceterum abbati et conventui predictis damus liberam et perpetuam facultatem locandi jure theutonico villas, grangias, et allodia et nemora et siluas ad predictum monasterium pertinentes; et ponendi seu locandi in eisdem homines cuiuscumque lingve seu nacionis, quos nullus tenebitur iudicare, nisi sculteti eorum, aut ipsi fratres, siue fuerit sententia capitalis, siue mutilacio membrorum, vel quecumque causa aut sanguinis effusio; facimus enim ipsos ab omni jure et jurisdictione et potestate quorumlibet iudicij, camerariorum, et officialium nostrorum, cuiuscumque potestatis seu condicionis fuerint semper immunes, liberos et exemptos. Cum itaque omnes hereditates intra prescriptas gades et circumferencias constitutas cum omni proprietate et juris integritate, cum omni utilitate, que nunc est, vel fieri poterit in futurum, cum omni iudicio et libertate sub tali moderamine, sicut in privilegio minori super ordinatione facta inter nos et ipsos plenius continetur, absque omni servitutis onere possidendas: prout eciam in eorum privilegij super hoc specialiter confectis et in confirmacionibus regum et felicis recordacionis fratris Caruli, condam generalis Magistri, predecessoris nostri clarius scribitur: confirmaverimus et presentibus confirmemus, nolumus, ut deinceps aliqua privilegia aut litere per prelibatum dominum abbatem de *Olijwa*, uel per fratres eius de novo ostendantur, in quibus non fiat de privilegij hic insertis et conscriptis mencio aliqualis, in genere videlicet vel in specie; nisi forte speciali gracia aliquid uel aliqua eis post hec concedamus, vel transactio aliquorum bonorum inter eos et nos mutuo celebretur. Habemus enim de hac ordinatione et confirmacione totali: et eciam in minori litera comprehensa consensum et confirmacionem generalis capituli eorundem in patenti litera sigillum eiusdem capituli generalis firmiter roboratum. Datum et actum in *Mariemborg*, anno domini millesimo tricentesimo quadragesimo secundo, in vigilia omnium sanctorum. In quorum omnium testimonium et robur perpetue firmitatis, presentes conscribi fecimus, et sigilli nostri appensione roborari. Huius rei testes sunt honorabiles et religiosi fratres nostri, in Deo

Dilecti: Henricus de *Bowenthen*, Magnus Commendator, Fredericus de *Spira* Thezaurarius, dominus Henricus *Zambiensis* ecclesie canonicus, capellanus noster; Henricus de *Lewensteyn* et Erberhardus Griffe; Henricus de *Kramschweld* et Johannes de *Waltensteyn* socij nostri, Saulus et Joannes Notarij nostri et quam plures alij fide digni.

Nos itaque supplicationibus prefati Abbatis et sui conventus Monasterij Olywensis tanquam iustis et rationi consonis benigniter annuentes, privilegium preinsertum in omnibus eius punctis, clausulis et articulis ratum et gratum habentes, de certa sciencia nostra et consiliariorum nostrorum consilio, innovandum, approbandum ratificandum et confirmandum duximus, quantum ad ea, in quorum possessione ex antiquo idem conventus fuit, et in haecenus existit, innovamusque, approbamus, ratificamus et confirmamus presentis scripti patrocinio, decernentes illud robur perpetue firmitatis obtinere. In cuius rei testimonium etc. Actum *Cracovie*, feria tertia post festum sancti Petri ad vincula proxima, anno domini millesimo quingentesimo duodecimo, Regni vero nostri anno sexto. Presentibus reuerendis in Christo patribus, dominis: Erasmo *Plocensis*, Mathia *Premisliensis* et Cancellario, ecclesiarum episcopis; nec non magnificis, venerabilibus et generosis: Christophoro de *Schidlowiecz*, *Sandomiriensi* castellano, et Vicecancellario, *Siradiensi*que, *Sochaczowiensi* et *Gostinensi* capitaneo; *Stanislao* de *Chodecz* marschalco et *Leopoliensi* capitaneo; *Andrea* de *Coszyce* thezaurario Regni nostri, *Scepusiensi*, *Osswyaczimensi*, *Sandecensi*, *Juniwladislaviensi* et *Bidgostiensi* capitaneo, zupparioque ac procuratori (sic) generalj nostro *Cracoviensi*; *Joanne* *Lathalsky* *Gueznensis*, *Cracoviensis* et *Lanciciensis* ecclesiarum preposito, *Petro* *Thomiczky* decretorum doctore, archidiacono; *Joanne* *Carnkowsky* canonico *cracoviensi*, *Stanislao* *Goreczki* preposito *Calissiensis*, Secretarijs nostris; *Stanislao* *Chroberski* incisore et subpincerna, et *Nicolao* *Oczeski* castrensi *Pisdrensi* et *Conynensi* capitaneo et magistro agazonum curie nostre; ceterisque dignitarijs, officialibus et curiensibus nostris, testibus circa premissa fide dignis, sincere et fidelibus nostris dilectis. Datum per manus prefati reuerendi in Christo patris domini *Mathiae* Episcopi *Premisliensis* etc. Relacio eiusdem reuerendi in Christo patris domini *Mathie* etc.

CCCCXCII.

In oppido Plock, anno 1343 die 3 mensis Martii.

Conventus ordinis Premonstratensis ad oppidum *Plock* situs *Casimiro* Duci *Cujaviensi* dominoque *Gniewkoviensi* promittit, se villas suas *Ostrowas* et *Dymce*, nemini venditurum esse sine illius consensu ⁽¹⁾.

Nos *Jacobus* divina providencia prepositus monasterij beate *Marie Magdalene* prope *Plozk*, ordinis premonstratensis, *Grimislava* magistra, *Felicia* suppriorissa (sic), totusque conventus sororum ibidem promittimus et votum facimus coram inclito principi (sic) *Cazimyro* Dei gracia duci (sic) *Cuyaue* et domino de *Gnyfkov*, quod ammodo in perpetuum nunquam istas hereditates duas *Ostrovanso* et *Dymcze* volumus, vel etiam affectamus Regij vel episcopo, vel etiam alicui potenti, cuiuscunque sit condicionis, vendere, vel pro aliqua re proponere, vel etiam committere absque scitu et voluntate domini ducis *Cazimyri*, sed soli (sic) volumus et plenarie affectamus regere, procurare et gubernare cum Dei adiutorio, et nostro vero principi supra nominato. In cuius rei evidenciam, hanc litteram nostris sigillis appensis fecimus roborari. Datum in *Plozk*, in die dominica, qua cantatur invocavit, anno domini M° C° C° C° quadragesimo tercio.

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 1059 descriptum. Taeniolis pergamenis appensa duo sigilla parvae formae, figurae ovatae; eorum alterum exhibet agnum stantem; ex verbis in ambitu descriptis haec legi possunt: „cove... s. sor... u. marie magdl.“ alterum sigillum jam magnopere destructum.

CCCCXCIII.

Cracoviae anno 1344 die 28 mensis Junii.

Casimirus, Rex Poloniae privilegia oppido et advocatiae *Radziejoviensis* annis 1310 et 1316 concessa rata esse jubet ⁽¹⁾.

In Christi nomine, amen. Nos *Cazimirus*, Dei gracia Rex Poloniae nec non *Cracovie*, *Sandomirie*, *Siradie*, *Lancicie*, *Cuiaviae* et *Pomeranie* terra-

⁽¹⁾ E libris manu scriptis *Metrica* Regni dictis et quidem libr. Nr. XXX, p. 135 et libro Nr. LIV, p. 117—118.

rum dominus et heres, notum facimus omnibus et singulis harum serie literarum: Quod Voyslaus et Paulus filii Gerkonis quondam aduocati in *Ra-dzieow* ad nostram accedentes presenciam duo priuilegia infrascripta ostenserunt (sic), exhibuerunt publice, ac presentauerunt nobis humiliter ac instanter supplicando, ut eadem priuilegia in ipsorum personis (sic) ac successorum eorum confirmare et approbare dignaremur. Quorum quidem priuilegiorum et primo unius tenor de verbo ad verbum extat talis:

In nomine domini, amen. Cunctorum perit memoria etc. (*Sequitur priuilegium Vladislai Loctici anni 1310, quod typis descriptum est in Tomo I. h. C. p. 180, Nr. CIII.*)

Item priuilegij secundi tenor extat talis:

In nomine domini, amen. Ideo legitime facta etc. (*Sequitur priuilegium Vladislai Loctici anni 1316 quod videatur supra p. 648, Nr. CCCCLXXVI.*)

Nos igitur Cazimirus Rex Polonie predictus vnumquemque in suis bonis et jure, suadente nobis equitate tenere et fouere cupientes, sicque Voyslai et Pauli Gerkonis filiorum predictorum supplicationibus et instancijs pietate regali solita gratiosius annuentes, predicta duo priuilegia cum omnibus suis clausulis et articulis in personis (sic) eorundem Voyslai et Pauli cum ipsorum filiastris et quibuslibet alijs eorum posteris ac succedaneis legitimis eo jure, quod competit ipsis et competere poterit in huiusmodi priuilegijs approbamus et ratificamus, appensioneque sigillorum nostrorum regiorum confirmamus. Actum *Cracouie* in vigilia beatorum Petri et Pauli apostolorum, anno domini millesimo tricentesimo quadragesimo quarto. Presentibus his testibus: venerabili in Christo patre domino Jaroslao Archiepiscopo Gneznensi, Sbigneo cancellario Cracouiensi, Jaskone dicto Jura Cracouiensi, Henrico Sandomiriensi succamerarijs, Floriano Cancellario Lanciensi, Przedzlao archidiacono Gneznensi, Samborio Tezaurario Lanciensi et alijs multis fide dignis. Datum per manus domini Petri prepositi sancti Floriani, Vicecancellarii aule nostre.

CCCCXCIV.

Lanciciae, 1345 die 24 mensis Junii.

Wladislaus Dux Dobrinensis et Lanciensi Comiti Samborio Thesaurario Lanciensi advocatiam villae *Zgierz* donat ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Universorum negocia, que fuerunt, precedentis temporis cursu vacillant tradita obliuioni, nisi pagina inscripcionis, testiumque fide dignorum suffragio fuerint lucide roborata; igitur nouerint vniuersi praesentes et posteris presenciam noticiam habituri: Quod nos Wladislaus, Dei gracia. Dux Dobrinensis et Lanciensi discreto viro et honesto Comiti Samborio Thezaurario nostro lanciensi suisque veris heredibus et legitimis successoribus dedimus et donauimus advocatiam in *Szgerzs* cum duobus molendinis et piscinis, et in eisdem molendinis cuilibet voluntarie molare, cum pascuis, et *Grodzisko* penes fluvium, et cum pratis, que occurrunt fluuium usque ad granicies et in vlgari *Crothczicze*, que pertinent ad dicta prata, et cum borris, mellificijs, et cum hijs, que de mensuris eorum excedunt et cum silua *Miroschowycz*, sextum denarium de omni censu tam in ciuitate *Szgerzs*, quam in villa *Szegrzany* ⁽²⁾ que ad dictam pertinet advocatiam, et a quolibet artificio grossum cum omnibus utilitatibus et proventibus in vlgari *Thuroyedz*, et siluis, mericis, pratis et fluuijs et quatuor mansis agri in *Crothczicze* secundum quod predecessores sui alij aduocati cum omni jure Nowoforensi ante ea tenuerunt, habuerunt. Eciam quitque (sic) per dictum Samborium, aut per suos posteros iudicatum fuerit seu iudicandum, sibi tercium denarium recipiat, duos vero pro nobis reseruamus et a cruce mediuni scotum. Quam advocatiam quidam Petrus quondam Castellanus Bresinensis in presenciam nostri coram Michaele Comite pincerna lanciensi et coram alijs quam pluribus viris fide dignis cum omnibus heredibus suis publice et manifeste nostro dominio resignauit. Preterea

⁽¹⁾ Ex confirmatione Regis Kazimiri Jagiellonidis Petricoviae anno 1447 data, libro *Metrica Regni* Nr. 10, p. 13 v. inserta. ⁽²⁾ *Zgierz* nunc oppidum provinciae Masoviensis territorii Lanciensi, regionis sui nominis caput, *Zegrzanki* villa ejusdem provinciae et territorii, regionis vero *Zgierscensis*.

si aliquis hominum sepe dictam advocaciam per privilegia aut per aliquos testes inuadere vellet aut impedire qualicunque impedimento Nos dominus et Dux Wladislaus reuocamus et omnibus silentium imponimus nunc et in ewum. Donamus eciam et confirmamus prefato Samborio plenam facultatem sepe dictam advocaciam vendendi, donandi siue comutandi pro sua suorumque posterorum omnimodam (sic) voluntatem (sic), cum nostra sciencia et consensu. Eciam prefatum Samborium liberamus ab omnibus seruicijs nostris. Ut autem hec donacio de maturo consilio et salubritate habita donanti, omnisque protestacio presens robur optineret (sic) perpetuo valiturum, presentes literas fieri mandauimus et nostro sigillo maiori communiri. Actum et datum *Lancicie* per manus Andree Notarij nostri, sub anno domini millesimo tricentesimo quadragesimo quinto, in die beati Johannis Baptiste octauo kalendas Julij presentibus hijs testibus comitibus: Falone pallatino, Borziwoyo Iudice, Michaela pincerna, Dominico subiudice Mathia subpincerna lanciciensibus, et alijs quam pluribus testibus fide dignis.

CCCCXCV.

Lanciciae, anno 1345 mense Augusto.

Wladislaus Dux Lanciciensis et Dobrinensis cuidam Theodorico molam in antiqua ciuitate Lanciciensi construendam permitit ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Ordinata sub tempore debent stabiliri, memoria literali, ne in his scrupulus hesitationis in posterum suboriri videatur; eapropter nouerint uniuersi praesentes et posterij praesentium noticiam habituri: Quod Nos Wladislaus, Dei gratia Lanciciensis et Dobrzinensis terrarum Dux discreto viro Theodorico molendinum omni cum iure ipsum concernente in antiqua ciuitate *Lanciciensi* prope ecclesiam Sanctae Crucis tali sub pacto damus, conferimus et largimur construendum. Quod ipse Theodoricus cum sua posteritate terciam mensuram seu metretam de ipso molendino frumenti cuiuslibet grani et brazeorum (sic) habebit; super molares vero

⁽¹⁾ Ex apographo lacero libri actorum ciuitatis Lanciciensis anni 1560.

et ferramenta vniuersos et uniuersa, ad ipsum molendinum pertinentia, Nos duos denarios ipse vero tercium tenebitur dare, et per nostram vecturam sibi debent ante molendinum presentari. Robora vero pro structura molendini vniuersa ipse Theodoricus proprijs viribus seu sumptibus de siluis seu borris nostris excidere tenebitur, quae robora sibi in foribus molendini nostram per vecturam debent praesentarij. Pro reparatione vero aggeris, nos duos denarios, ipse vero Theodoricus tercium tenebitur erogare. Si vero tempore succedenti post aggeris reparationem per Nos inhiheretur, ne quis cum equis seu pecoribus agierem (sic).... peditum ecclesiam ad maiorem transeat per ipsum, nostrum transgrederetur mandatum, extunc ipse Theodoricus vniuersos equos siue peccora, quos vel que in ipso agiere siue calle aprehendere (sic) valuerit curiae nostrae praesentabit; Nos vero omnem penam, quam de equis seu peccoribus huiusmodi recipiemus, ipsi Theodorico pro reformatione ipsius agieris seu callis iam pretacti tenebimur praesentare. Ortos etiam ex ista parte molendini versus ciuitatem iam dimensuratos, ex altera vero parte molendini paludem siue pratum, incipiendo ab aggere molendini sub ciuitate iacentis ad alium aggerem molendini pretacti antiquae ciuitatis sua pro utilitate conuertendos cum libera piscatura vadando sua pro mensa supra et infra molendinum ita remote, prout unus stando in melis molendini de balista aprehensa possit sagitare, eidem Theodorico cum sua posteritate adiungimus et incorporamus iure hereditario perpetuis temporibus libere, pacifice (sic) et quiete possidendum cum omni facultate vendendi, donandi siue commutandi cui voluerit, nostro tamen sub consensu, porcos insuper per nos dandos..... nostrae curiae pro coquina ipse Theodoricus cum sua posteritate.... communi de emolumento nutrire tenebuntur et saginare. Furfures autem vel *omieczini* ipsius ad usum committimus conuertendos. Pro arduis etiam laboribus molendini tempore succedenti ipse Theodoricus cum laboratoribus communi de emolumento panes habere debent, sepum etiam pro molendino de communi debet reparare. Liberamus insuper dictum Theodoricum de laboribus generalibus, dumtaxat nostro pro aduentu felici mensas sedesque nostris de roboribus nostrae curiae tenebitur laborare. Ad expeditionem autem bellicam generalem, dum et oppidanos nostros cum terrigenis moueri configerit idem Theodoricus cum sua posteritate per

suum familiarem cum securi et bipenni nostris in expensis nobis seruire tenebuntur. Tum insuper prefatus Theodoricus cum sua posteritate tempore succedenti per nos seu officiales aut successores nostros aliquo inculpatus pro scelere et ad ius tractus fuerit extunc... non nominalis euadere debent et iustificari (sic). Ut autem hec omnia robur obtineant perpetuae firmitatis, praesentes ipsi Theodorico scribi et nostri.. sigilli munimine fecimus communiri. Actum et datum *Lanciciae*, anno domini millesimo tricentesimo quadragesimo quinto feria... sancti Laurentij infra octauas. Praesentibus his nobilibus nostris: Samborio Thesaurario, Dominico Subiudice, Stephano vexilifero Mathia... na Lanciciensibus, Joanne Praeposito de *Klodawa* et aliis multis fide dignis. Scriptum per manus Troiani curiae nostrae Notarij.

CCCCXCVI.

Brestiae, anno 1346 die 19 mensis Aprilis.

Casimirus, Rex Poloniae Joanni dicto Kiessielhuth socioque ipsius Conrado ad castrum *Bydgoszcz* oppidi nomine *Kunigesburg* condendi dat potestatem ⁽¹⁾.

Ad perpetuam rei memoriam. Omnia, quae humana habentur, sic superis volentibus, fluxa sunt et caduca obliuioneque obruuntur, nisi literarum apicibus roborentur, et proinde Nos Casimirus, Dei gracia Rex Poloniae, nec non terrarum Cracouiae, et caetera, dominus et haeres ad universorum noticiam volumus peruenire: Quomodo oblata nobis est humiliter petitio pro parte prouidorum ciuium [ciuitatis] *Bidgosza*, quatenus illius (sic) privilegium per diuae memoriae Wladislaum germanum nostrum datum, approbare, confirmare, ratificare, aliisque libertatibus infrascriptis de gratia nostra ciuitatem illorum ornare dignaremur. Cuius quidem privilegij tenor de verbo ad verbum sequitur et est talis:

In nomine domini, amen. Wladislaus, Dei gratia Rex Poloniae nec non terrarum Cracouiae, et caetera, dominus et haeres significamus tenore praesentium, quibus expedit vniuersis, praesentibus et futuris praesentium,

⁽¹⁾ Ex confirmatione Regis Sigismundi I. anni 1545 libro *Metrica Regni* dicto N. 69, p. 30—39, inserta.

noticiam habituris: Quomodo consideratis et inspectis damnis et incommodis grauissimis ciuium nostrorum de *Bidgosza*, qui per ignis voraginem damna perceperunt non modica, ciuitasque predicta pariter cum ecclesia, priuilegijs, inmunitatibus et domibus vniuersis ignis abolita est incendio, ad instantes petitiones eorundem, quas nobis obtulerunt petendo, ut privilegium ipsorum, quod a diuae memoriae domino Casimiro, Rege Poloniae praedecessore nostro obtinebant, et quod paulo ante incendium praedictum coram nobis et nostro Vicecancellario sanum, saluum et integrum obtulerant, cuiusque sumptum seu copiam regestris nostrae Cancellariae insertam et inscriptam habuimus, ratificare, gratificare et approbare dignaremur. Cuius tenor de verbo ad verbum sequitur sub hac forma:

In nomine domini, amen. Quia merito et digne maiestas regum fora seu oppida quaelibet pro sua et terrae suae utilitate construere, ipsaque per aduocatos, a quibus a locando exordium sumunt, radicare consuevit, iuribus potissimum et legibus, ut perpetuis temporibus inconfRACTA vigeant, et multiplicata perseuerent, fulciens et decorans, solenni scripturarum titulo cum fide dignorum annotatione testium, propter transitum seu cursum temporum et memoriae labilitatem solidat et confirmat, Proinde Nos Casimirus, Dei gracia Rex Poloniae, nec non Cracouiae, et caetera, dominus et haeres, memoriae perpetuae commendantes notum facimus vniuersis et singulis tam praesentibus quam futuris, praesentium tenore literarum [fruituris]: Quod cum ex officio Regio nobis diuinitus attributo, utilitates Regni nostrj ampliare uberius debeamus, ut inde praesens et futurus nobis et successoribus nostris fructus augeatur, considerata itaque constantj prouidorum virorum Joannis dictj Kiessielhuth et Conradj socij suj sagacij discretione, ipsis et ipsorum cuilibet de consilio maturo nostrorum baronum dedimus, immo damus et conferimus aream una cum planicie sub castro *Bidgosza* vulgariter dicto, vacuum et desertam pro locando seu plantando foro aut oppido iure theutonico Maideburgensi ibidem habendo et seruando, quod oppidum *Kunigesburg* debet nominari, et pro huiusmodj oppidi locatione seu plantatione Joannj et Conrado eisdem ac eorum legitimis successoribus utriusque sexus damus et tribuimus ac praebemus advocatiam in eodem oppido temporibus perpetuis iure haereditario libere tenendam, habendam, regendam, possidendam, vendendam, commutandam, donandam et prout eorum aduocatorum

ac successorum ipsorum visum fuerit voluntati conuertendam. De cuius quidem advocatiae iudiciorum obuentionibus omnibus nobis duo denarij cedent et ipsi advocatj ac eorum successores tercium denarium pro se tollent et percipiendo possidebunt. Quicquid vero aduocatj praedictj in ipso oppido nostro in venditoriis pannorum, instilis mercatorum, bancis panium (sic), carnificum, sutorum et quorumlibet in ipso oppido mercantium stubarum, balneorum de censu comparauerint et auxerint, nobis pars ipsius census una, advocatis et eorum succedaneis secunda, et oppido dicto tertia reliquo debet deriuarij. In quo quidem oppido dictis advocatis cum socijs, utriusque sexus liberis, cuiuslibet ipsorum per se specialem aream ipsis competentem damus liberam et integram. Praeterea omnes et singulj ciues dictj oppidj annis omnibus et singulis, in quolibet festo Purificationis Gloriosae Virginis Mariae, de qualibet area per tres grossos monetae communiter currentis, ratione census soluere tenebuntur, de quo censu nos cum aduocatis duas partes et consules terciam percipiemus. Admittimus etiam, ut ipsi advocatj omni anno in eodem oppido cum consulibus et consensu nostro aut nostrj Burgrabij Bidgostiensis constitutiones faciant pro utilitate oppidi nostrj ad compescendos rebelles, et lucrum inde proueniens in tres diuidetur partes; de qua diuisione nobis una, advocatis secunda et tertia consulibus pars cedit. Et pro dicti oppidi melioratione damus dicto oppido nostro monetam facere debere et habere, census tamen siue fructus de moneta ipsa proueniens ad nos et successores nostros ex toto pertinebit. Admittimus insuper, ut dictj advocatj scholas et campanantia [? campana] in dicto oppido existentia cum consulibus conferant propter Deum, de consensu tamen et voluntate plebanj. Caeterum volumus, quod si contigerit, ut per aliquem querulantem aut respondentem sententia aliqua inuenta per scabinos argueretur, non alias extunc, quam per Consules dicti oppidj ipsa sententia debet declararij, et nisi sufficerent tunc ad Consules Wladislavienses pro sententiae huiusmodi declaratione recurretur. Contingente autem, quod si de iudicio dicti oppidj per quempiam de ciuibz ad castrum nostrum Bidgostiense appellaretur causa huius modj appellacionis per Burgrabium nostrum iure theutonico Maideburgensi debet audiri et terminarij, sed non tamen simplex querela. Demum dictj nostrj oppidj *Konigesburg* granicies et metas perpetuis temporibus duraturas hoc modo declaraturus; (sic) primo videlicet

incipiendo a fluuio dicto *Drba* (sic) eundo via, quae ducit versus *Wratislariam* ad lacum *Pelczino* sic nuncupatum, a quo lacu ad gades monachorum de *Bissovia*, a quorum monachorum gadibus per fluuium eundem *Drba* ad gades *Zachthisse* usque ad graniciem *Nenicze*, et a *Nenicze* ad granicies *Misluczyn* et a *Misluczyn* ad praedictum locum (sic) *Pelczino* extra viam, quae ducit a sinistris transeundo dictum oppidum nostrum habebit graniciem in latitudine trium cordarum mensuralium, quarum quaelibet chorda (sic) continet decem virgas, et quaelibet virga debet esse in longitudine quindecim pedum. Et in huiusmodi nostra declaratione per totum in campis, mericis, siluis, boris (sic) et alijs bonis ad nos pertinentibus, praetacti advocatj in terra et arboribus pro praefato nostro oppido sine praeiudicio aliquo militum et aliorum quorumlibet ipsum oppidum circumquaque sedentium limitando et distinguendo, gades seu granicies signabunt, prout ipsis melius visum fuerit pro commodo praefati nostrj oppidj et utilitate. In quibus quidem graniciebus omnibus et singulis, praedictis aduocatis et suis succedaneis de utroque sexu damus decimum mansum cum omni utilitate et fruitione qualibet, quae nunc est, aut esse poterit quoquo modo in futurum. Item damus et conferimus dicto nostro oppido *Konigesburg* viginti mansos liberos penes ipsum oppidum pro quaque necessitate seu utilitate habendos. De quibus mansis dicti aduocatj cum eorum successoribus duos mansos eo modo liberos haereditarie possidebunt. Item admittimus ipsis aduocatis molendina construere seu edificare in oppido praedicto extra et infra dictas granicies ipsius oppidi vbi eis placuerit, quotquot volunt sine recusatione omni nostrae impensae de quorum molendinorum fructu et utilitate nos unam partem percipiemus, aduocatj cum molendinatoribus duas partes sibi recipiant et habeant. Damus etiam aduocatis saepe dictis et eorum successoribus sexus utriusque vnam locationem in *Bielicze*, libere quotcunque mansos pro agricultura propria eradicandos, et cum ad usum redierint, elapsa libertate, de quolibet manso alij successores in quolibet festo Purificationis Sanctae Mariae per octo scotos denariorum communiter currentium in terra nobis soluere et nostris successoribus tenebuntur. Hoc adiecto quod si ipsi advocatj infra granicies praedictas aut eorum successores centum aut ducentos siue plures vel pauciores mansos excepta locatione ipsorum *Bielicze* rediendos (sic) et extirpandos in vsum exposuerint,

possessores omnes et singulj huiusmodi mansorum quicunque fuerint post libertatem, per octo etiam scotos denariorum in oppido nostro currentium quolibet anno in festo Purificationis Sanctae Mariae soluere nobis erunt astrictj. Si autem aliquod metallum aurj vel argentj aut aliud quodcunque in dictis graniciis repertum fuerit et inuentum, nos pro laboribus tercium apponemus denarium, et superfluum ad labores huiusmodj metallj spectans aduocatj cum consulibus praedicti apponent et impendent. Utilitates (sic) vero ipsius metallj nos terciam partem et ipsi aduocatj cum Consulibus reliquas duas partes recipiemus. Item volumus et admittimus dictis aduocatis et omnibus in praedicto oppido, et infra granicies oppidi manentibus ligna secta vel extirpata absque impedimento Burgrabij, et quorumlibet nostrorum procuratorum et officiorum impedimento, nauigio libero, et omnes mercimoniarum res qualescunque per fluvium *Drbam* nauigare, cum nauibus magnis et paruis ducere et reducere pro ipsorum beneplacito et voluntate. Insuper infra omnes granicies praedictas praelibati aduocatj indicabunt omnes et singulas vias, et quaslibet semitas et aquas: item videlicet (sic) ipsi aduocatj proprios et alios infra ipsas granicies transeuntes, excepto fluuio *Drba* prius dicto, hoc (sic) enim Burgrabio Bidgostiensi committimus indicare. De indicio tamen dicto per aduocatos indicando nobis denarius, et ipsis aduocatis tercius cedere debet et deriuarij. In dictos autem aduocatos et eorum progenies ac omnes dicti oppidi ciues, et prout ipsum oppidum est circumquaque limitibus siue graniciis signatum et distinctum gratiam regiam effundere volentes ampliorem, omnia iura polonica et omnes angarias et perangarias, seu qualescunque consuetudines polonicales, quibuscunque vocitentur nominibus, remouentes per omnia et in totum eximimus. Praeterea eximimus et penitus absoluimus praelibatos aduocatos et eorum successores cum omnibus et singulis ciuibus praedicti oppidi et hominibus in graniciis manentes ab omni et quolibet impedimento iudicio et iurisdicione regni nostrj pallatinorum castellanorum, iudicum, officiorum quorumlibet nostrorum sic quod coram eis et eorum altero pro causis quibuscunque ac offensis seu lesionibus et iniurijs, quaestionibus magnis aut paruis minime respondebunt, nisi coram dictis aduocatis suis ipsi ciues et homines ad oppidum praedictum pertinentes, et aduocatj aut eorum successores coram nobis vel nostro iudicio Regio ciuitatj prius per

literam nostro sigillo Regalj insignitam de sequerulantibus suo tamen theutonico iure Maideburgensi respondere tenebuntur. In causis autem criminalibus puta, furtj, homicidij, mutilatione, incendij, sacrilegij, dictis nostris aduocatis cum scabinis seu iuratis praetacti oppidi nostrj iudicandj, sentenciandj, condemnandj et puniendj secundum exigenciam saepe dicti iuris Maideburgensis damus, conferimus et tribuimus omnimodam et totalem facultatem. Hoc autem adijcientes, quod praedicti aduocatj aut eorum successores libertate, quam eis cum nostro praedicto oppido concedimus, elapsa, nobis et nostris successoribus in quaslibet expediciones unum hominem galeatum et alium in leuibus armis, in bonis spadonibus, quando et quoties per nos aut nostros capitaneos requisiti fuerint; mittere sunt astrictj. Ut autem omnia firmiter praemissa indiuisa et inconfracta per nos memoratis aduocatis eorumque legitimis successoribus de utroque sexu ac oppido nostro *Konigesburg* praedicto, de consilio nostrorum baronum gratiosius data perpetuis temporibus permaneant, et per nostros successores quospiam totalj effectu teneantur, praesentes conscribj et ipsismet aduocatis dare iussimus, nostrorum regalium sigillorum munimine et appensione roboratas. Actum et confirmatum in oppido nostro *Brzesth*, feria quarta infra octauas Paschae, anno dominj millesimo trecentesimo quadragesimo sexto, praesentibus his testibus: venerabilj et reuerendo in Christo patre domino Jaroslao sanctae Gnesnensis ecclesiae Archiepiscopo; nec non baronibus nostris dominis: Alberto palatino Cuiauiensi, Chebda Brzestensi, Jarando Rosperienti, Nicolao Wol-ski Crusuiciensi Castellanis, Bogumilo subdapifero Wladislaviensi, Stanislao subpincerna Cracouiensi et Capitaneo Calissiensi, et alijs quam pluribus testibus fide dignis circa praemissa existentibus. Datum per manus dominj Thomislaj curiae nostrae Vicecancellarij. Praeterea ut ciuitas praetacta gracia liberalitatis nostrae magis consolata amplius crescat et uberius augeatur, consulibus et ciuibus ciuitatis praetactae fructus quoslibet et prouentus, quos sub praetorio ciuitatis praedictae et circumcirca facere et adaugere poterunt, pro usu et utilitate ciuitatis praedictae et republica assignamus perpetuis temporibus et largimur. Juribus tamen, prouentibus et consuetudinibus nostris regalibus ex antiquo habitis et seruatis semper saluis, quibus per ea minime intendimus derogare.

Nos itaque huiusmodi petitionibus dictorum civium tamquam iustis et rationabilibus benigniter annuentes, privilegium praedictum cum eius contentis, clausulis, punctis, sentencijs, condicionibus, articulis et concessionibus, denuo ipsis per nos factis ratificamus, innovamus, confirmamus et approbamus per praesentes, decerentes ipsum robur obtinere perpetuae firmitatis in praemissis. Harum, quibus sigillum maiestatis nostrae est appensum, testimonio literarum. Actum in *Gnesna*, feria quarta infra octavas Corporis Christj, anno natiuitatis eiusdem millesimo quadringentesimo vigesimo quinto, praesentibus ibidem reuerendissimis in Christo patribus: Alberto, Dei gracia sanctae Gnesnensis ecclesiae Archiepiscopo et primate, Andrea Episcopo Posnaniensi, magnificisque strenuis et nobilibus: Sandiugio de *Ostrog* Posnaniensi, Alberto de *Wschradow* Calisiensi, Mathia de *Labischin* Brzestensi, Joanne de *Cosztulecz* Wladislaviensi pallatinis, Thoma de *Pacosz* Castellano Bidgostiensi, et alijs pluribus testibus fide dignis circa praemissa, datum per manus venerabilium: Johannis decanj Cracoviensis Cancellarij, et Stanislaj Cziolek Cantoris etiam Cracoviensis, Vicecancellarij regni Poloniae, sincere nobis dilectorum.

Nos vero eorum petitionibus gracie inclinati, privilegium praesentibus insertum innouandum, ratificandum approbandum et confirmandum duximus, confirmamusque, ratificamus et approbamus tenore praesentium mediante, decernentes ipsum habere robur perpetuae firmitatis. Sed ut ipsi ciues singularibus praerogatiuis nostris suffultj tanto feruentius tantoque foelicius reparationi ciuitatis insistant, quam ex fundamentis et aggere, muro magna in parte erecto cingere et fortificare coeperunt, opusque ceptum celerius perficiant, omnibus et singulis dictae ciuitatis incolis et inhabitatoribus ex nostra specialj gracia triplex annale forum dedimus et contulimus pro festis sanctorum Egidij, Martinj, et Sanctae Agnetis, septimanale vero singulis sabbatinis diebus ab hominibus quibuscunque ciuitatem illam vendendj, emendj, rerumque suarum commutandj, lucrj causa intransibibus, more aliarum ciuitatum regnj nostrj tenendj, habendj, celebrandi libere absque quouis impedimento: nisi tales sint, quos iura non tuentur, et quibus virorum bonorum commercia denegantur; tales enim ab hac praerogativa volumus esse alienos. Damus praeterea eis liberam carniem in ciuitate praefata. emptionem et venditionem die septimanalis forj praefata. Concedentes in-

super eis per fluuium *Visla* liberam nauigandj licentiam. nauibus magnis et paruis merces ipsorum cuiuscunque generis vehendj, ducendj, vendendi commutandj iuxta consuetudinem aliarum ciuitatum regnj nostrj, prout nauigabant ex antiquo. In cuius rei testimonium, sigillum nostrum praesentibus subappendj iussimus. Acta sunt haec in conuentione generalj Piotrkoviensi, feria sexta post Luciae anno dominj millesimo quadringentesimo octuagesimo quarto. Praesentibus ibidem reuerendissimis dominis: Sbigneo Gnesnensi et primate, Joanne Leopoliensi, Archiepiscopis; Joanne Cracoviensi, Petro Wladislaviensi, Uriele Posnaniensi, Episcopis; nec non magnificis et generosis: Jacobo do Dambno Castellano, Joanne de Tarnow palatino, Cracoviensibus; Mathia de *Bnin*, Posnaniensi, Spithkone de *Wroslaw* Sandomiriensi, Nicolao de *Brzudzevo* (sic) Siradiensi, Nicolao de *Cuthno* Lanciciensi et Capitaneo maioris Poloniae generalj, Joanne de *Oporowo* Brzestensi, Dobeslao de *Curosvakij* Lublinensi pallatinis, Joanne de *Ostrog* Posnaniensi, Paulo de *Jasieniecz* Sandomiriensi, Mathia de *Sluzewo* Brzestensi, Joanne de *Podladow* Sarnoviensi (sic) Castellanis, Petro de *Curoswakj* regni Poloniae Vicethesaurario, Raphaele de *Jaroslau* eiusdem regni Marschalko, Sbigneo de *Tenczin* Succamerario Cracoviensi, et alijs quam pluribus circa praemissa. Datum per manus venerabilis Creslaj de *Curoswakj* regni Poloniae Cancellarij sincere nobis dilectj. Creslaus Cancellarius subscripsit.

CCCCXCVII.

Brestiae, anno 1346 die 18 mensis Novembris.

Casimirus, Rex Poloniae Marconi dicto *Pomorka* scultetiam villae regiae *Wola* vendit, aliaque privilegia eidem largitur ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Cunctorum perit memoria factorum, nisi solenni testimonio literarum robur perhennetur. Igitur nos Kazimirus dei gracia Rex Poloniae, Cracovie Sandomirie, Siradie, Lancicie, Cuiavie, Russie, nec non

⁽¹⁾ Ex confirmatione a Rege Alexandro anno 1504 data, libro Metrica Regni Nr. 20, p. 243 inserta.

dominus et heres terre Pomeranie, notum facimus universis presentem litteram inspecturis: Quod volentes utilitates et fructus Regni nostri augmentare, extunc de maturo nostro consilio et Baronum nostrorum scultetiam in villa nostra *Volya* Regali sitam (sic) prope civitatem Brzestensem nostre terre Cuyavie, provido viro Marconi dicto Pomorka de terra Pomeranie, pro sexaginta sexagenis grossorum pragensium, numeri polonialis sibi et suis successoribus legitimis vendidimus quinque mansos liberos, tercium denarium, de quolibet iudicio, unam tabernam, tres ortulanos, octo morgos prati in villa nostra *Lagyewniki* circumfossatos et unum piscatorem ex utraque parte fluvii dicti *Sgowyanthka* ⁽²⁾ usque ad piscinam nostram Brestensem, sine omni impedimento tenetur piscari, et ut vendicio hec predictae sculteciae utilius et uberius hic et in perpetuum permaneret et duraret, prefatus Marcus et sui successores legitimi in equo proprio pro duabus sexagenis in pancerio sive lorica cum balista et sub galea ad expeditionem generalem, dummodo generalis proclamatio omnium terrigenarum nostri Regni fuerit proclamata sub nostro vexillo nobis et nostris successoribus servire tenetur. Item prenominatum Marconem dictum Pomorka et suos successores legitimis liberamus ab omnibus aliis servicijs, solucionibus, angariis, et preangariis, exactionibus, duntaxat excepta expeditione predicta, in qua astrictus est nobis servire. Et insuper prefatum Marconem et suos legitimis successores liberamus ab omnibus iudicijs quocunque jure et nomine censeantur nostre terre Cuyavie ut nullas [nullus] alias nisi coram nobis vel nostris capitaneis respondere teneatur et hoc per nostrum anulum vel nostri Capitanei evocatus seu citatus extiterit. Deinde prefixo Marconi et suis legitimis successoribus in borra nostra Cowaliensi damus ligna et [ad] aedificia omnia pro suis necessitatibus scindere et seccare libere sine omni impedimento, et quiete. Post hoc praetacto Marconi et suis successoribus legitimis in predicta scultecia sive circa villam vel hereditatem predictam etiam damus aves capere et lepores venari cum propriis retibus et canibus. Quam quidem sculteciam prenominatus Marcus et sui successores legitimi ha-

⁽²⁾ *Lagyewniki* villa provinciae Masoviensis, territorii Cujaviensis, regionis Brestensis, parochiae Kruszyna adscripta. *Wola* fortasse *Wola nakonowska*, villa quae haud procul a *Lagyewniki* sita est. *Zgłowięzka* fluvius.

bendam, tenendam, possidendam, vendendam, commutandam, prout sibi et suis successoribus legitimis jure hereditario in meliores usus seu fructus convertendam. In cujus etc. Actum et datum in Brescie in octava Beati Martini Confessoris gloriosi atque pontificis, sub anno domini 1346. Presentibus his testibus nobilibus viris et dominis. Neherza palatino Sandomiriensi, Alberto palatino Cuiaviensi, Pascone castellano Brzestensi. Dobeslao castellano Cruschiuciensi, Oswaldo Castellano Juniwladislaviensi, Jectore iudice Cujaviensi et aliis fide dignis. Per manus Joannis vicecancellarii nostre curie.

CCCCXCVIII.

In castro Rypinensi novo, anno 1348 die 11 m. Nov.

Wladislaus Dux Dobrinensis cuidam Hejconi molendinario novam molam ad civitatem Rypinensem construendi donat facultatem ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Quia quae maera principum liberalitate perferuntur (sic), modo scriptis publicis testimonium (sic) diminiculo [? aminiculo] roborantur, ad perpetuam memoriam futurorum, hinc est, quod nos Wladislaus, Dei gratia princeps (!) Lanciciensis dominus et heres Dobrzinensis recognoscimus universis presentibus et posteris praesentium noticiam habitoris: Quod consideratis et inspectis fidelibus serviciis Heyconis nostri quondam molendinatoris de *Xenite*, etiam intendentes commodum non modicum nostrae civitatis *Nove Rippinensis* ex hoc oriri, tum propter proveniunt et utilitates nostri dominij peramplius amplificare (sic) cupientes, de maturo ac salubri consilio eidem Heiconi indulsumus et dedimus sub eadem nostra *Nova* civitate *Rippinensi* molendinum novum construere sive edificare (sic) tali interposita ordinacione: Quod iam dictus Heinco molendinator per se, omnia robora ad molendinum pertinentia magna et parva, sive ligna ad quodcunque opus fuerit (sic), tenetur excidere, nos usque ad molendinum

⁽¹⁾ E confirmatione a Rege Sigismundo I anno 1538 data; libro *Metrica Regni* dicto literis QQ signato, Nr. 53, p. 4—7 inserta, descriptum.

deducere debemus. Praeterea ad omnes rotas novas, quas fecerit, ferramenta dare tenemur, sed pro reparatione ferramentorum de utilitate communi debent reformari (1). Item sepum pro inunctione ferramentorum de communitate comparabit. Lapides vero molares per se excidere tenetur, nos adducere usque ad molendinum. Deinde callem molendini, quod in vulgari *grobliä* dicitur, corrigi (sic) debet de utilitate communi quando impetus aque iam dictam callem per vim destrueret, per nos corrigere tenemur. Deinde sepedicto Heynconi damus ultra molendinum ipsius duo iugera agrorum, quae in polonico *dwa morgi* nuncupantur. Item sepedictus Heincon omnibus de se querulantibus, coram avvocato Rippinensi iure Culmensi et iure civitatis iam dictae, debet respondere. Item porcos nostros duos in molendino nutrire debet, suum tertium apponendo. Deinde tertiam partem seu tertiam mensuram de utilitate molendini recipiet. Item de nostra speciali gratia damus sibi prendile piscium construere, quod vulgariter *Ripnivessmot* vocatur, de qua utilitate nobis; et curiae nostrae duos dare pisces tenebitur, pro se tertium reservando. Item nostrae curiae, nullam mensuram sive metretam recipiendo, molere debet. Haec omnia damus sibi suisque liberis, heredibus sive successoribus iure hereditario libere perpetuo possidenda et etiam valitura ad usus boneplacitos convertenda, juxta quod sibi et suis legitimis successoribus utilius videbitur expedire, vendenda, donanda seu commutanda pro sua commoda voluntate, nostra tamen speciali de licentia et favore. Ut autem haec nostra donatio rata et grata permaneat, et ne per nos vel successores nostros in posterum valeat infringi, praesens scriptum nostri sigilli appensione duximus confirmandum. Praesentibus his testibus, videlicet. Comite Joanne succamerario Lanciciensi et Capitaneo Dobrzinensi, Tidemanno de Rademino item Eberhardo avvocato Rippinensi. Acta sunt haec in castro nostro *Rippinensi novo*, sub anno domini millesimo tricentesimo quadragesimo octavo. Datum in die Beati Martini Episcopi per manus domini Voislai plebani Rippinensis, capellani nostri.

CCCCXCIX.

In villa Bobrowniki, anno 1349 die 25 m. Martii.

Wladislaus Dux Lanciciensis et Dobrinensis cuidam Martino ministro suo unum mansum, aream et tabernam in civitate *Łęczyca* donat (1).

In nomine domini, amen. Quae geruntur in tempore, ne simul labantur cum lapsu temporis, poni solent in lingua testium et scripturae memoria perennali. Sciant (sic) igitur praesentis et futurij temporis posteritas, quorum audientia (sic) recitari contigerit, praesens scriptum recognoscant universi: Quod nos Wladislaus, Dei gratia Lanciciae et Dobrzinensis terrarum Dux, obsequiorum fidelitate Martini servitoris nostri fidelis considerata, unum mansum liberum, aream, tabernamque liberam in civitate nostra *Lanciciensi*, unum etiam iuger, quod *morg* vulgariter dicitur, ex opposito balnei ipsius civitatis, ex illa parte fluij ibidem penes balneum decurrentis, circa litus eiusdem fluij pro horto libere eidem Martino, suisque veris heredibus et legitimis successoribus damus, conferimus, et largimur iure haereditario libere perpetuis temporibus omnia et singula habere, tenere et possidere praescripta, propriosque ad usus conuertenda, iuxta quod sibi suaeque posteritati legitime subsequenti utilius commodiusque videbitur expedire, vendendo, donando seu commutando, nostro tamen de consensu. De caeteris vero mercalibus, si quos exercebit Martinus praenominatus, solutiones, ut alij ciues civitatis nostrae Lanciciensis praescriptae, soluere tenebitur cum sua posteritate suis temporibus integre et complete. In cuius rei testimonium praesentes sibi fieri, maiorisque sigilli nostri munimine iussimus roborarij. Actum et datum in *Bobrownyk* (2) die anunciationis sancte Mariae, sub anno dominij millesimo tricentesimo quadragesimo nono, praesentibus testi-

(1) Ex apographo libro *Metrica Regni* Nr. 73, p. 358, inserto descriptum: ubi privilegium hocce confirmatum invenitur primum a Rege Casimiro Jagellonide anno 1454, tum a Rege Sigismundo I, anno 1547.

(2) *Bobrowniki* procul dubio villa provinciae Masoviensis territorij et regionis Sochaczoviensis.

bus comitibus: Joanne Succamerario Borziwogio Iudice, Mathia Subpin-
cerna. Lanciciensibus et alijs quam plurimis fide dignis. Scriptum per ma-
nus Henrici Notarij nostri.

D.

In villa Tręsacz, anno 1349 die 14 mensis Junii.

**Limites Pomeraniae, Cujaviae Poloniae et Terrae Culmensis
describuntur ⁽¹⁾.**

In nomine domini, amen. Notum sit universis tam presentibus, quam
futuris presencium noticiam habituris: Quod Nos Kazimirus, Dei gracia
Rex totius Poloniae cupientes Nos, terrasque nostras, ac incolas ipsarum
in pacis amenitate conservare, fecimus et ordinamus inter nostras terras,
Cuiavie videlicet et Poloniae parte ex una, et religiosum ac magnificum vi-
rum dominum Henricum Thusmer Magistrum Generalem ordinis fratrum
domus Theutonie (sic), et suum ordinem ac terras ipsorum, Culmensem vi-
delicet et Pomoranie parte ex altera veras granicies et perpetuo duraturas.
Incipiendo ab ultima granicia districtus *Nessoviensis*, et demum descendendo
per *Wysslam* usque ad quandam villam *Bezendorf* vulgariter dictam ad ab-
batem de *Bissovia* pertinentem, ubi granicie reincipiunt terre Pomoranie
supradicte, ita tamen, quod ubicumque littus terre Cuiaviensis predictae no-
strum fuerit, ibi pro granicia medius *Wisla* (sic), siue alveus eius habeatur;
et quidquid in insulis et piscaturis et alijs utilitatibus quibuscumque a me-
dietae predicta nostra ex parte utilitatis vel comodi (sic) poterit inveniri,

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 527,
descriptum. Huic tabulae tria erant appensa sigilla; quod superest unum sic dictum maje-
staticum et quo Rex Casimirus Magnus utebatur, appensum est funiculo serico coloris
caerulei; reliquorum duorum sigillorum, videlicet Archiepiscopi Gneznoensis et Episcopi Po-
znaniensis, supersunt tantum funiculi serici coloris violacei, quibus erant appensa. In Co-
dice diplomatico Regni Poloniae et M. D. Litvaniae T. IV, p. 71—72, Nr. LXVII legi-
tur eadem tabula sed a Henrico Thusmer Magistro Generali Ordinis fratrum domus teu-
tonicae Mariaeburgi in vigilia Beati Joannis Baptistae, itaque decem diebus post hanc no-
stram data.

ad nos et nostros successores dominos Cuiavie legitimos, et ad terram
Cuiavie predictam debebit pertinere: omnis tamen homo *Wislam* transiens
infra granicias prenotatas, a coactione quacumque ad deponendum ipsius
res, bona seu merces, nec non et ab exactione et solutione pecunie cuius-
cumque et impedimento quolibet liber erit, nec ad solvendum predicta per
quempiam compelletur. Limites vero Cuiavie et Pomoranie sunt hij: Inci-
piendo primo a supradicta villa *Bezendorf* Abbatis predicti circa *Wislam*
sita, ubi granicia Sweczensis incipit, et ab inde procedendo per quandam
montem usque ad granicias ville magne *Zupanino*, et deinde eundo ad gra-
nicias ville *Zambouo*, a *Zambouo* usque ad granicias ville *Nebescyn* (sic),
abinde ad granicias ville *Slothow*; et a granicijs illius ville procedendo us-
que ad granicias ville *Prusk*, deinde ad granicias ville magne *Lewyn* dicte,
abinde ad granicias ville *Brzezyn*, et demum ad granicias ville *Schroczko*;
tunc a *Schroczk* procedendo ad ville granicias *Yessenicz*; deinde autem ad
granicias ville *Dambagora* nunc deserte, que ad abbatem et monasterium
Bissoviense pertinet; et ab inde ad granicias ville *Lubecors*, que ad pleba-
num in *Schroczk* pertinet, et tunc eundo ad granicias ville *Sucha*; a *Sucha*
vero ad granicias ville *Clonow*, et abinde procedendo ad fluuium dictum
Dbra: ita, quod omnes supradicte ville cum suis granicijs ad terram Pomo-
ranie spectare debebunt, sicut ab antiquo pertinuerunt ad eandem. Eundem
autem fluuium *Dbra* ascendendo usque ad illum locum, ubi riwlus *Kamona*
dictus influit in predictum fluuium *Dbra*; et tunc fluuium *Kamona* ascenden-
do usque ad illum locum, ubi *Curws* fluuius dictus intrat sepedictum fluuium
Kamona et tunc ultra eundem *Curwm* fluuium ascendendo usque ad villam
Grunow; deinde procedendo per granicias signatas intermedias usque ad
fluuium *Nemonicz*; et fluuium eundem descendendo usque ad illum locum,
ubi influit in lacum dictum *Sucow* et lacum eundem procedendo usque ad
locum illum, ubi fluuius *Debrnicz* exit dictum lacum *Sucow*, et tunc fluuium
Debrnicz descendendo usque ad illum locum, ubi intrat fluuium dictum
Gwda: ita, quod omnium predictorum fluuiorum et lacuum una medietas ad
Polonie, et altera medietas ad Pomoranie terras debebit libere pertinere.
Si vero, quod absit, inter incolas villarum predictarum et nostrarum in-
frascriptarum, videlicet: *Transacz*, *Wloky*, *Czecrzew*, *Senno*, *Mroczimo* (sic)
Neczissouo, *Wodzino*, *Glynky*, *Welenie* et *Lachona* aliquas discordias seu

contenciones quascumque contingeret suboriri, extunc vocata vicinitas partis utriusque condigna, debet easdem contenciones seu discordias sopire seu etiam disbrigare. Eandem igitur limitationem ratam et gratam habentes, pro nobis et nostris successoribus bona fide promittimus, et contra omnia predicta nullo unquam tempore contravenire, de iure vel de facto, sed potius ea perpetuis temporibus inviolabiliter observare. In quorum omnium testimonium et evidenciam pleniorum, nostrum et venerabilium in Christo patrum dominorum Jaroslai Gneznensis Archiepiscopi et Alberti Poznaniensis Episcopi ecclesiarum sigilla presentibus duximus appendenda. Actum et datum in *Transacz*, ⁽²⁾ XVIII Kalendas Julij, anno domini millesimo C° C°C° XL nono. In presencia venerabilium in Christo patrum predictorum et aliorum nostrorum Baronum subscriptorum: Nycolai Kalissiensis, Maczkonis Poznanyensis, palatinorum; Jarandi Syradyensis, Preczlai Kalissiensis, capitaneorum; Nycolai Poznanyensis et Dobeslai Kalissiensis, iudicum et aliorum fide dignorum plurimorum.

⁽²⁾ Nomina locorum hic allatorum haec sunt hodie: *Nieszawa* oppidum prov. Masoviensis, territ. Cujav. reg. Radziejoviensis. *Bösendorf* polonice *Zławieś* et *Byszewo* villae M. D. Posnan. territ. et reg. Bydgosciensis; *Zupanino* (germ. Supponin) villa vicina villae *Trzeciewiec* in confinio M. D. Posnaniensis; *Zambowo* sive *Zembowo*, *Nebescyn* nunc *Niewieszczyn*, *Słothow* fortasse *Waldowo*, *Prusk* nunc *Prust*, *Magna Lewyn* (germ. *Gross-Lowin*), *Schroczo*, *Serock* (germ. *Szierotzken*, *Schirotzken*), *Jessenicz*, *Jasieniec* (germ. *Jaszenietz*), *Lubecors* forsitam *Lubiewo*, *Sucha* (germ. *Suchau*), *Clonow*, *Klonowo*, *Brzeźno* omnes villae provinciae Borussiae Occidentalis territorii Kwidzynensis (Marienwerder), regionis Swieciensis (Schwetz); *Dambagora* deest, in Indice Mülleri, sed nihil mirum, quum jam anno 1349 deserta esse dicatur; *Drba* sive *Brda* (germ. *Brat*, *Brahe*), *Kamona* sive *Kamienka* (germ. *Camionk*), *Curus*, *Curvus* (germ. *Krumme*) nomina fluviorum et rivorum, *Grunow* (germ. *Grunau*) villa prov. Borussiae Occidentalis, territorii Kwidzynensis regionis Złotowiensis (Flatow); *Nemonicz* fluvius, *Sucow* fortasse lacus inter *Marienfelde* et *Preussisch-Friedland* situs hoc nomine appellatur; *Debrnicz* (germ. *Dobrinka*) et *Gwda* sive *Głda* (germ. *Küddow*) fluvii; *Transacz* nunc *Trzęsacz*, *Wloky* n. *Włuki*, *Czczrzew* n. *Cietrzewiec*, *Senno* n. *Siënno*, *Mroozino* n. *Mruczyn*, *Neczissano* n. *Nieciszevo*, *Wodzino* n. *Wudzyn*, *Glynky* n. *Glinki stare i nowe* (antiquae et novae), *Welenie* n. *Wielunek*, *Lachona* n. *Lakomowo* omnes villae M. D. Posnaniensis, territorii et regionis Bydgosciensis.

DI.

Koronoviae, anno 1349 die 10 mensis Septembris.

Casimirus, Dux Stetinensis, Dobrinensis, Bydgosciensis, Pomeraniae etc. ecclesiae *Wyszogrodensi* quaedam privilegia largitur ⁽¹⁾.

Sigismundus Augustus etc. Significamus etc. Exhibitas esse nobis literas pargameneas sub titulo et sigillo Serenissimi olim Principis domini Wladislai, praedecessoris nostri Regis Poloniae emanatas, integras, saluas et nulli suspitioni obnoxias, continentes in se dotationem ecclesiae parochialis in oppido nostro *Fordan*, antiquitus *Wissegroth* nominato ⁽²⁾, supplicatumque est nobis nomine Venerabilis Joannis Kokaliewski Canonici Gnesnensis et praefatae ecclesiae Fordanensis moderni rectoris, ut easdem literas ratificare et approbare autoritate nostra regia dignaremur. Quarum quidem literarum tenor de verbo ad verbum sequitur et est talis:

1413. In nomine sanctae et individuae Trinitatis, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Ad haec dispensatione summi consilii prae principibus obtinimus Monarchiam dignitatem, et Regni suscepimus diadema, ut si ad alia extrinseca (sic) debita sollicitudo nos prouocet, ad ea tamen, quae libertatis ecclesiae seu elemosinae statum et incrementum catholicae fidei respiciunt, tanto specialius intendimus, quanto Christo gratius inde impartiat obsequium, a quo fides recepit exordia, et per quem regalis gratiae recognoscimus unctionem: Proinde nos Wladislaus, Dei gratia Rex Poloniae, Cracoviae Sandomiriae, Siradiae, Lanciciae, dominus Pomeraniae, Lithuaniaeque Princeps supremus et haeres Russiae, significamus tenore praesentium, quibus expedit universis praesentibus et futuris: Quomodo litera privilegialis su-

⁽¹⁾ Ex libro *Metrica Regni* Nr. 100, p. 201—203 descriptum.

⁽²⁾ Ex hacce mentione apparet oppidum *Wyszogród* antiquum suum nomen mutavisse, posteriorique tempore *Fordon*, *Fordon* sive *Fordan* appellari coeptum esse. Recte itaque V. C. Ant. Sigism. Helcel J. U. D. Professor almae Universitatis Literariae Cracoviensis conjectura assequebatur situm antiqui oppidi *Wyszogród*, asserens illud „in regione villae *Fordon* Germanorum et loci qui nunc etiam *Kempa Zamkowa* (*Schloss Kempe*) appellatur situm fuisse.“ Cf. Tomus I, p. 131, huiusce nostri Codicis. — Ceterum oppidum *Fordon* situm est in M. D. Posnaniensi in territorio et regione Bydgosciensi. De situ antiqui castris *Wyszogród* invenitur etiam tres conjecturae in Codice Pomeraniae diplomatico a VV. CC. *Hasselbach*, *Kosegarten* et *Medem* edito, et quidem p. 184, 447 nota 4, et 515 nota 2. Quaeque praecipue p. 447 nota 4, ibidem leguntur his verbis: „Quandt... hält sie (die Burg Visegrad) für einerlei mit dem jetzigen Orte *Fordon*, unweit *Bromberg*,“ ea hocce nostro documento penitus comprobantur.

per confirmatione et renouatione iuris ecclesiae *Vissegradiensis* alias *Fordanensis*, nobis in praesentia nostrorum Praelatorum et Baronum est praesentata, cuius quidem literae tenor dinoscitur esse talis:

1349. In nomine domini, amen. Quia tunc multis errorum et dubiorum prudenter occurritur incommodis, dum gesta et dotationes ecclesiarum per Christi amatores factas (sic), scriptis et testibus perhennantur et renouantur, proinde Nos Casimirus, Dei gracia Dux Stetinensis, Dobriniensis, Bidgostiensis, Pomeraniae, Sclaviae, Cassubiae terrarum, ac Princeps Rugianorum notum facimus et testificamus (sic) universis praesentibus et futuris, quibus expedit, praesentium per tenorem: Quomodo honorabilis et deuotus dominus Joannes Rector ecclesiae parochialis, seu plebanus *Vissegradiensis* (sic) in nostri praesentiam veniens, obtulit quaedam privilegia seu munimenta super primitiua fundatione et dotatione perpetua eiusdem suae ecclesiae, per Illustres principes Mscziuogium, Boguslaum, Leskonem et Wladislaum Duces Pomeraniae, Vissegradiae et Cuiaviae terrarum data et sigillorum appensione confirmata, petens humiliter per se propter Deum eadem privilegia propter ipsorum non claram apparentiam in scriptura prae vetustate a nobis renouari et confirmari. Quae privilegia in se continebant, quod quilibet plebanus eiusdem ecclesiae *Vissegradiensis* his elemosinis infrascriptis a primitiua eiusdem ecclesiae erectione est dotatus propter Deum in perpetuum, ut eo liberius diuinis officiis et orationibus posset inhaerere, videlicet: villa *Jezarzino* cum omni iure, potestate et dominio, absque omni datione et labore ducali, et a *poradlne* libera; item *Lacha* dicta antiqua *Dobrzicza* sub praefata ecclesia, incipiendo a fluuio *Visla* sursum usque ad lacum dictum *Liesthnicza*; item praefata *Liesthnicza* (sic); item pratum dictum *Rokiczen*, incipiendo a loco dicto *Dobrebasz*, circa primum fossatum, quod transit ad latitudinem ad *Vislam*, et ad longitudinem incipiendo ab eodem fossato inter fluuium *Dbra* et inter montes usque ad granicies haereditatis *Szaszko* (?); item hortus sub monte Vissegradiensi; item potest habere unum piscatorem vel alteri convenire super fluuio *Visla* super parua retia, et circa rippam super *vatham* (sic), et ista omnia quilibet plebanus debet habere, uti frui et possidere cum omni iure et dominio, sine quorumlibet inhibitione seu impedimento pacifice et quiete. Item in omnibus borris, sylvis et insulis ducalibus habet libere excidere omnia arbora super suam neces-

sitatem sine quouis impedimento. Igitur nos praenominatus Dux Casimirus huiusmodi salubrem et laudabilem dotationem ad laudem omnipotentis Dei suaeque genitricis Virginis Mariae, et beatae Mariae Magdalenae et omnium sanctorum per nostros praedecessores factam laudamus, libertamus, approbamus, ratificamus et in perpetuum confirmamus. In cuius rei testimonium sigillum nostrum minus praesentibus est appensum. Datum in *Koronowo* feria quinta post festum Natiuitatis sanctae Mariae Virginis, anno domini millesimo trecentesimo quadragesimo nono, praesentibus strenuis et nobilibus dominis: Alberto palatino Brzestensi, Moscicz palatino Gniewcoiensi, Adae (sic) de *Viczki* Pomeraniae, Abraham Sochaconwa (sic) de *Radomino* Marschalcone Curiae nostrae, Rogala subdapifero Gostinensi et aliis fide dignis.

Nos igitur praefatus Wladislaus, Dei gratia Rex Poloniae etc. diligenter auditis, et ponderatis omnibus in incorporato privilegio contentis, meditantisque dona exuberantis gratiae, quibus ab altissimo quotidie praevenimur nunc victoriarum gaudiis, nunc altis honorum praeconiis, nunc thesaurorum facultatibus et aliis successuum prosperorum frequentis, quae vix amplectitur iudicium rationis, ut ea dignis applicemus usibus et salutis nobis ipsarum tentione compendia mercaremur (sic) cum solliciti studii (sic) intendimus, quatenus in extremi iudicii examine rationem de eis debitam facere valeamus, praefatum privilegium renovationis, ratificationis et confirmationis super dotatione praefatae ecclesiae *Vissegradiensis* seu *Fordanensis* de consensu nostrorum Praelatorum et Baronum renouamus, ratificamus, gratificamus et in omnibus suis punctis et clausulis confirmamus, per quemlibet plebanum eiusdem ecclesiae omnia suprascripta habere, tenere, uti frui et perpetualiter possidere pacifice et quiete sine quouis nostro et nostrorum Capitaneorum impedimento et quorumlibet eorum subditorum. Harum, quibus sigillum nostrum praesentibus et appensum testimonio literarum. Actum et datum in *Jedlna* die dominica Carnispruii, anno natiuitatis domini millesimo quadringentesimo tredecimo, praesentibus reverendis in Christo patribus et dominis: Nicolao Archiepiscopo Gnesnensi, Alberto Episcopo Cracoviensi, Magnificisque et nobilibus dominis: Cristino de *Ostrow* Castellano, Joanne de *Tarnowo* Palatino Cracoviensibus, Nicolao de *Michalow* Sandomiriensi, Mathia de *Labischin* Brestensi, Palatinis, et

aliis pluribus fide dignis testibus ad praemissa. Ad relationem venerabilis domini Dunin praepositi sancti Floriani ante Cracoviam Regni Poloniae Vicecancellarii.

Nos itaque Sigismundus Augustus Rex Poloniae praefatus supplicationi huiusmodi benigne annuentes literas praeinsertas, ac omnia in eis contenta et descripta in omnibus earum articulis, punctis et clausulis ac conditionibus ratificandas, approbandas et confirmandas duximus, approbamusque, ratificamus et confirmamus praesentibus literis nostris, decernentes illas cum omnibus clausulis introscriptis robur debitae et perpetuae firmitatis obtinere debere. In cuius rei etc. Datum Lublini in Conuentione Regni generali XXIII Junii anno 1566.

DII.

In oppido Bobrowniki, anno 1350 die 7 mensis Martii.

Wladislaus, Dux Lanciencis et Dobrinensis cuidam Peczkoni molae aquariae in fluvio *Mniew* ad oppidum *Lipno* exstruendae dat potestatem ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Cunctorum perit memoria, nisi testibus veridicis et scriptis publicis denotentur. Nos igitur Wladislaus, Dei gracia Lanciencis et Dobrzinensis terrarum dux, notum fieri cupimus vniversis praesentibus et futuris, quorum audientie series praesentis pagine fuerit recitata: quod viro discreto Petzkoni (sic), indulsumus molendinum penes civitatem nostram *Lippe* (sic), in superiori tamen parte ipsius ciuitatis in fluvio, qui *Mew* ⁽²⁾ vlgariter dicitur construendum sub hac forma: quod in ipso molendino tres rotas aquam desuper recipientes, que vlgariter *Corzeczne cola* dicuntur, tenebitur informare, ratione cuius structure idem Peczko cum sua posteritate legitima terciam metretam iure hereditario perpetuo possidebit. Si vero tempore succedente ipse Peczko plu-

⁽¹⁾ Ex confirmatione Regis Sigismundi anni 1543, libro Metrica Regni Nr. 64, p. 126, 127 inserta.

⁽²⁾ *Lipno* oppidum provinciae Plocensis, territorii et regionis sui nominis caput, quod praeterfluit fluvius *Mniew* effundens se in Vistulam.

res rotas cuiuscunque generis in ipso molendino informaret, ex hijs etiam terciam partem perpetue possidebit, molares vero ad ipsum molendinum nos, donando duos denarios, Peczko vero et sua posteritas tercium, et sic insimul nos et ipse tenebimur comparare. Super ferrimentis quoque vniversis ad ipsum molendinum pertinentibus, nec non ad sepum reparandum, nos duos denarios, ipse vero Peczko et sua posteritas tercium dare tenebimur pro ipsorum fermentorum (sic) reparacione. Preterea si agger ipsius molendini tempore succedenti per aquarum inundacionem quoquomodo rumperetur, ad ipsius reparationem nos homines tenebimur ex toto conuenire et si aqua comparetur damnum, quod absit, per aquarum inundationem, volumus Peczkonem et suam posteritatem sine omni prorsus occupatione liberos conseruare. Insuper omnia robora ipsum ad molendinum pertinentia Peczko praehabitus et sui successores propria facultate excidere tenebuntur, nos vero ipsis dicta robora nostram per vecturam ante molendinum tenebuntur [tenebimur] praesentare, et si aliqua edificia necessaria de nouo pro molendini utilitate sunt instauranda, nos duos denarios, ipse Peczko et sui successores tercium dabimus, et ad terram palos ad inducendum et ad fodendum pro molendini necessitate homines sibi ordinare teneamur. Largimur etiam Peczkoni praetacto et sue posteritati ad ipsum molendinum duo jugera, que *morgi* vlgariter dicitur (sic) libera pro ortis sibi reformandis. Admittimus et [iam], quod idem Peczko et sua posteritas lignis et pas- cuis pro sue domus necessitate perpetue perfruatur libere. Largimur et [iam] sibi piscaturam pro sua mensa in piscina ipsius molendini tam paruis retribus quod *wato* vlgariter dicitur vadando libere perpetuo tempore exercere. Indulsumus etiam sibi inferius rotis (sic) ac infra meatum aque, qui vlgariter *vpust* nominatur, instrumentum pisces capiendi, quod nominatur in vlggo *yaz*, faciendum, de quo duos pisces nobis presentabit, tercium vero pro se ipso sibi obseruando: preterea duos porcos pro nobis, tercium vero pro se ipso in ipso molendino fouere tenebitur ipsos incrassando. Possidebit autem ipsum molendinum jure teutonico videlicet Culmensi, coram aduocato ipsius ciuitatis *Lippe* parens iuri. Tenebitur insuper Peczko praetactus cum sua posteritate aduocato ciuitatis nostre *Lippe* superius lacte absque omni metreta sua pro mensa brasea molere libere et frumenta vniuersa. Largimur insuper Peczkoni superius prelibato et sue posteritati fa-

cultatem omnimodam omnia in molendino prehabito sibi conscripta vendendi, donandi siue commutandi, tamen nostra cum benivolentia pariter nostro et consensu. Ut autem hec nostra ordinatio, singulorumque ordinationis ipsius prescriptorum donatio robur perpetue firmitatis valeant obtinere, praesentes scribi Peczkoni predicto, nostrique maioris munimine sigilli fecimus communiri. Actum et datum in *Bobrownik*, sub anno domini millesimo tricentesimo quinquagesimo, die dominico, qua (sic) laetare decantatur, presentibus comitibus: Joanne Castellano Lanciciensi, Misliborio Iudice, Berhardo (sic) herede de *Mochow*, Dobrzinensi, Eburhardo (sic) Aduocato de *Ryppino*, Nicolao Aduocato de *Lypppe*, et alijs multis fide dignis, scriptum per manus Henrici curie nostre notarij.

DIII.

In oppido Bobrowniki, anno 1351 die 5 mensis Junii.

Wladislas, Dux Lanciciensis et Dobrzynensis remuneraturus merita cujusdam Radziejonis eidem tres mansos villae *Lenie* confert ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Nos Sigismundus etc. Significamus etc. Quia exhibitum est hic coram nobis pro parte prouidorum Joannis Andrżissek et Bartholomej ac Valentini Piorkowszczi privilegium infrascriptum sub titulo et sigillo olim Wladislai Lanciciensis et Dobrzinensis terrarum Ducis super tres mansos in villa nostra *Lynye* ad Capitaneatum Dobrzinensem pertinente concessum; supplicatumque est nobis eorundem fratrum et possessorum prefatorum laneorum nomine, ut hoc ipsum privilegium propter eius nimiam vetustatem, verum et omni suspitione carens innovare approbare, ratificare et confirmare dignaremur. Cuius privilegii tenor ad verbum sequitur et est talis:

In nomine domini, amen. Cunctorum perit memoria factorum, si non testibus veridicis et scriptis publicis denotentur. Noverint igitur universi presentes et posterj presentium notitiam habituri: Quod nos Wladislaus,

⁽¹⁾ E libro manu scripto Metrica Regni dicto Nr. LIV, p. 466, descriptum.

Dei gracia Lanciciensis et Dobrzinensis terrarum Dux, consideratis et inspectis meritis et fidelibus serviciis discreti virj Radzieionis servitoris nostri; cupientes etiam beneficia beneficiis obuiare, ipsi Radzieioni tres mansos in villa nostra *Lune* (sic) ⁽²⁾ vulgariter nuncupatasitta prope *Dobryn* liberos damus, conferimus et largimur sibi et sue posteritati legitime jure hereditario perpetuis temporibus habendos, tenendos et possidendos libere, pacifice et quiete, et ad usus proprios et placitos conuertendos, iuxta quod sibi et sue posteritati legitime utilius et conuenientius videbitur expedire vendendo, donando siue commutando, nostra tamen cum benevolentia, pariter et consensu. Tenebitur autem ipse Radziei et sui successores legitimi in seruitio venationis nobis, nostrisque successoribus perpetuo deseruire. In cuius rei testimonium, presentem paginam ipsi Radzieioni scribi, et nostrij maioris sigilli munimine fecimus communiri. Actum et datum in *Bobrowniki* Pneumatis almi in festo sub anno domini millesimo trecentesimo quinquagesimo primo. Presentibus his nobilibus nostris: Joanne Lanciciensi castellano, Bernardo de *Mokowo*, Andrea de *Glowino* heredibus et alijs multis fide dignis. Scriptum per manus Henrici curie nostre Notarii.

Nos itaque suprascriptorum Joannis Andrżischek et Bartholomei ac Valentini Pyorkowszczi supplicationibus, uti rationabilibus et iustis graciose annuentes, ad intercessionem quorundam Consiliariorum nostrorum, ac de certa scientia et gratia spetiali nostris regijs, in omnibus illius articulis, clausulis et conditionibus innovandum, approbandum et confirmandum duximus, innouamusque, approbamus et confirmamus presentibus, decernentes, prout decernimus, omnia et singula in eo contenta et expressa, presertim vero in quorum possessione ad presens existunt, vim et robur debite et perpetue firmitatis obtinere presentium literarum vigore accedente in ewm. In cuius rei testimonium, sigillum nostrum est presentibus subappensum. Actum et datum Cracovie, feria sexta ante Dominicam Rogacionum proxima, anno domini millesimo quingentesimo XXX octavo, Regni vero nostri anno XXXII. Presentibus etc.

⁽²⁾ *Lune*, intelligenda est Villa *Lenie wielkie* villa publica provinciae Plocensis, territorij et regionis Lipnensis parrochiae Dobrzyn addicta.

DIV.

Brestiae, anno 1351 die 10 mensis Octobris.

Mathias, Episcopus Wladislaviensis ecclesiae S. Georgii in arce Cracoviensi a Casimiro Rege Poloniae fundatae villam *Janczina wolga* donat. ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Si Deum in sanctis suis, per quem Reges regnant, et Principes obtinent principatum authorem venerari dignum, iustum et salutare nobis existit, ut sibi quo (sic) nos quotidie spiritualiter reficit, memoriam sui nominis, agendo gratias, honores et reuerentias debitas impendamus, et alios fideles ad impendendum prouocemus, igitur nos Mathias diuina et apostolicae sedis providentia Episcopus Wladislaviensis hac consideratione erga ipsius misterium praecelsum ac venerabile sacramentum ad corroborationem et exaltationem fidei catholice deuotissime inclinati, eiusque gloriosum martyrem sanctum Georgium cupientes venerari, ad petitionem itaque Serenissimi ac Illustrissimi Principis domini Cazimirj Dei gratia Regis Poloniae nostri filij dilecti et deuoti, de consensu fratrum nostrorum totiusque capituli eiusdem ecclesiae Wladislaviensis et voluntate praebendam unam, quae ad collationem praedicti Principis domini nostri Cazimirj Regis et suorum successorum cum omni iure patronatus debeat pertinere in ecclesia sancti Georgij in castro Cracoviensi foundationis domini Regis antedicti, deputamus, ascribimus et donamus donis et utilitatibus infrascriptis, videlicet: unam villam mensae nostrae episcopalis (sic) spectantem sitam in terra Sandomiriae in castellania nostra Lagowiensis, quae *Janczina wolga* vulgariter nuncupatur, cum omnibus utilitatibus, fructibus, redditibus, censibus, aquis, pratis, pascuis, mericis et quercetis, ac cum singulis pertinentiis ad eandem villam spectantibus, prout in suis metis et terminis ab antiquo noscitur esse distincta, et cum toto iure, dominio et libertate totali, et cum decima prout soli tenuimus damus, conferimus et ascribimus eidem praebendae, eiusque possessori et successoribus

⁽¹⁾ Ex confirmatione Regis Stephani Bathorei anni 1583, libro Metrica Ragni Nr. 129 p. 331—332 inserta.

suis tenendam, habendam atque perpetuo possidendam. Ad quam quidem donationem et dotationem successores nostros coniunctim vel diuisim astringimus inuiolabiliter obseruandam, nostrae ipsorumque salutis ob respectum. Haec igitur omnia aeternae memoriae commendantes, nostro et fratrum nostrorum capituli praedicti sigillis iussimus perhennari. Datum in *Bresth*, sexto Idus mensis octobris, anno domini millesimo trecentesimo quinquagesimo primo, praesentibus [nobilibus] et honorabilibus viris, dominis: Sbirito [Sbiluto] Praeposito, Joanne decano. Bogussaro [Bogussio] Scholastico, Stanislao Archidiacono, Gorzislao Cantore, Joanne Custode [Przeczlao Canonico, Joanne Canonico Wladislaviensibus, et alijs plurimis fide dignis.

DV.

Junivladislaviae, anno 1353 die 19 Martii.

Casimirus, Rex Poloniae privilegia monasterio *Byszewiensi*, a Premislao Duce Cujaviae concessa innovat rataque esse jubet ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Quae de mera deliberatione Regiae Majestatis tam in donationibus quam iuribus et confirmationibus quibuslibet ob devota obsequia ac grata cuipiam benignius conferuntur, testium adminiculo apicibusque literarum fulciuntur, ut sui robur oblineant perpetuae firmitatis inconvulsum. Nos igitur Casimirus, Dei gratia Rex Poloniae, nec non Terrarum Cracoviae, Sandomiriae, Siradiae, Lanciciae, Cujaviae, Pomeraniaeque dominus et haeres. Universis tam praesentibus quam futuris praesentium notitiam habituris praesentibus declaramus: Quod veniens ad praesentiam nostram Vir Religiosus Frater Joannes Abbas Monasterij *Bis-sockiensi* ordinis Cisterciensis (sic) suo et Conuentus sui nomine supplicavit nobis humiliter et devote, ut privilegium super libertatibus eidem Monasterio et Bonis ac Possessionibus ipsius per Serenissimum Principem felicis me-

⁽¹⁾ Ex apographo anni 1756 libro Metrica Regni Nr. 230, p. 240—243, et libro 274, p. 126 inserto. Tabulae archetypae perganenae appensum erat unum sigillum, quod cuius formae fuerit, non describitur in apographo, ex confirmatione tamen Regni Casimiri anno 1471 data, apparat sigillum sic dictum majestaticum appensum fuisse.

moriae dominum Praemislauum olim Ducem Cujaviae concessis innovare et confirmare dignaremur. Cujus privilegij de verbo ad verbum tenor demonstratur esse talis:

(Sequitur privilegium anni 1315 N. CCXV p. 197 hujus tomi.

Nos itaque eorundem fratrum justis precibus favorabilibus (sic) inclinati, praemissum privilegium cum omnibus articulis et clausulis in eodem privilegio superius expressis, ratum, gratum atque firmum habentes et solita Nostrae Regniae Majestatis benignitate duximus confirmandum, dantes eidem Abbati et Conuentui hanc paginam cum appensione nostri sigilli majoris in testimonium, robur ac evidentiam perpetuae firmitatis. Actum in *Juveni Vladislavia* feria tertia proxima post dominicam Reminiscere sub anno domini MCCCCL tertio; praesentibus his nobilibus nostris: Przedborio Capitaneo Cujaviae, Floriano Cancellario nostro Lanciensi, Joanne Judice Vladislaviensi, Mszczugio Castellano Bidgostiensi, Stanislao Judice Brestensi et alijs pluribus fide dignis. Datum per manus domini Floriani Cancellarij praedicti.

DVI.

Oliuae, anno 1356, die 25 mensis Februarii.

Vesellus, Abbas monasterii Oliwensis cuidam Laurentio possessionem molae aquariae in rivulo *Warsnicza* in villa *Smolin* constructae, quae eidem Laurentio post mortem fratris cesserat, ratam esse vult ⁽¹⁾.

Nouerint universi praesentium noticiam habituri: Quod nos frater Vesellus Abbas, totusque Conuentus fratrum in *Oliwa*, discreto viro Laurentio molendinatori molendinum nostrum in *Smolin* constructum in rivulo, qui *Warsnicza* dicitur, ad ipsum post fratris sui mortem deuolutum de communi consensu nostro porreximus et confirmauimus sibi et suis haeredibus ac legitimis successoribus haereditarie jure culmensi possidendum. Et ibidem vendendi panem et ceruisiam (sic) liberam eidem dedimus

⁽¹⁾ Ex confirmatione Regis Sigismundi Augusti anni 1552, libro Metrica Regni dicto Nr. 82, p. 376—377 inserta.

facultatem. Et ad hoc tres villas *Smolin* videlicet, *Thuchom* et *Niwodow* assignauimus, ut molant molendino in eodem. Si tamen bene mola eisdem *Wissok* vero libere molere potest ubi volet: ita tamen, quod hoc non fiat extra nostra molendina. Item unum mansum in dicta haereditate *Smolin* prope molendinum, et duo iugera pratorum in *Modka* iuxta *Gaspam*: pro quibus tamen, quando nobis visum fuerit vel nostris successoribus alia duo iugera in *Neria* debent dari; pro mensa etiam ipsius vel successorum eius in piscina capiendi pisces hamo et infra rotam molendini damus et concedimus liberam facultatem. Concedimus etiam sibi usum lignorum iacentium in alijs bonis nostris extra terminos *Smolin* pro igne et pro reficiendis ruinosis aedificijs molendini lignorum stantium pari modo. Praeterea si tempore nostro vel successorum nostrorum in inferiori parte dicti riui facta fuerit piscina, et illuc molendinum transponetur, similem habebunt in capiendis piscibus libertatem et tunc etiam villa, si tamen competenter fieri poterit, ad molendinum transponetur. Pro his omnibus dictus Laurentius vel sui in perpetuum successores tres marcas consuetae monetae et sex pullos census perpetuo nobis soluent, in festo Paschae medietatem, et in festo beati Martini proxime sequenti, mora qualibet procul mota. Praeterea quodcumque molendinum *Ramphow* non poterit molere propter aquae defectum (sic), vel aliud quodcumque impedimentum, vel si nos contingeret vel nostros successores alienare idem molendinum, tunc dictus Laurentius et sui in perpetuum successores in praedicto molendino curiae nostrae *Barnowicz* gratis et fideliter molere tenebuntur. In cuius rei euidentius [testimonium] et certitudinem firmiorem, praesentem literam scribi, et sigillis nostro et conuentus nostri fecimus roborari. Datum in *Oliwa*, anno domini millesimo trecentesimo quinquagesimo sexto, in die beati Mathiae Episcopi et Confessoris. Testes huius sunt: frater Joannes de Kunisbergk (sic) Prior, dominus Stanislaus antiquus Abbas, et frater Joannes de castro sanctae Mariae magister conuersorum, frater Joannes de *Kempnicz* et frater Petrus, qui praesentem paginam scripsit, et plures alii fide digni.

DVII.

Brestiae, anno 1356 die 26 mensis Martii.

Casimirus, Rex Poloniae remuneraturus merita Alberti Palatini Cujaviae, heredis de Pakosć, eidem quaedam privilegia et immunitates largitur ⁽¹⁾.

In nomine domi, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Nos Kazimirus Dei gracia Rex Poloniae, nec non terrarum Cracovie, Sandomirie, Siradie Lancicie, Cuiavie, Russie, Prussie, Pomeranieque dominus et heres. Noticie universorum tam presencium quam futurorum volumus deuenire: Quod ob legalitatis et virtutum merita strenui militis domini Alberti Palatini Cuiavie, heredis de Pakoscz ⁽²⁾, fidelis nostri dilecti, quibus apud nostram magnitudinem (sic) fama laudabili fertur esse commendatus, volentesque ipsum virtute premissorum, ut merito tenemur, oculo cordis nostri gratuite intueri, ut ipsius exemplo ceteri nobiles ad nostra seruicia se reddant et exhibeant promptiores, predictum dominum Albertum Palatinum Cuiavie, heredem de Pakoscz, et suos legitimos successores cum omnibus castris, ciuitatibus, opidis (sic), allodijs, villis, que et quas sub Corona Regni nostri Poloniae perpetue possidet, aut si qua et quas, diuina gracia sibi suffragante, per seruicia fidelia siue empciones, commutationes, donaciones sub eadem Corona Regni Poloniae quouismodo possit seu valuerit in perpetuum obtinere cum omnibus iuribus, dominio et pertinencijs vniuersis, ut puta: agris, pratis, siluis, mericis, borris, mellificijs, rubetis, palludinibus, aquis, aquarum decursibus, lacubus, piscinis vel eorum (sic) piscaturis, molendinis, campis, montibus, vallibus et generaliter cum omnibus utilitatibus, censibus, redditibus, proventibus, obuencionibus, que nunc in eisdem bonis vel circa eadem castra siue ciuitates ac opida sunt, vel in futurum quomodolibet poterint suboriri, nil iuris, dominij aut proprietatis in eisdem bonis pro nobis, aut quibusvis nostris successoribus penitus reseruando, sed cum omni iure et ple-

⁽¹⁾ Ex confirmatione Regis Sigismundi I, anni 1513 libro Metrica Regni dicto Nr. 28, p. 29—30 inserta. ⁽²⁾ Pakosć oppidum ad sinistrum litus fluvij Noteciae situm in M. D. Posnaniensi, territorio Bydgostiensi, regione Mogilnensi.

no dominio, sicuti nostra castra, ciuitates, ville, sunt situata et locata ab omnibus nostris seruicijs regalibus nec non exactionibus, contribucionibus, solucionibus, donacionibus, angarijs et preangarijs vniuersis perpetuo excipimus et liberamus tali condicione interposita: si nostram Regiam Maiestatem ad aliquam expeditionem contra nostros inimicos ire siue transire contingat, et dicto palatino vel suis successoribus carere nolimus (sic), tunc eidem et suis necessaria nos ministrare habemus pro damnis, de domo in domum sibi stantes, damus eciam prelibato domino Alberto et suis successoribus castra construere et edificare, ciuitates plantare, fora et statuta atque iura in eisdem ciuitatibus imponere, omnia et singula maccella tam in terra quam super terram circa easdem ciuitates seu opida ac bonis (sic) ipsius libere fodere, fructusque exinde prouenientes ad usus beneplacitos conuvertere, prout sue placuerit voluntati. Excipimus eciam et liberamus omnes et singulos homines prelibati [Alberti] et suorum successorum in toto Regno Poloniae ab omni solucione thelonei et fori annualis. Preterea damus de gracia nostra speciali prefato domino Alberto et suis heredibus circa castra siue ciuitates, ubi pontes siue aggeres forent, ab omnibus hominibus, cuiuscunque condicionis existant, preter spirituales, a quolibet equo per quatuor denarios, a vaca (sic) per duos, a scroffa et owe per unum denarium, a curru hinnuli per sex grossos, a molare molendini per quatuor grossos sine omni contradictione pro necessitatibus suis libere exigere atque percipere. Damus eciam pretacto domino Alberto et suis heredibus in ciuitatibus et villis, in causis tam magnis quam paruis, capitalibus vel criminalibus, ut puta: furti, homicidij, sanguinis, incendij seu mutilacionis membrorum secundum exigenciam criminis vel delicti iudicandi, sentenciandi, condemnandi, puniendi, plenam et omnimodam potestatem. Damus eciam sepredicto domino Alberto et suis sequacibus in venacionibus nostris omnium ferarum venacionem liberam sine omni capitaneorum nostrorum impedimento; habebitque eciam dictus Albertus et sui successores omnes et singulos profugos, qui nostram postulauerint veniam per unum mensem in ciuitatibus et villis libere fouere et seruare. Eximimus eciam perpetuo et liberamus prelibatum dominum Albertum una cum suis sequacibus ab omnibus nostris iurisdicionibus, iudicijs omnium palatinorum, castellanorum, iudicum, subiudicum, ipsorumque vicesgerencium, ac omnium ministerialium et officialium quorum-

cunque, ita, quod coram ipsis pro quibusvis causis tam magnis quam parvis minime respondebit nisi tamen, dum per literam nostram citatus fuerit, tum coram nobis et nostris successoribus de se querulantibus respondebit. In quorum omnium testimonium, presentes scribi et nostri sigilli munimine iussimus roborari. Actum et datum in *Brzesth*, in crastino anunciacionis Beate Marie Virginis gloriose sub anno domini millesimo tricentesimo quinquagesimo sexto; presentibus venerabili in Christo patre ac domino: Jaroslao Archiepiscopo sancte gneznensis ecclesie, Mathia poznaniensi, Nicolao Calischensi palatino, Vincencio gneznensi, Dobeslao crusficiensi, Paszkone Brestensi castellanis, Predborio Capitaneo Cuiavie et alijs multis fide dignis; datum per manus Floriani aule nostre cancellarij.

DVII.

Cracoviae, anno 1356 die 19 mensis Augusti.

Casimirus, Rex Poloniae nobili Petro de Brussina villas *Swiedziebna Rokitnica, Janowo* et *Xięte* quingentis marcis vendit ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam Cum venditiones et contractus qualescunque nullum robur firmitatis valeant obtinere, nisi scripturis authenticis et testimonio fide dignorum ad perpetuam memoriam reuocentur, eapropter nouerint uniuersi praesentes et posterij, ad quorum noticiam deuenit scriptum praesens: Quod nos Kazimirus, Dei gratia Rex Poloniae, nec non terrarum Cracoviae, Sendomiriae, Siradiae, Lenciciae, Cuiaviae, Pomeraniaeque dominus et haeres ductos (sic) communi et utili Regni nostri necessitate nobili viro Petro de *Brussina* nostro fideli bona et possessiones seu villas ad nostrum dominium pertinentes, nulli alij in aliquo obligatas in terra Dobrzinensi et in districtu Xenitensi (sic) iacentes iure theutonico locatas, videlicet: *Swedzebna, Rokitnicza, Janowo, Zeinte* (sic) ⁽²⁾ cum omnibus fructibus, redditibus (sic) censibus, agris, pratis, aquis, syluis,

⁽¹⁾ Ex confirmatione Regni Sigismundi Augusti anni 1557 libro Metrica Regni Nr. 89, p. 461—462 inserta, ⁽²⁾ *Swiedziebna, Rokitnica, Janowo, Xięte*, villae provinciae Plocensis, territorij et regionis Lipnensis.

borris, mellificijs, pascuis, mericis, quercetis, piscinis, molendinis, lacubus, venacionibus ferarum et auium in circumferentijs villarum, praediorum ac vniuersis utilitatibus, quae nunc ibi sunt vel esse poterunt in futuro, prout eadem bona seu ville superius nominatae in suis metis, terminis, limitibus, granicijs habentur, et omnibus pertinentiis ab antiquo spectantibus, et cum toto iure, utilitate, dominio et fructu, libere, prout soli tenuimus, pro quingentis marcis grossorum, quodraginta octo grossos pro qualibet marca computatis (sic), vendidimus et vendenda censuimus per praesentes praefato Petro et per eum suis veris haeredibus et successoribus legitimis perpetuo iure hereditario tenenda, habenda, vendenda, commutanda, donanda ac possidenda pro sua suorumque successorum voluntate conuertenda, nostro tamen consensu ad id specialiter accedente. Praeterea considerantes grata, Regno nostro vilia obsequia, quibus se idem Petrus milles (sic) completitur (sic) Nostrae Regiae Maiestati, ciuitatem et castrum seu fortalitium in praemissis bonis haereditariis erigere et super edificare pro suo commodo admittimus gratiose. Caeterum addicimus, quod praefatus Petrus tempore gwerrarum ad castrum suum, quod in praedictis bonis locabit, homines nostros, quos ad gwerandum (sic) contra hostes nos et nostra dominia inuadere volentes disposueramus, ipse suique successores intronmittere absque contradictione qualibet tenebuntur, et cum eisdem nobis nostrisque successoribus assistere fideliter et bona fide. Igitur, ut merita meritis compensentur, volumus ut praedictus Petrus et sui successores de bonis praenominatis ad expeditionem quamlibet generalem simul cum nostris terrigenis cum quatuor galeatis hominibus in equis et armis decenter ornatis seruire teneantur suis damnis, sumptibus et expensis. Insuper in fauorem dicti Petri militis duximus concedendum, quod incolae villarum praedictarum non ad alias solutiones artabuntur, solummodo cum pro nostra necessitate in terra Dobrzinensi antedicta collecta imposita fuerit generalis. In quorum omnium testimonium et euidenciam plenioram, praesentes dari fecimus nostri sigilli munimine roboratas. Actum *Cracoviae* feria sexta infra octauas assumptionis Beatissimae Virginis Marie gloriosae, anno domini millesimo tricentesimo quinquagesimo sexto, praesentibus iis testibus nobilibus viris, dominis nostris fidelibus: Darzbogone (sic) Palatino et Capitaneo Plocensi, Joanne Voynicensi, Janussio Sandecensi, Joanne Capitaneo Dobrzinensi, Petro

dicto Ogon, castellanis, Andrea Succamerario Cracoviensi et aliis multis fide dignis. Datum per manus domini Joannis praepositi Gnesnensis Cancellarii Russie ac Doctoris decretorum..

DVIII.

Gnienkowiae, anno 1349 die 11 mensis Novembris.

Wladislaus Dux Cujaviae et dominus Gnyewkouiensis cuidam *Stanislao dicto Hostroz* scultetiam in villa *Chrzastowa* donat ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Cum tempus continua revolucione sicut labitur, quod praeteritorum actio successione futurorum subripiatur maturitas (sic) prudentis consilij interest ut acta digna memoria scriptorum et fide dignorum annotatione testium sic seruentur integra, ut ad cursum futuri temporis terra varietate maneat incorrupta; eatenus nos Wladislaus, Dei gracia Dux Cuiavie et dominus Gnyewkouiensis notum facimus vniuersis tam posteris, quam modernis tenorem praesentium literarum audituris seu visuris: Quod intendentes profectui et fructuositati terre nostre ducalis Stanislao dicto Hostroz sculteciam in villa nostra *Chrzastowa* ⁽²⁾ vlgariter nuncupata in terra Gnyewkoviensi sita iure locacionis vendidimus, dantes eidem sculteto et suis postgenitoribus tam natis quam nascendis in villa predicta ius Teutonicum Meydburgense iudicandi in causis grauibus et leuibus que emergerint inter granicias ville memorate cum decem annorum a data praesentium omnimoda libertatis potestate. Excipimus casus et articulos istos in signum maioris pacis et tranquillitatis (sic) terre: si qui fures, incendarij, violenciam feminarum facientes vel depredarij inuenti fuerint seu deprehensi, tunc scultetus prius dictus iudicabit nepliandos (sic) prescriptos iure polonicali coram iudicio suo in hereditate superius repetita. Addicimus insuper, quod scultetus sepefatus et sua posteritas de omnibus iudiciorum prouentibus nobis duos denarios presentabunt, tertium pro se et suis posteris ob-

⁽¹⁾ Ex confirmatione Regis Sigismundi I, anni 1538, libro *Metrica Regni* Nr. 58, p. 213, 216 inserta. ⁽²⁾ *Chrzastowo* villa M. D. Posnan. territ. Bydgost. regionis Juniwladislav.

seruabunt. Juramenti quoque nobis et nostris succedaneis duo denarij cedent, et tercius sculteto antedicto, suisque liberis diriuetur (sic). Preterea annotamus, quod scultetus prelibatus cum suis heredibus legitimis ad expeditionem in terra nostra proclamata, vel alia necessitas (sic) terre ingruente, evoluta libertate, cum uno equo pro tot marcis empto quot mansos liberos possidet super scultecia prenotata inter metas terre nostre in expensis proprijs, extra metas vero terre nostre, in expensis nostris seruire nobis impendere (sic) sit astrictus. Ceterum volumus quod scultetus sepiissime fatus et sua successio tria plebistica (sic) annuatim celebrare tenebitur prouisore seu procuratore nostro presente, cui scultetus et incole ville crebrius nominate sex scotos pro prandio quouis per ipsos faciendo et per unum pullum de quolibet manso censuali dare sunt (sic) astricti, expirata libertate prius enodata. Demum super addimus, quod expirata libertate quiuis inhabitator ville prefate de quolibet manso illibero seu censuali, singulis annis in festo beati Martini Episcopi per quindecim grossos pragenses nobis soluere tenebuntur, et per unam mensuram avenae de silva quod *gaiove* vlgari nomine vocitatur; decimam autem de terre frugibus, ad quem iure pertinebit, de quouis manso per quinque grossos (sic) pragenses tenebuntur. Conferimus eciam tabernam sculteto sepiissime fato, liberis etiam ipsius, de qua duo denarij censualiter nobis cedent, et tercius denarius eidem sculteto dirivetur. Annotari etiam volumus sculteto et eiusdem ville inhabitantibus ligna virida et arida pro suis edificijs libere educi de siluis et mericis nostris, stante et durante tempore libertatis; demum addicimus sculteto eidem et incolis ville crebrius annotate ad quemvis mansum liberum et illiberum seu censualem unum jugerum pratorum in pratis nostris ex illa parte torrentis vlgariter *Wirdzelevo* nuncupati sitis. Preterea volumus, quod incole ville memorate ad edificacionem noui castris vel nouorum castrorum, et ad reparacionem antiqui vel antiquorum, expirata libertate, laborare teneantur, et ad omnia iura nostra ducalia, sicut inhabitatores certarum villarum iure Theutonico Meidburgensi locatarum in ducatu nostro, sunt astricti. Insuper affectamus, quod incole ville prenotate quatuor dies annuatim nobis arabunt, et unum diem in anno prata nostra tondere tenebuntur. Ut autem hec tam gratuita locacionis collatio robur firmitatis perpetue inhesitanter valeat obtinere, ad clariorem evidentiam literam no-

stram sculteto pluries dicto, succedaneis etiam ipsius tradidimus, nostri maioris sigilli appensione communitam. Acta et tradita sunt hec in *Gnyewkouiia*, die dominico in die beati Martini Episcopi, sub anno incarnationis domini millesimo tricentesimo quinquagesimo sexto, indicione duodecima, presentibus his testibus nobilibus: strenuo milite Mosciczzone Palatino Gnyewkoviensi, domino Oswaldo Castellano Slonensi, domino Thoma Judice Gnyewkoviensi, domino Przibislao Vexillifero Gnyewkoviensi Stanislao Succamerario Gnyewkoviensi, Jenkone dapifero Gnyewkovieusi, et alijs quam plurimis fide dignis. Scriptum vero per manus Msczislai nostre curie Notarij.

DIX.

Brestiae, anno 1357 die 14 mensis Martii.

Casimirus, Rex Poloniae attestatur Mathiam Episcopum Wladislaviensem cum suo capitulo commutasse villas suas *Sobocice* et *Zagnisowice* cum villa *Zbrachlino* Joannis palatini Lanciciensis propria (¹).

In nomine domini, amen. Cum omnes permutationes et resignaciones eo firmiores existant et validiores, quo inite ac consumate principum ad presenciam deducte, ipsorum principum testimonio literarum insignite fuerint et perhennate, proinde Nos Kazimirus, Dei gracia Rex Poloniae, nec non ducatum et terrarum Cracovie, Sandomirie, Siradie, Lancicie, Mazovie, Dobrinie, Cuiavie, Pomeranieque dominus et heres, tam presentibus quam futuris harum seriem literarum habituris, quibus expedit fore notum volumus vniuersis: Quod ad nostre Maiestatis, nostrorumque baronum presenciam accedentes Reuerendus in Christo pater dominus Mathias Episcopus Wladislaviensis, et domini: Zbilutus prepositus, Joannes decanus, Stanislaus Scolasticus, Borislaus cantor, Sandiuogius custos et Troianus ac Nicolaus

(²) Ex confirmatione Regni Sigismundi I, anni 1526, libro Metrica Regni dicto Nr. 38, p. 345—346 inserta. Aliud exemplar huius permutationis scilicet ex parte Episcopi Cujaviensis videatur Tomo II, parte prima, Nr. CCCIII, p. 303—304.

Canonici eiusdem ecclesie wladislaviensis, nomine capituli et tanquam capitulum ab una, et dominus Joannes palatinus Lanciciensis parte ab alia, fideles nostri et dilecti propter commodum et utilitatem, contiguamque vicinitatem suarum hereditatum ipsorum cuilibet preoptime proporcionabilem et congruentem huiusmodi suarum hereditatum recognouerunt se fecisse permutationem in hunc modum et formam, scilicet: quod idem dominus Episcopus et sua Wladislaviensis ecclesia titulo et ratione vere permutationis et pure a dicto domino Joanne Palatino hereditatem et villam *Zbrachlino* vulgariter nuncupatam, situatam in terra Cuiavie pro se suaque ecclesia Wladislaviensi, cum omnibus utilitatibus, fructibus, et obuencionibus, secundum quod villa eadem in suis gadibus et granicijs est limitata, recipientes et acceptantes villas suas et sue Wladislaviensis ecclesie *Soboczicze* (sic) et *Zagnysshowicze* (²) in fluvio *Brzura* (sic) dicto sitas in terra Lanciciensi cum omnibus et singulis utilitatibus, fructibus, obuencionibus, censibus et pertinentijs vniuersis in terra, aquis et arboribus nunc habitis et habendis in futuro, et cum omni jure et proprietate, prout eadem ville suis in gadibus secundum distinctionem granicierum sunt circumquaque limitate, dicto domino Joanni palatino, suisque posteris et successoribus legitimis hereditario jure perpetuis temporibus tenendas, possidendas, habendas, vendendas, commutandas, donandas, et, sicut predicti domini Joannis palatini et sue posteritatis arbitrio placuerit et, voluntati conuertendas omnimode ac ex toto resignarunt, nichil iuris, dominijque sibi villis in dictis permutatis heedem (sic) partes: aut suis successoribus quoquomodo reseruantes, Majestati nostre humiliter utrinque supplicarunt, ut eandem permutationem admittentes dignaremur confirmare, Nos vero ipsorum supplicationj graciousius annuentes, utilitatemque ac commodum eorum sane ab utraque parte aduertentes, permutationem huiusmodi, utpote racionabiliter factam, gratam et acceptam habentes approbamus, ratificamus et confirmamus. Hartum, quibus sigillum nostrum et appensum regium, testimonio literarum. Actum in *Brzeszczye*, feria tertia proxima post Oculi anno domini millesimo trecentesimo quinquagesimo septimo, presentibus: Daczbogone palatino Plocensi, Florianio Cancellario Lanciciensi, Petro Castellano Do-

(²) *Zbrachlin hollendry* villa provin. Masov. territ. Cujav. reg. Radziejoviensis, de villis vero *Soboczicze* et *Zagnysshowicze* cf. superius p. 662, nota 6.

brzinensi, Derslao Castellano... Diuissio Lanciciensi, Przedborio Cuiaviensi capitaneis, datum per manus dicti Cancellarij Floriani.

DX.

Kruszniciae, anno 1358, die 20 mensis Januarii.

Casimirus, Rex Poloniae Jacobo dicto Lupkowiez villam *Bytoni* jure Magdeburgensi colonis frequentandam permittit ⁽¹⁾.

In nomine domi, amen. Quod magnifica Regum decreuit autoritas, ratum atque firmum debet perpetuo permanere; igitur nouerint omnes tam praesentes, quam futuri: Quod Nos Casimirus, Dei gratia Rex Poloniae, nec non Cracoviae, Sandomiriae, Siradiae, Lanciciae, Cuiaviae, Pomeraniaeque Terrarum dominus et haeres, de nemoribus, siluis et rubetis nostris, de quibus modica utilitas hactenus nobis proueniebat, fructus uberiores amplificare et indeficienter augeri cupientes viro prouido Jacobo dicto *Lupkowiez* scultetiam in villa nostra vulgariter muncupata *Bithon* sita, in terra Cuiaviensi, pro triginta marcis grossorum pragensium, quadraginta octo grossis pro qualibet marca computandis, vendidimus et mandavimus per praesentes praedictam villam *Bithon* iure theutonico Maideburgensi collocare; ratione cuius locationis exposuimus eidem Jacobo scultetiam, et suis veris haeredibus et successoribus legitimis in eadem villa *Bithon* dicta iure haereditario in perpetuum tenendam, habendam, donandam, vendendam, commutandam ac possidendam pro sua et suorum posterorum voluntate conuertendam, sex mansos liberos, vnam tabernam liberam, macellum carnificum, sutorum, fabrilis et medium lacus in *Moczicze* ⁽²⁾ (sic) eidem Scultetiae adiungentes. Item memoratus scultetus habebit tercium denarium de qualibet re iudicata, duobus tamen pro nobis reseruatis. Et ut eadem villa facilius possit locari, omnibus Cmetonibus, qui in eadem villa locati fuerint, a data praesenti ab omnibus nostris solutionibus, exactionibus contributionis

⁽¹⁾ Ex confirmatione Regis Stephani Batorei anni 1585, libro Metrica Regni Nr. 133, p. 62—63 inserta. ⁽²⁾ *Bytoni* et *Morzyae* villae provinciae Masoviensis, territorii Cuiaviensis, regionis Brestensis.

bus, laboribus, angariis, a *sep*, a *poradlne*, nec non a praeariis vniversi infra sex annos continuos plenam elargimur libertatem. Qua elapsa incolae (sic) eiusdem villae de quolibet manso singulis annis in foesto Sancti Martini per sex schotos grossorum ratione census nobis et nostris successoribus soluere tenebuntur. Item volumus, quod post decursum libertatis, idem scultetus et sui successores ad quamlibet generalem expeditionem in equo quatuor marcarum et in pancerio cum hasta nobis et nostris posteris seruire teneantur. Item statuimus tria iudicia magna in anno in eadem villa celebranda nostro nuncio speciali praesidente, cui nuncio scultetus saepedictus unum prandium ac Cmethones duo prandia dabunt. Item absoluimus praedictum Scultetum, nec non successores suos Cmethonesque praedictos *Bithon* ab omnibus iudiciis et iurisdictionibus omnium Palatinorum, Castellanorum et quorumlibet iudicum seu subiudicum nostri Regni ita quod ipsis vel eorum aliquo (sic) pro causis magnis vel paruis, capitalibus et criminalibus, puta: furti, sanguinis, homicidii, incendii, membrorum mutilatione et aliis vniversis, nulli penitus respondebunt, nisi tantum Cmethones coram suo sculteto jure theutonico Maideburgensi, scultetus vero non aliter quam suo iure Theutonico coram nobis de se quaerulantibus respondebit, dum tamen per literam nostro sigillo munitam fuerit citatus (sic). Caeterum in omnibus causis criminalibus superius expraessis (sic), praedicto Sculteto iudicandi, sententiandi, condemnandi et puniendi plenam et omnimodam conferimus potestatem, prout ipsum ius Theutonicum Maideburgense postulat et requirit. In cuius rei testimonium sigillum nostrum praesentibus duximus appendendum. Actum in *Cruswicz*, in vigilia sanctorum Sebestiani et Fabiani, anno domini millesimo trecentesimo quinquagesimo octavo, praesentibus his testibus, videlicet: Alberto Palatino, Stanislaeo Iudice, Jacobo Vexilifero, Sandiuogio Subiudice, Pribislao Subagasone Cuiaviensibus; Dobeslao Castellano Cruswiciensi, datum per manus domini Floriani Praepositi Cracoviensis, nec non Cancellarii Lanciciensis.

DXI.

Brestiae, anno 1358 die 26 mensis Decembris.

Casimirus, Rex Poloniae cuidam Franconi molendinario duas molas in fluvio *Wzdroje* ad villam *Roskidalino* donat ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Quod magnifica regum pro utilitate et comodo regni sui decrevit fieri autoritas, ratum atque firmum debet perpetuo permanere. Proinde nos Kazimirus, Dei gratia Rex Poloniae nec non Cracoviae, Sandomiriae, Siradiae, Lanciciae, Cuiaviae, Pomeraniaeque terrarum heres et dominus perpetue (sic) memoriae commendans ad universorum, quorum interest, noticiam harum serie literarum volumus devenire: Quod consideratis magistralibus operibus et utilibus fidelis nostri Franconis molendinatoris de *Roskidalino* in constructione seu edificacione molendinorum nostrorum in fluvio *Wsdroje* vulgariter dicto prope villam *Roskidalino* ⁽²⁾ sitam in terra Cuiaviensi, ut de laboribus suis commodum et utilitatem iusticia exigente reportaret, eidem Franconi cum suis legitimis successoribus dedimus et damus perpetuis temporibus iure hereditario duo molendina in fluvio praedicto *Wsdroje* (sic), unum iam constructum et aliud de novo construendum tenenda, habenda, possidenda, vendenda, donanda, commutanda, et ad usus placitos convertenda, prout sibi et suis successoribus legitimis melius et utilius expedire videbitur; tali interposita condicione; quod idem Franco molendinator et sui legitimi successores singulis annis de predictis duobus molendinis quinque marcas grossorum pragensium, quadraginta octo grossos pro marca qualibet computando, nobis et nostris posteris soluere tenebuntur. Damus etiam Franconi sepe dicto et suae posteritati pratum ibidem, quod iacet inter Vislam et piscinam et duos hortos. In quorum omnium testimonium et ad evidentiam pleniorein, nostrum sigillum presentibus duximus appendendum. Actum in *Brzeschie*, feria quarta post octavam Nativitatis Christi, anno eiusdem millesimo trecentesimo quinquagesi-

⁽¹⁾ Ex confirmatione Regis Sigismundi I, anni 1538, libro Metrica Regni Nr. 53, p. 9—10 inserta. ⁽²⁾ *Roskidalino* villa sita erat eodem loco, ubi nunc est oppidum *Nieszawa* quod privilegio anni 1460 a nobis inferius typis descripto satis superque comprobatur.

mo octavo; praesentibus his testibus: Floriano Cancellario Lanciensi, Przeczlae (sic) Castellano Poznaniensi, Alberto Palatino, Przedborio Capitaneo Cuiaviensibus, Paskone Castellano Brzestensi, Petro Aduocato de *Przepuszcz* (sic) et aliis multis fide dignis; datum per manus Cancellarii prenotati.

DXII.

Brestiae, anno 1359 die 9 mensis Februarii.

Casimirus, Rex Poloniae respiciens merita Alberti Palatini et Hectoris Subpincernae Brestensium, heredum villae *Pakosé*, dat illis facultatem permutandi eandem villam in oppidum *Pakosé* ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Dignum est, ut bene meriti praemiis potioribus attollantur, igitur nouerit tam praesens etas quam futura: Quod Nos Kazimirus (sic): Dei gracia Rex Poloniae, nec non terrarum Cracoviae, Sandomiriae, Syradiae, Lanciciae, Cuiaviae, Pomeraniaeque dominus et heres, consideratis fidelibus et fide dignis seruiciis ac iustis petitionibus fidelium nostrorum Alberti Palatini et Hectoris Subpicerne Brestensium, fratrum, saneque advertentes quod Jus Theutonicum et Civile nobis et nostris regnicolis multum affert utilitatis, eisdem fratribus Alberto et Hectori damus, locamus (sic) ciuitatem jure theutonico, eo, quo gaudet ciuitas nostra *Wladislavia Iuuenis* in fundo sue ville *Pakoscz* in terra Cuiaviensi situate (sic) ipsam ciuitatem eodem nomine *Pakoscz* ⁽²⁾ exnunc nominando, omnibus iuribus, articulis et clausulis vniuersis eiusdem juris theutonici in eadem ciuitate perpetuo obtentis et observatis, Remouemus etiam et penitus excludimus ibidem omnia jura polonica, seruicia, modos et consuetudines, angarias et perangarias vniuersis (sic) que ipsum [ius] Theutonicum impedire seu perturbare consueuerunt. Statuimus insuper forum quarumlibet rerum venalium in eadem ciuitate feria secunda singulis septimanis per-

⁽¹⁾ Ex confirmatione Regis Sigismundi I, anni 1540, libro Metrica Regni dicto Nr. 57, p. 170—171 inserta. ⁽²⁾ *Pakosé* oppidum ad fluvium *Noteciam* qui e lacu *Tylag* profluit, situm in M. D. Poznaniensi territorio Bydgosciensi, regione Mogilaensi.

petuis temporibus calebrandum. Preterea absoluimus et penitus liberamus Albertum et Hectorem fratres supradictos, advocatum et ciues siue incolas memorate ciuitatis ab omnibus iudicijs, iuridicionibus et potestatibus omnium palatinorum, castellanorum et quorumlibet iudicum, ac officialium nostri Regni, ita, quod coram ipsis vel eorum aliquo pro causis magnis et parvis, capitalibus et criminalibus, puta: furti, sanguinis, homicidij, incendij et alijs universis, nulli penitus debeant respondere, nisi ciues coram avvocato suo jure theutonico, advocatus vero coram dominis suis supradictis et eorum successoribus, ipsi vero domini et eorum successores coram Nobis aut Nostro Iudicio (sic) generali dum tamen per literam nostro sigillo munitam, ac ipse Advocatus necessitate occurrente citati fuerint, tunc jure ipsis competente de se querulantibus respondere sint astricti. In cuius rei testimonium, sigillum nostrum presentibus est appensum. Actum in *Brest* in octava Purificationis sancte Marie virginis gloriose, anno domini millesimo trecentesimo quinquagesimo nono, presentibus hijs testibus: Chebda Palatino Syradiensi, Dobeslao Crusficiensi, Pascone Brestensi, Woyslao Bidgostiensi, Castellanis, Stanislao Iudice Cuyaviensi ac Floriano Cancellario Lanciciensi, ac alijs pluribus fide dignis, scriptum per Nicolaum Boemum Notarium Curie nostre, canonicum ecclesie Visliciensis de mandato domini Floriani Cancellarij Lanciciensis supradicti.

DXIII.

Posnaniae, anno 1361 die 9 mensis Aprilis.

Casimirus, Rex Poloniae attestatur Hermanum Abbatem Cisterciensium *Leknensem* villam *Krotoszyn* Zbiluto heredi villae *Domaborz* vendidisse ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Cum venditiones, emptiones, resignationes et contractus qualescunque nullum robur firmitatis valeant obtinere, nisi solenni literarum titulo firmiter fuerint roborati (sic), eapropter nos Cazimirus, Dei gracia Rex Poloniae, caeterarumque terrarum Cracoviae, Sandomiriae, Syradiae,

⁽¹⁾ Ex confirmatione Regis Sigismundi Augusti anni 1555, libro Metrica Regni dicto Nr. 87, p. 1—4 inserta.

Lancitiae, Cuiaviae, Pomeraniaeque dominus et haeres. Notum facimus vniversis tam praesentibus, quam futuris, praesentium notitiam habituris: Quod veniens ad nostram, nostrorumque Baronum praesentiam religiosus vir Hermanus Abbas de *Lekno*, Ordinis Cisterciensis, non compulsus nec coactus, sed de spontanea voluntate ac suorum fratrum de consensu, villam suam vulgariter dictam *Crothoszino* in districtu Palucensi, una cum molendino in haereditate memorata sitto, vendidit voluntarie in perpetuum, ac coram [nobis?] libere resignavit nobili viro Sbilutho haeredi de *Domaborz* ⁽²⁾ pro quadraginta marcis grossorum pragensium, quadraginta octo grossos pro qualibet marca computando, cum omnibus iuribus et pertinentijs ad eandem haereditatem spectantibus, quae nunc habentur in haereditate praedicta, vel in posterum habebuntur, secundum quod eadem haereditas in suis metis et terminis circumferentialiter est distincta et limitata, per praedictum Sbiluthum et ipsius successores legitimos perpetuis temporibus possidendam, tenendam, vendendam, commutandam, ac pro sua et suorum successorum voluntate libere conuertendam ea tamen conditione adiecta quod haeres et incolae de *Crothoszino* decimam manipularem clauastro predicto dare tenebuntur. De molendino vero praedicto haeres praedictae villae singulis annis in festo Sanctae Catherinae virginis gloriosae, vnam sexagenam grossorum ratione census etiam clauastro praedicto soluere sit astrictus. Si vero non soluerit in festo praedicto, tunc in festo Natiuitatis Christi proxime se (sic) sequenti, marcam cum media soluere teneatur clauastro memorato. Praeterea si molendinum praedictum cremaretur in briga vel in expeditione generali, tunc molendinum praedictum habeat unius anni libertatem; anno vero elapso censum soluet antedictum. Quam quidem venditionem et resignationem ratam et gratam habentes, de solita Majestatis nostrae Regiae benignitate approbamus, confirmamus et ratificamus. Harum, quibus sigillum nostrum est appensum, testimonio literarum. Actum et datum in *Poznania*, feria sexta proxima post conductum Paschae, anno domini millesimo ducentesimo ⁽³⁾ sexagesimo primo, praesentibus his testibus: Vincentio Gnesnensi, Janusio Sta-

⁽²⁾ *Krotoszyn* villa territorii Bydgostiensis, regionis Szubinensis. *Danaborz* villa ejusdem territ. regionis vero *Wagrowiecensis*, haud procul ab oppido *Lekno* ibidem sito. ⁽³⁾ Librarii incuria sine dubio pro *trecentesimo* descriptum est *ducentesimo*.

rogrodenſi, Caſtellaniſ; Dobeslao Judice, Adam Succamerario, Martino Vexillifero, Sbethlao (ſic) ſubagazone Calienſi, et alijs quam plurimis fide dignis. Datum per manus domini Othonis Cancellarij Poloniae.

DXIV.

Wladislaviae, anno 1361 die 9—14 mensis Septembris.

Casimirus, Rex Poloniae cives *Brestenses Cujavienses* cum sale *Bochnensi* proficiſcentes à ſolvendo teloneo Liberos reddit ⁽¹⁾.

Cazimirus, Dei gracia Rex Poloniae ſuis fidelibus vniverſis et ſingulis theloneatoribus tam regalibus, quam etiam eccleſiaſticorum (ſic) ac ſecularium perſonarum quarumcunque, ad quos preſentes pervenerint graciā noſtram. Noveritis, quod civitatem noſtram *Brzeſſezie* et incolas ipſius volentes habere conſolatos de gratia noſtra ſpetiali, ſpetialiter et expreſſe eos et eorum quemlibet, quotiens cum ſale de *Bohnia* tranſierint, a ſolutione tocius thelonei tenore preſentium abſolvimus penitus et liberamus. Vobis et veſtrum cuilibet mandamus firmiter precipientes, ut eoſdem cives de *Brzeſſezie* libere et ſine retardatione tranſire per loca theloneorum noſtrorum permittatis ſine impedimento aliquali, nullum ab ipſis theloneum requirendo, prout noſtram gratiam diligitis conſervate [? conſervare], In cuius rei teſtimonium, ſigillum noſtrum cum decreto (ſic) preſentibus eſt appenſum. Actum et datum in *Włodzysław* infra octavas nativitatſ ſancte Marie virginis glorioſe, anno domini milleſimo CCC° LX primo.

⁽¹⁾ Ex confirmatione a Rege Sigismundo Auguſto anno 1551 data, libro Metrica Regni dicto literis Z. N. ſignato, Nr. 79, p. 371 — 372 inſerta deſcriptum.

DXV.

Junivladislaviae, anno 1362 die 29 mensis Januarii.

Casimirus, Rex Poloniae atteſtatur Albertum Palatinum et fratrem ejus Hectorem Subpincernam Breſtensem diſiſionem honorum inter ſe feciſſe ⁽¹⁾.

In nomine domini, Amen. Cum diſiſiones et contractus qualescunque nullum robur firmitatis per ſe valeant obtinere, niſi ſolenni titulo literarum, et fide dignorum teſtimonio ad perpetuam memoriam reducantur, proinde Nos Kaſimirus, Dei gratia Rex Poloniae, nec non terrarum Cracovie, Sandomirie, Lancicie, Cuyavie, Pomeranie, Ruſſieque dominus et heres, ad notiſciam vniverſorum tam preſentium quam futurorum deducimus per preſentes: Quod ad noſtram et Baronum noſtrorum venientes preſenciam Nobiles et ſtrennuj (ſic) virj dominj Albertus Palatinus, et frater ejus patruelis Hector Subpincerna, Breſtenses, noſtrj fideles, ſani mente et corpore exiſtentes, pura et ſincera intencione ac matura deliberacione prehabita, diſiſionem hereditatum ſuarum nominatim inſcriptarum: *Crzywosandza nova et antiqua, Ceſſlino, Welaues*, ambe partes *Koſczola, Manlicze, Labiſſino, Mochle, Oſtrow* cum molendino, *Riwithin*.... cum lacu, qui dicitur *Mezſno, Sodlogosz* cum lacu *Peccyno, Luthcowo, Paczosc* (ſic) et omnia prata in *Mikorziño* inter ſe fecerunt, que diſciſcitur eſſe talis, videlicet: quod ex huiusmodi diſiſione hereditates ſeu poſſeſſiones ſubſequentes, ſcilicet, *Krzywosandza nova et antiqua, Teſſlino* (ſic) *Welaues*, ambe partes *Koſſeziola* (ſic) *Manlicze, Lambiſſino* (ſic) et *Mochle* (ſic) ⁽²⁾ domino Alberto Palatino

⁽¹⁾ Ex confirmatione Regis Sigismundi I, anni 1518, libro Metrica Regni dicto Nr. 31, p. 101—102 inſerta. ⁽²⁾ *Crzywosandza* hodie fortasſe *Krzywoſądź* ſeu *Krzywoſiędz*, *Koſczola* procul dubio *Koſzczaly* ambae villae in provincia Maſoviensi, territorio Cujaviensi, regione Radziejoviensi ſitae; eſt etiam villa *Krzywoſądowo* in provincia et territ. Poſnaniensi regione Pleſzeviensi ſita *Ceſſlino* h. *Cieſlin*, *Welaues*, h. *Wielowieſ*, *Oſtrowo*, *Mochelek*, villae M. D. Poſnaniensis territ. Bydgostiensis, regionis Junivladislaviensis; *Manlice* h. *Manlice* villa, *Labiſſino* h. *Labiſzyn* oppidum, *Sodlogosz* h. *Sadłogoſ* ſeu *Sadłogosz* loca in eadem provincia et territorio regione Szubiniensi ſita; *Luthcowo* villa et *Pakoſ* oppidum in eadem provincia et territorio regione Mogilnensi ſita, *Mikorzyn* villa prov. et territ. Poſnaniensis regionis Oſtrzeſzoviensis (Schildherg).

supradicto pro sua parte et totalj porcione cesserunt atque venerunt, eidem domino palatino prenomintas (sic) hereditates seu possessiones in tenutam et possessionem suam, suorumque posterorum, perpetuis temporibus tenendas (sic), habendas (sic), possidendas, vendendas, donandas, commutandas, ac pro suo suorumque posterorum libito voluntatis quolibet libere convertendas. Qua quidem divisione sic inter se rationabiliter facta, memorati fratres de jure patronatus ecclesie talem expresse fecerunt mencionem, quod dictum jus patronatus ecclesie in *Kosseziol*, siue jus presentandi rectorem ad eandem, ad ipsos ambos insimul perpetuo debeat pertinere sic, quod unus sine voluntate et consensu alterius ipsam ecclesiam in *Kosseziol* conferendj, siue rectorem presentandi nullam habeat potestatem. Quibus omnibus premissis taliter dispositis et ordinatis nobis humiliter parte ab utraque supplicarunt (sic) ut divisionem et dispositionem premissorum approbare, ratificare et confirmare dignaremur; Nos vero ipsorum dignis petitionibus graciosius annuentes, predictam divisionem cum omnibus suis punctis et dispositionibus ratam habentes et gratam, presentibus de benignitate nostra regia gratuite approbamus, et perpetue duraturam confirmamus, dantes hanc literam sigilli nostri maioris appensione munitam, supradicto domino palatino et eius posteris in robur et testimonium perpetue firmitatis. Actum in *Wladislavia Juuenj* sabato post diem Conversionis beatj Paulj, sub anno domini millesimo trecentesimo sexagesimo secundo, presentibus hijs testibus: Dobeslao Cruschwiciensi, Woislao Widgosczeni [Bidgostiensi] Castellanis, Troiano Brestensi, Dobigneo Wladislaviensi Subcamerarijs; Predborio Capitaneo Cuyavie et Floriano Cancellario Lanciensi, per cuius manus presens privilegium transivit, ac alijs quam pluribus fide dignis.

DXVI.

In castro Szarley, anno 1363 die 2 mensis Maji.

Wladislaus, Dux Cuiaviae Dominus terrarum Gnievkoviensis et Slonensis Dobeslao dicto Miodek de Miodusy advocatiam villae Złotorya vendit, eidemque telonea percipiendi dat facultatem ⁽¹⁾.

Nos Wladislaus, Dei gratia Dux Cuiaviae et dominus Gnievcoviae, nec non Slunensis terrarum, notum fore cupimus universis et singulis tam praesentibus quam futuris: Quod nobilis vir Dobeslaus nuncupatus Miodek de *Mioduszy*, Ducatu Mazoviae, advocatiam nostram in *Złothoria* ⁽²⁾ villa nostra in terra Slunensi situata, iure theutonico (sic) Meydeburgensi locatam et radicitus extirpandam emit pro octuaginta marcis grossorum pragensium, ad cuius advocatiae dominium quatuor mansos liberos pro se et suis pueris, posteritateque ipsius legitima titulo venditionis dedimus et donavimus et unum hortum; et quamvis unus mansus vel duo de triginta defuerint aut superfluerint (sic) semper advocatus predictus quatuor mansos liberos debet pro se et suis posteris legitimis perpetuo et in aevum habere et unam tabernam, duas vero dominio nostro ducali censuales. Addimus etiam illi agrum dictum *Ostrowek* per eum extirpatum, et cum omnibus pratis usque ad *Dzialy* dicta (sic) emethonum tendentem, in quo et omnia alia peccora et pecudes diversi generis per eum empta vel domi educata apta ad vendendum in omni loco pascuarum absque prohibitione et conditione emethonum, et in dictis pascuis, quo voluerit, habere, eidem et eius successoribus liberam facultatem habebit (sic). Item nemo aliter (sic) praeter eum coervisiam (sic) in dicta villa propinalem decoquat, aut ad divendendum ducat, sed apud eundem tanquam tabernatorem recipiat, et ex villis circumiacentibus domini suae serenissimae ducali (sic). Et ut nostrae munificentiae praesidia co-

⁽¹⁾ Ex confirmatione a Rege Sigismundo Augusto anno 1564 profecta libro *Metrica Regni* Nr. 99, p. 34—36 descriptum inserta,

⁽²⁾ *Miodusy* duae sunt villae huius nominis in provincia Plocensi, una in territorio et regione Plocensi, altera in territorio et regione Lipnensi sita.

gnoscat, ac suorum serviliorum referat incrementa, eundem in theloneatorem dictae villae praefecimus, qui nobis custodiet et extorquet theloneum cum nauigio aqualicum de fluvio *Drwencza* ex antiquo confirmatum provenire consuetum. Utque non magis a strugibus seu congeribus roborum diversi coloris, quotquotcumque (sic) et undecumque fuerint, quam a singula parte seu ligatura illius fluvij alias *od kazdey thafflye* per unum solidum accipiet. Ac item nemo aliter quam ipse Dobeslaus Miodek et eius posteritas huiusmodi struges arborum nomine procuratorio debebit Thoruniam versus traducere, dumque per officium aliquae struges per litigantes et concertantes quoscumque ibidem ex quacumque caussa et ratione arestantur, extunc nobis nomine poenae sexagenarii grossorum et theloneatorij praelacto decem grossos, ac incolis dictae villae a receptione colligaturarum alias *od poyazd* daturus erit irremissibiliter, ac item dictus advocatus omnibus generaliter ingenio hominum constructis obstaculis (sic) alveis (sic) aquarum *Wisle* exuperationibus et inundationibus, earumve piscatoris (sic), libere et nemine denegante, potietur et utifruetur, successoresque polientur ac utifruentur, Liberam etiam omnimodam habebit et habebunt facultatem in sylvis, borris, gays, rubetis quibuslibet et ubilibet venandi ac capiendi varij et diversi generis animalium parvorum et magnorum retibus et omni arte hominum constructis et faciendis. Volumus etiam, quod praedictus advocatus et eius legitima posteritas serviet bellicam expeditionem generalem cum uno equo pro tribus marcis, cum omnibus apparamentis bellicis: quae omnia praemissa idem Dobeslaus Mioduski Miodek cum sua legitima posteritate tenebit pacifice et quiete perpetuis temporibus. Ratione quorum iam specificatorum, videlicet: de theloneo praelacto idem Dobeslaus et sua posteritas singulis annis pro quolibet festo Sancti Martini tenebitur nobis quolibet anno duodecim marcas pruthenicales numeri consueti dare, effectualiterque in curia nostra reponere. Et in cuius rei efficax testimonium, sigillum nostrum praesentibus est subappensum. Actum et datum in castro nostro *Sarley*, in crastino sanctae Trinitatis, sub anno dominij millesimo quadringentesimo (sic) ⁽³⁾ sexagesimo tertio. Praesentibus viris dominis ac nobilibus terrae nostrae infrascriptis: Osswaldo Castellano Slonensi

⁽³⁾ Librarii incuria pro trecentesimo scriptum est quadringentesimo.

haerede in *Plonikowo*, Jacone (sic) subdapifero de *Ostrow* et alijs quam pluribus fide dignis.

DXVII.

In castro *Szarley*, anno 1363 die 29 mensis *Maji*.

Wladislaus Dux Cujaviae cuidam Vitali de *Wrzuth* sculteto villae *Krobia* quatuor mansos donat certis conditionibus adjectis ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Quoniam omnium habere memoriam potius est diuinitatis quam humanitatis, eatenus nos Wladislaus Dei gratia Dux Cuyaviae et dominus Gnewkowiae nec non Slonensis terrarum notum fore cupimus universis et singulis tam praesentibus quam futuris: Quod Vitalis filius Victoris de *Wrzuth* scultetiam nostram in *Crobia* villa nostra contigua *Gzida* alodio nostro ducali in terra *Slonensi* situata jure theuthonico *Meydeburgensi* localam et radicitus extirpandam emit pro sexaginta marcis Prutenicalibus, ad cuius scultetiae dominium quatuor mansos liberos pro se et suis pueris posteritateque legitima titulo venditionis donauimus et unum ortum; et quamvis unus mansus vel duo de quadraginta mansis defuerint an superfluerint (sic) semper scultetus praedictus quatuor mansos liberos debeat pro se et suis posteris perpetuo habere, et unam tabernam liberam, et aliam tabernam dominio nostro ducali censualem. Volumus etiam, quod scultetus praenotatus et nati sui siue posteritas sua legitima quod (sic) omnes causas tam magnas quam parvas jure theuthonico *Meydeburgensi* iudicabunt, quae possint accidere intra metas seu granities villae memoratae. De iudiciorum (sic) aut proventibus omnibus tam magnarum quam parvarum poenarum siue etiam denarij iuramentorum nobis duo denarij cedent, et ipse Scultetus cum genitoribus suis tertium denarium recipiet et percipiendo possidebit. Exceptis hijs articulis in signum maioris pacis et tranquillitatis terrae sicut sunt vio-

⁽¹⁾ Ex confirmatione Regis Sigismundi Augusti, anni 1559 libro Metrica Regni dicto Nr. 95, p. 23 et seqq. inserta.

lentiae, incendia, siue exustiones, transfixiones juramentorum et via communis terrestres, quos articulos ad iudicium seu dominium nostrum ducale reseruamus iudicandos. Addimus etiam, quod inhabitatores siue incole villae praenominatae a data praesentium usque ad quintum annum omnimoda gaudeant libertate. Expirata autem libertate, quicquid incola villae prius fatae de quouis manso inlibero siue censuali dimidiam marcam prusensis (sic) monetae vsualis singulis annis in foesto beati Martini Episcopi nobis soluere tenebuntur et per duos pullos. Volumus insuper quod quilibet incola villae iam dictae post dictam libertatem quatuor diebus in quolibet anno nobis arabit, temporibus suis ad arrandum deputatis, et de quolibet manso censuali duobus diebus in anno foenum colligere sint astricti. Insuper addimus; quod ewlsa libertate, tria plebiscita siue magna iudicia celebrentur (sic) in anno, quorum iudiciorum magnorum incole duo cum sumptibus procurabunt, et ipse scultetus tertium tenebitur procurare. Insuper antedictus scultetus cum sua posteritate villae crebrius nominatae in torrente, qui inter allodia prius fata mediabat, piscare auctoritatem habebit. Tandem damus Sculteto eidem et suis successoribus libertatem venandj fasones intra metas haereditatis praenarratae. Volumus, quod evoluta libertate scultetus nominatus nobis seruiet cum equo pro quatuor marcis intra granicies terrae nostrae in expensis propriis. Et si ad expeditionem laborabit vel alias extra metas terrae nostrae, tunc in expensis nostris seruitia nobis impendere sit astrictus. Damus etiam Sculteto hanc libertatem, quod peccora sua et pecudes siue oues pascere potest in haereditate iam narrata solitarie et specialiter a bonis incolarum. Actum et datum in *Garle* (sic) castro nostro in crastino sanctae trinitatis, sub anno domini millesimo trecentesimo sexagesimo tertio; praesentibus nobilibus terrae nostrae infrascriptis, Osualdo Castellano Slonensi herede in *Plonicano*, Jancone subdapifero herede de *Ostrow*, Nicolao procuratore nostro generali herede de *Wierzchoslawicze*, *Warszone* herede de *Gebobierzne*, Joanne herede de *Markowo*, Nicolao herede de *Lippe* ⁽²⁾ et alijs fide dignis quam pluribus.

⁽²⁾ *Slonisk*, unde nomen terre Slonensis provenit, est villa M. D. Posnaniensis, territorij Bydgosciensis, regionis Junivladislaviensis ubi etiam sitae sunt villae *Szarley*, *Plonkowo*, *Wierzchoslawice*, *Sobiesierna*, *Markowo* et *Lipie* nec non oppidum *Gniewkow*, librarii incuria in nostra tabula perperam descripta. *Krobia* est villa provinciae Plocensis, territorij et regionis Lipnensis, *Gzida* fortasse *Szyjki* praedium haud procul ab oppido *Gniewkow* situm.

DXVIII.

In oppido Lipno, anno 1363 die 18 mensis Decembris.

Adam, filius Petri Dapiferi Dobrzinensis obtenta a patre suo villa *Zielona* renunciat omni patrimonio, quod in se devolvi posset ⁽¹⁾.

Nos Hermanus Pilgrim frater ordinis Theutonicorum de *Bobrowniky* locius terre Dobrzinensis advocatus et Troianus de *Ostrowyte* (sic) Judex Dobrzynensis (sic), omnibus et singulis, quibus expedit vniversis publice profiteamur: Quod venientes ad nostram nobiliumque virorum dominorum Cristini Palatini Plocensis ad hoc deputati, Dobeslaj de *Dyblino* Thesaurario (sic), Wlosconis de *Mychalowo* Pincerne, Nicolai de *Olessno* Subagasonis Dobrzinensium, Derslaj de *Wyrzbnycza*, Jacussij de *Moszone* Thesaurarij Cuyaviensis, Nicolai de *Makovyecz*, Jacussij de *Mallesowo* Pincerne, Petri de *Ossyek* heredum, nostrorum assessorum iudicio presidere et iudicare vocatorum presenciam nobiles et strennui viri domini Petrus Dapifer Dobrzinensis heresque de *Strzygy* et Adam filius eius charissimus, non compulsi, nec coacti, sed bona ipsorum deliberacione divisionem inter ipsos fore talem publice recognoverunt: quod predictus Adam apud memoratum dominum Petrum Dapiferum Dobrzinensem, patrem suum, hereditatem seu villam dictam *Zyelona* ⁽²⁾ in terra Zawkrzynensi locatam cum omnibus et singulis, censibus, utilitatibus, proventibus, universis et singulis, quibuscumque nominibus vocitentur racione divisionis et locius sui patrimonij ac propinquitatis, si qua ad ipsum vel ad suos successores succederet seu devolueret, apud memoratum dominum Petrum, patrem suum in perpetuum recepit tenendam, habendam, perpetuisque temporibus pro sua divisione et propinquitate possidendam, ita tamen quod post decessum pre-

⁽¹⁾ Ex confirmatione Regis Sigismundi I, anni 1512, libro Metrica Regni dicto Nr. 26, 182, p. 183; inserta. ⁽²⁾ *Bobrowniki* oppidum provinciae Plocensis, territorij et regionis Lipnensis, *Ostrowite*, *Dyblin*, *Olesno*, *Makowiec*, *Osiek*, *Moszone*, *Maliszewo*, *Wierzbiak*, *Strzygi* et *Zielona puszcza* villae ibidem sitae; *Michalowo* forsitan villa provinciae Masoviensis, territorij Cuyaviensis regionis Radziejoviensis.

dicti dominj Petri patris sui sepedictus Adam inter fratres, sorores, germanos suos etiam filios et filias eiusdem dominj Petrj, nec non nepotes et sororinos seu aliquos consanguineos, quibuscumque nominibus vocentur nullam peramplius porcionem patrimonij nec divisionis, nec aliquam propinquitatem si qua esset, ipse nec sui legitimi successores eternaliter habebunt nec possidebunt. In cuius rei testimonium sigilla nostra presentibus sunt appensa. Actum et datum in *Lyppno*, feria secunda proxima ante festum Natiuitatis dominj in terminis generalibus sub anno eiusdem Natiuitatis dominj millesimo tricentesimo sexagesimo tercio, presentibus nobilibus viris dominis: Abrahe (sic) Palatino Mazoviensi, Zewone Marszałco, Nicolao Vexillifero Dobrzinensi, Andrea Castellano Plocensi, Jacussio de *Zboyno* et alijs fide dignis.

DXIX.

Posnaniae, anno 1364 die 20 mensis Januarii.

Sędziwojus Nakielski homicidii, perduellionis aliorumque criminum a **Vincencio Slepanowski** arguitur ⁽¹⁾.

Nos Kazmirus, Dei gracia Rex Polonie ad universorum noticiam volumus devenire: Quod veniens ad nostram presenciam Nobilis vir Wincencius Slopanousky coram nobis proposuit cum querela: quod dominus Sencziuogius Nakelsky cum ayunculo suo, domino Beniamen, omne bonum habuit tractare et ordinare, et in illa amicitia ipsum occisit (sic) tanquam perfidus et infidelis. Secundo ipsum inculpavit cum Beniamen occisisset, mox intravit castrum *Czarnkow*, inimicos de terra aligena (sic) super terram domini Regis deduxit, cremando et deuastando, tanquam defraudator et malefactor. Tercio ipsum inculpavit cum *Paluky* transiverunt super *Vedilske*

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 1056, descriptum. Taeniolis pergamenis tria erant huic tabulae appensa sigilla, quorum primum rotundum parvae speciei, exhibet aquilam polonicam a regibus ex familia sic dicta Piastica oriundis usurpatam, in ambitu ejus haec legi possunt: „† s. kazim... polonie...” alterum in medio appensum jam desideratur, tertium figurae rotundae, parvae speciei, jam admodum laesum ita, ut neque ejus effigies satis sit conspicua nec verba in ambitu inscripta legi possint.

tunc ipsos premonuit et scire permisit, sed tamen triumphum in ipsis obtinuimus gracia ex divina, Quarto: cum de *Velene* pedes viam fecimus, tunc ipse dominus Sencziuogius in *Thuczna* scire dedit et ciuibus de *Stobegnoua*; eodem tempore occiserunt Niczconem, seruitorem domini Regis et domini Wirsbenthe Capitaneo (sic) Polonie, suo facto et consilio. Illa omnia suprascripta Wincencius de *Slopanowa* paratus est ostendere et probare manu sua, si est dignus ad probandum. Tunc dominus Sencziuogius respondit et negavit de omnibus querimonijs sibi obiectis per dominum Wincencium et (sic) dicens: nil mali de domino Wincencio sciret (sic), sed omne bonum, tanquam a viro honesto et provido et fideli; sed de omnibus querimonijs supradictis hoc paratus sum ostendere meam innocenciam, ut jus inventum fuerit per seniores, illustris principis Regis Polonie. In cuius rei testimonium, sigillum nostrum Regium, et domini Wirsbenthe Capitaneo (sic) magne Polonie, Thomislav Judicis Kalyssensis presentibus sunt appensa sigilla (sic). Actum *Poznanie* ipso die beatorum Sebastiani et Fabiani martirum, sub anno domini M° C° C° LX° quarto ⁽²⁾.

⁽²⁾ *Sencziuogius Nakelsky* est proprie Sędziwojus Czarnkowski, de quo in laudatione seu panegyricis libellis sub indice hocce: „Pochwała pogrzebna JW. Adama Sędziwoja z Czarnkowa Czarnkowskiego i t. d., którą w kościele Czarnkowskim miał X. Matheus Beibus S. J. w Krakowie w drukarni Andr. Piotrkowczyka 1628, in 4to str. 38” editis haec legimus pp. 13—14: „Trzeciego wieku po tysiącnym, zaeny był Sędziwoj, Grabia z *Czarnkowa*, kasztelan Miedzyrzeczki (sic). Z tym Władysław Łokietek król Polski, takie postanowienie uczynił. Wiódł ten Pan, anno domini, 1325, wojnę z margrabią Brandeburskim. Chcąc tedy aby zamek Czarnkowski, jako na on czas pograniczny, w potężniejszym był opatrzeniu; wziął od Czarnkowskiego w zamianę *Czarnkow*, a puścił mu *Rogożno* z majątnościami należącymi: y było to *Rogożno* w domu Czarnkowskim aż do króla Kazimiérza Wielkiego: od którego Sędziwoj, Grabia z Czarnkowa, Kasztellan Nakielski, znowu otrzymał *Czarnków*, wróciwszy do korony *Rogożno*. Na co mają panowie z Czarnkowa przywilej tegoż króla; y rozmaite w nim wolności, tak sobie, iako y swoimi poddanym pozwolone. Przywilej ten tak się zaczyna. Nos Casimirus Dei gratia Rex Poloniae, Dominium vel Regnum nostrum in utilitatibus quibuslibet ampliare cupientes, servitiaque fidelia et grata nobis, per fidelem nostrum Sandiuogium, Comitem de Czarnkow, multipliciter et constanter exhibita, et in futurum exhibenda considerantes. Volentes itaque meritis ejusdem Sandiuogij gratijs Regalibus respondere, etc. extunc Castrum nostrum *Czarnkow* dictum, etc. pro haereditatibus suis videlicet *Rogożno*, etc. per modum commutationis damus, tradimus, conferimus, et donamus in perpetuum, etc. Actum Posnaniae in octava S. Trinitatis, Anno Domini, 1343. Tenże pan Nakielski, między dwiema synami swemi, Janem y Wincentym, dóbr swoich dział uczynił, w których się też kładzie *Szłopa*. A ten dział, przereczony Kazimiérz król, anno 1362 potwierdził, y przywileiem warował, gdzie się też nie małe majątności teyże familley w margrabstwie Brande-

burskim mianuja." Caterum in eadem laudatione seu panegyrico p. 12 typis descripta est pars privilegii Miecislai Quinti (!!!) Dei gratia (!) Ducis Poloniae quo idem dux anno 1192 dilecto Baroni Comiti Palatino Calissiensi castrum Czarnkow donat. Privilegium hocce prorsus suspectum invenitur insertum libro Metr. Regni Nr. 79, p. 252 unde descriptum hic tradimus:

In nomine domini, amen. Multis incommodis prudenter occurrimus, cum aetatis nostrae negocia literarum ac testium munimentis roboramus. Igitur nos Meczslaus quintus dei gratia Dux Poloniae notum facimus universis tam presentibus quam futuris presens scriptum inspecturis: Quod intuentes fidelia grataque obsequia dilecti Baronis nostri Comitis Nicolai Palatini nostri Calissiensis, quae nobis multipliciter impendit et semper impendere est paratus, damus, tradimus et conferimus sibi suisque successoribus castrum nostrum Czarnkow vulgari-ter nuncupatum cum omnibus possessionibus et redditibus ad dictum Castrum pertinentibus iuro hereditario possidens, cum agris cultis et incultis, aquis, lacubus, pratis, sylvis, nemoribus, mellificijs, molendinis, piscinis, venationibus in hijs sylvis Vytrin et Slukawy, ac omnibus utilitatibus et pertinencijs, quae nunc ibi sunt aut in futuro poterunt exoriri. Volentes autem dictum Comitem ad nostra benivolentia reddere promptiorem, tradimus sibi omne jus nostri Ducatus, et omnem auctoritatem, prout nos ipsi in praedicto Castro habuimus videlicet iudicia magna et parva, ut puta: capitis amputationem et membri cujuslibet mutilacionem, cremationem, bellum duorum et examen aquae frigidae et ferventis, prout Castellania nostra superius dicta facere consuevit. Liceat itaque eidem Comiti civitatem ibi cum foro libere locare firmare et omnia obtinere, quae ad jus Civitatis dignoscuntur pertinere. Cives vero civitatis dictae quocunque per terras nostras cum mercibus suis devenerint, theloneum poenitus non solvant, nec aliquis advocatorum nostrorum ibidem antiquam auctoritatem iudicandi sed solius Comitis advocatus omnem jurisdictionem exerceat et poenas infligat pro delicti qualitate, fructus iudicij percipiendo ex integro. Praeterea damus Comiti praedicto hoeridates has nostras: Gabicze Valkowicze et alias duas in districtu Walcensi sitas Barcholdek et Lemnicza iure haereditario in perpetuum possidendas, cum omnibus utilitatibus et proventibus ad ipsas spectantibus, redimentes ipsas ab omnibus exactionibus et solutionibus ad nostrum dominium pertinentibus et servitijs universis; donantes ei liberum arbitrium, ut ipsas vendere, donare, commutare seu alio quolibet modo valeat alienare. Et ne super his in posterum dubitatur, praesentes conscribi iussimus et sigilli nostri munimine fecimus communiri. Datum in Rogozno (sic) in crastino beati Viti, anno gratiae domini millesimo centesimo secundo. Praesentibus his testibus comitibus: Stanislao palatino Posnaniensi, Benjamin castellano et iudice Gnesnensi, Petrone castellano Posnaniensi, Gnewomiro Posnaniensi, Boguslao subcamerario Posnaniensi Ego Jasko Notarius domini mei Ducis praedicti, his omnibus interfui, et de mandato ipsius praesens privilegium conscripsi.

Nihil ullo opus est Oedipo ad intelligendum, hocce privilegium posteriori deum tempore confectum esse; et licet a Sigismundo Augusto anno 1552 confirmatum sit, illius temporis tantum *axpiota* factum est, ut genuinum esse crederetur. Vox *centesimo* in libro Metrica correctus esse luculenter apparet, contra vero sub ea vox *ducentesimo* manifeste conspicitur. Sed ne 1202 quidem annus eximit scrupulum, quem nobis movet non solum argumentum, sed etiam verba, quibus haec tabula est concepta.—Czarnkow oppidum M. D. Posnaniensis, territorii Bydgosciensis, regionis suis nominis caput. De voce *Falky* videantur ea, quae attulimus p. 288, nota 2, huiusce Tomi nostri Codicis; *Velene* nunc *Wieleń* (germ. *Filehne*) oppidum M. D. Posnan. territ. Bydgosciensis, regionis Czarnkoviensis; *Thuczna*, *Tuczno* (germ. *Tültz*) oppidum provinciae Borussiae occidentalis territorii Kwidzynensis (Marienwerder), regionis Walczensis (Deutsch-Crone). *Stobegnoua* oppidum huiusce no-

minis frustra quaesivimus tam in Indicibus locorum, quam in tabulis geographicis, fortasse latet in aliquo nomine germanico, quod jam saepius nobis experiri licuit, Forsitan *Stabenow* officium silvestre (Försteri) in provincia Pomerania, territ. Stettinensi, regione Saatzig. sive Stargard. *Slopanoua* forsitan *Slopanowo* villa M. D. Posnan. territorii ejusdem nominis regionis Szamotulensis (Samter) *Vedilske* fortasse *Neuwedel* oppidum provinciae Marchiae Brandeburgensis, territorii Francfurtensis regionis Arnswaldensis aut *Wedelschof* praedium in provinciae Borussia occidentali territor. Kwidzynensi, regione Złoczowiensi (Flatow) haud procul a villa Grunau situm, vel quod veri simillimum est sub voce *Vedilske* intelligendae sunt omnes hereditates familiae Wedeliorum, quae teste C. Niesiecki, *Herbarz Polski*, s. v. Tuczynski, extendebantur ab oppido *Tuczno* usque ad oppidum *Stetinum* (Stettin) Cf. E. Comitis Raczyński: *Wspomnienia Wielkopolski* T. II, p. 103—123. Familia Wedel sive Wedeliorum inde ab antiquissimis temporibus in Regno Poloniae florebat, et saeculo XV a castro sive oppido *Tuczno*, sibi a Regibus Poloniae dato nomen mutavit in *Tuczynski*, sed nominabatur etiam de Wedel Tuczynski. Cf. Idem Niesiecki s. v. Tuczynski ubi mentio fit de epistola a Sigismundo I Rege Poloniae anno 1528 Mathiae de Wedel Tuczynski data.

DXX.

Brestiae, anno 1364 die 18 mensis Februarii.

Casimirus, Rex Poloniae cuidam Joanni dicto Schomberg molam ante portam oppidi Brestensis sitam vendit (!).

In nomine domini, amen. Nos Kazimirus, Dei gratia Rex Poloniae, nec non terrarum Cracovie, Sandomirie, Siradie, Lancicie, Cuiavie, Pomeranie, Russieque dominus et heres notificamus tam presentibus quam futuris, quibus expedit universis: Quod provido viro Joanni dicto Schombergk molendinum nostrum ante ualuam civitatis nostre *Brzesczie* situatum pro recuperatione (sic) ibidem castrum nostrum vendidimus eidem dicto Joanni et suis posteris iure hereditario temporibus perpetuis pro quingentis marcis grossorum pragensium numeri polonialis, quadraginta octo grossos marcam facientes, dantes et suis legitimis posteris terciam partem de proventibus cuiuslibet grani; insuper de speciali rota ibidem pannum volvendum, quae vulgariter *stampa* nominatur singulis annis perpetuis in festo Sancti Martini confessoris sex marcas grossorum latorum pragensium numeri polonialis, quadraginta octo grossos marcam facientes predictus Joannes Schomberg (sic) et sui posteri nobis tenebuntur solvere, sed textores universi et singuli predictae civitatis *Brzesczie* iuxta panni sui voluendum (sic) perdicionem, qua perdicione ceu-

(!) Ex confirmatione Regis Sigismundi I, anni 1523, libro Metrica Regni dicto Nr. 36. p. 196—198 inserta.

sus predicti molendinationis succurrimus nullas, nisi in predicto molendino pannum eorum voluere teneantur. Item predicti textores ante dicto Joanni Schonberg (sic) a quolibet stamine grossum pragensem solvere tenebuntur, iam sepedicti textores pannum suum pro se soli voluebunt (sic), Item sepedictus Joannes et sui posteri unum equum pro aggeris inclinatione predicti molendini habebunt. Nos autem duos habebimus aggeris eiusdem pro labore; si autem aggere (sic) predictae piscine, quod absit, exundacione aquarum rumperetur, vel quocumque alio modo, nostris sumptibus omnimode debebitur reformari. Volentes igitur in eum haberi, quia predictus Joannes et sui posteri de piscina predicta molendini usque ad molendinum in fluvio *Rechas* volentes libere piscari habebunt preter quorum nullus piscari habebit voluntatem, utrumque eis litus liberum retinendo etiam de aggeris predictae piscine longitudine usque [ad] viam Thorunensem, et de latitudine aream pro ipsorum utilitate conuertendam, construendam, vendendam, donandam, commutandam predictus Joannes et sui posteri habebunt in siluis, borris, gaijs, mericis nostris, ubicunque eis videbitur nostrorum Capitaneorum et eorum Vicesgerentium lignorum edificia comburenda, vel in eorum beneplacita convertenda predictus Joannes et sui posteri liberam habebunt excidere potestatem et nos penitus educere debebimus et debemus, etiam lapides molares nos dabimus, Joannes predictus sepum ferimentum (sic) tenebitur curare, jam prenomatus Joannes et sui posteri in dicto molendino octo rotas tenentur habere preter rotam in vulgari *stampa*. Item ciues, incolae et suburbani predictae ciuitatis brasea et omnia frumenta et singula, sub eorundem frumentorum priuatione, Castri Brzestensis adiutorio recipienda in predicti Joannis et suorum posterorum censibus subsidium, nullas nisi in predicto molendino molere presumant. Specialiter dictus Joannes et sui posteria braseis per octo exigant denarios et anforam (sic) ceruisie (sic) quatuor denariorum et a speciali frumento a qualibet mensura per unum denarium exigant, quod denarium sedecim grossos facientes; volumus et perpetuis temporibus, quod Joannes et sui posteri decimam mensuram cuiuslibet frumenti tam de castro, quam de ciuitate Brzestensi habebunt. Dedimus etiam Joanni et suis sequentibus [? sequacibus] omnes micidulas [que] in vulgari nuncupantur *omyecziny*. Item antedictus Joannes et sui posteri opponendo causam nostro Castellano ibidem culpabile quicumque (sic) in molendino

ibidem iudicabunt, qui nobis pro pena duos denarios et pro se unum seruabit videntesque servicium nobis et [a] Joanne predicto nostro molendinatore, addimus etiam ei et suis legitimis successoribus in nostra hereditate dicta antiqua civitas (sic) sita ante civitatem nostram *Brzeszcze*, duos liberos mansos perpetuo possidere et hoc tenere, habere perpetuis temporibus, vendere, alienare, mutare ac in usus alios ipsorum disponere, prout et dictis suis heredibus melius et utilius videbitur. In quorum omnium testimonium, sigillum presentibus literis est appensum. Actum et datum in *Brzeszcze* feria secunda proxima post diem dominicum quo Reminiscere decantatur sub anno Nativitatis domini millesimo tricentesimo sexagesimo quarto, presentibus dominis. Alberto palatino, Przedborio Capitaneo Cuiaviensibus, Nicolao Castellano Brestensi, Dobeslao Castellano Cruswiciensi, Thomasio advocato, Hantone Magistro Curie Brzestensis et alijs multis fide dignis. Scriptum per manus Michaelis dicti Myedzwycz nostrum (sic) Curie Notarium fidelem dilectum.

DXXI.

Gnesnae, anno 1365 die 2 mensis Novembris.

Casimirus, Rex Poloniae cuidam Martino de *Piotrowice* in silva *Stawki* dicto villam ejusdem nominis colonis frequentendi donat potestatem ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Noverint quibus expedit universi: quod Nos Casimirus, Dei gratia Rex Polonie, nec non terrarum Cracovie, Sandomirie, Siradie, Lancicie, Cuiavie, Pomeranie Russieque dominus et heres, utilitates Regni nostri per locacionem villarum ampliare cupientes, exnunc provido viro Martino de *Pyotrowicze* heredi damus potestatem locandi villam in nostra silva seu merica dicta *Stawky* iure Theutonico Sredensi viginti duos mansos continentem. In qua quidem villa eidem Martino et post eum ipsius successoribus scultetiam vendidimus pro duabus marcis grossorum assignantes ad dictam scultetiam redditus infrascriptos videlicet:

⁽¹⁾ Ex confirmatione a Rege Sigismundo I, anni 1520 data, libro Metrica Regni dicto Nr. 34, p. 264 inserta. *Stawki* villa prov. Masov. terr. Cujav. reg. Radziej.

tres mansos liberos et quartum mansum, ubi tabernam liberam locabit, nec non tercium denarium de qualibet re iudicata et non iudicata. Licebit etiam dicto sculteto piscari in lacu nostro dicto *Nyedzagyl* cum sagena estuali tam bene in hyeme sicut in estate, ac etiam omnibus alijs instrumentis et omnibus ibidem incolantibus cum gulgasterijs (sic) videlicet *Slampnycza* et hamo; etiam dicto sculteto in fine lacus nostri *Nyedzagyl* aquam, que vocatur *Sthawek* cum magno prato dictum (sic) *Klyeszowykyerz*, nec non et alia prata circa *Sthawek* iacencia, vel quantum seps (sic) distat, deputamus. Etiam sculteto predicto damus structuram (sic) leporum, capriolorum videlicet *Grodze*, quanto longius struere potest, in nostra borra utilitatem apum exerceat, in qua etiam borra tercium denarium in conuencione habebit. Hec et alia omnia sibi et suis successoribus libera ratione perpetuo assignamus cum potestate vendendi et quomodolibet convertendi. Eximimus insuper et perpetuo liberamus scultetum, cmethones et quoslibet incolas supradicte ville ab omnibus iudicijs et potestatibus omnium Castellanorum, Palatinorum, Judicum et subiudicum vniversorum Regni nostri, ac officialium eorundem ita, quod coram eis vel eorum aliquo pro causis tam magnis, quam paruis, puta: furti, homicidij, sanguinis, incendij et alijs uniuersis cittati minime respondebunt, sed tamen Cmethones et incole eiusmodi ville coram ipsorum sculteto, scultetus vero coram nobis, vel in iudicio nostro regali siue generali, dum tamen per literam nostram nostro sigillo sigillatam euocatus fuerit, tunc de se querulantibus non aliter, nisi iure suo theutonico Sredensi respondere sint astricti. In causis autem Capitalibus et Criminalibus supradictis sculteto memorate ville iudicandi, sentenciandi et condemnandi plenam et omnimodam tribuimus facultatem, prout ipsum ius theutonicum Sredense postulat et requirit. Statuimus et etiam (sic), ut sepedictus scultetus et eius legitimi successores nobis et nostris successoribus expirata libertate ad quamlibet expedicionem in vno equo pro sexagena debeant servire; cmethones autem singulis annis pro censu sex scottos, pro decima vero tres scotos, cui de iure debebunt et soluere tenebuntur, incole etiam in omni festo pasche medium capetie ouorum, tres pullos et pannam (sic) carnum pro octo grossis comparatam, nec non ter in anno cum iudicium generale celebra [bi] tur, cmethones duo prandia, scultetus vero unum, seu pro quolibet prandio octo grossos dare et soluere teneantur

perpetuis temporibus in effectum. In quorum omnium testimonium etc. Actum *Gnesne* in crastino omnium sanctorum, anno domini millesimo tricentesimo sexagesimo quinto, presentibus: Paschone Poznaniensi, Przeczlaŏ Calisiensi Palatinis, Vincencio Gneznensi, Vincencio Cuiaviensi Castellanis, Przeczlaŏ Poznaniensi, Thomislao Calisiensi Iudicibus et alijs multis fide dignis, scriptum autem per Michalconem dictum Medzbocz (sic) notarium curie nostre regalis.

DXXII.

Kruszniciae, anno 1365 die 13 mensis Novembris.

Casimirus, Rex Poloniae Jacobo sculteto de *Wambicze*, in loco deserto ibidem villae nomine *Dzierzasna* condendae potestatem confert ⁽¹⁾.

In nomine domini, Amen. Universa negocia, que stare cupiunt in statu solido, literarum attestazione fiunt firmiora, igitur nos Casimirus, dei gratia Rex Poloniae notum facimus quibus expedit uniuersis: quod, volentes utilitates Regni nostri peraniplius dilatare, heremum seu mericam nostram prope *Wambicze* sitam in terra Cuiaviae, exposuimus honesto viro Jacobo olim Sculteto de *Wambicze*, in eadem, villam de viginti quatuor mansibus locandam iure theutonico, quam de nouo *Dzierzasna* volumus appellari. Ratione cuius locationis Jacobus prenotatus cum suis successoribus legitimis habebunt sculteciam ibidem perpetue duraturam cum iuribus infrascriptis, videlicet: duos mansos et tercium hominem, videlicet: thabernatorem, fabrum et sutorem, et de alijs artificialibus seu mechanicis, quibuscunque nominibus censeantur; nec non tercium denarium de qualibet re iudicata, de iuramento vero prouenientium totaliter retinebit, unum pratum, et unam clausulam polonice dictam *Jas* in aqua vulgariter nuncupata *Wambicze* piscaturam piscium in aqua prenotata cum parvis instrumentis, videlicet gulgustira dicta vulgariter *Wanczerze* et cum rethe (sic), que appellatur *mrzesza*,

⁽¹⁾ Ex apographo, quod libro *Metrica Regni dicto*, Nr. 70, p. 417 insertum est, et quidem e confirmatione a Rege Sigismundo I, anno 1546 data descriptum.

Ceterum damus praefato sculteto medium grossum a qualibet persona volenti ligna ducere de merica prelibata, qua (sic) nobis unam mensuram avenae assignabit. Praeterea libertate expirata Cmethones praedictae villae de quolibet manso singulis annis nobis et nostris successoribus in festo sancti Martini confessoris ratione census unum fertonem, pro decima vero tres scotos cui de iure debent, solvere sunt astricti: praefatus vero scultetus nobis tenebitur servire ad mandatum nostrum, ut iura sibi adiudicabunt. Ut autem praedicta villa celerius valeat collocari, omnibus igitur Cmethonibus locandis in villa prelibata ab omnibus nostris solutionibus, exactionibus, laboribus, angariis universis, quibuscunque nominibus censeantur, infra sedecim annos a data presentium continue secuturos plenam et omnimodam tribuimus libertatem. In cuius rei testimonium, presentibus nostrum sigillum duximus appendendum. Actum in *Crusficia* in die beati Briccii, confessoris anno domini millesimo trecentesimo sexagesimo quinto; his testibus: Predborio Capitano Cuiaviae, Dobeslao Castellano Crusficiensi, Joanne Burgrabio Crusficiensi, Thomislao herede de *Proczin*, Laurentio herede de *Carnessow* (?), Jacobo vexillifero Cujaviensi dicto Babca et aliis fide dignis.

(²) *Wambioze* librarii negligentia pro *Gembice* quod est oppidum M. D. Posnan. territ. Bydgostien. reg. Mogilnensis, *Dzierzazno*, *Proczyn*, villae ibidem sitae, *Karniszewo* autem est villa regionis Gnesnensis.

DXIII.

In oppido Plock, anno 1367 die 26 mensis Decembris.

Casimirus, Rex Poloniae Petrassio et Jacussio de *Strzygi* eorumque heredibus jus succedendi, more polonico largitur (¹).

In nomine domini, amen. Dignum est et consonum videtur rationi, ut digni meritorum premijs consolentur, ut per consequens Regum munificencia laudibus elucescat, et singuli ad virtutum exercicia fidelitatisque obsequia fervidius inardescant. Ea propter Nos Cazimirus, Dei gracia Rex Poloniae et terrarum Cracovie, Sandomirie, Siradie, Lancicie, Cuyavie, Po-

(¹) E libro manu scripto Metrica Regni dicto literis RR. signato ex Suecia recuperato. annorum 1511—1515, Nr. 26, p. 180—181 descriptum, ex confirmatione a Rege Sigismundo I anno 1512, profecta.

meranieque dominus et heres universorum noticie tam presencium, quam futurorum deferimus per presentes: Quod ob legalitatis (sic) virtutum et meritis (sic), fidelitatumque obsequijs, quibus nobilis strenuusque miles Petrus Swynka heres in *Strigy*, Dapifer Dobrzinensis una cum nobilibus Jacussio et Petrassio de *Strzygy* (sic) suis filijs apud nostram Maiestatem multipliciter commendantur et fidedigne demeruerunt; eorumque assiduis petitionibus graciose acclinantes, ipsis prefatis nobilibus Jacussio et Petrassio de *Strigy* et eorum legitimis successoribus utriusque sexus tam filiis quam filiabus jus nostre Corone polonialis super bona et hereditates in terris nostris Dobrzinensi et Zawkrzensi ad ipsos paterna divisione seu propinquitatem inter fratres, sorores vel patruos spectantes, videlicet: *Strzygy*, *Dlugye*, *Syenyno*, *Przynytouo*, *Wrogyzeuo* (sic), *Sadlouw* (sic), *Stapowo* in Terra Dobrzinensi, et ad omnem propinquitatem in quantum post fratres, sorores, nepotes, patruos, ac omnes consanguineos et affines, ad ipsos vel ad suos successores contingeret devenire; eciam omnium bonorum *Nyechlanczkye*, *Sarnouske*, *Choynowuuske* (sic), *Zelenyske*, in Terra nostra Zauukrensi, graciose dedimus et contulimus. damus donamus et ascribimus atque confirmamus ipsis et eorum legitimis successoribus utriusque sexus, tam filiis quam filiabus eternaliter et in ewm tali casu: quod post decessum ipsorum, videlicet Jacussij et Petrassij, filii eorum jure polonicali consueij (sic) omnia bona tam paterna seu omnem propinquitatem devolutam ultra sorores obtinebunt. Quod si, quod absit, filij desijssent vel quovismodo decederent, extunc filie eorum vel omnis propinquitatem feminei sexus eodem jure polonicali gaudebunt, omniaque bona tam paterna, quam propinquitatem, si qua fiet, pari modo habebunt ut filij et possidebunt. Demum prefata bona eorum et omnem propinquitatem libertamus et absolvimus ab omnibus nostris regalibus dacionibus et juribus, ut puta: a solutione contributionum, dacionum nostrarum regaliu, nec non *Srzyep* (sic), porco, bove, vacca, ove, *Stanowe*, *Poduuodi* (sic), *Przeuodi*, ac ab omnibus et singulis angarijs, preangarijs, quocumque nomine vulgariter vocitentur; omnesque et singulos cmetones ac incolae predictarum villarum et bonorum jure (sic) et munimentis predecessorum principum absolvimus et perpetuo libertamus. In quorum omnium testimonium et evidenciam clariorem, presens munimentum et (sic) prenomatis Jacussio et Petrassio et eorum legitimis

successoribus utriusque sexus dari iussimus, nostro majorj sigillo roboratum. Actum in *Ploczka* (sic) die sancti Stephani protomartiris, anno domini millesimo tricentesimo sexagesimo septimo. Presentibus ibidem nobilibus et strennuis viris, dominis: Alberto Palatino Cuyaviensi, Cristino Palatino Plocensi, Jaskone Kmitha Capitaneo Siradiensi, Andree (sic) Castellano Dobrzinensi, Ramoliw [? Ramult] de *Roskowo*, nec non alijs fide dignis. Actum per manus domini Joannis de *Czarncowu* (sic) ⁽²⁾ Vicecancellarij Curie nostre.

⁽²⁾ *Strzygi, Dlugie, Sumin, Przywitowo, Sadlowo, Stempowo* omnes villae provinciae Plocensis, territorij et regionis Lipnensis, *Wrociszewo* neque in Indicibus locorum nec in tabula geographica in hacce provincia occurrit. *Niechtomin, Sarnowo, Choynowo, Zielona*, villae ejusdem provinciae Plocensis, territorij et regionis Mlawensis. Ceterum Terra Zawkrzensis intelligenda est ea pars provinciae Plocensis, quae trans fluvium *Wkra* sive *Skwra* seu *Wskra* (quasi Transwskrensens *Zawskrzenia* dicta) sita est. *Roskowo* duae sunt villae hujus nominis in provincia Plocensi, altera interrit. et reg. Plocensi altera vero in territ. et reg. Praszynsensi sita. *Czarnkow* forsitan oppidum M. D. Posnan. territ. Bydgosciensis regionis sui nominis caput.

DXXIV.

In pago Bobrowniki, anno 1371, die 23 mensis Aprilis.

Casimirus, Dux Stetinensis, Dobrzinensis et dominus Rugianorum remuneraturus merita Stanislai de Nova Civitate *Korczyn*, eidem villam *Tulibowo* donat ⁽¹⁾.

In nomine domini, Amen. Dignum et iustum arbitramur, ut bene meriti premiis potioribus attolantur et in zelo sinceritatis ad bene merita eo fervencius accensi ad obsequia principum se reddant et exhibeant promptiores; proinde nos Kazimirus, Dei gracia dux Stethinensis et Dobrzinensis Terrarum ac princeps et dominus Rugianorum, noticie vniuersorum tam presencium, quam futurorum volumus comendare: Quod ob legalitatis et virtutum merita nobilis Stanislai de Nova Civitate *Corczin*, Cracoviensis diocesis, Magistri coquine clarissimorum principum dominorum Kazimiri clare

⁽¹⁾ E libro manu scripto Metrica Regni dicto literis EE signato annorum 1477—1492, Nr. 14, p. 142—143 descriptum, et quidem e confirmatione Regis Casimiri Jagellonidis anno 1484 data.

memorie awi nostri et Lodovicj Hungarie et Polonie Regum, quibuscumque virtutum, meritorum apud nostram magnificenciam non immerito noscitur esse laudabiliter commendatus, et ut ceteri exemplo ipsius legali ad nostra obsequia eo diligencius se exhibeant et reddant promptiores, sibi et suis veris heredibus et legitimis successoribus sexus utriusque natis vel nascendis in indicium nostre largicionis benigne villam nostram ducalem dictam vlgariter *Tholubowo* (sic) sitam in Terra nostra Dobrzinensi predicta, nulli debitam neque obligatam, sed perpetuo ducatu nostro Dobrzinensi affixam, secundum [quod] in suis limitibus alias granicijs, incipiendo a litore *Visle* in intermedio *Tholubowo* et *Gleuo* circa *Pylchova woda*, item a *Pylchowa woda* descendendo inferius per littus *Visle* et cum toto litore usque ad *Jarzeczow*, demum a *Jarzeczow* directe eundo usque ad *Crampa*, ubi granicies dicta *Wogelna* (sic) *Granicza* est erecta, insuper a *Crampa* ad aliam graniciem dictam *Wogelna*, que in intermedio *Grochowarsko* (sic), *Gleuo* et *Tholubowo*, ex opposito ulterius (sic) limitis est situata longe lateque noscitur esse distincta seu limitata, cum omnibus juribus, dominio et pertinencijs vniuersis ad dictam villam *Tholybowo* (sic) quomodolibet spectantibus, ut puta: agris, pratis, rubetis, gajis, piscinis, molendinis, aquis, aquarum decursibus, montibus, vallibus, iusulis, et presertim cum una speciali insula dicta vlggo *Dambowy ostrow*, cum piscaturis piscium amborum littorum *Visle*, nec non censibus, redditibus, fructibus, proventibus et obuencionibus vniuersis, que nunc in dicta villa *Tholubowo* sunt vel in futurum quomodolibet potuerint suboriri, nichil juris, domini aut proprietatis in eadem villa pro nobis aut nostris successoribus sexus utriusque penitus reservando, damus, donamus, attribuimus, adiungimus, asseribimus, annectimus et incorporamus perpetuis temporibus duraturis, cum potestate omnimoda supra dictam villam tenendi, habendi, alienandi, commutandi, vendendi, donandi, nec non ad usus beneplacitos convertendi, secundum quod sibi et suis heredibus sexus utriusque melius et utilius videbitur expedire. Preterea omnes et singulos kmethones et inhabitatores cuiuscunque condicionis existant a solucione *sepp*, *posadne*, vacca, bove, ove, porco, *stan*, *przewod*, *strosza*, a potestate omnium nostrorum iudicum, subjudicum et ipsorum ministerialium, angarijs et preangarijs vniuersis, quocunque nomine vocentur perpetuo duximus absolvendos. In quorum omnium testimonium ad eviden-

ciam firmiorem presens privilegium per Jacobum nostrum vacan. (sic) scribi et eidem Stanislao dari iussimus, nostri sigilli munimine roboratum. Actum et datum in *Bobrowniky* in die beati Adalberti sub anno domini millesimo tricentesimo septuagesimo primo. Presentibus: Dobeslao Cruschwiciensi, Andrea Dobrzinensi, Castellanis; Petro vexillifero Dobrzinensi dicto *Swynka*, Stanislao de *Chroberz*, Iwone de *Radomyno*, Waszkone de *Russinowo* ⁽²⁾ et alijs multis fide dignis.

⁽²⁾ *Tulibowo, Glewo, Zarzyczewo, Krępa, Grochowalsk, Russinowo* omnes villae in provincia Plocensi, territorio et regione Lipnensi sitae. *Chroberz* et *Radomino*, harum villarum situs in proxime sequenti tabula illustratur.

DXXV.

Bydgosciae, anno 1371 die 27 mensis Novembris.

Limites villae *Jankowo* in terra Dobrzinensi et territorio Lipnensi sitae describuntur ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Nos Casimirus, Dei gracia Dux Dobrzinensis et Stetinensis Terrarum, ac Princeps et Dominus Rugiarum (sic) praesentibus et futuris notitiam habituris significamus: Quamvis originale privilegium nostrum sub anno domini millesimo tricentesimo septuagesimo primo in Bydgoszcz, feria quinta post diem beatae Catherinae virginis ob merita nobilis ac strenui militis nostri domini Stanislai haeredis (sic) de *Chrobersz* nobis sincere dilecto (sic) super villam et haereditatem *Jankowo* in Terra Dobrinensi et districtu Lipnensi, vna cum omnibus attinencijs et pertinencijs, quibuscumque cognominibus et nominibus dicerentur, vna et cum lacu *Konotop* et alijs ⁽²⁾ secundum tenorem privilegij originalis, absque tamen descriptione limitum in circumferencia con-

⁽¹⁾ E libro Metrica Regni literis TB. signato annorum 1620—1621, Nr. 165, p. 209, 210 descriptum. Tabula haec minus accurate descripta est, multa sunt, quae legentem offendunt, adeo ut quaedam vix intelligi possint. Ex confirmatione Regis Sigismundi III, anno 1621 data.

⁽²⁾ Aliquid omissum esse videtur.

tiguitatum; ne aliquae controversiae in posterum evenirent aut orirentur, postulationi Domini Stanislai de *Chrobers* annuentes, granicies praefatas depingere seu hoc modo describere fecimus: Primo, granicies praefati (sic) incipiuntur a tribus concurrentium haereditatum scopulis acialibus: *Złotopolie*, *Konotop*, *Jankowo*, qui scopuli iacent in monte versus lacum *Konotop* plus vel minus duobus stadijs distant, vna et cum *Ostrow* loco (sic), qui adiungitur seu annexus bonis eisdem *Jankowo*, unaque cum lacu *Sobieradz* dicto et cum sylva seu borra ilidem nuncupata *Sobieradz*, antiquitus ad eadem bona *Jankowo* pertinente. Deinde ab eodem supradicto loco eadem (sic) monte supra lacus (sic) *Konotop* protenditur granicies parietalis et cum eisdem bonis *Konotop* indaginibus, sylvis et rubetis ad scopulum acialem *Jarczechowo*, cum quibuscumque [? quibus quidem] bonis *Jankowo* parietem habet, protendens ad locum *Vroczyńska Między* dicta ad scopulos usque bonorum nostrorum *Grabowo*, tenduntque super campum haereditatis *Sumino* recto tramite ad aciales scopulos concurrentium haereditatum *Sumino*, *Volia* et *Grabowo*, qui scopulus *Grabowo* pro aciali scopulo lapidem magnum, in quo signum ad instar Crucis erectum et excusum (sic), habeatur (sic), iacetque versus viam ad *Nowogrod* tendentem, quae via pro limite parietali censeatur (sic): eademque via granicies bonorum *Grabowo* se protendit ad scopulos aciales bonorum *Ossowska*, *Nowogrod* et ibidem tertiae haereditatis *Grabowo* scopulus acialis contiguitatum earundem situs circa locum et rubum *Sadikierz* dictum. Deinde ab eisdem acialibus scopulis tenduntur limites pariete ad aciales scopulos *Nowogrod* et *Brzezno*, ubi etiam *Jankowo* cum bonis eisdem *Brzezno* parietem et acialitatem suam habet, ad locum quousque (?) retrorsum bonorum *Grabowo* et *Sumino*; a supradicta vero acialitate bonorum *Brzezno* paries bonorum *Jankowo* incipitur (sic), tenditque torrente seu fluvio *Mien* dicto ad aciales scopulos bonorum *Malischewo* et deserta *Trzebiegoszcz* bonis *Jankowo* annexa super eodem fluvio *Mien* dicto; descendit autem granicies per viam, qua itur ad *Torun* de bonisque *Jankowo* ad oppidum nostrum *Lipno*; finitur autem hic granicies naturali meatu gurgitis seu torrentis effluentis de lacu *Sobieradz* super campum *Złotopolskie*, qui torrens pro pariete habeatur, et protenditur propelacus (sic) *Sobieradz* ad *Jankow* pertinen (?) ad aciales scopulos haereditatum *Trzebiegoszcz*, *Złotopolie*, *Jankow* a quibus

rursus determinantur circumferenciales granicies, ex quo loco incepti acialium scopulorum (?) *Złotopolie*, *Jankow*, *Konotop* ⁽²⁾, qui perpetue ab omnibus contiguitatibus suprascriptis servantur. In cuius rei testimonium, sigillum nostrum ad praesens privilegium per Jacobum nostrum Cancellarium scribi (sic) et eidem domino Stanislao dari iussimus, in fidem et robur perpetuae firmitatis. Actum in *Bydgoszcz*, feria quinta post diem beatae Catherinae Virginis sub anno domini millesimo trecentesimo septuagesimo primo. Praesentibus: Boleslao Crusviciensi, et Andrea Dobrinensi, Nicolao Bydgo-
stiensi, Castellanis; Petro de ... Vexillifero Dobrinensi, Cuncone de *Rado-*
mino Marschalco Curiae nostrae et alijs multis quam plurimis fide dignis.

⁽²⁾ *Chroberz*, villa provinciae Cracoviensis, territ. Miechoviensis, regionis Szkalbimi-
riensis, *Jankowo*, *Konotopie*, *Złotopole*, *Jarczechowo*, *Sumin* (duae villae hujus nominis), *Wola*
(duae villae hujus nominis), *Nowogród*, *Ossówka* (duo villae h. n.), *Sadykierz*, *Brzezno*, *Mali-*
szewo, *Trzebiegoszcz*, omnes villae hodie in provincia Plocensi, territ. et regione Lipnensi si-
tae; *Grabowo*, deest in Indice locorum Regni Poloniae, *Radomin* villa prov. territ. et regionis
Plocensis.

DXXVI.

Cracoviae, anno 1374 die 6 mensis Julii.

Elisabeth, regina Poloniae cuidam Wojtkoni Schwolino scultetiam villae *Rachutowo*
possidendam confert ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Quoniam omnium habere memoriam plus
noscitur esse divinum quam humanum, proinde Nos Elisabeth, Dei Gratia
Senior Hungariae et Poloniae Regina, notitiae universorum praesentium et
futurorum commendamus: quod utilitates Regni Nostri Poloniae, per loca-
tiones villarum augere cupientes, ex nunc provido viro Wojtkowi (sic)
Schwolino (sic) ratione servitiorum, quae Nobis constanter exhibuit, et in
futurum, dante Domino, exhibere est paratus, horum intuitu rationeque lo-

⁽¹⁾ Ex apographo a Joanne Pomian Kruszyński descripto. Ubinam sit archetypon, non
constat nobis.

cationis villae nostrae vulgariter *Rachutowo* ⁽²⁾ dictae in Terra Cujaviae
prope *Kowale* sitae, scultetiam in eadem villa exponimus de quadraginta
quatuor mansis locandam, dictam scultetiam dudum incorporatam eidem,
cum pertinentiis et fructibus infrascriptis videlicet: quatuor mansos liberos,
unum molendinum in superiori parte fluvii ultra molendinum Regale, Ta-
berniam, tertium denarium de qualibet re judicata, Pratum ad quatuor Ju-
gera, etiam Ligna in silvis et Borris Nostris secare et incidere licitum fiet
ei; quae omnia supra dicta idem Wojtko et sui posteri tenebit, habebit,
possidebit, cum omni facultate vendendi et quomodo sibi et suae posteritati
utilius videbitur, libere convertendi, Nostro tamen et Nostrorum Successo-
rum de consensu. Servire autem ad nostram expeditionem generalem in Equo
quatuor marcarum valoris, in pancerio curialiter expeditus debet. Cmetho-
nes vero dictae villae, expirata libertate trium annorum nobis singulis annis
per sexdecim grossos pragensesolvere, et unam de quolibet manso diem
qualibet septimana laborare tenebuntur. Ut autem eadem villa celerius
possit locari, exnunc ipsam de Jure Polonico in Jus Theutonicum, quo
Civitas nostra Brestensis gaudet et utitur, transferimus ibidem perpe-
tuo duraturum. Removentes in ibidem omnia jura polonica, modos et
consuetudines universas, quae ipsum Jus Theutonicum, ut plurimum, solet
(sic) impedire. Eximimus insuper, absolvimus ac liberamus scultetiam,
cmethones ac omnes Incolas Villae praenominatae ab omnibus pote-
statibus, Jurisdictionibus, Judiciis et Citationibus omnium palatinorum,
Castellanorum, Judicum, Subjudicum Regni nostri et Officialium eorum-
dem, ita quod coram ipsis vel coram aliquo pro Causis magnis et parvis
puta: furti, sanguinis, homicidii et aliis quibuscunque citati minime responde-
re, vel aliquas poenasolvere, sint adstricti, sed tantum Cmethones et In-
colae praedictae villae coram ipsorum Sculteto, qui pro tempore fuerit,
Scultetus vero coram Nobis, aut Judicio nostro Generali, dum tamen per
Literam Nostro Sigillo signatam evocatus fuerit, tunc de se quaerulantibus
suo Jure praedicto respondebit. In causis autem criminalibus et capitalibus
superius expressis, eidem Sculteto judicandi, sentiendi, condemnandi et

⁽²⁾ *Rachutowo* procul dubio *Rakutowo* villa publica provinciae Mazoviensis, territorii
Cujaviensis regionis Kowaliensis.

puniendi plenam et omnimodam damus potestatem, prout dictum Jus Theutonicum in omnibus Articulis suis clausulis et punctis postulat et requirit. Juribus nostris Regalibus semper salvis. In quorum Testimonium omnium praemissorum praesentes scribi fecimus et Nostri Sigilli appensione roborari. Actum et datum *Cracoviae*, in Octava Sanctorum Petri et Pauli Apostolorum Anno domini Millesimo trecentesimo septuagesimo quarto. Praesentibus: Petro Sandomiriensi, Dobeslao Cracoviensi palatinis, Barthosio de *Sokolowo*, alio Barthosio Visenberg Capitaneis Nostris Cujaviensibus, Laurentio de *Bodzanów*, Sbiszkone de *Daponow* ⁽³⁾ et aliis valde multis. Datum per manus Reverendi viri Domini Janussii Cancellarii et Praepositi Cracoviensis.

⁽³⁾ *Sokolowo* duae sunt villae hujus nominis in provincia Masoviensi, territorio Cujaviensi, una in regione Brzestensi, altera in regione Kowaliensi sita, *Bodzanowo* tres sunt villae h. n. in iisdem provinciis et territorio, quo superiores regionibus vero Kowaliensi, Radziejeviensi et Brestensi sitae; *Daponow* frustra quaesivimus in Indice locorum Reg. Poloniae.

DXXVII.

Ripini, anno 1375 die 15 mensis Aprilis.

Casimirus, Dux Stetinensis, Dobrinensis, Pomeraniae etc. ob merita Joannis Marschalci sui, villis ejusdem *Radomin*, *Sudragi* et *Balin* varias immunitates largitur ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Quod principum decrevit auctoritas, ratum atque stabile debet perpetuo permanere; proinde Nos Kazimirus, Dei gracia Dux Stetinensis, Dobrinensis, Pomeranie, Bidgostiensis, Slawie, Cassubie Terrarum ac princeps Rugianorum: Consideratis dignis ac fidelibus servicijs, que nobis Nobilis vir Iwo Senascaleus (sic) sive Marschalcus noster, heres de *Radomino* multipliciter exhibuit (sic) et aduc (sic) exhibere poterit, dante domino, in futurum, horum servitorum intuitu ex nunc villas (sic) ipsius infrascriptas, videlicet:

⁽¹⁾ Ex confirmatione Regis Alexandri anno 1505 libro Metrica Regni dicto Nr. 21, p. 208 inserta,

Radomino, *Sudragy*, *Balyno* ⁽²⁾ in Terra Dobrzinensi situatas, secundum quod sunt in suis circumferencijs distincte seu etiam limitate, absolvimus et eximimus tenore presencium scultetos, kmethones, molendinatores, tabernatores et quoslibet incolas predictarum villarum, videlicet: *Radomino*, *Sudragij*, *Balijno*, ab omnibus nostris solucionibus ducalibus, ut puta: *sep*, *pobor*, *groschowe*, collectis, contribucionibus castrorum nostrorum, angarijs et preangarijs universis, quibuscumque nominibus vlgaribus nocupari (sic) poterint perpetuo liberamus. Ut autem nostra hec absolucio, nec non liberacio robur obtineat perpetue firmitatis, presens privilegium per Johannem Cancellarium nostrum Bidgostiensem scribi et eidem domino Iwoni dari mandavimus, nostri sigilli munimine roboratum. Actum et datum in *Ripin*, ipso die Ramispalmarum, sub anno domini millesimo tricentesimo septuagesimo quinto, presentibus: Andrea Dobrzinensi, Petro Ripinensi, Castellanis, Janussio Pincerna, Nicolao Dapifero Dobrzinensibus, Alberto Subpincerna, Floriano de *Clonowa* Capitano Dobrzinensi et alijs multis fide dignis.

⁽²⁾ *Radomin*, villa in provincia, territorio et regione Plocensi sita, *Sudragi* et *Balin* villae itidem in provincia Plocensi, territorio et regione Lipnensi sitae; *Klonowo* duae sunt villae h. n. in provincia Plocensi, altera in territorio et regione Lipnensi, altera vero in territorio et regione Prasnyszensi sita.

DXXVIII.

Sandomiriae, anno 1375 die 28 mensis Julii.

Elisabeth, Regina Hungariae et Poloniae villam *Lugow* episcopatus Wladislaviensis propriam in oppidum ejusdem nominis permutandi dat facultatem ⁽¹⁾.

In Christi nomine, amen. Humani generis actiones memoria perpetua plurimum indigentes, ab hominum noticia facillime dilabuntur, cum non li-

⁽¹⁾ Ex confirmatione Regis Wladislai Jagellonis anni 1390 inserta confirmationi Joannis Episcopi Wladislaviensis anni 1406, denique a Rege Stephano Batoreo anno 1578 confirmata, libro Metrica Regni dicto Nr. 118, p. 244—247, contenta.

terarum apicibus et fide dignorum testimonio roborentur, quoniam omnium memoriam habere plus divinum fore noscitur quam humanum, proinde Nos Elizabeth, Dei gratia Senior Regina, Regnorum Hungariae et Poloniae universis et singulis notum facimus tam praesentibus, quam futuris: Quod petitiones instantias venerabilis in Christo patris Domini Obituli [? Sbi-luti] Episcopi Cuiaviensis siue Wladislaviensis, nostri devoti et fidelis Capelani, quibus nostram Celsitudinem per quendam suum familiarem Tomkōnem praecabatur (sic) surdis volentes [? nolentes] auribus pertransire, ipsum favore prosequi speciali, extunc villam ipsius dictam *Lagow* sitam prope *Sydlowiam* in terra Sandomiriensi in oppidum commutamus et permutamus, quod similiter *Lagow* nuncupari volumus, et ibidem forum iuxta terrae consuetudinem, singulis feriis quintis statuimus ac decernimus temporibus perpetuis celebrandum, dantes et conferentes omnibus et singulis eiusdem oppidi pannicidis, carnificibus, tabernatoribus, pistoribus, sartoribus, sutoribus, caeterisque mechanicis ac hominibus dicti oppidi, nec non universaliter omnibus et singulis aliarum civitatum, oppidorum, villarum hominibus, ad dictum forum cum suis bonis, mercimoniis, siue rebus trans-euntibus, siue transire volentibus, omnes res cuiuscunque generis fuerint aut speciei, ut puta: panes, cerevias, pannos, sal, calceos, carnes, ferrum ac alia quaecumque, quibuscumque nominibus, vel vocabulis exprimantur, adducendi, deducendi, emendi, vendendi, ac alia singula faciendi, quae iura et consuetudines civitatum Regni nostri Poloniae alias habentur, videlicet: tempore Illustris Casimiri foelicis recordationis Regis quondam Poloniae fratris nostri charissimi et adhuc habent omnimodam facultatem et plenam potestatem ita, quod iam dicta nostra concessio et indultum aliis nostris civitatibus seu oppidis nullum penitus praeiudicium facere debeant siue damnum. Damus insuper Advocato saepedicti oppidi, qui pro tempore fuerit, in causis criminalibus et capitalibus, ut puta: furti, sanguinis, homicidij, membrorum mutilationis, incendij, ac quibusvis aliis, iudicandi, sententiandi, puniendi et condemnandi plenariam facultatem, iuxta juris teutonici clausulas, articulos, atque puncta. In quorum omnium testimonium et robur perpetue firmitatis, praesentes fieri fecimus et nostri sigilli pendentis [munimine] per omnia duximus roborandum. Actum in *Sandomiria*, sabbato post diem Beati Jacobi Apostoli gloriosi, anno domini millesimo trecentesi-

mo septuagesimo quinto, praesentibus his dominis: Petro Sandomiriensi, Dobeslao Cracoviensi, Palatinis; Creslao Sandomiriensi (sic), Stanislae Visliciensis, Petro Lublinensi, Creslao Sandecensi, Castellanis, et Stanislae de *Wroczimowicze*, ac ⁽²⁾ aliis multis fide dignis. Datum per manus Honorabilis Zawisze Archidiaconi et Cancellarij Cracoviensis, nostri fidelis.

⁽²⁾ *Lagow* oppidum provinciae Sandomiriensis, territorii et regionis Opatoviensis, *Sydlow* oppidum provinciae Cracoviensis, territ. Stopnicensis, regionis sui nominis caput, *Wroczimowice* villa prov. Cracov. territorii et reg. Miechoviensis.

DXXIX.

In oppido Lipno, anno 1378 die 29 mensis Junii.

Margareta, Dux Dobrinensis attestatur Jacusium dictum Schlachta villam suam Radomice Andrae Judici Dobrinensi tricentis sexagenis vendidisse ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Cum enim (sic) omnes empciones aut vendiciones vel contractus qualescunque non obtineant robur perpetue firmitatis, nisi apicibus et testium annotatione perhenniter roborentur, proinde Nos Margaretha, Dei gracia Ducissa Dobrinensis ad noticiam vniuersorum praesencium et futurorum presentibus volumus devenire: Quod nobilis vir dominus Jacusius dictus Schlachta heres de *Radomycze*, eandem villam *Radomycze* ⁽²⁾ sitam in terra Dobrinensi, quam ex benigna et gratuita donatione perpetua Serenissimi Principis domini Kazimirj Ducis Dobrinensis clare memorie nostri contoralis predilecti et nostra habuit et pacifice possidebat, nulli debitam aut obligatam, strennuo viro domino Andree Judicj Dobrinensi, nostro fideli pro tricentis sexagenis grossorum vendidisse recognovit, et coram nostro conspectu sibi et suis legitimis successoribus in perpetuum contulit et resignavit nostro cum consensu pariter et fauore, cum omni iure et dominio, prout ipse solus tenuit et habebat cum omnibus utilitatibus, proventibus, redditibus et obvencionibus vniuersis, quocumque nomine censeantur, quemadmodum in suis limitibus seu grani-

⁽¹⁾ Ex confirmatione Regis Alexandri anno 1505 libro *Metrica* Regni dicto Nr. 21, p. 319 inserta. ⁽²⁾ *Radomice* villa in provincia Plocensi territorio et regione Lipnensi sita. 36.

ciebus est circumferencialiter distincta et limitata, ut puta: agris, pratis, pascuis, piscinis, paludibus, lacubus, silvis, borris, mellificijs, gaijs et alijs omnibus utilitatibus, que nunc sunt circa eandem hereditatem *Radomycze*, vel in futurum poterint suboriri, eandem hereditatem supradicto domino Judicij libere tenendam, habendam, possidendam, vendendam, obligandam, commutandam et ad usus beneplacitos quomodolibet conuertendam, secundum quod sibi et suis legitimis melius et utilius videbitur expedire. Ut autem hec vendicio et nostre consensus voluntatis robur obtineant perpetue firmitatis, presentes literas sibi fecimus nostri sigilli munimine roboratas, (sic). Actum et datum in *Lipno*, in die Petri et Pauli apostolorum (sic) anno domini millesimo tricentesimo septuagesimo octavo, presentibus viris nobilibus dominis: Andrea Dobrinensi, Petro Ripinensi. Alberto Succamerario, Wloskone Subiudice, Iwone Marsalco, Nicolao Vexilifero Dobrinensibus cum alijs quam plurimis fide dignis.

DXXX.

In oppido Lipno, anno 1379 die 26 mensis Novembris.

Coram **Margareta**, Duce Dobrinensi, Magdalena, Hedvigis earumque sororis filii Nicolaus, Stanislaus, Jacobus et Jero villam *Penino* vendunt] Andreae Judici Dobrinensi ⁽¹⁾.

1380. In nomine domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam, Nos Ladislaus, Dei gracia Dux Opoliensis, Vielunensis, Cujaviensis et Dobrinensis notificamus tenore presentium vniversis quibus nosse fuerit oportunum: Quod fidelis militis nostri dilecti domini Andreae Judicis Dobrzinensis nobis oblata peticio continebat, quatenus literam emptionis dominae Margaretae, quondam Ducissae Dobrzinensis illustris, sigillo ipsius appenso signatam, non rasam, nec viciatam, sed sanam et integram, omnique prorsus suspicionis vicio carentem literis nostris innovare, ratificare et confirmare dignaremur. Cuius quidem litere tenor de verbo ad verbum sequitur et est talis:

⁽¹⁾ E libro manu scripto Metrica Regni dicto literis H. signato anni 1569, Nr. 105, p. 233—234 descriptum. Ex confirmatione a Rege Sigismundo Augusto anno 1569 data.

Nos Margareta, Ducissa Dobrzinensis ad perpetuam rei memoriam presentibus et futuris volumus devenire: Quod coram nostra personali praesentia constitutae Magdalena et Hedvigis cum ipsarum sorore (sic) filiis, videlicet, Nicolao, Stanislao, Jacobo et Jescone, haeredes de *Penino*, eandem haereditatem *Penino* ipsos tangentem, adiacentem villae suae dictae *Kolbrzyniecz*, incipiendo a via *Repinensi* usque ad rivulum dictum *Ohnowa woda*, et ab eodem usque ad fluvium dictum *Bug*, cujus habebit medietatem, nobili viro domino Andreae Judici Dobrzinensi pro centum marcis vendiderunt in perpetuum libere, et contulerunt non compulsi nec coacti, sed de libera ipsorum voluntate, cum omnibus utilitatibus, quae pro nunc ibi sunt, vel in posterum fieri possunt; hoc adiecto, quod flumen *Bug* predictum tenendo per medium usque ad gades altius villae *Penino* ⁽²⁾. In cuius rei testimonium, sigillum nostrum praesentibus est appensum. Actum et datum in *Lipno*, sabbato proximo post diem Beatae Catharinae, anno domini millesimo trecentesimo septuagesimo nono. Praesentibus nobilibus dominis: Andrea Dobrzinensi, Petro Ripinensi, Castellanis; Alberto Succamerario, Wloskone Subiudice, Iwone Marschalco, Dobrzinensibus; et Janussio Subpincerna Dobrzinensi, ac aliis multis fide dignis.

Nos itaque praefati domini Andreae iustis petitionibus acclinati, cum iuste petentibus non est denegendus assensus, praescriptam literam in omnibus suis clausulis, punctis, articulis, ratam et gratam habentes, ipsam approbamus, ratificamus, gratificamus et confirmamus praesente (sic) scripti patrocinio mediante. In quorum omnium testimonium, praesentes fieri, nostri-que sigilli munimine fecimus roborari. Actum in *Ploczk*, sabbato proximo ante dominicam, qua Misericordia domini in ecclesia Dei decantantur, sub anno eiusdem millesimo trecentesimo octuagesimo. Praesentibus nostris fidelibus superius in testimonium inscriptis (sic), et aliis plurimis viris fide dignis. Datum per manus domini Nicolai Cancellarii nostri.

⁽²⁾ Aliquid omisum esse videtur.—*Penino* hodie *Pinino*, *Kolbrzyniecz* hodie duae sunt villae h. n. *Kobrzyniec nowy* et *Kobrzyniec stary* omnes tres villae sitae sunt in provincia Plocensi territorio et regione Lipnensi. *Kolbrzymiski*, *Kolbrzyński* et *Kolbrzyński*, *Kolbrzyński* nomen gentis occurrit in opere Nisieccii „Herby królestwa Polskiego” et in Actis Metrics Regni; nec non in Actis Supremi Iudicii Tribunalis Petricoviensis.

DXXXI.

Dobrini, anno 1381 die 13 mensis Junii.

Mola Sarnow mlin dicta, de cujus dominio lis erat inter Niemstam heredem villae Choy-no et Jaconem Subdapiferum Dobrinensem, illi priori adjudicatur ⁽¹⁾.

Nos Andreas Judex, N. (sic) Ulesko Subiudex Dobrzinenses notum facimus tam presentibus quam futuris presentes literas inspecturis: Quomodo coram nobis nostrisque assessoribus constitutus nobilis vir dominus Nemsta heres [de] *Choyno*, ⁽²⁾, ubi serenissimus princeps dominus Ladislaus, Dei gratia Dux Opoliensis et Dobrzinensis personaliter fuerat constitutus, molendinum dictum *Sarnowmlin* cum suis pertinentijs, quae spectant ad eundem (sic) molendinum, prout idem Niemsta (sic) in visione ostendit ministeriali suum verum patrimonium, testimonio multorum nobilium fide dignorum iudicialiter in nobili viro domino Jascone Subdapifero Dobrzinensi, iuste et honeste ac etiam debite acquisivit; nos vero visa ipsius honesta protestatione, usque consilio maturo dominorum infra-scriptorum, eidem Niemste molendinum praedictum, cum suis pertinentijs adiudicavimus aeternaliter et praesentibus adiudicamus: praedicto vero domino Jasconi et suis liberis silentium perpetuum imponentes. Actum et datum in *Dobrzin*, in crastino Corporis Christi, anno domini M° CCC° LXXX° primo. Praesentibus viris nobilibus, dominis: Andrea Dobrzinensi, Petro Ripinensi, Castellanis; Alberto Succamerario, Nicolao Vexillifero, Iwone Marsalco Dobrzinensibus, et alijs quam plurimis fide dignis.

⁽¹⁾ E libro manuscripto *Metrica Regni dicto*, literis Z. M. signato anni 1550 N. LXXVIII p. 115—116 descriptum, et quidem e confirmatione Sigismundi Augusti anno 1550 data.

⁽²⁾ *Choyno* villa provinciae Plocensis territ. et regionis Lipnensis parochiae *Róże* addicta.

DXXXII.

Cracoviae, anno 1385 die 12 mensis Decembris.

Ziemovitus, Dux Mazoviae cum Hedvigi Regina Poloniae paciscitur de restituendis terris, castris, oppidis, villis et aliis hereditatibus per se violenter a Regno Poloniae avulsis ⁽¹⁾.

Semouithus, Dei gracia Dux Mazovie. Cunctorum, quibus expedit, noticie commendamus: Quomodo vnionis amicitiam et pacis federa efficere et pio effectu prosequi cupientes inter Serenissimam dominam Hedvigem (sic) Reginam Polonie ab una, et nos parte ab altera, concordiam perpetuam in facto displicenciarum et inimiciarum, inter nos ex utraque parte hactenus habitarum, talem decrevimus faciendam et facimus per presentes, videlicet: quod prefata domina Hedugis Regina nobis et Magnifico domino Henrico fratri nostro germano et nostris heredibus pro terris, castris, civitatibus, fortalicijs, villis et quibuslibet possessionibus, quos (sic) et que in ipso Regno Polonie per modum ipsarum inimiciarum per nos et nostros tenemus quomodolibet occupata, decem millia sexagenarum grossorum pragensium, sexaginta grossos pro qualibet sexagena computando, dare et solvere promittit et tenebitur sine fraude, in qua pecunie summa Terram dumtaxat Cuyavie tenebimus tamdiu, quousque per prefatam dominam Reginam vel heredes suos predictae pecunie nobis aut fratri nostro memorato vel heredibus nostris fuerint integraliter persolute. Cetera autem omnia, que, sic ut premittitur, tenemus occupata, ad ipsius domine Regine redire debent libere maiestatem; hoc non obmisso, quod nos et homines nostri de ipsa terra Cuyavie et alijs terris, castris ac fortalicijs nostris ipsum Regnum Polonie non debeamus medio tempore vastare, dampnificare, inquietare vel quomodolibet molestare. Promittit etiam ipsa domina Regina, nos in eadem terra Cuyavie per se et suos sine fraude et dolo medio tempore nullatenus impedire. Prenotatas quoque pecunias nobis aut fratri nostro

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 23 descriptum. Sigilli abrupti superest funiculus sericus coloris viridis, quo huic tabulae appensum erat.

prefato et nostris heredibus dare et solvere tenebitur in *Bobrowniky*, castro in terra Dobrinensi situato, vel in *Nynowlocz*, quas si ibidem in *Nynowlocz* assignaverit, extunc conductum ad deducendas huiusmodi pecunias usque in *Rawam* conferre debet sine dolo. Tempore vero, quo per prenotatam dominam Reginam memorate pecunie nobis aut fratri nostro predicto, aut ipsis nostris heredibus persolventur, nos de debitis omnibus, apud Judeos in *Cracovia* per nos contractis, personam nostram dumtaxat concernentibus, que etiam per literas nostras sigillo nostro sigillatas conprobari possunt, debet omnimode liberare. Solucionem vero usurarum, que medio tempore pretextu eorundem nostrorum debitorum acceperint, per ipsam dominam Reginam fore volumus exsolvendam. Quantitate denique pecuniarum earundem persoluta, et nobis de debitis huiusmodi liberatis, Terram Cuyavie predictam, absolute et sine difficultate qualibet supradicte domine Regine resignare et restituere tenebimur, absque dolo. Ceterum captivi omnes et singuli ab utraque parte a captivitate et promissionibus captivitatis quibuslibet reddantur et reddi debent liberi penitus et soluti. Incliti quoque et venerabiles domini principes ecclesiastici et seculares, nec non prelati, Barones et nobiles, ceterique homines ipsius domine Regine, in hunc modum et ordinem concordie amicabiliter sint inclusi, nostramque amicitiam et favoris benivolenciam obtineant cum effectu. Pari quoque modo Milites et nobiles nostri et nobis adherentes sepedicte Regine omnino debeant fore reconciliati, Malocha dumtaxat excepto. Decernentes etiam Barones, nobiles et quosvis homines ipsius domine Regine a promissionibus et obligationibus fidelitatis, si cum castris et fortalijs, vel quibusvis alijs fidelitatis promissionibus nobis se astrixerunt (sic) et obligaverunt, exnunc et in antea fore penitus absolutos. Hijs tamen non obstantibus, omnia et singula quibuscumque hominibus ipsius domine Regine per nos tradita, concessa et donata in eisdem repetere et acquiescere poterimus, monicionibus et iuris ordine mediante. Etiam si cuicumque hominum utriusque partis bona, ville, seu possessiones tempore inimiciciarum huiusmodi per nos ex utraque parte fuissent recepte et oblate, ipsa ex utraque parte prorsus restitui decernimus viceversa, Malocha tantummodo excepto. Volentes preterea, quod, si cuipiam hominum utriusque partis tempore Treugarum pmacis aliqualis iniuria vel violencia fuisset quomodolibet illata, hanc in-

iuriam aut violenciam per homines utriusque partis ad hoc specialiter deputatos diffiniri, iuris ordine reservato. Demum contractus in facto Terre Lanciciensis, nobiscum per barones ipsius domine Regine quomodolibet formatos, et literis vel alio quocumque modo firmatos cassamus, irritamus et presentibus annullamus, decernentes ipsos nullius amplius fore efficacie vel valoris. In casum (sic) etiam, in quem (sic) Monasterium *Mogylno* per homines nostros ocupatum ipsi domine Regine ad presens libere non restitueretur, extunc nos cum hominibus nostris ipsum Monasterium acquirere tenebimur: ipsius etiam domine Regine certo auxilio mediante; ipsumque monasterium sue tradere potestati. Donaciones preterea dignitatum secularium et beneficiorum ecclesiasticorum per nos, in ipsa Terra Guyavie tempore tenute nostre collatarum, ipsa domina Regina non debet quomodolibet innutare (sic): de vacaturis autem dignitatibus et beneficijs memoratis non debemus alijs preter quam Terrigenis providere. Harum, quibus sigillum nostrum appensum est, testimonio literarum. Datum *Cracovie*, feria tertia in vigilia beate Lucie virginis, anno domini millesimo trecentesimo octuagesimo quinto. Presentibus hijs strenuis et nobilibus viris, dominis: Abraham palatino Mazoviensi, Nemerza Sochaczewiensi, Paulo Gostinensi, Castellanis; Andrea subcamerario Plocensi, Paulo vexillifero Varszeviensi, Johanne dicto Pylik herede de *Seprcz* ⁽²⁾ et alijs multis nostris fidelibus fide dignis. Per nianus honorabilis viri domini Ulrici Cancellarij nostri Plocensis, nec non prepositi sancti Michaelis ecclesie collegiate ibidem in Plocco.

⁽²⁾ *Bobrowniki* h. oppidum provinciae Plocensis, territorii et regionis Lipnensis; *Nynowlocz* procul dubio *Inowłodz* h. oppidum provinciae Masoviensis, territ. Rawensis regionis Brzeziniensis, *Rawa* itidem oppidum ejusdem provinciae, territorii et regionis sui nominis caput; *Mogilno* h. oppidum M. D. Posnan. territ. Bydgostiensis, regionis sui nominis caput. *Seprcz* h. *Sierpc* oppidum prov. Masoviensis territ. et reg. Mławensis.

DXXXIII.

Lewenburgii, anno 1386 die 10 mensis Julii.

Warcislaus et Boguslaus, Duces Pomeraniae etc. pollicentur se Conradum Czolner Magistrum Generalem Ordinis Teutonici, eiusque subditos liberos a vectigalibus in terris Dobrinensi, Bydgostiensi que, reddituros esse, si quando eadem terrae suae ditionis factae sint ⁽¹⁾.

Wir Warczlaf der Jungere und Bugslaf von gots gnaden herczogen zcu Stetin, der Wenden, der Cassuben, der Pomern und fursten zcu Ruyen thun kunt vnd offinbar allen den die desen Brif seen adir horen lesen, das wir dem erwirdigen geistlichin herren herrn Conrad Czolner vom Rotenstein Hommeister dutsches Ordins, synen nochkomlingen, mitgebitigern, und dem ganczen Orden, ane allirley argelist gelobt haben, und geloben in desern Briue: Geschehes eyns moles, das wir vnsir Erben ader nochkomlinge, das herczogtum zcu *Dobrin*, adir das lant zcu *Broberg* mit Fruntschaft, adir sust eyngirley wise dirwerbin, adir dirkrigen kunden, so sullen der homeister, syne nochkomlinge, mitgebitiger und der gancze Orden vorgeschriben ir gesynde, und Brotesser, uff allen czollen in den vorbenannten landen *Dobrin* und *Broburg* (sic), ewiglich zcolfry ane allirley beschatzunge, hindirnis und beczalunge mit alle irre habe und irme gute, uff wassern und vf dem lande varen, riten und wandern vngehindert. Vnd wir wollen, das ir Stete und andir ire Lute, sulche friheit, als hie vorgeschrebin stet, nicht sullen haben. Gegeben zcur *Lewenburg* ⁽²⁾, vndir

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae N. 772, descriptum. Funiculis sericis coloris viridis et rosei appensa sunt huic tabulae duo sigilla rotunda minoris formae.

⁽²⁾ *Dobrin* h. *Dobrzyn* duo sunt oppida h. n. ambo, in provincia Plocensi territ. et reg. Lipnensi sita, alterum ad fluvium Wislam, alterum vero ad fluvium Drwęcam situm, hic autem intelligendum est illud prius, unde Terra Dobrinensis nomen suum sortita est. De Terra Dobrinensi videatur opus praestantissimum a doctissimo V. H. Gawarecki lingua vernacula scriptum sub indice: Opis topograficzno-historyczny Ziemi Dobrzyńskiej w Płocku 1825, I—II et pp. 152, cum duobus indicibus omnium locorum huius terrae. *Broberg* et *Broburg* est *Bydgosz* polon. *Bydgoszcz* oppidum M. D. Posnaniensis, territorii et regionis sui nominis caput. *Lewenburg* fortasse *Lowin* (Gross) aut *Lowinne* villae provinciae Borussiae Occidentalis territ. Kwidzynensis, regionis Swiecensis.

vnsir beydir Jngesegil, die wir zcu bekentnis, und ewiger gewisheit, in der Jarczal xpi M. CCC. sechs vnd achtzick, am Dinstage nest vor Margarethe, von unserm rechten wissen an desen Brif han lasen hengen.

DXXXIV.

Wratislaviae, anno 1389.

Johannes, Magister ordinis fratrum Cruciferorum cum stella quibusdam Henrico, Franczkoni, Nicolao, Lucae duos mansos in villa *Katy* nomine scultetiae donat ⁽¹⁾.

In nomine sanctae et individuae Trinitatis, amen. Acta hominum duratura perpetue, debent perhennari scripturarum, sigillorumque testimonio, ne longi lapsu temporis vitaeque humanae similiter... aliquo modo valeant vel infringi. Noverint ergo, ad quos praesentia devoluta fuerint, universi: Quod nos frater Joannes Magister ordinis fratrum Cruciferorum cum stella, cum nostri conventus consensu hospitalis apud sanctum Mathiam in Wratislavia, inspectis consideratisque nostrorum fidelium Henrici, Franczkonis, Nicolai, Lucae, fratrum uterinorum, serviciis nobis nostro similiter ordini impensis, et in posterum impendendis, ipsis dedimus absolute et donamus duos mansos nomine scultetiae liberos in nostra villa *Kanthy* vulgariter nuncupata, quae ad ecclesiam Sancti Spiritus seu hospitale sitam ante valviam civitatis *Brzecz* dinoscitur pertinere, eorumque successoribus sive posteris in perpetuum possidendos, habendos, tenendos, vendendos, commutandos, vel ad ipsorum usus quomodolibet, prout eis melius expedire videbitur, convertendos. In qua quidem villa dictos scultetos et eorum posteros, nec non cmetones sive incolas pariter iure Maydeburgensi habere volumus consolatos. Ipsi etenim scultetis et eorum successoribus ibidem in villa nostra, de quibuscunque poenis iudicij, sive magnis, sive parvis, tertium denarium assignantes concedimus; ipsis scultetis etiam ex speciali

⁽¹⁾ E libro Metrica Regni dicto literis Z X. signato, annorum 1556—1557, Nr. 89, p. 112—113, descriptum. et quidem, e confirmatione a Rege Sigismundo Augusto anno 1556 data.

gracia largientes cum hamo in fluvio dicto *Zgovantka*, vel saltem in parte, dictam nostram haereditatem concernente, capturam piscium et cancerorum: tali tamen conditione nihilominus interiecta, quod saepenominati sculteti eorumque sequaces legitimi nobis et nostro ordini cum equo, in valore unius sexagenae grossorum pragensium, debent, a dicta villa nostra *Kanthi* remotius non nisi ad duodecim milliaria... continue et tenebuntur in nostris et nostri ordinis negociis deservire. Kmethones huius villae seu rustici de quolibet manso nobis vel nostro ordini per octo grossos pragensesolvere in festo Sancti Martini debent anno quolibet, et duos pullos cum quindecim ovis Beatae Mariae assumptionis tenebuntur. Quibus tam censibus, quam pullis ac ovis antelati sculteti eorumque successores collectis et congregatis, nostri ordinis fratribus iam dicti hospitalis ante valvam civitatis *Brzeszcz* debent porrigere et afferre. Volumus etiam, quod saepe memorati Sculteti vel eorum successores et posterii pro annuali prandio nobis sive nostris fratribus dent quatuor grossos pragenses; kmetones vero sive incolae pro duobus prandiis annualibus dent octo grossos pragenses anno quolibet et exolvant. Non praetermittimus etiam, quin (sic) praelibati kmetones sive rustici debeant fratribus dictae domus ter in anno arare, agros ipsorum excolendo, contradiccione qualibet procul mota. Ut ergo praescripta in singulis clausulis robur obtineant perpetuae firmitatis, praesentia appensione sigillorum nostri et Conventus in *Wratislavia* fecimus communiri. Praesentibus testibus: domino Joanne Commendatore de *Juniwladislavia*, domino commendatore de *Brzeszcz*, fratribus nostri Ordinis; domino Henrico Canonico *Wladislaviensis* et *Crusviciensis* ecclesiarum nec non plebano in *antiqua Wladislavia*, domino Clemente plebano in *Brzeszcz*. Et ego Nicolaus artium *Bacalarius*, Rector scholarum cathedralis ecclesiae in *antiqua Wladislavia*, specialis ac humilis servitor huius ordinis fratrum *Cruciferorum* cum stella requisitus, attentoque rogatus in scriptum redegei haec quantum melius potui munimento. Data sunt haec *Wratislaviae* ⁽²⁾ anno incarnationis domini 1389.

⁽²⁾ *Kąty* duae sunt villae in provincia *Masoviensi* et territorio *Cujaviensi* sitae, una regionis *Brestensis* parochiae *Wieniec*, altera regionis *Kowaliensis* parochiae *Lubien* adscripta. *Brzeszcz* (*Brestia*) hodie *Brześć Kujawski* oppidum prov. *Masoviensis*, territ. *Cujaviensis*, regionis sui nominis caput. *Antiqua Wladislavia* sive *vetus Wladislavia* (Cf. p. 33 et 34 Tomi I,

DXXXV.

In villa Niepolomice, anno 1389 die 14 mensis Maji.

Commissarii a Rege **Wladislao Jagellone**, nec non a **Conrado Czolner de Rotinsteyn** designati, coeuntes in insula in medio fluvii *Vistulae* inter oppidum *Solec* et villam *Czarnow* sita tractaturi de pace alium terminum huic causae in pago *Neidinburg* dicto constituunt ⁽¹⁾.

Nouerint vniuersi tenoreni presencium inspecturi: Quomodo de anno domini millesimo trecentesimo octuagesimo nono, die *XIX* mensis *Marcii* (sic) assumpto placiti termino inter serenissimum principem dominum *Wladislaum* Regem *Polonie* etc. parte ex una et venerabilem ac religiosum dominum *Conradum Czolner de Rotinsteyn*, fratrum ordinis hospitalis beate *Marie* domus theutonice *Jerosolimitani* generalem Magistrum, parte ex altera, super litibus, controversijs et discordijs motis et exortis et pro eisdem sedandis et decidendis; pro parte Magistri generalis antedicti cum pleno mandato missi fuerunt et deputati honorabiles et religiosi viri, fratres: *Conradus de Walrode* Magnus comendator, *Syfridus Walpod de Bassinheim* summus hospitalarius et in *Elwingo*, *Lodwidus* (sic) *Wafflar* in *Thorun*, *Baldewinus de Frankenhone* in *Engilsberg*, comendatores; pro parte vero *Se-*

hujus Codicis) polonice *Wrocławek*, *Włocławek* oppid. ibidem situm. *Juniwladislavia* sive *Juvenis Wladislavia* seu etiam *nowo Wladizlau* (cf. p. 29, 61 et 158, T. I, h. C. et T. II, p. 5, 7), polonice *Inowrocław* oppidum *M. D. Posnaniensis* territ. *Bydostiensis* regionis sui nominis caput. *Wladislaviensis* denique ecclesia intelligenda est ecclesia cathedralis antiquae sive veteris *Wladislaviae*.

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo *Varsaviensis* tabularii publici Regni *Poloniae* Nr. 32 descriptum. Huic tabulae appensa sunt taeniolis pergamenis quatuor sigilla rotunda minimae figurae. Eorum primum exhibet aquilam polonicam cum expansis alis vulgo a Ducibus ex familia *Piastorum* oriundis usitatam, verba in ambitu haec inscripta: „s. *semoviti ducis plocensis*”. Alterum sigillum repraesentat imagines duorum sanctorum in altari quodam effictorum; fortasse *S. S. Apostolorum Petri et Pauli*, in imo hujus altaris cernitur quoddam parvum insigne jam deletum fortasse insigne *Nalecz* dictum a *Dobrogostio* Episcopo *Poznaniensi* usitatum in ambitu inscripta sunt haec verba: „s. *dobrogostii epi poznaniensis*”. Tertium sigillum repraesentat figuram insignis *Topór* dicti, verba in circuitu haec inscripta: „s. *sandziwogij palatini Kaliss*”. Quartum denique sigillum exhibet itidem figuram insignis *Topór* dicti, verba in ambitu haec leguntur: „s. *ioh.... de thanczin*”.

renissimi principis domini Wladislai Regis Polonie memorati: Nos Semouitus, Dei gracia dux Mazovie, Dobrogostius Episcopus Poznaniensis, Sandziwogius palatinus Kalisiensis et capitaneus Cracoviensis, Johannes de *Tanczin* castellanus Woynicensis et capitaneus Syradiensis cum pleno mandato fueramus dati et delegati; nobisque convenientibus, cum suprascriptis dominis et fratribus a dicto domino Magistro deputatis, in insula in medio *Wysle* inter opidum *Solecz* et villam *Czarnow* situatam (sic), et diversis tractatibus mutuo hinc inde inter nos habitis: tandem ipsis et nobis placuit alium terminum de et super controversijs, litibus et discordijs, videlicet diem festi penthecosten (sic) proximum affuturum in *Slotoriam* vel in *Rippen* prefigi et assignari, quod etiam sic stetit usque ad diem Philippi et Jacobi beatorum apostolorum. Postea vero exigentibus causis ab utraque parte, decrevimus ipsa loca, scilicet *Slotoriam* vel *Rippen* ex nostra voluntate bona transponere in *Neindinburg*, propter maiorem convenienciam ibidem, quam in primis locis, utrique parti emergentem. Ad quem quidem terminum pro parte predicti Magistri generalis religiosi et honorabiles viri, fratres: Conradus de *Walrod* Magnus Comendator, Siffridus Walpod de *Bassinheim* summus Hospitalarius, et in *Elwingo*, Lodwicus Waslar in *Thorun*, Baldowinus de *Frankenhone* in *Engilsberg*, Comendatores, coassumptis eis Reverendo in Christo patre domino Johanne Episcopo Pomezaniensi, honorabili et religioso viro fratre Johanne Marschalco de *Vroburg* summo Trappiario et in *Cristburg* Comendatore venire et comparere se obligango (sic) promiserunt. Pro parte vero serenissimi principis domini Wladislai Regis Polonie etc. Nos Semouitus, Dux Mazovie, Dobrogostius Episcopus Poznaniensis, Sandziwogius palatinus Kalisiensis, coassumptis nobis illustribus principibus, dominis: Skirgalone et Allexandro ducibus Lithwanie etc. et strennuo viro domino Johanne Palatino Sandomiriensi et Capitaneo Russe, omni fictione postposita, ad eundem terminum in locum suprascriptum sic ut premititur, transpositum, venire obligamur; hoc tamen adiecto, quod si aliquem ex nobis sex infirmari, mori seu alias, quod absit, legitime contingeret impediri, quod alius eque bonus in locum absentis, dolo et fraude semotis, cum alijs ad conveniendum in termino predicto debeat subrogari. Qui terminus, si negocia in eodem tractanda cicius expediri non poterint, ad octo dies continuos debet perdurare. Promittimus insuper bona fide et

honore, omni dolo et fraude abiectis, quod omnes venientes cum dominis prenarratis ad terminum prenarratum, quatuordecim diebus ante terminum et totidem post terminum salvum et securum debeant habere conductum, nec per aliquem, qui amore nostri aliquid facere voluerit vel omittere, molestari: spondentes, quod ad negocia in termino suprascripto expedienda omnimodam operam volumus dare nostrum iuxta posse, sub fide et honore; omnibus dolo et fraude procul motis. In evidens testimonium premissorum, Nos Semouitus Dux Mazovie etc. Dobrogostius Episcopus Poznaniensis, Sandziwogius Palatinus Kalisiensis et Johannes de *Tanczin* Capitaneus Syradiensis sigilla nostra presentibus de certa nostra sciencia duximus appendenda. Scriptum, actum et datum in *Nepolomicze*, ⁽²⁾ feria sexta post diem natalis beati Stanislai martiris et pontificis gloriosi, anno domini millesimo trecentesimo octuagesimo nono.

⁽²⁾ *Elwingo* polonice *Elblag* urbs provinciae Borussiae Occidentalis territorii Gedanensis, regionis sui nominis caput; *Thorun* pol. *Torun* urbs ejusdem provinciae, territorii Kwidzynensis, regionis sui nominis caput; *Engilsberg* h. *Engelsburg* pol. *Ko-przywica* pagus ejusdem provinciae et territorii, regionis Graudentinensis (*Grudziąz*). *Solecz* seu *Solec*, *Szulec* (germ. Schulitz) oppid. M. D. Posnan. territ. et reg. Bydgosciensis ad sinistram Vislae rippam situm, ex opposito ejusdem jacet *Czarnowo* villa prov. Borussiae Occidentalis territ. Kwidzynensis regionis Thorunensis: *Vroburg*, h. *Frauenburg* opp. ejusdem provin. *Zlotorya* et *Rypin* loca jam saepius illustrata; *Neidenburg* oppid. prov. Borussiae orientalis territ. Królewicensis (*Königsberg*) regionis sui nominis caput; *Cristburg* polon. Kiszborg oppid. prov. Boruss. Occid. territ. Kwidzyn. regionis Sztumensis, *Niepolomicze* oppidum in Regno Galiciae, territorio Bochnensi situm.

DXXXVII.

Rosinbergae, anno 1390 die 25 mensis Januarii.

Wladislaus, Dux Opoliensis, Wielunensis, Cujaviensis, Dobrzinensis etc. filiae suae Hedvigi, conjugii Alexandri Ducis Kiernoviensis, urbem Wladislaviam, terram Tucznoviensem, castrum et oppidum Bydgosciam dotis nomine assignat ⁽¹⁾.

In nomine sancte et individue trinitatis, amen. Ad futuram rei memoriam. Ne ea, que fiunt in tempore, fluxu temporis a memoria hominum

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 227 descriptum. Funiculo serico viridis coloris appensum est sigillum mediae speciei, sic dictum equestre vulgo a Wladislao Duce Opoliensi usitatum.

euanescant, necesse est, ut literarum amniculis perhennentur, hinc est, quod nos Ladislaus, Dei gracia dux et dominus Opuliensis, Welunensis, Cuyaviensis, Dobrinensis etc. ad omnium et singulorum tam presencium, quam eciam futurorum claram presentis scripti patrocinio deducimus nocionem: Quod intuentes caritatis innate fervorem et sagwinei (sic) sudoris unionem, quibus ex merito ac de benignitatis nostre clemencia magnifice principi domine Hedwigi conthorali legitime illustris principis domini Allexandri, Ducis Kirnoviensis, generi nostri carissimi, nostre filie amantissime obligamur; horum intuitu volentes eandem nostram filiam dominam Hedwigim munere singularis consolacionis fructuosius respicere; presertim cum ad hec consensus, assensus et volunta sillustrum principum dominarum Ofce, dei gracia ducisse Opuliensis, Welunensis, Cuyaviensis, Dobrinensis etc. conthoralis nostre dilectissime, nec non Katherine, eadem gracia ducisse Fryenstadensis, consortis legitime magnifici principis domini Heynrici Junioris ducis Saganensis et domini Fryenstadensis et Grunenbergensis, generi nostri dilecti, filie nostre carissime specialiter accesserunt; prehabitis eciam super infrascriptis causis nobiscum et cum eadem nostra conthorali carissima, ac eciam cum fidelibus nostris diligenti deliberacione ac consilio concordi et vnanimi; propter quod dicte domine Hedwigi filie nostre carissime moti paterna pietate, dedimus, donavimus et liberaliter resignavimus, et nichilominus damus, donamus et tenore presencium resignamus, donacione largiflua nomine veri et puri dothalicij (sic), Terras et dominia infrascripta cum singulis ipsorum fructibus, prouentibus, utilitatibus et appendijs habenda, tenenda, possidenda, utifruenda et in usus beneplacitos modis et condicionibus subscriptis convertenda. Primo videlicet damus et resignamus libere dicte nostre filie domine Hedwigi civitatem *Wladislaviensem* cum ipsius districtu et singulis iuribus, pertinencijs, censibus, utilitatibus, aquis, aquarum decursibus, molendinis, piscarijs, allodijs, agris, agriculturis, virgultis, nemoribus et omni eo jure et dominio, quibus hucusque dictam civitatem cum ipsius appendijs vniversis habuimus et possedimus, excluso duntaxat censu annuo quadringentarum marcarum grossorum pragensium numeri polonici in, de et super dicta civitate Wladislaviensi: quem quidem censum lpridem compulsi necessitate inevitabili, dum nobis nil consulcius ista vice videbatur, tytulo reempcionis

rite vendidimus ecclesiasticis et secularibus personis, ac eundem censum, quando ipsum redimamus (sic), nobis et dicte nostre conthorali ad vite nostre tempora decrevimus specialiter reseruare. Eciam donamus, legamus et resignamus, ut supra, dicte nostre filie Hedwigi, Terram *Tucznoviensem* cum singulis ipsius pertinencijs, iuribus, dominijs, censibus, allodijs, agris, agriculturis, siluis, lacubus, aquis, piscinis, aquarum decursibus, nemoribus, virgultis, pratis, pascuis, seruicijs, dominijs et proventibus vniversis, nullis exclusis, prout in suis grenicijs (sic) sita est ab antiquo circumferencialiter et distincta, ac omni eo jure et dominio, quibus dictam Terram hucusque habuimus et possedimus, nichil nobis juris aut dominiij in ibi reseruatis (sic). Preterea damus, assignamus, donamus et resignamus libere dicte domine Hedwigi filie nostre civitatem et castrum *Bromberg*, cum ipsorum districtu, fructibus, censibus, utilitatibus, proventibus, aquis, aquarum decursibus, molendinis, pratis, pascuis, nemoribus, siluis, rubetis, virgultis, mericis, seruicijs, dominijs, judicijs, ac omni eo jure, dominio, utilitate et usufructu, quibus nos dictos (sic) civitatem, castrum et districtum ipsorum in suis metis et grenicijs ac appendijs et pertinencijs vniversis hucusque habuimus, tenuimus et possedimus, nullis exceptis penitus seu exclusis, transferentes presentibus et transfundantes (sic) dictos civitates, castra, possessiones, jura et dominia singula in dictam dominam Hedwigim filiam nostram carissimam et ipsius legitimis heredes: ea tamen adiecta condicione, quod si, volente altissimo preceptore, dictam dominam Hedwigim filiam nostram dilectissimam, non derelictis post se heredibus, de hac luce migrare contigerit; quod omnipotens deus avertere dignetur misericorditer, extunc prefate terre, videlicet: *Wladislaviensis*, *Tucznoviensis* et *Brombergensis* omni eo jure, dominio, utilitate, libertate, usufructu, et in eisdem metis et grenicijs, quibus nos ipsas dicte domine Hedwigi filie nostre amantissime contulimus, donavimus et liberaliter resignavimus, ad nos; nobis autem humanis exuto (sic), quod Deus altissimus longius sustineat, extunc ad prefatam dominam Ofkam (sic) conthoralem nostram carissimam, nostrosque heredes et eorum successores legitimis, videlicet duces Opulienses patruos nostros carissimos, qui fuerint pro tempore: solutis primum dicto Illustri principi domino Allexandro duci Kirnoviensi, genero nostro dilectissimo, sex millibus marcarum grossorum pragensium numeri polonici et pagamenti consueti, sine qualibet con-

tradicione, eo ipso libere revertantur. Porro si dictus dominus Allexander, gener noster dilectus, prefatum censum quadringentarum marcarum grossorum super civitate Wladislaviensi prenotata pro quatuor millibus marcarum grossorum pragensium numeri polonici et pagamenti consueti, apud nos aut dictam dominam Ofkam conthoralem nostram carissimam suis proprijs pecunijs reemerit, extunc dictis terris, juribus, dominijs, possessionibus, civitatibus, castris et singulis pertinencijs ac appendijs, cedere non teneatur tamdiu, donec sibi prefata pecunia quatuor millium marcarum grossorum pragensium, numeri polonici et pagamenti consueti, aut illi cui vel quibus dictas pecunias assignaverit, dederit, donaverit, aut suis litteris patentibus ascripserit seu incorporaverit, fuerit integraliter persoluta. Solulis quoque dicto nostro genero domino Allexandro aut illi vel illis, cui vel quibus dederit, donaverit, legaverit seu ascripserit, ut preditur (sic), dictis pecunijs quatuor millium marcarum ratione census prefati quadringentarum marcarum, nec non sex millium marcarum grossorum pragensium numeri polonici et pagamenti consueti, ut prescribitur, extunc dictus dominus Allexander, gener noster, aut hij, qui suo nomine dictas terras, civitates, castra et possessiones tenerent seu possiderent, nobis aut prefate nostre conthorali, nostrisque heredibus et legitimis successoribus predescriptis, dictas terras, civitates, castra, possessiones in eisdem juribus, dominijs, metis et grenicijs, quibus nos dicte domine Hedwigi contulimus, resignare libere teneantur. Volumus eciam, quod dictarum terrarum donacio facta, ut prefertur, dicte filie nostre, in alijs nostris hereditatibus, dominijs, juribus et possessionibus, si quam porcionem in eisdem ad voluntatem nostram, post nostrum et dicte nostre conthoralis decessum, habere poterit, nocere et preiudicare non debeat quovis modo: dictarum quoque terrarum, civitatum, castrorum, dominiorum, jurium et possessionum acque (sic) dicte nostre filie domine Hedwigi prefatum dominum Allexandrum, generum nostrum dilectum, tutorem et gubernatorem constituimus nichilominus per presentes. Ut autem omnia et singula suprascripta, in singulis suis clausulis, punctis et articulis, robur firmitatis perpetue obtinere valeant, mandamus igitur omnibus et singulis nobilibus.. palatinis, et ceteris dictarum terrarum.. nobilibus.. phasallis (sic).. terrigenis.. consulibus civitatum.. communitatibus.. advocatis.. scabinis.. juratis.. rusticis, incolis et singulis.. inhabitatoribus et.. subditis dictarum terrarum,

civitatum, villarum, castrorum, possessionum, allodiorum et ceterorum (sic) municionum, quatenus modis et condicionibus suprascriptis dictam dominam Hedwigim filiam nostram carissimam in dominam et ducissam suscipiant, ac prefatum illustrem principem dominum Allexandrum conthoralem suum, ut gubernatorem et tutorem dicte domine Hedwigis ac terrarum suprascriptarum; ipsisque debite fidelitatis omagium prestant effectualiter; eisque in omnibus obediant et intendant; Nosque ipsos et quemlibet ipsorum vna cum prefatis dominabus Ofka conthorali nostra ac Katherina filia nostra carissimis, ab obediencia et omagio fidelitatis prestite, in quibus nobis et dictis.. conthorali et filie nostris obligantur, ex debito presentis scripti patrocinio absolutos et solutos, modis et condicionibus prescriptis, publice nunciamus. In cuius rei testimonium, presentes fieri mandavimus nostri maioris sigilli munimine roboratas. Actum et datum *Rosinberg*, sabbato proximo ante festum conversionis sancti Pauli apostoli, anno domini millesimo trecentesimo nonagesimo. Presentibus nobilibus et validis viris, dominis: Tomkone de *Wanglischina*, pincerna Regni Polonie, milite Jeschkone Radla, Belone de *Blesna* capitaneo Cripensi, Petro Wippeler, Imramo de *Osschowa*, Gonkone de *Antiqua Kosla* ⁽²⁾ et Gergio Radlicze curie nostre protho-notario, qui presencia in commisso habuit, fidelibus nostris et alijs pluribus ad premissa testibus fide dignis.

⁽²⁾ *Rosinberg* fortasse *Rosenberg* polonice *Olesno* oppidum provinciae Silesiae, territorii Opoliensis (Oppeln), regionis sui nominis caput; *Wegleszyn* villa prov. Cracov. territ. Kielcensis, regionis Jędrzejoviensis; *Blesna*, *Cripensis* (Capitaneus), *Osschowa*, *Antiqua Kosla* forsitam nomina locorum et regionum Ducatus Opoliensis.—*Tucznowiensis* terra dicta ab oppido *Tuczno* (germ. *Tütz* sive *Tietz*) cujus situm jam supra p. 744 indicavimus.

DXXXVII.

In pago Kamienicz, anno 1390 die 10 mensis Februarii.

Wladislaus, Rex Poloniae attestatur a Wladislao Duce Opoliensi Terram Dobrinensem Allexandro Duci Kiernovinski donatam esse ⁽¹⁾.

Wladislaus dei gracia Rex Poloniae, supremusque princeps Lithwanie et heres Rusie (sic). Tenore presencium profiteamur universis: Quod Illustris princeps Dominus Ladislaus, dux Opoliensis frater noster carissimus, de sua gratia speciali donavit et dedit Serenissimo principi Domino Allexandro Duci Kirnoviensi fratri nostro uterino Terram *Dobrinensem*, cum omnibus et singulis utilitatibus et fructibus, quibuscunque censeantur nominibus, dumtaxat censibus pecunialibus civitatum et villarum exemptis, quos Dominus Ladislaus sibi pro suis usibus reservavit, tali tamen condicione, quod si dictum dominum ducem Allexandrum de hoc seculo, quod absit, migrare contingeret, extunc dicta terra *Dobrinensis* eo jure ad dictum dominum ducem Ladislaum, vel ad ipsius consanguineos et propinquiores redire debet, et eam in tuicionem ipsorum recipere possunt viceversa. In quorum testimonium, sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum in *Kamenicz*, die Sabatho post festum Scolastice Virginis, presentibus fidelibus nostris: domino Barthusio de *Wesinburg*, domino Cristino de *Kozegloff*, domino Straschone de *Belaczaw*, domino Kustra de *Krzisaw*, domino Gnewuscho de *Czemlaw* ⁽²⁾ domino Krezslao Sandomiriensi et alijs pluribus fide dignis.

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 39 descriptum. Taeniola pergamena appensum sigillum mediae figurae, vulgo a Wladislao Jagellone usitatum, cujus effigiem videre licet in opere Titi Comitis Działyński saepius a nobis laudato: *Zbiór praw etc.* in ima parte tabulae IV a manu dextra. Quamvis annus, quo haec tabula data est, procul dubio librarii incuria sit omissus, attamen in aversa tabulae parte ascriptus est annus 1390, hunc itaque apponere non dubitavimus.

⁽²⁾ *Kamenicz* procul dubio h. *Kamienica*, *Wesinburg* procul dubio h. *Wiesendorf*, *Krzisaw*, h. *Krzyżowka* omnes tres villae in Regno Galiciae regione Nowo Sandecensi (Nowy Sandecz, siue Nowy Sącz) sitae. Vid. Alphabetisches Verzeichniss aller Ortschaften Galiziens und der Bukowina. Aufgenommen im Jahre 1830, Lemberg 1832 fol.; *Kozegloff* h. *Koziegłowy* oppidum provinciae Cracov. territ. Olkuszensis, regionis Lelowiensis; *Belaczaw* hodie *Białaczów* oppidum provinciae Sandomiriensis, territ. Opoczniensis, regionis Konieccensis. *Czemlaw* oppidum ejusdem provinciae territ. et reg. Opatoviensis.

DXXXVIII.

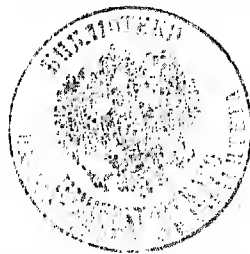
Wladislaviae, anno 1390 die 13 mensis Maji.

Wladislaus, Dux Opoliensis, Wielunensis, Cujaviensis, Dobrinensis etc. Hedvigi filiae suae, uxori autem Ducis Alexandri terras Wladislaviensem, Tuczновиensem et Bydgosciensem donat certis conditionibus apposis ⁽¹⁾.

Nos Ladislaus Dei gracia Dux et Dominus Opoliensis, Welunensis, Cuyaviensis, Dobrinensis etc. Ad universorum tam presencium, quam eciam futurorum claram tenore presencium deducimus nocionem: Quod cum pridem permoti paterna pietate, qua respeximus uberius Illustris principem dominam Hedwigim, conthoralem legitimam magnifici principis domini Allexandri, generi nostri carissimi, filiam nostram amantissimam, sibi et suis pueris utriusque sexus Terras et dominia videlicet: *Wladislaviensem*, *Tucznoviensem* et *Bedgoscensem*, cum singulis ipsarum pertinencijs, dominijs, iuribus et utilitatibus: excluso dumtaxat censu quadrigentarum marcarum grossorum, quem nobis et illustri principi domine Ofce, conthorali nostre carissime ad vite nostre tempora, in, de et super civitate *Wladislaviensi* duximus specialiter reservandum, dedissemus, contulissemus et resignassemus liberaliter ordinacione et modo infrascriptis: prout eciam de dicta ordinacione sunt litere tam nostre, quam eciam prefati generi nostri tenoris et continencie plenioris, videlicet: ut si dictam nostram filiam de hac luce migrare contingat, non derelicta prole, quod Deus omnipotens misericorditer avertere dignetur, extunc dictas terras, ciuitates, castra, dominia cum singulis ipsorum fructibus, iuribus et dominijs, dictus noster. . gener possidebit et seruabit libere tamdiu, donec sibi sex millia marcarum grossorum pragensium numeri polonialis fuerint integraliter persoluta: eciam si dictus dominus Allexander, gener noster dilectus, dictum censum quadrigentarum marcarum apud nos aut dictam nostram conthoralem, suis pecunijs redime-

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 30 descriptum. Funiculo serico viridis coloris appensum est huic tabulae sigillum maximae formae, sic dictum equestre, vulgo a Wladislao Duce Opoliensi usitatum.

ret, tunc similiter prefatas terras, civitates, castra, possessiones et dominia possidebit libere, donec sibi quatuor millia marcarum grossorum et numeri predictorum fuerint effectualiter persoluta; solutis quoque sibi dictis pecuniis, modis prescriptis, extunc dicte terre, civitates, castra et dominia eo modo et forma, quibus nos dicte nostre filie resignauimus et contulimus, remota etiam omni astucia, versucia et contradictione, ad nos nostramque conthoralem ac nostros heredes et successores legitimis duces opulienses libere reuertentur. Prefatum quoque dominum Alexandrum huiusmodi terrarum et possessionum ac dicte nostre filie constituimus tutorem legitimum et gubernatorem. Quocirca nobiles et validos viros palatinos.. officiales dignitatum et ceteros terrarum prefatarum.. nobiles.. phasallos.. inhabitatores, modis et condicionibus prescriptis, ab omagio fidelitatis et subiectionis nobis per eos prestito et dicte nostre conthorali domine Olce, atque pueris nostris utriusque sexus absolvimus, liberamus et quitamus ac presentis scripti patrocinio, prout etiam vive vocis oraculo, fecimus absolutos, liberatos et quitatos publice et ex certa scientia nunciamus. Mandamus igitur dictis.. nobilibus, officialibus dignitatum, et ceteris.. phassallis et inhabitatoribus prefatarum terrarum exnunc, prout etiam ipsis viva voce mandamus et cuilibet eorum insolidum, quatenus omagium fidelitatis et subiectionis, et illa que de iure facere astricti sunt, dicte domine Hedwigi, ut heredi vero et legitimo et prefato domino Alexandro, ut tutori et gubernatori suo prestant realiter cum effectu, iuxta ordinationem superius expressatam, ipsisque, ut tenentur, obediant et intendant. Ut autem hec omnia robur firmitatis obtinere valeant, presentes fieri mandauimus, nostri majoris sigilli munimine consignatas. Actum et datum *Wladislavie*, in die ascensionis domini, anno eiusdem millesimo trecentesimo nonagesimo.

DXXXIX.

Wladislaviae, anno 1390 die 13 mensis Maji.

Wladislaus, Dux Opoliensis, Wielunensis, Cujaviensis, Dobrinensis etc. cives *Junioladislavienses* sub certis conditionibus a solvendo censu 400 marcarum liberos reddit⁽¹⁾.

Wir Ladisla von gotis gnaden herczog und herre zu Opol, zu Welun, zur Cuya, zu Dobrin etc. bekennen uffinlich in desern briue allen, dy en sehen, horen adir lesin, das als uns und der hochgeborne furstynne frawen Ofken, herczogynne zu Opol, unsir lieben hawsfrowen, der hochgeborne furste Herczog Alexander herre zu *Kirnow* und zur *Cuya*, unsir lieber Son und Eydem, als eyn selbschuldiger, und dy wolgeborne manne er Touke von der *Wanglischina*, er Vecenz von *Granow*, er Jeschke *Gelitke*, Ritter Niclos von *Styborowicz*, Marczusch Rogala und dy Ratmanne der Stad *Jungenleslow*, als dy Burgen, globit haben mit gesampter hant czu gelden alle Jar ierlich firhundirt marg czinses prager muncze polenischer czal, den wir uns und der vorgeanten vnsir hawsfrawen zu unsern lebetagen behalden haben uff derselben Stat *Leslow* (sic) czwehundirt marg grasschin vff sente Johannestag des heiligen Theufers als er geborn ist, und czwehundirt marg grasschin vff sente Mertinstag an argelist, dorobir wir ouch haben ire brive mit iren Ingesigiln; also globen wir ouch mit craft deses brives den vorgeanten unsirn.. Eydem.. und den.. Burgen in guten truen an arg vor uns und dy egenanten vnsir hawsfrowe, ap sache were das dy Stad *Jungenleslow* vorbrente gancz adir an eynem teile, als sil als vorbrant were du fryunge muste syn als sil globen wir ouch ledig zu losin an dem czinse ane wedirrede, und der vorgeante unsir Eydem und dy Burgen sullin denne zu dem male desselbin czinses der nicht gefallin mochte le-

(1) Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Polouie Nr. 593 descriptum. Taeniola pergamena appensum est huic tabulae sigillum rotundum mediae figurae, exhibens caput pueruli in ambitu sex arcibus composito; a quatuor ipsius partibus sunt clypei, in quibus cernuntur efficta insignia, videlicet: in superno clypeo aquila silesiaca: in dextro caput humanum, quo insigni terra Dobrinensis utitur: in laevo dimidia aquila et dimidius leo kujavienses: in inferiori denique clypeo efficta sunt duo cornua venatoria.

dig und los syn von uns und unsern howsfrawen. Ouch ap dy Stad gewunnen wurde von gewaldiger hant, is were von wem is were, do got vorsy, obir dy uns wedir czu dir krigen dy Stad helfin sal der egenante unser Eydem und ouch dy stat (sic) *Leslow* an argelist und denne dy vorgeanten Ritter und knechte sullin ledig und los syn von uns und unser hawsfrawen, Umber den czins, der uns dy wyle nicht mochte gefallin, Ouch ap sache were, das der Stad schade geschege von des koniges wegen von Polan adir von den, dy yczund gehören zu der Coronen von Polan, so sullin sy nicht ledig syn von uns, noch unsir hawsfrowen: ouch ap der vorgeante unsir Eydem sturbe, do got vorsy, so sal denne gefallin dy vorgeante Stad und czins an uns und vnsir vorgeante hawsfrawe, und derselbe czins noch unsir bedir tode an dy hochgeborne furstynne frenchin Hedwig hawsfrawe des egenanten Herczog Allexanders, vnsir liebe Tochter und an ire Kinder und nochkomelinge in allir mose, als wir seynt obir eine komen mit dem vftgenanten unsirn Eydem herczogen Allexander und dy vorgeschrebene.. Ritters und.. knechte sullin denne ledig und los syn von uns und ouch frawen Ofken unsir lieben hawsfrawen der glubde und ansproche, dy sy uns geton haben von des egenanten czinses. Ouch globen wir en an arg, das wir adir unsir hawsfrawe, alle Wege, noch bezalunge des czinses en geben sullin eynen Qwilbriff mit hangendem Ingesigil, und wen sy den haben, so seynt ouch denne ledig des czinses uff den bewyset der Qwilbriff und des zu sicherheit haben wir unsir Ingesigil losin hengen an desen briff. Gegeben zu *Leslow* ⁽²⁾ an dem Tage der heiligen Hemilfart unsers Herren Jhu Cristi noch syner geburt dryczenhundert iar in dem neunczigisten Jare.

⁽²⁾ *Wegleszyn* vid. supra, *Granow*, h. *Granowo* villa M. D. et territorii Posnaniensis, regionis Bukowiensis; hujus Vincencii de *Granow* sive Granowski uxor Elisabeth de *Pileza* nupsit eidem regi Wladislao. *Styborowicz*, *Sciborowice* h. *Ciborowice* villa provinciae Cracoviensis, territorii Miechoviensis, regionis Szkalbimiriensis. *Jungentleslow* etiam *Neu-Wladislaw* polonice *Inowroclaw* (Juniwladislavia, Juvenis Vladislavia), *Leslow* polonice *Wroclawek* sive *Włocławek* (Wladislavia) oppida jam supra indicata.

DXL.

Cracoviae, anno 1390 die 31 mensis Julii.

Wladislaus Rex Poloniae privilegium a Regina Elisabeth anno 1375 datum, quo eadem dederat facultatem permutandi villam *Łagów* in oppidum ejusdem nominis, ratum esse jubet ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Wladislaus, Dei gratia Rex Poloniae, nec non terrarum Cracoviae, Sandomiriae, Syradiae, Lancitiae, Cuiaviae, Lithuaniae Princeps supraemus (sic), Pomeraniae, Russiaeque dominus et haeres. Ad perpetuam rei memoriam. Significamus vniuersis, quibus expedit praesentibus et futuris, praesentium notitiam habituris: Quia ad nostram Baronumque nostrorum veniens praesentiam venerabilis Doctor iuris utriusque Petrus de *Radolina*, noster fidelis dilectus, literarum [literam] nobis Sere- missimae Principis Elizabeth, Hungariae Senioris Reginae foelicis recordationis, ipsius vero pendenti sigillo sigillatam, omni prorsus suspitionis vicio carentem, exhibuit, Maiestati nostrae votiua supplicans instantia, quatenus eandem literam approbare, confirmare, ratificare et innouare velimus (sic) de nostrae celsitudinis gratia speciali. Eius literae tenor per omnia continuo sequitur in haec verba:

In Christi nomine, amen. (Sequitur privilegium Reginae Elisabeth anno 1375 datum, quod vid. superius N. DXXVIII p. 759).

Nos igitur votiuis instantiis ac iustis et honestis petitionibus Maiestati nostrae, sicut praefertur, oblatis graciosius annuentes, suprascriptam literam ratam habentes et gratam, ipsam in omnibus suis punctis, conditionibus, sententiis, clausulis, articulis approbamus, confirmamus, ratificamus et innouamus, de nostrae plenitudine Majestatis, decernentes et volentes eandem literam in praedictis suis punctis omnibus, articulis, conditionibus, clausulis et sententiis robur optimae [? obtinere] firmitatis. Harum nostrarum, quas ap- sione nostri maioris sigilli communiri fecimus, testimonio literarum. Actum

⁽¹⁾ Ex confirmatione Joannis Episcopi Wladislaviensis, quae confirmationi Regis Stephani Batorei anni 1578 inclusa est, et libro Metrica Regni dicto Nr. 118, p. 244—246 continetur.

Cracoviae in vigilia Beati Petri ad vincula anno domini millesimo trecentesimo nonagesimo, praesentibus venerabilibus viris: Sbicone (sic) Palatino Cracoviensi, Dimitr Thesaurario et Marschalcone Regni Poloniae, Nicolao de *Gorzgow*, Decretorum Doctore, Nauogio de *Thenczin* Skarbimiriensi, Nicolao Kula ad sanctum Florianum, et Kielcio Sanctae Mariae in Cracovia Praepositis, ac aliis multis nostris fidelibus, fide dignis.

DXLI.

Wladislaviae, anno 1390 die 11 mensis Maji.

Wladislaus, Dux Opoliensis, conventui Franciscanorum Dobrinensi certos agros intra et extra eandem civitatem Dobrinensem sitos limitibus designatos, donat.

Jacobi Piaseccii „Opisanie kościołów i klasztorów księży Franciszkanów w Warszawie 1845 p. 78—80. Liber Metrica Regni Nr. 201, p. 89—90.

DXLII.

Toruniae, anno 1391 die 5 mensis Maji.

Wladislaus, Dux Opoliensis, Wielunensis, Cujaviensis, Dobrinensis etc. pagum *Złotoria* pro 6632 florenis hungaricis Conrado de Walenrode, Magistro Generali Ordinis Teutonici, totique Ordini obligat (¹).

Wir Ladisla von gotis gnaden Herczog czu Opul, czu Welun, czur Cuya, czu Dobrin etc. Tuwen kunt allen, dy desyn briff sehen, horen adir lesen offentlich (sic) und bekennen, das wir mit rathe, vulburt und willen

(¹) Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 65. descriptum. Taeniola pergamena appensum est huic tabulae sigillum rotundum maximae figurae vulgo majestaticum dictum exhibens equitem equo insidentem, ad sinistram sigilli partem conversum, manu dextra ensem tenentem: quo sigillo vulgo Wladislaus Dux Opoliensis utebatur. Ex aversa parte sigilli impressum est sic dictum contrasigillum exhibens caput pueruli sex arcubus inclusum et ex quatuor partibus insignibus ornatum, de quo jam saepius mentio facta est.

der Irluchten furstynne und vrowen vrowen Offkynne herczogynne czu Opul, czu Welun, czur Cuya, czu Dobrin etc. unsir elichen bethegenosen und unsern rechten erbin und nachkomelingen, haben vorsaczt und vorseczin dem erwirdigen und geistlichim herren herren Cunrod von Walleroden, homeister dutsches Ordens, und dem ganczin orden vnsir hues *Slothoria* mit allem furstlichem rechte, herschaft und freiheit, vnd mit allen synen rechten, als wirs gehalden gehabt haben vnd besessen und dorczu mit aller syner czugehorunge, als wirs yn beweist haben von Greniczen czu greniczen, als se her noch stehen geschreiben, anzuheben czum erstin am *Kaldenhowse* dy *Drewancz* offwert, eyn gut virtil von eyner meyle, do ist eyne ort grenicz, und vort von der *Drewancz* eyne want eynis cleynen virtil eyner mile lang, das ist ouch eyn ort grenicz, und vort eyne want bys an den *Krowischin* walt, und der walt licet bussen der grenicz und behelt acht huben der gehort ouch czum howse, und dy grenicz geet vort durch den walt off eyne ort grenicz czwisschin dem herczogthum und dem Bisschtum und *Mirsyn*, und fort von der ort grenicz eyne umbereit bys an das flys *Clothenyc*, das ist ouch eyne geschotthe grenicz, und do czwisschin yn der umbereyt synt ouch geschotthe greniczen, und von der ort grenicz des flissis *Clothenyc* offwert bys off eyne stad, do hat eczewen gestanden eyne buche, und das ist ouch eyne ort grenicz czwisschin dem Herczogthum und dem Bischthum, und vort von der buchen stad dy weist vort ows eyne want bys off vir steyne, von den vir steynen bys off eynen weg, der weg ist wort off ist ouch dy grenicz bys an eyne lantstrasse, dy geet ken *Bewerern*, so wersit abir vort dy lantstrosse dy grenicz bys an den alden *Slotherien* Weg, der do geet ken *Obraw*, und von dem *Slothorien* Wege bys an *Thiczen* von *Kanczen* greniczen das ist dem howse eyne ort grenicz, do von eyne want bys of den *Brisinschin* weg, do steet eyne fichthe czwisschin czwehen wegen, und vort den Weg ows bys off eyne geschotte grenicz czwisschin dem herczogthum und *Thiczen* von *Kawczen* (sic) und vwersyet das ist ouch eyne ort grenicz, und vort von der ort grenicz eyne gerichtte want bys an den Silbirberk, der an der *Weyssel* gelegen ist, vnd von dem Silbirberge dy *Weisil* (sic) nedirwert bys an das howes *Slothorey*, und wort (sic) von dem howze *Slothorey* dy *Drewancz* offwert wedir bys czu dem *Kaldenhowse*: und bynnen den greniczen legen fuff dorfer das eyne heiset *Zelin*, das

andir *Slothorey*, das dritte *Neudorff*, das virde *Glumaw*, das fumfthe *Krobe* ⁽²⁾, und dy zeide das synt dy drey kreczim, und sundirlichin so sal der egeschrebin herre homeister und der orden das egenante hows *Slothorey* mit aller syner czugehorunge vogelfrey haben, gleich andern eren gutirn wand wer ys vogelfrey gehat (sic) haben und besessen, und durch sundirlichir fruntschaft und gunst wille, dy wir czu dem vorgeschrebin herren homeister und czu dem orden tragen, und durch manchirley guttethe wille, dy uns der orden dicke und vil beweist hat, so geben wir en alle nocze unden der Erden und oben der erden, was se des genissen mogen bynnen den greniczen yn der moze als vorsteet geschreben an wezin, wezewachs, weyden, bruchern, holczern, wassern, fischereyen, steynen und mit allerley nocze, dy nw synt adir her nochmolys gemacht mogen werden, nichts nicht owsgenomen, vor sechs tusunt sechs hundirt und czwent dreysig vngerischir golden, dy wir iczunt von dem orden gar nach genuge gut von golde und swer genuk von gewichte haben enphangen. Ouch wellin wir, ap der vorgeschrebene herre homeister und orden an dem egeschriebenen howze vorbuheten tusunt marg prusichz dy selbin tusunt marg sullen wir und wellen en phlichtig seyn wedir czu bezalen mit dem howptgelde, wen wir unsir Erbin adir nochkomelinge das egeschriebene haws *Slothoria* wedir lozen. Und das wellen wir ouch glowben eren Worten, weris ouch, das der egeschrebin homeister und der orden yn derselbin vorsaczunge owsgebin eczeliche dorffir czu Colmeschem adir czu Polnischem rechte, was rechtis der egenante herre homeister und der Orden den ynwonern derselbin dorffir gebit vorlihet und vorsigilt, dasselbe recht und dy briffe dy dorobir synt gegeben mit allen gnaden, vorleihunge, nuczen als sy yn denselbin briffen stehen geschreben, wen wir das egeschrebin hows wedir lozen, wellin wir gancz, stete und veste halten, wer

⁽²⁾ *Slothoria*, *Slothorey*, *Zlotterie*, polonice *Złotorya* villa provinciae Boruss. occident. territ. *Kwidzynensis*, regionis *Thorunensis*, *Kaldenhof* h. fortasse *Kaltenhof* villa ejusdem provinciae et territorii regionis vero *Rosenbergensis*. *Mirsyn* forsitan *Murzynno*, *Kawczen* fortasse *Kawenczyn* villae M. D. Posnaniens. territ. *Bydgostien*. reg. *Juniwladislawiensis*. *Bewerern* polonice *Bobrowniki* oppid. provinciae *Plocensis* territ. et reg. *Lipnensis*, *Brisinchen* h. *Brzezinko* villa prov. *Borussiae* occidentalis territ. *Kwidzynensis*, regionis *Thorunensis*. *Neudorf* plures sunt villae h. n. in eadem provincia sitae. *Zelin*, *Glumaw*, *Krobe* has villas frustra in *Mülleri* Indice quaesivimus.

is ouch ap der egeschrebin herre homeister und der orden Molen wurden buhen yn dem greniczen des huozes, so sullen se off iczlich Mol hundirt marg vnd nicht mer legen, dasselbe gelt wellin wir em phlichtig seyn wedir czu bezalen mit dem howptgelde. Und weris das wir en nicht dasselbe gelt mit dem howptgelde wedir gebin, so sullen der herre homeister und der orden dyselbin Molen so lange ynnehalden, bys das en das gelt wirt owsgerichtit und bezalet: und wir sullen dem homeister und synen Mittegebithegern yn allen vorgeschrebin artikeln erenworten glowben, was se uns do von sagen. Wer is ouch, das das egene geschrebin hows mit syner czugehorunge gancz adir eyn teyl wurde angesprochen von ymande yn geistlichem adir yn wertlichem (sic) rechte, adir yn welchir weize ys wurde angesprochen adir yn was rechte nichts nicht owsgenomen, adir eyn czweifil wurde von den greniczen, dy wir en haben beweist, so globen wir dem herren homeister und dem orden bey unsern furstlichen eren und truwen ys en czu freihen mit unsir eigen ezerunge, schaden und kaste und dovor czu antworten, und wellin se schadelos doran gancz halten von allir ansproche und heischunge und czweifil und der greniczen ane geferde, und allirley argelist. Ouch sullen wir und wellen, wen wir vnsir erben adir nochkomen das egeschrebin hows wellen wedirlozen von dem orden, dy egeschrebin sechs tusunt sechs hundirt und czwei und dreisik vngerischin golden, gut von golde und swer genuk von gewichte, dem egenanten herren homeister und dem orden wedir bezalen und gebin yn der Stad *Thoran*, ane geferde und allirley argelist: wer ys ouch, do got unsir herre vor sey, das das vorgeschrebin hows *Slothoria* dem herren homeister und dem orden mit vorretnys adir mit gewalt wurde abgewonnen, adir yn welchir weize ys em aphendig queme an geferde und allirley argelist, adir von eigenem fuher vorbrenthe, dorumbe sullen se nicht ir gelt haben verloren, ys kom wedir yn vnsir hant adir yn welche hant ys kome, so sullen se ir gelt glich wol doruff haben und der homeister und orden sullen uns nicht phlichtig seyn dasselbe hows czu bezalen, sunderlich globen wir und wellin, wen wir unsir erbin adir nochkomen das egeschrebin haws *Slothoria* wedir lozen, das der herre homeister und der orden alle frunde haben sullen und mogen von danne treiben, tragen und furen, dy er ist ane hindernis. Off das das alle dese vorgeschrebin artikil gancz, stete and yes-

te werden gehalden, so vorczihen wir vor uns, unsir elichin hawsfrowen, unsir Erbin, dy wir iczunt haben adir haben mogen, und vor unsir nachkommen allir ansproche wedir heischunge desselbin howses gancz mit syner czugehorunge adir eynes teiles also lange, das wir, vnsir erbin, adir nochkomen das obgeschrebin hows nicht losen mit der obgeschrebin summen goldis. Ouch vorczihen wir uns allis furstlichin rechtis und dorezu allis rechtis beyde geistlichs und wertlichs, und ouch allis rechtis, das uns doran czu holfe mochte komen, ys sey heymelich adir offenbar yn allir moze als vor stehet geschrebin. Ouch glowben wir vor uns, unsir eliche hawsfrowe, unsir erbin und nochkomen alle dese vorgeschrebin stocke, artikil und eyn yezlichs besundirn stete, veste, gancz und unuerserlich czu halden bey unsern furstlichin eren und truwen, on gefehrde und allirlei argelist und nymmer dowedir czu tun noch vorhengen van ymande czu tun, off das das alle dese vorgeschrebin stocke und artikil also synt geschen, als vorgeschrebin stehet, gehalden werden, so synt des geczuge unsir lieben getruwen Ritter und knechte nochgeschrebin: her Andris Lantrichter, her Iwan von *Radomyn*, Marschalk czu *Dobrin*, her Petirn von *Lofeln*, her Hannus von *Kykohn*, her Heinczken Swantopolk, hn. Vlodke Woywode off derrn Cuya, her Hannus und her Petir gebrudir von *Stangenberg* Ritter, Niclos Kosschisko undirrichter, Nicze und Krzinke von *Clonaw*, Iohenchen Potkony, Marczihs von *Stigkelin*, Hannus Schoff und Bernharden von *Xsint-hin* ⁽³⁾ Knechte, und Jorgen vnserem Cancellor, der desyn briff hat gehabt yn befelunge. Ouch glowben wir dem herren homeister und dem orden wers das unsir von gotis vorhengnis czu korecz wurde, also das wir storben, do got lange vorse, so sol den der Irluchte furste Herczog Heinrich der Jungeste vom *Sagan*, unsir liebier Eydem, adir wer unsir erbe adir nochkomen wirt seyn an unsir herschaft, geben eynen sulchin briff, der von worthe czu worthe lutit als desir, undir syne Ingesigil vorsigilt und allis das stete und veste halden als vor ist geschrebin, des czu merer sichirheit

⁽³⁾ *Radomin*, villa provinciae territ. et regionis Plocensis, *Kikoł* oppidum et villa h. n. sunt in eadem provincia et territorie regione Lipnensi. *Klonowo* et *Xięta* villae ibidem sitae. *Lofeln* fortasse *Lowin* (*Gross*) villa provinciae Boruss. Occident. territ. Kwidzynensis, regionis Swieccensis. *Stangenberg* duae sunt villae h. n. in eadem provin. et territ. regione vero Stumensi sitae. *Stigkelin* fortasse *Szczeglin* villa provinciae Plocensis, territ. et regionis Pultoviensis.

und bekentnis, so haben wir vorgeschribner herczog Ladisla vnsir gros Ingesigil von unserem rechten wissen, do wir selbir kegenwortig woren, an desyn briff lasen hengen-Gegebin czu *Thoran* noch gotis geburihe dreizenhudirt Jar yn dem eyn und nunczigstem Jare am nehesten Sontage noch der Offart vnsirs herren.

DXLIII.

Mariaeburgi, anno 1392 die 4 mensis Maji.

Conradus de Wallenrod Magister Generalis Ordinis Teutonici testificatur sibi terram Dobrinensem a Ladislao Duce Opollensi oppignoratum esse pro quinquaginta millibus aureorum nummorum ⁽¹⁾.

Wir bruder Conrad von Wallinrode, Homeister des Ordins, der Bruder des Spetalis sente Marien, des dutschin Husis von Iherusalem, tun offinbar und kunt allin dy desin briff horen, ader lesin: das wir mit rate und volburt vnser Metegebitigern han gelegin, gantcz geczelt und geantwort fufczig tusunt gute ungerissche guldine von rechtem gewichte, deme hochgebornen fursten und hern, hern Ladislao, Herczogin von Opohn, Welun und Dobrin, uff dy huser, Slös und festin, als *Beverern*, *Dobrin*, *Lipchin*, *Rippin* und das gancze land von *Dobrin*, als der hoptbriff darobir geschrebin, wol uns richtet, und geloben und vorheisen, vor uns, und unsere nochkomelinge, by truwen und by eren, ane gener, ane trogen, unefunde und ane alle argelist, wenne uns dy vorgeschrebinen fufczig tusunt guldine weder beczalt und vorgulden werden, das wir deme egenantin Allirderluchstem fursten und herren herren Ladislao, sinen Erbin ader nochkomelingen, di vorgeschrebin hues, Slos, festin und land, noch lute und vfrichtunge des hoptbriues, der dorobir gemacht ist, we-

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 774 descriptum. Taeniola pergamena appensum sigillum mediae formae exhibens sanctam Mariam solio insidentem dextra manu palmarum sive liliun, sinistra vero infantem Jesu tenentem. Verba in ambitu haec sunt inscripta „† s. magri. general. hospitalis s. marie theut. ieslomtai.“

der antworten und ingeben wellin. Czu eyner groser sicherkeit desir Dinge so habe wir unser Ingesegil gehangin an desin Briff, der gegeben ist vff vnserm huse czu *Marienburg* in deme Jore vnsirs hern, als man schribit tusunt drihundirt und czewei und nuenczig Jar an dem neesten Sunobende, noch sente Jacobis tage des heiligen Aposteln: dorezu geczug sint di ersamen und geistlien brudere: Wilhelm vun *Helpnstem*, Gros-kumpthur, Sifrid Walpot von *Bassinheim*, Obirster Spitelers und Kumpthur czum *Elbunge*, Wernher von *Tettingen* obirster Trapier und kumpthur czu *Kirsburg*, Conrad von *Jungingen* Treseler, Rudolff Groue von *Kyburg* kumpthur czum *Redin*, Gerlach Monch kumpthur czu *Ostirrode*, Arnold von *Burgelon* kumpthur czu *Schonense* ⁽²⁾, her Peter unser Caplan, und Canceler Paul Rulman, und Ulrich von *Jungingen* unser Compan, und vil andere ersam Lute den och wol czu geloben ist.

(2) *Bevern*, polonice *Bobrowniki* oppidum provinciae Plocensis, territ. et regionis Lipnensis castrum ante a. 1403, hocce demum anno in oppidum a Conrado de Jungingen Magistro Ordinis Teutonici mutatum. Privilegium erectionis ut vulgo dicitur, lingua germanica conscriptum, invenitur typis vulgatum in opusculo doctissimi Viri V. Hip. Gawarecki inscripto: „Przywileje udzielone miastom województwa Płockiego Warszawa 1828.” ubi etiam leguntur privilegia oppidorum *Lipchin* (procul dubio *Lipno* annorum 1349 et 1422), et *Rypin* (anni 1345), hic allatorum. *Kirsburg* h. *Christburg* (pol. *Kiszporg* sive potius *Dzierzgon*) oppidum provinciae Borussiae Occident. territ. Kwidzynensis, regionis Sztumensis. *Redin* sive *Rheden* polon. *Radzin* oppid. ejusdem provinciae et territ. regionis Graudentinensis (Grudziądz s. Grudziąż). *Ostirrode* h. *Osterode* polon. *Ostroń* oppid. provinciae Borussiae Orientalis territorii Regiomontani, regionis sui nominis caput, *Schonense* h. *Schönsee* pol. *Kowalewo* oppid. provin. Borus. Occident. territ. Kwidzyn. reg. Thorunensis.

DXLIV.

Mariaeburgi, anno 1392 die 28 mensis Julii.

Ladislaus, Dux Opoliensis, Wielunensis, Cujaviensis, Dobrinensis etc. Terram Dobrinensem Ordini Teutonico 50.000 aureis oppignerat ⁽¹⁾.

In gotis namen, amen. Wir Ladisla von gotis gnadin. Herczog czu Opul, czu Welun, czur Cuya, czu Dobrin etc. Tuwenkunt allen di desin (sic) gegenwertigen briff sehen adir horen lesen, das yn den Jaren vnsers hren (sic) tusunt drihundirt Jar und yn dem eyn und nunczigstem Jare Her Krzon mit seynen nochfulgern sich vor vnsir haws *Bewerern* gelegert hatte, do wir sein leibis und gutis sichir woren, und uns ouch ny entzaget hatte, noch der Koning von Polen, do vorher ouch lange czeit lag als leichte czen adir czwelf wochin, und yn den geczeitin do her do vorlag, lys her dem herren homeister dem orden und synen luten von Prusen grossen schaden tuwen, und lys en ir gut nemen wedir recht, das der Herre homeister andern fursten, uns und andern erbarn luten geclagit hat und geschrebin, das her ouch wol meynet czu beweizen, wen das czeit wirt, durch des Wille der Herre homeister und syne gebiteger czu rathe wurden, und meynnten das se das unrechton nicht lengir leidin mochten noch enwelden und santhen den komptur von *Thorun* ken *Bewerern* czu hern Krzon mit em czu redin und en czu beten das her eren armen luten ir gut, das her und dy synen mit gewalt und mit vmrecht (sic) engenomen hette verdirgebe, des doch nicht geschach nach gescheen kunde, sundir se wusten

(1) Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 776 descriptum. Taeniolis pergamenis appensa erant buic tabulae sex sigilla, ex iis supersunt tantum quatuor, videlicet primum: Wladislai Ducis Opoliensis figurae majoris, jam descriptum. Secundum sigillum parvae figurae exhibet insigne *Odrowąż* dictum, verba in ambitu haec leguntur: „† *andere.. * domini.. anos dobrinens.*” Tertium sigillum etiam parvae figurae repraesentat quasi lilium florem, verba in ambitu haec exarata: „† *s. iwan de radomin.*” Sigilla quartum et quintum ex ordine desunt; quinti sigilli superest nonnisi fragmentum; sextum denique sigillum itidem parvae figurae habet effectum insigne *Rogala* dictum, verba in ambitu haec leguntur: „† *s. borim. von. smogen.*”

sich also schuldig, und also vnrecht das sy das rechtin nicht dirbeyten corsten noch wolden, und wurden flochtig von dem hawze, do der kumptur von *Thorun* dorvor quam, do das vnsir howptmann und dy unsern off dem hawse sogen, das sy flogen, und dy herren von Prusen dovor komen woren, des wart vnsir howptmann czu mole fro, und gink czu enher abe von dem howse want wir em befolen hattin, wenne dy herren von Prusen quemen, das herse alle uege offlasen sulde, und das en unsir howser alleuege sulde offin sein und furte se also mit em off das hows, do quam vnsir howptmann mit en obireyne, das se mittenandir czu dem herren homeister retyt, do her czu em quam, do sprach her czu em also: liebir herre ich bethe euwir gnade, das ir durch meynis herren des herczogen willen, und durch der grossin schaden und unrechte wille dy.. euuern gnaden und euuern leuthen gescheen sein und sundirlich durch der gewalt, dy meyme (sic) herren dem herczogen geschit, dy vesten *Bewerern* ynnemet, das ich moge czu meyme herren dem herczogen gerettin, den ich ouch czu euuern gnaden birgen wil, so ich allirschirte mag, und euwir gnade mag das hows bilch ynnemen, want euch und euuern luten grosse gewalt und unrecht gescheen ist, und geschit von hern Krzon vnd von den synen, und mir hat meyn herre befolen, wen euwir gnade adir di euuern quemen, das euch und den euuern seine vesten offin seyn sal, also reyt Schar unsir Hauptmann czu uns ken ungern, und sagethe vns, das her dem kumptur von *Thorun* und dem orden hette vnsir vesten *Bewerern* yngegebin, das wir ouch gerne horten, und was unsir gutir wille, wir dankten em ouch czumole sere, das her das geton hatte, dis stund bis yn das andir Jar dornoch, als man schribt czwei und nunczigstem Jare, do quomen wir czu dem egenannten herren homeister yn sein hows ken *Marienburg*, und wurden mit em czu redin von desselbin howses wegen, doruff her uns also antworte und sprach: herre her Herczog das wir das hows *Bewerern* yn-genomme haben, dorczu hat vns betuungen grosse und bitir not, want wir und unsir armen lute wurden von den Jenen, di do vor logen, geschindit und gerowbit wedir got und wedir recht, dorumb uns ny recht geschen mochte noch en mag. Idoch liebir herre das hows wellin wir euch gerne wedir antworten also bescheidinlich, das irs also bestellit, das uns und unsern armen luten vort mit sulches rowbens und schindens nicht

not sey von demselbin howse, als vor gescheen ist, und ouch das uns vnsir czerunge und koste, di wir bisher doruff getragen haben, bezalit und offgerichtit verdin, und ouch also, ab uns keynirley rede und anfechtunge von dem konige, adir von dem Reiche czu Polen, von desselbin howzes wegen entstunde, das ir uns dovon nemen und schadlos halten wellit so wellin wir euch gerne das hows wedir antworten. Do wir also horten, in welchir weize der vorgeante herre homeister und der orden czu dem huze komen weren, also, als vorgeschrebin steet, do wurdin wir czu rathe mit der Irluchten furstinne vrowen Offken herczoginne czu Opul etc. unsir lieben betegenosinne, want dasselbe hows und das lant czu *Dobrin* ir lipgedinge ist, und mit vnsern erbin, und mit unserm getruwen rathe, und haben dasselbe hows *Bewerern* und andir unsir howsere, und das gancze land czu *Dobrin*, mit alle deme, das dorczu gehort dem egenanten herren homeister und dem ordin vorsaczt umbe eyne summe geldis, die hie noch geschrebin steet, want wir an em und an dem orden nicht andirs findenkunden noch gefunden haben, den das se des rechtin begernde sein yn den sachen.. hirusse wir Ladisla vorgeante von gotis gnaden herczog czu Opul, czu Welun, czu *Dobrin* etc. Bekennen offintlich yn desim gegenwortigen briffe allen, di en seheen, horen adir lesin, das wir mit wolbedochtem muthe, mit gutim willen, und mit friher Willikore yn eigener personen komen sein czu dem grosmechtigen geistlichim herren hiern Cunraden von Wallenroden homeister des ordens der Brudere des spittalis senthe Marien des duczin howses von Iherusalem. und czu synen mittegebitegern vnd fruntlich haben angesehen di grosse fruntschaft und truwe, liebe und erbarkeyt, dy se uns und den unsern offte und dicke beweizet haben, und allen ernbaren luthen allewege beweisen, und czu vordirst dorumbe, das se durch got und czu sterken di heilige cristenheit tag und nacht wedir di heidinschaft mit grossin casten streiten und vechtin, und mit unsprechelicher erbeit ir blut vorgissen, und sich williclichin oppfern, umbe den heiligen glowben; und haben demselbin herren Homeister und synen gebitegern, und dem ganczin orden vnsir slosse, howser und vesten als *Bewerern*, *Rippin*, *Dobrin*, *Lippchin* und das gancze land czu *Dobrin* mit allem deme, das dorczu gehort, mit allem furstlichim rechte, mit allir freiheit, mit rathe und volbort unsers getruwen rathis vorsaczt und yngegeben umbe eyne summe geldis als fumfczig tu-

sunt goldin ungerisch adir czwellfthalbe scot prussisch vor den golden. dy summa geldis wir auch von en enphangen und offgenomen haben an gutir munteze an gemeyner werunge und volkomelich geczalt das uns genuget, dy se uns fruntlich an alle vorbotine vndirscheit und yn guten truwen haben gelegin, und was se des vorgeante landis an allen dingen bynnen dem lande nichtisnicht owsgenomen, genisen mogen, das geben wir allis dem vorgeanten herren homeister, synen gebitegern und dem ganczin orden mit gutem willen czu holfe, eren krigen und orloirge czu nemen und czu gebrochen noch allen erem willen, und wen wir unsir erbin und nochkomelinge das vorgeante land wedir haben wellin, so sullen wir en dy vorgeante summe geldis, als fumfczig tusunt vngerische goldin, adir vor dy goldin semische grossin, als sy denne genge und gewe sein, die ouch gut sein, adir mit silbir gancz beczalin und wedir gebin yn der Stad czu *Thorun*, als wir sy do von en enphangen haben, und sy sullen uns denne das lant mit alle syner czugehorunge wedir antworten. und yngebin an alle wedirrede, argelist und holferede was se ouch gutere owskowsten, von den dy bey uns gestandin und blebin sein in guten truwen als erbar luthen, adir dy noch bey uns bleibin noch unsern gnadin, was se di gutere kosten, das gelt sullen wir en wedir gebin, und beczalen mit golden adir mit grosschin wen wir en das hawptgelt beczalen mochten abir wir des geldis das sy also umbe dy gutere awgegebin hettin, nicht gehalten, wen wir en das howptgut beczalin, so sullen se und mogen di selbin gutere also lange ynnehaldin und czu sulchem rechte, also se ire andir gutir haben, bys das wir en ir golt, dorumbe se dy gutir gekowft haben, wedirgebin, abir das land sullen se uns yo wedir antworten und offgeben ane alle wedirrede als vorgeschrebin steet, wen wir en dy howptscholt beczalen, ouch ab dy vorgeantın herren howsere adir slosse yn dem lande buheten was se das kostet, das sullen wir en ouch unsir erbin adir nochkomelinge mit dem howptgute wedirkeren, doch wellin wir, und ist ouch also beret, das se nicht mer yn demselbin lande varbuhē sullen, den off drey tusunt goldin vngerischin und ab wir dy dreitusunt goldin nicht haben mochten mit dem howptgute czu gebin, wen wir unsir land wedir losen woldin, umbē di summa geldis als wirs en vorsaczit haben, und als vorgeschreben steet, so sullen wir und wellin en yn demselben Lande czu *Dobrin* éynen ort des

landis der engelegen ist, yn gebin czu haben und czu halden vor dy dreitusunt golden, also lange bis das wir se beczalen mit goldin adir mit grosschin das en genuget. Vort ine ab se an buhunge adir an besaczunge adir andirs durch ire nocz wille luten adir steten briffe gebin, wen wir das land wedir gelosten und ynnemen, so sullen wir di selbin briffe von Worthen czu worthe mit allin freiheitin, gnaden, gunsten und fromen, dy dorynne beschrebin stehen ouch vndir unsern Ingesigiln beschrebin gebin und halden, Ouch was gutir yn dem lande sein, dy uns pflichtig sein czu dinen, dy sullen ouch dem orden dinen, se siczen wo se siczen. Vort ine ab der herre homeister und der ordin irkeyne ansproch haben wurde von eyne fursten von desselbin landes wegin czu *Dobrin*, do wellin wir czu reiten und dy ansproch vortretin, und en das land gewern, als eyne furste von rechte dem andern tuwen sal ken allen den jenen. dy en am rechten wellin lassen genugen, Ouch ob der herre homeister und der orden des czu rathe wurden, dasse dasselbe land eyne andern varseczin volden das se auch macht haben sullen, so sullen sy is eyne erbarn fursten vorsoczin, und umbe eyne sulche summe geldis, als wirs en vorsaczit haben, und als vorgeschrebin steet, und das denne derselbe erbar furste, dem das lant also vorsaczit wurde, uns, unsir erbin adir nochkomelinge, ys also vormachen und vorgewissen, sal mit zynen briffen, wen wir unsir erben adir nochkomelinge em das golt beczalen. und ouch was von den drehen tusunt goldin gar adir eyne teil doruff vorbuhet wurde, das her uns das lant ane argelist und wedirrede wedirantworde und yngebe, also, als vorgeschrebin steet. Geschegis ouch, das got nicht cuwolle, das en das hows *Bewerern* an gewonnen wurde, ys were mit gewalt vorretlich adir yn welchir weize ys geschege, adir ob das land czu *Dobrin* mit herschilde vorhert vorwustit oder gewonnen wurde, bynnen der czeit die weile ys yn eren hendin stehet, do sullen se keyne not umbe leidin von uns von unsern erben und nachkomelinge. Alle dese vorgeschrebene dinge, gelobde, gobin und gunste, dy glowben wir mit desim kegenwertigen briffe, stete veste, gancz vnwedirrefflich bey guten truwen und eren, an argelist, ane trögen, ane nuwefunde yn slechtir eynfeldiger weize czu halden und czu haben, und das se ouch vnczubrochin und ungehindirt bleibin mogen, und gancz gehaldin werdin. So, varczihen wir uns vor uns selbir, vor dy

egenante Irluchte furstinne vrowe Offke unsir betegenose, vor unsir erben, dy wir iczunt haben und yn czukumftigen czeiten haben werdin, und vor vnsir nochkomelinge aller ansproche, dy wedir dese vorgeschrebin stucke sein mochten. Wir vorezihen uns ouch allis furstlichen rechtis und aller andern rechte gemeynlich adir sundirlich gegebin se sein geistlich und wertlich (sic), dy vns adir den unsern czu holfe und en czu schaden doran komen mochten, und glowben ouch yn guten truwen ane gefer und ane argelist wedir se vorgeschreiben stucke und artikil nicht czu tuwen noch vorhengen czu thuwen, von uns noch von ymande von unsir wegen, sundir das czu vorbiten und czu weren, noch unser macht, und als wir vorderste mogen czu merer sichirheit, orkunde und stete bleibunge allir desir vorgeschrebin dinge haben wir herczog Ladisla vorgevant unser Ingesigil mit desir noch geschrebin Rittir und knechte, vnsir lieben getruwen, dy czu eyne geczugnis unsern briff vorsigilt mit uns haben. Ingesigile von vnserm rechtin wissen an desin briff lasen hengin. Gescheen und gegeben off dem howse czu *Marienburg* in den Jaren vnsers herren tusunt dreihundirt czwei und nunczig Jaren, am nechstin Suntag noch Jacobi des heiligin apostils.

Und wir Anders herre czu *Dobrin*, Jwan von *Radomyn* Marschalk czu *Dobrin*, Petir Sromchen herre czu *Rippin*. Petir von *Lowfoln* Rittir Schariborod, Stachen knechte. Bekennen das alle dese vorgeschrebin sachen mit unserm wissen, guten willen und rathe gescheen sein und czu eyne geczugnis und bekentnis haben wir unsir Ingesigile mit des vorgevantten Irluchten fursten unsers gnadigen Herren Ingesigil von unsern rechtin wissin an desin briff lasen hengen.

DXLV.

Thoruni, anno 1393 die 5 mensis Maji.

Conradus Walenrode Supremus Magister Ordinis Teutonicorum attestatur nobilem Adam Swinka a patre ipsius Petro Swinka villam *Zielona* obtinuisse ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Nos Sigismundus etc. Significamus etc. Quia Genorosos Skora de *Gay*, Gregorius Obornyczskij, terrigena noster fidelis noster dilectus, exhibitis literis infrascriptis, vnus de titulis et sigillis olim Hermanj Pilgrim fratris ordinis Theutonicorum de *Bobrowniky*, totius Terre Dobrzinensis Aduocatj et Judicij (sic) terrestris generalis, alteris vero de titulo et sigillo olim Conradi de *Walenrode*, Magistri Generalis Ordinis Theutonicorum almanico ydiomate scriptis, petens (sic) illas per nos approbarj et confirmari. Quarum successiue tenores sequuntur:

Nos Hermanus Pilgrim etc. (Videat. supra tab. Nr. DXVIII anni 1363, p. 741).

⁽²⁾ Nos Conradus frater de *Walenrode* supremus Magister Ordinis Theutonicorum, significamus tenore presencium vniuersis presentes literas visuris vel audituris et lecturis: Quia coram nobis et consilio nostro constitutus nobilis Adam Swynka, fidelis noster dilectus, et cum bona deliberacione, spontaneaue voluntate, non coactus, sed cum consensu sue legitime consortis, fratrum et amicorum suorum resignauit et plenarie se renunciavit omnis sortis (sic) deuolucionis, qui (sic) ipsum vel eius successoribus (sic) jure successionis paterne vel amicorum hereditarie post patrem, matrem vel omnium amicorum mortem spectare vel deuoluj possit; promisitque, quod ipse suique successores ibidem nunquam de cetero aliquam sortem volunt neque in spirituali, neque in secularj jure perpetuo; et recepit a patre suo domino Petro Swynka eam villam *Zyelona* nominatam

⁽¹⁾ E libro Metrica Regni dicto Nr. 26, p. 182—183 descriptum.

⁽²⁾ Hoc itaque privilegium aequae ac aliud anni 1363 superius p. 741 typis descriptum e lingua germanica in latinam translatum est.

sittam in terra Zakrzynensi[Zawkrzensi] ⁽³⁾ obligatam cum omnibus attinen-
cijs, libertatibus et prerogatiuis et culmensi jure resignatam. In cuius rei
testimonium, presentes dedimus sub nostro sigillo. Datum sub annis (sic)
saluatoris domini nostrj millesimo tricentesimo nonagesimo tercio in domo
nostra *Thorunensi*, sabbatto (sic) post ascensionis dominj, presentibus reue-
rendo in Christo patre domino: Johanne Episcopo Resslerensi (?) et hono-
rabilibus fratribus nostris: fratre Wilhelmo de *Helwensten* suppremo Com-
mendatore, fratre Ziffrith, Wolpoth de *Bassenhein* suppremo hospitalario
et Commendatore Elbingensi, fratre Conrado de *Jungynge* Thesaurario,
fratre Hengelharth Rabe Commendatore Thorunensi, fratre Richery (sic)
de *Rlwer* Commendatore Tucholiensi, domino Petro presbitero, Paulo Cul-
men de *Zinczich*, Joanne de *Striffen* Secretario et alijs fide dignis.

Nos igitur Sigismundus Rex petitionibus dicti Gregorij Obornyczsky
annuentes, literas suprascriptas de certa sciencia et singularj benignitate
regijs nostris innouandum, approbandum, ratificandum et confirmandum et *de*
alemanico in latinum transferendum duximus, confirmamusque, innouamus,
approbamus et ratificamus presentibus literis nostris, decernentes eas ro-
bur debite perpetueque firmitatis obtinere, tenore presencium mediante in
ewn. In cuius rei testimonium, sigillum nostrum presentibus est subap-
pensum. Actum et datum in Conuencione generali Pyotrcouiensi, feria se-
cunda festi Sancti Nicolaj Pontificis, anno dominj millesimo quingentesimo
duodecimo Regni nostri anno sexto.

⁽³⁾ De villa *Zielona* vid. supra p. 741. De terra *Zawkrzensi* vid. p. 752 nota 2, ubi ta-
men irrepsit error, voces enim „*sive Skwra seu Wskra*” operarum vitio relictæ sunt, unde
factum est, ut duo fluvii diversi *Wkra* et *Skwra* quasi unus et idem fluvius appareant; qui ta-
men sedulo distinguendi sint.

DXLVI.

In oppido Parva Glogovia, anno 1394 die 25 m. Maji.

**Offka Dux Opoliensis, Wielunensis, Dobrinensis, Cujaviensis etc. consentit, ut Terra Do-
brinensis Ordini Teutonico oppigneretur ⁽¹⁾.**

Wir Offka von gotes gnaden herczoginne czu Opol, czu Welun, czu
Dobrin, czur Cuya etc. Bekennen offentlich in desern keginwertigen brieffe
allen, die in zeen ader horen lesen, das der durchluchte furste Herczog La-
disla, here czu Opol, czu Welun, czu Dobrin etc. unser allerliebster here
unde Betgenos mit unserm wolbedachten rate wissen geheissen unde wil-
len das landt Dobrin, das her uns vormals von sunderlichen gnaden
czu vnserm liepgedinge vorlegen hatte, vorsaczt hat mit allen seinen czuge-
horungen, Slossen, husern, unde vesten umbe eyne nemliche Summe geldes
als das seine brieue, die herober die selbe Vorsaczunge geben (sic) hat ei-
gentlichen uswissen deme Erwidrigen geistlichen heren Homeister, seinen
Gebitigern, unde deme Orden des dutschen huses von Iherusalem: die selbe
vorsaczunge gescheen ist durch unser beider merklicher not unde notdorfft
wille, die uns dorczu tvonngen, hirurgbe wolbedacht mit guter vornunft, nicht
betrogen, nicht oberredt, nicht vorleitet, noch betvonngen, sunder von eige-
ner bewegunge, mit lachendem munde, mit vrolichem herczen, haben wir
gestanden vor deme egenanten vnserm heren in deser nochgeschrebenen
vnser Ritter, Knechte, Stete vnde ouch des offinbares schreibers keginwer-

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 763,
descriptum. Taeniolis pergamenis appensa sunt huic tabulae sex sigilla rotunda mediae formae.
Primum sigillum repraesentat feminam stantem ad laevam sigilli partem conversam, dextram
manum sublatam habentem, laeva vero manu canem ante se currentem taenia alligatum ducen-
tem, verba in ambitu haec leguntur: „† s. domine ducisse de opul.” Secundum sigillum exhibet
insigne quoddam insigni *Nieczuja* dicto simile, verba in ambitu haec legi possunt: „† s. ulricy.
de. falk.. ai.” Tertium sigillum exhibet insigne *Bibersztein* dictum, verba in circuitu haec legi
possunt: „† sig... de biber.” Quartum sigillum exhibet effigiem insigni *Leliwa* dicto persi-
milem, verba in ambitu haud facile legi possunt. Quintum sigillum exhibet dimidiam aquilam
a dextra sigilli parte et dimidiam crucem a laeva sigilli parte; signa haecce sunt inter se con-
iuncta. Literae in ambitu inscriptae sunt difficiles lectu. Sexti denique sigilli tam offigies,
quam literae in ambitu, multum jam attritae.

tikeit, unde haben gelobet, unde globen ouch mit desern keginwertigen brie-
fe bey unsern frowlichen treuwen unde eren, an geferde unde argelist, das
wir keinen ansproch, vorderunge ader heischunge haben wellen czu deme
vorgenanten lande Dobrin, die weile is steet in der vorsaczunge noch bey des
egenanten vnsers heren leben, noch noch (sic) seyme (sic) tode, unde vorzei-
gen vns genczlich aller hulfte geistliches ader werltliches (sic) gerichtis (sic),
furstliches ader Keiserliches, vnde aller ander rechten, die uns in keinerley
wise czu hulfte dorczu komen mochten mit Worten ader mit Werken, sun-
derlich vorzeigen wir uns aller brieft unde Ingesigel ab wir die dorober
hetten, sie weren von unserm egenanten heren gegeben, ader weren andere
brieft, das die selben brieft keine macht haben sullen, bis an die cziet (sic),
das das egenante landt Dobrin umbe eyne sulche summe Geldes, als is stiet
wider geloset worde. Unde czu merer sicherheit, das dese vorgeschrebe-
bene sachen vnde wort woer sein, unde also gescheen seyn, unde das wirs
getan haben von eigenem willen, unbetwungen unde keine not ader ge-
twank mit worten ader mit werken von unserm heren ader von imande do-
rumbe geleeden haben, so haben dese nochgeschreiben unser Ritter,
knechte unde stete in der keginwertikeit, is gescheen ist, die is ouch gesehen
unde gehort haben desen keginwertigen brief czu eyne (sic) offenbaren
geczugnisse mit uns vorsigelt, unde der schreiber seyn czeichen unde na-
men doruf geleet. Das gescheen (sic) ist unde der brief gegeben czu *We-
nigen Glogow* uf unserm huse in den Jaren vnsers heren tusent dreihundert
vier unde nunczig an deme neesten donrstage vor sente Urbanstage. Un-
de wir her Wlrich Valkenhayn, her Heinrich von Bibersteyn unde Jeroslaw
Kernicz (sic), Ritter unde Knechte, Opol unde Weninge Glogow Steete, beken-
nen offenberlich, das alle die vorgeschrebene wort unde geschicht also
gescheen (sic) sein, unde wir dobey gewest seyn, unde is gesehn unde ge-
hort haben, unde das is ouch gescheen ist in guten truwen ane alles gefeer-
de unde argelist, unde czu eyne geczugnisse der vorzeiunge unde aller
vorgeschrebenen, dinge, haben wir desen brief geheischen unde gerufen dor-
czu von der egenanten vnsere frawen herczoginnen mete vorsigelt.

(S. N.) Et ego Johannes dictus Proike, Clericus Warmiensis diocesis,
publicus imperiali auctoritate notarius, premissis videlicet: promissioni de
non repetenda terra predicta, et renuncciationj ac omnibus et singulis pre-

dictis, dum sic ut prmittitur agerentur et fierent, una cum supradictis domi-
nis et testibus presens interfui, eaque per omnia sic fieri vidi et audivj, et in
testimonium veritatis hic me subscripsi, nomen et signum michi consweta
apposui, requisitus ad hoc per supradictam dominam Ofkam ducissam spe-
cialiter et rogatus.

DXLVII.

In Nova civitate Horczyn anno 1394 die 3 m. Septem.

Wladislaus Rex Poloniae, oppido Izbica jus teutonicum Magdeburgense confert (1).

In nomine domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Wladislaus
dei gracia Rex Polonie, Lithuanieque princeps supremus et heres Russie
etc. Significamus tenore presencium quibus expedit universis: Quod ad
instantes petitiones fidelium nostrorum Mathie et Jacussii fratrum de *Izd-
bicz* opidum ipsorum *Izdbicza* in terra Cujaviensi, in districtu Predeczensi
situm, cum villis ad ipsum spectantibus, prout in eorum metis, granicijs et
gadibus ab antiquo circumferencialiter, longe lateque sunt limitata et distin-
cta de jure Polonico in jus theutonicum, quod Maideburgense dicitur, trans-
ferimus perpetuo duraturum. Removentes ibidem omnia jura polonica
modos et consuetudines universas, que ipsum jus theutonicum plerumque
perturbare consueverunt. Eximimus insuper, absolvimus insuper (sic) et
perpetuo liberamus cives seu opidanos aut quosvis incolas opidi et villarum
ad ipsum spectantium predictarum ab omni jurisdictione et potestate om-
nium Regni nostri palatinorum, castellanorum, judicum, subjudicum, officia-
lium ac ministerialium eorundem, ut coram eis aut aliquo ipsorum pro causis
tam magnis quam parvis, puta: furti, sanguinis, homicidii, incendii, membrorum
mutilacionis ac quibusvis alijs citati, minime respondere sint astricti, sed
tantum cives et incole predicti coram suo advocato, advocatus vero coram
nobis vel nostro iudice generali, si predicti Mathias et Jacussius vel suc-

(1) Ex confirmatione Regis Alexandri anno 1504 data, libro Metrica Regni Nr. 20 p.
241 inserta.

cessores eorum in reddenda justicia negligentes forent [et] remissi, dum tamen per nostram literam nostro sigillo sigillatam fuerit evocatus, tunc non aliter, quam jure suo theutonico memorato Maydeburgensi, cuilibet ad objecta respondebit. In causis vero superius expresatis (sic) advocato opidi *Isdbicza* et villarum ad ipsum spectancium prefatarum judicandi, sentenciandi, condemnandi et puniendi plenam et omnimodam conferimus potestatem, prout hoc jus theutonicum Maydeburgense in omnibus condicionibus, punctis, clausulisque suis postulat et requirit. Juribus tamen nostris regalibus in omnibus semper salvis. Volumus insuper predictum opidum *Isdbicza* omnibus juribus et libertatibus, quibus cetera nostre majestatis et nobilium nostrorum fruuntur civitates seu opida, omnimode perfrui et gaudere. Harum, quas appensione nostri sigilli communiri fecimus, testimonio literarum. Actum in *Nova civitate* alias *Corczyn* feria quinta post diem sancti Egidii, anno domini millesimo tricentesimo nonagesimo quarto. Presentibus ibidem strennuis nobilibusque viris: Joanne Liganza, Cristino Sandomiriensi. Petro Kmitha Lublinensi, Castellanis; Petro Dimitrio Marschalco nostre curie et Nicolao Subdapifero Lanciciensi, multisque nostris fidelibus aliis fide dignis. Datum per manus famosi Zaclicze aule nostre cancellarii nostri fidelis dilecti.

DXLVIII.

In villa Chmelno, anno 1395 die 15 mensis Februarii.

Lites inter conventum Cisterciensium *Zukowiensem* atque Nobiles villae *Przewóz* haeredes exortae componuntur ⁽¹⁾.

Notum sit vniuersis hasce literas inspecturis seu auditoris: fuisse olim differentiam inter prepositum et totum conventum in *Sukowo* parte ex una,

⁽¹⁾ E libro *Metrica Regni dicto* Nr. 40 p. 33, descriptum, et quidem e confirmatione a Rege Sigismundo I. anno 1526 data.

et Nobiles de *Przewosz* ab altera, utpote occasione lacus dicti *Radunya*, et ea quidem differentia amicali tractatu composita et complanata in eum qui sequitur modum: ita, quod prepositus et uniuersus conventus *Szukoviensis*, ex gratia et ob mutuam concordiam conseruandam, ipsis Nobilibus de *Przewoszs* partem unam lacus *Radunye* concesserunt ad piscandum in ea, intra limites *Przewosz* et *Lomeczyn*, qui limites per transversum lacus, prout ipsis (sic) limites designati ac cummulata terra ab eorum parte lacus similiter et in ipso lacu palis quibusdam descripti sunt, hereditarie et perpetuo utendum. Nos vero superscripti Nobiles, videlicet: Ubislaus, Roslaus et Jacobus promissimus ac pariter promittimus pro omnibus nostris auunculis, heredibus seu cognatis et successoribus ipsam cause predictae compositionem, ut premititur iugiter instructam, perpetuis temporibus seruandam, tali inquam obligatione constituta, ut is, qui cause istius compositionem premissam ausus foret infringere, quisquis contrauerint (sic), is debet superioritati centum marcas monete pruthenice numerare. Ad perpetuam rei memoriam, Nos frater Joannes de *Rumpenheym* Commendator in *Gedano*, nostrum sigillum his literis appendi curauimus, similiter et prepositus totusque conventus sigilla sua promiserunt eisdem literis appendi, que date sunt in *Chmellen*, anno a Natali Cristiano MCCCLXXXV die Lune post diem Sancti Valentini diui Martiris. Testes huius concordie sunt: dominus Jordan de *Vicuna* Commendatoris collega, dominus Prsibite de *Jexow* equites aurati, Nicolaus de *Sunechowo* iudex terrestris, Petrus de *Czapelke* ⁽²⁾ et alij complures Nobilitatis (sic) viri.

⁽²⁾ *Sukowo*, *Zukow*, germ. *Zuckau*, *Przewosz*, *Lomeczyn* h. *Lonschin*, *Chmelno*, *Czapielken* (Gross-und Klein) omnes villae provinciae Boruss. Occident. territ. *Gedanensis*, regionis *Kartusiensis*; *Vicuna*, *Jexow*, *Sunechowo* non occurrunt in Mülleri Indice.

DXLIX.

In oppido Lipno, anno 1395 die 10 mensis Martii.

Janussius heres villae *Kikol* eandem hereditatem Conrado Jungingen Magistro Generali Ordinis Teutonici vendit ⁽¹⁾.

Nos Troyanus de *Ostrowite* heres et iudex Dobrinensis, omnibus et singulis presentibus et futuris, quibusque expedit universis, publice profite-mur: quod veniens ad nostram nobiliumque virorum dominorum: Dobeslai de *Dibłino* Thessaurarij, Wlostonis de *Michalcowo* pincerne, Nicolai de *Oleszno* subagassonis Dobrinensium, Derslai de *Wirzbnicza*, Nicolai de *Clonowo*, Nicolai de *Macowcz*, Jacusij de *Maleszewo*, Sciborii de *Roszcwo* et Bernardi de *Kszenite* heredum, nostrorum assessorum, presenciam personalem strenuus ac nobilis vir dominus Janussius, una cum filijs suis heredibus de *Kykol*, non compulsus, nec coactus, sed bona sui animi delibera-cione, predictam suam hereditatem dictam *Kykol* cum omnibus et singulis utilitatibus, fructibus, agris cultis et incultis, pascuis, pratis, silwa seu silwis, mericis, rubetis, lacu aut lacubus, aquis et aquarum decursibus, et cum alo-dio in eadem villa *Kykol*, prout predicta villa seu hereditas *Kykol* longe la-te ab antiquo in suis granitiebus et metis est circumferentialiter limitata et distincta, continens in se octuaginta mansos possessos et impossessos, mi-nus tamen quinque jugeribus et medio jugere, que jugera dicuntur *morgi*, cum omni jure et dominio quo solus fruebatur, nichil juris, dominij et pro-prietatis pro se et sua posteritate in pretacta villa *Kykol* penitus reservando, religioso ac nobili viro domino Hermanno Pilgrini de *Bobrowniki* tociusque terre Dobrinensis advocato, nomine sive pro parte et ad manus Magnifici principis ac Domini Domini Conradi Jungingen Magistri generalis Domi-norum Prusie ordinis Theutunicorum, suorum et successorum eiusdem ordi-nis imperpetuum vendidisse recognovit, quemlibet mansum possessum et

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 773 descriptum. Sigilli abrupti superest taeniola pergamena, qua appensum erat.

impossesum pro decem marcis vendendo, prutenicalis ponderis seu pagamen-ti. Quiquidem enominatus Dominus Janussius, vna cum filijs suis heredibus de *Kikolc*, oram nobis nostrisque assessoribus prenotatis enominatam here-ditatem *Kikol*, nihil prorsus in eadem pro se suisque liberis excipiendo, me-morato religioso et nobili viro Domino Hermanno Pilgrini de *Bobrowniki* tociusque terre Dobrinensis advocato, nomine magnifici principis et Domi-ni Domini Conradi Jungingen Magistri generalis Dominorum Prusie Or-dinis Theutunicorum, suorumque successorum eiusdem ordinis, imperpetuum contulit et resignavit, tenere et possidere cum omni potestate vendendi, do-nandi, obligandi et commutandi et prout praenominato magnifico principi et domino domino Conrado Jungingen generali Magistro Dominorum Prusie Or-dinis Theutunicorum, aut suis successoribus eiusdem ordinis, utilius esse vide-bitur. In huius rei testimonium, sigillum nostrum presentibus est appensum. Actum et datum *Lipno*, feria tertia proxima post Dominicam Reminiscere, in terminis generalibus, sub anno nativitatis Domini eiusdem millesimo trecen-tesimo nonagesimo quinto, presentibus strenuis ac nobilibus viris Dominis: Andrea Dobrinensi, Petro Rippinensi, Castellanis; Jwone Marsalco Dobri-nensi herede de *Radomino*, Nicolao de *Kutno* filio eiusdem Domini Andree Castellani Dobrinensis, Michaelae de *Szale* ⁽²⁾ herede et aliis fide dignis.

⁽²⁾ *Ostrowite*, *Dyblin*, *Michałkowo* duae villae h. n. *Oleśno*, *Klonowo*, *Makowiec*, *Ma-liszewo*, *Ruszkowo*, *Xięte*, *Szale* h. *Zale* omnes villae provinciae Plocensis, territ. et reg. Lip-nensis, *Kikol*, *Bobrowniki* et *Lipno* oppida ibidem sita, *Radomin* villa provinciae territ. et reg. Plocensis, *Kutno* oppidum provinciae Masoviensis territ. Gostynensis, regionis, Orłowiensis.

DL.

Mogielniciae, anno 1396 die 9 mensis Novembris.

Bartholomaeus heres villae *Chalino*, eandem villam Janussio Abbati Plocensi donat, usufructu hujus villae ad mortem sibi reservato ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Sub anno Nativitatis eiusdem millesimo C° C° C° nonagesimo sexto indictione III, IX die mensis Novembris, hora VI, vel quasi, in ecclesia beate Marie virginis in *Mogilniczia*, Poznaniensis diocesis, Pontificatus in Christo patris, ac domini domini Bonifacii Pape Noni anno VII, in mei notarij publici et testium subscriptorum presencia constitutus personaliter nobilis vir dominus Bartholomeus Bernardi, Clericus Plocensis diocesis, heres de *Chalyno* sanus mente et corpore, non illus, non deceptus, nec per aliquam fraudem circumfusus (sic), sed motus miseria et pietate, dictam hereditatem *Chalyno*, sytam in terra Dobriniensi, per ipsum possessam dedit, donavit et assignavit domino Janussio Abbati Plocensi et eius conventui, cum omnibus censibus, fructibus, utilitatibus et cum omni jure, prout ipse et sui antecessores veri et legitimi possessores possidebant, tali tamen condicione interposita, quod idem Bartholomeus dicta hereditate *Chalyno* ad tempora vite sue debet uti. Super quibus omnibus et singulis dictus dominus Abbas, necnon Bartholomeus predictus a me Notario publico infrascripto solempniter stipulati presens, sibi confici pecierunt publicum instrumentum. Acta sunt hec anno, indictione, mense, die, loco, hora et pontificatus (sic), quibus supra. Presentibus discretis et nobilibus viris, dominis: Martino plebano, Jacobo et Johanne vicarijs in *Mogilniczia*; Stanislao Wenceslay, Dobeslao, clericis; Pau-

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae N. 1060 descriptum. Taeniola pergamena appensum sigillum minimae formae, exhibens in scuto triangulari insigne dictum *Pobóg*. In ambitu leguntur haec: „† s. bartholomei o. m.”

lo herede de *Falinczicze*, Thoma dicto Galinszki advocato in *Przibiszewo* testibus ad premissa rogatis specialiter et vocatis.

(S. N.) Et ego Mathias condam Jacobi sculteti de *Canwicz* ⁽²⁾ clericus Wratislaviensis dyocesis, publicus imperiali auctoritate Notarius, predictae donacioni et alijs omnibus et singulis superius expressis una cum prenomi- natis testibus presens interfui, dum sic agerentur et fierent; eaque omnia et singula sic vidi et audiui; sed alijs occupatus ardujs negocijs per alium scribere (sic), feci meque hic manu propria subscribens, in hanc publicam formam redigendo (sic), signo et nomine meis solitis consignando requisitus in fidem et testimonium omnium premissorum.

⁽²⁾ *Mogielnica* oppidum, *Falencice* villa et *Przybyszew* oppidum provinciae Masovien- sis, territ. Warsoviensis, regionis Cernensis (Czersk), *Chalin* villa provinciae Plocensis, territ. et regionis Lipnensis, parochiae *Makowo* adscripta.

DLI.

In monasterio Zukoviensi, anno 1398 die 26 m. Jan.

Joannes Praepositus Monasterii *Zukoviensis* cuidam Rejmaro molam in villa *Ramekow* donat ⁽¹⁾.

In nomine domi, amen. Nouerint vniuersi tam presentes quam futuri, ad quorum noticiam deuenierint presentes litere: quia nos frater Joannes Prae- positus Monasterii *Sukouiensis*, de consensu fratrum et sororum, Reimarum (sic) molendinum nostrum in villa *Ramekow* situm damus, conferimus sibi, suisque legitimis successoribus jure hereditario possidendum cum uno iuge- ro terrae ex utraque parte molendini, et cum taberna libera speciali, prae- ter tabernam sculteti, piscaturam liberam in piscina circa molendinum sita, cuius piscinae clausuram dictus Reymar molendinator, et sui legitimi suc- cessores, quociens necesse fuerit, absque nostro et nostrorum villanorum

⁽¹⁾ Ex confirmatione Regis Sigismundi Augusti anni 1552. libro Metrica Regni dicto Nr. 80 p. 285 inserta.

Tomus II, Pars II.

adiutorio reparabunt, excepto quod villani pontem ante rotam molendini reparare tenebuntur. Addimus etiam eidem Reymar molendinatori, ut libere terram vel arenam in utroque littore accipiat pro clausura reparanda ita tamen, quod non sit in praeiudicium villanorum, pascua etiam pro eius pecoribus admittimus cum villanis ita tamen, quod iura pastoralia cum villanis faciat. Eximimus eum insuper a iudicio sculteti, quod non coram ipso, sed tantummodo coram Praeposito et suis fratribus respondebit. Quas libertates et iura praesentibus declarata dictus Reymar molendinator, et sui legitimi successores, ex nunc perpetue iure hereditario possidebunt sub hac forma, quod idem Reymar molendinator, et sui legitimi successores nobis et nostris successoribus duas marcas denariorum usualis monetae, singulis annis omni occasione posthabita in festo Natiuitatis domini soluere et in claustro nostro praesentare tenebuntur. Ut autem haec ordinatio per nos habita firma et stabilis perseueret, praesentem literam in euidentiam plenioris scribi iussimus, et praesentium sigillorum nostri videlicet et Conuentus munimine communi. Datum in Monasterio *Sukoviensi* [die] sequenti Conuersionis Sancti Pauli, anno domini millesimo trecentesimo nonagesimo octauo, praesentibus: fratre Nicolao Timenis, fratre Joanne Suronn Custode ecclesiae, fratre Stanislao Conuers, domino Petro Praedicatore in Polonico, nec non Barthkone de *parua Glogoua* ⁽²⁾, Ottone Czech, famulis Monasterii, ac aliis pluribus fide dignis.

⁽²⁾ *Sukou* nunc *Zuckau* villa ad rivum Radaunam sita territorii Gedanensis regionis Kartusiensis. *Ramkow* fortasse *Ramkau* villa territorii et regionis Gedanensis, *Parua Glogouia* germ. *Klein Glogau*, communiter *Ober Glogau*, polon. *Górny Głogów* oppid. provinciae Silesiae territ. Opoliensis regionis Neustadtensis (polon. Prudnik, Prądnik) ad fluvium Hotzenplotz situm.

DLII.

Ravae, anno 1398 die 26 mensis Maji.

Zemovitus Dux Mazoviae Wladislaum Regem et Hedvigim Reginam Poloniae quietat de summa 10,000 sexagenarum pragensium, in quibus sibi Terra Cujaviensis oppignerata erat ⁽¹⁾.

Semouithus, Dei gracia Dux Mazovie etc. Omnibus et singulis, quorum interest, et qui sua crediderint interesse, publice recongnoscamus et realiter profiteamur: nos recepisse a nobilibus ac strennuis militibus Clemente Vicecancellario et Henczkone Vicethezaurario serenissimi principis et domini domini nostri Wladislai Regis Poloniae, vice et nominibus ipsius domini Regis ac inclite principis domine Hedwigis Regine Poloniae, decem milia sexigenarum (sic) grossorum pragensium in quibus decem milibus sexigenarum terra Cuyaviensis per dictam dominam nostram Reginam Poloniae, pro dampnis nobis per Regnicolas Poloniae illatis, nobis fuerat obligata, prout in literis domine Regine predictae plenius continetur. A quibus quidem decem milibus sexagenarum grossorum pragensium predictos Regem et Reginam absolvimus et quitamus, finem et pactum de ulterius non petendo facientes. Datum *Rawe* ⁽²⁾ in die Penthecosten sub anno domini M° CCC° nonagesimo octauo, nostro sigillo praesentibus subappenso in fidem et testimonium omnium premissorum.

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 41 descriptum. Sigilli abrupti superest taeniola pergamena, qua appensum erat.

⁽²⁾ *Rawa* oppidum provinciae Masoviensis, territorii et regionis sui nominis caput.

DLIII.

In Nova Civitate Horczyn, anno 1398 die 17 mensis Novembris.

Wladislaus Rex Poloniae oppido *Izbica* nundinas unaquaque hebdomade agendas largitur ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Wladislaus dei gracia Rex Polonie Lithuaniae princeps supremus et heres Russiae etc. Ad perpetuam rei memoriam. Significamus tam presentibus quam futuris, quibus expedit universis presencium noticiam habituris: Quod mente sollicita perpendentes multe fidelitatis obsequia nobilis Mathiae de *Isdbicza* ⁽²⁾ nostri fidelis dilecti, quibus idem Mathias nostre celsitudini prompta sollicitudine placere meruit, et adhuc continuato fidelitatis studio ad nostra se beneplacita poterit reddere prompctiorem, horum itaque intuitu cupientes eundem Mathiam specialium graciaram prosequi favoribus, volentesque opidi sui *Isdbicza* predicti conditionem ex eo fieri meliorem, ut sub nostro felici regimine felicia recipiat incrementa, supradicto opido septimanale forum dedimus, contulimus, damusque, conferimus, ascribimus, appropriamus, incorporamusque et donamus perpetuis temporibus duraturum, decernentes ipsum forum septimanale omni feria quarta cujuslibet septimane annis singulis fore celebrandum in dicto opido *Isdbicza* nunc et in ewm; dantes et concedentes omnibus et singulis mercatoribus et quibusvis aliis hominibus, cujuscumque status aut conditionis extiterint, ad predictum opidum *Isdbicza* venientibus, res et merces ipsorum cujuscumque generis aut valoris sive precij fuerint plenam et omnimodam libere vendendi et emendi facultatem, juxta ipsorum et cujuslibet eorum beneplaciti voluntatem. Decernimus insuper et statuimus hujusmodi forum septimanale pro die predicto ad minus ad horam vesperorum perpetue duraturum. Harum etc. Actum in *Nova civitate Corczyn* die dominico infra

⁽¹⁾ Ex confirmatione Regis Alexandri anno 1504 data libro Metrica Regni Nr. 20 p. 241 inserta.

⁽²⁾ *Izbica* oppidum vid. supra.

octavas sancti Martini confessoris 1398. Presentibus his testibus: Sandiugio Calissiensi, Spithkone Cracoviensi, Joanne Liganza Lanciensi palatinis, Cristino de *Cozeglowi* Sandecensi, Swathoslao Calissiensi et Vincencio de *Granow* Nacklensi castellanis, et aliis multis nostris fidelibus fide testimonioque dignis. Datum per manus reuerendi in Christo patris domini Nicolai de *Curow* Episcopi Poznaniensis nobis sincere dilecti. Ad relacionem domini Zaclicze Cancellarii Capitanei Cujavie.

DLIV.

Brdoviae, anno 1399

Causa quaedam de lacu inter plebanum oppidi Brdow et heredes villae Modzerowo pendens ab arbitris dijudicatur ⁽¹⁾.

Nos Chebda de *Slupcza*, Nicolaus de *Gagowo*, Joannes de *Luben*, et Petrus de *Grochowiska* haeredes. Notum facimus tam praesentibus quam futuris, praesentium notitiam habituris: Quomodo dominus Jacobus plebanus in *Brdow* parte ab una, et nobiles viri Pacoslaus, Debeslaus (sic) cum fratribus omnibus germanis, haeredes in *Mudzurowo* parte ex altera ad nostram venientes praesentiam, in nos tanquam in veros amicos et arbitros in causa et causis, quae inter ipsos vertebantur et oriebantur de lacu: super quo lacu Swanthopelk frater germanus ipsius domini Jacobi fecerat limitationem ac granitias, expellens conventionem eodem domino Jacobo absente; super qua limitatione poena centum marcarum fuit vallata: pro qua poena fideiussores fuerunt ex una parte, Vit[?] videlicet] pro fratre plebani, et pro plebano dominus Stephanus haeres in *Brzyszwenna*; et pro parte altera nobilis vir Debeslaus venator *Brzestensis* haeres in *Korzecznik*, de alto et basso

⁽¹⁾ Ex apographo a doctissimo viro Felice Zieliński, Advocato Judicii sic dicti Appellationis Regni Poloniae nobis concesso. Sub finem hujus apographi annotatum est: *extat sub sigillis quatuor in pargameno*, scilicet archetypo quatuor sigilla appensa esse. Quamvis tabula haecce in Commentariis: *Biblioteka Warszawska* inscriptis anno 1846 Tomo II p. 318—382, typis descripta sit, tamen cum attineat bona in Terra Cujaviae jacentia, ideo hic eam denuo typis vulgandam esse duximus.

compromisserunt (sic). Tandem veniens dominus plebanus de studio citavit praedictum nobilem Dobeslaum de *Korzecznik* fideiussorem pro centum marcis, et nobiles de *Modzurowo* ⁽²⁾ pro laminis pro quingentis (sic) et quinque excisis et magnis vulgariter dictis *Rosniathy*; praedicti vero nobiles dygravatos [? iniuriatos] se videntes in iure terrestri pro poenis praedictis, venientes compromiserunt super hos [? nos] una cum domino plebano.

Nos vero sedentes et audientes propositionem domini plebani, sive actionem, ac etiam responsionem fideiussorum ac nobilium praedictorum ponderavimus, statuimus (sic), invenimus cum nobilibus alijs ac conspicuis viris infrascriptis tali sub conditione quod latum [? dictum] lacum ecclesiae restituendo a monte vulgariter dicto *Lysogora* ad ripam nomine *Krowica* ad (sic) omnes poenas priores vit [? videlicet] centum marcas, et alias poenas, quas erga dominum Jacobum ratione excisionis laminarum in iure (sic) terrestri contraxerunt, in nihilum redigimus. De lacu vero praedicto eisdem nobilibusque (sic) de *Modzurowo* perpetuum silentium imponentes, sub poena per nos statuta ac posita centum sexagenarum latorum grossorum, sub qua poena signa ac palos pridicti (sic) nobiles debent evellere sive extirpare sub poena praedicta. Etiam statuimus, quod si alicui parti videretur iniuria in paludibus vel in borra, extunc debent accedere dominum regem et petere limitationem: nullam de lacu facientes mentionem, ut prius dictum est. Super quo sigilla nostra apposuimus. Praesentibus nobili (sic) viro (sic) domino (sic): Alexio Dapifero Lanciensi, haerede de *Dzeczno*, Nicolao haerede de *Lubetowo*, Joanne haerede de *Lubranecz*, Swanthomiro haerede de *Grochowiska*, Joanne haerede de *Polanis* ⁽²⁾. Datum et actum in *Brdow* in domo domini Cristini castellani Sandeciensis (sic), sub anno domini millesimo tricentesimo nonagesimo nono.

⁽²⁾ *Ślupca duża i mała* (magna et parva) villae provinciae, territorii et regionis Plocensis. *Gagowy* et *Grochowiska* villae et *Lubien* oppidum in provincia Masoviensi, territorio Cujaviensi, regione Kowaliensi sita. *Brdów* oppidum publicum et *Polenisz* villa provinciae Masoviensis, territorii Cujaviensis, regionis Brestensis. *Modzurowo* villa privata ejusdem provinciae, territorii et regionis. *Bierzwienna długa i krótka* (longa et brevis) villae provinciae Masoviensis, territorii et regionis Lanciensi, *Korzecznik* villa prov. Masov. territ. Cujaviensis region. Kowaliensis.

⁽³⁾ *Lubiatów* villa provinciae Calissiensis, territorii et regionis Petricoviensis, *Lubraniec* nunc oppidum provinciae Masoviensis, territorii Cujaviensis, regionis Brestensis, *Grochowiska* videatur not. praecedens. *Dzeczno Dzidno*, villa M. D. Posn. territ. et reg. Bydgosciensis.

DLV.

Brestiae anno 1400 die 6 mensis Junii.

Wladislaus ex Poloniae Petro de *Dobre* mansum *zrzeb* dictum in villa regia *Dobre* situm largitur ⁽¹⁾.

Stephanus etc. Significamus etc. Oblatas esse nobis literas in pargameno conscriptas sub titulo serenissimi olim Vladislaj Poloniae regis praedecessoris nostrij et sigillo Regni communitas, continentes in se donationem unius mansi agrorum liberj *Zrzeb* vulgariter dicti, in villa nostra regali *Dobre* in terra Cuiaviensi et districtu Radziejoviensi consistente Petro de eadem *Dobre* procuratori Radzieyoviensi, sanas, salvas, ac incolumes, ullaque nota suspicionis carentes. Quas ut autoritate nostra confirmare et approbare dignaremur, supplicatum nobis est. Quarum quidem literarum tenor de verbo ad verbum sequitur, estque talis:

In nomine domini, amen. Vladislaus, Dei gratia Rex Poloniae, nec non terrarum Cracoviae, Sandomiriae, Syradiae, Lancitiae, Cuiaviae, Lithvaniae princeps supremus, Pomoraniae Russiaeque dominus et haeres etc. Ad perpetuam rei memoriam. Significamus quibus expedit universis tam praesentibus quam futuris praesentium noticiam habituris: Quod ob grata fidelium servitiorum merita Petri de *Dobre*, procuratoris nostri Radzieyoviensis, fidelis dilecti, quibus idem Petrus Maiestati nostrae plurimum meruit complacere, et in futurum, aucto fidelitatis studio, ad nostra se beneplacita et servitia poterit continuo reddere promptiorem, et tanto ardentius, quanto maiora beneficia a nostro nomine se noviter [? noverit] recepisse. Quorum intuitu volentes eundem Petrum de *Dobre* spetialium gratiarum prosequi favoribus, ipsumque praerogativa laetari cupientes et perfrui ampliorj, et ut nostris suffultus munificentijs nostris oportunis servitijs operosius valeat inhaerere, sibi suisque haeredibus et successoribus legitimis de innata nobis clementia, unum mansum agrorum liberum *Zrzeb* vulgariter dictum in villa nostra regali *Dobre* ⁽²⁾ praedicta cum area et domo,

⁽³⁾ E libro Metrica Regni dicto literis W.G. signato Nr. 129 p. 48—50 descriptum.

⁽²⁾ *Dobre* villa provinciae Masoviensis, territorii Cujaviensis regionis Radziejoviensi.

inter areas Petri Czebulca scilicet et Stanislai Soczewca sita, quae villa in terra nostra Cuiaviensi et districtu Radzieyoviensi extat situata, cum omnibus et singulis utilitatibus, fructibus, proventibus, redditibus, agris, pascuis, obventionibus, pertinentijs et appendijs universis, ad ipsum mansum *Zrzeb* ⁽³⁾ quomodolibet spectantibus, quibuscumque nominibus censeantur, nullis penitus exclusis, prout eundem mansum soli tenuimus, habuimus hactenus et possedimus, prout etiam praedictus mansus in suis metis, grantijs et gradibus [? gadibus] longe, lateque ab alijs agris ab antiquo circumferencialiterque limitatus est et distinctus, dedimus, contulimus, donauimus, damusque, conferrimus (sic) et donamus donatione perpetua et irrevocabili perpetuis temporibus duraturis, per ipsum Petrum suosque haeredes et legitimos successores tenendum, habendum, utifruendum, donandum, commutandum, obligandum, alienandum, vendendum et perpetue, libere et pacifice possidendum, et in usus suos beneplacitos et voluntarios convertendum, prout sibi et eisdem melius et utilius videbitur expedire pro suo et eorundem beneplacito voluntatis. Constituentes eundem Petrum, suos haeredes et successores legitimos supradicti mansi cum ipsius spectantijs universis veros et legitimos possessores. Harum, quibus sigillum nostrum appensum est, testimonio literarum. Actum in *Byesky* [Brzest] die dominico festi Pentecostes, anno ab incarnatione domini millesimo quadringentesimo. Praesentibus his: Kazeslao [Krzeslao] Palatino, Alberto Castellano, Brzestensibus; Joanne Cruswiciensi Castellano, Zbigneo Marschalco, Clemente Vicecancellario et Paulo alias Paschone de *Clonow*, et alijs multis nostris fidelibus fide dignis. Datum per manus reverendi in Christo patris domini Nicolai, Dei gracia Episcopi Vladislaviensis, nobis sincere dilecti. Ad relationem validi Zachae [Zaclicze] Cancellarij, Capitanei Cujaviensis.

Nos itaque Stephanus Rex praedictae supplicationi, uti in re iusta et aequa (sic), benigne annuentes, praeinsertas literas in omnibus earum punctis, clausulis, articulis, conditionibusque, quantum de iure est, et si hactenus in pacifica possessione idem Petrus procurator Radzieyoviensis sive illius le-

⁽³⁾ Videantur, quae de hac voce *Zrzeb* erudite disputavit Vir doctissimus Felix Zieliński in Commentariis *Biblioteka Warszawska* dictis Tomo XXXV totius corporis, sive Tom. III anni 1849 p. 553—585 sub titulo: „Poszukiwania historyczne nad finansami polskiem w XIV i XV wieku.”

gitimi successores fuerint, confirmandas et approbandas esse duximus, prout confirmamus et approbamus praesentibus, decernentes eas vim et robur debita firmitatis semper obtinere debere. In quorum fidem etc. Datum Varsoviae in conventu regni generali die vigesima quarta correctionis mensis octobris anno domini 1582. Regni vero nostri anno septinio. Stephanus Rex subscripsit.

DLVI.

Radziejoviae, anno 1401 die 18 mensis Aprilis.

Adamus scultetus in villa *Bieganowo*, scultetiam suam in eadem villa sitam Petro de *Dobre* vendit, quam venditionem Wladislaus Rex Poloniae ratam esse vult ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Quia tunc multis errorum et dubiorum incomodis prudenter occurrimus, dum gesta etatis nostre literarum apicibus et testium annotatione perhennamus, proinde nos Wladislaus, Dei gracia Rex Polonie, Lithuanieque princeps supremus et heres Russie etc. Singnificamus, (sic) quibus expedit uniwersis: Quomodo circumspectus vir Petrus de *Dobre*, ad nostre celsitudinis veniens presenciam, nobis quandam literam validi Zaklice, aule nostre cancellarij, Capitanei Cuyaviae, super empcione scoltecie in *Beganow*, omni prorsus suspicionis vicio carentem exhibuit, supplicans ex affectu, ut sibi eandem literam de innate nobis celsitudinis clemencia ratificare, gratificare, innovare et aprobare dingnaremur (sic). Cuius quidem litere de verbo ad verbum tenor sequitur in hec verba:

In nomine domini, amen. Cunctorum perit memoria factorum, nisi scripture presidio et testium aminiculo fuerint insingnita, proinde nos Zaklica Cancellarius Regni Polonie, nec non Capitaneus terre Cuyavie generalis

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae N. 615 descriptum. Funiculo serico coloris viridis et rubri appensum est sigillum ejusmodi, quale in operis Dziatynsciani tabula IV a dextra parte in imo tabulae expressum cernitur. Hujus tabulae duo apographa inveniuntur inserta libris Metrica Regni dictis, et quidem unum confirmatum a Rege Sigismundo I. anno 1537 insertum est libro 54 p. 115—117, alterum vero a Rege Stephano anno 1581 confirmatum insertum est libro 123 p. 566.

notum facimus, quibus expedit uniuersis: Quia ad nostram ceterorumque nobilium presenciam accedens Adam Scolthetus de *Beganowo* non coactus, non circumventus, sed salubri consilio suorum amicorum prehabito, scoltheciam suam ibidem in *Beganowo* ⁽²⁾, ipsum ex paterna successione legitime concernentem, pertinentemque ad eandem septimum mansum liberum in tota hereditate ibidem, quotque sunt aut esse in futurum poterint: iure et mensura Maydburgensi mansos Vlamenses mensurando: cum omni jure et dominio, prout eandem Scoltheciam idem Adam tenuit et habuit; nichil juris et dominij pro se et suis liberis excipiendo, circumspecto Petro de *Dobre* et suis successoribus legitimis, pro octuaginta marcis grossorum pragensium numeri polonicalis, quadraginta octo grossos pro qualibet marca computando, vendidit, dedit et coram nobis resingnavit, contulit et donavit perpetuis [temporibus] duraturis habendam, tenendam, vendendam, permutandam, prout sibi et suis liberis melius videbitur expedire. Item de singulis mansis incolarum ibidem in *Beganowo* possessis, preter quinque mansos curie regalis et suos sueque Scolthecie predictae mensurandos seu iam mensuratos, ad festum sancti Martini confessoris per fertonem pro censu tenetur fideliter recolligere annuatim. et pro domino nostro rege in curia regali in *Radzeow* representare. Ceterum predicto Petro et suis successoribus thabernam liberam et molendinum in ibidem liceat construere. De iudicijs vero et culpis emergentibus tercium denarium tollet, et duos pro domino rege assignabit (sic). Denarius quoque, qui de juramenti cottidie venire poterit, suus erit. Preter hoc dum iudicio celebrando ter in anno presidebit Burgrabius noster, qui pro tempore fuerit in *Radzeow*, denarium juramentorum tollet preter suum tercium... Ipseque scolthetus omnes causas tam capitales, quam mutilaciones membrorum, sua cum posteritate presente Burgrabio, aut suo nuncio, judicabit... Si vero scabini sentenciam ibidem in suo iudicio per se non possent invenire, tunc in *Radzeow* eandem investigare tenebuntur. Item ad dicta tria iudicia in anno Burgrabium metquintum recipiat, quem tunc expensis procurabit. Item predictae ville *Beganow* kmethones et incole ad reparacionem castri et curie sint astricti: sicut (sic) ceterj kmethones in villis regalibus ad terri-

(2) *Bieganowo* villa provinciae Masoviensis, territorij Cujaviensis, regionis Radziejeviensis.

torium Radzeoviense pertinentes (sic). In cuius rei testimonium, sigillum nostrum presentibus est appensum. Actum et datum in *Radzeow* feria tertia post Dominicam Judica me anno domini millesimo quadringentesimo primo, Presentibus nobilibus et circumspectis dominis: Paulo et Mathia fratribus uterinis de *Klonow*, Przibcone de *Krzywosandza*, Martino ecclesie rectore, Nicolao Rachembarg, Nicolao Szak ciuibus de *Radzeow* et alijs quam multis fide dignis testibus.

Nos autem eiusdem Petri de *Dobre* iustis petitionibus aclinati, literam ipsius eandem in omnibus suis punctis, condicionibus, articulis, sentencijs et clausulis ratificamus, gratificamus, innovamus, aprobamus et tenore presencium confirmamus, decernentes ipsam in eisdem suis punctis, condicionibus, articulis, sentencijs et clausulis robur perpetue firmitatis obtinere. Harum, quibus sigillum nostrum est appensum, testimonio literarum. Actum in *Radzeow*, feria secunda proxima post dominicam Misericordia domini, anno eiusdem domini millesimo quadringentesimo primo. Presentibus hijs strenuis, nobilibusque viris: Johanne Liganza Lanciensi, Krzeslao Cuyaviensi, Palatinis; Cristino Sandomiriensi, Petro Kmithe Lublinensi, Cristino Sandecensi, Castellanis; et Martino Iudice Brestensi, multisque alijs nostris fidelibus fide dignis. Datum per manus reuerendi in Christo patris domini Nicolai de Curow Episcopi Wladislaviensis. Ad relacionem Zaklice Cancellarij Aule regalis.

DLVII.

Cracoviae, anno 1404 die 23 mensis Novembris.

Wladislaus Rex Poloniae, civibus oppidi *Brzestiae*, qui incendio plurima damna perceperunt pratum *Obora* dictum donat ⁽¹⁾.

Wladislaus, Dei gratia Rex Poloniae, Lituanieque princeps supremus et haeres Russiae, significamus tenore praesentium, quibus expedit universis: quomodo attendentes damna et incommoda, quae providi cives et incolae civitatis nostrae *Brzestensis* per incendium ignis et per invasionem inimicorum nostrorum ⁽²⁾ de Prussia perceperunt, volentesque ipsos (sic) speciali nostrae gratiae praerogativa subvenire, ipsisque (sic) pro usu et melioratione civitatis nostrae predictae *Brzestensis* pratum dictum *Obora*, iacentem (sic) prope civitatem, cum rubetis seu virgultis et pascuis ad ipsum spectantibus dedimus, donavimus ⁽³⁾ et largimur, tenore praesentium mediante, per ipsos habendum, tenendum, uti fruendum, nec non pacifice et quiete possidendum perpetue et in evum. Ideo tibi Sandivogio de *Ostrorok* (sic) Palatino Sandomiriensi ⁽⁴⁾ et capitaneo *Brzestensi*, nec non tuo Burgrabio aliisque pro tempore existentibus committimus et mandamus, quatenus praedictos cives nostros *Brzestenses* in huiusmodi donatione nostra nulla praesumatis impedire ratione, omnino ⁽⁵⁾ ipsos circa huiusmodi donationem nostram conservate (sic) ⁽⁶⁾ secus non facturj gratiae nostrae sub obtentu. Datum *Cracoviae* feria sexta ipso die sancti Clementis, anno domini millesimo quadringentesimo primo. Relacio venerabilis ⁽⁷⁾ praepositi *Lanciciensis* et R. P. Vicecancellarii.

⁽¹⁾ E libro *Metrica Regni dicto literis Z. G.* signato, anni 1546. Nr. 71, p. 59—60. Invenitur idem privilegium libro *Metrica Regni* Nr. 235, p. 363, 365 et 367 insertum.

⁽²⁾ In libro 235 additum est *Cruciferorum de Prussia*. ⁽³⁾ donavimus, donamusque et l. ⁽⁴⁾ Posnaniensi. ⁽⁵⁾ quinimo. ⁽⁶⁾ conservare. ⁽⁷⁾ venerabilis *Vladislai*.

DLVIII.

Thorunii, anno 1404 die 27 mensis Maji.

Conradus de Jungingen Magister Generalis ordinis fratrum Teutonicorum, testatur se a **Wladislao** Rege Poloniae, tres literas obligationem Terrae *Dobrinensis* tangentes, recepisse ⁽¹⁾.

Frater Conradus de Jungingen, Ordinis beatae Mariae Jerozolimitani Magister generalis recongnoscimus (sic) tenore presencium quibus expedit universis: quod Serenissimus princeps dominus Wladislaus dei gracia Rex Polonie tres literas obligacionis per predecessorem nostrum, fratrem Conradum de *Wallenrode* Magistrum generalem Ordinis supradictj, super terra *Dobrinensi* Illustrj principj domino Ladislao Duci quondam *Oppolien-* si datas, summas pecuniarum, in quibus predicta terra *Dobrinensis* nobis per eundem Dominum Ladislaum Ducem *Oppoliensem* fuerat obligata, in se continentes, quae iuxta tractatus, in convencionem in insula prope Castrum *Raczans* *Wladislaviensis* dyocesis habitos per consiliarios eiusdem dominj *Wladislai* Regis Polonie etc. ex una, et nostros parte ex altera, circaredempcionem ipsius terre *Dobrinensis* reddj debuerant, iam de facto nobis et nostro ordinj sunt restitute per eundem dominum Wladislaum Regem et efficaciter assignate; de quorum assignacione eundem dominum Wladislaum et successores eius ac Regnum Polonie quittos (sic) reddimus et solutos tenore presencium mediante. In cuius rej testimonium, sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum in Castro nostro *Thorun* feria tertia proxima post festum sancte Trinitatis anno domini millesimo quadringentesimo quarto.

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo *Varsaviensis* tabularii publici Regni Poloniae Nr. 35 descriptum. Taeniola pergamena appensum sigillum mediae figurae, in cuius scuto efficta est aquila ab Ordine Teutonico vulgo usitata. Verba in ambitu haec leguntur: „† s. fris. conradi de iungingen magri. gralis.”

DLIX.

Pirkowiae, anno 1406 die 25 mensis Septembris.

Joannes Episcopus Wladislaviensis et Dux Opoliensis etc. privilegia oppido *Lagow* ab **Elisabeth** Regina Hungariae anno 1375 et a **Wladislao** Rege Poloniae anno 1390 data, confirmat ⁽¹⁾.

In nomine sanctae et indiuiduae Trinitatis foeliciter, amen. Joannes Dei gratia Episcopus Wladislaviensis et Dux Opoliensis, nec non Abbatiae Saxardiensis, Quinque Ecclesiensis Diocesis, administrator, ad rei gestae memoriam sempiternam. Vniuersis praesentibus et futuris claram tenore praesentium facimus mentionem: Quod ad nostram venientes praesentiam prouidi et honesti viri: Magister Consulum, Consules, ac tota communitas oppidi nostri *Lagow*, nobis fideles subiecti, quasdam literas, unam videlicet originalem Serenissimae Principis Dominae Elizabeth Senioris Reginae Regnorum Hungariae et Poloniae, foelicis memoriae, aliam vero confirmationis eiusdem originalis literae Serenissimi principis ac domini domini Wladislai Regis Poloniae etc. domini mihi domini gratiosissimi, ipsorum veris sigillis appendentibus sigillatas et munitas, non cancellatas, non viciatas, neque aliqua sui parte suspectas, nec abolitas, sed omni prorsus vicio et suspitione carentes nobis exhibentes (sic), et cum ea, qua decuit reuerentia recepimus (sic), et ad uoluiam dictorum Magistri Consulum, Consulum ac communitatum vna voce nobis supplicantium iusta (sic), quatenus easdem literas ut permittimur (sic) concessas autoritate nostra et de speciali nostra munificentia approbare, confirmare, ratificare et innouare graciosius dignaremur. Quarum literarum tenores de verbo ad verbum sequuntur et sunt tales:

(Sequuntur: 1° privilegium Wladislai Regis Poloniae anni 1390 a nobis supra Nr. DXLI p. 783 2° privilegium Elisabeth Reginae Hungariae Senioris anni 1375 Nr. DXXVIII p. 759 typis descripta).

⁽¹⁾ Ex confirmatione Regis Stephani Batorei, libro *Metrica Regni* dicto Nr. 118, p. 244 et 246 inserta.

Nos vero bonorum nostrorum meliorationem diligimus (sic) et cupimus ipsorum utilitatem nostris temporibus quantum operiosius possumus adaugeri. Igitur praecibus huiusmodi tanquam iustis et rationabilibus fauorabiliter annuentes, tam literam originalem, quam etiam eius confirmationem superscriptas ratas habentes atque gratas, ipsasque in omnibus suis punctis, conditionibus. sententiis, clausulis et articulis approbamus, ratificamus, innouamus, et ex certa scientia confirmamus. In cuius rei testimonium et fidem certiore, has literas fieri iussimus, nostri sigilli munimine roboratas. Datum in *Pyrkow*, sabbato ante festum Sancti Michaelis, anno domini millesimo quadringentesimo sexto, praesentibus validis viris: Guntero Cale, Jaroslao Jerogniewski, Hermano de *Krampicz*, Nicolao Cothenerij, Martino Petrovicz familiaribus nobis fidelibus, continue domesticis, et Nicolao de *Scho-neborg* Canonico Opoliensi, Curiae nostrae Notario, qui praesentia habuit in commisso.

DLX.

Bydgostiae, anno 1408 die 18 mensis Septembris.

Thomco Castellanus Sandomiriensis Capitaneus Majoris Poloniae fratribus Carmelitanis (S. Mariae de Monte Carmelo) monasterii Bydgostiensis certa privilegia largitur ⁽¹⁾.

In nomine domini. amen. Cum homo brevi vivens tempore multis repletur miseriis, animae igitur salubritatem praecogitet ordinare, proinde Nos Thomco, Castellanus Sandomiriensis et maioris Poloniae, nec non Bidgostiae terrarum capitaneus generalis significamus, quibus expedit [tenore] praesentium vniuersis tam praesentibus, quam futuris: Quod anhelantes a domino altissimo eiusque genitrice Virgine Maria praemium obtinere, atque ad celestis Regni patriam pervenire, et ob serenissimi principis et domini domini Wladislai Regis, nec non praeclarissimae dominae Annae Reginae Poloniae atque animam Annae uxoris et puerorum, progenitorum omniumque successorum nostrorum et praedecessorum legitimorum salu-

⁽¹⁾ E libro *Metrica Regni* dicto literis Z. G. signato anni 1596 Nr. 71 p. 285—286 descriptum., et quidem e confirmatione a Rege Sigismundo I anno 1546 data.

tem, inclitissimi quoque principis et domini domini Kazimiri Regis et Hedvigis praeclarissimae Reginae Poloniae recordacionis felicis animarum ob memoriam et requiem sempiternam, ob reverenciam domini nostri Jesu Christi eiusque genitricem virginem Mariam (sic), in quorum solennitatem et honorem monasterium seu claustrum in civitate Bidgostiensi, fratrum ordinis Sanctae Mariae Virginis de monte Carmeno (sic) est fundatum, eisdem fratribus in monasterio eodem, domino Deo famulantibus, pro meliori eiusdem claustri et fratrum relevacione, de omnibus et singulis emolumentis, que in magno molendino, ex opposito ecclesiae sancti Nicolai in civitate Bidgostiensis situato, molarentur (sic) et moli possint, totam decimam in eodem molendino dedimus et donavimus. Item medietatem omnis decimae, aquatici theloni et *sluszcznye*. Praeterea praedicti fratres claustri eiusdem in eodem (sic) domo et monasterio possunt fovere unum piscatorem, qui pro ipsorum mensa pisces cuiusvis generis in fluvijis regalibus [possit] venari et piscari: dumtaxat piscatura salmonum (sic) et stimonum [sturionum] excepta. Nichilominus praedicti fratres in sylvis et borris regalibus ligna arida et sicca pro eorum igne [et] coquina capere secure possunt. Cum autem pro edificacione et construccione domorum vel aliorum aedificiorum de roboribus et lignis oportunitatem habuerint, tunc cum voluntate nostra civium vel successorum nostrorum, quicumque pro tempore sunt fuerintve, huiusmodi robora et ligna scindere pro eorum igne et coquina nec non ad edificandum valencia capient in sylvis [et] borris eisdem et tollent. Pro quibus memorati fratres in memoriam et reverenciam assumptionis Beatae virginis Mariae die qualibet, in aurora vel tempore maturo, et qualibet feria quinta de solennitate corporis Christi missarum solennia cantabunt; mense autem quolibet psalterium legent et die dominico quolibet vigiliis, et feria secunda missas defunctorum celebrabunt, in et (sic) remedium omnium animarum et spem remissionis cunctorum delictorum, praemissi fratres ampliora et plura alia spiritualia obsequia quae valuerint, explebunt. Ut autem hec donata, largita et data, rata, grata atque firma et inviolata permaneant, robur quoque valiturum firmitatis perpetuae obtineant, nostrum sigillum in huius rei testimonium praesentibus est appensum. Actum et datum in *Bidgostia*, feria tertia infra octavas exaltacionis sanctae crucis M° CCCCVIII°

DLXI.

Cracoviae, anno 1415 die 3 mensis Julii.

Joannes de Dubnice profitetur se a Wladislao Rege Poloniae stipendia accepisse ⁽¹⁾.

Nos Janko de *Dubnycze* Magister rothe recongnoscimus nos de rathhabicione omnium sociorum nostrorum a Serenissimo principe Domino Wladislao dei gracia Rege Polonie Illustri, pro omnibus et singulis dampnis, dum Cruciferus gwerras anno domini m° cccc° xiii° movebat, mancipati percepimus centum unam marcam habuisse, recepisse et levasse pro finali et ultimata expedicione iuxta compotum et racionem per nobilem Petrum Medulansky in *Brest* nobiscum factam, pollicendo et bona fide tam nostram quam nostrorum sociorum, pro quibus nos fideiussorem constituimus nominibus, promittendo maiestatem ipsius nunquam pro huiusmodi dampnis per se vel per alium inquietare vel monere, sed exnunc ipsum ab eisdem absolvimus et quittamus tenore presencium mediante. Litteras autem dampni, quas domino Szesczenczoni ad manus fideles dedimus, adhuc apud nos volumus reservari, quousque de servicys nos prout ceteros constipendarios faciet contentos. In cuius rei testimonium, litterarum sigillum meum presentibus est appensum. Datum Cracovie in Crastino Visitacionis Beate Marie virginis gloriose anno domini M° cccc° xv°. Fuit in racione et est posita.

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsav. tab. publ. Reg. Pol. Nr. 1205 descriptum. Taeniola pergamena appensum est huic tabulae sigillum parvum rotundum, in cuius medio effictum est scutum in quatuor campos divisum, sed jam multum attritum, insigne aliquod peregrinum non polonum repraesentare videtur. Literae in ambitu hae leguntur: „† s. iohannis de dubince.“

DLXII.

In oppido Znín, anno 1422 die 8 mensis Junii.

Wladislaus Rex Poloniae oppidum *Kruszwica* jure Magdeburgensi regi vult ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Ne error oblivionis gestis sub tempore versantibus pariat detrimenta, alta Regum et principum decreuerunt consilia ea literarum apicibus, et testium annotatione perhennari, ne lapsu temporis evanescant. Proinde nos Wladislaus dei gratia Rex Poloniae, nec non terrarum Cracovie, Sandomirie, Syradie, Lancicie, Cujavie, Lithwanieque princeps supremus, Pomeranie, Russieque dominus et heres. Significamus tenore presentium, quibus expedit universis presentibus et futuris, presencium notitiam habituris: Quomodo oppidum nostrum *Cruswjeza* ⁽²⁾ in terra Cuyaviae, et districtu Ivnijwladislaviensi situatum et locatum, populo multa habundare volentes et eius conditionem facere meliorem, ut tempore nostri felicitis regiminis se continua sentiat incrementa recepisse, ipsum oppidum una cum suburbio de iure polonico in ius theutonicum Maydburgense, quo ciuitas nostra *Ivniwladislavia* gaudet, transferimus perpetuo duraturum. Removentes ibidem omnia jura polonica, modos et consuetudines universas, que ipsum jus theutonicum Maydburgense predictum quoquomodo consueverunt et sunt solita perturbare. Eximimus insuper, absoluimus et perpetuo liberamus omnes predicti oppidi oppidanos, et ipsius suburbij quosvis emethones et incolas, ab omni iurisdicione et potestate omnium Regni nostri Palatinorum, Castellanorum, Capitaneorum, Judicum, Subiudicum et quorumvis officialium et Ministerialium eorundem, ut coram ipsis, aut ipsorum aliquo, pro causis tam magnis, quam parvis, puta: furti, incendij, homicidij, sanguinis, membrorum mutilacionis et quibusvis alijs enormibus excessibus cittati minime responde-

⁽¹⁾ Ex confirmatione a Rege Sigismundo I anno 1538 data libro *Metrica Regni* 54 p. 308—309 inserta.

⁽²⁾ *Kruszwica* oppidum M. D. Posnaniensis, territ. Bydgostien. regionis Juniwladislaviensis.

bunt, nec aliquas penas solvere tenebuntur; sed tantum oppidani oppidi predicti, et ipsius suburbij incolae et emethones coram avvocato suo, qui pro tempore fuerit, avvocatus vero coram nobis, vel iudicio nostro, aut coram Capitaneo nostro *Crusfjciensi*, qui pro tempore fuerit: dum tamen per nostram literam nostro sigillo sigillatam cittatus fuerit, et hoc si in reddenda justicia negligens fuerit, et remissus, tunc non aliter, quam suo iure theutonico Maydburgensi predicto de se querulantibus respondere sit astrictus. In causis autem criminalibus et capitalibus superius expressatis, avvocato opidi prefati cum consulibus in metis et granicijs iudicandi, sentenciandi, puniendi, corrigendi, condempnandi et plectendi plenam damus et omnimodam tenore presentium concedimus facultatem, prout hoc ipsum jus theutonicum Maydburgense predictum in omnibus suis punctis, sentencijs, conditionibus, articulis et clausulis postulat et requirit. Ut autem predictum oppidum et ipsius incolae amplioris (sic) gratiarumstrarum prediti munificencijs, pro nostra nostrorumque successorum animarum salute omnipotentis domini clementiam valeant exorare, ex habundanti liberalitatis nostre plenitudine in dicto oppido *Crusfjjeza* fora septimanale videlicet singulis diebus sabbatinis et annale in festo sancti Clementis anni cuiuslibet, et duobus diebus immediate post sequentibus statuimus celebranda, et habenda dantes et concedentes omnibus et singulis mercatoribus, insitoribus, vectoribus et quibusvis alijs, cuiuscumque status, conditionis vel eminenciae hominibus, ad fora praedicta, septimanalia videlicet et annalia, cum omnibus mercancijs, atque rebus eorum veniendi, pergendi et visitandi, easdemque mercancias, atque res huiusmodi vendendi, alienandi et alias invicem earundem emendi et commutandi, pro ipsorum beneplacito voluntatis, nec non fora huiusmodi modo et forma melioribus exercendi plenam damus, et tenore presencium omnimodam concedimus facultatem iuxta iura et consuetudines in annalibus et septimanalibus foris ubilibet in civitatibus Regni nostri observari solitas et consuetas. Vobis igitur Capitaneis, Burgrabijs, Procuratoribus, Viceprocuratoribus, ac quibusvis Regni nostri officialibus, qui praesentibus fuerint requisiti, firmis nostris Regalibus damus in mandatis, quatinus mercatores, insitores, vectores et quosvis homines predicta fora, cum ipsorum mercancijs, atque rebus quibuscumque visitantes et visitare volentes impedire, molestare et perturbare nulla praesumatis ratione, sed potius ipsos et eorum

quemlibet, emptiones, venditiones et commutationes exercere permittatis eosque circa jura et consuetudines, quibus ceteri ad huiusmodi fora visitantes (sic) potiuntur uti frui et gaudere admittatis et admitti faciatis. Decernentes ea robur obtinere perpetue firmitatis. Juribus nostris Regalibus in omnibus semper salvis. Harum, quibus sigillum nostrum est apensum, testimonio literarum. Actum in *Znijena* in crastino sancte Trinitatis anno domini millesimo quadringentesimo vigesimo secundo. Presentibus ibidem magnificis et strennuis: Jacobo de *Conyeczpolije* Sijradiensi Palatino, Mosticio Poznaniensi, Janussio Calisiensi, Floriano de *Corythnycza* Visliciensi, Domaratho Beczensi, Castellanis; et Petro Schaffranijecz succamerario Cracoviensi, et aliis quam pluribus nostris fidelibus fide dignis. Datum per manus reverendi in Christo patris domini Alberti dei gratia Episcopi Cracoviensis, Regni Polonie Cancellarii, et venerabilis Joannis Decani Cracoviensis, eiusdem Regni vicecancellarii sincere nobis dilectorum. Ad relacionem eiusdem venerabilis domini Joannis Decani Cracoviensis Regni Polonie vicecancellarii.

DLXIII.

Nieszawiae, anno 1424 die 26 mensis Junii.

Paulus de Rusdorf Magister Generalis Ordinis fratrum Teutonorum transigit cum Wladislao Rege Poloniae de exercendo a subditis utriusque ditionis libero commercio ⁽¹⁾.

Frater Paulus de *Rusdorff*, Ordinis beate Marie domus theutunicorum Jerosolimitani Magister generalis. Significamus tenore presencium vniuersis: Quomodo inter cetera nostre Sinceritatis et benignitatis studia, que ad subditos et subiectos dominiorum ordinis nostri quadam humanitate libenter gerimus, diebus noctibusque meditantes in animo fatigamur, ut ipsis tranquillitatis remedia, pacis dulcedinem et requiem procuremus opulentam.

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 84 descriptum. Taeniola pergamentina appensum est huic tabulae sigillum rotundum mediocris formae aliqua ex parte destructum, exhibens in medio scuti sex arcibus cincti aquilam teutonicam in medio crucis effictam, insigne vulgo a Magistris Ordinis teutonici usitatum. Ex verbis in ambitu inscriptis haec legi possunt: „† s. fratr... sdorf. magistri gen...“ In Codice diplomatico Dogieli T. IV, p. 117 N. XCIII legitur idem pactum sed a Rege Poloniae Vladislao Paulo de Rusdorf Magistro Ordinis Teutonici datum.

Igitur convenientibus nobis vna cum prelatibus et preceptoribus, ceterisque ordinis nostri fratribus, ac strennuis militibus et providis civibus fidelibus nostris et dilectis infrascriptis, feria sexta in crastino Ascensionis Christi et diebus sequentibus in ripa fluminis *Wysla*, in hereditate *Nessowa* Wadislaviensis (sic) diocesis, ex opposito opidi nostri *Thorun* ex una, et Serenissimo principe magnificoque domino, domino Wladislao Rege Polonie etc. vna cum prelatibus, Baronibus ac milicia suis, partibus ex altera certos articulos quodammodo obscuros et dubiosos in litera concordie perpetue ultimo inter nos et predictum dominum Regem Polonie etc. facte et inile contentos, ipsis articulis prefate concordie in nullo penitus contravenientes, sed ipsos magis ac magis approbantes et confirmantes per capitula, distinctiones et clausulas infra scriptas declaravimus et elucidavimus et tenore presencium declaramus et elucidamus. Inprimis siquidem: Quod via libera est et debet esse omnibus mercatoribus et incolis Regni Polonie et terrarum Litwannie, Masovie, Russie et Samagitarum transeuntibus cum eorum mercancijs et rebus quibuscumque per Prussiam et Lyuoniam et alias terras Ordini subiectas, antiquis tamen theoloneis et depositis, siue modis deponendi merces, consuetudinibus et observancijs alijs semper salvis, prout in articulo octavo littere vnionis et concordie perpetue, qui sic incipit: *Item omnes mercatores etc.* est expressum. Item liber sit transitus et via omnibus mercatoribus et incolis Regni Poloniae et terrarum Litwannie, Samagitarum, Masovie et Russie cum suis mercancijs, frumentis cuiuscumque grani et rebus quibuscumque et cuiuscumque condicionis vel maneriey existant, sine impedimento vel angaria per terras et maria, aquas et flumina quandocumque ascendendo in et ad Regnum Polonie, terras Litwannie, Saymaitarum (sic), Masovie et Russie, et descendendo per terras dominiorum ordinis nostri, ac per ipsa flumina seu aquas usque ad maria et trans mare in navibus magnis sive parvis, imperpetuum quandocumque et quocienscumque voluerint. Quas quidem merces, frumenta et res, ut prescriptum est, si prefati mercatores seu incole Regni Polonie et terrarum suprascriptarum ducentes vendere, aut stare in aliquo locorum seu civitatum ad portum seu ripam predictarum aquarum sive maris situatorum vel situatarum voluerint, est et debet esse in ipsorum arbitrio et voluntate. Si vero vendere noluerint, possunt absque omni impedimento ire seu ascendere vel descendere, quo eis

placuerit cum rebus predictis, ut superius est expressum. Item de dacia *Pfuntczol* vulgariter dicta, Consiliarii domini Regis predicti proposuerunt: quomodo predicta dacia sit nova et deposita fuerat, neque eo tempore extitit, quando pax et concordia perpetua est facta et firmata; neque predicta dacia inposita fuit ad longa tempora, sed tantum ad pacificandum mare eo tempore, quo Regina Dacie (sic) Margaretha cum Alberto Rege Swecie tenuit gwerram. Ex adverso consiliarii Ordinis nostri dixerunt: quod hoc theoloneum *Pfuntczol* fuit ante istam pacem et concordiam perpetuam, nec umquam fuit depositum, nec articulus in litera concordie positus continet, quod aliqua theolonia deberent deponi, sed demonstrat, quod nulla nova theolonia sunt instituenda. Propter quam discrepantiam et dubium sic est conclusum: quod de cetero predicta dacia *Pfuntczol* et eius solucio suspendatur et sit suspensa, nec ad ipsiusolucionem dumtaxat mercatores et incole Regni Polonie et terrarum predictarum teneantur tandiu, quousque cognoscatur et discuiatur, an secundum tenorem et dispositionem articuli octavi a capite, de quo supra est facta mencio, debeat deponi quo ad mercatores et incolas Regni Polonie et terrarum predictarum. Item: Quod omnes mercatores et incole Regni Polonie et terrarum Litwaniæ, Samagitarum, Maszowie et Russie a solucione cuiusdam pecunie vulgariter *lobegeld* nuncupate, que a frumento in *Gdantczk* recipiebatur, perpetuo sint liberi et exempti, nec ad eiusolucionem de cetero teneantur. Item: Omnes mercatores et incole terrarum et dominiorum Ordinis nostri in terris Regni Polonie, dumtaxat Dobrinensi, Coyaviensi, Lanciensi, Siradiensi et in Polonia in civitate Gneznensi tantum, libere possunt pannum et pannos vendere et per ulnas incidere in foris annualibus civitatum seu opidorum tantum; possunt eciam emere et educere frumenta, pecudes et pecora et quascumque alias res in foris septimanalibus quibuscunque. Item: Quod theolonium et depositum vulgariter *Nedirloge* circa *Landisberg* et *Castryn* (sic) in Noua Marchia, que dicuntur de nouo imposita, suspendantur, nec a mercatoribus et incolis Regni Polonie exigantur seu recipiantur, sed dentur ad fideiussoriam caucionem tandiu, quousque dominus Rex et nos Magister ad limitandum granicies inter Poloniam et Nouam Marchiam nostros nuncios transmittemus, et ibidem Nos Magister et Ordo predicti, recepta primitus informacione de impositione novitatis theolonei et depositi predictorum per

dictos nostros nuncios id, quod nouum et inconvetum fuerit, deponeamus et tollemus. Item: de vectura salis de Prussia per terram Dobrinensem suspensum est usque ad responsionem domini Regis Polonie etc. In quorum omnium testimonium et evidenciam plenior, sigillum nostrum presentibus est appensum. Presentibus et tractantibus reuerendis in Christo patribus et dominis dominis: Johanne Culmensis, Gerhardo Pomezaniensis, ecclesiarum Episcopis; venerabilibus et religiosis ordinis nostri fratribus: Lodwico de *Landsze* Marschalko supremo, Henrico Holt supremo hospitalario et in *Elwingo*, Nicolao Jorlitz supremo Trapiario et in Cristburg, Martino Kémenater in *Thorun*, Jodoco Hoenkircher in *Tuchola*, Commendatoribus; egregijsque et religiosis Ordinis nostri professis: Andrea Pfaffendorff in *Culmen*, Johanne Doryng in *maiore Lichtenaw* plebanis et decretorum doctoribus; nec non strennuis providisque viris: Johanne de *Orsechow*, Johanne de *Logendorff*, militibus; Johanne Stertez, Philippo de *Symnaw* in Colmen, Hermanno de *Lynde*, Johanne Huxer, Liffardt Blumental in *Thorun*, Henrico de *Staden* et Witkone Morser in *Danczk*, Consulibus, et alijs quam pluribus fide dignis. Actum et datum in ripa fluminis *Wysla* in hereditate *Nessowa* Wladislaviensis diocesis ex opposito opidi nostri *Thorun*, feria quarta infra octavas Ascensionis Christi, anno domini millesimo quadringentesimo vigesimo quarto.

DLXIV.

Gnesnae, anno 1424 die 5 mensis Julii.

Wladislaus Rex Polonie oppido *Fordon* villas *Łoskoń*, *Palcz*, *Wyszogród* et *Siersk* donat, aliaque privilegia largitur ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Quia tunc multis errorum et dubiorum incommodis prudenter occurrimus, dum gesta aetatis nostrae literarum apicibus et testium annotatione perhennamus, proinde nos Wladislaus, Dei gracia Rex Poloniae, nec non terrarum Cracoviae, Sandomiriae, Syrdiae, Lanciciae, Cuiaviae, Lithwaniaeque Princeps supremus, Pomeraniae, Russiaeque dominus et haeres etc. Significamus tenore praesentium quibus expedit universis praesentibus et futuris [praesentium] notitiam habituris: Quomodo inter alias occupationis nostrae curas ad hoc studium mentis nostrae extenditur, ut thesaurorum nostrorum intendamus iugiter incrementis; quodque status Regni nostri praedicti sub nostro foelici regimine conditione subleventur meliorj. Volentes iugiter [? igitur] civitatis nostrae *Fordon* conditionem facere meliorem, praedictae civitati nostrae et ipsius incolis villas nostras prope et circa dictam civitatem iacentes, videlicet: *Łoskun*, *Palcze*, *Wyszegrod* et *Sirsko* ⁽²⁾ damus, donamus, adiungimus, inscribimus perpetuo tenore praesentium et largimur, cum omnibus villarum ipsarum utilitatibus, fructibus, censibus et proventibus, ut puta: agris, pratis, pascuis, sylvis, borris, aquis et earum decursibus, et generaliter cum omnibus et singulis obventionibus, quae nunc sunt, aut fieri poterint in futurum, prout praedictae villae in suis metis et granitiibus longe, late et circumferentialiter sunt limitatae et distinctae habendum, tenendum, omnino pacifice et quiete perpetuis temporibus possidendum, dantes

⁽¹⁾ Ex confirmatione a Rege Sigismundo Augusto anno 1563 data, libro Metrica Regni Nr. 93, p. 473—475 inserta.

⁽²⁾ *Łoskun* vide tabulam anni 1145 Nr. CCCCXXXVI p. 590 *Łoskon* et *Palcz* villae M. D. Posnaniensis territorii et regionis Bydgosciensis. *Wyszegrod* et *Siersk* desunt in Indicibus Mülleri et Plateri (Opisane historyczno-statystyczne wielkiego księstwa Poznańskiego, Lipsk 1846). *Siersk* occurrit in Indice manuscripto Rzysszeviano.

principaliter in haereditatibus suprascriptis aduocato, quem ibi ponere voverimus, duos mansos liberos cum insula sub antiqua ecclesia beatae Mariae Magdalенаe iacentem (sic) inter *Vislam* et riuulum dictum antiqua *Dbra*; et ut in eisdem haereditatibus suprascriptis, siue bonis, dicti advocati et eorum successores vna cum ciuibus praelibatis valeant libere venarij et aues capere, ciues vero molendina conseruare, caeterasque vtilitates, quae fieri possunt, per se facere iuxta eorum libitum voluntatis, nihil nobis et nostris successoribus dominij in eisdem reseruantes. Damus etiam dictis ciuibus quatuor magnas insulas in *Wisla* iacentes, cum omnibus utilitatibus, quae fieri possunt in eisdem seu existunt de praesenti. Damusque eidem civitati fluvium nostrum *Wisla* incipiendo a fluvio *Dbra* usque ad gades *Strelcenses* cum omnimoda piscatura, et quod valeant dicti ciues uti mensura, metreta, modio, vlna et pondere, prout in terra Culmensi existunt, utanturque iure Maydemburgensi, quo civitas nostra Bydgosciensis fruitur atque gaudet. Damus etiam praefatis advocatis et eorum successoribus caussas tam magnas, quam paruas iudicare in praefata ciuitate *Fordon*, poenas vero paruas et minutas pro utilitatibus dictae ciuitatis assignamus, excepta tertia parte advocatorum; magnasque poenas, quae ex caussis incendij, homicidij vel alterius violentiae emergerunt (sic), sic disponimus, quod nos vnam partem earundem, advocatus secundam, ciuitas vero tertiam percipiemus. Item ex nostra libertate excipimus et per tunc (sic) liberamus advocatos praedictos, cum omnibus et singulis civibus dictae ciuitatis, ab omni jurisdictione et potestate omnium Regni nostri palatinorum, castellanorum, iudicum, subiudicum, succamerariorum et ipsorum officialium et procuratorum nostrorum quorumlibet. Et si fieret vel contingeret eisdem aliquod praedictorum impedimentorum, quod absit, volumus, ut hoc per advocatos et consules dictae ciuitatis eorum jure decidatur. Item ut dicta ciuitas in suis juribus fortius reseruetur, concedimus atque damus dictis advocatis et ciuibus, quod si aliqua sententia scabinorum fuerit ibidem per quempiam redarguta et ab ea appellatum, non valeat huiusmodi sententia declarari per quempiam, nisi per consules ciuitatis antedictae. Etiam damus et concedimus ipsis ciuibus, quod omnis nobilis et alius quicumque debita contrahens in ciuitate praedicta, debeat per advocatos et scabinos dictae ciuitatis, et non per alium iudicari, sicut in *Thorun* et alijs ciuitatibus similibus consue-

tum est seruari. Item adijcimus et concedimus dictae ciuitati nostrae, ut omnes naues et plassagines lignorum cum omnibus mercimonijs debeant ad dictam ciuitatem applicarij, et quod omnes res et mercimonia, quocumque nomine nominentur, in dicta ciuitate, prout in Thorun, quiete et pacifice vendantur et deponantur, et ex ipsa libere mittantur, et alias quocumque volunt (sic), per ipsos libere adducantur sine impedimento quorumlibet procuratorum nostrorum. Et si quae metella (sic) dicti ciues reperierint in gadibus huiusmodi et libertate ciuitatis, ea libere fodere valeant, nostro tamen jure semper saluo. Item damus et concedimus dictis ciuibus passagium siue nauigium ad nos pertinens in fluvio *Visla* circa ciuitatem ante dictam. Et ut dicti ciues maiorj fruantur libertate, damus et concedimus eisdem, ut ligna et robora in borris nostris et syluis pro eorum aedificijs libere excidere valeant et secure sine praeiudicio mellificiorum nostrorum. Damus etiam de speciali nostra gratia ciuibus antedictis statuta in eadem ciuitate circa jus Maydeburgense facere, statuere et condere, excepta tamen obedientia, quam nobis et nostris successoribus facere debeant, dummodo ex illa praedictae ciuitati non videatur praeiudicium generari, et quod scholas siue regimen paruulorum plebanus una cum consulibus absque nostro et legitimorum nostrorum consensu successorum valeant conferre cuiuslibet voluerint propter Deum; dictarum vero scholarum aedificia praefati consules tempore opportuno debent construere et aedificare. Excipimus etiam et liberamus dictos ciues cum eorum bonis ab omni solutione thelonei in terra nostra Wladislaviensi et fori annualis. Promittimus etiam dictis ciuibus nostris pontem in *Syrsko* cum propugnaculo facere, et postmodum ipsi eundem perpetue facient et reformabunt. Damus etiam praefatis ciuibus dictae ciuitatis, quod unam partem de fluvio *Dbra* circa *Sirsko* possunt libere ad ipsorum utilitatem educere, et in eadem molendina cum duabus rotis construere et aedificare, de quibus omnibus et singulis utilitatibus, quas in ipsa ciuitate et ante ciuitatem facient siue foecerint (sic), nobis et nostris successoribus singulis annis in festo beati Martini confessoris quadraginta marcas pruthenicalis monetae soluere sint astricti. Saepedictis etiam advocatis, ut circa dictam nostrae ciuitatis plantationem sollicitentur arctius, damus et concedimus duo macella carnificum libera, duo macella pistorum, duo macella sutorum, duo macella poe-

nesticorum similiter libere possidenda. Adjicientes etiam in *Visla* fluvio liberam piscaturam in libertatibus ciuitatis praelibatae. Damus etiam praedictis advocatis dictam advocatiam libere tenendam, habendam et pacifice possidendam, nec non vendendam, donandam, commutandam, obligandam et ad usus beneplacitos conuertendam, secundum quod ipsis advocatis vel eorum successoribus melius ac utilius videbitur expedire, nostro tamen et nostrorum successorum consensu ad hoc equidem accedente. Harum, quibus sigillum nostrum appensum est, testimonio literarum. Actum *Gneznae*, feria tertia ipso die Sancti Procopij, anno dominij millesimo quadringentesimo vicesimo quarto. Praesentibus in Christo patribus, dominis: Alberto sanctae Gneznensis ecclesiae archiepiscopo, et primate, Joanne Wladislaviensis et Andrea Posnaniensis ecclesiarum, episcopis; nec non magnificis, strenuis, nobilibus: Sandiwogio de *Ostrorog* Poznaniensi, Mathia de *Labischin* Brzestensi, et Janussio de *Cosczol* Wladislaviensi, palatinis, multisque alijs fide dignis, fidelibus nostris dilectis. Datum per manus venerabilium dominorum Joannis Schaphranyecz decani Cracoviensis, Regni Poloniae Cancellarij, nec non Stanislai Cziolek cantoris Cracouiensis scholastici et canonici Sandomiriensis eiusdem Regni Vicecancellarij, synce-
re nobis dilectorum. Nihilominus praescriptionibus temporibus aptatis cuiuslibet nolunus huiusmodi concessionis nostrae gratia derogari. Relatio eiusdem venerabilis domini Stanislai Cziolek Regni Poloniae Vicecancellarij.

DLXV.

Brestiae, anno 1425 die 28 mensis Aprilis.

Wladislaus Rex Poloniae, fratribus ordinis S. Dominici (Dominicanis) Brestensibus unam metretam brasei ex mola ad oppidum Brestiam sita donat ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Quamvis regiae maiestatis benignitas ex assumpti officij dignitate universorum, quos sibi divinae providentiae subiecit auctoritas, debeat intendere profectibus; illis tamen quodam singulari debito fatetur se fore obligatam, qui mundi abrenunciantes honoribus et concupiscenciis, vitae regularis elegerunt disciplinam, quam cum plena devocione amplectentes, sedulitate oracionum, quibus quotidiano studio intendunt atque vacant, ac pro statu et pace populi apud creatorem omnium supplices intercedunt, pro saluteque eorum salvatoris clemenciam non cessant exorare; proinde Nos Wladislaus, Dei gracia Rex Poloniae, nec non terrarum Cracoviae, Sandomiriae, Siradiae, Lanciciae, Cujaviae, Litwaniaeque princeps supraemus, Pomeraniae, Russiaeque dominus et haeres etc. significamus tenore praesentium, quibus expedit universis praesentibus et futuris, praesentium noticiam habituris: Quomodo cupientes nobis diem extremi iudicij pietatis operibus praevenire, speciali zelo devocionis accensi, ad instantes petitiones venerabilis et religiosi Martini prioris ecclesiae sancti Michaelis archangeli in *Brzeszcze* situatae, ordinis beati Dominici fratrum praedicatorum, sibi, ecclesiae suae praedictae et ipsius conventuj unam mensuram brasei alias *czwierthnia* de molendino nostro, civitati nostrae *Brzeszcze* contiguo, singulis septimanis: quam etiam in supplicatione ipsius, asserens literas prioris donationis nostrae sibi fuisse ignis incendio consumptas, exponebat se habuisse: jure irrevocabili perpetuo damus, inscribimus, tribuimus et donamus per ipsum priorem, fratres ordinis praedicatorum conventus ipsius et ecclesiam eorum sancti Michaelis, ut praefertur, tenendam, habendam, utfruendam, levandam et tol-

⁽¹⁾ E libro Metrica Regni dicto literis Z. G. signato, anni 1546. Nr. 71, p. 292—294 descriptum, e quidem et confirmatione a Rege Sigismundo I anno 1546 data.

lendandam, ac perpetuis temporibus possidendam, alienandam, vendendam, commutandam, et ad usus praedictae ecclesiae convertendam, prout ipsis, praeposito et conventui, melius et utilius videbitur expedire: nostro tamen consensu ad id accedente speciali. Racione cuius donacionis nostrae, praefatus prior et conventus suus singulis septimanis quinque missas, unam videlicet dominico die in honorem s. et individue trinitatis pro salute nostra, incliti nati nostri domini Vladislai iuvenis, et praeclari principis domini Alexandri alias Vitholdi, Ducis magni Litwaniae, fratris nostri charissimi, ac inclitarum Zophiae consortis nostrae et Hedvigis natae nostrae, Reginarum Poloniae; aliam vero secunda feria pro animabus inclitarum Zophiae-consortis nostrae, Hedvigis, Annae et Helizabet, divae memoriae Reginarum nostrarum Poloniae; terciam singulis feriis quartis pro peccatis; quartam feria sexta in honorem sanctae Crucis, et quintam in honorem Beatae Mariae Virginis sabbatis diebus singulis decantare perpetue tenebuntur et debebunt: ipsorum consciencias ad praemissa onerantes. Harum, quibus sigillum nostrum praesentibus est appensum, testimonio literarum. Actum in *Brzeszcze*, sabbato proximo post festum sancti Marci Ewangelistae, anno domini MCCCC^oXXV^o. Praesentibus reverendis in Christo patribus, dominis: Alberto, Dei gratia Archiepiscopo Gnesnensi et Primate, Sbigneo de *Olhessnicza* Cracoviensis, Andrea Jastram (sic) Posnaniensis, Joanne Chelmensis eadem [gratia] ecclesiarum Episcopis; ac magnificis et strenuis: Cristino Castellano Cracoviensi herede de *Samborzecz*, Joanne de *Tarnow* Cracoviensi, Sandziwogio de *Ostrorog* Posnaniensi, Nicolao de *Miczalow* [Michalow] Sandomiriensi, Palatinis; Andrea Cziolek de *Zeliechow* Succamerario Sandomiriensi, et aliis pluribus fide dignis praesentibus [? testibus]. Datum per manus venerabilium virorum: Joannis Saffraniecz decani Cracoviensis Canonici et Stanislai Cziolek custodis Sandomiriensis, cantoris Cracoviensis et Posnaniensis canonici etc. ecclesiarum, Vicecanc. R. P. sincere nobis dilectorum. Nicolaus Drzeuiczki Notarius. Ad relationem eiusdem V. Stanislai Cziolek R. P. vicecancellarium (sic).

DLXVI.

In oppido Bobrowniki, anno 1425 die 25 mensis Maji.

Oppidum *Rypin* spondet fidem Regi Wladislao, uxori ejus Sophiae, filio illorum Wladislao atque Alexandro seu Witowdo M. D. Lituaniae ⁽¹⁾.

Nos Hannus Linhos, Magister civium, Nicloss, Henricus Lissy, Stanislaus Pyesch, Nicloss Gedk, Mathias Postrzigacz, Caspr (sic) Strzissky, Janussius Rzeschotko, Jacobus Drwanczskij, Paulus, moderni Consules et antiqui, nec non Ancogel Schenflug Paulus Sutor, Hannus Linhozowicz, Janussius, Casper Textor, Albertus Welanka et Nicolaus Swidua, Jurati et scabini, totaque communitas civitatis *Rippinensis* recognoscimus tenore presencium, quibus expedit vniuersis: Quomodo tacto lingno (sic) sancte et viuifice Crucis corporaliter iuravimus, quod serenissimo principi et domino domino Wladislao, Dei gracia Regi Poloniae etc. domino nostro graciosissimo, quamdiu vitam duxerit in humanis: post ipsum vero inclito filio suo domino Wladislao et preclare domine Zophie Regine Poloniae, ac inclito principi domino Allexandro alias Witowdo, Magno duci lithuanie, tamquam tutoribus filij sui predicti, durante huiusmodi tutoria; filio autem ipsius, quod absit deficiente, illustri filie sue domine Hedvigi, virgini nondum nupte, semper fideles esse volumus, erimus, spondemus et sine dolo et fraude promittimus; nec unquam aliquem vel aliquos, preter ipsos, dominos alios nobis eligemus vel queremus, quamdiu ipsis erit vita comes; dolo, ingenio, colore, fraude et occasione quibuslibet procul motis. Harum vigore literarum, quibus sigilla nostra sunt appensa. Datum in *Bobrownijkij*, sabbato proximo post festum Sancti Stanislai anno domini millesimo quadringentesimo vigesimo quinto.

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 280 descriptum. Taeniola pergamenea appensum est huic tabulae sigillum parvae formae rotundum jam multum laesum, attamen videre licet dimidium leonem et dimidiam aquilam, insigne civitatis Ripinensis.

DLXVII.

Bydgostiae, anno 1425 die 25 mensis Maji.

Oppidum *Bydgostia* (Bydgoszcz) spondet fidem Regi Wladislao, uxori ejus Sophiae, liberis illorum Wladislao et Hedvigi, tum Alexandro seu Witowdo M. D. Lituaniae ⁽¹⁾.

Nos Petrus Srocziński Magister civium, Stanislaus Mnych, Mathias Zak, Stephanus Czasto, Jan Mislanczsky, Andreas Paczerz, Nicolaus Wloch, Mathias Zolandowsky, Petrus Krotky, Mathias, Petrus Grzimala, Mathias Podscarbye moderni et antiqui consules; Michael Starsa, Nicolaus Slezitha, Petrus Adamko, Petrus Daidouicz, Nicolaus Kczinsky, Albertus Okrangli, Nicolaus Seruatka, Scabini et Jurati Civitatis *Bydgostiensis* recognoscimus tenore presencium quibus expedit vniuersis: Quomodo tacto lingno viuifice crucis corporaliter iuravimus, quod serenissimo principi et domino domino Wladislao, Dei gracia Regi Polonie, domino nostro graciosissimo, quamdiu vitam duxerit in humanis; post ipsum vero inclito filio suo domino Wladislao et preclare domine Zophie Regine Polonie, ac inclito principi domino Allexandro alias Witowdo, Magno Duci Lithuanie, illustri domino nostro tamquam tutoribus filij sui predicti, et durante huiusmodi tutoria; ipso autem filio, quod absit, deficiente, illustri filie sue domine Hedvigi, virgini nondum nupte et nulli alteri fideles esse volumus, erimus, spondemus et sine dolo et fraude promittimus, nec unquam aliquem vel aliquos dominos preter ipsos alios nobis eligemus vel queremus, quamdiu erit ipsis vita comes; dolo, fraude, colore, ingenio et occasionibus quibuscumque procul motis. Harum vigore literarum, quibus sigillum civitatis nostre *Bydgostiensis* presentibus est appensum. Datum in *Bydgostia* feria tertia proxima ante festum Penthecostes, anno domini M^oCCCXX quinto.

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae N. 283 descriptum. Sigilli abrupti superest taeniola pergamena.

DLVIII.

In oppido Gembico anno 1425 die 2 mensis Junii.

Oppidum *Gembice* spondet fidem Regi Wladislao, uxori ejus Sophiae, liberis illorum Wladislao et Hedvigi, tum Alexandro seu Witowdo M. D. Lituaniae ⁽¹⁾.

Nos Nicolaus Advocatus, Nicolaus Warthala, Stanislaus Osszik, Martinus sartor, Nicolaus Szuszezsky, Michaël Naroszny, Niklasz textor, Johannes Pyeczych, Johannes Czøgninøsszo, Stanislaus Olszinszky, Johannes Szmudzilatho, Stanislaus Szyethlewszky, Michael Rappa Micorethko, Albertus Wstøpek, Jacobus Blasius, Laurencius Byaloszorek, Jurati et Scabini civitatis *Gambicze* ac tota communitas eiusdem novi et antiqui consules recognoscimus tenore presencium, quibus expedit vniversis: Quomodo tacto sancte et vivifice crucis lingno (sic) corporaliter iurauimus, quod serenissimo principi domino et domino Wladislao, Dei gracia Regi Poloniae etc. domino nostro graciousissimo, quamdiu vitam duxerit in humanis; post ipsum vero inclito filio suo domino Wladislao et preclare domine Zophije Regine Polonie, ac inclito principi domino Allexandro alias Witoldo, Magno Duci Lithvanie, tamquam tutoribus filij predicti et durante huiusmodi tutoria; filio autem ipsius, quod absit deficiente, illustri filie sue domine Hedvigi virgini nondum nupte, semper fideles esse volumus, erimus, spondemus et sine dolo et fraude promittimus; nec umquam aliquem vel aliquos, preter ipsos, dominos alios nobis eligemus vel queremus quamdiu ipsis erit vita comes; dolo, ingenio, colore, fraude et occasione quibuslibet procul motis. Harum, quibus sigillum civitatis nostre est appensum, testimonio literarum. Datum in *Gambicza*, die sabbati infra octavas Penthecostes anno domini millesimo quadringentesimo vigesimo quinto.

⁽¹⁾ Ex archetypo, membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 202 descriptum. Sigilli abrupti superest taeniola pergamena.

DLXIX.

Mariaeburgi, anno 1426 die 23 mensis Octobris.

Paulus de Rusdorf Magister Generalis fratrum Ordinis teutonici nactus dono a **Wladislao** Rege Poloniae molam *Lubicz* dictam, declarat fluvium *Drowęca* infra et supra eandem molam limitem ditionum Regni Poloniae ac Cruciferorum repuntandum esse ⁽¹⁾.

Frater Paulus de Rusdorff ordinis fratrum hospitalis sancte Marie domus Theutunicorum Ierosolimitani Magister generalis. Significamus tenore presencium quibus expedit vniversis: Quod quamquam Serenissimus princeps et dominus noster graciousissimus dominus Wladislaus Rex Polonie, supremusque princeps Litvanie et Russie etc. ob amorem et singularem ac sincerissimarum precum instanciam preclari et illustris Principis domini nostri benignissimi domini Allexandri alias Wytoudi, Magni ducis Litvanie et Russie etc. Nobis, successoribusque nostris ac toti ordini nostro viceversa redonaverit molendinum *Lubitsch* nuncupatum, iuxta *Drewantz* situatum, reedificandum, reparandum, habendum, tenendum, perpetuisque temporibus et in eum utfruendum omnibus modis: prout in eiusdem memoriali principis et domini nostri graciousissimi Regis Polonie etc. littera, Ordini nostro desuper data, hoc ipsum clarius continetur; nichilominus pro nobis nostrisque successoribus ac ordine nostro toto presentibus litteris nostris publice protestemur: quod idem fluvius *Drewancza* tam in superiori, quam in inferiori partibus dicti molendini aggeris usque in *Wyslam* eque bene limes esse et pro granicierum distincione perpetuis observari debeat temporibus; sicut antea in illa parte pro grangia (sic) tenta est et servata. Harum, quibus sigillum nostrum maius presentibus appensum est, testimonio literarum. Actum

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 87 descriptum. Huic tabulae appensum est funiculo filis sericis coloris viridis et coccinei torto sigillum rotundum majoris formae exhibens S. Mariam solio insidentem, dextra manu sceptrum aut palmam, sinistra vero infantem Jesu tenentem, sigillum ipsum jam laesum, ideoque voces in ambitu insertae vix legi possunt. In aversa huius sigilli parte impressum est sic dictum *contrasigillum* exhibens in scuto sex arcibus cincto aquilam teutonicam in media cruce effictam. Verba in ambitu haec leguntur: „s. mgri gnalis dom. theutonico...”

et datum in castro nostro *Marienburg*, proxima feria quarta ante festum Symonis et Jude apostolorum beatorum, sub anno domini millesimo quadringentesimo vigesimo sexto.

DLXX.

In oppido Przedecz, anno 1427 die 11 mensis Martii.

Florianus de *Korytnica* Castellanus Wisliciensis Alberto de *Glogowa* scultetiam villae *Kłokoszyn* donat ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Nos Jacobus de Dambno Palatinus Sandomiriensis, Cracoviensis, Sandecensis, Byecensis, Przedecensis Capitaneus, significamus tenore presencium quibus expedit universis tam presentibus et futuris: Quomodo veniens ad nostram, ceterorumque Nobilium infra scriptorum eiusdem terre nobiscum (tunc resi) dencium, presenciam prouidus Jacobus Mrzygloth, protunc Scultetus in *Cłokoczyno* ⁽²⁾, graui nobis deposuit cum lamento, quomodo ex permissione diuina (castrum) Serenissimi domini Regis, protunc tenute nostre in *Przedecz* per voraginem ignis fuit crematum, tunc et privilegium eiusdem Sculteti una cum libris eiusdem est consumtum et in favillam est redactum. Qui quidem Jacobus sepefatus nobis humiliter supplicauit, quatinus sibi eiusdem scultecie privilegium, iuxta minutam ex eodem privilegio factam, denuo dare et scribere mandaremus. Et nos precibus eius iustis acclinati, minutaue conspecta, privilegium hoc idem sibi dare mandauimus. Cuius tenor privilegij sequitur in hunc modum et est talis:

Nos Florianus de *Korithnycza*, Castellanus Wyslyciensis et Tenuarius districtus Przedecensis, notificamus tenore presencium, quibus expedit uniuersis: Quomodo tempore nostre tenute Przedecensis bona regalia heredita (tis) cupientes fideliter adaugere, ex commissio-

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo a doctiss. Stronczyńscio concesso. Sigillum deest. Quum autem archetypum sit mutilatum, lacunas inde exortas, a nobis uncis inclusas, supplevimus ex apographo quod libro *Metrica* Regni Nr. 54, p. 334—335 est insertum.

⁽²⁾ *Cłokoszyno* nunc *Kłokoszyn* villa provinciae Masoviensis, territorii Cujaviensis, regionis Kowalensis, parochiae Przedecensi addicta.

ne speciali Serenissimi principis et domini domini Wladislai Regis Polonie domini graciosissimi, eiusdem auctoritate sufulti, extunc villam *Krokoczyno* (sic) nuncupalam in siluis districtus eiusdem Tenute Przedecensis existentibus, jure culmensi denuo creximus (sic) locandam et fundandam: de quibus ab antiquo modica aut nulla predicto domino nostro Regi et nobis proueniebat utilitas. Considera(tis) igitur fidelibus seruicijs honesti Alberti sculteti de *Glogowa*, quibus domino nostro Regi predicto et nobis complacuit et complacere poterit in futurum; in eadem villa *Krokoczyno* sibi et suis liberis seu successoribus legitimis sculteciam damus, conferimus perpetue et donamus. Ad quam quidem sculteciam predictam eidem Alberto suisque liberis et successoribus legitimis, pro tempore existentibus, duos mansos liberos damus perpetue [et] assignamus. Si vero triginta mansi kmethonum ibidem per ipsum Albertum scultetum locati fuerint, extunc eidem tercium mansum ibidem liberum adiungimus et addamus (sic) perpetuo et in ewm. Quartum eciam ortum et terciam thabernam, vel, si plures ibidem thaberne, extunc tercium denarium de qualibet taberna exigendum; tercium quoque denarium de penis judicialibus cuiuslibet iudicate [rei], et de iuramentis per sex denarios eidem addicimus et realiter incorporamus habendum et hereditarie possidendum, temporibus perpetuis. Et ut predicta villa *Krokoczyn* eo cicius et facilius valeat collocari, omnibus et singulis kmethonibus et incolis ibidem degentibus, ab omnibus censibus, laboribus, exactionibus, stationibus regalibus, et quibusvisolucionibus et inquietacionibus, a data presencium per spacium viginti annorum, se continue (et immediate) sequencium, plenam et omnimodam damus et concedimus libertatem. Qua quidem libertate expirata, quilibet kmethonum predictorum per unum fertonem communis pecunie, curentis in Regno, pro censu de quolibet manso ad Castrum Przedecz (Regie Maiestatis) pro decima per sex grossos, eciam communes, plebano in Przedecz, ortulanorum vero eciam quilibet per sex grossos communes ad diem beati Martini annuatim solvere sint astricti. Ortulanorum quoque predictorum quilibet unum diem pro Castro Przedecz laborabunt. Item de tribus Judicijs magnis fieri in anno consuetis scultetus... per sex grossos communes et kmethones per se bina uice per sex grossos Burgrabio Castrensi Przedeczensi presentabunt. Item (pro statione domini Regis in Przedecz per duos pullos) et quindecim ona, et per duos caseos;

ad diem autem assumptionis sancte Marie per duos pullos ad castrum (dum aptos annis singulis assiduis dabunt. Insuper) ad estatem per duas mensuras de propria auena ipso (rum et agros) Castrenses pro ipso bene dispositos (arare, seminare, metere gramina, falcastrare) congregare et conducere, iuxta consuetudinem aliarum villarum districtus eiusdem, tenebuntur. Item (Albertus scultetus vel sui successores legitimi), qui pro tempore fuerint, ad expeditionem quamcunque Regalem in equo trium marcarum et (una balista... nobis servire tenebuntur. Eciam) prefatus Albertus scultetus, vel sui successores, ex opposito mansorum ipsius predictorum pisci- (nulas facere habent facultatem. Ut autem hec omnia et) singula premissa robur perpetue firmitatis optineant, presentem literam scribi, nostri sigilli munimine (firmiter roborari (sic). Actum et datum in castro *Przedecz*, feria) tertia proxima post dominicam Inuocavit anno domini millesimo quadringentesimo (vicesimo septimo. Presentibus nobilibus viris, dominis: Petro de *Blandaa*) Swaskone de *Pysskowo*, Johanne Kawaska de *Goslawycze*, Alberto (Stephani et Blasij de *Zakrzewo* fratribus heredibus et alijs) testibus quam pluribus fide dignis.

DLXXI.

Medicae, anno 1427 die 5 mensis Maji.

Wladislaus Rex Poloniae et Paulus de Rusdorf Magister Generalis ordinis teutonici Cruciferorum quosdam arbitros ad designandos suarum terrarum limites eligunt ⁽¹⁾.

Wladislaus, Dei gracia Rex Polonie, Lithwanieque princeps et heres Russie etc. Significamus tenore presencium quibus expedit universis: Quomodo Nos limitacionibus et distincionibus granicierum aliquarum partium Regni nostri ab una, et nonnullarum Terrarum Magnifici et venerabilis dominij Paulj de Rusdorff Magistri generalis, et religiosorum fratrum suorum

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 93 descriptum. Taeniola pergamena appensum est sigillum rotundum mediocris formae prorsus tale, quale in opere Titi Comitis Dziatynscii: „*Zbiór Praw Litewskich*” in ima parte tabulae IV a dextra manu effictum cernitur.

Ordinis beate Marie domus Theutunicorum hospitalis Jerosolimitani (sic) de Prussia partibus ab altera, prope *Drezno* ⁽²⁾ adiacencium faciendis propria in persona intendere non valentes, cupientesque ipsas sic congrue, sic iuste et sic perfecte decidere, quod omnis discordia occasione ipsarum suborta penitus amputetur, ex certa nostra sciencia, de alto et basso compromissimus et tenore presencium compromittimus in reverendum in Christo patrem dominum Johannem Episcopum Wladislawiensem, honorabilem Nicolaum de *Kiky* Archidiaconum Gneznensem, magnificos: Martinum Slawsky, Castellannum Calisiensem et Petrum Cordebog Subcamerarium Poznaniensem, aut in duos ex eisdem, qui ad infrascripta comode poterint interesse, tamquam arbitros, arbitratores, amicabiles compositores et bonos viros, juramento per ipsos, si necesse fuerit, previo, quod secundum Deum et iusticiam, non prece, precio, amore, favore, gracia vel odio ad cognicionem, diffinicionem et decisionem granicierum premissarum intendunt; predictas granicies cum alijs duobus arbitris, arbitratoribus, amicabilibus compositoribus et bonis viris, pro parte Magistri et Ordinis predictorum cum simili potestate datis vel dandis, deputatis seu deputandis, cognoscant, decident, limitent et distinguant; super ipsisque et earum occasione scripto vel sine scripto dicant, faciant, diffiniant (sic) et pronuncient (sic) semel vel pluries, aut successive diebus feriatis et non ferialis, sedendo vel stando, quodcumque, quocienscumque, qualitercumque et ubicumque, omni juris solemnitate et cognicione obmissa: promittentes stare, parere, obedire et non contravenire de jure vel de facto, aut aliqua ratione vel causa, omni laudo, arbitrio, facto, diffinicioni et pronucciacioni eorum, que super graniciebus predictis et eorum (sic) occasione dixerint, pronucciaverint, diffiniverint aut arbitratj fuerint, sub penis quibuscumque inter nos hinc inde pronunciantis, interponendis et vallandis. Harum nostrarum vigore literarum, quibus sigillum nostrum est appensum. Datum in *Medica*, quinta die mensis May anno domini millesimo quadringentesimo vicesimo septimo. Ad relacionem venerabilis Stanislaw Czolek Vicecancellarij Regni Polonie etc.

⁽²⁾ *Drezno* h. procul dubio *Driesen* oppidum provinciae Brandenburgensis, territorij Francofurtensis, regionis Friedebergensis ad fluvium Noteciam (Netze) situm.

DLXXII.

In villa Ostrowqs, anno 1429 die 11 mensis Januarii.

Scultetus villae *Ostrowqs* duos mansos suae scultetiae sororibus monasterii S. Mariae Magdalенаe apud oppidum *Ploscium* siti obligat ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Noverint quibus expedit vniversi tam presentes, quam futuri presencium noticiam habituri: Quod Nos Myrosko scultetus de *Ostrowans*, unacum vxore nostra legitima Margaretha et filio nostro Johanne, non compulsi, nec coacti seu aliquo dolo circumventi, sed de maturo sanoque amicorum nostrorum consilio, ac deliberato animo vendidimus, quodammodo (sic) tytulo obligacionis, duos nostre scultecie in *Ostrowans* ⁽²⁾ liberos mansos, honorabili viro domino Mathie preposito ac suis sororibus Monasterij beate Marie Magdalene, extra muros civitatis Plocensis, pro quadraginta sexagenis minus duabus, monete Regni Polonie communiter protunc decurrentis numeri, per sexaginta grossos quamlibet sexagenam computando, cum omnibus et singulis utilitatibus, ad dictos duos mansos spectantibus, ut pote: cum pratis, pascuis, siluis, gaijs, stagnis, paludibus, et presertim cum omnibus et singulis utilitatibus ad predictos mansos pertinentibus; hoc adiecto, quod si dicti duo mansi, facta mensuracione, agrorum, minus pleni et integri invenirentur, extunc de alijs nostris mansis tenemur dictos adimplere mansos, usque ad spacium sex annorum a data presencium duntaxat. Quo quidem durante spacio, et infra idem spacium, videlicet sex annorum, licebit nobis predictos, a dicto preposito seu eiusdem dicti monasterij sororibus, redimere seu exemere agros: ita quod data sibi seu suis sororibus totali summa peccuniarum, scilicet quadraginta sexagenas (sic) communis monete minus duabus, de predictis nos (sic) licebit se

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 1114 descriptum. Sigilli abrupti superest taeniola pergamena.

⁽²⁾ *Ostrowqs* villa provinciae Masoviensis, territorii Cujaviensis, regionis Radziejewiensis.

omnimode intromittere duobus mansis; hoc tamen signanter hic presentibus impresso, quod omnia et singula cuiuslibet grani semina, videlicet tam yemalia, quam et estivalia, que ex parte dicti prepositi ac ipsius sororum fuerint seminata, dum et quando nos contigerit dictos redimere seu exemere mansos: que tamen exempcio ac totalis pecunie restitucio nonnisi in festo Natalis domini restat fore facienda: dictus dominus prepositus et qui pro tempore fuerit seu sorores dicti Monasterij, omnia et singula frumenta nullo eis contradicente habebit ac habebunt pro se pacifice possidere. Quod si neglexerimus quomodolibet dictos obligatos mansos, infra hoc pacium sex annorum, a supradicto preposito vel eius successore ac sororibus reemere (sic), ac totalem eis pecuniam videlicet quadraginta sexagenas minus duabus reponere, extunc dictus dominus prepositus, aut qui pro tempore fuerit ac sue sorores claustrales predicti claustrum beate Marie Magdalene, dictos duos mansos nostre in *Ostrowans* scultecie perpetualiter possidebunt. In cuius rei testimonium, presentem recognicionem, nostram de et super premissis nostro nostri clenodij sigillo duximus roborandam. Datum in *Ostrowans*, feria tertia infra octavas Epiphanye domini sub anno eiusdem millesimo quadringentesimo vicesimo nono. Presentibus nobilibus ac circumspectis viris, dominis: domino Chebda herede de *Crosino*, domino Johanne eius fratre germano de ibidem, domino Stanislao Czechtolka de *Bronewo*, nobili Andrea de ibidem, ac in presencia scabinorum, videlicet: Michaelae (sic), Mylkone, Marko scabinis de *Ostrowans*, tunc bannito in iudicio presidentibus ac alijs quam pluribus fide dignis etc.

DLXXIII.

In monasterio sororum ordinis Praemonstratensis ad urbem Ploscium sito, anno 1429 die 26 m. Julii.

Sorores monasteriornidis raemonstratensis ad urbem *Ploscium* siti, villas suas *Wargocin*,
Kozienice et *Galzski* mutant cum villa regia *Bronisław* ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Cum humana opera in se sint labilia et a memoria hominum, que labilis est, facillime evanescent, nisi fuerint literarum apicibus, fidelium testimonio, perhennata, eapropter nos Mathias prepositus una cum Micolayka priorissa ceterisque sororibus tocus Conventus Sancte Marie Magdalene extra muros Plocenses, Ordinis Premonstratensis, voce unanimi et concordi capitulariter congregati, de consensu pariter et assensu, bona animi nostri deliberacione, ac amicorum nostrorum salubri consilio prehabito, considerantes maxima incomoda, distanciamque longam ac discrimina viarum transeundi ad villas sive hereditates nostras et Monasterij nostri predicti, videlicet: *Wargoczino*, *Coszinicze* et *Galansky*, in Terra Sandomiriensi sitas, ac [? ad] regendum et gubernandum easdem, et ex eisdem minimas utilitates percipientes et levantes; cupientesque bona Monasterij nostri in commodum et utilitates deducere meliores, predictas nostras villas siue hereditates *Wargoczino*, *Coszinicze* et *Galansky* cum Illustrissimo Principe domino ac domino Wladislao, Dei gracia Rege Polonie pro quadam villa siue hereditate *Bronisław* vulgariter dicta, in terra Cuyaviensi prope *Radzeow* ⁽²⁾ sita, comutavimus et comutamus per presentes,

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Polonie Nr. 1110 descriptum. Funiculis serieis rosei et violacei coloris appensa sunt huic tabulae duo sigilla minoris formae figurae ovatae, quorum unum dextrorsum tabulae pendens jam multum laesum, alterum sinistrorsum tabulae appensum exhibet figuram agni et pone eandem crucem ab ima parte scuti usque ad summam erectam vexillo ornatam; verba in ambitu inscripta adeo deleta, ut minime legi possint.

⁽²⁾ *Wargocin* villa in provincia Podlachiae, territorio Łukowiensi, regione Żelechoviensi sita, *Kozienice* oppidum et duae villae in provincia Sandomiriensi, territorio Radomiensi,

dantes et concedentes prefato Serenissimo Principi domino ac domino Wladislao, Dei gracia Regi Polonie et suis successoribus legitimis plenam ac omnimodam potestatem dictas villas *Wargoczino*, *Coszinicze* et *Galansky* regendi, tenendi, possidendi, vendendi, comutandi, donandi et in usus suos beneplacitos convertendi; ipsasque cum omnijure et dominio, nichil pro se et nostris successoribus reservantes, resignavimus et tenore presencium resignamus per ipsum dominum Regem Polonie et eius successores legitimos perpetuo tenendas, habendas, regendas et pacifice possidendas; ipsasque secundum velle ipsius et successorum suorum, prout sibi melius et utilius videbitur expedire, gubernandas. In cuius rei testimonium, nostrum et conventus nostri predicti sigilla, in robur dicte resignacionis, presentibus sunt appensa. Actum et datum in Monasterio nostro Sancte Marie Magdalene extra muros Plocenses, feria tertia proxima post festum sancti Jacobi Apostoli gloriosi, sub anno domini millesimo quadringentesimo vicesimo nono. Presentibus ibidem strenuis et nobilibus viris, dominis: Stanislao Graad palatino, Zavissio capitaneo, Plocensibus; Andrea de *Czechomicze* domino (sic) Gostinensi, Swanthoslao de *Pyotrowo*, Dobeslao et Swanthoslao de *Schelighy* heredibus, ac alijs quam pluribus testibus fide dignis testibus (sic), ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

regione Kozienicensi sitae. *Galzski* non occurrit in Indice locorum Regni Poloniae, *Bronisław* villa provinciae Masoviensis, territorii Cujaviensis, regionis Radziejewiensis.

DLXXIV.

Stużeviae, anno 1430 die 9 mensis Martii.

Scultetus villae *Ostrowas* mansum integrum una cum dimidia parte alterius suae scultetiae Janussio haeredi in villa *Krosino* obligat ⁽¹⁾.

Nouerint vniuersi tam presentes quam futuri, quibus expedit vniuersis: Quia ego Miroslaus Jestkoka scoltetus in *Ostrowans*, vna cum Margarethā uxore mea legitima et Johanne filio meo, vendo et presentibus vendidi pro viginti marcis Cracoviensibus, numeri consweti, dimidium alterum mansum mee scoltecie puta in *Ostrowanss* cum vna thaberna et duobus ortulanis, cum omni jure tenere, possidere ab isto festo Nativitatis Christi proxime nunc affuturo ad duos annos, Nobili viro domino Janussio heredi in *Crosyno* ⁽²⁾. Quas quidem viginti marcas prius prescriptas dominus Miroslaus, vel sui posteri, elapsis duobus annis, domino Janussio tenetur exsolvere cum effectu. Quod absit, si non solvero, vel solvere non curavero, extunc dominus Janussius prius nominatos mansos, ortulanos et thabernam perpetualiter et in ewm tenebit et possidebit. Eciā dominus Janussius a festo Nativitatis domini incipiendo ad diem Cranisprivij (sic), iudicabit tamquam verus scoltetus pro sua parte dumtaxat. Quod ego promitto prius dictas peconias (sic) solvere, ipsum non ewadendo aliquo jure spirituali vel seculari, nec gwerra, uel compositionibus, vel expedicionibus, nec rege vel aliqua occasione; sed prius dictas pecunias teneor exsolvere integraliter et de pleno. In cuius rei testimonium, presentibus sigillum meum est appensum. Actum et datum in *Sluszewo* feria quarta post dominicam letare, de anno domini M° CCCC° tricesimo. Presentibus testibus: honorabili viro domino Johanne plebano in *Sluszewo* alterius partis; nobilibus viris dominis: Barthosio et Przeczslao heredibus in *Przybronowo*, Sandiwogio herede in *Chroma wola* ceterisque fide dignis etc.

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 1113 descriptum. Taeniola pergamena appensum est huic tabulae sigillum rotundum minimae formae jam destructum. ⁽²⁾ *Kruszyn* et *Chroma wola* villae provinciae Masoviensis, territorii Cujaviensis, regionis Brestensis. *Stużewo* oppidum et villa, *Przybranowo* villa in eisdem prov. et terr. regione vero Radziejewiensi sita.

DLXXV.

Brestiae, anno 1432 die 23 mensis Julii.

Joannes Ptel civis Brestensis partem metretarum molae *Stare miasto* dictae priori monasterii Brestensis S. Dominici obligat ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Ad memoriam rei temporalem. Nos Stanislaus de *Ostrogk* Subdapifer Calissiensis et Capitaneus Brzestensis significamus tenore praesentium universis et singulis tam praesentibus quam futuris, quibus expedit: Quomodo providus Joannes alias Ptel civis Brzestensis, veniens ad nostram et aliorum eiusdem terrae Nobilium praesentiam, non compulsus, nec coactus, neque aliquovis modo devio seductus, quin immo sanus mente et corpore existens, usus tamen suorum amicorum consilio et matura deliberatione praehabita, plenariam sortem metretarum alias *miari*, ipsum concernentem, in molendino *Sthare miastho* et cum molendino, et cum omnibus proventibus ad ipsum spectantibus, exclusa tamen piscina et piscatura ipsius, huic molendino adiacentibus, aquae tamen decursum non prohibendo, honorabili viro domino Bartholomeo Priori Monasterij sancti Dominici in *Bresth* siti et fundati, et successoribus ipsius huius monasterij et ecclesiae, ad decursum trium antiorum a data praesentium in septuaginta marcis communis monetae, in quamlibet marcam quadraginta octo grossos computando, coram nobis rite et racionabiliter super *widerkow* (sic) resignavit: per ipsum et successores ipsius tenendum, habendum, possidendum, utendum, obligandum; tali insuper conditione interiecta, si praefatus Joannes alias Pthrel, aut ipsius successores legitimi termino die (sic) praefixo non exemerit, extunc sex metretae alias *miari* cum dicto molendino et ipsius proventibus universis, exclusa tamen piscina et piscatura ipsius in perpetuum, super sancti Dominici Monasterium in *Brzesczie* siti et fundati cecidisse (sic) et pertinere dinoscuntur. Harum testimonio, quibus sigillum nostrum praesentibus est subappensum. Datum in *Bresth*, feria

⁽¹⁾ E libro Metrica Regni Nr. 82, p. 136—137 descriptum, et quoem e confirmatione a Rege Sigismundo Augusto anno 1552 data.

quarta proxima post festum sanctae Mariae Magdalенаe, anno domini millesimo quadringentesimo tricesimo secundo; praesentibus testibus: Chwal de *Prziwieczerzino*, Nicolao de *Thoporzischewo*, Kyeicz de *Usthronye*, Woi-slawo de *Swinaczewo*, Petro de *Wieczieczinino*, Przeczla de *Baczirzewo*, et alijs quam pluribus testibus fide dignis, ad premissa invitatis et rogatis.

DLXXVI.

Brestiae, anno 1433 die 14 mensis Aprilis.

Dignitarii et Terrigenae Palatinatus **Brestensis** spondent se mortuo Wladislao Rege Poloniae unum filiorum ipsius regem creaturos esse ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Nos Prelati, Barones, Comites, Milites, Proceres, Nobiles, Civitates, totaque Comunitas Regni Poloniae, singulariter singuli et universaliter universi eodem animo, eadem voluntate, sciencia, consensu et rathihabicioe eisdem, omnes unanimiter. Significamus tenore presencium, quibus expedit universis, noticiam presencium habituris: Quomodo attendentes, quod tam rationis persvasio, quam divinarum et humanarum auctoritas scripturarum, illorum regimen principum recomendat, quos nativi nobis concedit solij amenitas: nam tunc optime consueverunt illam regere polliciam, ad quam nedum profectum temporalium inritantur

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 541 descriptum. Huic tabulae appensa sunt taeniolis pergamenis 48 sigilla, omnia fere parvae formae: praeterea quinque abruptorum supersunt tantum taeniolae pergamenae

Omnia sigilla appensa sunt duobus ordinibus, in ordine superiori pendent 28, in inferiori vero 25 sigilla, et quidem hae serie: Sig. 1. majoris formae in cera rubri coloris expressum, in campo quatuor arcibus cincto, exhibet in scuto insigne *Starykoń* dictum, super quod imago Matris Dei cum infante Jesu efficta conspicitur, verba in ambitu haec leguntur: „s... iohannis epi wladislavien.” — 2. sig. refert figuram insignis *Godzięba* dicti, in cera viridis coloris expressi, cum verbis in circuitu: „s. iohannis de goslawice.” — 3. sig. exhibet insigne *Szeliga* d. cum verbis in ambitu deletis. — 4. sig. in cera coloris viridis e. i. *Pomian* d. cum verbis i. a: „s. † nicolai † de † warzymowo.” — 5. sig. in cera coloris viridis e. i. *Ogończyk* d. c. v. i. a: „si † stanislai † de bonyevo †”. — 6. sig. i. c. c. v. e. i. *Bróg sive Leszczyc* d. c. v. i. a: „† s. nicolai h. d. lupstovo”. — 7. sig. i. c. c. v. e. in campo quatuor arcibus incluso insigne *Godzięba* d. c. v. i. a: „s. andree de lubranecz iudic. cziawie”. — 8. sig. expressum in cera communi, aeque ac omnia reliqua sequentia, exhibet insigne *Pomian* d. — 9. sig. abrupti nonnisi taeniola pergamena

affectibus, sed cuiusdam naturalis originis trahuntur energia, et, non absque quadam dulcedine affectuum, imperijs eorum devota plebis religio subicere se consuevit, quibus vere successionis ad solia ingressum non ignorat. Quorum contemplacione et serenissimi principis domini Wladislai Regis Poloniae, domini nostri graciosissimi (sic) intuitu, cum quo tot nobis et Regno nostro felices triumphus successerunt, qualia (sic) non immerito sub filiis suis, quos nobis ab alto donavit altissimus, possemus expectare: cum sepe surculus consurgens a stipite solet naturam tocus arboris in se continere: omnes unanimiter, nullo dissenciente, volis, vocibus et voluntatibus paribus, unum ex filiis domini Regis nostri predicti, quem pro regimine Regni cognoscemus apertorem in Regem et dominum, verumque heredem et successorem Regni Poloniae, de speciali consilio et voluntate magnifici principis domini Alexandri alias Wytholdi Magni Ducis Lyttwanie, ipsiusque prelatorum, baronum ac militum, suscipimus tenore presencium

superest. — 10. sig. e. i. *Ogończyk* d. c. v. i. a: „† s. nicolai de bonevo”. — 11. sig. e. i. *Pomian* d. c. v. i. a. d. — 12. sig. iam prorsus deletum. — 13. sig. exhibet insigne *Ogończyk* d. c. v. i. a. d. — 14. sig. exhibet i. *Rola* d. c. v. i. a: „† ubislai de suat...”. — 15. sig. e. i. *Pomian* d. c. v. i. a: „† s. dobeslay de radise”. — 16. sig. e. i. *Nalęcz* d. c. v. i. a: „nemerza de prziwieczerzino.” — 17. sig. e. i. *Pomian* d. c. v. i. a: „petrasius de...”. — 18. sig. e. idem insigne *Pomian* cum v. i. a: „† s. pauli h. d. nove”. — 19. sig. e. i. *Ogończyk* d. c. v. i. a. d. — 20. sig. e. idem insigne *Ogończyk* d. c. v. i. a: „s. clementis h...”. — 21. sig. c. i. *Godzięba* d. c. v. i. a: „† s. boguslai de osow.” — 22. sig. e. idem i. *Godzięba* c. v. i. a: „ianussii d. lun”. — 23. 24 et 25 sig. iam deleta. — 26. sig. exhibet insigne iam deletum c. v. i. a: „† s. iaroslai de glussin”. — 27. sig. iam deletum. — 28. sig. exhibet i. *Bróg sive Leszczyc* d. c. v. i. a. d. — 29. sig. exhibet i. *Belina* d. cum v. i. a: „s. nicolai d...”. — 30. sig. exhibet idem sigillum *Belina* d. c. v. i. a: „† s. stanislai...”. — 31. sig. exhibet i. *Prus* I. d. c. v. i. a: „† s. clementis...”. — 32. sig. iam deletum. — 33. sig. exhibet i. *Jastrzębiec* d. c. v. i. a. d. — 34. sig. deletum et laesum. — 35. sig. penitus laesum. — 36. sig. e. i. *Szeliga* d. c. v. i. a. d. — 37. sig. e. idem insigne *Szeliga* c. v. i. a: „† s. andr...”. — 38. sig. c. v. i. a: „s. simonis...”. — 39. sig. exhibet idem insigne *Nalęcz* c. v. i. a: „† s. nicolai d. u...”. — 40. sig. e. i. *Habdank* d. c. v. i. a: „† s. stanislai de komorowo”. — 41. sig. iam deletum c. v. i. a: „s. nicol...”. — 42. sig. exhibet i. *Sokola* d. c. v. i. a: „† s. stognei d. dza...”. — 43. sig. e. idem insigne *Sokola* c. v. i. a: „† s. iohan...”. — 44 et 45 sig. penitus deleta. — 46 et 47 sig. nonnisi taeniolae supersunt. — 48. sig. e. insigne *Ostoja* d. c. v. i. a: „moszczicz... borz...”. — 49. sig. e. idem insigne *Ostoja* c. v. i. a: „† s. alberti de † lateo.” — 50. sig. e. i. *Rola* d. c. v. i. a: „† bartosij de Kosmicze.” — 51. sig. deletum. — 52. sig. e. i. *Doliwa* d. c. v. i. a: „† mathie he. d. brze”. — 53. sig. superest dumtaxat taeniola pergamena. — Effigies insignium vid. in tabula lapidi incisa huic Tomo subijuncta. Nonnulla allatorum hic viginti quatuor insignium nomen suum mutaverunt, ut: *Ogon* idem valet ac *Ogończyk*; *Laska-Laski*; *Dolug-Dolęga*; *Labacz-Labędz*; *Swynkij-Swinka* seu *Swinki*; *Prusi-Prus*; *Laząky-Jastrzębiec*; *Awdancz-Abdank* s. *Habdank*; *Czyelepali-Ostrzew*; *Moszczyczow-Ostrzew*; *Rolu-Kroje*; *Lubrza* fortasse *Luzia*; *Slepturon-Slepowron*; *Yasona-Jastienczyk*.

mediante; promittentes sibi bona fide et fideliter pollicentes eandem fidem, reverenciam, obedienciam, devocionem et obsequia iusta, debita et honesta semper et iugiter servare, exhibere et facere, quemadmodum prefato domino nostro Regi, patri suo, exhibemus et facimus, et alijs ipsius predecessoribus exhibuimus, servavimus et fecimus. Et postquam, favente domino, ad etatem debitam et maturam perveniet, tamquam verum regem nostrum et dominum sacra corona, qua aly Reges Regni Polonie consueverunt coronari, insignire promittimus. Ita tamen, si prius et ante omnia litteras, jura, libertates, emunitates omnium statuum tam ecclesiasticorum quam secularium, quas a predicto patre suo et alijs Regibus, principibus, ducibus, heredibus ac dominis Regni Polonie, tam naturalibus, quam ellectis (sic), habuimus et habemus, et presertim litteras ex nunc circa assumptionem filij sui predicti, sine priorum preiudicio litterarum, nobis datas observabit, custodiet et attendet, suisque litteris et privilegijs efficacibus confirmabit, ratificabit, muniet et approbabit. Item quicumque voluerint aut ausi fuerint contravenire recepcioni in Regem filij predicti domini nostri Regis, quem nos duxerimus elligendum, in Regno nostro, et intra Regnum aliqua bella facere vel procurare, aut societates et colligaciones contra pacem et quietem Regni nostri Polonie, aut errores hereticos fovere vel promovere, contra talem et tales omnes simul promittimus sub fide et honore, sine dolo et fraude insurgere et in eorum destructionem nos movere, cuiuscumque status, conditionis vel preeminencie fuerint, sive spirituales sive seculares. Scriptum et datum in *Brest*, feria tertia festi pasche anno domini millesimo quadricentesimo tricesimo tercio, in convencionem ad premissa indicta, sub appensione sigillorum nostrorum infra scriptorum, videlicet: reverendi in Christo patris domini Johannis Wladislaviensis Episcopi et Regni Polonie Cancellarij, Johannis de *Lychin* Palatini Cuyaviensis, Cristini de *Syemnowo*, Castellani Brestensis, Nicolai de *Warzimowo* Castellani Cruswiciensis, Stanislai de *Bonyewo* Castellani Cowaliensis, Nicolai de *Lupstowo* Vexilliferi, Andree de *Ludbrancz* Judicis, Andree de *Breze* Subiudicis, Andree de *Konoyeczko* Subcamerarij, Nicolai de *Syewersko* Venatoris, Vaskonis de *Sluzewo* Subvenatoris, Przibislai de *Krzivosqda* Dapiferi, Krzeslai de *Morzicze* Subdapiferi, Skarbimiri de *Borucyno* Thezaurarij, Dobeslai de *Radecz* Subagasonis, Nyemyerze de *Prziwyeczczino* Gladiferi, Dignitariorum

terre Cuyavie; nec non duorum de quolibet clenodio Terrigenarum Cuyaviensium, videlicet de clenodio *Pomyan*: Wlodkonis de *Sablog* et Jarandi de *Jaranthowycze*; de clenodio *Ogon*: Clementis de *Camyenyecz* et Othe de *Czamenino*; de clenodio *Godzeba*: Janusy de *Bernacycze* et Boguslai de *Osowo*; de clenodio *Thopor*: Lygascij de *Jarunowo* et Vincencij de ibidem; de clenodio *Rogala*: Jaroslai de *Gluszino* et Drogosy de *Clonowo*; de clenodio *Laska*: Roslai de *Boguslawycze* et Grzimkonis de *Szebyotowo*; de clenodio *Dolaga* (sic): Stephani de *Szczkowo* et Johannis de ibidem; de clenodio *Labacz*: Wlodkonis de *Lupsijno* et Krzeslai de *Dowyezino* (sic); de clenodio *Bilina*: Stanislai de *Myezino* et Nicolai de *Borzimowice*; de clenodio *Swijnkij*: Nicolai de *Swijnkij* et Woyslai de ibidem; de clenodio *Prusi*: Alberti de *Swijnkij* et Dirsilai de *Gyrzmanowo*; de clenodio *Lazakij*: Zegothie de *Szodrkwowo* et Johannis de *Grochowijskij*; de clenodio *Selygi*: Andree de *Bodzanowo* et Sijmonis de *Pijlchowo*; de clenodio *Nalacz*: Nicolai de *Prziwyeczczino* et Wlodkonis de *Vstronije*; de clenodio *Awdancz*: Nicolai de *Korzecznik* et Stanislai de *Komorowo*; de clenodio *Sokola*: Sthognyewij de *Dzankowo* et Johannis de ibidem; de clenodio *Czyelepali*: Gregorij de *Chlebowo* et Zemathe de *Zemaczino*; de clenodio *Druzina*: Petri de *Bladna* et Pelka de ibidem; de clenodio *Mosczyczow*: Moscziycz de *Chocen* et Alberti de *Lathkowo*; de clenodio *Rola*: Barthosy de *Kozmice* et Alberti de *Wyaczlawyce* dicti Bariczka; de clenodio *Lubrza* ⁽²⁾; Stanislai de *Kuczicze*; de clenodio *Dolywa*: Johannis de *Osyecz* et Johannis de *Brzeze*; de clenodio *Slepiwron* (sic): Johannis de *Wylkowycze* de clenodio *Yasona*: Fflislai de *Ruczko* et Andree de *Potulowo* ⁽³⁾: sub omnium et singulorum Procerum, Militum, Nobilium, Civitatum, Indigenarum et Incolarum ratihabitione, sciencia pariter et consensu.

⁽²⁾ Hic itaque unus tantum nobilis vir hujus insignis affertur. ⁽³⁾ *Lichin* nunc *Lichen* villa parochialis provinciae Calissiensis territorij Koninensis, regionis Pyzdrensis; *Siemnowo* v. prov. Masoviensis, ter. Cujav. reg. Brestensis parochiae Zgłowiączka addicta; *Warzymowo* v. provinciae Calissiensis, ter. Koninensis, reg. Pyzdrensis p. Skulsk a. In Indice locorum Rzysszeviano villa *Warzymowo* laudatur sita in palatinatu olim Brestensi Cujaviensi territorio olim Kruszwiciensi, parochiae Polanowice adscripta. Hodie tamen neque in Indice Mulleri nec in Indice Plateri occurrit; iis itaque adnumeranda est villis, quae jam evanuerunt. *Boniewo* v. p. provinciae Masovien. t. Cujaviensis, r. Brestensis; *Lubstowo* v. p. prov. Calissiensis, ter. Koninensis reg. Pyzdrensis; *Lubraniec* nunc oppidum prov. Masov. t. Cujaviensis, reg. Brestensis *Brzezic* duae sunt villae huius nominis ibidem sitae, una parochiae Wiewiec, altera parochiae

Mąkolno adscripta; *Koneck* v. p. prov. Masov. ter. Cujav. reg. Radziejewiensis; *Siewiersk* v. ejusdem prov. et terr. reg. Kowalensis par. Chocęń adscripta; *Stużewo* oppidum et villa provinciae Masov. ter. Cujavien. reg. Radziejewiensis; *Krzywosąd* v. p. ibidem sita. *Morzyce* duae sunt villae in eadem provincia et territorio, regione vero Brestensi sitae, altera parochiae Bytoń, altera parochiae Mąkoszyn addicta; *Borucin* v. ibidem s. p. Dąbio a.; *Radecz* nunc *Redecz*, tres sunt villae hujus nominis, nimirum: *Redecz kolny, krukowy, wielki*, omnes in provincia Masoviensi territorio Cujaviensi, regione Brestensi sitae, prima et postrema parochiae Lubraniec, media parochiae Dąbie adscripta; *Przywieczeryn* et *Przywieczerynck* villae in eadem provincia et territorio, regione vero Radziejewiensis sitae parochiae Lubanie adscriptae. *Sablok* nunc *Sadlug, Sadluzek* villae in prov. Masoviensi, ter. Cujaviensi reg. Brestensi sitae, parochiae Witowo adscriptae; *Jarandowice* v. provinciae Masoviensis ter. Cujaviensis reg. Brestensis, p. Osiecinia; *Kamieniec* et *Czamanin* villae prov. Masoviensis, ter. Cujaviensis, reg. Kowalensis, parochiae Chalno addictae; *Bernacyce* fortasse *Biernatki* v. provinciae Masoviensis, ter. Cujaviensis, reg. Brestensis, parochiae Lubraniec adscripta; in Indice Rzysszeviano vocatur adhuc *Biernacie*; *Osowo* v. i. s. eidem parochiae addicta; *Jaranowo* v. provinciae Masovien. ter. Cujaviensis, reg. Radziejewiensis, parochiae Wieniec adscripta; *Głuszyn* v. ejusdem provinciae et ter. reg. Brestensis, parochiae Bytoń addicta; *Kłonowo* villa ejusdem prov. et ter. reg. Radziejew. parochiae Byczyna adscripta; *Bogusławice* duae sunt villae in provincia Masoviensi ter. Cujaviensi sitae, altera in regione Brestensi sita parochiae Lubotyn adscripta, altera parochialis regionis Kowalensis; *Szebyotowo* nunc *Szczębletowo* v. provinciae Masov. ter. Cujav. reg. Radziejewiensis, parochiae Byczyna adscripta; *Szczkowo* v. ejusdem provin. et ter. reg. vero Kowalensis, parochiae Izbica adscripta; *Lubsin* v. ejusdem provin. et ter. regionis Radziejewiensis, parochiae Piotrkowo addicta; *Dobierzyn* v. ejusdem provin. et territ. reg. Brestensis, parochiae Lubraniec adscripta; *Myezino* fortasse, omissa litera *l* inter *e* et *z*, *Milżyn* villa prov. Masov. ter. Cujav. reg. Brestensis parochiae Zgłowiączka adscripta; *Borzynowice* v. ejusdem provinciae et ter. regionis vero Kowalensis, parochiae Chocęń addicta; *Swinki* duae sunt villae hujus nominis in provincia Masov. territ. Cujaviensi regione Radziejewiensis sitae, parochiae Siniarzewo adscriptae; *Jerzmanowo* v. prov. Masov. ter. Cujav. reg. Brestensis parochiae Kłobias; *Szczodrkowo* fortasse *Szczukowo* v. ejusdem prov. et territ. reg. vero Kowalensis parochiae Grabkowo adscripta; *Grochowiska* v. ibidem sita parochiae Izbica addicta; *Bodzanowo* tres sunt villae hujus nominis in provincia Masov. territ. Cujaviensi sitae, una sita in regione Kowalensi parochiae Chocęń addicta, altera in reg. Radziejewiensis parochiae Byczyna, tertia in regione Brestensi, parochiae Lubraniec addicta; *Pilichowo* villa ejusdem provinciae et territ. regionis Radziejewiensis, parochiae Witowo adscripta; *Ustronie* v. i. s. parochiae Lubanie addicta; *Korzecznik* v. ejusdem provinciae et territ. reg. Kowalensis, parochiae Modzerowo addicta; *Komorowo*, v. i. s. parochiae Izbica adscripta; *Dziankowo* v. i. s. p. Białotarsk a.; *Chlebowo* et *Ziemięcín* villae ejusdem provinciae et territorii, regionis vero Brestensis, parochiae Sadlno adscriptae; *Blądna* procul dubio *Blenna* et *Blenna kolonia*, villae parochiales ejusdem provinciae et territorii, reg. vero Kowalensis; *Chocęń* v. p. i. s.; *Latkowo* v. ejusdem provinciae et territorii regionis Radziejewiensis, parochiae Byczyna adscripta; *Kuźnice* v. ejusd. provin. et territ. reg. Kowalensis, p. Smielowice addicta; *Więclawice* v. i. s. p. Kowal a.; *Kucice* v. i. s. p. Boniowo, a.; *Ostecz mały i wielki* villae in eadem provincia et territorio, regione vero Brestensi sitae, parochiae Boniowo addictae; *Wilkowice* v. ejusdem provin. et territ. regionis vero Kowalensis, parochiae Kowal addicta; *Rudzk duży i mały* villae in eadem provincia et territ. regione vero Brestensi sitae, parochiae Połajewo adscriptae; *Potulowo* non occurrit in Indice locorum Reg. Pol.; in Indice vero Rzysszeviano invenitur villa *Potulowo minor* in palatinatu olim Brestensi-Cujaviensi, territorio olim Kruszwiciensi parochiae Bytoń adscripta. Penitus itaque villam hanc eo tempore lapsu evanuisse credendum est.

DLXXVII.

Calissiae, anno 1433 die 15 mensis Aprilis.

Wladislaus Rex Poloniae Joanni, Petro et Jurconi de *Kikol* viginti mansos in eadem villa donat ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Cum inter humane nature commoda nihil dignius memoria habeatur, opportunum existit, ut actus hominum literarum apicibus et testium annotatione perhennentur, ne lapsu temporis evanescant; proinde Nos Wladislaus, Dei gratia Rex Poloniae, nec non terrarum Cracovie, Sandomirie, Siradie, Lancicie, Cuiavie, Lithvanieque princeps supremus et heres Russie etc. Significamus tenore praesentium quibus expedit universis, praesentibus et futuris, praesentium noticiam habituris: Quod licet propter certos excessus ab antecessoribus nobilium Joannis, Petri et Jurek olim de *Kikol*, villam eandem *Kikol*, in terra Dobrzinensi et districtu Lipnensi sittam, receperamus iusto iure et ordine debito; tamen ad instantes petitiones nobilis Nicolai Parva de *Lubene* ⁽²⁾ humiliter nobis porrectis, attentisque servitijs fidelibus predictorum Joannis, Petri et Jurek dilectorum nostrorum, quibus Maiestati nostre placere meruerunt, et in futurum, aucta fide et constancia prestanciori, poterunt complacere, horum et aliorum meritorum intuitu volentes ipsos prosequi gratia et favore, ipsis viginti mansos alias *wloki* in villa nostra *Kikol* predicta, in fine circa viam que ducit in *Lubene*, in terra Dobrzinensi et districtu Lipnensi sitos, cum omnibus ipsorum utilitatibus, fructibus, redditibus, proventibus, censibus, pratis ex opposito ipsorum exstirpatis et piscatura piscium eiusdem ville in lacu, rettibus (sic) parvis quibuscumque et signanter *vatha*, saccis, bulgustris (sic) et *wonthom*, nec non una taberna, ex opposito dictorum laneorum de novo erigenda et construenda, attinencijsque, pertinencijs, iure,

⁽¹⁾ E libro Metrica Regni Nr. 61, p. 28—30 descriptum, et quidem e confirmatione Regis Sigismundi I anno 1540 data.

⁽²⁾ *Kikol* oppidum et villa in provincia Plocensi territorio et regione Lipnensi sita. *Lubien* nunc oppidum provinciae Masoviensis territorii Cujaviensis regionis Kowalensis.

dominio et proprietate ac appendijs universis, damus, donamus et largimur per ipsos et ipsorum successores tenendos, habendos, utfruendos, possidendos, vendendos, commutandos et in usus beneplacitos convertendos, prout ipsis et eorum successoribus melius et utilius videbitur expedire. Ratione cuius donacionis nostre, prefati Joannes, Petrus et Jurek ipsorumque successores nobis et successoribus nostris, ad quamlibet expeditionem generalem cum hasta et duobus sagittarijs, decenter expeditis, venturis temporibus servire sint astricti et debebunt. Harum, quibus sigillum nostrum appensum est, testimonio literarum. Actum in *Calisch*, feria quarta infra octavas pasce, anno domini millesimo quadringentesimo tricesimo tercio; presentibus ibidem magnificis, strenuis et nobilibus: Petro Schafranijecz Cracoviensi, Martino de Calinowa Siradiensi, palatinis; Martino de *Slawsko* Posnaniensi, Petro de *Bryn* Gnesnensi, Laurentio de *Calinowa* Siradiensi, Barthosio de *Costin* (sic) Naklensi, castellanis fide dignis. Datum per manus reverendi in Christo patris domini Joannis Episcopi Wladislaviensis Cancellarij et venerabilis Wladislai de *Opporow* decretorum doctoris, decani Cracoviensis, sedis apostolice prothonotarij et Regni Polonie Vicecancellarij sincere dilectorum. Ad relacionem strenui Jacobi de *Conieczpolye*.

DLXXVIII.

Dobrini, anno 1434 die 25 mensis Januarii.

Terrae **Dobrinensis** Dignitarii et Terrigenae spondeant se mortuo Wladislao Rege Poloniae unum filiorum ipsius regem creaturos esse ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Nos Prelati, Barones, Comites, Milites, Proceres, Nobiles, Civitates, totaque Communitas Regni Polonie, singulariter

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 543 descriptum. Taeniolis pergamenis appensa sunt huic tabulae septuaginta sigilla, (quamvis deberent esse septuaginta et unum) omnia fere parvae formae, figurae rotundae, exhibentia insignia, sive, ut in tabula haec dicuntur, elenodia dignitariorum et terrigenarum Dobrinensium in hoc privilegio occurrentium propria. Quarti ex ordine sigilli superest nonnisi taeniola pergamena. Sigilla haecce sunt ita appensa, ut tres ordines efficiant; quorum quidem primus, scilicet supremus, continet viginti septem sigilla, maxima ex parte procerum sive sic dictorum dignitariorum in hac tabula allatorum propria, in cera coloris viridis expressa: in hoc ordine conspiciuntur etiam sigilla

singuli et universaliter universi, eodem animo, eadem voluntate, sciencia, consensu et rathibicione eisdem omnes unanimiter. Significamus tenore presencium, quibus expedit universis, noticiam presencium habituris: Quomodo attendentes, quod tam rationis perswasio, quam divinarum et humanarum auctoritas scripturarum illorum regimen principum recomendat, quos nativi nobis concedit solij amenitas: nam tunc optime consveverunt illam regere polliciam, ad quam nedum profectuum temporalium inritantur affectibus, sed cuiusdam naturalis originis trahuntur energia, et, non absque quadam dulcedine affectuum, imperijs eorum devota plebis religio subicere se consuevit, quibus vere successionis ad solia ingressum non ignorat. Quorum contemplacione et serenissimi principis domini Wladislai Regis Polonie, domini nostri graciosissimi intuitu, cum quo tot nobis et Regno nostro felices

nobilitatis (nobilium virorum), quae tamen omnia frustulo cerae rubri coloris taeniolis suis, quibus appensae sunt, impresso facile a prioribus distinguuntur; alter ordo, nempe medius, complectitur triginta sex sigilla in cera communi expressa; in tertio denique ordine, i. e. in infimo, inveniuntur octo sigilla similiter in cera communi expressa. Minor tantum numerus horum sigillorum exhibet sat clara signa atque effigies. Quae nonnullorum lucidius apparent figurae et inscriptiones, hae sunt: 1. Primum sigillum exhibet in scuto oblique posito atque galea vulturis ala exornata tecto, insigne *Dolega* dictum, verba in circuitu haec leguntur: „† s. nicolai slup de virszbiczko mars.”—2. Sigillum minoris paululum formae, quam prius, sed fere ejusdem ut reliqua omnia sigilla, habet effictum insigne dictum *Swinka* sive *Swinki*, verba in ambitu haec legi possunt: „† s. iacobi swinka...”—3. sig. refert figuram insignis *Doliwa* dicti, ex verbis haec tantum legipossunt „†... desadlowo.”—4. sig. doest.—5. sig. repraesentat insigne *Ogończyk* dictum; verba in ambitu haec: „† s. iacobi de radzicow.”—6. sig. exhibet insigne *Prus I* dictum, cum verbis in circuitu: „sig... m. alexii de ploniany.”—7. sig. prorsus est deletum.—8. sig. cum insigni *Pobóg* dicto et verbis in ambitu: „† iohannis h. o... si...”—9. sig. exhibet effigiem quasi leonis, verba in ambitu non possunt legi.—10. sig. exhibet ins. *Dolega* dictum cum verbis in ambitu: „† iohannes d. lasotki.”—11. sig. e. i. *Lubicz* d. cum v. i. a: „s. boruta d. olezn.” taeniolae huiusce sigilli impressum est frustillum cerae rubri coloris.—12. sig. e. i. *Sokola* dictum, cum v. i. a: „† s. swanthoslai de mista.”—13. sig. e. i. *Dolega* d. cum v. i. a: „s. iohannis d...”—14. sig. nullum exhibet insigne.—15. sig. e. i. *Ogończyk* d. cum v. i. a: „† s. petri *** de * drain *”—16. sig. e. i. *Nalecz* d. verba in ambitu deleta.—17. sig. e. i. *Ogończyk* d. v. i. a. d. * *”—18. sig. exhibet effigiem jam deletam, cum v. i. a: „† s. conradi * h. de * ossee”—19. sig. e. i. *Pobóg* d. c. v. i. a: „† s. petri he. de kse.”—20. sig. e. i. *Dolega* d. c. v. i. a: „† s. nicolai slup de virszbiczko,” duo itaque sigilla diversae effigiei ejusdem viri propria sunt huic tabulae appensa, nimirum hocce et primum.—21. sig. e. i. *Dolega* d. c. v. i. a: „† iohannes de lasotki.”—22. sig. e. i. *Ogończyk* d. v. i. a. d.—23. sig. e. idem insigne *Ogończyk* d. c. v. i. a: „s. petri hered. de lia.”—24. et 25. sig. neutiquam expressa.—26. sig. e. i. *Prawdzie* d. c. v. i. a: „s. thome d. ostro.”—27. sig. e. i. *Grzymala* d. c. v. i. a: valde deletum; idem sigillum occurrit ex ordine uti 43.—27. sig. e. i. *Grzymala* d. c. v. i. a: „† s. ianussii h. de luna.” Idem sigillum videmus in ordine uti 62 et 64.—Sigilla 28 et 29 exhibent insigne *Nalecz* d. c. v. i. a. penitus deletis.—Sigilla 30, 31 et 32 omnino deleta.—33 sig.

triumphi successerunt, qualia (sic) non inmerito sub filijs suis, quos nobis ab alto donavit altissimus, possemus expectare: cum sepe surculus consurgens a stipite solet naturam totius arboris in se continere: omnes unanimiter, nullo dissenciente, votis, vocibus et voluntatibus paribus, unum ex filijs domini Regis nostri predicti, quem pro regimine Regni cognoscemus apciorem in Regem et dominum, verumque heredem et successorem Regni Polonie, de speciali consilio et voluntate magnifici principis domini Alexandri alias Vy-toldy Magni Ducis Lithwanie, ipsiusque prelatorum, baronum ac militum, suscipimus tenore presencium mediante; promittentes sibi bona fide et fideliter pollicentes eandem fidem, reverenciam, obedienciam, devocionem et obsequia iusta, debita et honesta semper et iugiter servare, exhibere et fa-

c. i. *Doliwa* d. c. v. i. a. d.—34 sig. e. i. *Szeliga* d. c. v. i. a. d.—Sigilla 35 et 36 prorsus deleta. Sig. 37 itidem d. voces in ambitu hae legi possunt: „† s. ioh... locho.”—38. sig. deletum. 39. sig. e. i. *Leliwa* d. c. v. i. a. d.—40 et 41 sig. e. i. *Godzieba* d. c. v. i. a. d.—42. sig. ponitus d. 43. sig. e. i. *Prawdzie* d. c. v. i. a. d.: „s. thome. d. ostro” Vid. sig. 26.—Sig. 44 et 45 c. i. *Wczele* d. in posteriori tantum sigillo verba in ambitu haec legi possunt: „* s. pauli de clov.”—Sig. 46 deletum, ex verbis in circuitu haec tantum legi possunt: „s. petri he. de l...” —47. sig. deletum, verba in ambitu haec leguntur: „s. nivol.. de szrodla.”—Sig. 48, 49, 50, 51 et 52 valde deleta, in duobus tantum posterioribus apparet insigne *Rogala* dictum.—53. sig. e. i. *Lubicz* d. c. v. i. a. d.—54, 55, 56 et 57 sig. prorsus deleta.—58 et 59 sig. e. i. *Godzieba* dictum c. v. i. a. d. Eadem sigilla esse videntur, quae in ordine uti 40 et 41 appensa sunt.—Sig. 60 et 61 c. i. *Bylina* d. c. v. i. a. d.—Sig. 62 c. i. *Grzymala* d. cum verbis iisdem, quae in sigillo 27 leguntur. Sig. 63 longe majoris speciei quam omnia, fortasse alicujus oppidi, refert in medio magnam turrim cum porta, ex verbis in ambitu haec nonnisi legi possunt: „s. cc... sium de d...”—Sig. 64 c. i. *Grzymala* d. cum eisdem verbis, quae in sigillis 27 et 62 leguntur.—Sig. 65 et 66 exhibent figuram insigni *Rola* dicto valde similem. Verba in posteriori haec legi possunt: „† s. nicolai de cochanea.”—Sig. 67 et 68 exhibent i. *Orla* dictum, in ambitu posterioris tantum sigilli haec legi possunt: „† s. iohannis de ploncino.”—Sig. 69 et 70 exhibent figuram circuli. Verba in ambitu posterioris haec leguntur: „† s. iohannis h. de ploczino.”—Sig. 71 penitus deletum. Figurae insigniorum in tabula hacce laudatorum videre licet in tabula lapidi incisa huic Tomo operis nostri subijuncta: in qua etiam omnia paene insignia in Polonia usitata efficta cernuntur. Attamen observandum est insignium nomina temporis tractu immutata esse; ideoque hic annotamus: *Dolanga* idem esse quod *Dolega*; *Hogonow-Ogonczyk*; *Prussy-Prus*; *Lasky-Leszczyc*; *Nalancz-Nalecz*; *Luby-Lubicz*; *Dolywy-Doliwa*; *Scheligy-Szeliga*; *Junosche-Junosza*; *Pirzchaly-Pierzchala*; *Lelywa-Leliwa*; *Gelythow-Jelita*; *Leblow* fortasse *Lettaw*; *Wsczele-Wczele*; *Pobodze-Pobog*; *Rogale*; *Zagrob*; *Cholewy*; *Prawdy-Rogala*; *Zagroba* etc.; *Boleszczyce* *Bolesta* s. *Belesty* s. *Jastrzembiec*; *Godzeby-Godziemba*; *Byliny-Bylina* s. *Belina*; *Grzymali-Grzymala*; *Rola-Kroje*; *Kuczaby-Kuszaba*.

Cur autem non omnia eadem insignia, quae in diplomatis contextu afferuntur, sed quaedam alia huic tabulae sint appensa, porro cur sigilla ejusdem testis, ut 1 et 20, repetantur, denique cur eadem insignia quater vel quinquies occurrant, hujus rei nullam idoneam afferre rationem possumus.

cere, quemadmodum prefato domino nostro Regi, patri suo, exhibemus et facimus, et alijs ipsius predecessoribus exhibuimus, servavimus et fecimus. Et postquam; favente domino, ad etatem debitam et maturam perveniet, tanquam verum regem nostrum et dominum sacra corona, qua alij Reges Regni Polonie consweverunt coronari, insignire promittimus. Ita tamen, si prius et ante omnia litteras, jura, libertates, emunitates omnium statuum tam ecclesiasticorum quam secularium, quas a predicto patre suo et alijs Regibus, principibus, ducibus, heredibus ac dominis Regni Polonie, tam naturalibus, quam electis, habuimus et habemus, et presertim litteras ex nunc circa assumptionem filij sui predicti, sine priorum preiudicio litterarum, nobis datas observabit, custodiet et attendet, suisque litteris et privilegijs efficacibus confirmabit, ratificabit, muniet et approbabit. Item quicumque voluerint aut ausi fuerint contravenire recepcioni in Regem filij predicti domini nostri Regis, quem nos duxerimus eligendum, in Regno nostro, et intra Regnum aliqua bella facere vel procurare, aut societates et colligaciones contra pacem et quietem Regni nostri Polonie, aut errores hereticos fovere vel promoveri, contra talen et tales omnes simul promittimus sub fide et honore, sine dolo et fraude insurgere et in eorum destruccionem nos movere, cuiuscunque status, condicionis vel preeminencie fuerint, sive spirituales sive seculares.

Scriptum et datum in *Dobryni*, feria secunda ipso die conversionis sancti Pauli, anno domini millesimo quadricentesimo tricesimo quarto, in convencione ad premissa indicta, sub appensione sigillorum nostrorum infrascriptorum, videlicet magnificorum dominorum: Nicolai Slup de *Virzbiczsko* Dobriniensis, Jacobi de *Strzizy* Ryppyniensis, Thomkonis de *Sadlowo* Slonensis, Castellanorum; Andree de *Lubyno* Subcamerary, Jacobi de *Radzykow* Vexilliferi, Alexij de *Plonijany* Judicis, Janussy de *Sokolowo* Dapiferi, Johannis de *Chelmnica* Pincerne, Gottardij de *Dolsko* Venatoris, Johannis de *Lassothky* Thezaurary, Nicolai de *Znanyecz* Gladiferi, Johannis de *Crethkowo* Subdapiferi. Nicolai de *Chelmnica* Subiudicis, Petri de *Xyenyte* Subpincerne, Petri de *Dzalyn* Subvenatoris, Johannis de *Chelmnica* Subagosonis (sic), Troyani de *Ostrovite* Tribuni, Conradi de *Ossek* minoris vexilliferi, dignitariorum terre Dobriniensis; nec non duorum de quolibet clenodio terrigenarum Dobriniensium, videlicet de clenodio *Dolanga*: Andrea

(sic) de *Czebrzischewo*, Namyare de *Czoluchowo*; de clenodio *Hogonow*: Stanisłai de *Swyedzebna*, Nicolai de *Trutowo*; de clenodio *Prussy*: Johannis de *Grodzen*, Johannis de *Pranczkow*; de clenodio *Laskj*: Grzimkonis de *Chodoransko*, Thomkonis de *Somyno*; de clenodio *Nalancz*: Johannis de *Moschczone*, Vincency de *Cramppa*; de clenodio *Luby*: Borulhe de *Oleschino*, Myeczslaj de *Nowavyes*; de clenodio *Dolywy*: Myeczslaj de *Mazowsche*, Petri de *Kyaschkow*; de clenodio *Scheligij*: Mathie de *Vola*, Johannis de *Cabno*; de clenodio *Junosche*: Johannis de *Vychowo*, Johannis de *Lochoczino*, de clenodio *Pirzchaly*: Gywanij de *Radomijno*, Johannis de ibidem; de clenodio *Lelywa*: Nicolai de *Ranthumy*, Johannis de *Pjorkowo*; de clenodio *Gelythow*: Jacussy de *Zboyno*, Nicolaj de *Voynowo*; de clenodio *Leblow* (sic): Magni de *Ossek* ⁽²⁾; de clenodio *Prawdy*: Thomkonis de *Stroszewo*, Johannis de *Cochanye*; de clenodio *Wsczele*: Dobrogosty de *Spyegowo*, Troyany de *Vyelkye*; de clenodio *Pobodze*: Bernardj de *Chudzewo*, Mathie de *Mokowo*; de clenodio *Sokola*: Swanthoslaj de *Mislakowo*, Petrij de *Drzodla*; de clenodio *Rogale*: Derslai de *Rokycze*, Czambory de *Clokoscysk*; de clenodio *Zagrobj*: Stanisłai de *Turza*, Namyante de *Lappynosch*; de clenodio *Cholewy*: Petrij de *Thuchow*, Conradi de *Szdanow*; de clenodio *Bolesczyzy*: Johannis de *Grochovarsko*, Martini de *Banclewo*; de clenodio *Godzeby*: Johannis de *Glowyna*, Luthkonis de *Maleschewo*; de clenodio *Bylyny*: Martini de *Nadrosze*, Johannis de *Vyelkye*; de clenodio *Grzimaly*: Janussij de *Camyenicza*, Vyssothe de ibidem; de clenodio *Rola*: Nicolai de *Cochanye*, Johannis de ibidem; de clenodio *Orla*: Howijegij de *Plonczino*, Johannis de ibidem; de clenodio *Kuczaby*: Andree de *Lubowsch*, Janussij de *Clobuowo* ⁽³⁾. Sub omnium et singulorum procerum, militum, nobilium, comunitatum, indigenarum et incolarum rathibicione (sic), sciencia pariter et consensu.

⁽²⁾ Unus tantum nobilis hujus insignis affertur.

⁽³⁾ *Wierzbick* villa provinciae Plocensis territ. et reg. Lipnensis, parochiae Karnkowo addicta; *Strzygi* villa parochialis ibidem sita; *Sadłowo* v. p. i. s.; *Lubin* v. i. s. p. Wola adscripta; *Radziki wielkie i male* (magnae et parvae) villae ibidem sitae; *Plomiany* v. i. s.; *Sokolowo* v. i. s. p. Dulsk a.; *Chełmicka wielka i mała* (magna et parva) v. i. s.; *Dulsk* v. p. i. s.; *Lasotki* v. i. s. p. Siecien a. *Znanięc* neque in Indice locorum Regni Poloniae, nec in Indice Rzyszczewiano invenitur, licet gens sive familia Znanięcki in Actis Tabularii Varsaviensis saepe occurrat; *Kretkowo* v. M. D. et territorii Posnaniensis, reg. Wrzesinensis; *Xenite* nunc *Xięte* v. prov. Plocensis, ter. et reg.

Lipnensis p. Swiedziebna a.; *Działyń* v. p. i. s.; est et altera villa *Działyń* sita in M. D. Posnaniensi, ter. Bydgosciensi reg. Gnesnensi; *Ostrowite* duae sunt villae in provincia Plocensi territorio et regione Lipnensi sitae, una parochiae Trąbin, altera parochiae Ostrowite addicta; *Osiek* quatuor sunt villae in provincia Plocensi, ter. et reg. Lipnensi sitae, una parochiae Ligowo, altera parochiae Szpethal, ambae reliquae parochiae Osiek addictae; *Czebrzyszewo* deest in Indice locorum Reg. Pol., in Indice Rzyszczewiano occurrit laudata in terra Dobrinensi, territorio Lipnensi, parochiae Karakowo adscripta; *Gołuchowo* v. provinciae Plocensis, territorii et regionis Lipnensis, parochiae Kikol addicta; *Swiedziebna* v. p. i. s. *Trutowo* v. i. s. p. Wola a.; *Grodzen* v. i. s. p. Kikol a.; *Pręczki* v. i. s. p. Rypin a.; *Chodorążek* v. i. s. p. Karnkowo a.; *Samin* duae sunt villae ibidem sitae, una parochialis, altera parochiae Strzygi adscripta; *Moszczonne* v. i. s. p. Kikol a.; *Krepa* v. i. s. p. Szpethal a.; *Oleśno* v. i. s. p. Zadusznikia; *Nowa wieś* tres sunt villae ejus nominis ibidem sitae, una parochiae Chrostkowo, altera parochiae Wiegie, tertia parochiae Ciechocin adscripta; *Mazowsze* v. p. i. s.; *Kijaszkowo* v. i. s. p. Działyń a.; *Wola* duae sunt villae ejus nominis ibidem sitae, una parochialis, altera parochiae Goysk adscripta; *Chalin* v. provinciae Plocensis ter. et reg. Lipnensis, parochiae Makowo adscripta; *Wichowo* v. i. s. p. Chełmicka a.; *Ciechocin* v. i. s. p. Szpethal a.; *Radomin* v. p. provinciae, territorii et regionis Plocensis; *Ranthumy* forsitan *Ramutowo*, sunt autem duae villae hujus nominis: *Ramutowo kościelne* et *Ramutowo sielskie* itidem in provincia, territorio et regione Plocensi sitae. *Pjorkowo* v. provinciae Plocensis, ter. et reg. Lipnensis, p. Radomin a.; *Jelkowo* v. M. D. et territorii Posnaniensis, reg. Odolanowiensis (Adelnau), *Jelkowo* vero villa M. D. Posnaniensis, territorii Bydgosciensis, regionis Gnesnensis; *Zbóyno* et *Wojnowo* villae provinciae Plocensis, ter. et reg. Lipnensis, p. Róże adscriptae; *Strużewo* v. i. s. p. Dohrzyń a.; *Kochonie* v. i. s. p. Makowo a.; *Szpiegowo* v. i. s. p. Zaduszniki a.; *Wielgie* duae sunt villae hujus nominis ibidem sitae, altera parochialis, altera parochiae Działyń addicta; *Chudzewo* v. i. s. p. Makowo a.; *Makowo* v. p. i. s.; *Mysłakowo* et *Zrzedla* villae ibidem sitae parochiae Ligowo adscriptae; *Rokicie* duae sunt villae hujus nominis ibidem sitae, una parochialis, altera parochiae Ligowa adscripta; *Kłokock* v. i. s. p. Lipno a.; *Turza* tres sunt villae ibidem sitae: *Turza mała*, *wielka i wilcza* (parva, magna et lupina) parochiae Bątkowo adscriptae; *Lapinoż* et *Lapinoż mały* v. i. s. p. Osiek a.; *Thuchowo* v. p. i. s.; *Zdanow* fortasse *Zdunowo* v. prov. ter. et reg. Plocensis par. Kroczewo adscripta, aut *Zduny* villa ejusdem provinciae, territorii et regionis Lipnensis, parochiae Swiedziebna addicta; *Grochowalsk* villa parochialis ibidem sita; *Bentlewo* tres sunt villae hujus nominis, scilicet: *Bentlewo Andryssy*, *Bentlewo Izydory*, *Bentlewo Mostowo*, in prov. Plocensi, ter. et reg. Lipnensi sitae, parochiae Makowo addictae; *Główna* v. i. s. p. Sobowo a.; *Maliszewo* v. i. s. p. Lipnensis; *Nadroż* et *Nadroż osada* v. i. s. p. Zale a.; *Kamienica* v. i. s. p. Sobowo a.; *Plonczyn* v. i. s. p. Makowo a.; *Lubowice* v. i. s. p. Chrostkowo a.; *Kłobukowo*, tres sunt villae hujus nominis nempe: *Kłobukowo lysze*, *molendy*, *patrze* in provincia Plocensi ter. et reg. Lipnensi sitae, parochiae Bątkowo addictae.—Similis sponsio a Dignitaris et Terrigenis Majoris Poloniae anno 1432 die 16 Junii data, typis est descripta in E. Raczyński: *Codice diplomatico Majoris Poloniae* p. 162, nec non in L. Gołębiowski: *Panowanie Władysława Jagiełły*. Warszawa 1846 p. 533—544, nota (607 a).

DLXXIX.

Strzelnae, anno 1436 die 21 mensis Augusti.

Joannes Lukaw praepositus fratrum ordinis praemonstratensis monasterii **Strzel-**
nensis civibus oppidi *Strzelno* certa privilegia largitur ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Quoniam omnia, que aguntur, insimul labun-
tur cum tempore, nisi testibus veridicis vel scripturis publicis seu sigillorum
munimentis fuerint roborata; noverint igitur universi tam praesentes quam
futuri, ad quorum audientiam praesens scriptum fuerit devolutum: quod nos
Joannes Lukaw, miseracione divina paciente praepositus monasterii
Strzelnensis, premonstratensis ordinis, wladislaviensis diocesis, de unanimi
consensu fratrum nostrorum ac sororumstrarum: Margarethae de *Zago-*
czicza ⁽²⁾ priorisse, Hedugis subpriorisse, Margarethae Lesczka circatrice
(sic), Helene custode (sic), Catherinae subcustode (sic), Petronelle cantrice,
Hedvigi (sic) succantrice, ac tocius conventus, favore amplectentes speciali
pro nostrae nostrorumque predecessorum, ac successorum salute, et pro
reparatione monasterii nostri, circumspectis et providis viris oppidanis nos-
tri oppidi in *Strzelno* pro tunc temporis existentibus sanis (sic): Stanislao
Lunczsky proconsule (sic), Alberto Ludziczsky, Stanislao Sukowski, Ja-
cobo Pampek, Stanislao Kobyla, ac Petro Zwiskith consulibus, etiam to-
cius (sic) communitatis (sic), tam magnorum (sic) quam parvulorum (sic),
praesentium et posteriorum, cuiuscumque fuerint conditionis, ipsorum natis
ac nascendis successorum (sic) suorum ibidem in *Strzelno*, iustisque peticio-
nibus ac postulationibus eorum sumus inclinati: quod eis omnes et singulos
labores remitteremus, et census nobis quos ipsi omnibus et singulis annis
solvebant, videlicet: sedecim grossos in alium modum seu usum transmu-
tarem seu perverteremus; nos vero de provido consilio ad eorum peticio-
nes inter nos ex una, et inter ipsos supradictos ex altera partibus, stabili-

⁽¹⁾ E libro Metrica Regni dicto Nr. 70, p. 337—342 descriptum, et quidem e confirma-
tione a Rege Sigismundo I anno 1546 data.

⁽²⁾ *Strzelno* oppidum M. D. Posnaniensis, territorii Bydgostiensis, regionis Juniwla-
dislaviensis. *Zagoczicza* fortasse *Zagajewice* villa prov. Mas. ter. Cujav. reg. Radziejew.

vimus ac statuimus: quia predicti nostri oppidani, cum eorum successoribus,
agros colentes, de quolibet manso tenentur et tenebuntur nobis et nostris
successoribus unam marcam solvere currentis monetae, numeri vero polo-
nicalis, marcam in quamlibet quadraginta octo grossos computando, ratio-
ne census et laborum: quos labores ipsi laborabant pro nobis ac monasterio
nostro: propter quos census ipsi cum suis successoribus debent nobis et
nostris sequacibus solvere ac censuare, videlicet unam marcam annuatim,
ut supra. Damus et dedimus eisdem oppidanis nostris omnimodam liberta-
tem ab omnibus laboribus nostris, nostrarumque sororum ac monasterii no-
stri, temporibus eviternis tenendum (sic) et habendum: excepta decima mani-
pulari et campestri, quam nobis ac nostris successoribus, singulis annis et
perpetuis temporibus, sunt astricti dare et conducere in allodia curiae nos-
trae more solito et consueto. Similiter omnes et singuli thabernatores de
qualibet thaberna tenentur et tenebuntur nobis solvere unum fertonem cen-
sus; ortulani vero, qui agros non habent, astricti sunt nobis solvere pro cen-
su tres grossos. Etiam omnes et singuli, qui in areis desertis, ubi prius fuerunt
orti, situerentur (sic) seu edificentur, similiter tenentur nobis et tenebuntur cen-
suare tres grossos eiusdem monetae aequali modo. Omnes artifices, cuius-
que artis seu artificii fuerint, in thabernis seu ubi fuerint areae thabernarum,
si edificentur, tenentur et tenebuntur nobis dare fertonem eiusdem monetae.
Agricole vero omnes et singuli debent nobis solvere per duos grossos de
manso, vulgariter *poradlne*. Qui census omnes et singuli, maiores sive mi-
nores, debent nobis persolvi ad festum sancti Martini. Carnifices vero om-
nes et singuli debent nobis et nostris posteris dare duos lapides sepi ratio-
ne census. Item omnes et singuli eniptores salis cum curribus, a quolibet
curru magno sive parwo, nobis et nostris successoribus tenentur et tene-
buntur temporibus perpetuis dare et solvere medium corum salis men-
sure nostri oppidi *Strzelnensis*; tales autem currus, qui adducti fuerint in
oppidum nostrum, deponi seu moveri non debent absque scitu nostro aut
nostrorum vicesgerentium et procuratorum. Item omnes et singuli agricole,
thabernatores, ortulani, nec non omnes quicumque proprios panes comede-
rint, volumus omnino, quia debent nobis et nostris successoribus solvere
columbationem, quam ex antiquo solvere consueverunt, videlicet: quatuor
ternarios ad terminum pretacti festi. Insuper volumus a nostris oppidanis

habere in die fori, ut nullus ipsorum emere seu forisare debeat (sic), quae fuerint ducta ad forum, de quibus nobis necessitas occurreret seu superveniret, scilicet de comestionibus; habita autem nostra sufficientia, extunc quilibet ipsorum potest pro se ipso necessaria forisare. Damus etiam nostris oppidanis, quod quilibet eorum potest forisare una, quando et nostri servi forisabunt, quilibet pro sua scutella, quod necessarium pro eis fuerit. Etiam si contingerit contributio stationis regalis, extunc iuxta consuetudinem antiquam sepe nominati oppidani agros colentes tenentur dare de quolibet manso per duas mensuras avenae, mensura oppidi nostri, duos grossos, medium capete ovorum, duos pullos, duos caseos, et per unam scutellam ligneam: thabernatores vero, qui non colunt agros, super dictam stationem regalem debent dare per unum grossum, unam mensuram avenae, quindecim ova, unum pullum, unum caseum et per unam scutellam ligneam. Etiam pretensi oppidani, agricolae, thabernatores et ortulani, cum villa dicta *Blawathy* ⁽³⁾ tenentur et debent super dictam contributionem dare duos boves totiens, quotiens fuerit opportunum. Volumus etiam habere, quod ortulani predicti oppidi laborent in allodiis nostris, exceptis qui poterint in suis facultatibus contentari: similiter tritulent (sic) sub eodem solario, sicut et alii circa nos aut posteritatem nostram metent et tritulabunt. Damus etiam et appropriamus de nostra speciali gratia et favore de quolibet ortulano, resitenti (sic) ac manenti in loco ac parte vulgariter *Czegelka*, omnes et singulos census, videlicet: de quolibet orto per tres grossos esse solvendo civibus pro reformatione pretorii, nec non melioratione totius communis prefati oppidi. Prenominatque ortulani omnes et singuli tenentur et tenebuntur unum diem, deputatum per Protoconsulem ac Consules eiusdem oppidi, laborare, dum avisati fuerint, ob necessitatem ac utilitatem dicti oppidi et totius communis. Si autem quis prefatorum ortulanorum se ipsum excusaverit vel abstraxerit, a labore unius diei, extunc talis det, reponet (sic) ac solvat pro pretorio nostri oppidi, ratione census, quatuor grossos ob non laborem pretacti diei: excepta columbatione, quam nobis et nostris successoribus obligantur dare; insuper adicientes et dantes dictis oppidanis nostris quatuor ortulanos, videlicet: Dudorkaz, Gregorium Slangowycz, Sigismundum, nec non Nicolaum circa potentem

⁽³⁾ *Blawaty* villa M. D. Posn. territ. Bydgosciensis, regionis Juniwladislaviensis.

[? pontem] manentem versus villam *Mlyn* ⁽⁴⁾, nec non si aliqui postmodum in eisdem ortis seu areis edificabuntur, cum omnibus censibus, uti supra de *Czegelka* canit. Dicti tamen census pretactorum ortulanorum debent reponi super festum sancti Martini. Ipsos dumtaxat ortulanos omnes et singulos, pro laboribus ac messatione tempore messis, nec non tritulatione, perpetuis temporibus nobis et nostris successoribus irrecusabiliter reservantes: verum tamen si qui illorum ortulanorum non possint in suis facultatibus contentari ⁽⁵⁾: excepto quidem [?quodam] orto ac domo, quem dedimus per modum commutationis Jacobo dicto Druchna pro area ac loco ob edificationem ecclesiae sancti spiritus: ipsum liberantes et benivolum (sic) facientes ab omni censu dicti orti et a labore, et quibuscunque aggravationibus temporibus eviternis. Item supradicti oppidani agros colentes tenentur reformare [aggerem] vulgariter *grobye* (sic) circa molendinum aquaticum dictum *Matwi*, recipientes in nostris virgulis rubelum; circa quod molendinum non plus debent laborare in predicto aggere vulgariter *grobla*, nisi quinquaginta cubitos minus uno, secundum signa ac mensuram eorum: similiter circa *Crusphiciam* iuxta consuetudinem antiquam. Etiam in oppido nostro iam dicto damus una cum posteris nostris, quod quilibet mansus vel medius debet habere unum ortum liberum ab omnibus censibus, laboribus et solutionibus continuis. Insuper praedicti oppidani cum successoribus suis debent habere pascua seu pabula pro pecoribus et pecudibus pascendis, retro additiones ipsorum agrorum, sub villa dicta *Mlyn*, circa planiciem *Rostkowiecz* mediate (sic) luto, vulgariter *struga*, nec non in borris nostris et successorum nostrorum, similiter et in bonis nostris, sed absque damnis quibuscunque, videlicet: magnis et parvis: et si velint aliquas habere excusationes, per pastorem eorum, nos vero una cum posteris nostris nihil cum eo agere habemus, nisi cum ipsis oppidanis. Damus etiam omnibus inquilinis oppidi nostri omnimodam libertatem ab omnibus censibus nostris, excepta columbatione, ut supra. Proconsul vero una cum Consulibus debent stabilire seu instituere potum, vinum et medonem, secundum valorem ipsorum, cuius valoris fuerit (sic) sive Bythgostiensem seu quemcumque adduxerint vicini vel alieni. Volumus etiam, una cum successoribus nostris, habere balneum nostrum secundum iura civilia,

⁽⁴⁾ Nunc *Młyn* villa M. D. Pośnani. territ. Bydgosci. regionis Juniwladislaviensis.

⁽⁵⁾ Aliquid omissum esse videtur.

ita tamen, quod nullus oppidanorum nostri oppidi pretacti habebit balneum proprium, sed in eodem balneo omnes balneabuntur. Caeterum damus nostris supratactis oppidanis tenere et possidere agros eorum in longitudine et latitudine secundum consuetudinem antiquam, seu prout antiquitus eorum (sic) tenebatur (sic). Damus etiam una cum posteris nostris eisdem oppidanis omnimodam libertatem ab omnibus solutionibus avene vulgariter *gayowego owssa*. Volumus etiam, quod nullus oppidanorum nostrorum habeat seu locet ortum in pascuis civilibus circa lutum vulgariter *Czastrigewo*, dempto molendinatoris orto. Damus etiam eisdem oppidanis nostris libere locare ortos in agris ipsorum, si fuerint aliqui superflui aut excessivi, pro relevatione vel melioratione dicti oppidi. Etiam si ex contingenti causa nostrorum omnium hominum predicti oppidi, aliquis causus (sic) contentionis aut malefactionis supervenerit in civitatibus aut in villis alienis, contra quamcunque personam sive militarem sive popularem, nullibi debent iudicari, nisi in oppido nostro coram advocato oppidi nostri iure Maydboriensi iuxta privilegia antiqua monasterii nostri. Si etiam dicti oppidani essent fallibiles, rebelles, inobedientes et incurabiles, tunc tales debent castigari seu puniri per suum advocatum; et si advocatus eos sive istos castigare non sufficeret, extunc Proconsul una cum Consulibus, conventionem facta, omnes tales debent compescere et castigare. Damus etiam circa pretorium vel in pretorio eiusdem oppidi ⁽⁶⁾, quicumque locabuntur seu edificabuntur, nostris dictis oppidanis omnes et singulos census pro relevatione ac supportatione oppidi nostri. Etiam supradicti oppidani si aliquam partem sinistram aut voluntatem malam, seu quamcunque oppositionem rebellem contra nos aut fratres seu monasterium nostrum aut posteritatem nostram moverent, aut nobis opponerentur, extunc perpetue volumus, ut ipsi nobis et nostrae posteritati respondeant regali in iudicio, secundum sententias domini Regis aut suos iudices legitimos pro nobis latos (sic). Volumus etiam et postulamus habere ab eisdem nostris oppidanis in omnibus eorum iniuriis ac impedimentis, ipsis per aliquos homines seu personas cuiuscunque condicionis factis, in quibus per aliquod praeiudicium eos defendere non possemus, extunc ipsi supradicti debent nobis et nostris successoribus expensas de facultatibus eorum apponere et ministrare, una cum duabus personis idoneis de

⁽⁶⁾ Aliquid omissum esse videtur.

communitate eorum, quas ipsi voluerint eligere, si necesse fuerit. Quas quidem iniurias eorum debemus coram serenissimo domino Rege ipsis illatas exponere. Etiam reservamus pro nobis et nostris successoribus, quia de nostro provido consilio Praeconsulem una cum Consulibus, secundum consuetudinem aliorum oppidorum terrestrium, eligere debemus. Insuper omnibus et singulis negociis prescriptis ⁽⁷⁾, in residuitatibus vero ultimis et ignotis locamus et locavimus eundem (sic) nostrum oppidum predictum, sicut melius potuimus proprietatis titulo. In cuius rei testimonium et firmitatem perpetuam, presens privilegium iure civili (sic) eis dedimus, nostro et nostri conventus sigillis communitum. Actum et datum in conventu monasterii nostri *Strzelbensis*, feria tertia proxima post festum seu infra octavas Assumptionis Mariae sub anno nativitatis domini millesimo quadricentesimo tricesimo sexto. Praesentibus fratribus et sororibus nostris, nec non nobilibus: Erasmo, Michaële, Joanne de *Glogowa*, et Laurentio Rewber, presbiteris nostri conventus nec non ordinis; Margaretha priorissa, Heduigi subpriorissa, Margaretha circatrice, nec non cum nostro toto conventu; nobilibus vero: Ade herede in *Tilang*, Petro herede in *Grabye*, Petro dicto Lewyn herede in *Kszyszyno*, Nicolao et Chwal heredibus in *Sukowo* et Vincentio in *Wronowo* ⁽⁸⁾, et me Nicolao presbitero Gneznensis diocesis, auctoritate imperiali publico Notario.

⁽⁷⁾ Aliquid omissum esse videtur.

⁽⁸⁾ *Trlag* villa in M. D. Posnan. territ. Bydgosciensi, regione Mogilnensi sita. *Sukowy* et *Wronowy* villae in eadem provincia et territorio, regione vero Junivladislaviensi sitae. *Grabie* et *Krzyszyno* nomina corrupta esse videntur, fortasse *Grab* villa M. D. et territ. Posnaniensis regionis Pleszewiensis, et *Krzyszyn* villa ejusdem provinciae et territorii, regionis vero Posnaniensis.

DLXXX.

Petricoviae, anno 1438 die 19 mensis Decembris.

Wladislaus Rex Poloniae 1000 florenos hungaros a Petro de *Oporowo* mutuo acceptos in oppido *Kowale* et villis eidem annexis inscribit (¹).

In nomine domini, amen. Nos Wladislaus tercius, Dei gracia Rex Poloniae, nec non terrarum Cracovie, Sandomirie, Syradie, Lancicie, Cuyavie, Lithwanie Princeps Supremus, Pomeranie, Russieque dominus et heres etc. Significamus tenore presencium tam presentibus quam futuris, noticiam presencium habituris: Quomodo generosus et nobilis Petrus de *Opporow*, Vexillifer Lanciciensis, miles noster dilectus et fidelis, nobis mille florenos hungaricales boni et iusti ponderis pro necessitate nostra [in] effectu mutuavit; ideo securum facere volentes ipsum de solucione dictorum mille florenorum, sibi eosdem in et super opido nostro *Cowale*, in terra Cuyavie sito, et villis infrascriptis, ad ipsum opidum pertinentibus, videlicet: suburbio, *Smilowicze*, *Pelczyska*, *Nakonow*, *Cruchowo*, *Rachutow* et *Wolya* (²) de consilio prelatorum et Baronum nostrorum, in presenti Convencione generali nobiscum presencium assignamus, depulamus et inscribinus tenore presencium mediante. Quod quidem opidum *Cowale* cum suburbio et villis supra-scriptis ipse Petrus vexillifer in huiusmodi mille florenis cum omnibus et singulis eiusdem opidi, suburbij et villarum predictarum censibus, fructibus,

(¹) Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 415 descriptum. Sigillum deest. Tabula praecisa.

(²) *Oporowo* tres sunt villae huius nominis in M. D. Posnaniensi, una in territorio Posnaniensi regione Szamotulensi, altera in eodem territorio regione Wschovenski (Fraustadt), tertia denique in territorio Bydgosciensi, regione Szubinensi, sitae. *Oporow* autem est villa parochialis provinciae Masov. territorii Gostinensis regionis Orłowiensis. *Smilowicze* villa parochialis eiusdem provinciae territorii Cujaviensis regionis Kowalensis. *Nakonowo* villa ibidem sita parochiae Kruszyń adscripta; *Krykowo* villa ibidem sita parochiae Chocień; *Rakulowc* villa ibidem parochiae Kowal addicta; *Wola* nunc *Wola nakonoska* ibidem sita parochiae Kruszyń addicta. *Pelczyska* in Indice locorum Regni Pol. duae inveniuntur villae huius nominis, una in provincia Masoviensi, territorio Lanciciensi, regione Zgierseensi, altera in provincia Cracoviensi sita: sed quum sint nimis remotae ab oppido Kowal, intelligenda hic potius videtur villa *Pelczyce*, quae in Indice Rzyszeviano laudatur sita in palatinatu olim Brestensi Cujaviensi, territorio Kowalensi, parochiae Kowal adscripta.

redditibus, proventibus, usibus, agris, pratis, pascuis, allodijs, campis, silvis, borris, nemoribus, gays, rubetis, mellificys, lacubus, piscinis, fluvijis, paludinibus, piscaturis, riwis, aquis et earum decursibus, venacionibus, theoloneis, molendinis, emolimentis, usufructibus ac pertinencijs et coherencijs et fructibus universis, quibuscunque nuncupentur nominibus, ad ipsum opidum, suburbium et villas predictas pertinentibus, tenebit, habebit et pacifice (sic) possidebit tamdiu, quousque sibi aut suis successoribus seu proximioribus legitimis per nos, aut nostros successores, predicti mille floreni fuerint plene exsoluti; quibus exsolutis possessio eiusdem opidi, suburbij et villarum predictarum ad nos revertetur pleno jure. Et preterea si aliqua villarum predictarum, aut aliarum ad predictum opidum pertinentium, alicui quomodolibet foret obligata, extunc ipsam, aut ipsas si plures fuerint, prelibato vexillifero Petro redimendi plenam presentibus damus potestatem, ac tenendi et utifruendi simul cum dicto opido in pretactis mille (sic) florenis omnimodam largimur facultatem. Et ex quo ipse Petrus Vexillifer de sua spontanea et bona voluntate, quam ad nos gerit, centum florenos de prescriptis mille florenis annis singulis nobis defalcet ac dimittit; ideo nos pro tanto ipsius affectu et bona sua voluntate, ac pluribus servicijs, que nobis in expeditionibus exhibuit, et captivitatis mancipia passus fuit, sibi omnes proventus et usufructus, quos ex predictis opido, suburbio et villis usque ad exemptionem perceperit, sibi damus favore, ac ipsum quitum facimus de eisdem et absolutum. Si vero, quod absit, prelibatum opidum, cum suburbio et villis predictis, per invasionem hostium vastaretur, sue tempore tenute, extunc ad defalcacionem centum florenorum minime erit obligatus nobis. Hoc etiam specialiter addito et expresso, quod villam seu villas, quam aut quas suis pecunys exemerit, ad ipsum tamen opidum *Cowale* pertinentes et nostras regales, tenebit, utifruetur et pacifice possidebit, quousque pecuniarum summe, in quibus ipsas aut ipsam exemerit, sibi exsolventur realiter et cum facto. Harum, quibus sigillum sigillum (sic) nostre majestatis est appensum, testimonio literarum. Actum in opido *Pyotrkow*, feria sexta proxima post festum Sancte Lucie, anno domini millesimo quadringentesimo tricesimo octavo. Presentibus ibidem magnificis, nobilibus et strennuis viris: Johanne de *Cziszow* castellano Cracoviensi, Johanne de *Tanczin* Cracoviensi, Dobeslao de *Senno* Sandomiriensi et Pe-

tro Odrowansch Leopoliensi, Palatinis; Clemente Wantropka de *Strzelcze* Sandomiriensi et Hriczkone Leopoliensi, Castellanis; ac Johanne de *Oleschnicza* Marsalco Regni Polonie, ac alijs pluribus fide dignis. Datum per manus magnifici (sic) et generosi (sic) virorum: Johannis de *Koneczpole* Cancellarij et Petri Woda de *Schczekoczini* Vicecancellarij Regni Polonie, sincere nobis dilectorum.

DLXXXI.

Budae, anno 1441 die 23 mensis Maji.

Wladislaus Rex Poloniae remuneraturus merita Nicolai de *Sciborze* Castellani Wladislaviensis, eidem proventus oppidorum *Bydgoszcz*, *Gniewkow*, *Solec*, *Fordon* et tributa monasteriorum *Trzemesznensis* et *Mogilnensis* percipienda inscribit ⁽¹⁾.

Wladislaus, Dei gracia Hungarie, Polonie, Dalmacie, Croacie ect. Rex, Lythwanieque princeps supremus et heres Russie ect. Significamus tenore presencium, quibus expedit vniversis, presentibus et futuris: Quod Nos sollicita mente recensentes multiplicia altaque merita ac temerate (sic) fidei constanciam Magnifici Nicolai de *Stiborze*, Castellani Wladislaviensis, fidelis nostri sincere dilecti, que Majestati nostre a retroactis temporibus, signanter in presenciarum in hoc Regno nostro Hungarie, et circa prosecutionem negotiorum nostrorum et Regni eiusdem: cum notabilibus impensis et familiarum suarum pluralitate, in decentibus armorum apparatibus, pro nostris honore et profectu constantissime peregit atque fecit, et usque modo peragere actu et opere non desistit; ut igitur horum gracia liberalitatis nostre, sicut meretur, agnoscat singularia beneficia, ac proinde ad horum maiora obsequia nostra, plus solito nobis prestanda, promptior fiat et reddatur, sibi Castrum nostrum et Civitatem *Bidgosza* cum Opidis *Gniewkow*, et eius Advocacia, *Solec*, *Fordon*, ac villis omnibus ad predicta castrum, civitatem et opida quomodolibet ab antiquo spectantibus, prout

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 416 descriptum. Sigillum deest. Tabula haec quater praecisa.

in suis metis longe, late et circumferencialiter sunt distincte et limitate, simul cum tributis seu pensionibus pecunialibus et frumentalibus Monasteriorum *Trzemeschno* et *Mogilno*, alias *Seppy* (sic) dictis, nec non cum omnibus et singulis dictorum castri, civitatis, opidorum, advocacie et villarum utilitatibus, fructibus, censibus, redditibus, proventibus, curijs, predijs, alodijs, agris cultis et incultis, campis, pratis, silwis, nemoribus, mericis, borris, gays, virgultis, mellificijs, mellibus, fluminibus, fluvys, lacubus, piscinis, piscaturis, torrentibus, riwlis, aquis, molendinis cum eorum emolimentis, theloneis tam terrestribus, quam aquaticis, navigijs, exaccionibus terrestribus et civilibus, venacionibus, aucupacionibus, attinencijsque vniuersis, quibuscumque censeantur nominibus, et generaliter cum omni jure et dominio, nichil juris vel dominy pro nobis aut nostris successoribus in ibi reserwando, usque ad vite sue tempora et ultima spiracula dedimus, donavimus: largimur quoque liberaliter et inscribimus presencium per tenorem. Unde consideratis prefati Nicolai Castellani Wladislaviensis servicijs, acclinationeque et affectu, quem erga nostram gerit Maiestatem, ipsum magis assecurare volentes, florenos et pecunias certas, quas nobis in nostra arduissima necessitate dedit et concessit in mutuum: ac eciam racione serviciorum suorum, que nobis impendit: per nos sibi datas, et que omnia et singula sibi in castro et civitate nostra *Brzesze* ac villis omnibus ad predicta spectantibus, in theloneisque, censibus et exaccionibus capitaneatus predicti Brzestensis, exigendum inscripseramus; sibi easdem in et super castro et civitate nostra *Bidgosza* ac opidis *Gniewkow*, cum advocacia eius, *Solec* ac *Fordon* et villis omnibus ad predicta quomodolibet ab antiquo pertinentibus, ac pensionibus pecunialibus et frumentalibus inscribere fecimus et tenore presencium inscribimus. Omnesque literas nostras, quas super castrum et civitatem *Brzesze*, ac thelonea, census et exacciones a nostra, racione predictorum debitorum suorum et serviciorum, obtinuerat Maiestate ex mandato nostro speciali, coram magnifico Petro de *Szczekoczini*, Regni nostri Polonie vicecancellario sincere nobis dilecto, quem ad hoc specialiter deputavimus et nominavimus ad faciendam secum strictam et rigidam, iuxta continenciam literarum nostrarum, racionem producere fecimus.—Prima autem litera in se continebat tricentos florenos hungaricales auri puri nobis mutuatolos, et ducentas viginti marcas, in quibus villas *Lekarzewicze* et *Mnichowi-*

cze⁽²⁾ de manibus nobilis Stanislai Nigri de consensu nostro exemerat, de data Cracovie die dominico post festum Circumcisionis domini, anno eiusdem M^o quadringentesimo quadragésimo. Secunde litere continencia fuit talis: quod nos pro strenuo Johanne de *Wedel* apud eundem Castellanium intercessimus ducentos florenos hungaricales, qui in castro et civitate *Brescze* sibi fuerunt inscripti, de data Bude feria tertia in vigilia Sancti Bartholomei de anno domini M^o CCCC^o quadragésimo. Tercie litere tenor fuit talis: quod pro nobis Generoso Johanni de *Koszelec* ducentas marcas mediorum grossorum et quinquaginta similiter marcas mediorum grossorum Generose Kochne relicte olim Pallatini (sic) Siradiensis exsolvit, que omnia habuit in villa *Croszyna*⁽³⁾ inscripta, de data Bude feria sexta post festum exaltacionis sancte Crucis, de anno domini M^o CCCC^o quadragésimo. Quarta litera in se continebat: quod nos intercessimus pro Generoso Hincza de *Rogow* centum florenos hungaricales, qui sibi inscripti fuerunt in Castro et Civitate Brestensi, de data Bude feria sexta Quatuortemporum Sancte Crucis de anno domini M^o CCCC^o XL. Quinta litera in se continebat, quod prefatus Castellanus pro ingenti nostra necessitate nobis mille octingentos quinquaginta florenos hungaricales mutuavit, quos sibi inscripseramus in castro et civitate *Brestensi*, de data Bude die sabbato post festum Sancte Lucie de anno domini M^o CCCC^o quadragésimo. Sexta litera in se continebat: quod prefatus Castellanus nostra pro necessitate nobis mille ducentos florenos hungaricales mutuavit, de data Bude feria sexta proxima ante dominicam Rogacionum de anno domini M^o CCCC^o quadragésimo primo. Septima litera in se continebat: Quod nos pro necessitate nostra ab eo *Schubam* pro centum quinquaginta florenis hungaricalibus recepimus, quos exigere debuit in theloneis et censibus Capitaneatus Brestensis, de data Bude feria sexta ante festum Assumpcionis Beate Virginis proxima de anno domini M^o CCCC^o XL. Octava litera in se continebat: Quod nobis pro nostra necessitate centum viginti quatuor florenos hungaricales mutuavit, quos exigere debuit

⁽²⁾ *Lekarzewice* villa provinciae Masoviensis, territorii Cujaviensis, regionis Radziejewiensis parochiae Kościelna wieś adscripta, *Michowice* villa ejusdem provinciae et territorii, regionis vero Brestensis parochiae Brześć addita.

⁽³⁾ *Kruszyn* villa parochialis provinciae Masoviensis, territorii Cujaviensis, regionis Brestensis.

in theloneis et exaccionibus capitaneatus Brestensis, de data Bude feria quinta in crastino sancti Viti de anno domini M^o CCCC^o XL. Nona litera in se continebat: quod idem Castellanus quingentos quadraginta quinque florenos hungaricales nobis mutuavit, de quibus partem strenuo Johanni Hluczsky dedit in paratis, et reliquos nobis in pannis assignavit, quos exigere debuit in theloneis Brestensibus, de data in Kyeszmarg feria secunda Rogacionum de anno domini M^o CCCC^o quadragésimo. Decima litera in se continebat: Quod nobis pro nostra necessitate ipse Castellanus mille sexaginta florenos hungaricales mutuavit, quos exigere debuit in censibus et theloneis Capitaneatus Brestensis, de data Cracoviensi (sic) sabbato ante dominicam Judica de anno domini M^o CCCC^o quadragésimo. Undecima litera in se continebat: Quod nos eidem Castellano pro suis fidelibus servicijs sexingentos triginta septem florenos hungaricales contulimus graciose, quos pari modo in censibus et exaccionibus Capitaneatus Brestensis exigere debuit, de data Bude ipso die beatorum Fabiani et Sebastiani Martirum de anno domini millesimo CCCC^o quadragésimo primo. Duodecima litera in se continebat: quod Nobis idem Castellanus nostra pro necessitate ducentos florenos hungaricales, qui tunc solvebant per unam marcam mediorum grossorum, dedit in mutuum, quos exigere debuit in censibus Brestensibus, de data in Pyotrkow feria sexta proxima post festum sancte Lucie de anno domini millesimo CCCC^o tricesimo VIII°.—Quarum quidem literarum summa totalis continet in se sex milia centum sexaginta sex florenos hungaricales in auro, veri et iusti ponderis, cum quādringentis quinquaginta mediorum grossorum, ducentisque et viginti marcis minute pecunie. Postquam etiam prefatus Vicecancellarius Regni nostri Polonie cum predicto Nicolao Castellano fecit de perceptis rationem, videlicet: primo de theloneis Brestensibus, Radzeyowiensibus, terraneis et aquaticisque (sic) de anno domini millesimo CCCC^o quadragésimo, incipiendo a die dominica Ramis Palmarum usque ad festum beati Laurencij, date presencium; de censibusque et exaccionibus dumtaxat unius anni, scilicet præteriti; ipsum invenimus noningentas triginta sex marcas levasse, recepisse et exegisse cum effectū. Cui ad summam, ad quam se litere sue extendunt, quas a nobis obtinuerat, prefatas noningentas triginta sex marcas per ipsum levatas defalcavimus et tenore presencium defalcamus. Et eo ordine observato singula singulis

computando, sibi quinque milia septingentos triginta sex florenos auri puri hungaricales remansimus obligati. In quibus quidem quinque milibus septingentis triginta sex florenis hungaricalibus prefato Nicolao de *Stiborze*, Castellano Wladislaviensi, Castrum et civitatem *Bidgosza*, Opida *Gnewkow*, et advocaciam eiusdem, *Solecz* et *Fordan*, villasque ad predicta quomodolibet ab antiquo pertinentes, ac eciam tributa seu pensiones totales pecuniales et frumentales *Trzemeschnensis* et *Mogilnensis*, Monasteriorum, cum omni jure et dominio, ut premissum est, per presentes inscribimus et largimur per ipsum tenendum, habendum, utfruendum ac pacifice et quiete ad tempora vite sue possidendum. Dumque, permissione divina, prefatum Nicolaum Castellatum de hac luce decedere contingerit (sic), extunc solutis quinque milibus septingentis triginta sex florenis hungaricalibus, auri puri, veri et iusti ponderis, successoribus suis legitimis, vel hijs, qui presentem nostram literam, de sua bona et spontanea voluntate, habuerint, per Nos vel nostros successores, possessio predictorum castri [et] civitatis *Bidgosza*, opidorumque *Gnewkow*, advocacie eius, *Solecz*, *Fordan*, et villarum ad ipsa pertinencium, ac tributorum seu pensionum predictarum, ad Nos et nostros successores reddibit (sic) et revertetur pleno jure. In quantum vero ipse Nicolaus Castellanus eventu aliquo pensiones supradictas *Sep* nuncupatas, forte propter inadvertenciam solvencium, percipere non posset in terminis solucioni deputatis, tunc tales non solventes ipse Castellanus nomine nostro poterit pignorare; super quo sibi plenam concedimus facultatem, ac si nos ipsi nostra in persona ageremus. Harum, quibus sigillum nostrum est appensum, testimonio literarum. Datum *Bude*, feria tertia Rogacionum, anno domini millesimo quadringentesimo quadragesimo primo.—Ad relacionem eiusdem Magnifici Petri de Sczekoczini R. P. Vicecancellarij.

DLXXXII.

In villa Sancti Martini, anno 1441 die 22 mensis Septembris.

Wladislaus Rex Poloniae Alberto Slupski 200 marcas pecuniae polonae in medio oppido *Notec* inscribit ⁽¹⁾.

Wladislaus, Dei gracia Hungarie, Polonie, Dalmacie, Croacie etc. Rex, Litwanieque princeps supremus et heres Russie. Significamus tenore presencium, quibus expedit, universis presentibus et futuris, presencium noticiam habituris: Quomodo attendentes grata fidelitatis obsequia studiosa, quibus Generosus Albertus Slupsky, Incisor nostre maiestatis, nobis sincere dilectus, maiestati nostre complacuit, et et (sic) signanter in hac moderna via hungaricali in nostrorum rebellium compressione, cum familia ornata, auctoque [fidelitatis] sue studio poterit prestancius complacere in futurum; horum intuitu volentes ipsum graciaram nostrarum prosequi favoribus, et ad obsequia nostra de cetero facere prompciolem, sibi ducentas marcas communis pecunie polonialis, numeri consweti (sic), in quanlibet marcam quadraginta octo grossos computando, in et super medietate opidi nostri *Notesz* ⁽²⁾ (sic), in terra Cuiavie et districtu Brestensi siti, inscribimus, assignamus, damus, donamus et largimur graciose presencium per tenorem, per ipsum Albertum et ipsius leittimos successores tenendum, habendum, regendum, quiete et pacifice possidendum, cum omnibus et singulis eiusdem opidi utilitatibus, fructibus, censibus, proventibus, redditibus, agris, pratis, campis, pascuis, silvis, borris, gais, nemoribus, ru-

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 412 descriptum. Sigillum deest. Tabula praecisa.

⁽²⁾ *Notosz*, *Notecz*, *Notess* (*Notec*) neque in Indice locorum Reg. Pol. neque in Indice Ryszczewiano, nec in Indice Mülleri occurrit. In Actis Metrica Regni dictis praeter annos 1545 et 1546, quibus hoc oppidum laudatur, in libro etiam Metrica Regni Nr. 123, p. 872 sub a. 1581 occurrit ultima mentio oppidi *Notess* (*Notec*), una cum villa *Boguszyce*, quae nunc sita est in provincia Masoviensi, territorio Cujaviensi, regione Brestensi, parochiae Sadlno adscripta. In propinquo itaque hujus villae oppidum hocce situm esse et tandem temporis lapsu evanuisse necesse est.

betis, mericis, virgultis, fluvijis, fluminibus, lacubus, stagnis, piscinis, piscaturis, aquis et earum decursibus, molendinis, emolimentis, venacionibus, aucupacionibus, mellificis ac alyis obvencionibus generaliter universis, quibuscumque dicantur nominibus, ad ipsam medietatem opidi ab antiquo spectantibus, tamdiu, quousque per nos aut nostros successores sibi aut suis successoribus legitimis huiusmodi ducente marce fuerint integraliter persolute. Quo facto opidi medietatis possessio ad nos et successores nostros revertetur pleno jure; stacionibus tamen et juribus nostris regalibus per omnia semper salvis. Harum, quibus sigillum nostrum presentibus est appensum, testimonio litterarum. Datum in insula dicta *Copet* in villa *Sancti Martini*, feria sexta in crastino sancti Mathie (sic) apostoli et ewangeliste in autumnopno, anno domini millesimo quadringentesimo quadragesimo primo.—Ad relacionem magnifici Luce de *Gorka* Capitanei *Costrzenensis*.

DLXXXIII.

In Monasterio S. Mariae Magdalene ad Ploscum sito anno 1441 die 26 mensis Septembris.

Mathias praepositus monasterii sororum ordinis praemonstratensis S. Mariae Magdalene ad oppidum *Ploscum* siti servitia et tributa incolarum villae *Bronislaw* designat ⁽¹⁾.

In nomine sancte trinitatis et individue unitatis, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Nos Mathias prepositus sancte Marie Magdalene extra muros *Ploczenses*, conventus Sanctimonialium Ordinis Praemonstratensis, alias heres in *Bronislaw*, significamus tenore presencium: Quomodo ex nostro nostrorumque maturo consilio prehabito, non seducti, nec coacti, sed mera et sincera declinatione ad nostros incolas et inhabitatores ville nostre dicte *Bronislaw* ⁽²⁾, in terris *Cuyavie* existentis, tale pactum, condictamen ac

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae N. 1102 descriptum. Taeniola pergamena appensum est huic tabulae sigillum rotundum formae medioeris, exhibens hominem genibus flexis manus ad orandum sublatus tenentem ad dextram sigilli partem conversum. Voces in ambitu inscriptae jam deletae.

⁽²⁾ *Bronislaw* villa parochialis provinciae Masoviensis, territorii *Cujavionsis*, regionis *Radziejeviensis*.

contractum, unionem et robur eviternum, obmissis antiquis constitutionibus et institutionibus, contributionibus et solutionibus fecimus et statuimus, ita: quod dicti incole ville nostre prenarrate *Bronislaw* tenentur et tenebuntur annis singulis dare et solvere pro quolibet festo beati Martini Confessoris per unam integram sexagenam numeri *Cracoviensis*, eiusdem monete, alias que recipietur in terra *Cuyavie* omnes et per singulos. Ecciam (sic) dicti incole, kneithones seu inhabitatores *Bronislaw* tenebuntur et debebunt laborare diem in ebdomade, alias totum predium arare, seminare, metere et omnia conducere nostrum in oreum sine omni negligencia. Insuper in *Thoruijn* (sic) et in *Brzeszczye*, quociens necessarium fuerit, nostris cum frumentis ecquitare (sic); similiter nostro pro adventu, quociens necessarium fuerit, ceruisiam (sic) et alia necessaria de *Nijeszewa* debebunt conducere. Ecciam annis singulis per mediam capeciam ova de quolibet manso tenebuntur et per duos capones dare et solvere. In cuius rei evidenciam et testimonium, sigillum nostrum majus, presentibus est appensum. Actum et datum in monasterio nostro Sancte Marie Magdalene extra muros *Plocenses*, feria tertia ante festum sancti Michaelis Archangeli, anno domini millesimo quadringentesimo quadragesimo primo. Presentibus honorabili et nobilibus: Petro Canonico fratre nostri ordinis, domino Dobeslao herede de *Szeliggy* et Stephano de *Somna*, ac alijs fide dignis ad premissa testibus.

DLXXXIV.

Ad oppidum Tyrnaviam, anno 1442 die 6 mensis Februarii.

Wladislaus Rex Poloniae intercedendo Petrum de *Szczekociny* Jarando de *Brudzewo* 300 marcas mediorum grossorum in oppidis *Przedecz* et *Kłodawa* inscribit. ⁽¹⁾.

Wladislaus, Dei gracia Hungarie, Polonie, Dalmacie, Croacie etc. Rex, Lythwanieque Princeps supreinus et heres Russie etc. Significamus tenore

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 434 descriptum. Sigillum deest. Tabula praecisa.

presencium, quibus expedit, universis: Quomodo pro magnifico Petro de *Szekoczini*, Regni nostri Polonie Vicecancellario, sincere nobis dilecto, trecentas marcas mediorum grossorum, numeri polonicalis, quadraginta octo grossos in marcam quamlibet computando, aput (sic) magnificum Jerandum de *Brudzewo* palatinum Siradiensem, sincere nobis dilectum, intercessimus; de quibus quidem tercentis marcis mediorum grossorum ipsum Jerandum palatinum certum facere volentes et securum, sibi in et super castro et opidis *Przedecz* et *Clodawa*, ac villis nostris ad ea quomodolibet pertinentibus, in terris Cuyavie et Lanciensi sitis, easdem tricentas marcas mediorum grossorum inscribimus, assignamus, damus et denumeramus, per ipsum Jerandum palatinum et ipsius legitimos successores habendis, tenendis, utifruendis et pacifice ac quiete possidendis, cum omnibus et singulis predictorum castri, opidorum et villarum, ad ea pertinencium, utilitatibus, fructibus, censibus, redditibus, proventibus, allodijs, predys, agris, pratis, campis, pascuis, silvis, borris, gays, nemoribus, mericis, rubetis, mellificys, venacionibus, fluvys, fluminibus, lacubus, piscinis, piscaturis, stagnis, paludibus, rivis, aquis, aquarum decursibus, molendinis et emolimentis, alysq; obvencionibus et pertinencijs universis tamdiu, quousque per nos aut nostros legitimos successores sibi aut suis successoribus legitimis prefate tricente marce mediorum grossorum integraliter et ex toto fuerint persolute. Quo facto possessio predictorum castri, opidorum et villarum ad ea pertinencium ad nos et ad nostros legitimos successores revertetur pleno jure: stacionibus tamen et juribus nostris regalibus semper salvis. Harum, quibus sigillum nostrum est appensum, testimonio literarum. Datum in loco campestrj stacionis nostre ante civitatem *Tharnawa* ⁽²⁾ feria secunda post festum purificationis sancte Marie virginis, anno domini millesimo quadringentesimo quadragesimo secundo.—Dominus Rex per se.

⁽²⁾ *Tharnawa*, *Tyrnavia* (Tyrnau) oppidum Ungariae inferioris, *Szekocziny* oppid. provinciae Cracov. territ. Olkusziensis, regionis Pilicensis, *Brudzew* oppid. prov. Calissien. territ. et reg. Koninensis, *Przedecz* oppid. prov. Masoviensis. territ. Cujavien. reg. Kowalensis; *Kłodawa* oppid. ejusdem prov. territ. et reg. Lanciensiensis.

DLXXXV.

Budae, anno 1442 die 14 mensis Julii.

Wladislaus Rex Poloniae Nicolao de Brudzew 200 marcas pecuniae polonae in villis Niszczevice et Broniewo inscribit ⁽¹⁾.

Wladislaus, Dei gracia Hungarie, Polonie, Dalmacie, Croacie etc. Rex, Lythwanieque princeps supremus et heres Russie etc. Significamus tenore presencium quibus expedit vniversis: Quomodo attendentes grata et accepta fidelium obsequiorum merita, et constantis fidei prestanciam, quibus Generosus Nicolaus de *Brudzewo*, familiaris noster, fidelis dilectus, maiestati nostre multipliciter: signanter tamen in hoc Regno nostro Hungarie complacuit, et, aucto fidelitatis studio, prestancius in futurum poterit complacere, horum intuitu volentes ipsum graciaram nostrarum prosequi favoribus, et ad obsequia nostra continuo reddere propiciorem, sibi in et super villis nostris *Myszczwicze* et *Brunow* ⁽²⁾, in Terra Cuiavie sitis, ducentas marcas monete et numeri polonicalium communium, quadraginta octo grossos in marcam quamlibet computando, inscribimus, assignamus, damus, donamus et largimur graciose, per ipsum Nicolaum et ipsius legitimos successores habendis, tenendis, utifruendis et pacifice ac quiete possidendis, cum omnibus et singulis predictarum villarum utilitatibus, fructibus, censibus, redditibus, proventibus, agris, pratis, campis, pascuis, silvis, borris, gays, nemoribus, rubetis, mericis, virgultis, fluvijis, fluminibus, lacubus, piscinis, piscaturis, stagnis, paludibus, rivis, aquis, aquarum decursibus, molendinis, emolimentis, mellificys, venacionibus, aucupacionibus, alijsque obvencionibus et pertinencijs universis tamdiu, quousque per nos aut nostros legitimos successores sibi aut suis successoribus legit-

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 425 descriptum. Sigillum deest. Tabula haec quater praecisa.

⁽²⁾ *Niszczevice* et *Broniewo* villae M. D. Posnaniensis, territorii Bydgosciensis, regionis Juniwladislaviensis; alia villa parochialis *Broniewo* sita est in provincia Masoviensi, territorio Cujaviensi, regione Radziejeviensi. *Brudzew* oppidum provinciae Calissiensis territorii et regionis Koninensis; *Brudzewo* vero est villa M. D. et territorii Posnaniensis, regionis Wrzesinensis.

timis prefate ducente marce monete et numeri premissorum integraliter et ex toto fuerint persolute. Quo facto possessio villarum predictarum ad nos et ad nostros legitimos successores revertetur pleno jure: stacionibus tamen et juribus nostris regalibus semper salvis. Harum, quibus sigillum nostrum est appensum, testimonio literarum. Datum *Bude* die sabbato post festum sancte Margarethe, anno domini millesimo quadringentesimo quadragesimo secundo.—Relacio magnifici Petri Woda de Szczekoczini R. P. Vicecancellarij.

DLXXXVI.

Budae, anno 1442 die 2 mensis Novembris.

Wladislaus Rex Poloniae Joanni de *Kościelec* 100 marcas pecuniae polonae in villa *Sojkowo* inscribit ⁽¹⁾.

Wladislaus, Dei gracia Hungarie, Polonie, Dalmacie, Croacie etc. Rex, Lythwanieque Princeps supremus et heres Russie etc. Significamus tenore presencium quibus expedit vniversis: Quomodo attentis fidelibus operosisque servicijs per Generosum Johannem de *Coszczieliecz*, familiarem nostrum, fidelem dilectum, maiestati nostre multipliciter: et signanter in hoc Regno nostro Hungarie: diligenter exhibitis, horum serviciorum intuitu sibi Johanni in et super villa nostra *Sonikow* ⁽²⁾, in terra Cuyavie et districtu Wladislaviensi sita, centum marcas monete et numeri polonicalium communium, quadraginta octo grossos in marcam quamlibet computando, inscribimus, assignamus, damus, donamus et largimur graciose per ipsum Johannem et ipsius legitimos successores habenda, tenenda, ulifruenda et pacifice ac quiete possidenda, cum omnibus et singulis predictae ville utilitatibus, fructibus, censibus, redditibus, proventibus, agris, pratis, campis, pascuis, silvis, borris, gaijs, nemoribus, rubetis, mericis, mellificijs, venacionibus, fluvijs, fluminibus, lacubus, piscinis, piscaturis, stagnis, paludibus, riujs,

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 426 descriptum. Sigillum deest. Tabula haec tribus locis est praecisa.

⁽²⁾ Procul dubio nomen corruptum pro *Sojkowo* villa M. D. Posnaniensis, territorii Bydgostiensis, regionis Juniwladislaviensis parochiae *Kościelec* adscripta.

aquis, aquarum decursibus, molendinis et emolimentis, alijsque obvencionibus et pertinencijs vniversis tamdiu, quousque per nos, aut nostros legitimos successores sibi aut suis successoribus legitimis prefate centum marce, monete et numeri premissorum, integraliter et ex toto fuerint persolute. Quo facto possessio ville predictae ad nos et ad nostros legitimos successores revertetur pleno jure: stacionibus tamen et juribus nostris regalibus semper salvis. Harum, quibus sigillum nostrum est appensum, testimonio literarum. Datum *Bude* feria sexta in crastino omnium sanctorum, anno domini millesimo quadringentesimo quadragesimo secundo—Ad relacionem Magnifici Petri de Szczekoczini R. P. Vicecancellarij.

DLXXXVII.

Budae, anno 1442 die 2 mensis Novembris.

Wladislaus Rex Poloniae Joanni Kretkowski villam *Chodecz* in oppidum ejusdem nominis transmutandi potestatem concedit ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Cum inter humane nature commoda nihil dignius memoria habeatur, opportunum existit, ut actus hominum literarum apicibus et testium annotatione perhennentur, ne lapsu temporis evanescant. Proinde Nos Wladislaus, Dei gracia Hungarie, Polonie, Dalmacie, Croacie, Servie, Sclavonie, etc. Rex, nec non terrarum Cracovie, Sandomirie, Siradie, Lancicie, Cujavie, Litvanie princeps supremus, Pomeranie, Russieque dominus et hereś etc. Significamus tenore presencium quibus expedit vniversis presentibus et futuris, harum noticiam habituris: Quomodo per Generosum Joannem Kretchkowskj, Subdampiferum terre Dobrinensis et Capitaneum Brestensem, militem nostrum dilectum et fidelem, Majestati nostre oblata peticio continebat, quatinus villam suam *Chothech* ⁽²⁾, in districtu Predeczensi jacentem, in civitatem seu

⁽¹⁾ E libro *Metrica Regni* Nr. 25 p. 286 descriptum et quidem ex confirmatione a Rege Sigismundo I anno 1512 data.

⁽²⁾ Nunc *Chodecz* oppidum provinciae Masoviensis, territorii Cujaviensis regionis *Kowalensis*.

oppidum juris theutonici, quod Chelmense (sic) dicitur, alias quo civitas nostra *Brzesth*, et alie civitates nostre gaudent et fruuntur, erigi et transferri, foraque annualia bis in anno, septimanalē vero diebus sabbatinis instituere et imponere perpetue dignaremur. Nos itaque habito diligenti respectu ad constancia fidelitatis obsequia, ac eiusdem Joannis pure fidei merita, quibus nostre Majestati complacuit, et adhuc aucta fide complacere poterit prompcius in futurum; horum et aliorum suorum famulaminum intuitu volentes, ut horum gracia consolatus et ad ulteriora obsequia nostra reddatur prompcior atque fiat, ipsius petitionibus benigniter annuentes, sibi et suis legitimis posteris civitatem seu opidum de villa predicta jure theutonico Chelmensi, nomineque et vocabulo eodem appellandum, damus et concedimus tenore presencium erigendi facultatem, in quo fora annalia bis in anno, prout premisimus, unum videlicet ipso die sancti Dominici, aliud vero pro festo sancte Hedvigis, septimanale autem diebus singulis sabbatinis in qualibet imponimus, decernimus et instituimus, septimana celebrandum, presencium tenore mediante, perpetue et in ewm; dantes et concedentes omnibus et singulis mercatoribus et utriusque sexus hominibus, hujuscemodi fora visitantibus, omnimodam potestatem, plenamque et integram libertatem omnes res et mercancias ipsorum, cujuslibet generis, ponderis aut speciei fuerint, juxta ritum, consuetudinem et conservacionem predictę civitatis nostre *Brzesth*, ac aliarum civitatum nostrarum quarumcumque Regni nostri, vendere, emere, commutare et juxta eorum beneplacitū voluntatis agere et disponere; dispositis autem vel indispositis ad propria (sic) redire sine perturbacione aliquali. Decernentes prefatos cujuscumque status homines in accedendo et in recedendo nostra hujusmodi potiri securitate. Vobis pro tanto universis et singulis palatinis, castellanis, capitaneis, tenutariis, burgrabiis, procuratoribus, ac aliis quibuscunque regni nostri, et presertim curie nostre Brestensis officialibus, seriose precipimus et mandamus, quatinus ipsos mercatores et utriusque sexus homines, ad predictam civitatem seu opidum hujusmodi, fora annualia et septimanalia in utroque festorum predictorum venire volentes, cum ipsorum rebus et mercanciis emendis, vendendis, commutandis, alienandis et exponendis, libere et sine aliquo impedimento aut aresto ire, transire, redire, stare et morari, prout ipsis et cuilibet ipsorum libuerit, ac eorum neces-

sitas persuaserit, permittatis et permitti faciatis pro gracia nostra. Et quam quidem civitatem seu opidum cum omnibus et singulis suis pertinenciis, atinenciis et appendiis, prout in suis metis et graniciebus longe, late et circumferencialiter est limitatum et distinctum, ex nunc de jure polonico in jus teutonicum predictum Chelmense, vel alias (sic) quo ipsa civitas nostra prefata *Bresth* et alie civitates nostre, seu opida in Regno nostro, sibi vicinate gaudent et fruuntur, transferimus perpetuo duraturum. Removentes ibidem omnia jura polonica, modos et consuetudines universas, que ipsum jus teutonicum plerumque consueverunt et sunt solita perturbare. Eximimus autem, absolvimus et perpetue liberavimus (sic) omnes et singulos cives ac incolas predictę civitatis seu opidi *Chodecz* ab omni jurisdictione et potestate Regni nostri palatinorum, castellanorum, capitaneorum, judicum, subjudicum et quorumvis officialium et ministerialium eorundem, ut coram ipsis vel ipsorum aliquo pro causis tam parvis, quam magnis puta: furti, sanguinis, incendii, homicidii, membrorum mutilacione, seu quibusvis aliis enormibus excessibus, cittati minime respondebunt, nec aliquas penas solvere tenebuntur: sed tantum cives et incole ejusdem civitatis vel opidi coram suo avvocato, per ipsum vel ipsius posteros constituto aut constituendo, advocatus vero coram domino suo predicto non aliter, quam suo jure theutonico hujusmodi, de se querulantibus tenebitur respondere. In causis autem criminalibus aut capitalibus, superius expressatis, avvocato ejusdem opidi corrigendi, diffiniendi, plectendi, puniendi plenam et omnimodam damus potestatem, prout hoc ipsum jus theutonicum in omnibus suis punctis, sentenciis, articulis, capitulis et clausulis postulat et requirit: juribus tamen nostris regalibus semper salvis. Harum testimonio literarum, quibus sigillum nostrum est subappensum. Actum *Bude* feria sexta in crastino omnium sanctorum anno domini millesimo quadringentesimo quadragesimosecundo. Presentibus magnificis et generosis: Laurencio de *Hederhvara* Regni Hungarie palatino, Predborio de *Konyeczpole* Sandomiriensi, Laurencio de *Calynowa* Siradiensi, Nicolao de *Sthiborze* Juniwladislaviensi, castellanis; Petro Skora Judice Poznaniensi et Alberto Kalen Vexilifero Lanciensi, et aliis quam pluribus fide dignis circa premissa. Datum per manus magnificorum: Joannis de *Konyeczpolye* Cancellarii et Petri Voda de *Sczekoczyn* Vicecancellarii Regni Polonie, fidelium nostrorum grate nobis dilectorum.—Relacio prefati Petri de *Sczekoczyn* Regni Polonie Vicecancellarii.

DLXXXVIII.

Budae, anno 1442 die 3 mensis Novembris.

Wladislaus Rex Poloniae Joanni de Koscielow villam ipsius Koscielow in oppidum ejusdem nominis transmutandi tribuit facultatem (¹).

In nomine domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Nos Wladislaus, Dei gracia Rex Hungarie, Polonie, Dalmacie, Croacie, Rascie, Bulgarie, Selavonie, nec non terrarum Cracovie, Sandomirie, Lancicie, Siradie, Cuyavie, Lithvanie princeps supremus, Pomeranie, Russieque dominus et heres. Significamus tenore presentium quibus expedit universis, presentibus et futuris presentium noticiam habituris: Quomodo ad instantes et humiles petitiones generosi Joannis de *Coszelecz*, familiaris nostri, fidelis dilectj, sibi de villa sua predicta *Coszelecz*, in terris Cuyavie et districtu Juniwladiaviensi sita, oppidum erigere concessimus. Jus theutonicum, quod Maydburgense dicitur, cum omnibus punctis et clausulis ipsius juris theutunici in dicta *Coszyelecz* (²) damus et concedimus, removens ibi omnia jura polonica et alia singula, que ipsum jus theutonicum turbare viderentur. Volentesque eiusdem oppidi *Coszelecz* (sic) condicionem facere meliorem, fora septimanalia singulis ferijs secundis, annuale vero seu nundinas in quolibet festo sancte Margarete, duobus diebus immediate sequentibus, singulis annis instituimus, ponimus et celebrari decernimus, tenore presentium mediante; dantes potestatem et plenam libertatem omnibus et singulis mercatoribus et hominibus utriusque sexus ad dictum oppidum *Koszelecz* veniendi cum ipsorum rebus, pannis, equis, peccoribus et peccudibus et quibusvis mercancijs; res et mercancias ipsorum cuiuscunque generis vel speciei fuerint vendendj, emendj, commutandj, ac secundum beneplacitum ipsorum dispo-

(¹) E libro manu scripto Metrica Regni dicto, litera R. signato, annorum 1511—1513. Nr. 25 p. 210—211 descriptum et quidem a confirmatione a Rege Sigismundo I anno 1512 data.

(²) *Koscielow* nunc villa M. D. Posnaniensis, territorii Bydgosciensis regionis Juniwladiaviensis.

nendi et ad propria (sic) dispositis vel nos dispositis redeundj: decernentes, ipsos in accedendo et recedendo nostra potiri securitate: nisi tales sint, quos jura non permittunt, et quibus merito fide dignorum consorcia dene-gantur. Mandamus omnibus et singulis castellanis, capitaneis, burgrabijs, procuratoribus et alijs officialibus quibuscunque Regni nostri Polonie, et presertim terre Cuyavie, quatinus ipsos mercatores et homines utriusque sexus ad dictum oppidum *Coszelecz*, pro predictis foris, videlicet septima-nalj et annalj (sic), venientes cum ipsorum rebus et mercancijs, libere et sine aliquo impedimento ire et redire, stare et morarij, prout ipsis eorum ne-cessitas persvaserit, permittant et permitti faciant, gracie nostre sub obten-tu aliter non facturj. Harum, quibus sigillum nostrum est subappensum, tes-timonio literarum. Actum *Bude* die sabbato proximo post festum omnium sanctorum, anno domini millesimo quadringentesimo quadragesimo secun-do. Presentibus ibidem reverendis in Christo patribus, dominis: Simone Agriensi, Matheo Vespreviensi, Episcopis; magnificisque: Laurencio de *He-derwala* (sic), palatino Regni Hungarie; Laurencio de *Calynowa* Siradiensi, Nicolao de *Stiborze* Wladislaviensi, Predborio de *Conyeczpole* Rosperien-si, castellanis; et Petro Skora de *Gay* iudice Poznaniensi, ac alijs quam pluri-ribus baronibus et familiaribus nostris, fide dignis. Datum per manus ma-gnificorum: Joannis de *Conyeczpole* Cancellarij et Petri de *Sczekoczyn* Vicecancellarij R. Polonie.—Ad relacionem magnifici Petri de *Sczekoczyn* Regni Polonie Vicecancellarij.

DLXXXIX.

Budae, anno 1443 die 13 mensis Februarii.

Wladislaus Rex Poloniae sumtis a Nicolao de Sciborze Castellano Wladislaviensi variis pecuniis, easdem in villis Smilowice et Dobre inscribit (¹).

Wladislaus, Dei gracia Hungarie, Polonie, Dalmacie, Croacie etc. Rex, Lithwanieque princeps supremus et heres Russie etc. Significamus tenore presencium quibus expedit vniversis: Quod nos volentes assecurare et certum facere Magnificum Nicolaum de Czezborge (sic), Castellatum et Capitaneum Wladislaviensem et Bidgostiensem, Consiliarium nostrum sincere nobis dilectum, de summa mille quingentorum florenorum hungaricalium, puri auri, veri et iusti ponderis, et de septingentis quinquaginta marcis, monete et numeri polonicalium comunium, quadraginta octo grossos in quamlibet marcam computando, in quibus Cowale et Smilowicze exemit, et de ducentis sexaginta florenis hungaricalibus, auri puri, quos sibi pro schuba nigra, auro contexta, pellibus sobolinis subducta, qua Illustrrem principem dominam Elizabeth, defunctam olim Reginam Hungarie donavimus, obligati remansimus, ac de centum florenis hungaricalibus, monete et ponderis predictorum, quos sibi pro dracone aureo, ac cruce aurea lapidibus preciosis adornato (sic), quem apud (sic) ipsum recepimus, et dedimus Illustri principi domino Alexandro Duci Kijovie, debitorie tenebamur. Quam quidem summam, tam florenorum, quam etiam marcarum monete et ponderis ac numeri iam dictorum, sibi suisque successoribus legitimis, vel illi, qui presentes nostras literas cum ipsius propria voluntate habuerit, in et super villis nostris, videlicet Smilowicze et Dobre, in Terra Cuyavie iacentibus, prout in suis metis et graniciebus longe, lateque et circumferencialiter limitate existunt et distincte, dedimus, damusque, inscribimus et demonstramus per presentes, per ipsum Nicolaum Castellatum et Capitaneum Wladislaviensem ac ipsius successores legitimis, vel hunc, qui presentes nostras literas cum

(¹) Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 429 descriptum. Sigilli abrupti superest taeniola pergamena, qua appensum erat. Tabula aliquoties praecisa.

ipsius libera voluntate habuerit, cum omnibus et singulis predictarum villarum et suarum omnium pertinenciarum utilitatibus, fructibus, censibus, redditibus, proventibus, laboribus, predijs, curijs, theoloneis, agris cultis et incultis, incolis, pratis, campis, arvis, silvis, mericis, borris, gays, pascuis, sareptis, indaginibus, rubetis, nemoribus, fluminibus, lacubus, piscinis, piscaturis, stangnis (sic), paludibus, rivulis, torrentibus, aquis et earum decursibus, molendinis tam aquosis, quam ventillibus (sic), cum eorum emolimentis, mellificijs, pertinencijsque et obvencionibus universis, ad prefatas villas quomodolibet ab antiquo pertinentibus, quibuscumque dicantur nominibus; et generaliter cum omni jure et dominio, nichil juris aut dominij pro nobis et successoribus nostris legitimis in predictis villis reservando, de anno ad annum, videlicet ab uno festo Nativitatis domini ad aliud festum Natalis domini, tenendum, habendum, regendum, gubernandum, utifruendum ac pacifice et quiete possidendum, ita diu, quousque per nos vel successores nostros legitimis, vel nostrum Capitaneum, et per nullum alium, sibi vel suis successoribus legitimis, aut huic, qui presentes nostras literas cum eius propria voluntate habuerit, prefata summa tam florenorum, quam etiam marcarum superius descripta, in pecunijs nostris seu Capitanei nostri fuerit integraliter et ex toto exsoluta; qua persoluta, extunc predictarum villarum nostrarum possessio (sic) ad nos et successores nostros legitimis revertetur pleno jure. Damus etiam et concedimus prefato Nicolao Castellano et Capitaneo Wladislaviensi, aut ipsius successoribus legitimis vel huic, qui presentes nostras literas cum sua libera voluntate habuerit, plenam potestatem, superius descriptas villas, etiam cum villis Nakonowo, Cruchowo et Volya (²), seu aliquas ex eis, sibi per alias literas nostras inscriptas in summis, super omnibus villis predictis inscriptis, aut in medietate ipsarum summarum seu in parte earumdem, obligandi ad tempus persone seu personis quibuscumque. Et que quidem persona seu persone, habentes de manibus suis in obligatione villas predictas seu aliquas ex eis, eo jure potiantur in earumdem villarum possessionibus (sic), sicut in capitalibus literis prefati Castellani, per

(²) Smilowice villa parochialis provinciae Masoviensis, territorii Cujaviensis, regionis Kowalensis, Dobre villa ejusdem provinciae et territorii, regionis vero Radziejewiensis, parochiae Krzywosadz addicta. Wola nakonoska et Nakonowo villae ejusdem provin. et territ. regionis Kowalensis parochiae Kruszyn addictae. Krukowo villa ibidem sita parochiae Choceni adscripta.

nos sibi datis continetur; adiungentes eciam Kmethonibus et quibusvis incolis villarum predictarum, videlicet: *Smilowicze* et *Dobre*, robora pro ipsorum edificijs valencia de nostris borris Cowalensibus, lignaque pro eorum ignium usu et necessitate, rubetumque et alia pro ipsorum instauracionibus opportuna, de predictis nostris borris libere et absque quovis impedimento et areslo excidere, recipere et educere ad ipsorum domus. Eciam hoc expresso, quod, dum Nos ibidem constitui personaliter acciderit, tunc stacionem more aliarum villarum ad Castrum Brestense predictus Nicolaus et (sic) Castellanus ac Capitaneus Wladislaviensis, aut sui successores legitimi, vel ille, qui presentes literas nostras habuerit, nobis et successoribus nostris legitimis de predictis villis dare tenebitur et tenebuntur. Si autem in ibi aliquo anno personaliter non constitueremur, tunc nullam stacionem nobis et successoribus nostris legitimis dare tenebitur nec tenebuntur. Adicientes (sic) insuper, quod predictae ville cum singulis suis pertinencijs, ac eciam alie ville, videlicet: *Nakonowo*, *Cruchowo* et *Volya*, eciam cum earum omnibus attinencijs a prefato Nicolao Castellano aut suis successoribus legitimis, vel illo, qui presentes literas nostras habuerit, simul ac semel et indivisim, vnam ab alia non separando, per nos vel successores nostros legitimos, aut Capitaneum nostrum, nostris pecunijs vel Capitanei nostri debent redemi et exemi: si predictas villas, videlicet *Nakonowo*, *Cruchowo* et *Volya* exemet. Si autem ipsas non exemerit, extunc prefatas villas, videlicet: *Smilowicze* et *Dobre* predictus Nicolaus Castellanus et Capitaneus Wladislaviensis et sui successores legitimi, vel ille, qui presentes literas habuerit, tenebit et habebit, atque tenebunt et habebunt, iuxta superiorem descriptionem. Harum, quibus sigillum nostrum, quo ut Rex Polonie utimur, appensum est, testimonio literarum. Datum *Bude* feria tertia proxima post festum Sancte Scolastice, virginis gloriose, anno domini millesimo quadringentesimo quadragesimo tercio.—Ad relacionem Magnifici Petrj de *Sczekocini*, Regni Polonie Vicecancellarij.

DXC.

In insula Czepel, anno 1444 die 4 mensis Maji.

Wladislaus Rex Poloniae Nicolao Kozmiński 280 marcas pecuniae polonicae in villa *Czolpin* inscribit ⁽¹⁾.

Wladislaus, Dei gracia Hungarie, Polonie, Dalmacie, Croacie etc. Rex, Lithwanieque princeps supremus et heres Russie etc. Significamus tenore presencium quibus expedit universis presentibus et futuris, harum noticiam habituris: Quomodo consideratis et attentis nobilis Nicolai de *Kosyemyno*, nostri familiaris grate dilecti, gratis et acceptis servicijs, quibus Maiestati nostre plurimum complacuit: et presertim in hoc nostro Regno Hungarie: et in futurum, aucto sue fidelitatis studio, prestancius poterit exhibere; horum vero intuitu volentes ipsum nostra gracia prosequi speciali, et ad servicia nostra reddere prompciolem, sibi in et super villa nostra *Czolpino* dicta, in Terra Cuyaviensi et districtu Radzeowiensi sita ⁽²⁾, ducentas et octuaginta marcas comunis monete et numeri polonicalium, videlicet quadraginta octo grossos in marcam quamlibet computando, dedimus, donavimus, assignavimus et inscripsimus, damusque, donamus, assignamus et inscribimus tenore presencium mediante. Quam quidem villam ipse Nicolaus et successores sui legitimi tenebunt, utifruent et possidebunt cum omnibus fructibus, censibus, redditibus, proventibus, agris, pratis, campis, pascuis, silvis, borris, gays, nemoribus, rubetis, quercetis, mericis, virgultis, fluvijis, fluminibus, lacubus, piscinis, stagnis, aquis, aquarum decursibus, molendinis, emolimentis, venacionibus, aucupacionibus, mellificijs, alyisque obyvencionibus generaliter universis, tamdiu, quousque sibi aut suis successoribus legitimis ducente et octuaginte (sic) marce prefate in toto et integraliter per nos aut successores nostros fuerint exsolute; quibus exsolutis dicte ville possessio ad nos et ad successores nostros per-

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 456 descriptum. Taeniola pergamena appensum est huic tabulae sigillum tale quale in opere Titi Comitis Dziatynscii „Zbiór praw Litewskich.” a laeva manu superioris partis tabulae VI effectum cernitur. Tabula praecisa. ⁽²⁾ *Czolpin* villa prov. Masov. terr. Cujav. reg. Radziej. 52*

linebit pleno jure: stacionibus tamen et juribus nostris regalibus per omnia semper salvis. Harum testimonio literarum, quibus sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum in Insula *Czepel* dicta, ipso die sancti Floriani martiris, anno domini millesimo quadringentesimo quadragésimo quarto.— Relacio magnifici Petri de *Szczecoczini* Regni Polonie Vicecancellarij.

DXCI.

Gnesnae, anno 1450 die 14 mensis Maji.

Casimirus Rex Poloniae oppido *Gniewkow* certa privilegia largitur, illudque jure *Magdeburgensi* regi vult ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Quoniam tunc multorum errorum et dubiorum prudenter occurrimus incommodis, dum gesta etatis nostre literarum apicibus et testium annotatione perhennamus; proinde nos **Kazimirus** tercius, Dei gracia Rex Polonie, nec non terrarum *Cracouie*, *Sandomirie*, *Siradie*, *Lancicie*, *Cuyavie*, **Magnus Dux** *Lithuanie*, *Pomeranieque* dominus et heres *Russie* etc. Significamus tenore presencium vniuersis, quibus expedit tam presentibus, quam futuris, presencium noticiam habituris: Quomodo constituti in nostre majestatis conspectu prouidi ciues opidi nostri *Gniewkow* enarrabant, quomodo littera seu privilegium ipsorum olim preclari principis *Zemozmslai* (sic), Ducis *Cuyawie*, temporibus gwerrarum iam lapsarum cum *Prutenis* uergencium, capta ciuitate nostra *Juniwoladislaviensi* temero insultu *Cruciferorum*, eo tempore hostium nostri *Regni*, spe conservandj per ipsos ibidem repositum, pariter cum ciuitate predicta ignis voragine sit consumptum. Cuius quidem litere copiam, in cartula papirea scriptam, nostre obtulerunt maiestati, humiliter supplicando, quatenus ipsos circa jura et articulos, in eadem copia litere contentos, conseruare dignaremur

⁽¹⁾ E libro manu scripto *Metrica Regni dicto* littera G. signato, privilegia annorum 1440—1456 continente, Nr. 10 p. 68 descriptum.—Ejusdem privilegii confirmatio inserta est libro *Metrica Regni dicto* literis X E signato Nr. 99 p. 286—290.

⁽²⁾ *Gniewków* oppidum M. D. *Posnaniensis*, territorii *Bydgosciensis*, regionis *Juniwoladislaviensis*.

graciose. Nos igitur petitionibus eorum, de certa consiliariorum nostrorum sciencia, benigniter acclinati, cupientesque prefati opidi nostri prouocare augmentum, sepédicti opidi incolis, ex gracia nostra speciali, et secundum continenciam copie privilegij eorum, taliter ut prefertur exusti, nobis oblate, hanc prerogatiuam largimur et damus graciose. Primo et principaliter: quod omnes et singuli opidani et inhabitatores opidi predicti, agros possidentes siue colentes, de quolibet manso per unum fertonem mediorum grossorum, de areis vero siue domibus per unum grossum singulis annis pro festo sancti Martini confessoris, nobis et successoribus nostris dare et soluere ratione census annui tenebuntur. Absoluimusque et liberamus predicti opidi incolas a solutione censuum ab ortis, per incolas eiusdem opidi possedis. Insuper ex speciali nostra gracia predicti opidi incolis, in paludibus et rubetis non extirpatis, pro peccoribus et peccudibus pascua libera damus et concedimus abs (sic) quouis precio aut solutione, absque tamen preiudicio et dampnis nostris. Item si communitas predicti opidi votis conformibus aliqua nova edificia in medio opidi predicti, uti cameras institorum, mercatorum, balnea aut macella, et alia huiusmodi vtile eiusdem oppidi concernencia construere et edificare voluerint, super hijs ipsis plenam damus et omnimodam conferimus vigore presencium facultatem: illo tamen expresso, quod de huiusmodi structuris et cameris sive maccellis (sic) nobis eodem modo, prout et de domibus siue areis, solvant per unum grossum et repont: hoc per expressum addito et posito, quod (de) quolibet macello carnicum annis singulis pro festo sancti Martini per unum lapidem sepi puri, nobis et successoribus nostris dare et persoluere erunt obligati et astricti. Item si aliqua municio opidi predicti aliquo casu infausto, quod absit, ignis incendio aut vetustate annihilata fuerit et consumpta, illius medietatem nos aut successores nostri, incoleque predicti opidi medietatem alteram, proprijs sumptibus reparare tenebuntur. Si vero due partes solummodo corruerint, extunc ipsi ciues proprijs impensis (destructa) instaurare et reedificare tenebuntur. Item si aliquis (sic) *Burgensium* de ipso opido per fugam discedere contigerit, et exposit deprehensus fuerit, talis profugus (sic) comprehensus nobis cum collo suo erit dandus et presentandus, bona vero ipsius ad nos et successores nostros dewolui (sic) debent pleno iure ac integro. Ceterum incole ciuitatis predictae habebunt omnimodam libertatem excidendi robora et

ligna arida et sicca pro structuris edificiorum, usuque ignis domestici in borris nostris regalibus; ratione cuius libertatis quilibet opidanorum predictorum, in uno aut duobus equis ligna educencium, per quatuor choros auene, qui vero in quatuor equis huiusmodi ligna eduxerint, per octo coros auene, in festo sancti Martini nobis et successoribus nostris dare et soluere tenebuntur. Insuper predicti opidani de quolibet manso per unum currum lignorum pro usu curie nostre ad quodlibet festum natiuitatis domini, similiter annis singulis, educere de borris nostris et adducere tenebuntur. Cupientes itaque condicionem predicti opidi facere meliorem, ipsum, prout in suis metis, limitibus, graniciibus longe, late et circumferencialiter limitatum existit et distinctum, de iure polonico et quouis alio in jus teutonicum, quod Meydboriense (sic) dicitur, transferimus gracie: remouentes ibidem omnia iura polonica et queuis alia, modos et consuetudines vniuersos (sic), que ipsum ius theutonicum (sic) plerumque consueverunt perturbare. Eximimus insuper, absoluimus et perpetue liberamus omnes et singulos inhabitatores opidi predicti ab omni iurisdicione et potestate omnium Regni nostri palatinorum, castellanorum, capitaneorum, iudicum, subiudicum, camerariorum, ceterorumque dignitariorum et ministerialium eorundem, ut coram ipsis aut ipsorum aliquo pro causis magnis et parwis, puta: furti, homicidij, incendij, sanguinis effusionis et membrorum mutilacione, et alijs quibusvis enormibus excessibus citati minime respondebunt, nec aliquas penas soluere tenebuntur; sed incole opidi predicti coram suo aduocato, pro tempore existenti, aduocatus vero coram nobis aut capitaneo nostro, ibidem in *Gnyewcow* pro tempore existente: dum tamen per litteram nostram sigillo nostro sigillatam euocatus fuerit et citatus, tunc non aliter, quam iure suo predicto theutunico Meydboriensi respondere sint astricti: et hoc si ipse advocatus in reddenda iusticia negligens fuerit et remissus. In causis autem criminalibus et capitalibus superius expressatis, aduocato opidi predicti, intra metas et granicies opidi predicti, iudicandi, sentenciandi, condemnandi, plectendi, puniendi plenam damus et omnimodam concedimus tenore presencium facultatem, prout hoc ipsum jus theutonicum Meydboriense predictum in omnibus suis condicionibus, capitulis, particulis, punctis et clausulis postulat et requirit: iuribus tamen nostris semper saluis. Preterea si aliquae (sic)

sentencia diffinitua per aduocatum, juratos siue scabinos opidi predicti lata et diffinita fuerit, pro quacumque causa, et in illius decisione pars iurisdictionem paciens noluerit esse contenta, ab illa non alias nisi in Juniwladi-slaviam appellare debet: pari modo nisi [?] si] aduocatus et iurati opidi predicti, ob difficultatem litis et controversie coram ipsis vertencium, causam discernere et decernere non valerent, extunc non alibi, [nisi] in Juniwladislavia decisionem cause huiusmodi vulgariter *ortel* inquirere debent. Casu tamen quo aliquis, sinistra temeritate permotus, iudicio ciuili bannito scripto [?] *spreto*] iuris ordine (sic) derogauerit, et super ea temeritate conuictus fuerit, talis penis, in iure meydboriensi predicto contentis, puniri debet et succumbet. Insuper de qualibet re iudicata, penisque parwis siue magnis, aduocato opidi predicti tercius denarius, nobis vero duo cedere debent. In cuius rei testimonium, sigillum nostrum presentibus est appensum testimonio litterarum (?). Actum et datum *Gnezne*, feria quinta ipso die assensionis (sic), anno domini MCCCCL^{mo}. Presentibus reuerendissimo in Christo patre domino: Wladislao, dei gracia Archiepiscopo Gneznensi et Primate; magnificisque et generosis: Luca de *Gorka* palatino Poznaniensi, Stanislao de *Ostrosok* Gneznensi, Hyncza de *Rogow* Rosperiensi, Johanne de *Bniyn* Myedzirzeczensi, Johanne de *Grandi* Spiczimiriensi, Raphaële de *Leszno* Przemetensi, Castellanis; Nicolao de *Thomicze* vexillifero Poznaniensi et alijs quam pluribus fide dignis circa premissa testibus. Datum per manus magnificorum: Johannis de *Conieczpole* Cancellarij, et Petri de *Szekoczino* Vicecancellarij Regni Polonie sincere dilectorum.—Ad relationem serenissimae principis dominae Zophiae Dei gratia Reginae Poloniae (3).

③ Haec ultima periodus invenitur solum in libro *Metrica* Regni Nr. 99.

DXCII.

Posnaniae, anno 1450 die 3 mensis Junii.

Casimirus Rex Poloniae oppido *Juniwladislaviae* certa privilegia largitur illudque jure Magdeburgensi regi vult ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Labilis est humanarum rerum condicio, nisi litterarum apicibus et testium annotatione perhennetur; proinde nos Kazimirus tercius, Dei gracia Rex Polonie, nec non terrarum Cracouie, Sandomirie, Siradie, Lancicie, Cuyaue, Magnus dux Littowanie (sic), Pomeranie quoque dominus et heres Russie etc. Significamus tenore presencium vniuersis et singulis quibus expedit presentibus et futuris, presencium noticiam habituris: Quomodo ad nostre maiestatis venientes conspectum providi ciues nostri *Juniwladislavienses* retulerunt: litteras et munimenta, que a predecessoribus nostris super certis articulis, ipsis datis et concessis, temporibus gwerrarum iam preteritarum cum Prutenis variencium (sic), manifeste capta, vastata et exusta predicta civitate *Juniwladislaviensi* temero ipsorum Prutanorum (sic) insultu, pariter cum predicta civitate, ubi dicta privilegia fuere recondita, ignis voragine esse consumpta, super quibus sic actis fide dignum nostre maiestati testimonium perhibuerunt, supplicantes nostre maiestati, quatenus prefatis ciuibus in eorum prioribus literis, sic ut premititur, exustis articulos contentos et expressos admittere, dare et conseruare dignaremur graciose, Nos itaque defectibus predictae civitatis pie compacientes, volentesque ipsam civitatem pristinae instaurare confidioni, ut tempore nostri felicitis regiminis prospera se senciat recipere incrementa, predictae nostre civitati, pro melioracione et augmento eiusdem, terciam partem advocacie ibidem in *Juniwladislavia* una cum duobus mansis agri liberis, in campo *Mycorszyn* vlgariter dicto situatis, cum omnibus predictorum terciæ partis advocacie et duorum mansorum agri utilitatibus, fructibus, redditibus, proventibus, vniuersisque pertinentibus (sic) et appendijs,

⁽¹⁾ E libro manu scripto *Metrica Regni* dicto Nr. 10 p. 70 descriptum. Privilegium hocce insertum est etiam libro *Metrica Regni* dicto Nr. 36 p. 343.

quibuscumque nominibus vocentur, que nunc sunt, et in posterum ipsorum civium industria poterint augeri. Damus insuper predictae (nostre) civitati balneum civile iam edificatum et constructum, cum omnibus eiusdem balnei censibus, proventibus et redditibus vniuersis, nihil in premissis omnibus pro nobis reseruando. Damus etiam predictae nostre civitati prata et pascua cum medietate fluij *Notesz*, incipiendo a graniciebus *Sarlege* usque ad *Monthwy*, a *Monthwy* vero usque in *Crusza*, a *Crusza* usque ad *Pyotrkowyce*, et abinde usque in *Lyszczycze* ⁽²⁾ sic continuando, pro pascendis peccoribus (et pecudibus) ipsorum vlgariter dicta *FrETH* ⁽³⁾ quibus in antea libere utebantur, saluis tamen iuribus et proventibus nostris, si qui ratione premissorum nobis de iure aut consuetudine dari et solui debent. Etiam omnia predia, alodia, agros et eorum culturas siue ortos, ad dictam civitatem ab antiquo pertinentes, in omnibus iuribus, modis et consuetudinibus a diu tentis et seruatis, volumus perpetue conseruari; ita tamen, quod quilibet civium huiusmodi predia, alodia, agros, ortos [possidens], census, de eisdem antiquitus dari et solui solitos annis singulis, secundum quantitatem possessionis agrorum, nobis soluere tenebuntur (sic). Volumus insuper, ut circumferencialiter a dicta civitate in distancia unius miliaris, in preiudicium dicte civitatis, cerevisie extranee seu aliarum civitatum per incolas villarum adiacencium nullatenus debeant propinari, nisi per braxatorem ipsorum. Licebit preterea dictis ciuibus vinum et medonem duntaxat sub pretorio civili vendere et propinare, excepta cerevisia bydgostiensi aut alia extranea quacunque, que nec sub pretorio, nec alias per quempiam civium in detrimentum nostrorum molendinorum debet propinari. Ex quo autem consuetudo totius Regni nostri disponit, quod homines et kmetones in villis habitantes aliquas vecturas exercere non admittuntur, volumus etiam et presentibus inhibemus, ut nullus huiusmodi kmethouum seu villanorum, in toto *Juniwladislaviensi* districtu existencium, huiusmodi vecturas et ducturas deinceps audeat exercere, sed quibus negociari interest, tales se predictae civitati nostre incorporent, in eaque recipiant incolatum. Quocirca cuilibet capitaneo terre *Juniwladislaviensis*, pro tempore existenti, stricte comittimus et mandamus, quatenus huiusmodi vectu-

⁽²⁾ *Juniwladislavia* (Inowroclaw) oppidum M. D. Posnaniensis, territorii Bydgostiensis regionis *Juniwladislaviensis*. *Monthwy*, *Piotrkowice*, *Leszcyce* villae ibidem sitae. *Krusza* tres sunt villae ejus nominis, scilicet: *Krusza podlodowa*, *zankowa* et *duchowna* ibidem sitae. *Sarlege* procul dubio *Szarlej* villa ibidem sita. ⁽³⁾ *FrETH*, ager incultus. Cf. Ducange s. h. v.

ras a modo nulla permittat fieri racione. Inhibemus insuper omnibus et singulis mercatoribus, vectoribus et penasticis de Prussia, et de alijs conuicinis ciuitatibus, ad predictam nostram ciuitatem venientibus, aliquas mercancias seu fora diebus comunibus exercere et res quasuis emere siue vendere in die ipsorum fori septimanalis, in ipsa ciuitate singulis septimanis, qualibet feria tertia, instituti. Cupientes itaque predictae ciuitatis nostre condicionem facere meliorem, predictam nostram ciuitatem, prout in suis metis, limitibus et graniciebus longe, late et circumferencialiter limitata existit et distincta, de iure polonico et quouis alio in jus theutunicum transferimus perpetue duraturum, remouentes ibidem omnia iura polonica, modos et consuetudines vniuersas, que ipsum ius theutunicum, plerumque Maydburgense dictum, consueuerunt perturbare. Eximimus insuper, absoluimus et perpetuo liberamus omnes et singulos predictae ciuitatis incolas ab omni iurisdicione et potestate omnium regni nostri pallatinorum, castellanorum, iudicum, sub-iudicum, et quorumvis dignitariorum et officialium, camerariorumque ac ministerialium et specialiter omnium capitaneorum, ut coram ipsis aut ipso- rum aliquo pro causis tam parvis, quam magnis, puta: furti, homicidij, incendij, mutilacionis membrorum, effusionisque sanguinis et alijs quibusvis (enormibus) excessibus citati minime respondebunt, nec aliquas penas soluere tenebuntur: sed ciues et incole predictae ciuitatis coram suo advocato, qui pro tempore fuerit, advocatus vero coram nobis aut coram capitaneo nostro, dummodo per literam nostram sigillo nostro sigillatam evocatus fuerit et citatus, et hoc si in reddenda iusticia negligens fuerit et remissus, tunc non aliter, quam jure suo theutunico Meydemburgensi, quod ipsis ciuibz nostris *Juniwladislaviensibus* presentibus damus et conferimus graciose, omnibus de se querulantibus responderesint astricti. In causis autem criminalibus siue capitalibus superius expressatis, advocato predictae nostre ciuitatis, pro tempore existenti, intra metas et granicias (sic) predictae ciuitatis indicandi, sentenciandi, condempnandi, corrigendi, puniendi, plectendi plenam damus et omnimodam (concedimus tenore presentium) facultatem, prout hoc ipsum jus theutunicum Meydemburgense predictum in omnibus suis capitulis, punctis, condicionibus, articulis et clausulis postulat et requirit: iuribus tamen nostris semper salvis. Harum, quibus nostrum sigillum presentibus est appensum, testimonio literarum. Actum *Poznanye* (sic) feria quarta in vigilia corporis

Christi, anno domini M^oCCCC^oL^o. Presentibus ibidem reuerendissimo reuerendisque in Christo patribus, dominis: Wladislao, dei gracia Archiepiscopo Gneznensi et Primate; Andrea, eadem gracia Episcopo Poznaniensi; nec non magnificis et generosis: Luca de *Gorca*, Poznaniensi, Johanne de *Crethkowo* Brestensi, pallatinis; Dobrogostio de *Szamothuli* Poznaniensi et Johanne de *Bnyn* Myedzyrzecensi, castellanis, testibus circa premissa, alijsque pluribus fide dignis. Datum per manus magnificorum Johannis de *Conieczpole* Cancellarii et Petri de *Szczecoczyny* Vicecancellarii Regni Polonie sincere nobis dilectorum. (Relacio serenissime principis domine Zophie Dei gratia Regine Polonie etc.) (4).

(4) Singulae aut plures voces uncis a nobis inclusae descriptae sunt ex libro *Metrica* Regni N. 36.

DXCIII.

Cracoviae, anno 1454 die 6 mensis Martii.

Casimirus Rex Poloniae sublevaturus urbem *Thorunium* se oppidum *Nieszawam* intra tres annos demoliturum esse pollicetur (1).

Kazimirus, dei gracia Rex Polonie, Magnus dux Lithvanie, Russie, Prussieque dominus et heres, etc. Significamus tenore presencium, qualiter ciuitatum Terrarum nostrarum Prussie, et signanter *Thorunensis* volentes condicionem et statum sub nostro regimine, dante domino, efficere meliorem, ciuitatem nostram *Nyeschova*, que prefate ciuitati *Thorunensi* sua confrontacione et vicinio, desolacionem et iacturam pariebat, infra hinc ad trium annorum decursum summouendam, tollendam promittimus: ciuitate nostra *Thorunensi* in fide, obediencia et dicione nostra et Regum Regni Polonie perpetuo mansura: et *Nyeschovam* de cetero non locandam. Ceterarum vero ciuitatum Prussie et Pomeranie petitiones in nostrum et [?] ad Terras Prussie felicem aduentum suspendendas et differendas duximus: si iuste et rationabiles et eque fuerint, cum deliberacione, approbacione, consensu et

(1) Ex apographo libro *Metrica* Regni Nr. 11 p. 449 inserto descriptum.

consilio Consiliariorum nostrorum Terrarum Prussie expediendas. Hoc etiam addito, quod altera medietas navigij *Vysle* circa *Thorun*, que olim Cruciferis cedebat, cum toto suo censu et emolimento, toto illo termino a festo Pasce proximo incipiendo, etiam si gwerra durauerit, a Serenissima Principe domina Zophia Regina Polonie, genitrice nostra carissima, debet tolli, leuari et percipi: prouiso tamen, quod locacio nauium circa antiquam consuetudinem, uno anno in rippa *Thorunensi*, alio in rippa *Nyeschouiensi* consistat. Harum, quibus sigillum nostrum appensum est testimonio litterarum. Actum et datum *Cracovie*, feria quarta ipso die cinerum anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo quarto.—Ad relacionem Magnifici Petri de *Szczkoczini* Regni Polonie Vicecancellarij.

DXCIV.

Cracoviae, anno 1454 die 9 mensis Martii.

Casimirus Rex Poloniae commutat oppidum *Pyzdry* et villas eidem annexas cum Sophia Regina matre sua oppido *Nieszawa* et villis eidem adiectis ⁽¹⁾.

Nos Johannes, Dei gracia sancte gneznensis ecclesie Archiepiscopus et Primas, Johannes Wladislauiensis et Andreas Poznaniensis eadem gracia Episcopi, Lucas de *Gorka* poznaniensis, Stanislaus de *Ostrorog* Kali-

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsav. tab. publ. Reg. Pol. Nr. 306 descriptum. Ex novem sigillis, quae huic tabulae taeniolis pergamenis appensa erant, restant tantum quinque formae rotundae, et quidem: 1) sigillum mediocris speciei exhibet dimidiam personam vestibus pontificalibus ornatam, nimirum: tiara, lituo nec non aliis ornamentis a sacerdotibus cardinalibus vulgo usitatis, sub hac persona cernitur scutum, in quo effictum est insigne *Odrowąż* dictum, litterae in ambitu sigilli hae leguntur: „s. iohannis dei gr. archiepi gnesnens.” 2) sigillum ejusdem speciei exhibet similem personam sacerdotalem, tamen sine ornamentis a cardinalibus sacerdotibus vulgo usitatis, dextra manu librum, sinistra vero lituum tenentem; infra hanc personam effictum cernitur in scuto insigne *Poraj* dictum, verba in ambitu sigilli haec sunt: „s. iohannis dei gracia epi. wlad.” 3) sigillum minus est praecedentibus, in medio ejusdem effictum est scutum, in quo cernitur insigne *Lodzia* dictum: ex utraque parte ejusdem scuti sedent duo senes manibus supra scutum enses perpendiculariter tenentes, verba in ambitu haec leguntur: „andreas dei gracia episcopus poznaniensis.” 4) sigillum paululum majus quam praecedens exhibet in scuto, oblique posito et casside ornato, insigne *Lodzia* dictum, litterae in ambitu sunt

siensis, Petrus de *Opporow* lanciciensis, palatini; ac Petrus de *Szamothuli* poznaniensis, Petrus dictus *Scora* Kalisiensis, Hyncza de *Rogow* Siradiensis et Regni Polonie Vicethezaurarius, Castellani; et Johannes de *Czarnkow* Succamerarius poznaniensis. Significamus tenore presencium quibus expedit universis: Quomodo Serenissimus princeps dominus Kazimirus, Dei gracia Rex Polonie, Magnus Dux Lithwanie, Russieque etc. dominus noster graciosissimus pro ampliacione regni et dominiorum suorum augumento, speciali tamen necessitate et pregnante ingruente, quam alias litera regia super hoc condita dissercius profitetur, quandam commutationem cum Serenissima principe domina Zophia, Dei gracia Regina Polonie, genitrice sua carissima, fecit, ut puta: Quia ipse dominus Rex, dominus noster graciosissimus, Castrum cum opido *Pijsdri* ac suburbio opidi ejusdem, atque villis *Dlusko* et *Luthanye* ⁽²⁾ non obligatis, nec non obligatis (?), quodcumque Jus domino Regi competat vel est habiturus in eisdem, ab antiquo ad castrum et opidum prefata spectantibus, dignitatumque, beneficiorum tam spiritualium quam secularium collacionibus, stacionibus, atque exaccionibus ciuilibus magnis et parvis, contribucionibus, censibus, redditibus, theoloneis terreno in *Radzeyow* et aquatico in *Przipust*, navigio, piscinis, molendinis, emolimentis, fluminibus, stangnis, riwis, lacubus, venacionibus, nemoribus, silvis, borris, mellificijs, agris, pratis, pascuis, generaliterque omnibus et singulis utilitatibus, iuribus, libertatibus, proprietatibus, usibus, quibuscunque vocabulis generalibus vel specialibus seu cognominibus nunccupentur, et que intra limites et circumferencias castri, opidi et villarum pretactarum modo consistunt, ac in posterum humana industria adinveniri valeant, nichil pro se et suis legitimis successoribus ibidem reservando, ymmo cum quibus iuribus dominus Rex, dominus noster graciosissimus, habuit, tenuit et possidebat, prout alias

haec: „† s. luce de gorka palatini posnan.” Quae sequuntur ordine 5, 6, 7 et 8 sigilla, desunt. 9) sigillum exhibet insigne *Dzialosza* dictum, sed alio modo quam est in opere Niesieccii effictum, scilicet a dextra parte est ala vulturis, a sinistra cornu cervinum. Voces in ambitu jam deletae.

⁽²⁾ *Pyzdry* oppidum provinciae Calissiensis, territorii Koninensis, regionis sui nominis caput, *Dluska* villa ibidem sita parochiae Ciążeń adscripta, *Luthanye* vox corrupta, fortasse *Lutynia* villa M. D. et territorii Poznaniensis, regionis Krotoszynensis, quae tamen nimis remota esset ab oppido *Pyzdry*, credendum itaque potius est altam villam ejusdem nominis ad oppidum *Pyzdry* sitam fuisse, quae temporis tractu evanuerit. Quod verisimilius ideo videtur, quod rivus nomine *Lutynia* haud procul ab oppido *Pyzdry* incidit in fluvium Wartam.

regie maiestatis littere super hoc confecte, lacius et plenius depromunt: quarum omnium tenorem hic pro insertis habere volumus: dedit, donavit et inscripsit Serenissime domine Regine, matri sue carissime, jure et more dotalicij et dotis tenendum, gubernandum, possidendum et pro voluntate sue serenitatis utfruendum, pro castro et opido *Nyeschow*, atque villis ad ipsa pertinentibus, videlicet: *antiqua Nyessowa, Nyesowka, Kozibor, Rodek, Staw et Koszorzin* ⁽³⁾ atque navigio. Et dominus Rex, dominus noster graciosissimus, in castrum et opidum *Pysdriac* villas superius expressas, prefate Serenissime domine Regine iam omnimodam et totalem datintromissionem, hoc eciam adiuncto: quod Serenissimus dominus Rex villas has: *Nowa Wyesch, Sokolniki, Lysschow, Rayecz, Grabow*, ⁽⁴⁾ infra hinc ad unius anni decursum debet exemere et liberare et ipsi domine Regine effectualiter dare in tenutam. Ob hoc nos omnes superius nominati volentes, ne ipsa Serenissima domina Regina in aliqua parte iurium dotis et dotalicij suorum, pro tanto opere sinceritatis et laudabili, quorum [quod] omnium nostrum consilio actum est, aliquam lesionem, temeracionem aut preiudicium ferat, inde in solidum manu coniuncta et indivisa fideiussimus et presentibus fideiubemus prefate Serenissime domine Regine, quod nedum presentibus castri et opidi atque villis *Nyessow* cessione et resignacione, quod absit, aliquod iurium suorum dotis et dotalicij pati debeat derogamen et detrimentum: quin ymmo pro sua Serenitate et omnium suorum iurium premissorum conservacione loqui, tractare, agere et consulere, quociens opus fuerit, et omnibus modis atque vix defensare et tueri: trinali (sic) nostra terrestri, inter nos servari et teneri solita, prescripcione, ymmo alia quavis, cessante. Et, quamdiu sue Serenitati vita mundialis comes erit, premissa fideiussoria irretiti et in eadem stare volumus. Et alias quodcumque dampnum suam Serenitatem habere

⁽³⁾ *Nieszewka wielka i mala, Rudak, Gosorzyn, Stawek, Kozibor*, in Lustratione bonorum Majoris Poloniae Nr. 64, p. 353—354 anni 1661, omnes hae villae occurrunt in palatinatu olim Juniwladislaviensi, Capitaneatu Dyboviensi sitae; nunc autem nomina harum villarum sunt: *Niszczewken* (Gross-u-Klein), *Kazibor, Kozybur, Rudak, Staw*, omnes villae provinciae Borussiae Occidentalis, territorii Kwidzynensis (Marienwerder), regionis Thorunensis, haud procul ab oppido Toruń sitae, *Koszorzin* seu *Gosorzyn* non occurrit in Indice Mülleri.

⁽⁴⁾ *Nowa wieś, Sokolniki, Lissowo*, villae M. D. Posnaniensis, territorii Bydgostiensis, regionis Juniwladislaviensis, *Rayecz* fortasse *Rajevo* villa ibidem sita, *Grabowo* fortasse villa ejusdem provinciae et territorii regionis vero Megilnensis.

et incurrere contigerit, ad nos redundabit et eo nos succumbere submittimus, nullis difficultatibus, impedimentis, occasionibus et excusacionibus, coloribus exquisitis, evadendo. In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium, sigilla nostra ex certa sciencia presentibus sunt appensa. Actum et datum *Cracoviae* sabbatho ante dominicam Invocavit anno Domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo quarto.

DXCV.

Cracoviae, anno 1454 die 11 mensis Martii.

Casimirus Rex Poloniae Andreae de *Kretkow* Castellano Kruszwiciensi 100 marcas pecuniae in villis regiis *Dobiegniewo* et *Dąb* inscribit ⁽¹⁾.

Kazimirus, Dei gracia Rex Polonie. Magnus Dux Lithwanie et heres Russie etc. Significamus tenore presencium quibus expedit universis: Quomodo attendentes grates et constantis fidei merita, quibus nobis generosus et nobilis Andreas de *Cretkow*, Castellanus Cruszwyczyensis (sic) sincere dilectus, multipliciter meruit complacere, horum intuitu volentes ipsum graciaram nostrarum prosequi favoribus et ad nostra obsequia efficere promciorem, sibi et suis successoribus leittimis (sic) centum marcas monete et numeri polonicalis, quadraginta octo grossos in marcam quamlibet computando, in et super villis nostris regalibus *Dobyegnyew* videlicet et *Damb*, in terra Kuyawyensi et districtu Kowaliensi sitis, donavimus, dedimus, inscripsimus, damusque, donamus et inscribimus tenore presencium mediante per ipsum et suos successores leittimos easdem villas cum omni iure et dominio, videlicet: agris, pratis, campis, silvis, borris, gays, rubetis, mericis, nemoribus, pascuis, lacubus, fluvijis, piscinis, stagnis et aquarum decursibus, molendinis aquaticis et ventilibus, censibus, proventibus, fructibus, redditibus,

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 402 descriptum. Taeniola pergamena appensum est huic tabulae sigillum ejusmodi, quale in operis Działyński tabula VII a dextra manu inferioris partis effictum cernitur.

⁽²⁾ *Kretkowo* villa M. D. et territ. Posnaniensis, regionis Wrzesinensis. *Dobiegniewo* et *Dąb* villae provinciae Masoviensis, territorii Cujaviensis, regionis Kowalensis.

emolimentis et obventionibus universis, quibuscunque nominibus nuncupatis, tenendum, habendum, possidendum et utifruendum tamdiu, donec sibi vel suis successoribus per nos aut nostros successores predictae centum marce fuerint integraliter persoluite. Stacionibus tamen et iuribus nostris regalibus semper salvis. Harum, quibus sigillum nostrum subappensum est, testimonio litterarum. Datum *Cracovie* feria secunda proxima post dominicam Invocavit anno Domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo quarto.—Ad relacionem magnifici Petri de *Szekoczyny* Reg. Polon. Vicecancellarij.

DXCVI.

Brestiae, anno 1454 die 27 mensis Maji.

Casimirus Rex Poloniae servitia ab incolis villae *Plowce* praestanda designat ⁽¹⁾.

Casimirus, Dei gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Lithuaniae, haeres Russiae etc. Significamus tenore praesentium quibus expedit universis: Quomodo nostrae Celsitudinis praesentiam adeuntes servitores nostri de *Plowce minori* ⁽²⁾, coram nobis deduxerunt in querella, qualiter ipsi per Capitaneum nostrum Brestensem et suos officiales ad ampliora quam tenentur servitia asstringuntur, et quod equi eorum iam versus Lithuaniam, iam *Cracouiam*, iam versus alias partes et loca nobis subiecta saepenumero diriguntur: contra consuetudinem antiquam ipsis antiquitus observatam. Sed quia ex relatione magnifici Joannis de *Konieczpole*, Cancellarij Regni Poloniae sincere nobis dilecti, cui de hac re plus caeteris constabat, comperimus, quod ipsi homines de *Plowce*, ad requisitionem Capitanei aut Burgrabij Brestensis in eodem castro tempore necessitatis servire tenentur, quibus Capitaneus victualium necessaria, eorumque equis pabula dare tenebitur, et

⁽¹⁾ E libro Metrica Regni Nr. 123 p. 548—557 descriptum, et quidem ex confirmatione a Rege Stephano Bathoreo anno 1581 data.

⁽²⁾ *Plowce* villa provinciae Masoviensis, territorij Cujaviensis, regionis Radziejeviensis, parochiae Witowo adscripta.

dum aliquem ex eis duntaxat ad unam dietam in ipsius equo mittere voluerit, nihil dabit eidem pro expensis. Sin autem per duas vel plures dietas mittere eum voluerit, extunc idem homo de *Plowce* in proprio equo, receptis a Capitaneo iuxta qualitatem itineris ad [? ac] dietarum (sic) expensis, tenebitur in factis nostris aut Castri equitare et servire. Aliter vero equi eorundem servitorum nullo modo per Capitaneum vel Burgrabium alibi transmittantur, nec ipsi soli ad servitia insolita quoquomodo asstringantur. Quocirca tibi... Capitaneo nostro Brestensi futuro, seu alijs pro tempore existentibus, mandamus serio, sic omnino habere volentes, quatenus praedictos servitores nostros de *Plowce* circa hanc, quae superius expressa est, consuetudinem conservetis et conservare faciatis, quos et nos conservamus et conservari decernimus per praesentes. Harum, quibus sigillum nostrum subappensum est, testimonio litterarum. Datum in *Brzeste* feria secunda proxima post festum Sanctae Zophiae, anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo quarto.—Relacio magnifici Petri de *Szekoczyn* R. P. Vicecancellarij.

DXCVII.

Brestiae, anno 1455 die 10 mensis Augusti.

Casimirus Rex Poloniae cum Nicolao de *Sciborze* Palatino Brestensi de tenendo castro *Tuchola* paciscitur ⁽¹⁾.

Kazimirus, Dei gracia Rex Polonie, Magnus dux Lithuanie, Russie, Prussieque heres et dominus etc. Significamus tenore presencium quibus expedit universis: Quomodo cum Magnifico Nicolao de *Sthiborze* palatino Brestensi, sincere nobis dilecto, talem fecimus contractum: Quod ipse palatinus in castro nostro *Thuchola*, in terris Pomeranie situato, quod a nobis, cum opido et villis omnibus ad illud pertinentibus, suscepit in tenutam, ducentos equites et centum pedites armatorum, pro eiusdem castri securitate, servare debebit. Quibus super quodlibet quartale anni, quo in nostris ibi-

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 423 descriptum. Sigillum deest.

dem morati fuerint serviçys, ad quemlibet equum per decem florenos hungaricales, puri auri, veri iustique ponderis, peditibus vero per quinque florenos similiter hungaricales dare debemus et tradere effective talimodo, quod huiusmodi equitibus et peditibus, quos prefatus palatinus in nostrum suscepit serviciu, super medium quartalis anni, medietatem stipendii predicti, videlicet: equitibus per quinque, et peditibus per duos cum medio florenos; veniente autem fine huiusmodi quartalis anni, alteram medietatem, sive residuitatem eiusdem stipendy, scilicet equitibus per quinque et peditibus per duos cum medio similiter florenos solvere tenebimur et pollicemur, pro dampnisque, que legitime perceperint, et pro captivitate ipsis slamus. In casu vero, quo dictis stipendarys, per dictum palatinum in serviciu nostrum susceptis taliter aut suscipiendis, ut prefertur, pro temporibus expressis non exolverimus, extunc ad solucionem tredecim florenorum hungaricalium super quemlibet equitem et per sex cum medio super quemlibet peditem ad quartale anni erimus obligati et presentibus obligamur, in una septimana post lapsum huiusmodi quartalis anni solvendorum. Quarum quidem rerum prescriptarum occasione, prenominatus palatinus ad desideria nostra quibusdam ex dictis stipendarys pro nobis se iam posuit fideiussorem, adhucque alys pro nobis cavere debet, quod eis omnia predicta, ut premissum est, explebimus, ipsumque palatinum de hac fideiussoria caucione eliberare promittimus et spondemus. Preterea prememoratus palatinus castrum nostrum *Tchuchola* propriys sumptibus et impensis victualiumque necessarys et falimentis (sic) fulcire debet et servare. Quos omnes sumptus, impensas, victualia et quevis fulcimenta, balistas, machinas, pixides, pulveres, ceteraque arma et quevis alia, que pro edificys vel instauracione dicti castri impenderit, in medio cuiuslibet quartalis anni sibi solvere pollicemur. Item si predictum castrum opidumque *Thuchola* ⁽²⁾, quod absit, ab hostibus circumvallari et obsidione circumdari contigerit, extunc tenebimur ipsi palatino aut suis officialibus, tunc ibidem degentibus, pro reprimendis huiusmodi hostibus in octo septimanis prebere auxilium. Ipse autem palatinus, iuxta supremum posse suum, quanto diucius poterit, tueri illud et defensare debet. Et si, quod absit, dicto palatino aut suis officialibus subsidium non dederimus, extunc ipsi palatino cum dicto castro et opido facere licebit, prout sibi aut

⁽²⁾ *Sciborze et Tuchola* vid. supra.

officialibus suis expediens apparebit, pro quo illum inculpare non debemus, nec eo facto erga coronam culpabilis esse debet. In quantum vero predicta omnia et singula, seu aliquod predictorum, que superius sunt descripta, non compleverimus, aut quoquomodo complere non curaverimus, et si, ratione premissorum vel alicuius illorum, prefatus palatinus dampna aliqua, magna aut parva, quomodocunque perceperit, hec non ipsius palatini, sed nostra dampna censebuntur esse et debebunt, que omnia una cum capitalibus pecunys ac omnibus sumptibus, impensis, victualibus, fulcimentisque singulis, ut prescriptum est, dicto palatino Brestensi solvere promittimus ad eius simplicem assercionem. Quod si nichilominus non fecerimus, extunc ipse palatinus habebit potestatem nos in omni loco increpandi, ammonendi, iuxta nutum suum, ymo super Regni et Prussie dominys nostris quolibet modo, prout illi placuerit, omnia predicta reppetendi, absque nostra et nostrorum subditorum quavis contradiccione, tandiu, quousque sibi omnia supradicta explebimus, nec ipsum palatinum rancoribus aut displicencyis evadere debemus pro premissis. Presentem autem contractum et inscriptionem, duntaxat ad consumacionem gwerrarum presencium, volumus in robore permanere: cessantibus enim gwerris, postquam dominys nostris pax fuerit restituta, tunc cum eodem palatino, occasione conservacionis dicti castri, novos contractus facere debebimus et promittimus: eum taliter in dicta tenuta providendo, quod ipse indemnis redderetur (sic), donec bona predicti castri, census ac redditus reformabuntur et in pristinum statum ac ordinem reducentur. Que omnia et singula, superius expressa et descripta, verbo nostro regio et sincera fide, ipsi palatino, seu hanc litteram de voluntate sua bona habenti, complere promittimus et obligamur per presentes, iuxta omnes articulos superius expressos. Is etenim, qui presentem nostram litteram de voluntate eiusdem palatini habuerit, et cum castro predicto iuxta consuetudinem promiserit nobis, omni iure et facultate in presentibus, tanquam ipsemet palatinus, gaudebit integraliter et utifruetur. Preterea palatinus sepenominatus, similem huic litteram, quam prius super prememoratum castrum eidem tradidimus, restituere tenebitur, que nullum sue robur oblinebit firmitatis. Harum, quibus sigillum nostrum appensum est, testimonio literarum. Datum in *Brzeszcze*, Dominico die festi Beati Laurencii, anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo quinto.—Relacio venerabilis Johannis

Luthkonis de Brzeze, utriusque iuris doctoris Archidiaconi Gneznensis et Regni Polonie vicecancellarij.

DXCVIII.

Toruniae, anno 1455 die 18 mensis Novembris.

Casimirus Rex Poloniae pollicetur exactionem duorum grossorum ex oppidis *Bydgoszcz*, *Gnieukow* et aliis ab Nicolao de *Seiborze* Palatino Brestensi possessis provenientes, per eundemque in usum publicum donatam, juri ejusdem nullum damnum posteriori tempore allaturam esse (1).

Kazimirus, Dei gracia Rex Polonie, Magnus dux Lithwanie, Russie, Prussieque dominus et heres etc. Significamus tenore presencium universis: Quomodo magnificus Nicolaus de *Sthiborze* palatinus Brestensis, capitaneus Bidgostiensis, sincere nobis dilectus, exactionem contribucionis duorum grossorum in omnibus civitatibus et oppidis nostris, de consilio consiliariorum et nobilium Regni nostri exigi institutam pro expeditione stipendariorum, nostraque et tocius Regni necessitate exposcente, de oppidis nostris *Bidgostia*, *Gnyewkow* (2) et alys sue tenute, ac eorum incolis universis, de bonis omnibus eorundem oppidanorum mobilibus et immobilibus, pro nobis tollere et exigere admisit, atque dedit, de sua bona et spontanea voluntate. Cuius quidem contribucionis exactionem et expeticionem, super dictis ipsius palatini tenute oppidis, promittimus in consuetudinem non inducere, nec trahere in sequelam, neque per hoc iuribus eiusdem Nicolai palatini, que super prenominatam tenutam obtinet, quoquomodo volumus derogare, nec eis in aliquo preiudicare. Harum, quibus sigillum nostrum subappensum est, testimonio literarum. Datum in *Thorun* feria tertia in vigilia beate Elizabeth anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo quinto.—Relacio venerabilis Johannis Lutkonis de Bresze, Juris utriusque doctoris Archidiaconi Gneznensis Polonie Vicecancellarij.

(1) Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 419 descriptum. Sigillum deest.

(2) *Seiborze*, *Bydgoszcz* et *Gnieukow* vid. supra.

DXCIX.

Toruniae, anno 1455 die 22 mensis Novembris.

Casimirus Rex Poloniae 350 florenos hungaricos a Joanne de *Kościelec* Succamerario Dobrinensi mutuo sumptos, eidem in curia *Jasieniecensi* tum in villis *Przebantow*, *Sroczo*, *Klonowo* et aliis inscribit (1).

Kazimirus, Dei gracia Rex Polonie, Magnüs dux Lithwanie, Russie, Prussieque dominus et heres etc. Significamus tenore presencium quibus expedit universis: Quomodo pro nostra et Regni ardua necessitate, videlicet: pro stipendariorum Prussie expeditione aput (sic) generosum Johannem de *Coszelecz* Succamerarium Dobrinensem, fidelem nostrum dilectum, tricentos et quinquaginta florenos hungaricales, puri auri et iusti ponderis, in mutuum recepimus, pro quibus eum volentes reddere cerciorem, sibi eosdem tricentos et quinquaginta florenos hungaricales in et super curia nostra *Jaszennyecz* nuncupata, in terra Pomeranie et districtu Swieczinensi sita, cum *Przebanthowo*, *Sroczo*, *Clonowo* (2) et alijs, ad eandem curiam pertinentibus, villis assignamus et inscribimus tenore presencium mediante. Quam quidem curiam et villas prefatas, idem Johannes Succamerarius Dobrinensis cum omnibus et singulis ipsarum fructibus, censibus, predys, agris, pratis, campis, pascuis, silvis, borris, nemoribus, venacionibus, gays, sareptis, rubetis, virgultis, pinetis, mellificys, fluvys, lacubus, stagnis, fluminibus, riwis, torrentibus, aquis et earum decursibus, paludibus, piscaturis, piscinis, molendinis constructis vel construendis, allodys, emolimentis, usibus, redditibus, proventibus, attinencys, appendencys, coherencys et obvencionibus universis, quibuscunque nominibus nuncupatis, ad predicta bona ab antiquo

(1) Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 419 descriptum. Sigillum deest.

(2) *Kościelec* vid. supra pag. 884. *Jasieniec* villa provinciae Borussiae Occidentalis territorii Kwidzynensis, regionis Swieciensis. *Przepedow*, *Serocko* et *Klonowo* villae in libro manuscripto Varsaviensis tabularii *Lustracye* dicto Nr. 64, et quidem sectione: „*Lustratio generalis bonorum regalium in terris Prussiae expedita anno 1664*” p. 409—410 uti ad Capitaneatum Jasieniecensem pertinentes afferuntur; in Indice Mülleri non occurrunt.

quomodolibet pertinentibus et spectantibus, tenebit cum omni jure et dominio possidebitque et utifruetur tandiu, donec sibi aut suis successoribus, predicti tricenti et quinquaginta floreni hungaricales, per nos aut nostros successores, fuerint integraliter persoluti: stacionibus juribusque nostris regalibus semper per omnia salvis. Harum, quibus sigillum nostrum subappensum est, testimonio litterarum. Datum in *Thorun* feria sexta proxima ante festum Sancti Clementis anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo quinto.—Relatio venerabilis Johannis Lutconis de Brzesze, Juris utriusque doctoris, archidiaconi Gneznensis et regni Polonie vicecancellarij.

DC.

Sine loco, anno 1456 die 2 mensis Februarii.

Nicolaus de Seiborze Palatinus Brestensis cum Wladislao de Danaborz de possidendo castro *Czluchow* paciscitur ⁽¹⁾.

Nos Nicolaus de *Stiborze* pallatinus Brestensis. Significamus tenore presentium quibus expedit universis: Quomodo unanimiter et coniunctim cum magnifico domino Wlodkone de *Domaborzs*, Castellano et Capitaneo Nakliensi, a serenissimo principe et domino domino Kazimiro, Dei gracia Rege Polonie, Duce magno Lithwanie, Russie, Prussieque herede etc., domino gratiosissimo, castrum *Slochow* in terra Pomeranie situm, cum opidis et villis omnibus ad ipsum pertinentibus, suscepimus in tenutam. Quod quidem castrum cum singulis bonis ad ipsum pertinentibus, una cum omnibus censibus, redditibus et proventibus, prefatus dominus Wlodek tenere, regere, gubernare et in eodem presidere et preesse debet; condicione tamen tali interclusa: quod homines in *Thuchola* ⁽²⁾ existentes, cum illis super *Slochow*

⁽¹⁾ Ex archetypo membranceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 453 descriptum. Sigillum appensum taeniola pergamena valde destructum.

⁽²⁾ *Seiborze* villa in M. D. et territorio Posnaniensi regione Juniwladislaviensi, *Danaborz* villa in M. D. Posnaniensi territorio Bydgostiensi regione Wagroviensi sita. *Czlu-*

existentibus hominibus, ipsis invicem mutua consilia et auxilia contra hostes prestare debent. De captivis autem talem ritum volumus observare: quod Deus auferat, in quantum aliqui de *Slochow* in captivitatem inciderint et, fortuna arridente, per *Thucholienses* aliqui partis hostilis detinerentur, extunc per tales captivos, in *Thuchola* residentes, illi *Slochowienses* de eorum captivitate debent eliberari. Sic e converso *Thucholienses*, si qui in captivitatem inciderint, per captivos in *Slochow* residentes expediri debent. Item per cunias, si quas a domino rege vel, mandato regio, ab alys personis stipendarios *Slochowienses*, *Thucholienses* et *Swecenses* receperimus aut levaverimus, extunc omnium predictarum pecuniarum, sic ut prefertur per nos vel aliquem servitorem nostrum levandarum, duas partes domino Wlodkoni dare debemus, pro nobis tribus sortibus earundem pecuniarum reservatis. Item promittimus, quod cum dicto domino Wlodkone, pariter et [? ex] voluntate unanimi, pecunias, quas super stipendarios vel necessitatem aut instauracionem castri impenderit, super domino Rege extrahere promittimus. Etiam dum *Slochovienses* cum *Thucholiensibus*, favente fortuna, aliquos de hostibus captiwaverint, extunc talium omnium captiworum, una cum omni parti hostili ablatorum, medietatem dicto domino Wlodkoni, aut suis officialibus, dare debemus, altera medietate eorundem pro nobis reservata: in omnibus ipsum dominum Wlodkonem dampnificare nolentes, ymo potius secum in omni amicitia et caritate fraterna impendere volumus et concordare promittimus, mutuis consiliis et auxilijs utifruentes. Item in quantum dominus Rex, adveniente termino, castrum *Slochow* predictum a domino Wlodkone rehabere voluerit, extunc solucione vel certificacione per modum eviccionis fideiussorie pecuniarum, super stipendarios predictos, aut necessitatem vel instauracionem castri impensarum, per dominum Regem facta, ipsum castrum in potestatem Regie Maiestatis, vel cui eius celsitudo iusserit, prefatus dominus Wlodek nec non sui officiales, protunc in *Slochow* existentes, viceversa restituere et resignare debent et debebunt, iuxta tenorem littere regalis super eo lacius sonantis. Et in quantum infra illud tempus, nondum termino condescensionis castri

chow (Schlochau) et *Tuchola* (Tuchel) oppida provinciae Borussiae Occidentalis, *Czluchow* in territorio Kwidzynensi (Marienwerder) *Tuchola* vero in eodem territorio, regione vero Chojnicensi situm.

predicti adveniente, quod Deus auferat, dominum Wlodkonem Deus a nece non protexerit, extunc sui successores, fratres, amici et officiales dictum castrum nobis aut cui comiserimus, condescendere et resignare debebunt: solucione pecuniarum aut earum ut prefertur certificatione a nobis recepta. Que omnia et singula predicta prenominato domino Wlodkoni, aut hanc nostram litteram de bona voluntate sua habenti, sub fide et honore nostris, ac fide nostra sincera, complere et exequi promittimus et pollicemur. In cuius rei testimonium, sigillum nostrum presentibus est appensum. Actum et datum feria secunda festi purificationis Marie virginis gloriose anno Domini milesimo quadringentesimo quinquagesimo sexto.—(Satisfactum, Thomas de Sobotha R. P. Cancellarius) ⁽³⁾.

⁽³⁾ Haec periodus alio caractere est scripta.

DCI.

Petricoviae, anno 1456 die 22 mensis Septembris.

Casimirus Rex Poloniae cum Wladislao de *Danaborz* Castellano Naklensi de tenendo castro *Człuchowski* transigit ⁽¹⁾.

Kazimirus, Dei gracia Rex Polonie, Magnus Dux Lithwanie, Russie, Prussieque dominus et heres etc. Significamus tenore presencium quibus expedit universis: Quomodo dum cum magnifico Wladislao de *Domaborzs*, Castellano et Capitaneo Nyakliensi, sincere nobis dilecto, occasione castri *Człochow* fecimus talem contractum: Quod in eodem castro nostro, in terris Pomeranie sito, quod a nobis cum opidis et villis omnibus ad illud ab antiquo spectantibus, et cum singulis utilitatibus, censibus, redditibus, proveniuntibus, obventionibus, mellibus ac mellificis, piscaturis et fructibus et obventionibus universis, quibuscunque nominibus censeantur, ad dictum castrum

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsav. tab. publ. Reg. Pol. Nr. 447 descriptum. Ad finem tabulae a parte dextra alio caractere scriptum est: „Reddite quia satisfactum. Thomas de Sobotha R. P. Cancellarius”. Taeniola pergamena appensum est huic tabulae sigillum tale, quale in operis *Działyński* tabula VII a dextra manu superioris partis tabulae effectum cernitur.

diucius spectantibus, a festo sancte Katherine proxime venturo, usque ad festum sancti Urbani etiam proxime venturum, et non ulterius, tenendum suscepit in tenutam, pro ipsius castri conservacione et securitate centum equites et ducentos pedites armatorum servare debet. Cui quidem Wladislao super quodlibet quartale anni, quamdiu eosdem homines, ut prescriptum est, in castro predicto servabit, duo milia florenorum hungaricalium, puri auri et iusti ponderis, dare debemus et tradere effective: pro dampnisque omnibus iustis et manifestis, nec non pro captivitate, ipsum et prefatos omnes tricentos homines in verbo nostro regio promittimus reddere indemnes. Cui quidem Wladislao interim pro victualium necessarys, pro dicto castro ministrandis seu comparandis, ducentos florenos hungaricales, videlicet pro festo purificationis Beate Marie dare et solvere promittimus, et quicquid preterea pro conservacione et tutela sepedicti castri, ac edificaturis necessarys impenderit, hec omnia ad solucionem pecuniarum nostrarum debebuntur computari. In quantum autem predicta omnia et singula seu aliquod premissorum quocunque modo non compleverimus, et ratione premissorum vel alicuius illorum prenominatus Wladislaus dampna aliqua magna vel parva quocunque modo perceperit, hec omnia dampna non ipsius Wlodkonis sed nostra censebuntur esse et debebunt. Que omnia dampna una cum capitalibus pecuniis et hys, que pro conservacione tutelaque castri et structuris necessarys, sicut premissum est, impenderit, sibi solvere promittimus ad ipsius simplicem assercionem absque corporali ipsius iuramento. Quod si minime complere curaremus, extunc idem Wladislaus habebit plenam potestatem nos in omni loco ammonendi, requirendi more hominum servilium iuxta suam voluntatem: ymmo super regni nostri Polonie et terrarum Prussie dominys nostris et omnibus subditis nostris, prout ei placuerit, omnia repetendi hys omnibus quos sibi in auxilium atrahere poterit, adusque [?] absque] nostra, et omnium nostrorum subditorum, quavis contradiccione, quousque ipsi pro omnibus superius descriptis satisfaciemus cum effectu. Si vero predictum Wladislaum per aliquem ex nostris subditis impulsare tam per citationes, querelas vel aliquas minas contigerit, promittimus eundem pro omnibus a quolibet homine tueri et intercedere, nec ipsum rancoribus aut displicencijs evadere pro premissis pollicemur. Et circa resignacionem eiusdem castri, hoc est in crastino

sancti Urbani, integram et finalem solutionem tam capitalium pecuniarum, quam dampnorum omnium facere promittimus, aut eundem pro eadem solutione per cautionem fideiussoriam, per bonos fideiussores, secundum ipsius voluntatem, certum reddemus et assecurabimus. Si vero prefato Wladislao pecunias et suis hominibus, quos in eodem castro servare debet, super primum quartale anni, et alias super secundum quartale anni, quovismodo solvere neglexerimus, et etiam adveniente termino, hoc est festo sancti Urbani, hoc idem castrum minime circumspiceremus, vel ab eodem hoc idem castrum non reciperemus, et ipsum quod absit quovis modo perdi contigerit, hoc honori suo neque dampnis suis allegare et ascribere non debemus, et promittimus per presentes. Que omnia et singula superius descripta verbo nostro regio et sincera fide prehabito Wladislao complere obligamur et promittimus, iuxta omnes articulos superius descriptos et expressos. Hy autem omnes, qui presentem litteram nostram de voluntate bona eiusdem Wladislai habuerint, omni facultate in presentibus et superius descriptis, tanquam ipsemet Wladislaus, gaudebunt in toto et uti-fruentur. Harum, quibus testimonio litterarum sigillum nostrum presentibus est appensum. Actum et datum in convencionem generali *Pyotrkoviensi* feria quarta in crastino sancti Mathei Evangeliste anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo sexto.—Relacio Reverendi patris domini Johannis Episcopi Wladislaviensis Regni Polonieque (sic) Cancellary.

DCII.

In oppido Kolo, anno 1457 die 29 mensis Martii.

Casimirus Rex Poloniae oppida *Bydgoszcz, Tuchola, Gniezkow, Solec, Fordon* et villas *Dobre, Murzynowo, Smilowice* et *Niemojew* Joanni de *Koscielce* Succamerario Dobrinensi possidenda tradit ⁽¹⁾.

Kazimirus, Dei gracia Rex Polonie, Magnus Dux Lythwanie, Russie, Prussieque dominus et heres etc. Significamus tenore presencium quibus expedit universis, presentibus et futuris, presencium noticiam habituris: Quomodo ad nostram nostrorumque consiliariorum, tunc lateri nostro in moderna generali convencionem assidencium, veniens presenciam personaliter magnificus Nicolaus de *Sziborze*, Palatinus Brestensis ac Bidgostiensis et Thucholiensis tenutarius, sanus mente et corpore, non coactus nec aliquo errore devio permotus, sed matura animi deliberacione prehabita, suorumque amicorum sano fretus consilio, nostraque et carissimi germani nostri, domini Wladislai olim Hungarie et Polonie Regis, beneficia et favores, ex quibus incrementa, utilitates, comoda, honores et aucciones suscepit, recensendo, castra, civitatesque, opida et villas nostras regales, que et quas a nobis et dicto germano nostro in certis pecuniarum summis habuit et possedit, videlicet: *Bidgoscza* in Junivladislaviensi; *Thuchola* in Pomerania terris, castra civitatesque consistentes, cum omnibus et singulis villis ad hec pertinentibus, quarum nomina volumus habere pro expressis, ac *Gnyewkow, Solycz* et *Fordan* opida, cum villis ad hec spectantibus, et deinceps *Dobrze, Murzunowo* (sic), *Smylowicze* et *Nyemoyewo*, cum omnibus et singulis dictorum castrorum, civitatum, opidorum, villarumque universarum ad hec pertinencium, prediis, usibus, censibus, fructibus, redditibus, proventibus, dumetis, sareplis, aruis, agris, pra-

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 471 descriptum. Sigilli abrupti superest taeniola pergamena. Eiusdem argumenti tabula archetypa asservatur in Varsav. tab. pub. Reg. Pol. sub Nr. 422, differt nonnisi numero anni, namque in illa legitur: anno millesimo quadringentesimo quinquagesimo quinto. Sigillum illius tabulae itidem deest.

lis, pascuis, graminetis, montibus, collibus, borris, nemoribus, indaginibus, quercetis, aucupacionibus, venacionibus, fluvys, fluminibus, stangnis (sic), lacubus, paludibus, aquarumque decursibus, molendinis ventilibus et aquaticis, eorumque emolumentis, honoribus, laboribus, angariis ac etiam cum contribucione duorum grossorum alias *poradlne* omnium villarum spiritualium et secularium terrigenarum tocius districtus Bidgostiensis, et cum omnibus exaccionibus frumentalibus et pecunialibus ex claustris videlicet: *Trzemeschna* et *Mogilno*, cum contribucione sex grossorum in medys grossis, alias *sepne* nuncupata, ceterisque pertinencys et obvencionibus universis, nichil pro se aut suis legitimis successoribus reservando, cum omni iure, dominio et proprietate, ac cum eisdem litteris, iuribus, inscripcionibus et obligacionibus, pecuniarumque summis, ac eo modo et ordine, quibus predicta castra, civitates, opida, villas et exacciones cum eorum singulis pertinencys, utilitatibusque universis, ipse Nicolaus Palatinus tenuit, habuit et possedit, nobis et nostre Maiestati libere, sponte et voluntarie, plenarieque et in toto restituit, resignavit ac de ipsis cessit et condescendit, litteras, iura et inscripciones, que et quas super dicta bona nostra regalia habuit, plene et in toto nobis restituendo. Nos vero fidelitate, constancia et gratis servicijs, comendabilibusque meritis generosi Johannis de *Coszelecz*, Succamerary Dobrzinensis et tenutary Nyescheviensis, quibus nobis non minus utiliter, quam constanter placuit et meruit, nostro et regni nostri honori ubique vacando, inspectis et memoratis, de consilio, voluntate et consensu prefatorum nostrorum consiliariorum, sibi suisque legitimis successoribus, de gracia, liberalitate et favore nostris regalibus, dicta castra, civitates, opida, villas, videlicet: *Bidgosza*, *Thuchola*, *Gnyewkow*, *Solyecz*, *Fordan*, cum villis ad hec spectantibus, ac *Dobre*, *Murzynowo*, *Smylowicze*, *Nyemoyewo*, cum omnibus et singulis dictorum castrorum, civitatum, opidorum, villarumque predys, usibus, censibus, fructibus, redditibus, proventibus, exaccionibus duorum grossorum alias *poradlne*, omnium villarum spiritualium et secularium terrigenarum tocius districtus Bidgostiensis, et cum omnibus exaccionibus frumentalibus et pecunialibus ex claustris, videlicet: *Trzemeszna* et *Mogilno*, cum contribucione sex grossorum in medijs grossis alias *sepne* nuncupata, provenientibus, ceterisque pertinencys et obvencionibus suprascriptis universis, nichil pro nobis aut nostris successoribus in eisdem reservantes, ac cum

omni iure, dominio et proprietate, ita late et longe ac circumferencialiter, prout in suis metis et limitibus sunt distincta et limitata, cum eisdemque litteris, iuribus, inscripcionibus, obligacionibus et pecuniarum summis, eoque modo et ordine, quibus predicta castra, civitates, opida, villas, exaccionesque cum eorum singulis pertinencys utilitatibusque universis, ipse Nicolaus Palatinus nobis, sic ut premittitur, restituit ac de ipsis plenarie et in toto cessit, sive condescendit, et prout ipse Palatinus solus ea tenuit, habuit et possedit, dedimus, donavimus, largiti sumus et contulimus, damusque, donamus, largimur et conferimus per presentes, per ipsum Johannem eiusque successores legitimis tenendum, habendum, utifruendum pacificeque et quiete possidendum et in usus voluntarios convertendum, tamdiu, quousque dicte summe pecuniarum in ipsis nostris et nostrorum antecessorum litteris expresse, dicto Johanni et ipsius legitimis successoribus per nos vel successores nostros fuerint persolute. Quibus exolutis dictorum castrorum, civitatum, opidorum, villarum, exaccionum et contribucionum possessio, ad nos et successores nostros revertetur pleno iure. In cuius rei testimonium, sigillum nostrum presentibus est appensum, testimonio litterarum (sic). Actum et datum in convencionem *Colensi* feria tertia proxima post dominicam qua in ecclesia dei Letare decantatur anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo septimo. — Relacio reverendi patris domini Johannis Episcopi Wladislaviensis et Regni Polonie Cancellarij.

DCIII.

**In monasterio S. Mariae Magdalenae ad urbem
Ploscum sito, anno 1457 die 3 mensis Maji.**

Alexius de Wola, advocatus villae *Ostrowqs*, advocatiam suam Albrico de *Kruszyn* vendit. Officia quoque ab incolis villae *Ostrowqs* praestanda describuntur ⁽¹⁾.

In nomine Domini, amen. Cunctarum rerum perit memoria, nisi literarum testimonio fidedignarum solenniter roborentur et fuerint perhennata. Proinde nos Petrus prepositus ac sorores, Dorothea priorissa, Dorothea custossa, Anna Raczyńska, Elizabeth, alie quoque sorores domus ac monestary (sic) sancte Marie Magdalene tunc existentes sitti citra muros civitatis Plocensis ordinis Premonstratensis, ad perpetuam rei memoriam deducimus, et deducere literarum testimonio presencium volumus: Quomodo nobilis Allexius de Wola, servus noster carissimus et scultetus sive advocatus ville nostre *Ostrowans*, sille in districtu Gnewcowyensi, sculteciam sive advocaciam suam, quam ex donatione olim domini Mathie prepositi, nostri antecessoris, et de consensu sororum, tunc existencium in Monestario nostro predicto, tenuit, habuit et pacifice ac quiete possedit, nobili Albrico de *Crossyno* armigero Wladislaviensis districtus, pro septuaginta marcis numeri prutenicalis, in quamlibet marcam quinquaginta grossos minus duobus grossis computando, realiter et cum effectu cum omni iure et dominio, prout solus eandem sculteciam sive advocaciam tenuit, habuit et possedit, et prout eadem scultecia se in longum et latum in suis granicys, limitibus, circumferecys extendit et est emensurata, nichil iuris et dominy in eadem pro se et suis legitimis successoribus penitus et omnino reservando: in quem Albricum nos, una cum nostris sororibus expressatis, consensimus et tenore presencium consentimus: cum condicionibus inferius deducendis, ac nostro consensu, vendidit ac in ewm (sic) et perpetuum eandem resignavit. Cuius quidem scultecie sive advocacie quatuor

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsav. tab. publ. Reg. Pol. Nr. 1107 descriptum.

cum medio mansi mesure Maydburiensis et iuris eiusdem in dicta nostra villa *Osrowans* dudum et ab antiquo sunt mensurati. Habebit quoque prefatus Albricus, scultetus sive advocatus nostre ville *Ostrowans* predictae, eandem advocaciam sive sculteciam cum omni iure et dominio ac campis, agris, pratis, silvis, mericis, aquis et earum decursibus, necnon pascuis, paludibus, que nunc sunt et quomodolibet per humanam industriam adinveniri et augeri possint, prout se in longum et latum dicti quatuor mansi cum medio prefate scultecie extendunt et sunt limitati, eandem sculteciam sive advocaciam prefatus noster advocatus sive scultetus Albricus et eius legitimi [successores] libere et quiete habebit, tenebit, possidebit, cum facultate vendendi, donandi, comutandi, in parte vel in toto, prout melius et utilius sibi et suis legitimis successoribus videbitur expedire: nostra tamen et sororum nostrarum ac successorum nostrorum prius ad hoc adhibita voluntate pariter et consensu. Habebit eciam idem noster scultetus sive advocatus Albricus prefatus et sui legitimi successores in dicta nostra villa *Ostrowans* unam tabernam collocatam, si vero non fuerit, extunc eandem de novo collocare poterit, et sui successores poterint perpetuo et in ewm, cum omni iure ad tabernam quomodolibet spectantibus (sic), et iure quo dicta villa nostra *Ostrowans* gaudet, eodem gaudere debet eciam iure Maydburiensi prefata nostra villa *Ostrowans* gaudens. Tenebitur eciam ac kmethones in eadem inhabitantes nobis ac nostrisque (sic) eciam nuncys sive servitoribus nostris, dum in prefatam villam venerimus aut venerint, semel in anno duo prandia, scultetus vero sive advocatus pro tempore tertium prandium ministrare et procurare, secundum statum et positionem nostros. Habebit quoque idem scultetus sive advocatus ville predictae et sui successores de omni reiudicata et penis iudicatis, quoquomodo factis, tertium denarium: nobis et nostris successoribus duobus denarys reservatis. Tenebuntur eciam kmethones et incole ville prefate nobis et nostris successoribus, singulis annis pro festo Sancti Martini Episcopi gloriosi, per mediam sexagenam latorum grossorum et per duos pullos et triginta owa dare et solvere, aut alio tempore, quando nos aut nostri successores mandabimus et mandaverint preter tempus expressum, et hoc semel in anno. Arabunt quoque sive laborabunt quemcunque laborem alium opportunum incole dicte ville *Ostrowans* singulis annis uno die in septimana nobis et nostris successoribus.

Illum quoque agrum, quem colent sive arabunt, eundem tenebuntur secundum consuetudinem ad dispositionem agrorum spectantem et pertinentem disponere et ordinare. Eciā kmethones dicte ville nobis et nostris successoribus prata falcastrare et fenum colligere singulis annis erunt obligati et tenebuntur. Et cum nos aut priorissa nostri monestary prefati, aut nostri successores, in prefatam villam *Ostrowans* venerimus aut venerint, idem advocatus sive scultetus pro tempore et sui successores, dum nos aut nostros successores aliquo equitare contingerit sive priorissam, ex tunc idem advocatus pro tempore et sui successores nobiscum propria in persona tenebuntur equitare, aut famulum valentem in equo mittere tantum per unius diei spacium unde reverti possit et possint nostris tamen in expensis. Prefatum quoque Albricum advocatum sive scultetum et eius successores ab alys omnibus quibuscunque serviceys, nobis et nostris successoribus faciendis, liberamus et penitus eximimus, obnoxium facientes liberum et exemptum. In quorum omniū et singulorum [fidem], presentes litteras tam sigillo nostro quam conventus nostri prefati iussimus communiri. Actum et datum in Monestario nostro Sancte Marie Magdalene silti (sic) extra muros *Plocenses* ipso die Inventionis Sancte Crucis anno Domini millesimo quadricentesimo quinquagesimo septimo. Presentibus ibidem honorabili et nobilibus viris: Stephano plebano in *Conogeczsko*, Johanne et Jacobo de *Swanthowycze* et Symone de *Pylchowycze* testibus circa premissa ⁽²⁾.

⁽²⁾ *Koneck* villa parochialis provinciae Masoviensis, territorii Cujaviensis reg. Radziejewiensis, *Swiatkowice* villa ejusdem provinciae et territ. reg. Kowalensis, parochiae Klotno adscripta. *Pilichowice* villa prov. Sandomir territ. Opoczniensis, regionis Końscensis.—Funiculo filis serieis coloris violacei torto appensa sunt huic tabulae duo sigilla, unum rotundum exhibens virum vel feminam genibus flexis manus ad orandum sublatas tenentem ad dextram sigilli partem conversam; alterum sigillum formae ovatae exhibet figuram agni, pone quem efficta est hasta vexillo exornata. Verba in ambitu utriusque sigilli jam deleta.

DCIV.

Kruszviciae, anno 1460 die 10 mensis Septembris.

Casimirus Rex Poloniae cives oppidi *Kruszwica* nundinas aliarum civitatum frequentantes a solvendis teloneis liberos mittit ⁽¹⁾.

Kazimirus, Dei gratia Rex Polonie, Magnus Dux Lithwanie, Russie, Prussieque dominus et heres etc. Significamus tenore presentium quibus expedit universis: Quomodo mente sollicita perpendentes clare fidei constantiam et sinceram famulaminum exhibicionem, quibus oppidani et incole oppidi *Cruswicz*a, fideles nostri dilecti, Majestatem Regiam hactenus sunt venerati, et in futurum auctis fidelitatis studijs se beneplacitis nostris potuerint reddere apciores; horum intuitu cupientes oppidi predicti incolas singularium gratiarum nostrarum fauoribus prevenire, oppidique predicti conditionem volentes facere meliorem, ut tempore nostri felicis regiminis se continua senciāt recepisse incrementa: ipsis et eorum cuilibet, de nostre liberalitatis plenitudine opulenta, talem fecimus prerogativam, ut dum et quociens incolas oppidi predicti cum mercibus, frumentis, peccoribus, peccudibus et iumentis ac alijs rebus, quibuscunque nominibus censeantur, ad fora civitatum septimanalia puta: Brzestensis, Juniwladislaviensis, Radzieiovienensis, Gambicensis et aliarum civitatum, in terra Cuyavie situatarum, fora visitare contigerit, ab eisdem rebus per eos vendendis vel commutandis nullas soluciones forales, vlgari denominatione *Thargowe* dietas, cuiquam dare tenebuntur nec debebunt; sed easdem res libere et secure vendere et commutare et invicem earum alias reemere omni sine soluzione plenam damus et, tenore presentium, concedimus facultatem. Absolvimus preterea, eximimus et liberamus omnes et singulos cuuscunque conditionis homines, ad fora tam annalia quam septimanalia in *Cruszwicza*, cum rebus eorum quibuscunque venalibus, venientes et visitantes, foraque huiusmodi exercere volentes, ab omnirerum earundem forali soluzione et exactione, a qua homi-

⁽¹⁾ Ex confirmatione a Rege Sigismundo I anno 1538 data, libro Metrica Regni Nr. 54 p. 309—310 inserta.

nes huiusmodi predictos, undecumque venientes ad fora oppidi predicti, penitus liberos decernimus et solutos. Vobis igitur Brzestensi, Juniwladislaviensi, Cruschwiciensi Capitaneis, et eorum vicesgerentibus, qui pro tempore fueritis, nec non advocatis, consulibus, et huiusmodi foralium solucionum exactoribus civitatum omnium predictarum, et aliarum in terra Cuyaviensi quaruncumque, presentibus requirendis, firmis nostris regalibus damus in mandatis, quatenus oppidi predicti oppidanos et incolas citra hanc ipsis datam et concessam gracie prerogativam omnino dimittere debeatis et dimitti faciatis, nullas soluciones forales a predictis *Cruschwiciensibus* oppidi incolis ubicumque, ut prefertur, venientibus cum rebus eorum et ab alijs fora oppidi predicti visitantibus, exigere quovismodo presumatis, secus pro gratiae nostre obtentu facere non ausuri. Presentibus ad nostre dumtaxat voluntatis beneplacitum valituris. Datum in *Cruschwicz* feria quarta proxima post festum Nativitatis Marie virginis gloriosissime anno Domini millesimo quadringentesimo sexagesimo.—Relatio venerabilis Joannis Luthkonis de *Brzesszie* utriusque iuris doctoris, Archidiaconis (sic) Gneznensis, Regni Poloniae Vicecancellarij.

DCV.

Nieszaviae, anno 1460 die 22 mensis Septembris.

Casimirus Rex Poloniae civibus *Torunensibus* spondet se oppidum *Nieszaviam* diruturum esse (¹).

Kazimirus, Dei gracia Rex Polonie, Magnus Dux Lithuanie, Russie, Prussieque dominus et heres etc. Significamus tenore presencium quibus expedit vniuersis, presencium noticiam habituris: Quia licet iuxta inscriptionem per nos, de consensu et voluntate consiliariorum Regni nostri status utriusque, famosis consulibus et comunitati ciuitatis nostre *Thorun* factam, opidum nostrum *Nyeschova* summouere, dissoluere, infringere et destruere iam diu debuimus: cuius quidem rei executio legitimis protracta impedimentis, usque

(¹) Ex apographo libro Metrica Regni dicto Nr. 11 p. 446—449 et quidem bis inserto.

in hactenus debitum non est secuta [sortita] effectum. Nunc vero inscriptionibus nostris satisfaciendo, predictum opidum nostrum *Nyeschova* omnimode destruendum et extirpandum decreuimus; cuius finali destructioni et ewlsioni ob certos respectus, animum nostrum ad id permouentes, de voluntate et consensu consulum et comunitatis predictae nostre ciuitatis *Thorunensis*, ad vota nostra admisso et concesso, tantummodo ad festum Ascensionis domini proxime venturum supersedere volumus, promittentes in verbo nostro regio predictis consulibus et comunitati ciuitatis nostre *Thorun*, prenominalum opidum nostrum *Nyeschova* abs quauis dilacione, difficultate et contradiccione infra tempus supra limitatum summouere, infringere, dissoluere ac totaliter destruere iuxta vim et formam nostrarum inscriptionum ipsis desuper confectarum: adjecto tamen et per expressum posito, quod memorati opidani nostri in *Nyeschova* medio tempore, quo eos illic manere contingat, nullas prorsus mercancias seu negociaciones exercebunt, nec queuis fora in predicto opido fieri permittant. Insuper cum granis cuiusvis generis ac mercancijs in nauibus seu scaphonibus (²) per ascensum et descensum fluvij *Vysla* nullatenus fluitabunt, nec aliquas faciant nauigaciones; pretorium tamen, pensam siue libram, gazas penesticarum et maccella carnificum predicti opidani *Nyeschouienses* statim et sine intermissione infringere, destruere et eicere debebunt, ac etiam naues seu scaphones a ripa predicti opidi amouere, et ad alia loca transfluitare pari modo sine dilacione tenebuntur et debebunt; non obmisso etiam, quod nulla omagia vel fauores hostibus nostris in *Culmen* aut alibi, in casu quo ad eadem faciendam per prefatos hostes nostros stringerentur, publice vel occulte faciant. Sed medio tempore extruccioni domorum, et ad locum ipsis per nos concessum translacioni, et non alicui negociacioni penitus intendant. In casu autem, quo finalis destructio predicti nostri opidi, pro die et termino supra expressis, quoquomodo protracta vel impedita debitam executionem non haberet, extunc sepelialis consulibus et comunitati ciuitatis nostre *Thorun* indulgemus et plenam per presentes concedimus facultatem prefatum opidum nostrum *Nyeschova* summouere, infringere, euellere, dissoluere, eicere et destruere, atque de eiusdem opidi extruccionem disponere, prout ipsis melius videbitur expedire. Pro quare memoratis consulibus aut eorum comunitati promittimus nullo

(²) In vasis seu s. pag. 446.

modo indignarij, ymo verius, necessitate exposcente, fauores et auxilia prestare pollicemur opportuna, per que destructio predicti opidi sequetur improtracte: expresso tamen et specialiter addito, quod viginti thaberne siue hospicia cum suis stabulis, quas vel que Capitaneus ⁽³⁾ noster Nyeschoviensis designauerit seu eligenda duxerit, pro nostrorum curiensium conseruacione, in tempore nostri ibidem prosperij aduentus, supradicte destructioni et dissolutioni minime subiacebunt: quarum inhabitatores nullas penitus negociaciones seu mercancias facient, neque cum granis cuiusvis generis per descensum fluvij Visla fluitabunt quoquomodo. Insuper in thabernis, hospicijs, siue stabulis predictis, nulli et nulle prorsus penestici seu penestice aliquas facientes penesticaciones permitti et confouerj nullatenus debebunt. Excepto tamen, quod thabernatoribus seu dictarum thabernarum, hospiciorum siue stabulorum incolis, victualia et pabula: dumtaxat pro suorum hospitum contentacione: sine quavis prohibicione emere licebit et comparare. Que quidem thaberne siue hospicia cum suis stabulis inconfracta permanebunt et durabunt usque ad finem gverrarum; post vero expirationem gverrarum, pace votiua secuta, iuxta inscripciones et iura predictorum *Thorunensium* ciuium, que a nobis habere dinoscuntur, examinatis et cognitis eisdem juribus cum consiliarijs nostris tam Regni Polonie, quam Terrarum nostrarum Prussie, concordabimus, interpretabimur et declarabimus, quot numero thaberne siue hospicia aut stabula remanebunt et conseruabuntur tempore euiterno duratura. In cuius rei testimonium, sigillum nostrum est subappensum testimonio literarum. Datum in *Nyeschova*, feria tertia proxima post festum sancti Mathei apostoli anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo.

(³) Viginti thaberne et totidem stabula siue hospicia que Capitaneus etc. p. 447.

DCVI.

In castro Nieszawa, anno 1460 die 24 m. Septembris.

Casimirus Rex Poloniae diruto oppido *Nieszawa* e villa *Roskidalino* oppidum *Nowa Nieszawa* dictum constituit, additis eidem villis *Przypust* et *Dymce*, illique oppido varia privilegia largitur ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Sagax Regum et Principum alti consilij disposuit providencia, ut actus et gesta hominum, ne temporis successu euanescent, literarum apicibus et testium annotatione ac sigilli munimine solidentur et perhennentur; ad perpetuam igitur rei memoriam Nos Kazimirus, Dei gracia Rex Polonie, nec non Cracovie, Sandomirie, Siradie, Lancicie, Cuyavie, magnus dux Lithvanie, Russie, Prussieque, nec non Culmensis, Elbingensis, Königsbergensis et Pomeranie Terrarum heres et dominus, significamus tenore presencium quibus expedit vniversis, presentibus et futuris, harum noticiam habituris: Postquam, diuina nobis propiciante clementia, Terrarum nostrarum Prussie et Pomeranie, per tirannidem multo tempore occupatarum, reassumpsimus gubernacula, illasque in corpus Regni nostri Polonie, a quo exciderant, inuisceravimus et reintegrauimus, opidum nostrum *Novanyeschova* appellatum, famose ciuitati nostre *Thorunensi* finitimum et confrontaneum summouimus, dissoluimus et demoliuimus in favorem, amplitudinem et accomodum ipsius ciuitatis nostre *Thorunensis*, nec non perhennem ut relinquamus memoriam de secunda et felici memoratarum Terrarum Prussie reuolucionem. Cupientes quippe et desideriosissime anhelantes dictorum opidanorum et incolarum de *Novanyeschova* statum, condicionem et incolatum efficere uberiolem, illosque singulari fauoris gracia prerogatiua amplecti et reddere consolatos, ut munificencia et benignitate regia relecti, in fidei constancia et promptitudine seruiciorum, nobis et successoribus nostris tanto feruencius obsequendi, inardescant, de certa nostra sciencia et voluntate, consilio nostrorum consiliariorum ad id accedente, villam nos-

(¹) Ex apographo libro Metrica Regni dicto Nr. 11 p. 457—461 inserto descriptum. Continetur etiam libro manu scripto *Acta Cancellariorum* dicto et quidem Nr. 29 p. 368—403.

tram cum predio *Roskydalino* dictam, in Terra Cuyavie et ripa fluvij *Vysla* sitam, consensu pariter et assensu magnifici Nicolai de *Cosczelyecz*, palatini Brzestensis et Capitanei Dobrinensis, eiusdem ville in certis pecuniarum summis sibi inscriptis tenutarij, in ciuitatem pari vocabulo et nomine *Novanyeschova* vocitandam et appellandam transtulimus, ereximus et transposuimus, tenoreque presencium mediante transferimus, instauramus, constituimus et transsumimus ad castrum nostrum *Bobrowniky* a modo et deinceps spectandam et pertinendam, per dictos opidanos et indigenas de *Nyeschova* predicta et alios homines, qui ad ipsam ciuitatem *Novanyeschova*, de sciencia et voluntate ceterorum conciuum confluxerint, temporibus perpetuis inhabitandam, incolendam et immorandam: adiungentes et attribuentes in sortem, proprietatem et ambitum eidem ciuitati nostre *Novanyeschova* villam nostram *Przepust* dictam, de consensu, ratihabitione et voluntate gēnerosi Nicolai de *Brudzevo* Castellani Brzestensis, eandem villam in certa pecuniaria summa sibi demonstrata ad tenutam Brzestensem, tenentis et possidentis: et villam *Dymcze* ⁽²⁾ de annuicione sanctimonialium cenobij Plocensis, eidem ciuitati *Novanyeschova* contiguas et coadiacentes, cum earundem vniuersis et singulis iure, agris, pratis, graminetis, pascuis, borris, rubetis, siluis, aquis, torrentibus, piscinis, hominibus, censibus, redditibus, prouentibus et alijs usufructibus, qui modo ibi sunt et disponi poterint quomodolibet in futurum, providencia ipsius ciuitatis mediante, libere per dictos opidanos de *Novanyeschova*, titulo perpetuo habendas, tenendas et possidendas: dempto uno manso cum prato, qui perprieus ad predium nostrum ibidem protunc in villa *Roskydalino* colebatur et spectabat, pro advocato in *Novanyeschova* ibidem emansurando (sic) reseruauimus (sic). Quam quidem ciuitatem *Novanyeschova*, cum villis superius expressis et eidem coadiunctis, cum libertatibus, juribus, prerogatinis, immunitatibus et privilegijs, sub modis et posicionibus et condicionibus inferius designatis et regulatis, quas eidem presentibus damus, tribuimus, conferimus et largimur, dicti ciues et incole tenebunt, habebunt et possidebunt in contentacionem et compensacionem dicti opidi et loci *Novanyeschova*, de quo ipsos transtulimus. Preterea eximimus et libertamus dictos incolas nostros de *Novanyeschova* ab omni-

⁽²⁾ *Przepust* et *Dymcze* villae provinciae Masoviensis, territorii Cuyaviensis, regionis Radziejeviensis parochiae Nieszawa adscriptae.

bus et singulis exaccionibus, contribucionibus, dacijs, pensis, angarijs, preangarijs, laboribus, vecturis, equitaturis, *podvodis* et stacionibus nostris et nostrorum successorum infra hinc ad triginta annorum decursum, sese immediate sequencium. Quibus expiratis et defluxis volumus, ut predicti ciues et incole se cum alijs ciuitatibus et opidis Regni nostri conforment. Eciam damus et omnimodam facultatem tribuimus predictae ciuitati nostre duo laterificia libera cum tribus fornacibus, pro exustione et cremacione laterum et aliorum necessariorum, et conseruatorium cimenti sine preiudicio alicuius facere et edificare. Insuper damus et perpetue inscribimus eidem ciuitati omnes cameras institarum, panni, sutorum, pellificum, pannirasorium, pensticarum et quarumlibet rerum venalium in et super circumquaque pretorium erectas, et inposterum erigendas, una cum libripensatorijs omnium rerum et materiarum, nec non celarijs sub eodem pretorio ciuitatis habitis vel habendis; de quibus omnibus census et proventus quoslibet ipsa ciuitas totaliter percipiet, et pro usu suo leuabit: cameris pannicidarum, carnificum, cum omni iure, duntaxat pro nobis et nostris successoribus reseruatis. Alia autem omnia, quecunque in eisdem cameris, vel alijs premissis, dicta ciuitas excogitare poterit, ad usum suum in presenti et in futuro liberam habeat facultatem eadem regendi et disponendi. Item volumus in dicta ciuitate teneri et perpetue observari, quod nullus hominum cuiuscunque status, conditionis et eminencie existat, volens habere mansionem in eadem, frumenta cuiuslibet grani et omnis generis mercancias, supra et infra fluminis (sic) *Vysla* et ibidem in ciuitate more mercatorum negociari audeat vel exercere, nisi sit iure ciuili ipsius ciuitatis fulcitus: quibus tunc licitum erit huiusmodi mercancias et negociaciones, tam per terram, quam per descensum quam (sic) ascensum aque, cum nauibus et scaphonibus libere sine quouis dictae ciuitatis *Thorunensis* impedimento, more et ad instar aliarum ciuitatum et personarum Regni nostri fluitare, exercere et peragere: libertatibus nostris et juribus cuiuspiam concessis aut concedendis in omnibus semper salvis. Item nulli nostrorum officialium liceat quorumlibet, preterquam dictae ciuitati, omnes causas et articulos in nauibus alias *w szkuthach* contingentes, que ducuntur (sic) *vodne pravo*, iudicare, discernere et sententiarre iusticia mediante, penasque exinde sequentes, et que juris sunt in talibus alia omnia, percipere et habere. Eciam dedimus et indulsimus perpetue in et

super muris, turribus et in portis eiusdem ciuitatis circumferencialiter omnibus pro incolatu hominum, aut ciuitatis servitorum ac alia necessitate, quecunque eedem (sic) ciuitati fuerit utilior, pro censu et alijs opportunis domorum habitacula et carceralem custodiam pro conservacione captiuorum construenda et successu felici temporis libere secundum industriam reparanda. Ceterum liceat dicte civitati, intra ipsius limites circumferencialiter, in omnibus locis vineas, humuletos, ortos, piscinulas, prata, pomeria et quascunque utilitates et proventus, ingenio et impensa exquisita et instructa, pro usu suo disponere, erigere et fundare, pascuaque libera obtinere. Ut autem ipsa civitas *Novanyeschova*, et eiusdem incole tanto maiori gracia- rum nostrarum prerogativa se senciant preventos, omnes et singulos cives et incolas prefatos ab omnibus et singulisolucionibus, dacijs et exaccioni- bus theloneorum, pontalium et a quibuscunque rebus, mercancijs et bonis cuiuscunque generis et extimacionis (sic) fuerint, tam per terram, quam per aquam, ubilibet in Regno nostro toriens, quociens opportunum fuerit et necessarium, eximimus, excipimus, liberamus et absolvimus, tenore presen- cium mediante infra hinc et defluxum quadraginta annorum sese immediate sequencium: quibus expirantibus (sic) decernimus et volumus, ut ipsi cives se ad instar aliorum ciuitatensium et opidanorum Regni nostri, thelonea et pontalia soluencium, conforment et ad solucionem astringantur. Preterea constituimus et decernimus, quod memorata civitas et eiusdem inhabitato- res sal de zuppis nostris *Vyeliciensibus* et *Bochnensibus* pro usu ipsorum, vendicioneque propinacione afferant, recipiant et cum eo disponant modo, ordine et consuetudine, quemadmodum in ciuitate nostra *Brzeszcze* habetur, tenetur et practicatur. Pro reparacione, adornacione et edificacione eius- dem civitatis nostre *Novanyeschova*, donamus, largimur, indulgemus et licentiam impartimur eiusdem indigenis ligna et robora de siluis, borris et nemoribus nostris quibuscunque regalibus, ad tenutam in *Bobrowniky* spectantibus et pertinentibus, [pro] edificijs, domibus, structuris, usu et foco ipsorum duntaxat, et non ad vendendum aut donandum, libere sine quovis impedimento, tam per terram, quam per aquam in navibus pro- prijs seu strugibus lignorum, sine quavis solutione navigiorum recipiendi, tollendi, sciindendi et educendi temporibus perpetuis et eviternis. Insuper indulgemus, damus et concedimus incolis memoratis pisces prandendi (sic)

et capiendi cum parvis rethibus, hamis et alijs parvis instrumentis in fluvio nostro *Vysla*, ad dictas civitatem, villam et castrum *Bobrowniky* spectante. Insuper ut vie et strate ad memoratam civitatem pateant, damus et conce- dimus inhabitatoribus eiusdem civitatis vias, itinera, actus et tramites, per quecunque loca decencia et apta, ad ipsam ciuitatem ducendi, ponendi et dirigendi. Preterea admittimus, indulgemus et concedimus dictis incolis in omnibus siluis, borris, insulis tenute *Bobrowniky* pascua et pabulanienta pro depascendis et alendis eorundem pecoribus et pecudibus. Porro cu- pientes, ut tempore nostri felicitis regiminis dicta civitas per mercatores fo- renses et aduenas ipsam cum rebus, bonis et mercancijs petentibus et visi- tantibus valeat propensius amplificari, ditari et incrementari, fora septimana- lia in qualibet septimana feria quarta, fora vero annualia siue nundinas bina vice quolibet anno, vna videlicet pro festo divisionis apostolorum, et altera pro festo sancte Hedvigis in dicta civitate *Novanyeschova* constitui- mus, imponimus et indicimus presencium per tenorem, dantes et conceden- tes plenam et omnimodam facultatem, omnibus et singulis hominibus et per- sonis, cuiuscunque status, condicionis fuerint, cum quibuscunque rebus, bo- nis et mercancijs ad huiusmodi nundinas et fora veniendi, ibique vendendi et emendi perpetuis temporibus. Et ut dicta civitas *Novanyeschova* hominum multitudine habundet et populetur, ipsam circa omnia iura, modos et con- svetudines in vniuersis sentencijs, clausulis, condicionibus et articulis, quibus dicta civitas nostra *Thorunensis* potitur et letatur, jure civili Culmensi volu- mus conseruare, et eisdem incolis quecunque ipsius civitatis comodum et utilitatem, ex juribus et consvetudine civitatis *Thorunensis*, ampliare et redo- lere videbuntur, utifruui et gaudere perpetue concedimus et largimur: eoque modo, ordine et posicione, quemadmodum et Serenissimi genitoris nostri carissimi, domini Wladislai felicitis recordij Regis Polonie, littere privilegiales per prius opido *Nyeschova* sic destructo et deposito date et largite expri- munt, continent et informant, ad quas incolas prefatos *Novanyeschova* referi- mus; nec non et cum omnibus observatis consvetudinibus, et laudabili more tam de disponendo et ordinando Magistro scholarum, et balneo ac sur- rogato advocati alias *Lanthfoyth* civili tam de penis contingentibus, per consules dicte civitatis decernendis, et in ipsa civitate *Novanyescho- va* habendis, tenendis et observandis tali modo et condicione, quemad-

modum in priori *Nyeschova* approbate tenebantur et practicabantur, quos (sic) in dicta *Novanyeschova* decernimus et interpretamur observandos, fruendos, tenendos et pociendos. Insuper volumus, decernimus et dictos incolas de *Novanyeschova* reddimus astrictos, ut singulis annis temporibus perpetuis viginti marcas, quadraginta et octo grossos in quamlibet marcam computando, monete et numeri polonicalium, Sanctimonialibus cenobij Plo-censis, singulis annis dumtaxat et per annum dabunt, soluent et effectualiter reponent (sic). Actum in Castro nostro *Nyeschova*, feria quarta ante festum translacionis sancti Stanislai, anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo. Presentibus reverendo in Christo patre: domino Johanne Episcopo Wladislaviensi, Regni Polonie Cancellario; nec non magnificis et generosis: Derlao de *Rythwyany* Sandomiriensi, Nicolao prefato de *Cosczelec* Brestensi, Johanne de eadem *Cosczelec* (sic) Juniwladislaviensi, palatinis et in castro nostro *Mariamborg* et in *Nyeschova* Capitaneis, Andrea de *Crethkow* Brzestensi, Jacobo Dambyenskij Malogostiensi et pincerna nostro, Przeczslao de *Pothulicze* Rogozinensi, castellanis; Petro Dony de *Prawkowicze*, Curie nostre Marsalco, et Johanne Strzalkowsky supremo cubiculario nostro, alijsque testibus fide dignis circa premissa. Datum per manus eiusdem reverendi patris domini Johannis Episcopi Wladislaviensis et Cancellarij, nec non venerabilis et egregij Johannis Luthkonis de *Brzesze* utriusque juris doctoris, apostolici prothonotarij et eiusdem sacri palacij causarum auditoris, archidiaconi Gneznensis et Vicecancellarij Regni Polonie, nobis sincere dilectorum.

DCVII.

Brestiae, anno 1461 die 6 mensis Februarii

Casimirus Rex Poloniae Joanni de *Koscielco* Palatino Juniwladislaviensi 6000 florenos hungaricos in civitate *Swiecie*, *Ostiek* et *Jasieniec* inscribit (1).

Kazimirus, Dei gracia Rex Polonie, Magnus Dux Lythwanie, Russie, Prussieque dominus et heres etc. Significamus tenore presencium quibus expedit universis: Quomodo attendentes alta fidei merita et gratissimorum serviciorum constanciam, quibus Magnus Johannes de *Cosczelec*, Palatinus Juniwladislaviensis, Mariemborgensis, Bidgostiensis, Thucholiensis Capitaneus noster, nobis sincere dilectus, maiestati nostre non modicis sumptibus, impensis et fatigis placere meruit, merebiturque in futurum; perpenderesque, quod ipse Johannes Palatinus, stipendarijs, quos pro necessitate nostra et Regni, ac conservacione civitatis *Thorunensis* in stipendium suscepit, sex milia florenorum hungaricalium dedit, solvit et consignavit; quem volentes indemnem reddere de premissis, de consilio nostrorum consiliariorum, sibi Johanni Palatino, aut suis legitimis successoribus, sex milia florenorum hungaricalium puri auri, et iusti ponderis, in et super castro civitateque nostris *Swecze*, nec non *Ossek* et *Jasszenyecz*, desertis fortalicys ad prefatum *Swecze* dudum spectantibus et pertinentibus in Regno nostro et Terra Pomeranie sitis, inscripsimus, assignavimus et deputavimus, tenoreque presencium mediante damus, inscribimus, deputamus et assignamus. Que quidem castrum et civitatem *Swecze*, nec non fortalicia *Ossek* et *Jasszenyecz*, dictus Johannes Palatinus, cum omnibus et singulis fructibus, censibus, redditibus, proventibus, obventionibus, villis, agris, allodys, curys, pratis, campis, silvis, nemoribus, borris, gays, rubelis, quercetis, aquis, fluvys, lacubus, torrentibus, piscinis, piscaturis, et aquarum decursibus, molendinis aquatilibus et ventilibus, ac eorum enolimentis, mellificys, venacionibus, aucupacionibus, et presertim cum omni iure, dominio, proprietate et utilitate ac

(1) Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 481 descriptum. Sigillum deest.

usufructibus quibuslibet, ita late, longe et ample, prout in suis limitibus et graniciebus dudum sunt limitata et distincta, habendum, tenendum, utifruendum, possidendum, pacifice et quiete tamdiu, quousque per nos, aut nostros successores sibi Johanni Palatino, aut suis legitimis successoribus, huiusmodi sex milia florenorum hungaricalium fuerint plenarie et integre exoluta. Quibus solutis ad nos dictorum castri *Swecze* et fortalicionum possessio, dominium et tenuta redibit et revertetur pleno iure, nostris tamen regalibus iuribus per omnia semper salvis. In casu, quod absit, quo prefatum Castrum *Swecze* de manibus hostium nostrorum non eriperetur, ac nostre sive prefati Johannis Palatini potestati non subiceretur, extunc nos prefata sex milia florenorum hungaricalium, in et super castro nuncupato (sic) et dicto *Grodek* et civitate *Swecze*, et super omnibus fortalicyis *Ossek*, *Jasszenyecz*, villisque ad predictum castrum *Grodek*, civitatem *Swecze* et fortalicionum superius descriptorum (sic), dudum ad Castrum *Swecze* ⁽²⁾ spectantibus et pertinentibus, prenominata sex milia florenorum hungaricalium inscribimus, assignamus deputamus tenore presencium, et dictus Johannes Palatinus Juniwladislaviensis, predictum castrum *Grodek*, cum fortalicyis et omnibus villis ad ea spectantibus, debet tenere, habere, possidere, donec plenariam et integram exolucionem dictorum sex milium florenorum hungaricalium per nos, aut nostros successores, habuerit persolutam, omni impedimento cessantibus (sic). Harum, quibus sigillum nostrum presentibus est subappensum, testimonio litterarum. Datum in *Brzeszcze* feria sexta ipso die Sancte Dorothee virginis anno Domini millesimo quadringentesimo sexagesimo primo.—Relacio Reverendi patris domini Johannis de *Brzesze* utriusque iuris doctoris, electi ecclesie Cracoviensis, Regni Polonie vicecancellarij.

⁽²⁾ *Kościelec* (vid. supra pag. 834) villa M. D. Posnaniensis territorij Bydgosciensis regionis Juniwladislaviensis. *Swiecie* (germ. Schwetz) oppidum provinciae Borussiae occidentalis territorij Kwidzynensis, regionis sui nominis caput. *Osiek* (germ. Ossieck, Oschieck) villa provinciae Borussiae occidentalis territorij Gedanensis regionis Starogardensis (Stargard), *Jasieniec* et *Grodek* (germ. Grodek) villae ejusdem provinciae territorij Kwidzynensis regionis Swiecensis.

DCVIII.

Piotrkoviae, anno 1462 die 23 mensis Novembris.

Casimirus Rex Poloniae Joanni de *Kościelec* mediam partem tributi *Ciza* dicti ab ipso percipiendam inscribit ⁽¹⁾.

Kazimirus, Dei gratia etc. Significamus tenore presencium quibus expedit universis: Quomodo volentes castri nostri *Mariemborg* debitam facere provisionem, magnifico Johanni de *Coszyelecz*, palatino Juniwladislaviensi et capitaneo dicti castri nostri *Mariemborg*, nobis sincere dilecto, medietatem pecuniarum dacie *Czyse* appellate in civitate Poznaniensi et alibi de omnibus civitatibus et opidis in terris Maioris Polonie, quomodolibet a quibuscumque bonis et mercibus provenientes, de manibus magnifici Petri de *Gay* castellani Calisiensis, nobis sincere dilecti, per eum elvandam et tollendam dedimus, assignavimus et inscripsimus, tenoreque presencium mediante damus, assignamus et inscribimus, tamdiu per ipsum Johannem palatinum levandam et percipiendam, quamdiu castrum nostrum *Mariemborg* habuerit et teneat in tenuta, regimine et possessione. Pro tanto tibi prefato magnifico Petro de *Gay*, castellano Calisiensi et exactori huiusmodi *Cize* ⁽³⁾, committimus et mandamus, quatenus memorato Johanni palatino ex nunc et deinceps de medietate pecuniarum ex ipsa *Czisa*, de civitatibus et opidis in terris Maioris Polonie proveniencium, respondere debeas, eandem manibus suis consignando: receptis ab eo recognitionibus summarum per te sibi dandarum in ratione connumerandarum et computandarum. Harum, quibus sigillum nostrum est appensum, testimonio litterarum. Datum in *Pyotrkow* in convencionem generali feria tertia ante festum beate Katherine proxima anno domini millesimo CCCCLXII. Presentibus ibidem etc.—Relacio reverendi patris domini Johannis electi ecclesie Cracoviensis et R. P. Vicecancellarii.

⁽¹⁾ E libro *Metrica Regni* dicto Nr. XI p. 625 descriptum.

⁽²⁾ *Mariemborg* polonice Malborg. ⁽³⁾ De *Ciza* vid Tomus I nostri Codicis p. 52 nota 3 et p. 113.

DCIX.

Petricoviae, anno 1462 die 2 mensis Decembris.

Casimirus Rex Poloniae Hynczam de Rogow Castellanus Sandomiriensem de solvenda summa 300 florenorum liberum mittit ⁽¹⁾.

Kazimirus, Dei gracia Rex Polonie, Magnus dux Lithwanie, Russie, Prussieque dominus et heres etc. Significamus tenore presencium quibus expedit universis: Quomodo inspectis fidelibus meritis et multis obsequys, quibus nostre Majestati Magnus Hyncza de Rogow ⁽²⁾ Castellanus Sandomiriensis, sub temporum et locorum diversitate, non parcendo periculis suis et fatigis, complacet, volentes eundem nostris favoribus prosequi et de impensis factis reddere indempnem; pro hac vice sibi tricentos florenos hungaricales, duos videlicet ratione solutionis proventuum ipsius tenute Junivladislaviensis, et tertium centum florenorum ratione stationis nobis ex bonis et tenuta Vladislaviensi obligatos (sic) pro anno futuro proximo sequenti, videlicet quo scribetur anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo tercio: incipiendo annum a die circuncisionis eiusdem ad aliud festum eiusdem: remisimus et remittimus, ipsum de dictis tricentis florenis quittantes per presentes. Et si nos predicta redimere pro se duntaxat contigerit, non nisi in die circuncisionis Domini exemere tenebimur, prout ipsorum inscriptio in se continet reginalis. Harum, quibus sigillum nostrum est impressum. Datum in convencione Pyotrzkoviensi feria quinta proxima post festum Sancti Andree apostoli anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo secundo.—Relacio reverendi patris domini Johannis de Brzesze Juris utriusque doctoris Electi Ecclesie Cracoviensis et Regni Polonie vicecancellarij.

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 512 descriptum. Sigillum impressum in assae cerae vulgaris coloris rubei penitus attritum.

⁽²⁾ Rogow plures sunt villae hujus nominis in diversis provinciis Reg. Pol. sitae, videlicet: duae in provincia Cracoviensi, duae in Sandomiriensi, tres in Calisiensi, duae in Lublinski, una in Masoviensi, et duae in Podlachiensi.

DCX.

Brestiae, anno 1464 die 13 mensis Martii.

Mathias Urbanek civis Brestensis unum mansum scultetiae in Stare miasto Dominicanis Brestensibus alienat ⁽¹⁾.

Nicolaus de Brudzewo Pincerna Calissiensis et Capitaneus Brzestensis generalis. Significamus tenore praesentium quibus expedit universis, praesentibus et futuris: Quomodo in nostra, aliorumque eiusdem terrae Nobilium infrascriptorum, personaliter constitutus praesentia nobilis Mathias dictus Urbanek civis Brzestensis, scultetus de Stharemiastho, non compulsus, nec coactus, nec aliquo dolo seductus, suorum amicorum salubri usus consilio, sanus mente et corpore existens, publice recognovit: Quia vendidit unum mansum in Staremiastho ⁽²⁾ scultetiae cum omnibus jure, dominio et proprietate, et coram nobis rite et rationabiliter perpetuo resignavit, sub spe redemptionis alias na wyderkow, devotis ac religiosis Mathiae Priori claustris Brzestensis ecclesiae sancti Michaelis, ordinis fratrum Praedicatorum sancti Dominici, et toti conventui eiusdem claustris, pro viginti quinque marcis solidorum numeri Regni Polonici, in quamlibet marcam quadraginta octo grossos numerando, cum omnibus dicti mansi proventibus, agris, campis, pratis, pascuis, sylvis, gays, rubetis, aquis, fluvijs, piscinis, stagnis, paludibus et rivis, rivulis, earumque decursibus, censibus, redditibus, proventibus, laboribus, angarijs et generaliter cum omnibus fructibus et utilitatibus, quocunque nomine aut vocabulo nuncupentur, quomodolibet in dicto manso consistentibus, ita late, longe, prout solus tenuit, habuit et possidebat, et prout dictus mansus inter alios mansos est distinctus et limitatus, nihil sibi juris, dominij et proprietatis in dicto manso excipiendo et reservando, per ipsum dominum Mathiam priorem et suum conventum, sic ut praemisum est, tenere, utifru et possidere pacifice et quiete ad usus suos beneplaciti.

⁽¹⁾ E libro Metrica Regni Nr. 82 p. 137 descriptum.

⁽²⁾ Stare miasto non occurrit in Indice locorum Regni Poloniae, in Indico vero Rzy-szczewiano laudatur villa Stare miasto, quam temporis lapsu evanuisse credendum est.

los convertere, prout sibi videbitur potius expedire, iuxta terrae consuetudinem. In cuius rei testimonium, sigillum nostrum praesentibus est appensum. Actum et datum in *Bresth*, feria tertia post dominicam Letare Jerusalem, anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo quarto; praesentibus nobilibus: Nicolao de *Sablog* Burgrabio, Joanne de *Pyskowo* iudice castri, Jacobo de *Czolpino*, Falislao de *Noghibalicze*, Paulo de *Sulkowo* ⁽³⁾ et aliis quam pluribus testibus fide dignis circa praemissa.

⁽²⁾ *Sablog* nuno *Zhlag* villa provinciae Masoviensis, territorii Cujaviensis, regionis *Radziejewiensis*, parochiae *Osięciny* adscripta; *Pyskowo* villa ejusdem provinciae et territorii, regionis vero *Kowalensis*, parochiae *Chodecz* addicta. *Czolpin* supra vid. *Niegibalicze* villa ejusdem provinciae et territorii, regionis vero *Brestensis*, parochiae *Bytów* adscripta; *Sulkowo* villa ibidem sita, parochiae *Zgłowięzka* adscripta.

DCXI.

Brestiae, anno 1465 die 27 mensis Maji.

Nicolaus Staromiejski piscinam in villa *Staremiasto* Dominicanis *Brestensibus* vendit ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Nicolaus de *Bru-dzewo* pincerna Calissiensis, et Capitaneus *Brzestensis* generalis. Significamus tenore praesentium quibus expedit universis, praesentibus et futuris: Quomodo in nostra, aliorumque eiusdem terrae Nobilium infrascriptorum, personaliter constitutus praesentia nobilis Nicolaus *Stharomieschsky*, scultetus de *Staremiasto*, filius olim Joannis dicti *Petrel*, bonae memoriae civis *Brzestensis*, non compulsus, nec coactus, nec aliquo dolo seductus, suorum amicorum salubri usus consilio, sanus mente et corpore existens, manifeste recognovit: Quia piscinam suam alias *sthaw* in villa *Stharemiasto* cum omnibus jure, dominio et proprietate, aquis, piscaturis et earum decursibus et universis fructibus, quomodolibet ad dictam piscinam spectantibus, nihil sibi penitus in eadem piscina, nec suis successoribus juris, dominij et proprietatis excipiendo et reservando, religioso domino *Mathiae* priori sancti *Dominici* in

⁽¹⁾ E libro *Metrica* Regni Nr. 82 p. 138 descriptum.

Bresth, et toto (sic) conventui claustrum eiusdem *Brzestensis* vendidit pro triginta septem marcis solidorum numeri Regni Polonici, in quamlibet marcam quadraginta octo grossos numerando, et coram nobis rite et rationabiliter, juxta terrae consuetudinem, perpetuis temporibus resignavit, per ipsum dominum *Mathiam* priorem *Brzestensem* et suum conventum, sic ut praemissum est, tenendam, habendam, utfruendam, vendendam, alienandam, commutandam et ad usus beneplacitos convertendam, prout sibi et eorum successoribus videbitur potius expedire perpetuis temporibus et in aevum. In cuius rei testimonium, sigillum nostrum praesentibus est appensum. Actum et datum in *Bresth* feria secunda infra octavas ascensionis Domini, anno eiusdem millesimo quadringentesimo sexagesimo quinto; praesentibus nobilibus: Joanne *Mikoska* de *Wyssochino* thesaurario *Brzestensi*, *Stanislao* de *Jandrowicze* burgrabio, Joanne de *Pyskowo* iudice castri, Paulo de *Zakrzewo*, Nicolao de *parva Lubranecz*, et aliis quam pluribus testibus fide dignis ad praemissa.

DCXII.

Brestiae, anno 1465 die 19 mensis Augusti.

Casimirus Rex Poloniae incolas villae *Dobra* a solvendis teloneis liberos reddit ⁽¹⁾.

Kazimirus, Dei gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Lithwaniae, Russiae, Prussiaeque dominus et haeres etc. Significamus tenore praesentium, quibus expedit universis: Quomodo ad nostrae (sic) et nostrorum consiliariorum huic (sic) convencioni lateri nostro assidencium laboriosi emethones ac incole de villa nostra *Dobra* ⁽²⁾, in terra Cuiaviae et districtu *Radzieioviensi* sita, venientes praesentiam, exposuerunt in querella (sic): quomodo in ipsorum consuetudinibus et iuribus ab antiquo tentis per Capitaneos Ra-

⁽¹⁾ Ex confirmatione a Rege Sigismundo I libro *Metrica* Regni dicto, literis Z. G. signato, anni 1546 Nr. 71 p. 118—119 et 119 v. inserta descriptum.

⁽²⁾ *Dobre* villa provinciae Masoviensis, territorii Cujaviensis, regionis *Brestensis*, parochiae *Krzywosądz* adscripta.

dzieiovienses, et ipsorum officiales, gravarentur et in exactione foralium et theloneorum, ac vendicione carnum libera insolite turbarentur; Nos itaque, accepta plenaria informacione et sufficienti testimonio prelatorum et baronum nostrorum, praefatos kmethones et incolas de praenominata villa nostra *Dobra*, circa iura, modos et consuetudines ab antiquo tentas conservavimus a [ac] tenore praesentium conservamus, ac decernimus et adiudicamus, quod praefati cmethones de praedicta villa *Dobra* libere possunt carnes in ipso opido nostro *Radzieiow* vendere, et aliis consuetudinibus ab antiquo tentis uti, sine quavis exactione foralium et theloneorum. Tibi igitur generoso Nicolao de *Brudzewo*, Pincernae Calischensi et Capitaneo Brzesnensi, Radzieoviensi, et aliis pro tempore existentibus Capitaneis, Burgrabiis et quibuscumque officialibus nostris Radzieioviensibus, praesentibus requirendis, vigore nostro regio mandamus, quatinus praefatos cmethones, quoscumque incolas villae nostrae *Dobra*, de omnibus et singulis solucioni bus foralium et theloneorum, et praesertim in vendicione carnum liberos, pacificos, absolutos, et benivolos permittatis, et a vestris permitti faciatis, sine quovis impedimento, aresto et vexacione. Quam quidem libertacionem et absolucionem ratam et gratam habentes, per nos et capitaneos ac officiales nostros Radzieiovienses firmiter observari volumus per praesentes: aliter igitur non facturi pro gracia nostra. Datum in *Brzesczie*, feria secunda proxima infra octavas assumptionis gloriosissimae Virginis Mariae, anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo quinto.—Relacio reverendissimi in Christo patris domini Joannis sanctae ecclesiae Gnesnensis archiepiscopi et primatis.

DCXIII.

Wolboriae, anno 1467 die 13 mensis Februarii.

Jacobus Episcopus Wladislaviensis Joannem de *Opoczno* praepositum ecclesiae parochialis in villa *Ostrowas* instituit ⁽¹⁾.

Jacobus, Dei gracia Episcopus Wladislaviensis, discreto viro rectori in *Bronyewo* et vicario in *Ostrowans* ecclesiarum parochialium et alys, qui presentibus fuerint requisiti, salutem in domino. Quia ad ecclesiam parochialem in *Ostrowans*, vaccantem per mortem et obitum discreti olim Stanislai Dolsky, ultimi et immediati rectoris et possessoris eiusdem, discretum Johannem de *Opoczno*, clericum in minoribus, ad presentationem honorabilis et religiosi fratris Stanislai propositum, nec non devotarum et dedicatarum virginum: Dorothee priorisse, Anne suppriorisse, Elizabeth custodis et tocus conventus sanctimonialium de sancta Maria Magdalena, extra muros Ploczenses, ordinis Premonstratensis, ad quos ius patronatus et presentandi dicte ecclesie in *Ostrowansz* dinoscitur pertinere, crida in vim citationis contra omnes et singulos, sua communiter vel divisim, ac alias quomodolibet interesse putantes, rite premissa, dictaque citatione una cum eius execucione legitima coram nobis reproducta, per manus nostre suo capiti impositionem investivimus et instituimus, investimusque et instituimus de eadem per presentes, curam animarum et administracionem spiritualium et temporalium regimen eiusdem ecclesie sibi committendo, prout committimus et assignamus per presentes. Quocirca vobis supradictis in virtute sancte obediencie et sub excommunicationis pena mandamus, quatenus cum predicto Johanne ad dictam ecclesiam in *Ostrowans* personaliter descendendo, ipsum, vel procuratorem suum pro eo, in et ad corporalem, realem et

(1) Ex archetypo membranaceo Varsav. tab. publ. Reg. Pol. Nr. 1116 descriptum. Huic tabulae taeniola pergamena appensum sigillum rotundum minoris speciei exhibet effigiem episcopi vestibus pontificalibus induti, dextram manum veluti ad benedicendum sublatam tenentis, laeva vero lituum habentis; sub hac effigie cernitur scutum, in quo crux erecta, uti in insigni *Tarnawa* dicto occurrens, est efficta, in campo inferiori hujus crucis a parte sinistra invenitur littera W fortasse insigne *Abdank* dictum.

actualem omnium iurium et pertinenciarum dicte ecclesie possessionem inducatis, et inductum defendatis, faciendo sibi, vel dicto procuratori pro eo, de omnibus et singulis dicte ecclesie in *Ostrowans* fructibus, redditibus, proventibus, iuribus, emolimentis, obvencionibus et pertinencys, universis, per eos ad quos pertinet plenarie et integre responderi, et quantum in vobis est, respondeatis realiter et cum effectu. Mandamus insuper omnibus et singulis dicte ecclesie in *Ostrowans* parrochianis et suppositis, ut dicto Johanni, tanquam eorum vero et legitimo rectori et pastori, in omnibus licitis et honestis obediunt et intendunt. In cuius rei testimonium, sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum et actum in *Woyborz* in curia nostra episcopali die veneris tredecima mensis february anno Domini millesimo quadringentesimo sexagesimo septimo. Presentibus ibidem venerabilibus et honorabilibus dominis: Paulo de *Geszowo* Wislicziensi et Curzelowiensi canonico cancellario, Nicolao de *Przedborz* et Johanne de *Tharnow* capellanis nostris circa premissa testibus.

DCXIV.

**In monasterio S. Mariae Magdalene apud Ploscium
sito, anno 1470 die 14 mensis Junii.**

Stanislaus praepositus et sorores monasterii S. Mariae Magdalene, ordinis premonstratensis, ad urbem *Plock* siti labores et tributa ab incolis villae *Ostrowqs* praestanda designant ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Nos Stanislaus praepositus, Dorothea priorissa, Elizabeth custos, totusque conventus sororum Monasterij sancte Marie Magdalene extra muros Plocenses, ordinis Premonstratensis, significamus tenore presencium quibus expedit vniuersis

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 1115 descriptum. Funiculis sericis coloris rosei et albi, appensa erant huic tabulae duo sigilla, quorum alterum jam desideratur, alterius nonnisi fragmentum superest.

presentibus et futuris publice profitentes: Quomodo venientes nostri ad presenciam laboriosi nostri incole alias kmethones ville nostre dicte *Ostrowans*, Cuyavie in terris existentis, nobis supplicarunt, ut eis agros, nostrum ad predium in ibidem *Ostrowans* spectantes et pertinentes, venderemus, una et labores, quos nobis laborare tenebantur, alleviaremus ac ad maiorem censum converteremus, prout ad nos nostrumque officium dinoscitur pertinere. Nos igitur eorum supplicationibus acclinati, cupientes ipsos favoribus amplecti, maturo ac deliberato in nobis consilio recepto, agros nostri predij prenominati in *Ostrowans*, sex mansos, eisdem vendidimus, et realiter ac cum effectu contulimus et dedimus. Vendicionem autem predictam ratam et firmam habentes, labores quoque predictos in maiorem censum conuertimus, pactum tale cum ipsis seu compositionem faciendo eviterne duraturam: Quod predicti incole nostri, de quolibet manso culto ipsorum et nostri predij prenarrati, tenentur et tenebuntur nobis et nostris successoribus solvere annis singulis per unam marcam numeri polonicalis et Cracoviensis: in quamlibet marcam octo et quadraginta grossos computando, monete bone currentis tunc in civitate Plocensi: pro festo beati Martini Episcopi gloriosi. Ceterum idem incole nostri prenominati ville *Ostrowans* annis singulis tenebuntur dare et solvere decem mensuras alias *czvijerthnye* avenae et conducere in villam nostram dictam *Bronislaw*. Eciam tenebuntur aquitare (sic) et facere duas foras alias *zaczyag* vno curru de quolibet manso, robora de borris ac rubeta, alias que mandata ipsis fuerint, que nos seu nostri successores aut officiales ememus et precio comparabimus alijs in hereditatibus, ac que quocumque modo acquiremus, conducendo in villam nostram prenominatam *Bronislaw*. Insuper idem incole seu kmethones prenarrate ville nostre *Ostrowans* tenentur et tenebuntur nobis et nostris successoribus dare stacionem annis singulis duobus diebus, alias tribus, dum necesse fuerit pro ipsorum negocijs moram habere. Gallos autem et ova in villam nostram dictam *Curowo* ⁽²⁾ tenebuntur conducere: ova autem quando non receperimus, per duos grossos pro capecia solvere obligantur. Omnes quidem penas, que sunt et fuerunt ex antiquo, percussionis, mutilacionis, homicidij, interempcionis, emundacionis alias *rugowe*, et expurgacionis, tam

⁽²⁾ *Ostrowqs*, *Bronislaw* villae vid. supra. *Kurowo* villa provinciae Masoviensis, territorij Cujaviensis, regionis Kowalensis, parochiae Klotno adscripta.

magnas quam parvas, criminales et civiles, solvere sint astricti. In cuius rei testimonium et ampliorem certificationem, presentem literam nostris sigillis fecimus communiri. Actum et datum in monasterio nostro sancte Marie Magdalene extra muros *Plocenses* feria secunda ipso festo Penthecostes, anno domini millesimo quadricentessimo septuagessimo. Presentibus ibidem nobilibus: Johanne de *Rogowo*, Stanislao de *Covalewo*, Bartholomeo de *Coszyno* et Alexio de *Wola* et alijs pluribus fide dignis testibus ad premissa.

DCXV.

Cracoviae, anno 1471 die 27 mensis Maji.

Coram **Casimiro** Rege Poloniae Andreas de *Oporow* J. U. D. oppidum *Skolsko* nec non villas *Zlotowo* et *Sadowie* Casparo de *Leszno* in 500 florenis obligat (¹).

Kazimirus, Dei gracia Rex Poloniae, Magnus Dux Lithwanie, Russie, Prussieque dominus et heres etc. Significamus tenore presencium quibus expedit universis presentibus et futuris, horum noticiam habituris. Quomodo ad nostre Maiestatis presenciam personaliter veniens venerabilis et egregius Andreas de *Oporow*, iuris utriusque doctor, Archidiaconus Gneznen-sis et Capitaneus Cruschwiciensis, sanus mente et corpore, non compulsus, nec coactus, deliberacione matura prehabita, sponte et libere fassus est per expressum et recognovit: Quia generoso Caspar de *Leszno*, succamera-rio Calissiensi, genero suo, opidum *Skolsko*, nec non villas *Zlotowo* et *Sadowie* (²), in terris Cuiawie, in districtu Cruschwiciensi sitas, in summa

(¹) Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 830 descriptum. Sigillum deest.

(²) *Oporow* villa provinciae Masoviensis, territorii Gostinensis, regionis Orlovionensis; *Oporowo* autem sunt tres villae in M. D. Posnaniensi, una in territorio Posnaniensi, regione Szamotulensi, altera in eodem territorio, regione vero Wschovensii (Fraustadt), tertia in territorio Bydgosciensi, regione Szubinensi sita. *Leszno* (germ. Lissa) oppidum M. D. et territorii Posnaniensi, regionis Wschowensis. *Skolsk* oppidum provinciae Calistensis, territorii Koninensis regionis Pyzdrensis; *Zlotowo* villa M. D. Posnaniensis territorii Bydgosciensis, regionis Juniwladislaviensis, *Sadowie* villa in eodem M. D. Posnaniensi, territorio Bydgosciensi, regione Mogilnensi sita.

quingentorum florenorum, veri et iusti debiti, consensu nostro Regio accedente, quem presentibus prestamus, inscripsit et obligavit, inscribitque et obligat tenore presencium mediante, cum omnibus et singulis eiusdem opidi et villarum prefatarum obvencionibus et utilitatibus, censibus, redditibus, stacionibusque, de ipso oppido et prefatis villis provenientibus, agris, pratis, nemoribus, silvis, borris, mericis, gays, dumetis, quercetis, pinetis, hoc specialiter expresso: quod prefatus Andreas de *Oporow*, pro se et suis successoribus legitimis, liberam scissuram roborum et lignorum pro castro Cruschwiciensi, et incolis ad prefatum castrum pertinentibus, habebit et obtinebit, cum omnibusque venacionibus, aucupacionibus, mellificys, predys, oreis (sic), ortis (sic), aquis et earum decursibus, fluvys, torrentibus, riwis, riwlis, (sic), lacubus, stagnis, piscinis, piscaturis, molendinis et eorum emolimentis, et generaliter cum omnibus dicti opidi et villarum usibus, quibuscunque vocitentur nominibus, dominioque et proprietate, prout ipsum opidum et ville prefate in suis limitibus sunt distincte et limitate, nil pro se nec pro suis successoribus legitimis penitus reservando, per ipsum Caspar et suos legitimos successores habendum, tenendum, ulifruendum, pacificeque et quiete possidendum tamdiu, quousque sibi aut suis successoribus per prefatum Andream, aut suos legitimos successores, memorata quingentorum florenorum summa plenarie fuerit persoluta et ex toto. Quibus persolutis, possessio sepefatorum opidi *Skolsko* et villarum, pleno iure ad ipsum Andream seu suos successores legitimis devolvetur et pertinebit. Intrmissio vero in prefatum opidum et villas debet dari et realiter consignari eidem Caspar succamera-rio per prefatum Andream de *Oporow* pro festo Sancti Johannis Baptiste proxime venturo, sub vadio mille florenorum: hoc specialiter adiuncto, quod, in prefata quingentorum florenorum summa, idem Caspar memorata opidum et villas a festo Nativitatis Domini usque ad aliud festum sequens Nativitatis more obligatorio tenere debet. Harum quibus testimonio literarum sigillum nostrum presentibus est subappensum. Datum *Cracowie* feria secunda proxima ante festum Penthecostes anno Domini millesimo quadringentesimo septuagesimo primo.—Relacio venerabilis Alberti de Zichlin Regni Poloniae Vicecancellary.

DCXVI.

Cracoviae anno 1471 die 14 mensis Junii.

Casimirus Rex Poloniae 300 florenos hungaricos **Przeclao Slovak de Rynarzow** debitos in oppido *Kościerzyn* et villis *Skorzewo*, *Mielnica*, *Barohocin*, *Lubiana*, *Dziemiany*, *Radynia*, *Kalisz*, *Gostomia*, *Wież przedmiestna*, *Lipusz*, *Korna* et *Stężyca* inscribit ⁽¹⁾.

Kazimirus, Dei gracia Rex Polonie, magnus Dux Lythwanie, Russie, Prussieque dominus et heres etc. Significamus tenore presencium quibus expedit universis: Quomodo ex contractu pro certis servicijs et stipendys, cum nobili **Przeclao Slovak de Rynarzow** factis, remansimus eidem in tricentis florenis hungaricalibus debitorie obligati. Volentes itaque ipsum de predictis tricentis florenis hungaricalibus, puri auri iustique et boni ponderis, certum reddere et assecurare, sibi eisdem in et super opido nostro *Koscherzin*, ac villis ad illud pertinentibus, videlicet: *Skorzewo*, *Myelnycza*, *Bachorzino*, *Lubyanya*, *Dzenyany*, *Bodynny*, *Calysch*, *Gostomye*, et super villa, que iacet iuxta opidum alias *wyész przedmyestna*, *Lypusch*, *Corzszna* et *Stazyca*, in terra Pomeranie et districtu Derschowienensi sitis, demonstravimus, assignavimus, inscripsimus, demonstramusque, assignamus et inscribimus, tenore presencium mediante, per ipsum **Przeclao Slovak**, suosque legitimos successores, predicta bona *Coscherzin* ⁽²⁾, ac villas ad illa ex antiquo spectantes, cum omni iure, dominio ac proprietate, nec non utilitatibus, fructibus, censibus, redditibus, agrisque, pratis, campis, sylvis, borris, nemoribus, galijs,

⁽¹⁾ Ex archetypo membranceo Varsav. tab. publ. Reg. Pol. Nr. 826 descriptum. Sigillum abruptum.

⁽²⁾ *Rynarzow*, *Rynarzewo* (germ. Rohrbruch) oppidum ad fluvium *Notoć* (*Netze*) in M. D. Posnaniensi, territorio *Bydgosciensi*, regione *Szuhinensi* situm. *Kościerzyn* vid. supra. *Skorzewo* (germ. *Skorzewen*), *Mielnica*, *Bachorzino*, potius *Barohocino* (germ. *Barkoczin*, *Barkotzin*), *Lubiana* (germ. *Lubianen*), *Dziemiany* (germ. *Dzimianen*), *Bodynny* potius *Radynia* (germ. *Raduhn*), *Kalisz* (germ. *Kalisch*, *Kallisch*), *Gostomie*, *Wież przedmiestna*, *Lipusz* (germ. *Lippusch*), *Corzszna* potius *Korna* (germ. *Kornen*), *Stężyca* (germ. *Stendzitz* [*Stendzyez*]) omnes villae in provincia *Borussia* occidentali, territorio *Godanensi*, *Skorzewo*, *Stężyca* et *Gostomie* in regione *Kartusiensi* (*Karthus*), reliquae vero (praeter *Mielnica* et *Wież przedmiestna* procul dubio ad urbem *Kościerzyn* sita, quae in *Indice Mulleri* non occurrunt) in regione *Kościerzynensi* (*Behrend*) sitae.

rubetis, quercetis, indaginibus lacubus quoque piscinis, piscaturis, mellificis, venacionibus, molendinis, ceterisque usibus et emolimentis generaliter universis quomodocunque nuncupatis, tenendum, habendum, usufruendum, pacificeque et quiete possidendum tam diu, donec sibi aut meis successoribus per nos aut successores predicti tricenti floreni una cum pecuniarum alijs summis eidem super bonis predictis inscriptis et assignatis, persolventur plenarie et ex toto, Quibus solutis, extunc possessio dictorum bonorum *Coscherzin* cum villis prefatis ad illud pertinentibus ad nos vel successores nostros devolvetur pleno iure, iuribus nostris regalibus semper salvis. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus est subappensum. Datum *Cracoviae* feria sexta infra octavas corporis cristi. Anno Domini Millesimo quadringentesimo septuagesimo primo.— Comissa *Sbigneo de Olechnicza* et manu ejus subscripta.

DCXVII.

Cracoviae, anno 1471 die 3 mensis Julii.

Casimirus Rex Poloniae privilegia villis monasterii *Byszeviensis* sive potius *Koroniensis* a praedecessoribus suis data, rata esse jubet ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Cum inter humanae conditionis commoda nihil dignius memoria habeatur, consuevit humana conditio singula sub tempore versantia stili artificio et testium annotatione aeternae memoriae commendare. Proinde Nos **Casimirus**, Dei gratia Rex Poloniae, nec non **Terrarum Cracoviae**, **Sandomiriae**, **Siradiae**, **Lanciciae**, **Cujaviae**, **Magnus Dux Lithvaniae**, **Russiae**, **Prussiaeque**, ac **Culmiensis**, **Elbingensis** et **Pomeraniae** dominus et haeres, ad perpetuam rei memoriam, significamus tenore praesentium quibus expedit universis praesentibus et futuris, harum notitiam habituris. Quomodo pro parte **Venerabilis ac Religiosorum Abbatis**, nec non fratrum **Ordinis Cisteriensis Conventus seu Monasterii Bissoviensis** alias

⁽¹⁾ Ex apographo anni 1756, libro *Metric.* Regni Nr. 230 p. 243 tum 247, sqf. et libro 274 p. 128 inserto descriptum.

Koronowo in terra Pomeraniae siti oblata nobis petitio continebat, quatenus literarum (sic) seu privilegium eorum infrascriptum ipsis per praedecessores nostros Reges et Principes Poloniae super certa bona et villas in eodem contentas (sic) datum et concessum, ac sigillo Majestatis olim Serenissimi Principis Casimiri divae memoriae Poloniae Regis, Praedecessoris nostri sigillatam, communitam et confirmatam innovare, confirmare et ratificare dignaremur. Cujus quidem privilegij tenor de verbo ad verbum sequitur et est talis.

In nomine domini, amen. (Sequitur confirmatio a Rege Casimiro anno 1353. Feria tertia proxima post Dominicam Reminiscere). Nos itaque petitionibus praefatis tanquam justis et rationi consonis benigniter annuentes, praescriptum privilegium in omnibus suis articulis, punctis, clausulis et conditionibus de certa nostra scientia, praelatorumque et baronum lateri nostro tunc assidentium ad id accedente consilio ratum et gratum habentes ratificamus, roboramus, et confirmamus decernentes ipsum robur suae perpetuae firmitatis obtinere, Harum, quibus sigillum nostrum praesentibus est subappensum, testimonio literarum. Actum Cracoviae feria quarta in crastino Visitationis Mariae Virginis, anno domini millesimo quadringentesimo septuagesimo primo, praesentibus: Reverendissimo in Christo patre domino Joanne S. Ecclesiae Gnesnensis Archiepiscopo et Primate, nec non Magnificis, Generosis ac Nobilibus: Joanne de Pileza Cracoviensi, Luca de Gorka Posnaniensi, Derslao de Rythwiany Sandomiriensi, Stanislaw de Ostrorog Calissiensis, Nicolao de Brudzewo Sieradiensi, Nicolao de Kutno Lanciciensis Palatinis, Chincza de Rogow Sandomiriensi, Joanne Zarembo de Kalinowa Sieradiensi, Dobeslao Kmitha de Wisnicze Lublinensi, Joanne de Tarnow Woynicensis, Joanne Felix de eadem Tarnow Visliciensis, Stanislaw Wantrobka de Strzelce Sandecensi, Petro de Branycze Biaccensi Castellanis, et alijs quam pluribus testibus ad praemissa fide dignis. Datum per manus Venerabilis Alberti de Zychln Custodis Sandomiriensis, Gnesnensis, Cracoviensis, Vladislaviensis et Posnaniensis ecclesiarum Canonici, Regni Poloniae Vice Cancellarij sincere nobis dilecti. Relatio Venerabilis Szbignei de Olesznica Scholastici Cracoviensis, Gnesnensisque et ejusdem Cracoviensis ecclesiarum Canonici.

DCXVIII.

Cracoviae, anno 1472 die 12 mensis Martii.

Casimirus Rex Poloniae Petro Schorcz de *Obrab* 200 florenos hungaros in bonis regiis *Kiszewa* inscribit ⁽¹⁾.

Kazimirus dei gracia Rex Polonie Magnus dux Lythwanie Russie Prussieque dominus et heres etc Significamus tenore presencium quibus expedit universis Quomodo attendentes multiplicia servicia Generosi Petri Schorcz de *Obramb* Curiensis nostri fidelis dilecti, que nato nostro Illustrissimo Domino Kazimiro hactenus in hungaria exhibuit, sibi horum intuitu ducentos florenos hungaricales puri auri et iusti ponderis in et super bonis nostris regalibus *Kysschewa* ⁽²⁾ et villis ad illam pertinentibus tenute sue in terra pomeranie sitis dedimus demonstravimus assignavimus et inscripsimus, damusque donamus assignamus et inscribimus presencium tenore mediante, per ipsum Petrum Schorcz suosque legitimos successores prefata bona nostra regalia *Kysschewa* et villas ad illam pertinentes cum omnibus et singulis utilitatibus fructibus, censibus, redditibus, agrisque, pratis, campis, silvis, borris, mericis, venacionibus, aucupationibus, lacubus, piscinis, piscaturis, fluvys, fluminibus, molendinis eorumque enrolmentis, ceterisque usibus et obventionibus generaliter universis, quomodocunque nuncupatis, tenendum, habendum, ulfruendum pacificeque et quiete possidendum tam diu, quousque sibi aut suis successoribus per nos aut successores nostros prefati ducenti floreni una cum alys pecuniarum summis sibi per prius in eisdem bonis inscriptis, fuerint integraliter persoluti. Quibus solutis possessio dictorum bonorum *Kysschewa* et villarum ad nos et successores nostros devolvetur pleno iure. Juribus nostris et stacionibus Regalibus sem-

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 838 descripsit St. Lissowski. Sigilli taciola pergämena appensi fragmentum superest.

⁽²⁾ *Obrab* plures sunt villae sic dictae in variis provinciis sitae, veluti duae in provincia Masoviensi, una in provincia Podlachiae, sex in provincia Plocensi.—*Kiszewa*, *Stara Kiszewa*. germ. Alt Kischau (Kyschau) villa provinciae Borussiae occidentalis, territorii Gedanensis, regionis Koscierzynensis (Berent). *Kiszewy* sunt duae villae privatae, in hodierno districtu Koninensi.

per salvis. In cuius rei testimonium Sigillum nostrum presentibus est subappensum. Datum Cracovie sferia quarta proxima ante Dominicam Judica Anno Domini Millesimo Quadringentesimo septuagesimo secundo.— Relacio Magnifici Jacobi de Dambno Cancellary Regni Polonie et Capitanei Cracoviensis.

DCXIX.

Petricoviae, anno 1472 die 25 mensis Martii.

Casimirus Rex Poloniae donat facultatem Paulo de *Poczermín* obligandi villam *Starorypin* Vincentio de *Skape* ⁽¹⁾.

Kazimirus Dei gracia Rex Polonie Magnus Dux Lythwanie Russie Prussieque Dominus et heres etc. Significamus tenore presencium universis, Quomodo accedens nostre Majestatis conspectum Nobilis Paulus de *Poczirmín* filius Nobilis Margarethe de ibidem, per eandem matrem suam, cum consensu fratrum suorum missus, attente supplicavit, quatenus villam nostram *Stare ripino* dictam in terra Dobrzinensi sitam, quam a progenitore et germano nostris dive memorie carissimis, in certis pecuniarum summis pater ipsorum tenuerat inscriptam, Generoso Vincencio de *Skampe* ⁽²⁾ Succamerario Dobrzinensi, in summa huiusmodi, et non in maiori prout in litteris desuper iuste emanatis, predecessorum nostrorum lacius continetur, cum omnibus predictae ville utilitatibus, fructibus, censibus, molendino, ac cum alyis usufruicionibus, que nunc ibidem sunt et in futurum fieri possunt, prout in predictis litteris est descriptum et expressum, obligare indulgeremus, Nos itaque eorum petitionibus annuentes, ipsis de consensu nostro speciali pariter et assensu, dictam villam *Stare ripino*, memorato Vincencio Succamerario, in summa in prefatis bonis nostris iuste et legitime inscripta obligare plenam dedimus facultatem, tenendam, habendam, utifruendam pacificeque et quiete

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 827 descriptum. Sigillum deest.

⁽²⁾ *Poczermín* villa in provincia territorio et regione Plocensi sita. *Starorypin* et *Skape* villae provinciae Plocensis territorii et regionis Lipnensis.

possidendam, tam diu donec per nos prefata summa fuerit persoluta integraliter et ex toto, iuribus nostris et stacionibus semper salvis. In cuius rei testimonium nostrum sigillum presentibus est subappensum. Datum in Convencione generali Pyotrkoviensi sferia tertia proxima post Dominicam Ramispalmarum Anno Domini Millesimo quadringentesimo septuagesimo secundo.

DCXX.

Thorunii anno 1472 die 29 mensis Decembris.

Casimirus Rex Poloniae litem de possidendo oppido *Kościierzyn* inter Crzeslaum Slovak de *Kłopotczyn* et Clementem de *Kończyce* exortam componit ⁽¹⁾.

Kazimirus dei gracia Rex Polonie, Magnus dux Lythwanie Russie Prussieque dominus et heres etc. Significamus tenore presencium quibus expedit universis: Quod dum alias coram nobis et consiliarys nostris inter Generosum Crzeslaum Slovak de *Kłopotczyn* Vexilliferum Ravensem et Curiensem nostrum fidelem dilectum, ab una, et nobilem Clementem de *Conczicze* parte ex altera, occasione certorum bonorum nostrorum, videlicet: opidi *Coscherzin* ⁽²⁾ ac villarum ad illa pertinentium, materia questionis vertebatur, ita videlicet: quod eodem Crzeslao in ipsorum bonorum possessione existente, dictus Clemens vigore certarum literarum, quas a nobis asserebat prius obtentas, eorundem bonorum petebat et postulabat intromissionem, tandem vero pro summovendis huiusmodi differenceys, indulsimus ac consensimus prefato Crzeslao cum eodem Clemente desuper componere, sic, quod per huiusmodi arbitralem compositionem, idem Crzeslaus Slovak duodecim centa et viginti marcas *leves* pruthenicales, eidem Clementi dedit et as-

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 498 descriptum. Sigillum deest.

⁽²⁾ *Kłopotczyn* et *Kościierzyn* vid. supra p. 942 *Kończyce* in Lustratione Generali Bonorum regalium in terris Prussiae anni 1664, a nobis laudata, offertur haec villa pertinens ad Capitaneatum Novensem (Neuenburg); in Indice Mülleri frustra eam quenesiveris.

signavit, nostro consensu ad id specialiter accedente. Ideo volentes ipsum Crzeslaum Slowak, de prefatis summis duodecim centorum et viginti marcarum prutenicalis numeri certum reddere, et assecurare, sibi easdem in et super bonis nostris predictis *Cosczerzin* in terra Pomeranie et districtu Derschoviensi sitis, demonstramus, assignamus et inscribimus per presentes, per ipsum Crzeslaum Slowak, suosque successores legitimos, prefata bona nostra *Cosczerzin* cum villis ad ipsa pertinentibus, cum omnibus et singulis utilitatibus, fructibus censibus, redditibus, agris, pratis, silvis, borris, mericis, lacubus, piscinis, piscaturis, molendinis, ceterisque usibus et obvencionibus generaliter universis, quomodocunque nuncupatis, tenendum, habendum, utifruendum pacificeque et quiete possidendum, usque ad exempcionem et solutionem summarum predictarum. Quasquidem litteras priores in personam dicti Clementis emanatas, presentibus cassamus, annullamus et mortificamus, nullum robur firmitatis ipsas habere decernentes, perpetuo et in ewm (sic). In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus est subappensum. Datum in Thorun fferia quarta proxima ante festum circumcisionis Domini. Anno domini Millesimo quadringentesimo septuagesimo secundo.—Sbigneus de Oleschnicza vicecancellarius manu propria subscripsit.

DCXXI.

Brestiae, anno 1473 die 2 mensis Januarii.

Casimirus Rex Poloniae Crzeslao Slowak de *Klopocin* 100 florenos hungaricos in oppido *Koscierzyn* inscribit ⁽¹⁾.

Kazimirus, Dei gracia Rex Polonie, Magnus Dux Lythwanie, Russie Prussieque dominus et heres etc. Significamus tenore presencium universis. Quod habito singulari respectu ad fidem et integritatem Generosi ifr de Slowak a 1467. Crzeslai Slowak de *Clopoczyn* vexilliferi Ravensis curiensisque nostri

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 813 descriptum. Sigillum deest.

fidelis dilecti, quibus nostre maiestati plurimum meruit et placuit, sibi horum intuitu centum florenos hungaricales puri auri et iusti ponderis, in et super bonis nostris videlicet opido *Cosczerzin*, ac villis ad illa pertinentibus in Terra Pomeranie et districtu Derschowienensi sitis, demonstramus et inscribimus per presentes, per ipsum Crzeslaum suosque successores legitimos, prefata bona nostra *Cosczerzin* ac villis ad illa pertinentibus cum omnibus et singulis utilitatibus, fructibus, censibus, redditibus, agrisque, pratis, campis, sylvis, borris, mericis, lacubus, piscinis, piscatoribus, piscaturis, ortis; (sic) predys, fluvys, fluminibus, stagnis, rubetis, quercetis, mellificys, molendinis, eorumque emolimentis ac ceteris usibus et obvencionibus generaliter universis quomodocunque nuncupatis, ad prefata bona et villas ex antiquo pertinentibus, tenendum, habendum, utifruendum, pacificeque et quiete possidendum, usque ad solucionem prefatorum centum fflorenorum, cum alys summis super prefatis bonis eidem per prius inscriptis, quibus solutis eorumdem bonorum possessio ad nos aut successores nostros redibit pleno iure. Juribus nostris regalibus semper salvis. In cuius rei testimonium Sigillum nostrum presentibus est subappensum. Datum in Brzesce, Sabbato in crastino circumcisionis domini. Anno eiusdem Millesimo quadringentesimo septuagesimo tercio.—Sbigneus de Oleschnicza Vicecancellarius manu propria subscripsit.

DCXXII.

Petricoviae, anno 1476 die 2 mensis Septembris.

Casimirus Rex Poloniae Joanni de *Ostrorog* Castellano Posnaniensi 800 marcas pecuniae in dimidia exactione duorum grossorum Majoris Poloniae inscribit ⁽¹⁾.

Kazimirus, Dei gracia Rex Polonie, magnus Dux Lythwanie, Russie, Prussieque dominus et heres etc. Significamus tenore presentium quibus

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsav. tab. publ. Reg. Pol. Nr. 855 descriptum. Sigillum deest.

expedit universis: Quomodo attentis Magnifici Johannis de *Ostrorog* ⁽²⁾ Castellani Poznaniensis meritis, quibus nobis placere meruit mereturque, ut in futurum promcior redderetur, horum et aliorum intuitu, sibi octingentas marcas numeri et monete polonicalium, quadraginta octo grossos in quamlibet marcā computando In et super medietate exactionis duorum grossorum in terris maioris polonie provenientis, dedimus donavimus inscripsimus, damusque donamus et inscribimus tenore presencium mediante, prefatas octingentas marcas per ipsum Johannem Castellanum Poznaniensem aut factores ipsius, tollendas, levandas et in effectu recipiendas, ita tamen quod annis singulis immediate se continue sequentibus Idem Johannes Castellanus, ducentas marcas et quinquaginta marcas ab exactoribus pro tempore existentibus, ad rationem prefatarum octingentarum marcarum usque ad extenuacionem earundem recipere et tollere debebit in effectu. Ideo tibi honorabili Johanni Grylewsky notario et exactori nostro duorum grossorum et alijs exactoribus pro tempore existentibus, Mandamus omnino habere volentes, quatenus predictas octingentas marcas prefato Johanni aut eius factoribus detis et solvatis, taliter ut supra expressum est, eidem annis singulis de ducentis marcis et quinquaginta marcis, nulla nostra quittancia cuicunque per nos data impediēte, realiter et in effectu respondentes, usque ad ipsarum octingentarum marcarum ut prefertur, totalem extenuacionem, ad rationem prefate exactionis, de quibus vos praesentibus quitamus. Datum in Pyotrkow feria secunda in crastino Sancti Egidy anno domini millesimo quadringentesimo septuagesimo sexto, nostro sigillo subappenso.—Uriel Cancellarius propria subscripsit. Relacio venerabilis Urielis de Gorka Gneznensis Poznaniensis ecclesiarum prepositi et R. P. Cancellary.

⁽²⁾ *Ostrorog* (germ. Scharfenort) oppidum M. D. et territorii Poznaniensis, regionis Szamotulensis (Samter).

DCXXIII.

Vilnae anno 1481 die 9 mensis Martii.

Casimirus Rex Poloniae Alberto Wittalski 50 marcas prutenas in villa regia *Zblewo* inscribit ⁽¹⁾.

Kazimirus, Dei gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Lithwaniae, Russiae, Prussiaeque dominus et haeres etc. Significamus tenore praesencium, quibus expedit universis. Quia attentis fidelibus servicys nobilis Alberti Withphalski, quibus nobis placuit et in futurum aucto fidelitatis studio plus solito placere poterit in futurum horum intuitu volentes eum reddere consolatum, et ad servicia nostra imposterum efficere prouorem, sibi quinquaginta marcas prutenicales in quamlibet viginti grossos solidorum computando, in et super bonis nostris regalibus videlicet villa *Zblewo* ⁽²⁾, in terra Pomeranie et districtu Graudecensi consistente demonstravimus, assignavimus et inscripsimus, assignamusque demonstramus et inscribimus tenore presencium mediante. Quam quidem villam *Zblewo* prefatus Albertus Withphalski et sui successores legitimi cum omnibus fructibus, redditibus censibus ad eam ipsam villam *Zblewo* pertinentibus in prefatis quinquaginta marcis, et alijs pecuniarum summis, in ibi eidem Alberto aut predecessoribus suis, per nos vel predecessores nostros legitime inscriptis, iuxta continentiam vim et effectum litterarum originalium tamdiu pacifice tenebit et possidebit, donec prefate quinquaginta marce prutenicales cum aliis summis in dicta villa *Zblewo* legitime inscriptis per nos vel successores nostros eidem Alberto aut suis successoribus, plenarie et integre fuerint exolute. Quo facto eiusdem ville possessio, ad nos sive successores nostros pleno iure redibit et revertetur; iuribus nostris Regalibus et stacionibus semper salvis. Harum quibus sigillum nostrum est subappensum testimonio litterarum. Da-

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 806, descripsit St. Lissowski. Sigilli minoris speciei, taeniola pergamena appensi effigies eadem, quae in operis *Działyński* sinistra parte tabulae VII superne exarata cernitur.

⁽²⁾ *Zblewo*. *Zblew* villa provinciae Borussiae occidentalis, territorii Gedanensis, regionis Starogrodensis (Stargard).

tum Wilne feria sexta post Cinerum, Anno Domini Millesimo quadringentesimo octuagesimo primo.—A(ndreas) Episcopus Vicecancellarius subscripsit. Relacio Reverendi patris domini Andree Episcopi Premisliensis R. P. Vicecancellary.

DCXXIV.

Brestiae, anno 1484 die 14 mensis Decembris.

Casimirus Rex Poloniae litem de vendendis carnibus inter cives oppidi *Radziejewo* et incolas villae *Dobre* exortam dirimit ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Ne actus hominum, qui sub tempore fiunt, successu temporis a memoria hominum evanescent, convenit, ut literarum apicibus et testium annotatione perhennentur; proinde Nos Kazimirus, Dei gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Lithwaniae, nec non terrarum Cracoviae, Sandomiriae, Siradiae, Lanciciae, Cuiaviae, Russiae, Prussiaeque, ac Culmensis, Elbingensis, Pomeraniae dominus et haeres etc. Significamus tenore praesentium, quibus [expedit] universis et singulis praesentibus et futuris praesentium noticiam habituris: Quomodo dum inter carnifices oppidi nostri *Radzieiow* et incolas villae nostrae *Dobra*, in terris Cuiaviae et districtu Radzieioviensi consistentis, pro venditione carnum orta esset controversia non [? nos] auditis utrisque partibus et conspectis ipsarum privilegij, ita cum consiliariis nostris decrevimus et decernimus tenore praesentium mediante: Qui [? quod] carnifices oppidi praedicti in macellis (sic) suis et in circulo carnes vendere debent, cmetones vero villae prenominae in circulo iuxta antiquam consuetudinem, in locis suis consvetis, carnes bonas et pro usu hominum idoneas plenam et omnimodam, quolibet die fori, vendendi habebunt potestatem, nec nobis aut cuicumque alteri ab huiusmodi carnibus solvere tenebuntur. In cuius rei testimonium, sigillum nostrum praesentibus est subap-

⁽¹⁾ E confirmatione Regis Sigismundi I libro *Metrica* Regni dicto, literis Z. G. signato, anni 1546 Nr. 71 p. 117—118 inserta descriptum.

pensum. Datum in convencionem generali Piotrkoviensi in crastino sanctae Luciae, anno domini millesimo quadringentesimo octuagesimo quarto, per manus venerabilis Gregorii de *Liubranecz* Archidiaconi Cracoviensis et Regni Poloniae Vicecancellarij. Praesentibus ibidem reverendis in Christo patribus, dominis: Sbigneo Archiepiscopo Gnesnensi et primate, Joanne Cracoviensi, Petro Wladislaviensi et Uriele Poznaniensis (sic) Episcopis; nec non magnificis et generosis: Mathia de *Bnin* Poznaniensi, Joanne de *Tharnow* Cracoviensi, Spitkone de *Jaroszlaw* Sandomiriensi, Palatinis; Mathia de *Sluzew* Brzestensi et Raphaele de *Lischno* Spiczimiriensi, Castellanis. Gregorius Vicecancellarius subscripsit.—Relacio ejusdem venerabilis Gregorii de *Lubranecz* R. P. Vicecancellarij.

DCXXV.

Radomiae, anno 1489 die 28 m. Octobris.

Casimirus Rex Poloniae Obertho Ryman 50 florenos hungaros in villa *Sobowidz* inscribit ⁽¹⁾.

Kazimirus, Dei gracia Rex Polonie, Magnus Dux Lithwanie, Russie, Prussieque dominus et heres etc. Significamus tenore presencium quibus expedit universis: Quomodo volentes ville nostre *Sobowicze* ⁽²⁾ in terra Pomeranie et districtu Derschoviensi site, que in sui statu magno defectu et desertacione obvoluta est, condicionem facere meliorem, Generoso Oberth Rijman vexilifero Maryemborigensi quinquaginta florenos hungaricales in spem reformacionis et restauracionis ville eiusdem, in villa ipsa dedimus et inscripsimus, damus et inscribimus tenore presencium mediante, per ipsum Oberth et suos legitimos successores, villam eandem cum omni iure et dominio, alias iuxta vim, effectum et continenciam literarum capitulum ipsi Oberth per nos concessarum, tenendum, habendum, utfruendum,

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsav. tab. publ. Reg. Pol. Nr. 889 descriptum. Sigilli abrupti nonnisi taeniola pergamena superest.

⁽²⁾ *Sobowidz* (germ. *Sobbowitz*) villa provinciae Borussiae occidentalis territorii Gedanensis, districtus Tezevensis (Dirschaviensis).

pacifice et quiete possidendum et obtinendum usque ad prefatorum quinquaginta florenorum una cum aliis summis in villa predicta inscriptis solutionem. Qua habita, possessio ville prefate ad nos et ad nostros successores redibit et revertetur pleno iure, iuribus nostris semper salvis, harum quibus sigillum nostrum presentibus est subappensum testimonio literarum. Datum in Radom, feria quarta festi Sanctorum Simonis et Jude apostolorum. Anno Domini Millesimo quadringentesimo octuagesimo nono.—G.(regorius) Vicecancellarius subscripsit. Relacio Venerabilis Gregorii de Lubrancz R. P. Vicecancellary.

DCXXVI.

In oppido Veteri Nieszawia 1489, die 28 m. Octobris.

Stanislaus de Kościelec scultetiam in Magna Nieszawa vendit (1).

In nomine domini, amen. Quoniam humana memoria eternitati non commensuratur, expedit igitur in ea, que in humanis fuerit (sic) negociis, ad perpetuitatis ratitudinem rediuiuer (sic) proborum testimonio et sigillorum munimento. Nos igitur Stanislaus de *Coszeliecz* Capitaneus Nieschowiensis etc. notum facimus per presentes universis et singulis, tam modernis quam futuris, ad quorum presenciam hec scripta fuerint devoluta, aut quibus videbitur opportunum: Quod cupientes sculteciam in *Magna Niessowa* (2) in districtu Juniwladislaviensi locatam, in melius ampliare ac reformare prefatam sculteciam in iure thewthonico honesto et prouido Mathie de eadem *Magna Niessowa* et suis legitimis successoribus pro quinque sexagenis monele currentis solidorum, sexaginta grossos in quamlibet sexagenam computando, temporibus sempiternis tenore presentium venundamus et vendimus pacifice et quiete possidendam, tenendam, vendendam, commutandam et ad usus proprios, prout sibi et ejus legitimis successoribus melius videbitur expedire, convertendam; largientes eidem sculteto et

(1) E libro Metrica Regni Nr. 55 p. 14 descriptum.

(2) Fortasse illud antiquum oppidum, quod ut supra vidimus diruendum erat.

suis legitimis successoribus duos mansos liberos. Item prefatus Mathias scultetus et eius legitimi successores tenebuntur nobis et nostris legitimis successoribus de uno manso annualim pro festo Sancti Martini quindecim grossos censum (sic) dare. Insuper damus eidem Mathie sculteto ejusque legitimis successoribus unum ortum ad dictam scultetiam pertinentem. Damus etiam prefato sculteto suisque legitimis successoribus omnia prata, prout ex antiquo tenuit de fine ad finem, et quantumcumque de illis posset extirpare. Donamus eidem omnia peccora in eisdem bonis pasci sine omni dampno et impedimento in omni loco pascuorum, exceptis pratis. Item piscari sibi concedimus ubilibet in prefatis bonis, dumetis, stagnis, piscinis, quibus se intromittere non attemptet. Item damus eidem sculteto suisque legitimis successoribus ligna sicca stancia et iacentia, ad ignem pertinentia pro necessitate sua, non autem ad vendendum. Si tamen indigeret pro edificacione, illa debet cum nostro consensu excidere aut Burgrabii nostri. Item prefatus scultetus ejusque legitimi successores tenebuntur nobis et nostris successoribus omnia prata attemplare, et penes subditos nostros stare tamdiu, quousque ad reduccionem in curiam nostram. Item damus eidem sculteto et eius legitimis successoribus rethem in stagno nostro alias *vyenczierze*. Item damus eidem Mathie sculteto et ejus legitimis successoribus ligna silvestra alias *grandi* ad vendendum. Datum in *Veteri Niessowa*, feria quarta ipso die Simonis et Jude Apostolorum, anno domini millesimo quadringentesimo octuagesimo nono. Presentibus ibidem Martino Chlebowskij Burgrabio Niessowiensi, Martino Pacziorek, Jaroslao Volskj, Joanne Mlaukas Scabino Niessowiensi, Joanne Pacziorek molendinatore de *Jazmon*, Alexio de *Virzelany* molendinatore, Petro Susski familiari domini Capitanei, Stephano Slothnyczki, Nicolao Lankoczki Notario domini Capitanei, Nicolao olim iudice Nieschowiensis, et quam pluribus hominibus fide dignis specialiter ad hoc vocatis et rogatis.

DCXXVII.

Grodnae, anno 1490 die 8 mensis Martii.

Casimirus, Rex Poloniae Martino Tesmer mediam partem oppidi *Behrendt* sive *Kosierzyn* ab Agata vidua Nicolai Kyelar redimendi dat facultatem ⁽¹⁾.

Kazimirus Dei gracia Rex Polonie, Magnus Dux Lithuanie, Russie, Prussieque dominus et heres etc. Significamus tenore presencium universis quibus expedit: Quia propter certos respectus nobili Martino Tesmer bona nostra regalia, medietatem scilicet opidi *Berndt* alias *Coszyerzino*, in districtu Stargardiensi consistentis, cum omnibus villis ad illud pertinentibus de manibus nobilis Agathe relicte olim nobilis Nicolai Kijelar in summis peccuniarum per nos aut nostros predecessores, sibi aut suis predecessoribus in eis iuste et legitime inscriptarum, eximere consensimus et tenore presencium mediante consentimus per ipsum Martinum et suos successores legitimis medietatem opidi predicti, cum villis pertinentibus, cum omni iure, dominio et proprietate nihil excipiendo et cum omnibus censibus, fructibus, redditibus et proventibus universis ad predicta bona spectantibus alias iuxta vim et effectum litterarum capitalium desuper datarum tenendum, habendum, utifruendum et quiete possidendum usque ad plenariam summarum in eisdem litteris contentarum, per nos aut successores nostros legitimis sibi aut suis successoribus legitimis solutionem. Juribus nostris tamen regalibus per omnia semper salvis. Harum, quibus sigillum nostrum est appensum, testimonio litterarum. Datum in Grodno feria secunda post dominicam Reminiscere anno Domini millesimo quadringentesimo nonagesimo.—G(regorius) vicecancellarius subscripsit. Relacio venerabilis Gregory de Ludbrancz R. P. Vicecancellary.

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsav. tab. publ. Reg. Pol. Nr. 929. Sigillum deest. Tabula praecisa.

DCXXVIII.

Cracoviae, anno 1490 die 26 mensis Junii.

Nicolaus de Koscieleo sumtis mutuo 300 marcis a Stanislao Dolanga de *Pomorzany*, easdem in villis *Gosliczyn* et parva *Zbyslaw* inscribit ⁽¹⁾.

Nicolaus de *Coszelecz* in *Thuchola*, *Niescheva*, *Swiecie* et cetera Capitanens. Recognoscimus tenore presencium significando universis et singulis horum noticiam habituris: Quomodo nostra ardua ingruente necessitate, a generoso domino Stanislao Dolanga de *Pomorzani*, accomodavimus, tulimus et recepimus ducentos florenos hungaricales auri puri veri et iusti ponderis; ipsum vero dominum Dolanga de solutione assecurare volentes, invadiamus, obligamur et possessionem damus eidem Stanislao Dolanga in villam nostram dictam *Gosliczin*, adiungentes ecciam villam desertam nuceupatam (sic) parva *Sbislaw* in terra Pomeranie sitis ad dictam villam *Gosliczin* cum omnibus censibus, dacionibus, proventibus, fructibus, usibus, agris, pratis, campis, silvis, nemoribus, gays, rubelis, quercetis, borris, apibus, mellificys, lacubus, fluminibus, fluvys, rivulis, et eorum decursibus, piscinis, ortis, kmetonibus, ortulanis, insipacionibus, alias *z sospia*, curys, predys, molendinis ventilibus aut aquaticis, et eorum emolimentis, faciendis et construendis, ac omnibus obvencionibus, quocunque nomine aut vocabulo nuncupentur et vocentur, in vim reempcionis alias *na wederkow*, per ipsum Stanislaum Dolanga et successores ipsius, prefatas villas *Gosliczin* et parva *Sbislaw* tenendum, habendum, possidendum, alienandum, commutandum, ac in suos usus beneplacitos in prefata summa ducentorum florenorum convertendum; et tam diu, donec prefati ducenti floreni hungaricales predicto domino Dolanga aut ipsius successoribus per nos et nostros successores plenarie et ex toto fuerint exoluti. Habita tamen solutione, ipsi Dolanga et successoribus ipsius, possessio prefatorum bonorum aut vil-

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsav. tab. pub. Reg. Pol. Nr. 924 descriptum. Sigillum deest. Tabula praecisa.

larum superius descriptarum in nos et successores nostros pleno iure devolvetur, iuris dominy, proprietatis pro nobis et successoribus nostris nihil penitus reservando, sed ea firmiter tenere promittimus, obligamur et spondemus, (sic) nostro bono verbo ac humanitate, hoc ecciam specialiter expresso, Regie Maiestatis ad prefatas villas cum consensu prelibato, domino Dolanga per nos expediendo, ac ea, que ipse Stanislaus Dolanga in predictis villis, aut successores ipsius, aliquid construxerint aut de novo errexerint, locaverint vel possessionaverint proprijs pecunijs aut sumptibus et impensis. In exemptione ipsius Stanislai vel ejus successorum de prefatis bonis aut villis, istud fieri debet ad recognitionem et decretum dominorum quorumcunque duorum aut trium per nos et ipsum dominum Dolanga aut ipsius successores specialiter rogatorum et locatorum, post decisionem vero et sententiam dominorum ea promittimus et obligamur ipsi Stanislao de *Pomorzani* et eius succedeneis (sic) sine ipsius periculoolvere, bono similiter nostro verbo cum summis superius expressis. Tamen angariam alias *zaczag* de prefatis villis excipimus, et illam pro [castro] *Tucholiensi* iuxta antiquam consuetudinem reservamus. Harum, quibus sigillum nostrum presentibus est subappensum, testimonio litterarum. Datum Cracovie Sabbato post Sancti Joannis Baptiste proximo, anno Domini millesimo quadringentesimo nonagesimo. Et ibidem presentibus generosis, nobilibus ac spectabili et famoso: Arnolfo Franczsky Culmensi vexillifero, Luce magno de *Crayna*, Nicolao Chelmsky, Mathia Rothkasper Cracoviensi cive, ac plurimis testibus fide dignis ad premissa. — Per manus, eiusdem domini capitanei obligatoris Nicolai familiaris ac scribe 1490.

DCXXIX.

Posnaniae anno 1493 die 25 mensis Octobris.

Joannes Albertus, Rex Poloniae concordiam quandam per certos arbitros inter Nicolaum et Andream de *Koscielco* fratres germanos factam, ratam esse vult ⁽¹⁾.

Johannes Albertus dei gracia Rex Polonie, supremus dux Lithwanie Russie, Prussieque etc. dominus et heres. Significamus tenore presencium quibus expedit universis harum noticiam habituris: Quomodo venientes ad nostri presenciam generosi Johannes Coscieleckj Dobrzinensis, et Petrus de *Wola* Slonensis Castellani, tanquam arbitri et amicales compositores seu divisores inter generosos Nicolaum et Andream germanos de *Coscielecz* tam bonorum nostrorum regalum, ipsorum tenute, quam eciam hereditariorum, obtulerunt nobis cedulam huiusmodi amicales compositionis, ordinationis et eciam bonorum prefatorum divisionis per eos inter prefatos Nicolaum et Andream germanos de *Coscielecz* facte, cuius quidem amicales compositionis, ordinationis et divisionis, tenor de verbo ad verbum sequitur et est talis:

Nos Johannes Coscieleckj Dobrzinensis et Petrus de *Wola* Slonensis Castellani, arbitri et amicales compositores per generosos dominos Nicolaum et Andream de *Coscielecz* germanos locati et assumpti, omnibus et singulis presencium noticiam habituris, significamus: quia inter prefatos Nicolaum et Andream de *Coscielecz* concordiam et amicabilem compositionem fecimus in hunc qui sequitur modum: Inprimis omnes dissensiones, discordias et differencias ob non exemptionem villarum *Nowawyesz*, *Palze*, *Sowykowo*, *Nyemoyewo*, quas prefatus dominus Nicolaus, predicto domino Andree fratri suo ad sortem divisionis, super tempus dudum preteritum eximere debuit et non exemit exortas et suscitatas, mortificavimus et annullavimus, per nostramque sententiam arbitralem, ex prefatorum dominorum

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 668 descriptum. Sigillum deest.

Nicolai et Andree unanimi voluntate et consensu adiudicavimus et decrevimus, opidum Szwiecze et villis ad predictum opidum spectantibus cum toto censu, dominio et proprietate dempto medone, qui domino Nicolao provenire et per eum recipi debet, domino Andree tenendum tamdiu donec sibi prefatus dominus Nicolaus prefatas villas *Nowawyesz*, *Palze*, *Sowykowo* et *Nyemoyowo* exemet et possessioni domini Andree tradet, consignetque realiter et cum effectu. Qui dominus Nicolaus supradictus prelibato domino Andree in opidum et tenutam *Szwiecze* prefatam, et cum villis ad hoc spectantibus realem et actuaalem coram nobis dedit intromissionem, hoc specialiter expresso, si prefatus dominus Nicolaus ratione et loco villarum predictarum ffortalicium *Jassyenyecz* cum villis ad prefatum ffortalicium ex antiquo spectantibus, infra hinc et dies carnisprivy proxime venturos de manibus generosi domini Georgii Thworkowskj exemet, et in vim, tenutam et possessionem sepe dicti domini Andree tradet, tunc prefatus dominus Andreas loco villarum prefatarum, ffortalicium *Jassyenyecz* recipere debet et tenebitur, tenebitque et habebit donec sibi prefatus dominus Nicolaus, prefatas villas *Nowawyesz*, *Palze*, *Sowykowo* et *Nyemoyowo* exemet et in tenutam ipsius tradet, eo facto, prefatus Dominus Andreas ffortalicium *Jassyenyecz* et villis ad hoc ipsum ffortalicium spectantibus dimittere tenebitur, ea tamen condicione interposita, si prefatus dominus Nicolaus, antedicto domino Andree villas prenominatas *Nowawyesz*, *Palze*, *Sowykowo* et *Nyemoyowo* aut ffortalicium *Jassyenyecz* predictum cum villis ad hoc ipsum ffortalicium pertinentibus, ita ut premittitur infra hinc et dies carnisprivy non exemerit, et in vim possessionemque prefati domini Andree non dederit, extunc prefatus dominus Andreas opidum et tenutam *Szwieczye* cum villis censibus et omnibus proventibus, tenebit habebit et possidebit tandiu, donec sibi prefatus dominus Nicolaus villas *Nowawyesz*, *Palze*, *Sowykowo* et *Nyemoyowo* ad sortem divisionis perpetue ipsius spectantes, prout de hoc littera divisionis intereisa, sigillo domini capitanei maioris polonie sigillata lacius canit. Si vero predictus dominus Nicolaus, antedicto domino Andree ffortalicium *Jassyenyecz* infra hinc et dies carnisprivy non exemerit et non expedierit, extunc dominus Andreas censum anni presentis de opido *Szwieczye* et villis ad prefatum opidum spectantibus tollendi habebit facultatem, cujus opidi *Szwieczye* tenutam et possessionem idem dominus Andreas pre-

dicto domino Nicolao ad dies carnisprivy proximos de sua voluntate concessit, qui quidem dominus Andreas, eliberando opidum *Coscielec*, domino preposito Wladislawiensi obligatum, eidem domino preposito Wladislawiensi trecentos triginta tres florenos hungaricales purj aurj, verj et iustj ponderis, et tres grossos solvere debet et tenebitur; hoc eciam adiuncto, si medio tempore quo ipse dominus Andreas opidum *Szwieczye* et villas ad hoc spectantes sepedictus dominus Nicolaus predictum opidum cum villis alteri vendiderit aut obligaverit, ex tunc dominus Andreas predictum opidum *Szwieczye* et villas ad hoc spectantes, dimittere tenebitur, prius tamen summam pecuniarum, in qua ville *Nowawyesz*, *Palze*, *Sowykowo* et *Nyemoyowo*, debitoribus sunt obligate penes exemptionem vel obligationem opidi *Szwieczye* recipiendo et levando, hoc eciam non omisso quod prefatus dominus Andreas bona regalia sive paterna, per patrem ipsorum aut dominum Nicolaum quomodolibet obligata, eximendi et tenendi habebit facultatem, dum vero sibi prefatus dominus Nicolaus pecuniam, in qua bona exemerit, solvet, eadem bona sic exempta, dominus Andreas domino Nicolao viceversa dimittere tenebitur. Quam concordiam et amicabilem compositionem cum omnibus articulis, punctis et clausulis partes prefate tenere debent et sunt obligate, sub vadio duorum milium florenorum hungaricalium, quod vadium in se libere et benivole assumpserunt. Qui quidem predicti arbitri et amiables compositores seu divisores, bonorum prefatorum et cum predicto Nicolao et Andrea germanis de *Coszelec*, supplicati sunt nobis, quatenus huiusmodi amicabilem compositionem ordinationem et bonorum divisionem acceptare approbare et confirmare dignaremur, Nos tandem cum consiliariis nostris tam spiritualibus quam secularibus, visa eorum iusta concordia, ordinatione, amicabili compositione seu divisione, et rationi consona, ipsam acceptavimus, approbavimus et confirmavimus, acceptamusque approbamus et confirmamus, decernentes eam robur oblinere firmitatis iuxta ipsius continenciam. In cuius rei testimonium, sigillum nostrum presentibus est appensum. Actum Poznanie feria sexta proxima ante festum Sanctorum Simonis et Jude apostolorum, Anno Domini millesimo quadringentesimo nonagesimo tercio, regni vero nostri Polonie anno secundo. Presentibus Reverendis in Christo patribus dominis: Petro Wladislaviensi, Uriele poznaniensi, episcopis; nec non Ma-

gnificis et generosis Johanne de *Opporow* Brestensi, Mathia de *Shuzewo* Juniwladislawiensi Palatinis; Johanne de *Ostrorog* Poznaniensi, Andrea de *Schamotuli* Calischiensi, Ambrosio Panipowskj Rosperiensi, Castellanis; Sbigneo de *Thancin* Succamerario Cracoviensi et Mariemborgensi, Petro Kmytha de *Wisnycze* Scepusiensi, Raphaele de *Leschno* curie nostre Marchalco et Lanciensi Capitaneis, et alys quam pluribus consiliarijs, dignitarijs et curiensibus nostris testibus ad premissa. Datum per manus venerabilis Gregory de *Ludbranz* Szkarmiriensis et Sancti floriani in *Cleparz* ecclesiarum prepositi, Regni nostri Polonie Vicecancellary, sincere nobis dilecti.—G. Vicecancellarius subscripsit. Relacio eiusdem Venerabilis Gregorii de *Ludbranz* Regni Polonie Vicecancellary.

DCXXX.

Bydgostiae, anno 1494 die 6 mensis Martii.

Nicolaus et Bartholomaeus fratres germani heredes de *Nieczisze* mediam partem villae *Zachcie* Carmelitanis *Bydgostiensibus* alienant ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Quoniam memoria humana eternitati non commensuratur, expedit igitur eaque in humanis fiunt negocijs, ut ad eternitatis ratitudinem deducantur munimentis, Proinde Nos Andreas de *Coszyelecz* Capitaneus *Bydgostiensis* significamus, tenore presencium omnibus et singulis tam presentibus quam futuris, quibuscumque expedit, universis: Quomodo veniens nostram ad presenciam ceterorumque nobilium, protunc nobiscum asistencium (sic) nobiles Nicolaus et Bartholomeus fratres germani indivisi, heredes de *Nieczisze*, non compulsi, nec coactj, neque alicuius doli fraude circumventi, sani et mente et corpore existentes, usi suorum salubri consilio amicorum, et super eo matura inter se deliberacione prehabita, sponte ac manifeste recognoverunt: quia suam medietatem ville *Zachcie* ⁽²⁾ dictae, in districtu *Bydgostiensi*, quam a nobili Stiborio *Nyczichow-*

⁽¹⁾ E libro *Metrica* Regni dicto Nr. 44 p. 213, 214; (427—430) descriptum.

⁽²⁾ *Nieczisze* villa M. D. Poznaniensis, territorij et regionis *Bydgostiensis*. *Zachcie* deest in Indicibus Mülleri et Plateri, in Indice *Rzyszczeviano* occurrit allata in Palatinatu olim Juniwladislawiensi, territorio *Bydgostiensi*, parochiae *Bydgoszcz* adscripta.

ski redimerunt cum eodem jure, dominio et proprietate, prout soli tenuerunt, habuerunt et possidebant, puta: cum agris cultis et incultis, pratis, pascuis, graminibus et graminetis, silvis, borris, gays, nemoribus, mericis, aucupacionibus, densetis (sic), rubetis quercetis, pinetis, vallibus, montibus rupellis, mellificijs, apiastretis, alvearijs, aquis, fluvijis, fluminibus, rivulis, torrentibus, vadis, lacubus, paludibus, stagnis, piscinis, piscaturis, molendinis aquaticis, ventilibus constructis et construendis, ac ipsorum emolimentis, domibus, areis, structuris, fructibus, usibus, pomerijs, ortis, ortoforalibus, ortulanis, kmethonibus, possessionatis sive possessionandis, censibus, redditibus, honoribus, donacionibus, laboribus, angarijs, ac generaliter cum omnibus et singulis utilitatibus et proventibus ad prescriptam medietatem ville *Zachcie* ab antiquo spectantibus, et quovismodo pertinentibus, quibuscumque nominibus nominentur, aut vocabulis nuncupentur; nihil juris, dominij sive proprietatis in ibidem pro se aut suis successoribus legitimis penitus reservando in perpetuum resignaverunt, ac coram nobis ritte et racionabiliter, secundum consuetudinem terrestrem inscripserunt honorabili et religiosi Mathie priori et tocus conventus fratribus Beatissime Marie Virginis de monte Carmeli extra muros *Bydgostienses*, penes fluvium *Dbra* situatis, per eundem conventum superius scriptum et fratres eiusdem conventus, ipsam medietatem ville iam dictae *Zachcie* tenendam, habendam, possidendam, utifruendam obligandam, commutandam, ac in suos usus voluntarios, prout ipsis melius et utilius videbitur expedire temporibus perpetuis convertendam. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus est subappensum. Presentibus ibidem nobilibus: Daniele Burgrabio, Nicolao Vangorzewski, Joanne Vargowski, Alberto Rosczinski, Martino Trzep-ski, Dobrogostio Bylanczki et alijs fide dignis. Actum et datum *Bydgostie*, feria quinta ante dominicam Letare, anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo quarto. Frater Andreas Notarius scripsit.

DCXXXI.

Thorunii, anno 1495 die 20 mensis Maji.

Joannes Albertus Rex Poloniae in oppido *Gembice* novas nundinas celebrandas instituit ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Humanorum actuum facta facili pereunt memoria, nisi apicibus litterarum, testiumque fide dignorum sufficienti testimonio fuerint perhennata. Proinde Nos Johannes Albertus, Dei gracia Rex Poloniae, nec non terrarum Cracovie, Sandomirie, Siradie, Lancicie, Cuyavie, supremus dux Lithwanie, Russie, Prussieque, ac Culmensis, Elbingensis et Pomeranie dominus et heres etc. Significamus tenore presencium, quibus expedit universis, presentibus et futuris, harum noticiam habituris: Quomodo constituti coram nobis providi opidani nostri de *Gambicze* exhibuerunt (sic) quandam donacionem sub titulo et sigillo serenissimi olim principis domini Wladislai, eadem gracia Regis Poloniae etc. avi nostri charissimi, per quam sua Maiestas ipsis opidanis forum annuale pro festo sanctorum Philippi et Jacobi apostolorum singulis annis tenendum, ad beneplacitum duntaxat voluntatis sue maiestatis donauerat. Cuius quidem donacionis ac certorum consiliariorum petitionum, quibus nobis pro eis humiliter supplicarunt, rationem habentes, volentesque eorundem opidanorum nostrorum egestati subvenire, ut possint ad meliorem condicionem tempore nostri felicitis regiminis devenire et maiora suscipere incrementa, in prefato opido nostro *Gambicze* in terra Cuyavie sitto, forum annuale, videlicet pro ipso die sanctorum Philippi et Jacobi apostolorum, singulis annis denuo indiximus, instituimus et imposuimus, indicimusque, imponimus et instituimus per presentes et in ewum; ab omni-

(1) E libro manu scripto Metrica Regni dicto, littera H. designato, annorum 1492, 1497. Nr. XV p. 202 et 203 descriptum.

bus et singulis mercatoribus, vectoribus et hominibus cuiuscumque status, sexus et condicionis existentibus, more aliorum opidorum Regni nostri, tenendum, seruandum et realiter exercendum, decernentes presentibus litteris nostris, ut omnes et singuli homines, qui ad huiusmodi nundinas seu forum annuale pro prefato festo sanctorum Philippi et Jacobi apostolorum singulis annis, ad prefatum opidum *Gambicze*, gracia emendi, vendendi, mercandi, resque pro rebus commutandi, cum quibuscumque mercibus et rebus ac cuiuscumque generis peccoribus et peccudibus accesserint, in accedendo et redeundo nostra et successorum nostrorum auctoritate plenaria pociuntur et gaudebunt, nisi tales sint, quos iura fouere non tenentur (sic), et quibus merito fide dignorum consorcia denegantur. Nolumus tamen per hanc nostram concesionem alijs foris annualibus prefato opido nostro pro alijs diebus, per nostros predecessores concessis derogare. In cuius rei testimonium etc. Actum in *Thorum* (sic), feria quarta proxima ante festum sancti Urbani, anno domini millesimo quadringentesimo nanagesimo quinto, regni vero nostri anno tercio. Presentibus reverendis in Christo patribus dominis Luca Varmiensi, et Stephano Culmensi, Episcopis; nec non magnificis et generosis: Ambrosio Pampowskj Siradiensi, Mathia de *Shuzewo* Brestensi, Johanne de *Pileza* Russie generali, Nicolao de *Bayesen* Marieburgensi, Carolo de *Ffelden* Culmensi, Nicolao de *Wolikowo*, Pomeranie, Palatinis; Nicolao de *Sthrzyszow* Wysliciensi, Petro Mischkowski Rosperiensi castellanis etc. Relacio venerabilis Gregorij de Ludbrancz decani Cracoviensis et R. P. Vicecancellarij.

DCXXXII.

Petricoviae, anno 1496 die 4 mensis Martii.

Joannes Jalbrzyk de majori Kruszyn uxori suae Dorotheae de Seroczki 400 florenos in bonis Czamanin, Osiecin, Kruszyn, Ostrowas, Woliszewo et Balino inscribit ⁽¹⁾.

Johannes Albertus Dei gratia Rex Polonie, Supremus dux lithuanie, Russie, Prussieque dominus et heres etc. Significamus tenore presentium quibus expedit universis. Quomodo in nostra et consiliariorum nostrorum presentia personaliter constitutus Nobilis Johannes Jalbrzyk de majori *Croschyno* heres non compulsus, non coactus, nec aliquo devio errore seductus, quinymmo sanus mente et corpore existens, recognovit et fassus est publice ac per expressum. Quia Nobili Dorothee de *Szyroczy* consorti sue legitime ducentas mercas (sic) ratione dotis, et alias ducentas mercas ratione dotalicy, monete et numeri consweti in terra Cuyaviensi currentis, mercam in quamlibet quadraginta et octo grossos computando, quas recepit a Nobili felice germano eiusdem dorothee de eadem *Szyroczy* in et super bonis suis hereditarys, videlicet in tota medietate sortis sue *Czyemyanyno* et super tota sorte sua in *Osszyanczyno*, villis in terra Cuyaviensi et districtu Brestensi sitis, necnon in *Crosschyno* maiori et curia totali cum omnibus edificys et medietate predy ac tota supellectili domestica generaliter, cum omnibus peccoribus et peccudibus rebusque universis tam mobilibus quam immobilibus in eisdem bonis existentibus, ac in tota sorte sua *Ostrowansz* et super medietate sortis sue in *Wolyschewycze* et in *Balyno* ⁽²⁾, villis in terra similiter Cuyaviensi et districtu Juniwladislaviensi sitis, necnon super tota medietate omnium bonorum suorum que sibi iure successionis aut quovismodo succederent in po-

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 1117 descriptum. Sigilli dimidia tantum pars superest, ex quo tamen videre licet, sigillum hocce fuisse tale, quale in operis *Dziatyńsciani* tabula VIII in superiore parte effictum cernitur.

⁽²⁾ *Kruszyn* villa parochialis provinciae Masoviensis, territorii Cuyaviensis regionis Brestensis. *Seroczki* villa ejusdem provinciae et territorii regionis Radziejewiensis, parochiae Straszewo adscripta. *Czamanin* villa ejusdem provinciae et territorii, regionis Brestensis, pa-

sterum, vel qualitercunque adquisierit aut emerit in futurum, prefatas quadringentas mercas ratione dotis et ratione dotalicy simul iunctas super bonis designatis coram nobis inscripsit, dedit, donavit riteque ac rationabiliter reformavit; inscribitque, dat, donat et reformat tenore presentium mediante: per ipsam Nobilem Dorotheam et suos successores legitimos bona predicta cum omnibus et singulis predys, censibus, fructibus, redditibus et proventibus universis, agris, pratis, campis, silvis, borris, gays, rubetis, quercetis, pinetis, indaginibus, venacionibus, auccupationibus, mellificys, stagnis, lacubus, fluvys, fluminibus, rivis, rivulis, torrentibus, piscinis, piscaturis et piscibus, molendinis aquaticis et ventilibus et eorum emolimentis ac inempcionibus alias *Whuppy*, et alias cum omni iure dominio et proprietate, nichil pro se et suis successoribus legitimis penitus reservando, tenendum, habendum, uti-fruendum, pacifice et quiete iuxta consuetudinem terrestrem in alys eiusmodi dotis et dotalicy reformationibus fieri solitam et observatam. Quam quidem dotis et dotalicy reformationem, tanquam rite et legitime factam, in omnibus et per omnia ratam et gratam habentes ratificavimus et approbavimus, ratificamusque et approbamus per presentes, decernentes eandem robur perpetue firmitatis obtinere. Harum, quibus sigillum nostrum presentibus est subappensum, testimonio litterarum. Datum in Convencione generali Pyotrkoviensi feria sexta ante dominicam Oculi proxima, Anno domini Millesimo quadringentesimo nonagesimo sexto Regni vero nostri Anno quarto.—Creslaus K et R. P. Cancellarius subscripsit. Relatio Reverendi in Christo Patris domini Creslai Episcopi Vladislaviensis et Regni Polonie Cancellary.

rochia Chalno addicta; *Osiecin* nunc oppidum ibidem situm. *Wolyschewycze* deest in Indice locorum Reg. Pol. item in Indice Mülleri et Plateri; in Indice Ryszczewiano occurrunt in palatinatu olim et territorio Juniwladislaviensi villae: *Woliszewo* seu *Broniszewo* villa parochiae Służew et *Woluszewo* villa parochiae Słońsko adscripta; *Balino* villa M. D. Posnaniensis, territorii Bydgostiensis, regionis Juniwladislaviensis.

DCXXXIII.

Cracoviae, anno 1500 die 16 mensis Martii.

Joannes Albertus Rex Poloniae sumptis mutuo a **Raphaelo de Leszno** 1800 florenis hungaris, eosdem in oppido *Radziejow* villisque adjacentibus inscribit ⁽¹⁾.

Johannes Albertus Dei gracia Rex Polonie, supremus Dux Lithuanie, Russie, Prussieque Dominus et heres. Significamus tenore presencium quibus expedit universis: Quia Magnificus Raphael de *Leschno* Castellanus Gneznensis, Curie nostre Marsalcus Siradiensis, Lanciciensis et Brestensis Capitaneus, pro nostra et reipublice necessitate dedit nobis in mutuum mille octingentos florenos hungaricales in auro, quos eidem anno superiori in *Pobyedziska* inscripseramus; de quibus ipsum cerciorem reddere cupientes, sibi dictos mille octingentos florenos, in et super bonis nostris regalibus opido videlicet *Radzyeiow* et villis ad illud pertinentibus, videlicet *Sary Radzyeiow*, *Bythom*, *Prochnowo*, *Bodzanowo*, *Czolowo*, *Byeganovo*, *Dolsko*, *Skotnikj*, *Ostrow*, et in minori *Plowcze* inscripsimus et demenstravimus, salvis tamen censibus venerabili Gregorio de *Lubranecz* quondam Vicecancellario Regni Polonie per felicis recordationis paternam maiestatem ac nos in eisdem bonis inscriptis, dum vita fruitur, remanentibus: inscribimusque et demonstramus tenore presencium mediante, per ipsum Raphaelum de *Leschno* eiusque successores legitimos bona superius expressa cum omnibus et singulis censibus, proventibus, redditibus, pertinencijs, obventionibus ac utilitatibus universis, quomodocunque ad dicta bona spectantibus, que nunc sunt, atque eciam cum illis, que successu temporis hominum industria exco- gitari possunt tenendum, habendum, utifruendum pacifice quoque et quiete possidendum, exceptis tamen censibus prefato venerabili Gregorio de *Lubranecz* inscriptis. Eo tamen vita functo, omnibus et singulis censibus et utilitatibus prefatorum bonorum utifruatur et gaudebit, usque ad plenariam

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaeco Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 938 descriptum. Sigillum deest. Tabula praecisa.

dictorum mille octingentorum florenorum per nos dicto Raphaeli eiusque successoribus solutionem. Quibus solutis, possessio prefatorum bonorum ad nos pleno iure devolvetur et redibit. Promittimus insuper, quod dictum Raphaelum de bonis nostris prefatis nemini eximere consenciemus, usque ad extrema vite ipsius tempora. Nihilominus tamen proprijs pecunys ipsum eximere poterimus, quandocunque voluerimus: iuribus et stationibus nostris regalibus semper salvis. In cuius rei testimonium, signetum nostrum anulare presentibus est appensum. Datum Cracovie feria secunda proxima post Dominicam Reminiscere, anno Domini millesimo quingentesimo, Regni nostri anno octavo. Ad mandatum Maiestatis Regie.

DCXXXIV.

Thorunii, anno 1501 die 21 mensis Maji.

Joannes Albertus Rex Poloniae incolis oppidi *Kruszwica* incendio absumpti, certas immunitates largitur ⁽¹⁾.

Johannes Albertus, Dei gracia Rex Polonie, etc. Significamus tenore presencium, quibus expedit universis: Quomodo attentis gravibus dampnis, oppidanorum nostrorum in *Cruschfycza*, que idem (sic) in rebus suis, structurarumque edificijs, nuper ex voragine ignis incurrerunt, et perpassi sunt, volentes itaque ipsis gracia nostra subvenire, ut ad priorem eo facilius condicionem pervenire valeant, eisdem oppidanis dampna duntaxat passis taliter per ignem, quinque annos libertatis se immediate sequentes dedimus et concessimus, damusque et concedimus presentibus literis nostris: eosdem interea absolventes a solutione omnium et singularum exactionum, proventuum, contribucionum, daciarum pro defensione publica institutarum vel instituendarum, ac a quibusvis contribucionibus, solucionibus, theloneis nostris regalibus, foralibus pontalibusque. Quapropter vobis omnibus et singulis palatinis, castellanis, capitaneis, tenutarijs, thelonatoribus, exactoribus, bur-

⁽¹⁾ E libro manu scripto Metrica Regni dicto literis O. O. signato annorum 1501, 1505. Nr. XIX p. 45 descriptum.

grabijis, preconsulibus et consulibus, ceterisque dignitariis et officialibus ac quoruncunque (sic) locorum custodibus et presertim vobis generosis: Andree, Johanni et Felici de *Opporow* tenutariis in *Cruschvycza* (sic) modernis, ac alijs pro tempore existentibus mandamus, districte precipientes, quatenus prefatos oppidanos et incolas nostros in *Cruschvycza* iuxta presentem libertatem, per nos illis concessam in omnibus eius condicionibus, punctis et articulis conseruetis, conseruarique faciatis, ac quilibet vestrum conseruet et tueatur, sub nostra graui indignacione aliter non facientes. In cuius rei testimonium, sigillum nostrum presentibus est subappensum. Datum *Thorumie* feria sexta in crastino ascensionis domini, anno domini millesimo quingentesimo primo, regni vero nostri anno nono.

DCXXXV.

Vilnae anno 1502 die 22 mensis Decembris.

Alexander Rex Poloniae Casparo de *Leszno* nec non Raphaëli nepoti ipsius 200 flor. hungaros, et 62 marcas argenti puri in oppido *Radziejow* villisque eidem annexis inscribit ⁽¹⁾.

Alexander Dei gracia Rex Polonie, Magnus Dux Lithwanie, Russie, Prussieque dominus et heres etc. Significamus tenore presencium quibus expedit universis: Quia generosus Casper de *Leszno* Succamerarius Calissiensis, suo et nobilis Raphaelis nepotis sui, filij olim magnifici Raphaelis de eadem *Leszno* Castellani Poznaniensis, tenutary Radzeoviensis, et Serenissimi olim Alberti Regis, germani et predecessoris nostri Curie marscalci nominibus, ducentos florenos hungaricales auri boni et ponderis et sexaginta duas marcas argenti puri ad necessitatem eudende monete nove nobis in mutuum dedit. Quorum florenorum et argenti solutionem prefatis Casparo et Raphaeli nepoti suo ipsorumque successoribus in et super oppido nostro *Radzeiow* et villis ad illud pertinentibus, in terra Brestensi sitis, inscripsimus et demonstravimus, inscribimus-

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 955, descriptum. Sigillum deest.

que et demonstramus presentibus, per ipsum Casper et Raphaelem nepotem suum ipsorumque successores oppidum prefatum *Radzeiow* iuxta vim et effectum litterarum prefato olim Raphaeli Marscalco fratri Casper et patris Raphaëlis dictorum ad oppidum illud iuste datarum tenendum, habendum, possidendum et utifruendum usque ad prefatorum ducentorum florenorum hungaricalium puri auri et ponderis boni atque sexaginta duarum marcarum argenti solutionem, qua facta possessio oppidi prefati et villarum ad illud pertinencium ad nos et nostros successores redibit et devolvetur pleno iure. Juribus nostris regalibus salvis. Harum, quibus signetum nostrum anulare est appensum, testimonio litterarum. Datum Vilne feria quinta in crastino Sancti Thome Apostoli. Anno domini Millesimo quingentesimo secundo, Regni nostri Anno secundo.—Alexander dei gracia Rex, manu propria subscripsit.

DCXXXVI.

Petricoviae anno 1504, die 7 m. Martii.

Alexander Rex Poloniae summam Caspari de *Leszno* in oppido *Skólsk* et villis *Złotowo* et *Sadowice* inscriptam jungit summae in oppido *Radziejow* olim Raphaëli de *Leszno* inscriptae ⁽¹⁾.

Alexander Dei gracia Rex Polonie, Magnus Dux Lithuanie, Russie, Prussieque, etc dominus et heres Significamus tenore presencium quibus expedit Universis: Quia ad intercessionem reverendissimi in Christo patris domini Andree Archiepiscopi Gneznensis et primatis et aliorum consiliariorum nostrorum, atque eciam propter merita Generosorum Casparis de *Leszno* Succamerary Calissiensis, et Raphaelis ac Johannis filiorum ipsius, summam in bonis nostris Opido *Skolsko*, et villis *Złothow* et *Sadowye* ⁽²⁾

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 987 descriptum. Taeniola pergamena appensum est huic tabulae; sigillum tale, quale in operis *Działyńsciani* tabula IX, in parte inferiore a dextra parte tabulae effictum cernitur.

⁽²⁾ *Skólsk* oppidum provinciae Calissiensis, territorii Koninensis, regionis Pyzdrensis. *Złotowo* et *Sadowice* villae M. D. Poznaniensis territorii Bydgosciensis, regionis Juniwladislaviensis parochiae Ostrowo adscriptae ad lacum Gopło sitae.

prefato Casparo de Lessno Succamerario Calissiensi in eisdem bonis inscriptam: eo non obstante, quod bona prefata ad Castrum Crussviciense pertinebant: cum summis in oppido nostro *Radzyeiow* cum villis pertinentibus Magnifico olim Raphaeli Castellano Poznaniensi et dicto Casparo germanis de *Lessno* interpolatum, et successive tamquam fratribus indivisis et eorum successoribus legitimis inscriptis duximus uniendam adunandam, et coniungendam, unumque adunamus et coniungimus presentibus litteris nostris, ita tamen, quod prefatos Caspar de *Lessno* et filios eius Raphaellem ac Johannem de bonis nostris *Radzyeyow* nemini eximere consencimus, seorsum duntaxat simul cum bonis prefatis *Skolsko Zlothow* et *Sadowye*, nec dicti Caspar et filij eius prefati de *Lessno* unam summam sine reliqua recipere tenebuntur. Quod nos eis servare promittimus per presentes. In cuius rei testimonium, sigillum nostrum presentibus est subappensum. Datum in Convencione generali Pyotrkoviensi feria quinta ante dominicam Oculi proxima, anno Domini millesimo quingentesimo quarto. Regni vero nostri anno tercio.— Mathias D(rzewicki) Vicecancellarius subscripsit. Relacio Venerabilis Mathie de Drzewicza Regni Polonie Vicecancellary.

DCXXXVII.

Brestiae, anno 1504 die 1 mensis Aprilis.

Alexander Rex Poloniae litem certam de construendis apum alveis inter oppidum *Bydgosciam* et villam *Bartodzieje* ortam dirimit ⁽¹⁾.

In nomine domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Consueverunt principes actus, quos propter obscuritatem sui et intelligibilitatum [? intelligibilitatis] varietatem per justa decreta interpretantur ac declarant, litterarum munimentis commendare, ut et omnis controversia, que per id unquam acta est, perpetuo extingwatur, et id quod ambiguum erat, lucidius sensibus humanis ad cognitionem veritatis pateat. Proinde nos Alexander etc. significamus tenore presencium, quibus expedit universis: Quomodo dum in convencione generali Pyotrkoviensi novissime tenta, coram nobis et con-

⁽¹⁾ E libro *Metrica* Regni dicto, Nr. 20 p. 244 descriptum.

siliarijs nostris orta fuisset controversia occasione mellificiorum inter providos preconsolem, consules et cives Bidgostienses tanquam actores ab una, et laboriosos kmethones et incolas bonorum nostrorum regalium ville *Barthodzieje* ad castrum Bidgostiense pertinentis, tanquam reos, ad eandem convencionem per cives ipsos, alias ad eorum instanciam citatos partibus (sic) ex altera, dumque proponerent cives contra kmethones illos, quod ipsi kmethones mellificia facerent in borris civilibus in prejudicium et injuriam civium ipsorum: de quibus propterea et nobis et omnibus predecessoribus regibus conqueri consueverant: dum quoque illi propositioni kmethones interessent ac dicerent, id se fecisse et solitos facere vigore certi privilegij, quod producebant originaliter coram nobis. Et quia eodem in privilegio descriptum esset, ut in toto districtu predictae ville incole mellificia facerent, idcirco nos in ea re non precipitanter, sed mature procedere et iusticiam partibus utrisque, premissa deliberacione ministrare cupientes, causam ipsam ex convencione Pyotrkoviensi hic ad Brzeszczie propter deliberacionem nostram suspenderamus, remiseramusque per nos diffiniendam, prefigentes tunc partibus utrisque coram nobis terminum hic in Brzeszczie, post primum adventum nostrum comparendi cum privilegij et munimentis ad borras, nemora et mellificia habitis. Ubi vero, in Brzeszczie scilicet, nobis feliciter constitutis, prefati cives Bidgostienses comparentes coram nobis, absenciam [absencium] predictorum kmethonum contumaciam accusarunt, de illisque iusticiam a nobis ministrari petebant. Qui quidem Kmethones, dum pro die et loco deputatis, per Ministerialem primo, secundo, tercio et quarto proclamati coram nobis [comparere] minime curarunt, Nos eos ipsos Kmethones a die adventus, eisque ad diem egressus eschino nostri expectantes, non comparentes ad instanciam civium ipsorum condemnari, simulque tunc civibus instantibus, premissisque illis preclamacionibus ac visis privilegij per utramque partem ipsis coram nobis Pyotrkovie productis, iusticiam partibus ministraturi, obscuritatem privilegij eorundem Kmethonum de *Barthodzieje* in clausula districtus Bidgostiensis contentam, in sensum intelligibiliorem iusticieque communi inservientem declarantes, et illud privilegium interpretantes (sic) summariter et diffinitive dicimus: clausulam illam de districtu, in privilegio Kmethonum scriptam, referri et intelligi ad districtum non communem terrestrem Bidgostiensem, sed ad distri-

ctum privatum, seu divisionem granicierum predictae ville *Barthodzieye*, proptereaque prefati Kmethones de *Barthodzieye* vigore hujusmodi privilegij per eos coram nobis producti, non possunt, nec debent erigere, excidere et facere mellificia et alveria (sic) apum in nemoribus et borris civitatis predictae, et alijs vicinis in comuni terrestri Bidgostiensi districtu existentibus, sed tantummodo in silvis, borris et nemoribus in privato ville predictae districtu seu ambitu, alias inter civitates (sic) granicierum ville *Barthodzieie* consistentibus; in borras autem, silvas, nemora et mericas civium Bidgostiensium et aliorum, ultra ac extra limites et scopulos ville *Barthodzieye*, iacentes Kmethones ipsi se intromittere et in eis mellificia facere, erigereque non debeant perpetuo; propter quod Kmethonibus ipsis super eisdem nemoribus et mellificijs in districtu obscure scripto ad alia bona extra limites ville *Barthodzieye* intelligendo silentium imponimus perpetuum tenore presencium mediante. In cujus etc. Actum in Brzesczie feria secunda post dominicam Palmarum, anno domini millesimo quingentesimo quarto. Regni nostri anno tercio. Presentibus reverendis in Christo patribus, dominis: Vincencio Wladislaviensis, Joanne Poznaniensis ecclesiarum episcopis; nec non magnificis venerabili et generosis: Nicolao Gardzina de *Lubranecz* Calisiensi, Joanne de *Tarnow* Sandomiriensi, Ambrosio de *Pampow* Siradiensi et Capitaneo Majoris Polonie generali, et Nicolao de *Crethkow* Juniwladislaviensi palatinis, Joanne de *Lassco* Regni Polonie cancellario, Bernardo de *Lubranecz* Brestensi, Petro de *Gorka* Naclensi castellanis, ceterisque consiliarijs et curiensibus nostris fide dignis sincere et fidelibus dilectis. Datum per manus ejusdem venerabilis Joannis de *Lassco* ecclesie Gneznensis et Regni Polonie Cancellarij sincere nobis dilecti.

DCXXXVIII.

Thorunii, anno 1504 die 22 mensis Aprilis.

Alexander Rex Poloniae sententiam in lite quadam de certa pecunia inter proconsules civitatis *Juniwladislaviensis* exorta latam, vult esse firmam (¹).

Alexander Dei gracia etc. Significamus tenore presencium quibus expedit universis: Quia constitutus coram nobis personaliter nobilis Mathias Lubyarsky civis Juniwladislaviensis exhibitis infrascriptis literis sententiam certam pro se ipso latam in se continentibus, pecijt eas per nos approbari et confirmari. Quarum tenor sequitur:

Reverendissimo ac illustrissimo principi domino Frederico divina miseracione sacrosancte romane ecclesie tituli sancte Lucie in septem solijs presbitero cardinali Archiepiscopo Gneznensis et Primali Episcopoque Cracoviensis ecclesiarum, nec non tocius Regni gubernatori, domino suo graciousissimo Stanislaus Cosczyelecckij Castellanus Juniwladislaviensis et Capitaneus Nyeschoviensis, Petrus Sropsky Vice Palatinus Juniwladislaviensis, et providi Vincencius Jastrzampskij locum tenens et vices gerens Joannis Groth Preconsulis Bidgostiensis protunc egrotantis, Martinus Brzankala in Gambicze preconsul, commissarij per vestram Reverendissimam paternitatem ad infrascripta deputati et delegati subjectionem humilimam, animumque ad placita paratum cum salute. Reverendissime in Christo pater et domine domine graciosissime. Parendo mandatis vestre reverendissime paternitatis descendimus in Juniwladislaviam ad discuciendum et exaudiendum causas inter providos Mathiam Lubyarsky quondam preconsulem ex una, et preconsulem modernum cum consulatu et tota communitate civitatis Juniwladislaviensis partibus ab altera; quibus ad presenciam nostram vocatis, id quod justum et equum fuisset decernere volentes. Ubi constitutus personaliter providus Paulus Crethek preconsul Juniwladislaviensis, nomine consulatus et tocius communitatis civitatis prefate proposuit

(¹) E libro *Metrica Regni dicto* Nr. 20 p. 250 descriptum.

alias *zaloval* super Mathiam Lubijarskij quondam preconsulem: Quomodo dum ipse in preconsulatu fuerat electus, remanserant sibi in pretoriali thesauro centum et tredecim marcas (sic) solidorum numeri polonialis. Ex adverso stans Mathias quondam preconsul cum dispensatoribus civitatis dixit: domini commissarii ego non suscepi summam, duntaxat septuaginta quinque marcas cum dispensatoribus civitatis, de quibus paratus sum facere rationem cum eisdem dispensatoribus; et si mihi credere nollent, extunc paratus sum facere iuramentum cum dispensatoribus, aut preconsul juret me sextus: quod ego plus non suscepi duntaxat summam septuaginta quinque marcarum expressam. Stans ex adverso preconsul modernus respondit: ego paratus sum testibus docere: quod ille suscepit summam expressam. Stans Mathias prefatus memoriale posuit: quod testes in instanti post tergum non habuit, et dixit: domini Commissarii: nonne causam suam amisit, ex quo in instanti testibus probare non potuit. Et ibidem preconsul nomine locius communitatis petivit sibi dilacionem termini seu spacium temporis modicum ad inducendum testes, quos ad presens habere non potuit. Domini Commissarii exauditis hinc inde partibus decreverunt perlucrationem Mathie prefato Lubijarskij et evasionem. Tandem lata sententia revocationem fecit preconsul modernus ad reginalem majestatem. Hanc igitur sententiam nostram diffinitivam insinuamus et transmittimus in hijs scriptis Vestre Reverendissime paternitati, quam feliciter diu valere optamus, eidem se humiliter commendando. Ex Juniwladislavia feria quinta in vigillia Marię ad nives, anno domini millesimo quingentesimo secundo.

Nos itaque literas preinsertas attendentes esse justas et juridice ac legitime per Commissarios in eis descriptos per dominum olim Cardinalem fratrem nostrum tunc vices nostras in Regno gerentem ad iudicium cause suprascripte datos, decretas, eas approbandas et conservandas duximus, approbamusque, confirmamus (sic) et in robore suo confirmamus (sic) tenore presentium mediante. Harum, quibus sigillum nostrum presentibus est subimpressum. Datum Thorunie feria II ante festum sancti Adalberti anno domini 1504 Regni nostri anno tercio. Relacio venerabilis Joannis de Lasco R. P. Cancellarij.

DCXXXIX.

Cracoviae, anno 1505 die 3 mensis Septembris.

Alexander Rex Poloniae summam 4000 florenorum hungarorum in exactione duorum grossorum Terrae Siradiensis Stanislao Jarocki inscriptam ex oppido Juniwladislavensi villisque annexis percipiendam esse vult ⁽¹⁾.

Alexander dei gracia Rex Polonie, Magnus Dux Lithuanie, Russie, Prussieque dominus et heres etc. Significamus tenore presentium quibus expedit universis: Quod cum circa felicem coronacionem nostram imminente nostra et Reipublice Regni nostri necessitate, apud generosum et strenuum Stanislaum Jarosky, modernum Marscalcum curie nostre, fidelem nobis dilectum quatuor millia florenorum hungaricalium in moneta communi, per mediam sexagenam quemlibet computando, in mutuum recipientes, ipsam summam in et super exactione nostra regali duorum grossorum alias *Poradlne*, in terra Siradiensi proveniente, eidem inscripsissemus, im presenciarum tandem intelligentes, proventum illum pecuniarium exactionis predictae duorum grossorum, nobis propter convencionis pyotrkoviensis pernecessarium, decrevimus exactionem ipsam liberandam, sic quoque prefatam summam quatuor millium florenorum, de ipsa exactione terre Siradiensis in et ad census, theloneum, proventus et redditus bonorum nostrorum civitatis et castri Juniwladislaviensis, villarumque ad ea pertinentium nominatim *Orlow*, *Thuczno*, *Jakssicze*, *Miszowicze*, *Slawaczino*, *Manthwi*, *Bronyewo*, *Samborze*, *Jaczewo*, *Rambino*, *Banthkowo*, et *Thurzani*, vocatarum, nunc in possessione nostra consistencium, ac etiam in stacionem villarum nostrarum obligatarum in tenuta aliorum consistencium, sed ad staciones solvendas nobis obligatarum, videlicet *Murzino*, *Nowawyess*,

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsav. tab. pub. Reg. Pol. Nr. 972 descriptum. Sigillum deest. Tabula ter praecisa.

Wyelawyess, Chranstowa, Buczkowo et Nyemoyowo ⁽²⁾ dictarum, duximus transferendam et transponendam illicque inscribendam et demonstrandam, transferimusque et transponimus. Ita quoque in eisdem censibus, theloneo, proventibus et redditibus utilitatibusque universis civitatis et villarum suprascriptarum ac in stacionibus suprascriptis, necnon in villis ipsis, ad castrum et capitaneatum Juniwladislaviensem pertinencium, predictam summam translatam quatuor millium florenorum hungaricalium monete et numeri predictorum, eidem Stanislao Jaroski et suis successoribus inscribimus et demonstremus per presentes, per ipsum Stanislaum Marscalcum et suos successores villas, census, theloneum, proventus, et redditus civitatis et Castri Juniwladislaviensis villarumque supra scriptarum, ad ea spectancium, cum curys, domibus, predys, segetibus, frumentis, agris, pratis, censibus, piscinis, piscaturis, demissionibus earum, fluvys, fluminibus, lacubus, molendinis aquaticis, ventilibus et equestribus, ac eorum emolimentis, silvis, gays, nemoribus et incisionibus, inemcionibusque eorum, theloneo, stacionibus, et universis redditibus, et obuencionibus ad predicta bona ex antiquo spectantibus, nichil excipiendo, cum omnique iure, dominio et proprietate, ac cum iure patronatus beneficiorum ecclesiasticorum, curam animarum habencium et non habencium, in civitate Juniwladislaviensi et extra muros eiusdem civitatis existencium, prout olim predecessores nostri ac Serenissima olim domina Regina, genitrix nostra, eadem bona tenuerunt et habuerunt, tenendum, habendum, ulifruendum, pacificeque et quiete possidendum tandiu, quousque prefata summa quatuor millium florenorum prefato Stanislao suisque posteris fuerit plene per nos aut nostros successores soluta. Quo facto tandem possessio dictorum censuum, thelonei, proventuum et reddituum ac villarum redibit pleno iure ad nos et nostros successores juribus nostris salvis remanentibus. Preterea licet transtulerimus summam de ipsa exactione duorum grossorum terre Siradiensis in predicta bona ad Castrum Juniwladislaviense pertinencia, nichilominus indemnitati ejusdem

⁽²⁾ *Juniwladislavia* (Inowrocław) oppidum M. D. Posnaniensis, territorii Bydgostiensis, regionis sui nominis caput; *Orłowo, Tuczno, Jaksice, Niszczevice, Stabecin, Montwy, Broniewo, Szymborze, Jacewo, Rombino, Bąkowo, Turzany, Murzynno, Nowawies, Wielowieś, Chrzastowo, Buczkowo, Niemojewo* omnes villae ejusdem M. D. Posnaniensis, territorii Bydgostiensis, regionis Juniwladislaviensis.

Stanislai providere cupientes, si, quod procul sit, propter Statutum Nyeschoviense aut quodcunque aliud, ipse Stanislaus aut successores sui in perceptione dictae summe quatuor millium florenorum impedimentum quodcumque haberet circa exempcionem, nos pro nobis successoribusque nostris pollicemur pro hac ipsa summa quatuor millium florenorum, Stanislaum ipsum et suos successores indemnem indemnesque efficere, sicque nos et successores nostros ad eiusolucionem effcimus obligatos tenore presencium mediante, eandemque inscriptionem sibi successoribusque suis tenere promittimus nulla temporis ac iuris prescriptione obstante; quibus omnibus et alys excepcionibus iurisque defensionibus; quibus contra ipsum Stanislaum et successores suos pro non solvenda ipsa summa florenorum uti possemus aut vellemus, successoresque nostri uti vellent aut possent nostro et successorum nostrorum nomine expresse derogamus et renunciamus eviterne per presentes. Harum, quibus sigillum nostrum est subappensum, testimonio litterarum. Datum Cracovie feria quarta proxima post festum sancti Egidii Anno Domini millesimo quingentesimo quinto. Regni nostri anno quarto. Alexander Dei gracia Rex manu propria subscripsit.

DCXL.

Lublina, anno 1506 die 23 mensis Februarii.

Alexander Rex Poloniae inscriptionem Capitaneatus Juniwladislaviensis Stanislao Jaroski a se factam ratam esse vult, eidemque proventus a Judaeis Juniwladislaviensibus pendendos percipiendi dat facultatem ⁽¹⁾.

Alexander dei gracia Rex Poloniae, Magnus Dux Lytwanie, Russie, Prussieque dominus et heres etc. Significamus tenore presencium quibus expedit universis: Quia quemadmodum superiori tempore cum Cracovie

⁽¹⁾ Ex archetypo membranaceo Varsaviensis tabularii publici Regni Poloniae Nr. 984 descriptum. Sigillum deest. Tabula praecisa.

egissemus feliciter, generoso Stanislaŏ Jaroczsky Curie nostre Marschalco bona nostra Regalia videlicet Capitaneatum *Juniŏladislaviensem* cum villis ad illum et illa pertinentibus, in certis pecuniarum summis videlicet sex millibus florenorum, successive (sic) inscripsimus sic inpresenciarum licet ex vi statuti comunis Regni nostri, tam in Convencione Radomiensi proxime preterita, quam alyis convencionibus laudati ac editi, Bona Regalia nostra non essemus cuipiam inscripturi, nisi in convencione generali istud essemus facturi; tamen de unanimi consilio et consensu prelatorum, et Baronum regni nostri Consiliariorum, nobis in hac convencione generali existencium, eam ipsam inscripcionem obligationemque, sic ut supra scripsimus, ipsi Stanislaŏ Marschalco in capitaneatu et bonis *Juniŏladislaviensibus*, ac villis ad illa pertinentibus factam confirmaturi decrevimus illam ipsam inscripcionem presentibus inserere, cuius sequitur tenor:

Hic sequuntur tria privilegia a nobis superius typis descripta, scilicet; 1) privilegium anno 1505 d. 3 mensis Septembris datum a nobis superius N. DCXXXII p. 977; ex archetypo Nr. 972 typis descriptum; 2) privilegium anno 1505 d. 3 mensis Septembris datum, a nobis superius Nr. DCXXXII p. 977; ex archetypo Nr. 984 descriptum; 3) privilegium anno 1505 die mensis Septembris datum, a nobis superius Nr. DCXXXIX p. 977 typis descriptum.

Itaque annuentibus imo verius petentibus, universis Regni Nostri Consiliariis, suprascriptas inscripcionis litteras, auctoritate tam nostra, quam convencionis presentis generalis, in omnibus punctis, condicionibus et articulis confirmandas, approbandas et ratificandas duximus, confirmamusque, approbamus, et ratificamus, decernentes presencium serie, eas robur obtinere firmitatis indubitate, perinde quoque valere, ut in presenti aut alia generali convencione fuissent scripte. Preterea volentes speciali gracie nostre prerogativa ipsum Jaroczky prosequi, imo pro servicijs per ipsum nobis exhiberi consuetis consolatum efficere cupientes, sibi universos Judeos nostros *Juniŏladislaviam* incolentes, cum omnibus exactionibus, censibus ac proventibus pro nobis de ipsis quoquomodo proveniri solitis, dedimus, et donavimus damusque et donamus presentibus, per ipsum Stanislaum Jaroczky, et suos successores, eosdem Judeos tenendum, habendum et exactionandum tamdiu, donec de predictis bonis nostris non

redimetur seu non redimentur; juribus nostris salvis remanentibus. Harum, quibus sigillum nostrum est subappensum, testimonio litterarum. Actum et datum in Convencione generali Lublinensi feria secunda in vigilia sancti Mathie apostolli anno Domini millesimo quingentesimo sexto. Regni vero nostri quinto.

Johannes de Lassko R. P. Cancellarius subscripsit.

FINIS TOMI SECUNDI

PARTIS ALTERAE.